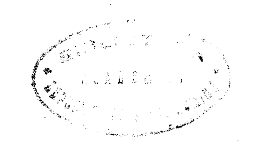
G. ŞTREMPEL

COPIŞTI DE MANUSCRISE ROMÎNEŞTI PÎNĂ LA 1800

Vol. I

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÎNE
1959

INTRODUCERE

Pînă la apariția primelor monumente de limbă romînească, la începutul veacului al XVI-lea, operele literare scrise pe teritoriul țării noastre, laice sau religioase, au îmbrăcat haina slavă, de proveniență medio-bulgară; în limba slavă, vorbită de populația bulgară din dreapta Dunării, s-a oficiat slujba în bisericile noastre, probabil încă din secolul al X-lea și tot limba slavă devine limba oficială a voievozilor noștri după închegarea statelor romînești, așa cum era în apus limba latină. În limba slavă au fost copiate monumentalele manuscrise ale discipolilor lui Nicodim și ai lui Grigore Țamblac și tot în această limbă au fost scrise primele cronici moldovenești care preamăresc faptele de arme ale gloriosului Ștefan și ale urmașilor săi din veacul al XVI-lea. În sfîrșit, tot în slavonește a prelucrat vreun iscusit călugăr cunoscutele *Învățături ale lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie*, după bogata literatură parenetică a Bizanțului.

Limba slavă a fost folosită în cancelariile domnești pînă la mijlocul veacului al XVII-lea, adică pînă la înlocuirea ei și în biserică, chiar dacă, sporadic, începînd cu Petru Șchiopul în Moldova și cu Mihai Viteazul în Țara Romînească, au fost scrise acte oficiale și în romînește. Ba chiar după generalizarea folosirii limbii romînești, în secolul al XVIII-lea și la începutul secolului al XIX-lea, limba slavă continuă să dăinuie în unele mănăstiri, cum a fost mănăstirea Poiana Mărului din apropiere de Rîmnicul Sărat, unde se copiază manuscrise slavonești, dintre care unele s-au păstrat în colecțiile Academiei [1]).

În acest cuvînt de introducere nu se vor trata împrejurările care au determinat apariția primelor texte în limba romînă și nici nu se va face o descriere a codicelor maramureșene. Dacă limba slavă a fost limba noastră oficială și limba de cult a bisericilor și mănăstirilor noastre nu înseamnă că a fost și limba vorbită de popor. Moșnenii și răzeșii au vorbit romînește și foarte probabil că în limba romînă și-au scris multe din actele, care reglementau anumite situații juridice, de o importanță limitată, dintre ei.

---

[1]) D. P. Bogdan, *Din Paleografia slavo-romînă*, în *Documente privind istoria Romîniei. Introducere*, vol. I, Buc, 1956, p. 112.

Este foarte probabil deci că binecunoscuta scrisoare a lui Neacşu ot Dolgopol, adresată la 1521 lui Johannes Benckner, judele braşovean, nu poate fi considerată ca prima cărămidă aşezată la temelia scrisului romînesc ci, cel mult, prima mențiune care a putut fi datată. Şi este tot atît de probabil ca scrisoarea de recomandare dată de sultanul Baiazid, la 1484, negustorilor polonezi, în trecere pe la noi, să fi fost scrisă în romîneşte, căci aceasta era limba înțeleasă şi vorbită de pîrgarii şi vameşii oraşelor noastre [1]). Cît despre textele rotacizante, cele mai vechi opere manuscrise ce ni s-au păstrat, conservate cu multă grijă la Biblioteca Academiei R.P.R., nu putem spune nici cînd şi nici unde au fost traduse, cu siguranță din slavoneşte, nici dacă sînt originalele traducerilor sau copii tîrzii şi nici cine s-a străduit cu traducerea sau copierea lor. Cei care s-au ostenit cu copierea lor nu ne-au lăsat nici o însemnare care să arunce o rază de lumină asupra împrejurărilor în care au fost scrise aceste texte. Pe lîngă modestia caracteristică celor mai mulți copişti de manuscrise, credem că cei care au copiat primele texte romîneşti au fost împiedicați să lase însemnări în legătură cu activitatea lor şi de teama de a nu fi anatemizați, pentru că au îndrăznit să scrie texte pe înțelesul tuturora, adică într-o altă limbă decît cea în care admitea biserica să se oficieze slujba bisericească [2]). Este drept că manuscrisele rotacizante cuprind texte de lectură bisericească şi nu de cult, dar pentru epoca de început a secolului al XVI-lea, cînd se presupune a fi fost copiate aceste texte, îndrăzneala de a scrie texte religioase în limba romînească — de lectură chiar fiind ele — era considerată ca o erezie. Într-adevăr, după cum arată Engels, supremația „teologiei pe întregul tărîm al activității intelectuale era în acelaşi timp consecința necesară a poziției bisericii ca chintesență şi consfințire a dominației feudale existente. Este clar că din această pricină toate atacurile îndreptate împotriva feudalismului în general şi înainte de toate atacurile împotriva bisericii, toate doctrinele revoluționare, sociale şi politice trebuiau să fie în acelaşi timp şi cu precădere erezii teologice. Pentru ca relațiile sociale existente să poată fi atacate, ele trebuiau desfăcute de aureola pe care o purtau" [3]).

Aşa trebuie înțeleasă şi o însemnare de la fila 53^{v}, probabil a unui preot îndărătnic, cu peste două secole mai tîrziu, pe care o face în *Codicele voronetean*: „Această carte au fost scrisă pe rumînie şi nu-i bună *de nemică*" [4]). Fireşte că pentru el, obligat de canoanele bisericeşti să oficieze într-o limbă pe care probabil nici el nu o cunoştea în suficientă măsură, tot ceea ce ieşea din cadrul acestor canoane constituia un păcat. Oricum îndrăzneala celor ce au tradus aceste prime texte în romîneşte a fost foarte mare şi nota lor progresistă ar merita scoasă în evidență în studiile viitoare [5]). Poate că cele cîteva rînduri criptografiate din *Psaltirea scheiană*

---

[1]) N. Cartojan, *Istoria literaturii romîne vechi*, vol. I, Buc., 1940, p. 47.

[2]) Cf. acad. Kosminski şi Skaskin, *Istoria evului mediu*, vol. I, Buc., 1955, p. 750 şi urm.

[3]) F. Engels, *Războiul țărănesc german*, ed. a III-a, Buc., E.S.P.L.P., 1958, p. 44.

[4]) *Ms. 448*, f. 53^{v}.

[5]) În ceea ce priveşte aspectul progresist al scrierii în limba națională, vezi şi Kosminski şi Skaskin, *op. cit.*, p. 851 şi 877.

care n-au putut fi încă descifrate, ascund date interesante în legătură cu vremea cînd au fost scrise şi cu diecii care s-or fi ostenit la copierea lor.

Numărul manuscriselor romîneşti din secolul al XVI-lea, păstrate la Biblioteca Academiei Republicii Populare Romîne, este destul de mic abia 11 şi, după informațiile pe care le-am putut culege despre alte depozite din țară, nu credem că s-ar putea adăoga încă pe atîtea la cele conservate de noi. Cît despre manuscrisele semnate de copişti, pentru secolul al XVI-lea cunoaştem numai opera popii Grigore din Măhaci, cunoscută sub numele de *Codex Sturdzanus* [1]), asupra căreia vom avea prilejul să ne oprim mai jos.

Cu siguranță însă că lista manuscriselor romîneşti copiate în secolul al XVI-lea va fi fost cu mult mai lungă şi setea de a citi în romîneşte destul de mare. Dar, dacă din cărțile coresiene, fie ele romîneşti, slavoneşti sau slavo-romîne, fie ele tipărite pentru lumea ortodoxă din stînga şi dreapta Dunării sau pentru propaganda lutherană, scoase într-un tiraj de 200 pînă la 500 exemplare, ne-au parvenit atît de puține, de ce să ne mirăm de numărul mic de manuscrise care a ajuns pînă în zilele noastre?

În secolul al XVII-lea, numărul manuscriselor romîneşti creşte, mai ales pentru a doua jumătate a secolului şi se înmulțeşte numărul celor ce ne-au lăsat indicațiuni asupra împrejurărilor în care au copiat. Am izbutit să înregistrăm 45 de nume de copişti, cei mai mulți după anul 1670 şi să stabilim numărul manuscriselor copiate de ei la 40 pentru Țara Romînească, la 9 pentru Moldova şi la 17 pentru Transilvania, în total, aşadar, 66 manuscrise.

După anul 1700 copierea manuscriselor capătă o extensiune şi mai mare, cu toată dezvoltarea vertiginoasă a activității tipografice, din vremea mitropolitului Antim Ivireanu pentru Țara Romînească şi a lui Mihail Strilbițchi pentru Moldova, de la finele secolului. Şi, legat de aceasta, caracterul însuşi al operelor copiate se va modifica.

Lipsa primelor izvoare de limbă romînească şi numărul restrîns de manuscrise romîneşti din a doua jumătate a secolului al XVI-lea şi secolul al XVII-lea se explică, fără îndoială prin calamitățile de tot felul care s-au abătut asupra țărilor noastre, în toată această perioadă de timp. Jaful, incendierea mănăstirilor şi încercările deseori neizbutite de a potoli flăcările au dăunat în egală măsură cărților tipărite sau scrise de mînă şi aici ca şi în multe biblioteci vestite din apusul Europei. Prin analogie cu ceea ce s-a petrecut în Germania, în Boemia sau în alte țări putem vorbi şi de soarta multor manuscrise din bibliotecile noastre mănăstireşti. Multe mănăstiri din țările romîne au ars de repetate ori pînă în temelie, fie din pricina deselor năvăliri şi războaie purtate pe teritoriul țării noastre, fie din neglijența călugărilor. Dacă incursiunile şi războaiele se răresc spre începutul secolului al XVIII-lea, incendiile continuă pînă aproape de zilele noastre, prefăcînd în cenuşă, o dată cu operele de artă minoră — odoare şi țesături — şi dulapurile cu manuscrise şi tipărituri prețioase. Spre pildă, în anul 1862 arzînd mănăstirea Neamț, a ars şi mare parte din fondul de manuscrise pe care îl poseda această mănăstire cu cea mai veche tradiție

---

[1]). Publicat de B. P. Haşdeu, în *Cuvente den bătrîni*, vol. II, Buc., 1879.

culturală din Moldova [1]). În vremuri de bejenie mănăstirile şi boierii acordau o atenţie deosebită actelor de proprietate şi bunurilor materiale, neglijînd bibliotecile.

La împrejurările nefericite care au dus la pierderea atîtor opere de literatură veche romînească, reaua gospodărire a unor mănăstiri, din a doua jumătate a secolului trecut a adăugat alte pierderi. La îngroparea înaltelor feţe bisericeşti se puneau în mormînt şi cărţi vechi religioase. La mănăstirea Probota a fost îngropat pe la anul 1860, un mare număr de manuscrise, ce nu mai erau folosite la oficierea serviciului religios [2]). Şi cazul mănăstirii Probota nu a fost izolat. Pe deasupra, condiţiile în care erau ţinute manuscrisele vechi la unele mănăstiri şi biserici nu erau dintre cele mai bune. Azvîrlite prin podurile bisericilor sau prin pivniţe erau lăsate pradă şoarecilor şi mucegaiului.

Cînd a fost luată măsura de către stat, pe la începutul secolului nostru, ca Academia Romînă să preia de la mănăstiri manuscrisele vechi şi să le pună în felul acesta la adăpost de distrugeri, au fost numeroase vocile celor ce s-au ridicat împotriva acestei măsuri, considerînd-o antireligioasă. În anii regimului democrat-popular lucrurile s-au schimbat în bine, astfel că pe lîngă numeroase mănăstiri din ţara noastră au luat fiinţă muzee şi bilioteci, unde sînt păstrate cu grijă aceste vestigii ale culturii noastre trecute.

În sfîrşit, numeroase manuscrise romîneşti au întovărăşit în pribegie pe posesorii lor, de unde nu s-au mai întors niciodată. Aşa se explică faptul că nu există bibliotecă mare în Europa în care să nu se găsească manuscrise romîneşti din secolele XVI—XVIII.

Este îndeobşte cunoscut cît de dese au fost aceste pribegii în secolele XVI şi XVII, în Polonia, în Rusia, ba chiar în Italia şi Germania, iar cunoaşterea manuscriselor înstrăinate pe această cale ar îmbogăţi cu mult literatura noastră veche.

★

În ceea ce priveşte materialul folosit la scris de copiştii de manuscrise romîneşti menţionăm că toate operele întîlnite în colecţiile noastre sînt scrise pe hîrtie, niciuna pe pergament. Cît despre cerneluri, acestea diferă la culoare de la negru pînă la culoarea rădăcinie [3]).

Numeroase sînt manuscrisele în care, pe lîngă cerneala obişnuită s-a folosit culoarea roşie, chinovarul. Titlurile operelor, titlurile capitolelor, indicaţiunile de tipic pentru manuscrisele ce serveau la oficierea slujbelor religioase, trimiterile marginale şi iniţialele au fost scrise de obicei cu cerneală roşie. Tot cu cerneală roşie se numerotau, foarte adesea, filele manuscriselor.

Mai rar, pe lîngă cerneala roşie, copiştii au folosit şi vopsele de diferite culori, galbenă, verde, maro şi aur. Spre pildă, cunoscutul dascăl de slovenie de la biserica sf. Gheorghe Vechi, popa Flor [4]), foloseşte aurul la

[1]) D. P. Bogdan, *op. cit.*, p. 116.
[2]) *Ibidem*, p. 119.
[3]) *Ibidem.*, p. 133
[4]) I. Barnea, *Un miniaturist romîn din secolul al XVIII-lea*: Popa Flor, în *Biserica Ortodoxă Romînă*, LXVI (1948), nr. 11—12 (şi extras, Buc., 1948).

titlul şi majusculele manuscrisului 2711, scris la 1754, la titlul şi iniţialele manuscrisului 3445, cuprinzînd *Pomelnicul bisericii Şerban Vodă*, scris la 1763, ca şi titlurile şi majusculele manuscriselor 501, 2592, 937, 2958 şi 4243, acesta din urmă cuprinzînd un *Cronograf*.

Un alt copist, ieromonahul Serafim de la mănăstirea Bistriţa din Ţara Romînească, a cărui activitate se desfăşoară în jurul anului 1700 şi care, pe lîngă texte bisericeşti copiază o Esopie şi un Gromovnic, foloseşte vopseaua galbenă şi verde la scris, ca spre exemplu la fila 122 din manuscrisul 2456.

Cazurile acestea, fără să fie izolate, nu sînt totuşi frecvente. Folosirea mai multor culori la scris era costisitoare şi, mai ales, încetinea copierea. Scopul pentru care se foloseau culori diferite era evident acela de a înfrumuseţa manuscrisele şi de a scoate în relief anumite texte, sau începuturi de capitole [1]).

Vorbind despre forma şi dimensiunile pe care le îmbracă manuscrisele de care ne ocupăm trebuie să spunem că, cu o singură excepţie, toate manuscrisele au forma de codice, adică de carte ; cît despre dimensiuni, în locul denumirilor clasice de : in folio, in quarto, in octavo etc., folosite pentru cărţile tipărite, vom menţiona că cele mai numeroase dintre manuscrisele semnate de copişti, pe care le-am întîlnit măsoară 21,5 × 15 cm. Cel mai mare manuscris întîlnit, un *Tîlc al Evangheliilor*, copiat la sfîrşitul secolului al XVIII-lea, măsoară 38 × 24 cm, iar cel mai mic, copiat la 1775 şi cuprinzînd pilde filosofeşti, are 10,5 × 8 cm.

Caietele, foarte adeseori numerotate, mai ales pentru manuscrisele secolelor XVI şi XVII, se compun din patru sau opt file, după cum a fost împăturită coala [2]). Nu este greu de stabilit chiar şi o legătură aproximativă între caracterul operei copiate şi dimensiunile manuscrisului. Spre pildă, un Cronograf sau un Evangheliar va fi copiat aproape întotdeauna pe un manuscris de dimensiuni mari, 30 × 20 cm, în vreme ce un Calendar sau o Alexandrie va depăşi rareori 20 × 15 cm.

Excepţia de la forma codicelui, pe care am menţionat-o mai sus, o formează un interesant manuscris copiat de popa Flor, pe la mijlocul secolului al XVIII-lea, care se prezintă sub formă de rulou, de asemenea scris tot pe hîrtie. Manuscrisul (care este copiat după opera miniaturistică a lui Antim Ivireanu, cunoscută sub numele de *Chipurile Vechiului şi Noului Testament* şi păstrată în Biblioteca de Stat din Kiev, sub formă de codice), măsoară 11,07 × 0,47 metri ! şi numără nu mai puţin de 503 portrete. Textul, foarte interesant, cuprinde o istorie a *Vechiului Testament*, în care elementele de istorie profană sînt destul de numeroase.

Ruloul, păstrat la fondul de suluri sub cota nr. 7 este, fără îndoială, unicul de acest fel la noi în ţară, atît prin proporţiile de-a dreptul impresionante, cît şi prin conţinut.

În ceea ce priveşte grafia manuscriselor semnate de copişti menţionăm că cea mai mare parte a manuscriselor din Ţara Romînească

[1]) Cf. D. P. Bogdan, *op. cit.*, p. 134.
[2]) *Ibidem*, p. 135.

sau Moldova sînt scrise într-o cursivă ușor de recunoscut, pentru sfîrșitul secolului al XVII-lea și pentru secolul al XVIII-lea.

Puținele manuscrise semnate din prima jumătate a secolului al XVII-lea se caracterizează printr-o scriere semiuncială, apropiată de scrierea manuscriselor slave. Nu este greu de remarcat, de asemenea, tendința celor mai mulți copiști de a imita pe dascălul lor pînă în cele mai mici particularități grafice, iar școlile de grămătici, sau mănăstirile în care îndeletnicirile cărturărești au fost situate la loc de frunte — cum a fost mănăstirea Hurez, mănăstirea Neamț, biserica sf. Gheorghe Vechi ș.a. — au dat copiști ale căror scrieri seamănă atît de bine între ele, încît, pentru un ochi mai puțin experimentat apar ca fiind copiate de aceeași mînă. Așa spre pildă manuscrisele copiate de Vlad grămăticul au o grafie foarte asemănătoare cu aceea a manuscriselor copiate de Nicola grămăticul, de la care, probabil, a deprins meșteșugul slovelor. Cît despre popa Stanciu de la biserica Tuturor Sfinților din București, cu o bogată activitate scriitoricească, l-a avut de ucenic pe Efrem grămăticul, pe la 1720, care copiază pentru „maestrul'' său cel mai vechi *Didahiar* [1]) pe care îl cunoaștem.

Pentru școala de copiști de la Rîmnic nu este lipsită de interes asemănarea ce se constată între manuscrisele copiate de Ioan Rîmniceanu, Grigore Rîmniceanu și Rafail monahul, acesta din urmă de la Hurez.

În Moldova, cei doi cunoscuți copiști de cronici de la începutul veacului al XVIII-lea, Grigoraș sin Vasile Uricariul și Ioan Pavel grămăticul au scrisul atît de apropiat încît, dacă cele mai multe manuscrise nu ar fi semnate, nu am putea preciza care sînt copiate de unul și care de celălalt.

Nici Transilvania nu face excepție, din acest punct de vedere pentru secolul al XVIII-lea. Observăm și aici tendința, oarecum firească, a lui Ioan sin Radu Duma de la Brașov de a scrie ca și Radu Duma, probabil părintele său. Și se imită scrierea aproape tot atît de bine ca și în cazul copiștilor de cronici din Moldova, amintiți mai sus. În sfîrșit scrisul peregrinului Eustațiu Popovici „ardelean de la Baia Abrud'', pe care îl întîlnim în Brăteștii Pășcanilor de lîngă Suceava, pe la 1778 se aseamănă mult cu scrisul cărturarului Sava Popovici de la Rășinariu — fiul protopopului Coman — care scrie tot în aceeași vreme și moare la 1808 [2]). Unde vor fi învățat carte nu știm, căci tac amîndoi asupra trecutului lor, dar nu este greu de văzut că școala lor, de la Sibiu sau de la Brașov, a fost aceeași pentru unul ca și pentru celălalt.

Ne mai rămîne să ne ocupăm, în cîteva rînduri, despre scrierile ce imită tiparul. Foarte frecvente în Transilvania, nu numai pentru secolul al XVII-lea ci și pentru cel următor, se caracterizează prin tendința copistului de a imita grafia textului tipărit, pe care l-a folosit ca model. Tendința aceasta merge atît de departe, încît copistul imită nu numai forma literelor, ci și aranjarea textului în pagină, numerotarea filelor și gravurile, în eventualitatea că acestea există. Cînd copiștii secolului al XVIII-lea

1) *Ms. 3460.*

2) Cf. *ms. 2443*, f. 121^{v}.

folosesc, ca model, cărți tipărite în vremea lui Coresi sau în prima jumătate a secolului al XVII-lea, pot deruta pe cercetătorii nefamiliarizați cu textele vechi cărora le prezintă o limbă arhaică, drept limba zilelor în care au scris. Din punct de vedere paleografic, aprecierea unor asemenea texte nu este nici ea ușoară, în ipoteza în care copistul n-a avut grijă să menționeze anul copierii. Prin dispariția personalității în grafie și adoptarea scrisului în care se desenează fiecare literă după modelul tipărit, prin folosirea unui text cu o limbă mai veche decît vremea în care s-a copiat textul, prin lipsa însemnărilor de ori ce fel și a încercărilor de condei, elemente prețioase pentru un paleograf la datarea aproximativă a manuscriselor, în sfîrșit prin utilizarea unei hîrtii cu un filigran folosit pe o lungă perioadă de timp de moara de hîrtie, paleograful poate fi înclinat să aprecieze vechimea unui text ca fiind mai mare decît este în realitate.

Care era pricina copierii textelor cu o asemenea grafie? Transilvania nu s-a dezvoltat, politicește, ca celelalte provincii romînești; mai exact limba romînească deși vorbită de popor n-a fost și limba claselor stăpînitoare. Nu se poate vorbi, așadar, pentru Transilvania, de o preocupare a voievozilor, sau a guvernatorilor, de a crea școli romînești, din cadrul cărora să fie ridicați grămătici domnești, așa cum știm că erau preocupați domnitorii din Țara Romînească și Moldova[1]).

Pe de altă parte viața cărturărească destul de ridicată pe care o întîlnim în Țara Romînească și Moldova, la Hurez, Neamț, Bistrița sau alte mănăstiri, lipsește aproape cu totul în Transilvania. În cele două-trei mănăstiri din Transilvania nu s-au format niciodată școli de copiști. În sfîrșit — și aceasta ni se pare explicația cea mai judicioasă — în Transilvania nu s-au tipărit cărți de cult religios, în tot secolul al XVII-lea și în prima jumătate a secolului al XVIII-lea, decît cu foarte puține excepții. Tipografiile din Țara Romînească și Moldova, care tipăreau și pentru Transilvania și care difuzau un număr destul de mare de exemplare peste munți, nu puteau satisface necesitățile tuturor bisericilor. Adăogîndu-se la aceasta și costul, destul de ridicat, al cărților tipărite, ne dăm seama de ce se copiau cu caractere ce imită tiparul, mai ales cărțile folosite la oficierea slujbelor religioase. Prin folosirea acestei scrieri se punea la îndemîna preoților un text ușor de citit și, pe cît posibil, cu un aspect grafic atrăgător.

Dintr-o sumară statistică pe care am întreprins-o în materialul cercetat, constatăm că cel mai mare număr de manuscrise semnate, 14 la număr, cu scriere ce imită tiparul, cuprinde *Liturghiere*. Urmează în aceeași ordine, *Octoihurile*, opt la număr, *Trioduri-Penticostare* șapte, *Molitvenice* cinci, urmate de *Ceasloave*, *Minee*, *Sinaxare*, *Strastnice* etc., toate cărți bisericești, cum am amintit mai sus.

Constatăm, de asemenea, că cel mai mare număr de manuscrise de slujbă bisericească, cu scriere ce imită tiparul, a fost copiat în vestul Transilvaniei, cu deosebire în regiunea Oradea, adică în regiuni îndepărtate de centrele tipografice romînești. Aici, în satul Stracoș, spre pildă,

1) Cf. S. Jako, *Paleografia latină cu referire la Transilvania (sec. XII–XV)*, în *Doc. priv. ist. Rom., Introducere*, vol. I, Buc., 1956, p. 191 și urm.

copiază, pe la începutul secolului al XVIII-lea cunoscutul dascăl din Moldova, Vasile Sturze, de care vom mai avea prilejul să ne ocupăm. În satul Iaz, copiază în aceeaşi vreme un *Liturghier*, dascălul Gheorghe, iar în Sitifelec, un preot, Gavril, copiază pentru parohia sa, la 1739 un alt *Liturghier*. Întîlnim copişti, cu aceleaşi preocupări textuale şi cu aceeaşi particularitate grafică în vestul Banatului, în Sălaj, în Maramureş. Nu-i întîlnim însă nici în regiunea Braşovului, nici a Făgăraşului şi nici a Sibiului şi nu-i întîlnim în ţările romîne, decît cu foarte rare excepţii, cum este dascălul Barbul de la biserica Batiştei din Bucureşti, care copiază pe la 1785, printre altele, cu scriere ce caută să imite tiparul, textul unui *Minei* pe luna septembrie, tipărit la Rîmnic în 1780, împreună cu postfaţa tipografului.

Deşi a ajuns pînă la noi un însemnat număr de manuscrise romîneşti ce intră în perioada de care ne ocupăm, cu conţinut eclesiastic sau laic, constatăm că cele mai multe din aceste manuscrise nu au nici o însemnare care să provină de la cel ce s-a ostenit cu copierea şi care să ne arate împrejurările în care a copiat. La elaborarea acestei lucrări am întîlnit 609 manuscrise semnate la care am adăugat alte 138 manuscrise a căror scriitori au putut fi identificaţi, din totalul de peste 3800 manuscrise, scrise pînă la 1800, pe care le-am parcurs. Cele mai multe manuscrise, aproximativ 340, aparţin Ţării Romîneşti, iar cele mai puţine Transilvaniei.

Motivul principal pentru care copiştii n-au lăsat însemnări în legătură cu activitatea lor a fost modestia. Cei mai mulţi copişti erau recrutaţi dintre călugări şi aceştia îndeplineau această muncă fie din lipsă de altă ocupaţie, fie ca pedeapsă disciplinară [1]). În acest din urmă caz, mai ales, copiştii treceau sub tăcere orice menţiune legată de persoana lor.

Dar multe manuscrise care aveau însemnările copiştilor la sfîrşit, din pricina folosirii îndelungate, pierdeau nu numai legătura formată din scoarţe de lemn îmbrăcate în piele, ci şi cîteva file de la început şi de la sfîrşit. Sau, dacă se întîmpla ca egumenul vreunei mănăstiri să facă ordine în bibliotecă şi să dea la legat manuscrisele vechi, acestea nu se mai înapoiau cu scoarţele originale, nici cu filele desprinse de la început şi sfîrşit şi nici măcar cu însemnările marginale, tăiate fără prea multă bătaie de cap [2]).

Însemnările copiştilor sînt aşezate, de obicei, la sfîrşitul operei scrise, mai ales cînd în cuprinsul aceluiaşi manuscris există o singură însemnare. Dacă avem de-a face cu un miscelaneu atunci copistul semnează deseori, la sfîrşitul fiecărei opere din cuprinsul miscelaneului. Nu rare sînt cazurile în care copistul lasă menţiuni asupra muncii sale fie la sfîrşit de

[1]) Cf. D. Russo, *Studii istorice greco-romîne*, *Opere postume*, tom. II, Buc., 1939, p. 557.

[2]) A. I. Iaţimirski, relatează în lucrarea sa: Славянские и русские рукописи румынскихъ библиотекъ, St. Petersburg, 1905, cum în anul 1871 episcopul cărturar Melhisedec, găsind manuscrise preţioase în podul mănăstirii Agapia, a sfătuit-o pe stareţă să le lege şi să le aşeze în bibliotecă. Manuscrisele, trimise la mănăstirea Neamţ pentru legat, au fost înapoiate fără scoarţe şi fără foile desprinse din interior, care au fost distruse; pe deasupra manuscrisele au fost tăiate la margini. Pe lîngă manuscrise slave — căci la acestea face aluzie Iaţimirski în primult rînd, — au fost supuse la această barbară operaţiune, cu siguranţă şi manuscrise romîneşti. Relatarea apud. D. P. Bogdan, *op. cit.*, p. 119.

capitole, fie în subsolul filelor, fie în interiorul scoarţelor, sau pe foile liminare, chiar dacă a copiat un manuscris ce cuprinde o singură operă. În asemenea cazuri găsim însemnările, de obicei, în trei sau patru locuri. Sînt şi cazuri cînd copistul abuzează de aceste însemnări — reduse la formula stereotipă : „Şi am scris eu *cutare* dascăl'' — menţionîndu-le în şapte-opt locuri. Ba un oarecare logofăt Ştefan Dolete, din Ţara Romînească, copiind pe la 1782 un manuscris religios [1]), se semnează de 25 de ori.

Lungimea acestor însemnări variază şi ea foarte mult, de la simpla enunţare a numelui însoţită, eventual, de an, pînă la descrierea pe larg a împrejurărilor de copiere, introducîndu-se şi consideraţiuni religioase plictisitoare ce ocupă împreună pagini întregi. Trebuie să subliniem, la acest capitol, că unii călugări de la mănăstirea Bistriţa din Ţara Romînească n-au dovedit deloc modestia la care ne referealm mai sus. Aşa, spre pildă, ieromonahul Ilarion, care copiază pe la 1740—1750, a avut grijă să descrie, uneori, pe cîte trei-patru pagini procesul de elaborare al operei sale, iar ieromonahul Ioachim Bărbătescu, de la aceeaşi mănăstire, copiind pe la sfîrşitul secolului al XVIII-lea manuscrise cu conţinut moralicesc, ne-a lăsat şi el numeroase pagini cu însemnări personale, păstrînd tradiţia predecesorului său.

Nu toate însemnările sînt menţionate însă la locurile unde sîntem obişnuiţi să le căutăm şi nu toate pot fi citite de la prima vedere. Unii copişti şi-au lăsat numele scris, literă cu literă, în înfloriturile frontispiciilor, de unde nu pot fi desprinse decît după o insistentă cercetare. Aşa a făcut, spre pildă, pe la anul 1704 un ieromonah, Serafim, de la mănăstirea Bistriţa din Ţara Romînească, care a copiat un miscelaneu [2]) ce cuprinde printre altele şi un fragment de Esopie şi care şi-a însemnat numele la fila 122 într-un frontispiciu lucrat în culori foarte variate, sau dascălul Bucur Lupu din Transilvania, care lasă urmaşilor menţiunea muncii sale, într-un frontispiciu de la fila 18 a unui manuscris [3]) copiat pe la 1750. Şi exemplele pot fi continuate cu altele.

Alţi copişti au încercat să-şi ascundă numele folosind scrierea criptată [4]). Sistemul, destul de vechi, căci îl întîlnim şi în *Psaltirea Scheiană*, este folosit pe o scară mult mai largă în secolul al XVIII-lea. Însemnările criptate ale copiştilor sînt în general scurte, reducîndu-se de cele mai multe ori la numele copistului şi la două-trei expresii legate de îndeletnicirea sa. Toate criptogramele pe care le-am întîlnit au fost realizate prin schimbarea valorii şi sensului literelor astfel : ѧ = th ; ѣ = j, s ; в = i lung ; г = z ; д = d ; є = e, n ; ю, ж = b ; ѕ = d ; з = g ; и = v ; ї = ci ; к = p ; л = o ; м = x ; н = n, t, e ; ѻ = l ; п = c ; ρ = ţ ; с = o ; т = psi ; ъ = ă ; ѣ = a ; ж = ĭa ; ю = iu ; ꙗ = ĭa ; ѳ = a ; ȣ = h ; ф = f ; Х = u ; ѱ = t ; ц = r ; ч = i scurt ; ш = ş ; ѯ = m ; ѡ = s.

[1]) *Ms. 1235.*

[2]) *Ms. 2456.*

[3]) *Ms. 1653.*

[4]) Vezi capitolul Criptogramele la Em. Vîrtosu : *Din Paleografia chirilică romînească*, în *Doc. priv. ist. Rom., Introducere*, vol. I, Buc., 1956, p. 304—305.

Din cele 28 manuscrise cu însemnări criptografiate pe care le-am întîlnit, cel mai vechi, scris de preotul Teofil de la Rucăr de lîngă Cîmpulung şi cuprinzînd un miscelaneu religios, a fost copiat la anii 1702—1703 [1]. Însemnarea criptografiată de la fila 196, în slavoneşte, nu cuprinde însă altceva decît numele, calitatea de grămătic şi localitatea. Mai concludentă este însemnarea lui Constantin postelnicelul, moldovean probabil de la Iaşi, care copiază pe la 1770 un manuscris [2] cu fragmente din *Divanul lui Cantemir*, din romanul popular italian *Bertoldo* etc. şi care ne dă cîteva date biografice utile. În sfîrşit, cea mai curioasă criptogramă, nu atît prin text, care se mărgineşte la cîteva cuvinte, cît prin aşezarea ei, o întîlnim în manuscrisul 5454, fila 116. Manuscrisul, un miscelaneu ce cuprinde, printre altele, fragmente de Sinaxar, Gromovnic şi elemente de cronologie, copiat pe la 1760 de Pahomie, stareţul schitului Lapoş de pe lîngă Bacău, are desenată la fila amintită mai sus o mînă — cunoscuta mînă a lui Damaschin — folosită la socotelile calendaristice. Însemnarea : „Eromonah, stareţ şi mai micul tuturor, nacialnicul Pahomie", este aşezată de jur împrejurul mîinii, alături de alte texte necriptate, astfel că trece neobservată. Aşezarea criptogramei poate fi considerată şi ca o încercare de a ascunde numele, deşi la alte pagini copistul subliniază îndestul şi numele şi strădania pe care a depus-o la copiatul cărţii.

Cît priveşte elementele ce intră în componenţa însemnărilor acestea variază nu numai de la secol la secol, ci şi de la om la om, după imaginaţia şi interesul pe care le-au avut fiecare dintre copişti. În linii generale însă, aceste însemnări sînt inspirate — ba uneori traduse aidoma — după însemnările din manuscrisele copiştilor de manuscrise slave sau greceşti, schimbîndu-se numai onomastica. Alteori au fost copiate însemnările din manuscrisele romînşti, ce au servit ca model, fără ca să se schimbe măcar numele copistului precedent. În sfîrşit, în cazul modelelor tipărite, se întîmpla uneori să se copieze şi postfaţa tipografului sau, dacă nu, măcar versurile care exprimau satisfacţia de a fi terminat munca de tipărire.

Au fost însă şi copişti ale căror însemnări, mult mai originale, se caracterizează printr-o remarcabilă poezie, sau aduc interesante informaţiuni cu caracter istoric.

În general, o însemnare cuprinde : 1) numele celui ce a copiat, 2) data la care s-a început şi s-a sfîrşit copierea, 3) din îndemnul şi cu cheltuiala cui s-a săvîrşit copierea, 4) scuze pentru greşelile pe care le va constata cititorul, preot sau mirean şi explicaţii în legătură cu aceste greşeli, 5) blestemul pentru înstrăinarea manuscrisului. Succesiunea acestor elemente diferă de la manuscris la manuscris chiar cînd avem de-a face cu acelaşi copist. Alteori se adaogă elemente noi ce nu au de-a face nici cu persoana copistului şi nici cu activitatea desfăşurată.

Blestemul pentru înstrăinarea manuscrisului, destul de des întîlnit la copiştii manuscriselor slave şi greceşti din secolele anterioare folosirii limbii romîneşti pe o scară mai întinsă, mai este întîlnit în manuscrisele secolului al XVII-lea, dar dispare în bună măsură din însemnările copiştilor secolului al XVIII-lea. Blestemele acestea nu sînt nici ele lipsite de oarecare poezie. Iată spre exemplu pe preotul Teodor, dintr-un sat, Daneş, de lîngă Sighişoara, blestemîndu-l pe acela ce ar îndrăzni să-i fure un manuscris de teologie polemică, copiat de el la 1781 : „...Dară cine o ar înstreina în chip de furtişag, de la mine sau din ogrăzile mele, acela alt blăstăm să nu aibă, fără [numai] să nu-l rabde domnul dumnezeu, în toată viaţa lui, nici să vază moartea pînă nu va umbla tot pedestru pe la toate locurile acelea pe unde s-au făcut săboarele acele scrise înlăuntru cărţii aceştia ; apoi să fie ertat şi de mine şi de dumnezeu..." [1].

[1]) *Ms. 1154.*

[2]) *Ms. 1417.*

Un alt scriitor din Ţara Romînească, Răducanu logofătul de divan, blestemă astfel pe cel ce ar îndrăzni să-i fure manuscrisul copiat de el, cu a lui cheltuială, la 1780: „...Şi cine se va ispiti a o înstreina de la mine, adică a o fura, să fie afurisit şi blestemat dă 318 sfinţi părinţi de la Nicheia şi de alte sfinte săboară ; hierul să ruginească, piatra să mucezească, iar trupul aceluia să nu mai putrezească în veci..." [2].

Diacul de vistierie Constantin Veisa, cunoscător al hrisoavelor vechi moldoveneşti va fi luat din ele următorul blestem cumplit, pe care îl aşază la ff. 5—13 din Cronograful copiat de el la 1785 ; „Acest Hronograf, luîndu-l cineva să cetiască pe dînsul, de nu l-ar da înapoi, să fie blăstămat de domnul dumnezeu şi de preacurata sa maică. Cutremurul lui Cain să-l cuprinză şi înger nemilostiv să aibă în zilile vieţii lui, de-a dreapta lui şi locul lui să fie cu Iuda şi de mine încă să fie neertat în veac" [3].

Nu lipsesc, în schimb, aproape din nici un manuscris din acest secol al XVIII-lea, scuzele pentru greşelile săvîrşite la copiere, explicaţiile naive în legătură cu aceste greşeli şi cererea adresată de copist, celui ce va ceti manuscrisul, să se roage pentru iertarea păcatelor sale. Elementele acestea, întinse uneori pe două-trei pagini, devin de-a dreptul plictisitoare pentru cercetătorul care caută în însemnările copiştilor poezia originală sau informarea istorică preţioasă. De altfel aceste elemente au fost şi ele traduse după prototipurile greceşti sau slave şi copiate apoi, cu foarte puţine modificări, de copiştii de manuscrise romîneşti.

În ceea ce priveşte tehnica copierii manuscriselor romîneşti, cum este firesc, copiştii au adoptat sistemul şi materialele vechilor grămătici de slovenie şi grecie. Copierea s-a făcut, de obicei, după model şi mai puţin după dictare, căci nu ni s-a întîmplat să găsim două-trei manuscrise care să cuprindă absolut acelaşi text. Ori rostul scrierii după dictare era acela de a da la iveală simultan mai multe manuscrise cu acelaşi conţinut.

Datarea manuscriselor a fost făcută în cea mai mare parte, după cronologia bizantină a facerii lumii, chiar pentru prima jumătate a secolului al XVIII-lea [4]. De obicei anul de la facerea lumii este urmat şi de anul erei noastre. După an urmează luna şi ziua însemnării şi dacă datele au fost menţionate mai des, la sfîrşit de capitole, poate fi calculat timpul cît a durat copierea. Zilele şi anii sînt menţionaţi cu cifre chirilice. Rare

[1]) *Ms. 2499*, f. 1. liminară.

[2]) *Ms. 1414*, f. 41^{v}.

[3]) *Ms. 48.*

[4]) Cf. I. Ionaşcu şi F. Pàll, *Elemente de cronologie*, în *Doc. priv. ist. Rom., Introducere*, vol. I, Buc., 1956, p. 405 şi urm.

ori, la copiştii culţi, întîlnim datarea făcută cu cifre arabe, mai ales în Transilvania. Elemente vechi de cronologie se întîlnesc destul de rar în datarea manuscriselor romîneşti şi ele întovărăşesc, întotdeauna, anul de la Facere şi anul erei noastre. Din numărul manuscriselor cercetate numai trei cuprind asemenea elemente cronologice. Cel mai vechi [1]), *Alexăndria* şi *Rojdanicul* copiate de Popa Ion Romînul din Sînpetru, lîngă Hunedoara, la anul 1620 îşi încheie astfel însemnarea de la fila 127^v: „...Începusă a să scrie această carte ce se cheamă Alexandrie în luna lui cireşeriu 15 zile şi să sfîrşi în luna făurariu în 15 zile, în anul 7128, iar de la naşterea lui Hristos 1622 (sic), *crugul soarelui 16, a lunii 3, numărul de aur 3, temelia 3*...".

Al doilea manuscris, de la 1688, cuprinzînd Dioptra [2]) şi copiat în Ţara Romînească de un peregrin moldovean, Silvestru ieromonahul, menţionează în slavoneşte, la fila 131^v, că opera a fost terminată: „...În zilele binecinstitorului şi de Hristos iubitorului Io Şerban voievod, în anul 7196 (1688), luna martie, 20 zile, *crugul soarelui 28, al lunii 14, numărul anului 7*".

În sfîrşit, cel de al treilea şi ultimul manuscris [3]) în care am întîlnit elemente vechi de cronologie a fost copiat la anul 1730 de un preot ardelean de pe lîngă Oradea, anume Ştefan. Textul manuscrisului, liturgic, se încheie cu o *Pascalie*, adică cu un calendar popular ce indică ziua în care cade Paştele fiecărui an, despre care copistul ne spune la fila 129 că: „...O am scos du pre Pashalie rusască, care o au tipărit de la Hristos 1615, care-i acum de 115 ani de atunce şi... umblă pe leat de slove şi nu să soverşeşte...". Un cunoscător al Pascaliei, cum se dovedeşte a fi preotul Ştefan, putea uşor să menţioneze crugurile vremii sale, cum a şi făcut la fila 114: „Scris-am în anul de la zidirea lumii 7238, *indiction 8, crugul soarelui 14, al lunii 18, temelia lunii 21*, de la întruparea lui Hristos 1730".

Succesiunea firească a textului a fost o problemă care a preocupat pe aproape toţi copiştii de texte romîneşti. În afara numerotării caietelor ce compun manuscrisele — pentru textele mai vechi, din secolul al XVII-lea — şi în afara folosirii aproape unanime a reclamei sau custodelui (cuvîntul aşezat dedesubtul unei pagini, cu care începea pagina următoare), unii copişti au numerotat filele sau au paginat manuscrisele copiate de ei. Se numerotau mai ales filele şi procedeul acesta îl întîlnim la mai mult de o treime din numărul copiştilor. Numerotarea se făcea, de obicei, de la prima pînă la ultima filă a manuscrisului, cu cifre chirilice, mai frecvent pentru secolul al XVIII-lea şi mai rar pentru secolul al XVII-lea. Sînt şi cazuri în care copistul înceta la un moment dat să numeroteze filele, sau începea numerotarea de la mijlocul manuscrisului către sfîrşit, fireşte tot de la cifra unu. Unii copişti de miscelanee au numerotat separat fiecare operă din manuscris, pentru o mai precisă individualizare a lor.

Paginaţia originală a textului este mai rar întîlnită, prin a doua jumătate a secolului al XVIII-lea şi nefolosită de nici un copist al seco-

1) *Ms. 3821.*
2) *Ms. 2472.*
3) *Ms. 4133.*

lului al XVII-lea. Cifrele arabe încep să fie folosite la numerotarea filelor sau la paginaţia manuscriselor romîneşti în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, mai ales în Transilvania. La copiştii preocupaţi mai mult de aspectul grafic, numerotarea filelor, sau paginarea se făcea cu chinovar. De obicei era folosită însă cerneala cu care s-a copiat întregul manuscris.

Numerotarea filelor sau paginaţia originală, chiar atunci cînd sînt făcute de la prima pînă la ultima filă a manuscrisului, prezintă surprize neplăcute pentru paleograf, fie că sînt omise anumite file la numerotare, fie că este dat acelaşi număr la două file consecutive. Numerotarea mecanică a manuscriselor îi scuteşte astăzi pe editorii de texte vechi de aceste inconveniente.

★

Referindu-ne, în continuare, la conţinutul operelor copiate, constatăm o lărgire firească a preocupărilor culturale şi o varietate de subiecte, cu cît ne apropiem de vremile noastre. Pentru secolele XVI şi XVII, copiştii au semnat aproape numai opere religioase, fie ele texte biblice, fie manuscrise cu texte folosite la oficierea serviciului religios, fie texte de lectură religioasă.

„Evul mediu — arată F. Engels — se dezvoltase dintr-o totală primitivitate. El trăsese cu buretele peste civilizaţia, filozofia, politica şi jurisprudenţa antică pentru a începe în toate domeniile de la început. Singurul lucru pe care îl preluase din lumea veche dispărută erau creştinismul şi un număr de oraşe pe jumătate distruse, complet despuiate de civilizaţia lor. Urmarea a fost că popii au obţinut, ca pe toate treptele primitive de dezvoltare a societăţii, monopolul asupra pregătirii intelectuale, şi că prin aceasta cultura însăşi a căpătat un caracter esenţialmente teologic" [1]).

Nu lipsesc totuşi, nici pentru acea vreme, operele laice, căci cultura noastră veche, deşi tributară bisericii, încearcă timid să spargă zidul tradiţiilor, alăturînd Psaltirii cîte o Alexăndrie sau cîte un Cronograf. Iar copierea unor legende apocrife, cum sînt cele cuprinse în *Codex Sturdzanus*, copiat între 1583—1619 de popa Grigore din Măhaci, chiar dacă au un conţinut religios, acesta se abate de la canoanele bisericii. Ori, dacă un slujitor al bisericii, cum a fost popa Grigore din Măhaciul Turzii, copia texte bogomilice, ne dăm seama că ele erau citite şi răspîndite cu atît mai vîrtos de acei puţini, care, fără să fie preoţi, ştiau să scrie şi să citească. Tendinţa aceasta o întîlnim mai ales în Transilvania, adică în acea provincie romînească în care s-au şi copiat cele mai vechi texte romîneşti. Acolo, în satul Sînpetru de lîngă Hunedoara, copiază un alt preot, Ion Romînul, cel mai vechi text romînesc al Alexandriei, ca şi Floarea darurilor şi un Rojdanic, la 1620.

Bogomilismul, ca şi husitismul, aveau un pronunţat caracter social, înfăţişînd forme de luptă ideologică a maselor împotriva feudalismului şi a „chintesenţei" lui — biserica oficială. Bogomilii, după cum relatează prezviterul Cozma într-o predică a sa în secolul X, „defăimează pe bogaţi

1) F. Engels, *Războiul ţărănesc german*, ed. a III-a, Buc., E.S.P.L.P., 1958, p. 48.

învață pe ai lor să nu se supună stăpînului lor; invidiază pe rege, batjocoresc pe bătrîni, calomniază pe boieri; socot că sînt urîți lui dumnezeu cei ce lucrează pentru rege și poruncesc fiecărui servitor să nu mai lucreze stăpînului său". În felul acesta, arată Engels,,,un caracter cu totul deosebit a avut erezia care exprima direct nevoile țărănimii și ale plebeilor și care întovărășea întotdeauna o răscoală... Ea preconiza ca „egalitatea fiilor domnului" să fie extinsă încît să se ajungă la o egalitate de avere. A pune pe picior de egalitate nobilimea cu țăranii, patricienii și tîrgoveții privilegiați cu plebeii, a desființa servituțile, dijmele, impozitele, privilegiile sau cel puțin cele mai flagrante deosebiri de avere, acestea erau revendicările formulate mai mult sau mai puțin precis și preconizate drept consecințe care decurg în mod necesar din doctrina creștină primitivă"[1]).

Dar, să analizăm puțin cîteva din operele laice care au constituit lectura de căpetenie a strămoșilor noștri și să vedem în ce măsură au fost copiate și au interesat pe cunoscătorii de slovă. Dintre acestea *Alexandria* am văzut că ne-a parvenit în cel mai vechi text și cu siguranță a fost cartea de căpetenie a generațiilor de mult trecute. Poate tocmai pentru că a fost atît de mult citită, nu o găsim semnată decît de 19 copiști, cei mai mulți din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și de cele mai multe ori fragmentară. Moldova ne-a lăsat opt copii semnate, iar Țara Romînească și Transilvania șase, respectiv cinci manuscrise cu istoria lui Alexandru Macedon. În secolul al XVII-lea n-am întîlnit nici un alt text semnat, în afară de cel din *Codex Neagoeanus*, copiat de popa Ion Romînul. Abia în 1717, un oarecare Petre, ce semnează în criptogramă, copiază pentru logofătul Staicu, de la mănăstirea Aninoasa, o Alexandrie [2]), împreună cu alte texte de literatură populară. Tot în Țara Romînească copiază Constantin, o altă Alexandrie [3]). Celelalte manuscrise semnate sînt toate scrise în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, iar unele dintre ele, copiate după cartea tipărită la Sibiu, în 1794 [4]).

În Moldova, cea mai veche *Alexandrie* semnată este aceea scrisă la Iași, în 1777, de un oarecare Enache sin hagi Fragul [5]). Dar cel mai interesant manuscris ce cuprinde textul Alexandriei este fără îndoială cel copiat de Năstase Negrule la Iași, în 1790. Textul, scris „în zilele preaIuminate ale împărăteștii sale măriri, Ecaterina Alexievna, împărăteasa a toată Rosia", cuprinde o sumedenie de miniaturi cu scene din viața lui Alexandru, executate, probabil, tot de copist într-o manieră simplistă, care și face, dealtfel, farmecul operei [6]).

Altă operă care s-a bucurat de o largă circulație, mai largă decît putem desprinde din cele nouă manuscrise semnate, a fost *Esopia*. Și

[1]) F. Engels, *Războiul țărănesc german*, ed. a III-a. Buc., E.S.P.L.P., 1958, p. 50–51. Vezi și Kosminski și Skaskin, *op. cit.*, vol. I, p. 302 și urm.

[2]) *Ms. 1867.*

[3]) *Ms. 438.*

[4]) Cf. I. Bianu și N. Hodoș, *Bibliografia romînească veche*, tom. II, Buc., 1910, p. 361 și urm.

[5]) *Ms. 4104.*

[6]) *Ms. 869.* Despre circulația Alexandriei în țara noastră vezi N. Cartojan, *Alexandria în Literatura romînească*, Buc., 1922.

aici, ca și în cazul *Alexandriei*, cel mai vechi text semnat îl găsim în Transilvania. Dascălul Costea de la Brașov, copiind un miscelaneu de literatură populară între anii 1693—1703, rezervă filele 122—145 vieții și faptelor lui Esop [1]). În Țara Romînească, de unde ni s-au păstrat patru manuscrise semnate cuprinzînd *Esopia*, cel mai vechi text datează din anul 1704 și a fost copiat, împreună cu niște texte religioase de către Serafim, ieromonahul Bistriții [2]), un om plin de grijă pentru împodobirea manuscriselor cu care s-a ostenit. În sfîrșit, la 1717, același Petre care copiase Alexandria pentru logofătul Staicu, nastavnicul mănăstirii Aninoasa, include în același manuscris și *Esopia*.

În Moldova, cel mai vechi din cele două texte semnate este cel al logofătului Ioan Chira [3]), din miscelaneul scris de el la 1779. Cu tipărirea primei ediții din această carte, în 1795, la Sibiu, în tipografia lui Petru Bart [4]), au fost satisfăcute multe dorinți de a avea la îndemînă, pentru delectare, viața lui „Isop filosoful".

Archirie și Anadan, romanul oriental pe care unii îl socot modelul *Esopiei* [5]), deși s-a păstrat în colecțiile noastre în peste 15 manuscrise, n-a fost iscălit de cît de opt copiști: trei ardeleni, trei moldoveni și doi din Țara Romînească. Cel mai vechi fragment ni l-a lăsat ieromonahul Vartolomeu din satul maramureșan Budacul Romînesc, care inserează textul într-un miscelaneu religios, la anul 1708, scris pentru preotul Andrei [6]).

Pentru Țara Romînească, cea mai veche versiune semnată ne-a lăsat-o la 1717 Petre de la mănăstirea Aninoasa, din păcate tot fragmentară; cît despre Moldova, textele cele mai vechi sînt cele copiate de Agapie [7]), la 1784, și de Ioniță Arhip [8]) „nobelul" de la Suceava, între anii 1784—1799.

Mai răspîndit decît *Archirie și Anadan*, romanul hagiografic *Varlaam și Ioasaf* [9]), atribuit sf. Ioan Damaschinul, a fost tradus de Udriște Năsturel, învățatul cumnat al lui Matei Basarab, încă de la 1648. Textul, tradus atunci în romînește, a fost copiat de multe ori atît în secolul al XVII-lea cît și în cel următor.

Din cele 13 manuscrise ce ni s-au păstrat cu semnătura copiștilor nouă aparțin Țării Romînești, trei au fost copiate în Moldova și numai unul, la 1782—1784, în Transilvania. De altfel circulația într-un număr mai mare de copii pentru Țara Romînească este explicată și de faptul că

[1]) *Ms. 1436.*

[2]) *Ms. 2456.*

[3]) *Ms. 1067.*

[4]) I. Bianu și N. Hodoș, *op. cit.*, II, p. 376.

[5]) N. Cartojan, *Cărțile populare în literatura romînească*, vol. II, *Epoca influenței grecești*, Buc., 1938, p. 252 și urm.

[6]) *Ms. 577.*

[7]) *Ms. 4104.*

[8]) *Ms. 1155.*

[9]) P. V. Năsturel, *Viața Sfinților Varlaam și Ioasaf*, Buc., 1904.

traducerea lui Udrişte Năsturel s-a bucurat de o circulaţie mai intensă decît celelalte traduceri, din secolul următor[1]).

Cele mai vechi copii, trei la număr, ni le-a lăsat Fota grămăticul între anii 1671—1675. Manuscrisul 2470, copiat în anul 1671 şi nesemnat, are text paralel slavo-romîn, iar însemnarea slavonească de la fila 443 ne informează că arhimandritul Petroniu de la mănăstirea Tismana a suportat cheltuielile de scriere. Tot nesemnat este şi manuscrisul nr. 588, copiat pe două coloane, cu text paralel slavo-romîn. Cel de-al treilea manuscris cu cota 3339, copiat la anul 1675 numai în romîneşte îşi încheie însemnarea de la fila 281, cu următoarele date, ce ne interesează pe noi : „. . . Scosu-o-am şi eu Fota, grămătic domnesc, dupre izvodul rumînesc, dumnealui Dumitraşco biv vel serdar ; şi am scris în zilele creştinului domn Grigore Ghica voievod. Leat 7183 (1675), ot grad Bucureşti".

Toate trei manuscrisele au fost copiate într-o frumoasă scriere semiuncială, cu frontispicii colorate şi cu majuscule împodobite. Două dintre manuscrise păstrează şi vechile legături în piele.

Altă copie ce merită subliniată este aceea scrisă la mănăstirea Hurez pentru egumenul mănăstirii, chir Ioan, de către ierodiaconul Dositei [2]) în anul 1700, într-o scriere cursivă remarcabilă. Grigore Rîmniceanu, învăţatul ierodiacon şi apoi arhimandrit de la episcopia Rîmnicului, ne-a lăsat şi el două copii din *Varlaam şi Ioasaf*, una la 1781, cu cheltuiala lui Rafail monahul [3]) şi alta — mult mai completă — la 1784, cu cheltuiala şi pentru arhimandritul Partenie Argeşanul [4]).

Dintre textele copiate în Moldova merită amintit manuscrisul 1573, copiat de Toader, slugă la spătarul Vasile Roset, în anul 1797 şi, mai ales, manuscrisul copiat la 1786 de un membru al familiei Sion, călugărit la mănăstirea Neamţ, sub numele de Ioanichie, frate cu stolnicul Iordache Sion. Grafia acestui manuscris, păstrat sub nr. 9, este dintre cele mai alese, iar dedicaţia adresată fratelui său, Constantin Sion, exceptînd concepţia monahală, dovedeşte o fire poetică pe care cu greu o vedem supunîndu-se drasticelor reguli monastice, instituite de stareţul Paisie.

Altă carte ce s-a răspîndit, mai ales în Moldova — căci toate cele şapte manuscrise semnate au fost copiate acolo — este romanul erotic cunoscut sub numele de *Etiopica*, sau *Istoria etiopicească a lui Iliodor*. Deşi cunoscut încă de la sfîrşitul secolului al XVII-lea, textul s-a răspîndit mai ales în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, de cînd datează toate copiile amintite. Dintre acestea trebuie să o menţionăm pe aceea datorată lui Alexandru Ciohoranu [5]), scrisă pentru paharnicul Nicolae Canta — care se distinge prin împodobirea titlurilor şi iniţialelor şi prin prezenţa celor trei miniaturi — şi copia paharnicului Toader Jora, scrisă pentru sine la 1786, după traducerea din greceşte a lui Toma grămăticul de la mitropolia din Iaşi.

---

[1]) N. Cartojan, *Cărţile populare în literatura romînească*, vol. I, *Epoca influenţei sud-slave*, Buc., 1929, p. 241.
[2]) *Ms. 2458.*
[3]) *Ms. 2577.*
[4]) *Ms. 2510.*
[5]) *Ms. 4837.*

Celălalt roman grecesc, *Istoria lui Erotocrit*, n-a avut circulaţia *Etiopicei* şi nici a lui *Archirie şi Anadan*. Nici nu ni s-a păstrat de altfel decît în trei copii semnate — două moldoveneşti şi una muntenească — de pe la sfîrşitul secolului al XVIII-lea. Textul copiat la Bucureşti în 1787 de către logofătul Ioniţă [1]) este însă deosebit de preţios pentru noi prin bogăţia şi frumuseţea miniaturilor, adevărate documente privind îmbrăcămintea şi obiceiurile vremii, lucrate de Petrache logofătul.

Romanul oriental *Sindipa*, această „colecţie de poveşti hazlii şi de snoave", a circulat cu siguranţă în mai mare număr decît cele patru manuscrise găsite de noi cu indicaţie de copist. Cel mai vechi text ni l-a lăsat acelaşi Costea dascălul, din Braşov, care a copiat între anii 1693—1703 Esopia amintită mai sus. Însemnarea însăşi de la fila 121ᵛ, cu textul ei slavo-romîn, este legată de copierea Sindipei : „Conețul şi sfîrşitul a filosofului Sintipei cu fiul împăratului de Ţara Persiei".

Pe lîngă romanele populare de mai sus, cu o circulaţie remarcabilă, au fost copiate, mai ales în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, o serie de alte opere, păstrate, din păcate în puţine variante cu însemnări ale copiştilor, opere ce demonstrează un gust rafinat pentru lectura laică, la pătura suprapusă din ţările romîne. Aşa spre exemplu ne-au rămas numeroase manuscrise, nesemnate de copişti, cu tălmăciri din *Oxenstiern* alături de cele numai patru variante semnate, toate patru moldoveneşti, copiate între 1779—1803. Istoria lui Schinder împărat ni s-a păstrat în copia lui Iordache vătaful, de la 1791, scrisă pentru Petre Abăgerul [2]), iar opera lui Francesco Loredano, *Zăbava fantasiei*, tradusă în romîneşte de cămăraşul Constantin Vîrnav, din limba greacă, a fost copiată, printre alţii, de către pisarul Grigore Hudeci la Iaşi, în 1788, cu cheltuiala mitropolitului Veniamin Costache, pe atunci eclisiarh al Mitropoliei [3]). Paharnicul Toader Jora, un om cu mare dragoste de carte, a copiat şi el, pentru biblioteca sa, la 1786, această operă, păstrată în manuscrisul 50 de la Biblioteca Academiei Republicii Populare Romîne.

Romanul popular al italianului Giulio Cesare Croce della Lira, intitulat *Bertoldo*, îl întîlnim, tot în Moldova, în două copii. Una din ele datează din anii 1767—1775 şi este cuprinsă într-un miscelaneu de literatură laică [4]), copiat de Constantin postelnicelul de vistierie. Cealaltă copie, scrisă la 1779 face parte tot dintr-un miscelaneu de literatură populară, scris de logofătul Ioan Chira, pe care l-am mai întîlnit.

Alte romane, cum au fost *Ahileu la ostrovul Sirului*, sau *Istoria lui Alţidalis şi a Zelidiei*, opera lui Vincent Voiture, fără să fi avut o circulaţie foarte largă sînt totuşi copiate de cîteva ori de cunoscătorii literaturii apusene, ca şi *Istoriile lui Tarlo* sau traducerea din Fénélon a *Întîmplărilor lui Telemac*.

Un alt gen de literatură pe care o vedem bine reprezentată în munca dificilă a copiştilor de manuscrise este literatura astrologică de prevestire,

---

[1]) *Ms. 3514.*
[2]) *Ms. 2623.*
[3]) *Ms. 433.*
[4]) *Ms. 1417.*

prin cele trei texte : *Rojdanicul*, *Gromovnicul* şi *Trepetnicul*, foarte adesea întîlnite împreună în numeroasele calendare, manuscrise sau tipărite, din secolele XVII şi XVIII.

Copia popii Ion Romînul de la 1620 este cel mai vechi text de Rojdanic romînesc. De altfel în secolul al XVIII-lea prevederile pentru viitorul oamenilor vor fi făcute nu după luna în care s-au născut, ca în Rojdanic, ci după zodie şi atunci aceste texte de prevestire se vor numi *Zodiace*.

Dintre cele trei texte amintite, cel care a circulat mai mult se pare că a fost *Gromovnicul*. O copie destul de veche ne-a lăsat ieromonahul Serafim de la mănăstirea Bistriţa din Ţara Romînească, pe la sfîrşitul veacului al XVII-lea [1]), iar o altă copie, din 1717, o datorăm aceluiaşi Petru care a copiat şi *Alexandria* şi *Esopia* pentru logofătul Staicu de la mănăstirea Aninoasa. În Transilvania, cel mai vechi text ni l-a păstrat copia dascălului Costea din Braşov, în primele 11 foi de la începutul miscelaneului [2]) copiat de el la anul 1693.

Calendarele, deşi au fost tipărite mai des în Transilvania şi destul de devreme, au circulat în numeroase copii manuscrise, mai ales în Ţara Romînească. Una veche, cea a popii Nicola, cuprinde calendarul anului bisect 1704, scris într-o frumoasă cursivă de la începutul veacului. Mai tîrziu, după tipărirea calendarului la Iaşi, în anul 1785, de către Mihail Strilbiţki [3]), au circulat copii manuscrise, după această tipăritură, ca aceea a lui Teodorache logofătul [4]), în care sînt desenate şi gravurile talentatului tipograf. Marele ban Barbu Văcărescu, va pune şi el pe un dascăl al său, pe Venedict, să-i copieze, la 1800, cunoscutul calendar „pe 112 ani" [5]) deşi în vremea aceasta textele tipărite erau foarte numeroase şi circulau peste tot.

Textele de lege, deşi mai puţin citite, au fost copiate de numeroşi slujitori ai condeiului, mai ales în Ţara Romînească. În evul mediu, după cum arată F. Engels, „în mîna popilor, politica şi jurisprudenţa, ca şi celelalte ştiinţe, au devenit simple ramuri ale teologiei, fiind tratate după aceleaşi principii care erau valabile în teologie. Dogmele bisericii erau în acelaşi timp axiome politice, iar pasajele din biblie aveau putere de lege în faţa oricăror instanţe judecătoreşti" [6]).

A fost copiat codicele lui Iustinian de către ieromonahul Sava, de la mitropolia Moldovei, încă în prima jumătate a secolului al XVIII-lea [7]) ; au fost copiate numeroase fragmente din *Îndreptarea legii*, după cartea tiparnică de la Tîrgovişte din 1652, sau din *Pravila lui Vasile Lupu*. Din această ultimă operă ne-a lăsat o frumoasă copie manuscrisă popa Stanciu de la biserica Tuturor Sfinţilor, scrisă la anul 1724, cu porunca lui Nicolae Mavrocordat, pentru a-i sluji de învăţătură fiului său Constantin [8]).

1) *Ms. 2513.*
2) *Ms. 1436.*
3) I. Bianu şi Hodoş, *op. cit.*, II, p. 301.
4) *Ms. 2640.*
5) *Ms. 1632.*
6) F. Engels, *Războiul ţărănesc german*, Buc., E.S.P.L.P., 1958, p. 48—49.
7) *Ms. 1440.*
8) *Ms. 1253*, f. 1.

N-au lipsit din preocupările copiştilor nici manualele de geografie sau de matematici, mai ales în a doua jumătate a veacului al XVIII-lea. Aşa spre pildă, Antim ieromonahul de la Cozia, a copiat în anii 1766—1767 o *Cosmografie*, cu cheltuiala şi din porunca arhimandritului Sofronie [1]). Preocuparea aceasta „ştiinţifică" este lăudabilă pentru ieromonahul Antim, care a devenit mai tîrziu egumen al mănăstirii Arnota.

În Moldova întîlnim în biblioteca paharnicului Iordache Darie — un om cu mare dragoste pentru cărţi, căci a cheltuit deseori bani cu copiatul manuscriselor — un manual de Geografie [2]), copiat la 1786 de către dascălul Alexandru Atanasiu. Manuale de matematici copiază, învăţatul pentru vremea sa, Grigore Rîmniceanu [3]), iar în Moldova îl întîlnim, cu aceleaşi preocupări, pe la 1795, pe un Millo [4]), poate bunic sau străbunic al răzvrătitului actor.

N-au lipsit din preocupările unor boieri reţetele medicale, cele gospodăreşti — de care sînt pline manuscrisele noastre vechi — ba n-a lipsit nici grija pentru o cît mai desăvîrşită artă culinară, cum ne-o dovedeşte Alexie, clucerul de arie, care-l pune pe Mihai, logofătul din Greci, să-i copieze o carte de bucate [5]), la 1749.

Dar dintre toate operele religioase sau laice, pe care mîna neobosiţilor copişti le-a transpus în zeci şi zeci de variante, nici una nu s-a bucurat de atîta circulaţie cum s-au bucurat operele cu caracter istoric, fie că este vorba de cronici străine sau letopiseţe romîneşti. Peste 80 de manuscrise cu caracter istoric au fost iscălite de copişti, sau le-am putut determina condeiul de sub care au ieşit ; alte zeci şi zeci de letopiseţe şi cronici au fost copiate fără să ştim de cine anume, sau depăşesc, ca dată a copierii, anul 1800. Marea majoritate a acestor manuscrise cu caracter istoric datează din secolul al XVIII-lea, căci numai din această vreme au început să se răspîndească letopiseţele. Setea de lectură istorică fiind mare şi letopiseţele netipărindu-se decît foarte tîrziu, de către Kogălniceanu, ne dăm seama de ce au circulat atîtea copii manuscrise în ţările romîne.

Dintre operele acestea istorice un loc de seamă îl ocupă *Cronografele* [6]), cu 21 manuscrise semnate de diverşi copişti. Create de istoricii bizantini aceste prelucrări populare ale Vechiului Testament, ale istoriei egiptenilor perşilor, grecilor, romanilor şi a turcilor, mergînd cu povestirea evenimentelor pînă pe la începutul secolului al XVII-lea, cînd au şi fost tipărite pentru prima dată, în greceşte, la Veneţia, Cronografele s-au răspîndit nu numai în Peninsula Balcanică ci şi în nordul Dunării, în Ţara Romînească şi Moldova, unde au fost traduse în romîneşte încă din prima jumătate a secolului al XVII-lea.

În Ţara Romînească se pare că au circulat mai intens aceste Cronografe, căci am putut determina pe copiştii unui număr de 11 manu-

1) *Ms. 1556.*
2) *Ms. 2349.*
3) *Ms. 1081.*
4) *Ms. 4566.*
5) *Ms. 1120.*
6) Cf. : Iulian Ştefănescu, *Cronografele romîneşti* : tipul Danovici, partea I, în *Revista istorică romînă*, IX (1939), p. 1—77, dar mai ales capitolul : Cronografele Romîneşti din : D. Russo, *Studii istorice greco-romîne*, II, p. 91 şi urm.

scrise. Pe de altă parte tot Ţara Romînească ne-a transmis şi cea mai veche copie în romîneşte, lucrată în anul 1687 şi semnată de Drăgoi logofătul, fiul lui popa Tatul din Bezdead [1]). Demne de remarcat sînt, tot pentru Ţara Romînească, cele două Cronografe scrise şi ilustrate pe la 1758—1760, de către Constantin Săidăcarul [2]), feciorul popii Ioanichie din Mogoşoaia, ca şi copiile popii Flor, dascălul slovenesc de la biserica sf. Gheorghe Vechi, tot două, copiate şi împodobite pe la 1760 [3]). Şi unul şi celălalt, copişti recunoscuţi ca atare, vor fi copiat Cronografele pentru vre-o faţă boierească aşa cum a făcut şi Petraşcu logofătul, care copiază unul, la 1762, pentru Constantin Comăneanul, biv vel serdar [4]).

La doi ani numai după cel mai vechi Cronograf semnat, în Ţara Romînească, amintit mai sus, este copiat în Moldova, la 1689, de către Gavril diacul un Cronograf, pe care copistul a avut grijă să-l şi înfrumuseţeze cu numeroase frontispicii şi majuscule înflorate. Copierea a fost făcută în satul Bălţăteşti-Neamţ, unde Gavril era diac, pentru Ion Iordache Cantacuzino, după cum ne informează copistul, ale cărui scuze pentru greşelile muncii abia se pot desprinde de pe ultima filă a manuscrisului, ruptă pe alocuri de răsfoirea îndelungată [5]).

Un alt Gavril diacul, de la Focşani, copiază probabil pentru „dumnealui Neculai vel căpitan de grecei", la 1732, un Cronograf de 372 file, bogat împodobit şi cu destul talent [6]).

Cele două Cronografe identificate din Transilvania [7]) merită şi ele amintite. Cel mai vechi este copiat de preotul cărturar Sava Popovici din Răşinari, lîngă Sibiu, fără să ştim cînd anume şi fără să-şi fi lăsat numele. A avut însă grijă să-l împodobească, ca şi pe celelalte manuscrise copiate de el, iar o însemnare din anul 1808, asupra morţii sale, ne confirmă — dacă mai era nevoie, dată fiind grafia lui atît de bine individualizată — că el, Sava Popovici, care a murit în anul 1808, mai 22, „au scris această carte şi alte multe".

Celălalt Cronograf, poate cel mai voluminos dintre toate pe care le conservăm — căci are 729 file şi dimensiuni maxime : 35,5 × 21,5 cm — a fost scris de Nicolae Popovici din Şcheii Braşovului, între 22 februarie şi 20 decembrie 1798. Şi, cu tot numărul mare de file, copistul nu a neglijat aspectul grafic, împodobind foarte multe iniţiale.

Numeroase alte fragmente de Cronograf au fost copiate separat, ca opere individuale, mai ales în Ţara Romînească, cum sînt spre pildă *Istoria surpării Ierusalimului*, *Istoria luării Ţarigradului*, *Viaţa lui Constantin cel Mare* şi altele, cele mai multe datînd din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea.

Letopiseţele Moldovei şi ale Ţării Romîneşti numără 57 manuscrise romîneşti cu însemnări autografe ale copiştilor sau identificate de noi ca

[1]) *Ms. 3556.*
[2]) *Mss. 1070* şi *1389.*
[3]) *Mss. 2609* şi *4243.*
[4]) *Ms. 4248.*
[5]) *Ms. 86.*
[6]) *Ms. 3456.*
[7]) *Mss. 2443* şi *3450.*

fiind copiate de anumiţi dieci. Cifra aceasta, departe de a atinge numărul total al Letopiseţelor din colecţiile noastre, este totuşi concludentă pentru circulaţia textelor privitoare la istoria noastră, mai ales că cifra se referă numai la secolul al XVIII-lea ; de altfel, din secolul al XVII-lea nici nu ni s-a păstrat vreun Letopiseţ semnat de copişti.

Cea mai veche copie ne-a lăsat-o moldoveanul Axinte Uricariul pe la 1710, care s-a ocupat de scrierea *Letopiseţului Ţării Moldovei*, opera lui Miron Costin, păstrată în manuscrisul 2601. Şi, pentru că ne ocupăm de copiile din Moldova, deşi sînt numai 26 de manuscrise, faţă de cele 31 copiate în Ţara Romînească, trebuie să menţionăm cîteva figuri de copişti care au avut o predilecţie specială pentru scrierea operelor istorice.

Şi ca vechime — căci copiază manuscrise în jurul anului 1726, dată întîlnită la începutul manuscrisului 115 — şi ca număr de Letopiseţe copiate, şase la număr, totalizînd 1107 file, Grigoraş sin Vasile Uricariul se situează pe primul loc între harnicii copişti de Cronici. Dintre manuscrisele copiate de el numai unul [1]) cuprinde oarecare însemnări, din care rezultă că a copiat *Letopiseţul Ţării Moldovei* pentru Toader Costache treti logofăt. Tot el a copiat şi un Letopiseţ al Ţării Romîneşti, fără să ştim însă pentru cine anume.

Copiile lui Grigoraş sin Vasile Uricariul se disting printr-o grafie de o eleganţă rar întîlnită la grămăticii noştri şi printr-o grijă deosebită pentru ilustrarea textelor cu frontispicii frumos lucrate în peniţă, în mijlocul cărora desenează uneori chipurile primilor voievozi moldoveni [2]). În sfîrşit, patru dintre cronici au numerotate filele de mîna lui Grigoraş.

Alt copist, asemănător la grafie cu Grigoraş sin Vasile Uricariul este Ioan Pavel grămăticul. El lucrează în jurul anilor 1736—1746, date cuprinse în două dintre manuscrisele pe care le-a copiat. Două dintre cele patru manuscrise cu opera Costineştilor, cuprind traducerea *Ceasornicului domnilor* [3]), făcută de Nicolae Costin. Unul din Letopiseţe [4]) a fost copiat din porunca domnitorului Nicolae Mavrocordat, în anul 1746. În sfîrşit tot el ne-a lăsat un Cronograf [5]), cu un frumos cuvînt de încheiere pentru cititorul care ar putea fi stingherit în lectură de unele greşeli. Întîlnim şi la Ioan Pavel grămăticul aceeaşi grijă pentru grafie şi aproape aceeaşi îndemînare la împodobirea iniţialelor, ca la Grigoraş al lui Vasile Uricariul.

Ultimul copist moldovean iubitor de Cronici, de care ne ocupăm, este ieromonahul Iosafat Luca, feciorul Lucăi vistiernicul, care a copiat în jurul anului 1766 cinci manuscrise, dintre care trei pentru Iordache Cantacuzino vel spătar, pentru postelnicul Alexandru Hurmuzachi şi pentru paharnicul Matei Hurmuzachi, probabil nepot al învăţatului ieromonah. Două dintre manuscrise [6]), totalizînd 853 file, au fost copiate în acelaşi an 1766, într-o îngrijită şi sobră scriere cursivă.

[1]) *Ms. 115.*
[2]) Vezi mai ales *ms. 238*, f. 47 şi *354*, f. 44.
[3]) *Mss. 3440* şi *757.*
[4]) *Ms. 120.*
[5]) *Ms. 2599.*
[6]) *Mss. 53* şi *254.*

Ieromonahul Iosafat Luca nu şi-a împodobit manuscrisele. Cele două frontispicii în peniţă din manuscrisul 254 sînt singurele din întreaga operă copiată de el. Scrisul lui se recunoaşte însă de la prima vedere ; este scrisul unui om stăpîn pe condei, cu temeinică experienţă.

În Ţara Romînească, unde operele istorice s-au dezvoltat mai greu, au fost copiate mai ales Letopiseţe moldoveneşti. Dintre numeroşii copişti întîlniţi, cel care s-a remarcat în mod deosebit cu scrisul Cronicilor a fost popa Stanciu de la biserica Tuturor Sfinţilor din Bucureşti. Şi prin vechimea textelor — cel mai vechi este din anul 1722 — şi prin frumuseţea scrierii popa Stanciu se situează pe primul loc în ierarhia de care ne ocupăm. Dintre cele opt manuscrise de Cronici copiate de el, trei se referă la domnia lui Nicolae Mavrocordat [1], două cuprind Cronici moldoveneşti [2], un manuscris cuprinde Cronici munteneşti [3], iar două [4] cuprind Cronici moldoveneşti şi munteneşti.

Popa Stanciu nu ne-a lăsat nici o indicaţie despre persoanele pentru care a copiat aceste manuscrise de Cronici. Se pare însă că el era recunoscut ca un dascăl foarte învăţat şi cu mare îndemînare la scris, de vreme ce a copiat Pravila lui Vasile Lupu pentru Constantin Mavrocordat, cum am văzut mai sus. Textele nu sînt înfrumuseţate decît cu rare frontispicii în roşu şi negru. Nu se întîlnesc iniţiale împodobite şi nici desene sau miniaturi, decît în textele religioase pe care le-a copiat.

Alt copist însemnat de Cronici din Ţara Romînească a fost Radu Lupescu, fiul lui Mihail ieromonahul, care ne-a lăsat cinci manuscrise cu Cronici moldoveneşti, copiate tot în prima jumătate a secolului al XVIII-lea. Din păcate nici el nu ne-a lăsat ştiri în legătură cu persoana sa şi nici vreo indicaţie din care să ne putem da seama cui erau adresate aceste copii. Preocupat şi de estetica manuscriselor, Radu Lupescu şi-a împodobit unele texte cu frontispicii şi majuscule înflorate.

În afara copiilor de Letopiseţe tot el a copiat în anul 1727, un manuscris ce cuprinde *Cronica slovenilor, Iliricului şi Moesiei* [5]), precum şi *Învăţăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie* [6]).

Literatura istorică a fost mai puţin răspîndită în Transilvania, căci în afară de cîteva fragmente de Cronograf şi în afară de cele două Cronografe amintite n-am întîlnit nici un copist ardelean, ocupîndu-se cu scrisul textelor istorice. N-au fost copiate nici măcar Letopiseţele Ţării Romîneşti şi ale Moldovei decît cu totul rar şi, pînă la 1800, n-am întîlnit nici un manuscris de Cronici iscălit de mîna celui ce l-a copiat.

Numeroase opere religioase sau laice, care au văzut lumina tiparului, au fost copiate de mînă în tot decursul secolului al XVIII-lea. Fenomenul, mai des în Transilvania, este întîlnit uneori şi în Ţara Romînească şi Moldova, mai ales pentru cărţi tipărite în secolul al XVII-lea, care nu mai puteau fi găsite şi cumpărate o sută de ani mai tîrziu.

---

[1]) *Mss. 58, 1299* şi *4225.*
[2]) *Mss. 2715* şi *37.*
[3]) *Ms. 3443.*
[4]) *Mss. 2591* şi *5367.*
[5]) *Ms. 156.*
[6]) *Ms. 1062.*

Dintre aceste opere, *Divanul lui Dimitrie Cantemir* [1]), tipărit la Iaşi cu text paralel romîno-grec, în anul 1698, s-a bucurat de o răspîndire destul de apreciabilă, căci îl întîlnim semnat în cinci manuscrise. Copiile acestea au circulat mai puţin în Moldova, unde s-a răspîndit opera tipărită şi mai mult în Ţara Romînească şi Transilvania. Cea mai veche copie este aceea din 1753 a lui Constantin Săidăcariul [2]), pe care l-am întîlnit copiind şi două Cronografe. Din Transilvania ni s-au transmis două fragmente, din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, unul scris de Petre Popovici [3]), la 1797 şi altul, scris la 1789, de către Gheorghe Popovici Cucuian „lăcuitor în Păuşe'', un sat de pe lîngă Oradea [4]).

Nu vom insista asupra numeroaselor copii manuscrise de Psaltiri, efectuate după nu mai puţin numeroasele ediţii ale acestei cărţi de rugăciuni, citită mult în secolele trecute.

Textele de legi, Pravila lui Vasile Lupu şi Îndreptarea legii au fost de asemenea copiate, cum am mai văzut, după cărţile tipărite la Iaşi şi Tîrgovişte ca să nu mai vorbim despre Calendare şi Pascalii răspîndite mai ales în Transilvania şi copiate pînă tîrziu, după anul 1800.

Opera lui Ioaniche Galeatovski, *Cheia înţelesului*, prima carte tipărită în Bucureşti [5]), la anul 1678, o găsim copiată la 1792 de către dascălul Anania, de la biserica Sfînta Vineri,,. . . pentru că de cumpărat, ca să cumpăr cu tiparul cartea aceasta, n-am găsit ca să o cumpăr, ci o am scris de pre alta tipărită''. . . [6]). În sfîrşit, Dimitrie Blagovici dascăl în satul Remetea de lîngă Oradea, copiază la 1798 o Esopie, după ediţia din 1795 de la Sibiu [7]).

Printre copiştii înşişi întîlnim uneori tipografi de meserie, cum au fost spre pildă Andriotaxitul „dascăl ot Neamţ i tipograf'', care a copiat, pe la 1782 două miscelanee cu *Istoria surpării Ierusalimului*, *Istoria etiopicească a lui Iliodor*, ş.a. [8]), sau Ilarie ieromonahul, tipograf sub numele de Ioan, care copiază la schitul Vrancii, în anul 1780 un manuscris religios [9]).

Dat fiind specificul orînduirii feudale şi a rolului de stîlp al feudalismului pe care-l avea biserica, este lesne de înţeles preponderenţa materialelor cu conţinut religios. Pe de altă parte chiar în literatura laică se face adînc simţită influenţa misticismului. „Organizarea feudală a bisericii, — arată F. Engels — consacra prin religie orînduirea de stat feudală laică. În afară de aceasta, clerul era singura clasă instruită. De aici reieşea de la sine că dogma bisericească constituie punctul de plecare şi baza oricărei gîndiri. Jurisprudenţa, ştiinţele naturii, filozofia, întregul conţinut al acestor ştiinţe erau puse în concordanţă cu învăţătura bisericii'' [10]).

---

[1]) I. Bianu, N. Hodoş, *op. cit.*, I, p. 355 şi urm.
[2]) *Ms. 1329.*
[3]) În *ms. 2507.*
[4]) În *ms. 3170.*
[5]) I. Bianu, N. Hodoş, *op. cit.*, I., p. 217 şi urm.
[6]) *Ms. 1937*, f. 5^{r-v}.
[7]) *Ms. 149*, f. 93.
[8]) *Mss. 3531* şi *1747.*
[9]) *Ms. 2566.*
[10]) K. Marx şi F. Engels, *Opere*, ed. rusă, vol. XVI, partea I, p. 295.

O problemă interesantă se desprinde, de asemenea, parcurgînd numărul mare de însemnări pe care ni le-au lăsat copiştii de manuscrise, fie ei copişti de profesie, fie ocazionali şi anume aceea a influenţelor culturale romîno-ruse, a legăturilor de mult stabilite între cărturarii romîni şi cei ruşi, a circulaţiei cărţii ruse în ţările romîne, în sfîrşit a sprijinului politic pe care îl exercita Rusia lui Petru cel Mare şi a Ecaterinei asupra Moldovei şi Ţării Romîneşti[1]).

Ne vom opri numai asupra unei părţi din numeroasele manuscrise care se ocupă cu relatarea acestor legături. Unele dintre acestea, copiate în vremea războaielor ruso-otomane, cînd oştile ruseşti ocupau, ca puncte strategice ţările romîne, consideră pe ţarii ruşi, stăpînitorii drept credincioşi ai ţării. Aşa face Anatolie ierodiaconul, la 1774, copiind un miscelaneu, la episcopia Rîmnicului: „...Izvodire a lumii... acum întîi s-au scris romîneşte, în vremea binecredincioasei singurei stăpînitoare, marei doamnei noastre şi împărătese Ecaterina a 2-a a toată Rusia... în anul mîntuirii 1774, avgust întîi[2])..." Şi mai importantă este însemnarea lui Năstase Negrule, copistul binecunoscutei Alexandrii ilustrate de el la Iaşi, în 1790. La fila 1 îi întîlnim menţionaţi pe toţi marii cneji ai Rusiei, după „Ecaterina Alexievna, preablagocestiva împărătească a toată Rosîe," din rîndul cărora nu lipseşte nici „prealuminatul cneaz Gligori Alexandrovici Potiomkin... arhistratig şi a multora ordine cavaler...".

Peregrinările călugărilor noştri în Ucraina şi în Rusia nu rămîneau infructuoase nici din punct de vedere cultural — cum nu rămîneau de altfel nici din punct de vedere material — căci se traduc în romîneşte şi se copiază numeroase opere. Dacă ar fi să amintim numai operele lui Dimitrie Rostovski sau Nil Sorski, care au circulat în ţara noastră în număr mare şi încă am putea susţine suficient afirmaţia noastră. Pe lîngă acestea au circulat încă multe alte texte. Ba un ieromonah, Gherasim, plecat la Kiev cu diverse trebi pe la 1766, copiază acolo, în casa lui Dimitrie Ivanovici o *Psaltire cu tîlc*[3]) tot „în zilele cînd împărăţia Ecaterina împărăteasa şi cu fiul său Pavel Petrovici". Şi se pare că ieromonahul Gherasim n-a dus lipsă la Kiev de cele necesare scrisului, căci a încercat să împodobească manuscrisul cu tot felul de frontispicii, majuscule şi viniete; i-a lipsit însă talentul.

Un alt copist, de la schitul Lapoş de pe lîngă Bacău, stareţul Pahomie, pe care l-am mai întîlnit în această introducere, arată clar în copierea miscelaneului său de literatură de prevestire provenienţa copiei sale: „Să să ştie că această carte este izvodită dintr-o carte tiparnică di la Stoliţă, tipărită di la înpărăţia Moscului...". Acelaşi lucru îl face şi popa Radu din Bucureşti, copiind la 1728 un manuscris de Eshatologie, în cuvîntul de prezentare al cărţii. El spune că „s-a tipărit din porunca preacreştinului, marelui înpărat Petru Alexevici, stăpînul a toată Marea şi Mica şi Alba Rosie... întru înpărăţeasca şi marea cetate a Moscului, în anul de la

[1]) Vezi şi P. Constantinescu-Iaşi, *Relaţiile culturale romîno-ruse din trecut*, Buc., 1954, cap. V, VI, VII.
[2]) *Ms. 716.*
[3]) *Ms. 1267.*

Zidirea lumii 7212, iară de la naşterea domnului Hristos 1703. Iară acum s-au scris cu mîna la leat 7236 (1728), prin osteneala celui întru toţi mai mic, popa Radul..."[1]).

Despre popa Ştefan din Transilvania, cel care a copiat la 1730 o Pascalie, scoasă după cea rusească, am amintit mai sus, vorbind despre elementele vechi cronologice în datarea copiştilor.

În sfîrşit am vrea să precizăm că înainte de a se fi tipărit, în a doua jumătate a veacului al XVIII-lea, manualele de gramatică rusească şi vocabularele ruso-romîne, menite să uşureze învăţarea limbii ruseşti, au circulat asemenea lucrări în manuscris, cum este spre pildă *Gramatica rusească* şi *Vocabularul ruso-romîn* copiat la 1746 de către Ştefan Ioanov[2]) şi care cuprinde 159 file.

În încheierea acestei probleme va trebui să ne mai oprim şi asupra manuscriselor cu caracter istoric, privind istoria Rusiei care au circulat în copii romîneşti în secolul al XVIII-lea şi care au fost traduse fie din ruseşte, fie din greceşte. *Cronica slovenilor*, traducere după cartea tipărită la 1680, *Istoria Rusiei*, *Viaţa Ecaterinei a II-a*, dar mai ales *Viaţa lui Petru cel Mare* s-au bucurat de o largă răspîndire la noi. Din manuscrise cuprinzînd *Viaţa lui Petru cel Mare* ni s-au păstrat şapte copii cu însemnări preţioase ale copiştilor, alături de multe altele, pe ale căror „ostenitori" nu i-am putut identifica.

Cea mai veche copie[3]), din 1755, o întîlnim în Ţara Romînească şi se datoreşte lui Rafail monahul, unul din cărturarii însemnaţi de la mănăstirea Hurez. În epilogul manuscrisului, destul de voluminos — căci are 304 file — ca şi la fila 125^{v}, copistul ne dă ştiri preţioase asupra textului, care, pe lîngă *Viaţa lui Petru cel Mare* cuprinde şi *Istoria Rusiei*. Aflăm spre pildă, că exista în biblioteca mănăstirii Hurez un text tipărit în ruseşte cu istoria Rusiei, pe care l-a folosit dascălul Lavrentie, cel care a tradus cartea. Cît despre *Viaţa lui Petru cel Mare*, aceasta a fost copiată după traducerea din greceşte a lui Matei Fărcăşanu, biv vel şetrar, găsită la episcopia Rîmnicului, care, fiind rău scrisă, a dat mult de lucru călugărului Rafail, obligîndu-l s-o şi „protocălească", la sfîrşitul copierii, adică s-o colaţioneze.

Tot la mănăstirea Hurez copiază Viaţa lui Petru cel Mare un alt călugăr, Dumitru Rîmniceanu, la 1767, după aceeaşi traducere a lui Matei Fărcăşanu[4]).

În Moldova, cea mai veche copie semnată[5]) este aceea din 1756, scrisă de ierodiaconul Gavril, de la episcopia Huşului, în vremea lui Constantin Mihai Racoviţă şi care cuprinde numai Viaţa lui Petru cel Mare

În Transilvania, unde literatura aceasta istorică era de asemenea foarte răspîndită, cea mai veche copie iscălită a fost făcută la Braşov de către Ion Zacionea[6]) pe la 1783 şi cuprinde Viaţa lui Petru cel Mare

[1]) *Ms. 2164*, f. 1.
[2]) *Ms. 3784.*
[3]) *Ms. 2353.*
[4]) *Ms. 2668.*
[5]) *Ms. 49.*
[6]) *Ms. 2476.*

Cîţiva ani mai tîrziu, la 1788, căpitanul Zamfir Marcu copiază o nouă Istorie a lui Petru cel Mare[1]), după traducerea făcută din ruseşte de către Radu Popovici, „dascălul oraşului cetăţii Coronii", exprimîndu-şi admiraţia faţă de măreaţa figură a lui Petru : „Vrednic de laudă au fost acest monarh pentru vitejiile lui şi bunătăţile ce au săvîrşit".

În continuare am vrea să atragem atenţia asupra însemnărilor istorice pe care ni le-au transmis copiştii de manuscrise, atît cît ne stă în putinţă, în introducerea de faţă. Aceste însemnări sporadice aduc uneori lămuriri interesante în chestiuni de istorie economică şi politică, sau ne pun în curent cu evenimente, de o importanţă mai mare sau mai mică, contemporane celor ce s-au străduit cu copierea manuscriselor. Cum cele mai multe însemnări cu caracter istoric precizează, fără alte amănunte, cine domnea la un moment dat în Ţara Romînească sau Moldova şi cine păstorea asupra cutărei sau cutărei episcopii, nu ne vom ocupa de ele lăsînd aceasta în grija istoricilor interesaţi de stabilirea cronologiei domniilor din ţările romîne.

Însemnările copiştilor din Ţara Romînească şi Moldova se ocupă deseori de schimbările de domnie, de războaie ruso-turce şi mai puţin de chestiuni economice sau culturale. Iată spre pildă o însemnare tîrzie a lui Chiril ierodiaconul de la mănăstirea Cernica care copiază şi după anul 1800, relatînd ajutorul rusesc : „În anul 1808, cînd cu buna venire şi ocrotire a mai marilor şi binecredincioşilor... întru... Hristos fraţi, ai înpăratului Rosiei şi ...ai înpărăţiei... ostaşi, ai noştri apărători şi de bine făcători, am fost odihniţi de răii şi păgînii turci..." [2]).

Războaiele ruso-turce, cu urmările lor neplăcute pentru biata populaţie sărăcită, ca şi pentru călugării mănăstirilor, îl fac pe Dionisie eclisiarhul de la mănăstirea Hurez să exprime toată oroarea de care era capabil condeiul său, faţă de asemenea cumplite vremi : „...Pentru multe strîmtorări şi mari nevoi, cu primejdii de răpunere de viaţă, fiind într-această vreme cumplită şi turburată, cînd înfricoşatul războı între Poarta Otomanicească şi între înpărăţia Rosii şi între înpărăţia vecinităţii, adecă a Austriei, flecărea (sic) cu pară de foc îngrozită şi cuprinşi fiind aici în sfînta mănăstire Hurez, m-am nevoit de o am scris...". Iar mai jos, acelaşi condei, redă în cîteva rînduri isprava armatelor nemţeşti : „1788, noiembrie 5, ocoliţi fiind şi împrejuraţi de cumpliţi volintiri nemţeşti, cu foc cumplit ne-au ars toate zidirile, bucatele şi altele ale mănăstirii, dinprejur..." [3]).

Isprăvi de ale turcilor, în trecerea lor prin ţară sînt arătate şi de copistul Neonil, într-un manuscris, copiat de el la 1787 : „Această carte s-au scris de ticălosul Neonil, la leat 7296 (1787), octomvrie 14, cînd s-au tăiat trei fraţi, de turci, la vii la Necoreşti" [4]).

Alteori relatarea războaielor este scurtă, dar concludentă, ca aceea a călugărului Sofronie de la mănăstirea Dragomirna : „Cartea sfîntului

[1]) *Ms. 3161.*
[2]) *Ms. 2055*, f. 85ᵛ.
[3]) *Ms. 500*, f. 68ᵛ.
[4]) *Ms. 4834*, f. 184.

Isaia care au scris părintele Sofronie în Dragomirna, în anul 1799, cînd au luat moscalii Hotinul, *bătînd pe turci...* [1]).

Unele schimbări de domnie sînt menţionate adeseori cu lux de amănunte. Printre copiştii care ne-au lăsat însemnări preţioase de natura aceasta trebuie menţionat Ştefan Stîrce din Moldova. Pe una din paginile *Povestirii lui Tarlo* [2]), copiate de el în anii 1786—1787, relatează astfel înlocuirea lui Alexandru Mavrocordat, la scaunul Moldovei, cu Alexandru Ipsilanti : „...Şi am început a o scrie de la leat 1786 decemvrie 1, întru cea dintîi domnie a mării sale Alexandru Ioan Mavrocordat voievod ; şi la 3 zile ale lunii lui decemvrie i-au venit mazilie ; carile au domnit un an şi 11 luni aice în scaonul Moldovii şi domnia aceştii ţări a luat-o măria sa Alexandru Ioan Ipsilant voievod. Şi cînd am agiuns eu la sfîrşitul cărţii aceştiia... dumnealor veliţii boeri şi toată ţara făcea gătire mării sale Alexandru Ioan Mavrocordat voevod şi-l aştepta din ceas în ceas ca să purceagă la Ţarigrad, după obiceiul domnilor vechi...".

Dintre puţinele însemnări istorice cu caracter economic, din ţările romîne, merită atenţie numai aluzia lui Galaction ieromonahul de la mănăstirea Agapia, despre o mare foamete în Ţara Ungurească, în primăvara anului 1788 [3]).

Mult mai preţioase şi mai variate în conţinut, sînt însemnările copiştilor de manuscrise din Transilvania. Iată-l pe popa Grigore din Măhaci, relatînd dureroasa înfrîngere a lui Mihai Viteazul la Mirăslău : „Scris în luna martie, 19 zile, în zilele craiului Batăr Jicmond, cînd fu bătut Mihai vodă la Mirăslău, la anul de la Adam 7108, de la naşterea lui Hristos 1600 [4])".

Iată-l pe Agaton monahul, peregrin moldovean în Banat, prezentînd pe notabilii Aradului : „...Scris în Şiria, supt Vilagoş, în zilele vlădicăi Isaia, fiind preot oraşului popa Ianăş din Valea Bradului şi popa Văsii şi cu Mîndan ; la Arad, Lefel Holţ şi la Ineu grof Harmănştain, poruncitori ţării..." [5]).

Iată-l pe dascălul Vasile Sturze, tot moldovean, relatînd prezenţa trupelor nemţeşti, într-un Ceaslov scris pentru un preot dintr-un sat de lîngă Hunedoara : „...Scris-am cînd a fost Blagoveştenia luni după Paşti şi era frig şi nemţii în ţară ; cînd au mers ficiorul lui Apafi Mihai, craiul Ardealului, la Beci. Vleat 1695, april 11 dni" [6]).

Acelaşi dascăl Vasile Sturze însemnează, cu scrisul său atît de caracteristic, răscoala lui Francisc Rákoczi II împotriva Habsburgilor : „...Şi am scris în sat în Sînt Andreaş lîngă Temişvara, în vremea cînd s-au rădicat Curuţii lui Racolţi Frenţ pe nimeţi şi era răutate mare în Ardeal ; şi la Crişul Negru şi cîmpia Ghiulei era pustietate..." [7]). Victoriile lui

[1]) *Ms. 1552*, f. 143ᵛ.
[2]) *Ms. 25*, f. 269.
[3]) *Ms. 2987*, f. 1ᵛ.
[4]) Însemnarea, în slavoneşte, în *ms. 447*, f. 10.
[5]) *Ms. 4215*, f. 231ᵛ.
[6]) *Ms. 1838*, f. 175ᵛ.
[7]) *Ms. 713*, f. 123ᵛ.

Francisc Rákoczi au fost relatate şi de popa Ştefan, din Molosig, lîngă Oradea, pe ultima filă a *Ceaslovului* copiat de el în 1706 [1]).

Calamităţile naturale, foametea şi ciuma, nu lipsesc nici ele din atenţia acestor sîrguincioşi ardeleni, care s-au îndeletnicit cu copierea cărţilor. Foamete în regiunea Oradea pe la 1676, relatează popa Ursu din Cotigleat [2]); revărsări de ape şi holde stricate întîlnim în însemnarea diacului Simion din anul 1740 [3]), iar ravagiile ciumei — această calamitate între calamităţi — sînt însemnate de dascălul Vasile Sturze şi de popa Stan din Holbavul Bîrsei atît de sugestiv, încît merită redate în întregime.

Dascălul Vasile Sturze pomeneşte despre o ciumă în Banat în acelaşi manuscris 713, în care a relatat şi răscoala ungurilor sub Francisc Rákoczi, astfel : „...Şi eu dascălul Sturze încă am fost fugit în Ţara turcului, în Sînt Andreaş, cînd era ciuma cea mare ; şi au murit în Sînt Andreaş 366 de suflete şi în toată Ţara Temişvarei ...1708, iunie 22". Iar mai jos, la fila 203ᵛ, arată cînd a început ciuma : „în 1708, martie 26".

Însemnarea popii Stan din Holbav, neavînd legătură cu activitatea sa de copist, n-a fost redată în repertoriu. O redăm mai jos, în transcriere liberă, pentru valoarea ei documentară, deosebit de preţioasă : „Precum să se ştie de cînd au fost ciumă aicea în Ţara Bîrsii şi era în anul dintîi la 1756 era lăzăret în Cotlea ; pă cine îl prindea îl ducea acolo de îşi făcea lăzăretul în Cotlea. Şi ţineam eu popa Stan din Holbav, în Vîlcan la beserică şi mă duceam noaptea în Vîlcan la besereca, de frica nemţilor şi mă găseau nemţii în beserecă şi nu-mi ziceau nimica.

Apoi, după aceia, la anul, s-au şi mai întărit, că au început a muri de ciumă în Zărneşti, apoi în Poiana Mărului, apoi în Holbav. Şi apoi au pus străjile din Măgura Cotlii încoace, pă Valea Lupului în jos şi tot pă vale în jos pînă la Morişoară ; apoi de-acolo în sus pînă în vîrful muntelui. Şi erau închise foarte tare satele aceste ciumate. Şi au trimis şi fălceri prin satele cele ciumate şi au murit toţi fălcerii şi în Zărneşti şi în Poiana Mărului şi în Holbav. Şi în Holbav au murit vreo 42 cu toţii şi în Poiana Mărului opt sute fără unul şi în Zărneşti vreo 900 ; dară în Braşov mulţi fără samă, tocma în Şchei. Şi cînd murea în Holbav de ciumă mureau şi vitele de boală. Şi într-o vreme érau tot străji în prejurul Holbavului de nu ne lăsa să eşim din sat şi mai peream de lipsă, ca vai de noi. Apoi ş-au făcut crăiasa şi cu domnii milă, de au adus făină de cea împărătească foarte multă şi sare şi au avut săracii mare noroc cu acelea. Apoi ne-au slobozit în hotar numai ; şi am fost aşa din postul Sîntămării pînă la Simzeene, apoi ne-au slobozit la Podul Bîrsii, la tîrg, că să făcea tîrg acolo. Noi, de către Ghinbav şi Codlenii, cu toate împrejururile ei, nu treceam Bîrsa şi era un tîrg ca doamne fereşte ; şi erau case multe la Podul Bîrsii. Şi am scris eu popa Stan din Holbav, ca să se ştie" [4]).

Mişcarea culturală din Şcheii Braşovului, din secolul al XVIII-lea, este şi ea relatată de un copist ce semnează cu iniţialele S.H. Acesta pomeneşte pe cărturarii bisericii romîne din Şchei, singurii — spune copistul — care s-au ocupat cu scrisul cărţilor de la 1492, anul zidirii bisericii şi pînă la 1777.

De altfel nevoia de a se scrie în limba romînă, ca şi problema patriotismului le găsim ridicate la mai mulţi copişti, atît din Transilvania cît şi din Ţara Romînească. Pe la anul 1688 Silvestru ieromonahul sublinia, în epilogul unei Dioptre [1]), mulţumirea de a se fi putut „*izvodi*" cartea „*pre limba rumînească*", iar un an mai tîrziu, un alt copist, tot din Ţara Romînească, Nicola grămăticul, lăuda pe mitropolitul Teodosie în prefaţa unei *Albine* [2]), pentru că : „...*o scoase de la adîncul limbii elineşti şi sloveneşti şi o trase către lumina înţelegerii limbii rumîneşti*...".

Dascălul Ioan Duma, unul din romînii învăţaţi ai Braşovului, dovedea pe la 1751 „...cum că iaste mai de folos fieştecărui neam creştinesc a cînta şi a să ruga pre limba sa, decît pre limba altuia, pe care nu o înţelege...". Iar mai jos, în aceeaşi prefaţă a unei Psaltichii [3]), adaogă : „...Numai puţinel am a zice pentru oarecarii ce defaimă şi hulesc limba noastră cea rumînească, zicînd că iaste grozavă şi necuvioasă... Unii ca aceia bine să ştie că *fieştecare om limba lui, întru care s-a născut i să pare a fi mai frumoasă*...".

În sfîrşit, Ştefan dascălul din ţinutul Turda, întăreşte şi el pe la anii 1736—1738, în predoslovia unui Prăznicar [4]), cele spuse cu aproape un veac în urmă de mitropolitul Simion Ştefan.

★

Însemnările copiştilor, utile pentru stabilirea vechimii textelor, a împrejurărilor şi regiunii unde s-a copiat un manuscris, interesante uneori prin informaţiunile istorice pe care le cuprind, nu sînt lipsite adeseori de o oarecare poezie ce provine mai ales din explicaţiile pe care le dau copiştii în legătură cu eventualele greşeli şi din satisfacţia de a fi ajuns la sfîrşitul plicticoasei munci de copiere.

Andronachi Berheceanu din Bucureşti, copiind pe la 1777 un miscelaneu de literatură populară [5]), se roagă de cititori să-l ierte pentru greşelile comise şi să le îndrepte„... Că cum nu dă ceriul de pămînt şi cum nu ştii numărul nisipului a tăt pămîntul şi cum nu ştie omul sfîrşirea lui şi cît este răsăritul de apus, aşa nu este om a nu fi greşit în lume...".

Pentru Toma Cucoranu de la Furceni-Tecuci, greşeala este imposibil de evitat pentru că „...precum nu este cu putinţă omul în lume a trăi şi a nu să poticni, aşa şi scriitoriului a nu greşi..." [6]).

Poezie cuprinde şi scuza dascălului Ioan Peştişeanu, de la mănăstirea Slatina, din manuscrisul copiat la 1778 : „...Iară ce greşală veţi afla în cuvinte sau în slove sau în soroace, îndreptaţi... nepuind în ponos ; că n-au scris heruvim sau au înpodobit sărafim, ci au scris minte întune-

Footnotes (p. XXXII):

1) *Ms. 2301.*
2) *Ms. 4641,* f. 268ᵛ.
3) *Ms. 4572,* f. 33ᵛ.
4) *Ms. 2178,* f. 133ʳ⁻ᵛ.

Footnotes (p. XXXIII):

1) *Ms. 2472.*
2) *Ms. 1357.*
3) *Ms. 4305.*
4) *Ms. 138.*
5) *Ms. 1151.*
6) *Ms. 3180,* f. 256ᵛ.

cată . . . şi fiind împresurat de toate primejdiile lumii, ca şi corabia învăluită în luciul mării. Şi de multe ori am scris şi noaptea la lumînare . . . şi de multe ori s-au schimbat vederea de raza luminii şi alunecîndu-mi ochii de împreună şi mintea într-altă parte, poate . . . că voi fi zmintit. Că ştiţi că de multe ori, mergînd pre cale bună şi fără de ghimpi şi fără de imală, alunecă picioarele şi mare cădere face omul. Aşa şi eu, poate că voi fi greşit, că n-am tipărit ci am scris cu mînă de tină, cu pană de gîscă bătrînă, care amîndouă lesne alunecă către greşală, ca şi orbul la potigneală . . ." [1].

În sfîrşit Voicu Copilul de la mitropolia Bucureştilor foloseşte pentru iertarea greşelilor, accente dramatice ca acestea : „Deci eu voiu muri şi păcătoasa mea mînă va putrezi ; ci cine va ceti şi va găsi sau lipsă în cuvinte sau în slovă să zică : dumnezeu să-l ierte . . ." [2].

Nu sînt lipsite de poezie — mai ales că uneori textul este dat chiar în versuri — însemnările ce exprimă mulţumirea copiştilor de a fi ajuns la sfîrşitul muncii.

Ilarion ieromonahul de la mănăstirea Bistriţa din Ţara Romînească îşi exprimă această satisfacţie astfel :

Precum cei streini doresc moşia să-şi vază,
Cînd sînt într-altă ţară de nu pot să şază
Şi ca cei ce sînt pre mare, bătuţi de furtună
Şi roagă pre dumnezeu de linişte bună,
Aşa şi scriitoriul, de a cărţii sfîrşire,
Laudă neîncetată dă şi mulţămire [3].

Însemnările acestea, cu toată poezia lor, nu sînt totuşi originale. Cele mai multe se repetă în nenumărate manuscrise, în cărţi vechi tipărite şi dacă le vom căuta originalul îl vom găsi la copiştii de manuscrise slavone şi greceşti, de unde a fost tradus o dată cu întreaga operă.

Originală ni se pare însemnarea lui Dimitrie Blagovici de la sfîrşitul pildelor lui Esop, în care se roagă tot de iertare pentru greşeli :

. . . Îndreptaţi cu duhul . . . blîndeţelor,
Crezînd bătrîneţelor,
Că mi-au fost mîna cam grea
Pana încă era rea
Şi am avut vreme cu nor . . . [4].

Încă şi mai reuşite ni se par versurile logofătului Ioniţă Giurescu, dintr-un miscelaneu de literatură populară :

Eu, fiind om fără de sminteală,
Întinsei condeiul în cerneală
Şi mă apucai a scrie
Această Alexandrie . . . [5].

O altă problemă ce se cere tratată în această introducere este aceea a peregrinării copiştilor dintr-o provincie în alta şi a activităţii pe care au

[1]) *Ms. 5483*, f. 271.
[2]) *Ms. 4745*, f. 710^v.
[3]) *Ms. 2579*, f. 375^v.
[4]) *Ms. 149*.
[5]) *Ms. 270*, f. 136.

desfăşurat-o în pribegia lor. Constatăm, din capul locului, că cei mai mulţi din cei 16 copişti peregrini pe care i-am întîlnit sînt moldoveni şi că locul unde se stabilesc şi-şi desfăşoară activitatea este mai ales partea de vest a Transilvaniei. Aşa este Ştefan dascălul, pe la 1738, care se şi numeşte „Ştefan dascăl muldoveanul" sau „moldovschi", sau Ilie dascălul de la Iaşi, care copiază Cazanii şi Omilii la 1697 tocmai în Maramureş la Harniceşti [1]). Un alt moldovean, Vasile preotul, care era şi zugrav şi care probabil, în această calitate colinda prin Transilvania, copiază un miscelaneu liturgic, la anul 1718, într-un sat de lîngă Dej, anume Gîrbău [2]).

În sfîrşit cel mai reprezentativ dintre toţi, dascălul Vasile Sturze, care copiază de la 1693 pînă la 1708, ne-a lăsat nu mai puţin de 12 manuscrise scrise în sate de lîngă Oradea, Arad şi Timişoara, pe unde l-au dus paşii săi de pribeag.

Nu găsim în schimb nici un peregrin din Ţara Romînească în Transilvania, în afară poate de Gheorghe logofeţelul care copiază la Braşov, în 1718, un manuscris de Cronici moldoveneşti [3]).

Exodul ardelenilor către Moldova, mai explicabil, în multe privinţe decît cel al moldovenilor către Transilvania este totuşi foarte rar ; cît despre prezenţa unor copişti ardeleni în Ţara Romînească nici măcar nu poate fi vorba în însemnările pe care le-am parcurs.

Dintre copiştii ardeleni în Moldova amintim pe dascălul Andrei din Pianul Săsesc, un sat de lîngă Braşov, care copiază, la 1768, un Octoih cu cheltuiala lui Filip diacul [4]), pe Ioanichie monahul „ardelian, baiazat ot Rodna", pe care îl întîlnim la 1775 la mănăstirea Humorului şi la 1793 la mănăstirea Agapia, copiind cîte un Octoih [5]) şi pe Eustaţiu Popovici, de la Baia Abrud, ce-şi semnează numele cu caractere latine în cele cinci manuscrise [6]) pe care le copiază între anii 1766—1781.

Întîlnim şi copişti din Ţara Romînească în Moldova, cum a fost spre pildă Rafail monahul, pe care îl găsim la mănăstirea Dragomirna, pe la 1768, sau mai des, copişti din Moldova în Ţara Romînească. Dintre aceştia din urmă merită pomenit Silvestru ieromonahul [7]) „din Ţara Moldovei", pe la 1688, ca şi Vlad din Moldova, care copiază la 1748 un manual de teologie polemică [8]).

★

Merită să ne ocupăm în cîteva rînduri şi despre un alt aspect al problemei noastre, acela al duratei copierii manuscriselor, a cheltuelilor de copiere şi a suportării acestor cheltueli. Despre durata copierii manuscriselor nu se poate vorbi în termeni precişi, dîndu-se numărul de pagini pe

[1]) *Ms. 3509*.
[2]) *Ms. 3199*.
[3]) *Ms. 580*.
[4]) *Ms. 2184*, ff. 1 şi 57^v.
[5]) *Mss. 1870* şi *5127*.
[6]) *Mss. 473, 1358, 1873, 303* şi *1092*.
[7]) Este acelaşi Silvestru pe care l-am întîlnit folosind, în datarea manuscrisului, elemente cronologice vechi.
[8]) *Ms. 3697*.

care îl copiau diecii într-o zi. Se întîlnesc, în cuprinsul manuscriselor, dese mențiuni de dată, la sfîrșit de capitole, care ne ajută să deducem cu oarecare aproximație, timpul petrecut de un copist în asemenea îndeletnicire.

Mai mult, sînt destul de numeroase indicațiile unor copiști care arată clar începerea și terminarea copierii. Însemnările acestea nu fac altceva decît să arate, o dată mai mult, că în ceea ce privește durata de copiere a manuscriselor, aceasta atîrnă de o serie de factori subiectivi și obiectivi : cîte ore copiază pe zi, cîtă îndemînare are la scris, care este formatul manuscrisului, dacă scrie după dictare, sau copiază după un model pe care îl are în față, dacă împodobește manuscrisul și copiază caligrafic fiecare cuvînt sau scrie cursiv și este preocupat numai de text în sine, care este calitatea hîrtiei pe care copiază, a uneltelor de scris și atîtea altele.

Spre pildă, logofătul Alexandru Anghelcic copiază, pentru sine, istoria lui Erotocrit : „...di la 1800 martie 22, pînă la 1800 iunie 15, *scriind-o pe apucate, cînd n-aveam treabă...*" [1]). Asemenea mențiune vagă nu ne ajută să precizăm care a fost timpul real de copiere a celor 94 pagini ale manuscrisului.

Tot vagă este și însemnarea lui Lupu Batcu ce copiază un manuscris de Cronici în anul 1765. La fila 209 spune : „...Şi am început a-l scrie *pe apucate* di la ghenar la 10 zili pîr-la fevruarie în 24 de zili... [2]). Manuscrisul are 215 file, de dimensiuni mari 30,5 × 20,5 cm. Este de presupus că Lupu Batcu a persistat în copierea manuscrisului de vreme ce l-a terminat în 45 zile, mai ales că l-a și împodobit cu cîteva frontispicii.

Sînt alte numeroase însemnări, din care vom spicui cîteva, în care este indicat timpul de copiere mai clar. Aşa de exemplu popa Ion Romînul, ce copiază la 1620 cunoscutul *Codex Neagoeanus*, face două mențiuni asupra timpului de copiere : una la fila 77 și alta la fila 127^v. Prima mențiune arată că manuscrisul a început să fie copiat în luna cireșariu în 15 zile și s-a sfîrșit ultima filă — a șaptezeci și șaptea — în august 4 zile. A doua mențiune dă tot 15 cireșariu ca dată a începerii copierii, dar sfîrșitul filei 127^v a fost luna făurariu 15 zile. Manuscrisul avînd 196 file, de dimensiuni foarte mici : 14 × 9,5 cm, deducem că ritmul de copiere a fost lent, de vreme ce din 15 iunie și pînă în 15 februarie abia au fost copiate 127 file.

Tot în Țara Romînească, la Cîmpulung, Panu grămăticul copiază la 1691 un Ceaslov de 258 file, de dimensiuni mici, în 40 de zile, de la 16 noiembrie pînă la 25 decembrie [3]). Iachint, starețul Cernicăi, care a avut o activitate de copist, foarte bogată, a realizat copierea unui număr de „212 coale", adică vreo 396 file, dintr-un manuscris de dimensiuni mari : 32 × 22,5 cm. din noiembrie 5 pînă în 20 mai 1796, așadar într-un timp relativ scurt, mai ales că a ilustrat manuscrisul cu un portret și l-a împodobit cu majuscule ornate și frontispicii [4]).

Un ritm accelerat în scriere trebuie să fi avut și popa Ursu, din Transilvania, ce copiază la 1676 un Molitvenic de 276 file care a început „...a să scrie în luna lui mai în 22 de zile și s-a sfîrșit în luna lui cuptoriu

1) *Ms. 145*, f. 93^v .
2) *Ms. 3417*.
3) *Ms. 2381*, f. 254.
4) *Ms. 1899*.

în 15 zile..." [1]). Cît despre Vlad grămăticul, unul din cei mai activi copiști munteni ai secolului al XVII-lea, cu o grafie de o frumusețe rar întîlnită, copiază un manuscris [2]) de 401 file ce măsoară 21 × 15,5 cm. din iulie — nu ne dă însă ziua — pînă la 6 decembrie 1693.

Unii copiști arată în însemnările lor că s-au grăbit cu copierea textului, așa cum face spre pildă ieromonahul Serafim de la schitul Cozla-Neamț. El copiază un text de 367 file, de dimensiuni 30 × 20 cm. la anul 1781 de la 17 noiembrie pînă la 24 martie, dar „și noaptea o am făcut în loc de zi..." [3]). Dimpotrivă, alții ca moldoveanul Ştefan Stîrce arată că a scris Povestirea lui Tarlo de 272 file, 23 × 16 cm, într-o lună, dar pe îndelete.

Concluzia pe care o desprindem — dacă se poate trage una în legătură cu timpul de copiere — este aceea că un manuscris de 250 file de dimensiuni mijlocii, era scris de un copist talentat în trei-patru luni de zile și că acest timp era prelungit în funcție de dimensiunile și ilustrarea manuscrisului.

În ceea ce privește costul copierii, datele pe care le avem sînt îndeobște sărăcăcioase. Cele mai multe însemnări se mărginesc să menționeze doar cu a cui cheltuială a fost scrisă cartea, fără să se precizeze și cît anume s-a plătit copistului pentru oboseala sa. Rareori, cînd se întîmplă să fie precizat costul copierii, nu ne putem da seama dacă se plătește numai munca de copiere sau și costul hîrtiei și al cernelurilor. Presupunînd că cel pentru care se copia dădea întregul material necesar muncii, o coală se copia, la 1788, pentru 4 parale. Cel puțin așa ne lasă să înțelegem o însemnare din manuscrisul 276, fila 1 : „Şi a scris-o *cîte 4 parale de coală* lui Manole Brașovan...".

Prețul varia însă de la om la om, după priceperea la scris a fiecăruia și după dimensiunile colii. Aşa spre exemplu, Grigore ieromonahul de la mănăstirea Tismana, copiind un Pomelnic al acelei mănăstiri, pe la 1798 este plătit de către arhimandritul mănăstirii, cu *7 parale de coală* „iar temeiurile sînt zugrăvite și scrise de altă mînă..." [4]).

În Moldova, tot prin a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, se copiază un manuscris de 40 file, avînd dimensiunile 29,5 × 20,5 cm. *pentru 120 bani*. De data aceasta paharnicul Dimitrachi Hîrlescu, pentru care s-a copiat manuscrisul, precizează că el a suportat toate celelalte cheltuieli și că cei 120 bani i-a plătit ieromonahul Nichifor, de la mănăstirea Doljești numai „pentru osteneala lui..." [5]).

În sfîrșit în Transilvania, popa Nicolaie din Cicmău de lîngă Hunedoara, i-a copiat popii Paște din Bozeș un Liturghier de 71 file, 20 × 14,5 cm. la 1702, „*pentru un florin și 60 de bani*" [6]).

1) *Ms. 4641*, f. 268^v .
2) *Ms. 2512*.
3) *Ms. 491*, f. 267.
4) *Ms. 2500*, f. 4^v .
5) *Ms. 124*, f. 40.
6) *Ms. 4870*, f. 44.

În ceea ce priveşte cheltuielile de copiere sau, mai precis, pentru cine anume se copiau manuscrisele, constatăm că cea mai mare parte a manuscriselor a fost copiată cu cheltuiala altor persoane decît copiştii şi că aceştia erau plătiţi pentru munca lor, sau o făceau, în cadrul obligaţiunilor de slujbă la diverşi boieri — amatori de lectură, sau numai de cărţi — sau la diverse mănăstiri.

Parcurgînd însemnările pe care ni le-au lăsat copiştii, se pot desprinde concluzii interesante în ceea ce priveşte categoria lor socială. Din rîndurile copiştilor nu se desprinde nici un boier şi nici o faţă bisericească de rang, „obişnuite cu traiul slobod şi de huzur" [1]).

Cei mai mulţi din mînuitorii condeiului, membrii ai clerului, care deţinea în evul mediu „nu numai monopolul asupra scrisului şi cititului ci şi acela asupra culturii superioare" [2]), aparţin unei categorii sociale de jos, ridicate din popor, a căror dezvoltare nu era posibilă decît în limitele năzuinţelor culturale ale feudalilor, care erau, foarte adesea şi stăpînii lor.

Exploatarea muncii lor, atît de evidentă, apare şi mai revoltătoare dacă ne gîndim la ignoranţa şi brutalitatea celor pentru care trebuiau să-şi irosească vederea. Condiţiile de muncă ale copiştilor nu erau deloc uşoare. Foarte adesea ei îndeplineau operaţiunea migăloasă după o zi de muncă fizică, la lumina palidă a unei lumînări, obligaţi să isprăvească la termen copierea cutărui sau cutărui manuscris, pentru vreunul din fiii stăpînului, mare boier cu influenţă pe la domnie. Însemnările de scuze pentru greşelile săvîrşite de aceşti chinuiţi şi exploataţi slujitori ai scrisului romînesc din veacurile trecute se încheie cu explicaţii asupra condiţiilor grele de lucru, din care pot fi desprinse: remunerarea meschină pe care o primeau, sau foarte adesea n-o primeau de loc, lumina palidă de seară ce le slăbea vederea, munca prelungită pînă în zori, unelte de scris rele şi hîrtie necorespunzătoare etc., care de bună seamă stau la baza frecventelor erori de grafie strecurate în manuscrise [3]).

Alţi copişti întîlniţi, vreo 60 la număr, au scris pentru folosul propriu ; mai exact, un iubitor de carte, găsind un manuscris cu un text ce-l interesa, cerea permisiunea posesorului să-l copieze pentru sine.

O a treia categorie de copişti o formează călugării mănăstirilor, care scriu pentru folosul şi cu cheltuiala arhimandriţilor.

Viaţa chinuită a acestora merită şi ea subliniată, căci egalitatea şi frăţietatea între monahi este numai aparentă. Mulţi dintre ei, după cum arată Engels „se aflau în afara ierarhiei feudale a bisericii şi nu erau părtaşi la bogăţiile acesteia. De aceea erau mult mai prost plătiţi, iar veniturile lor erau de obicei foarte reduse" [4]). În timp ce stareţii şi arhimandriţii sînt puşi la adăpost de muncile obositoare, prin situaţia lor înaltă în cinul călugăresc, bieţii călugări nemîncaţi şi îngheţaţi de frig, pedepsiţi, chipurile, de canoane, copiază mii şi mii de pagini „din porunca şi cu toată cheltuiala" egumenului mănăstirii. Şi cei mai mulţi dintre ei nu ne-au

[1]) F. Engels, *Războiul ţărănesc german*, ed. a III-a, E.S.P.L.P., 1958, p. 39.
[2]) *Ibidem*, p. 38.
[3]) Cf. D. P. Bogdan, *op. cit.*, p. 137 şi urm.
[4]) F. Engels, *Războiul ţărănesc german*, ed. a III-a, Buc., E.S.P.L.P., 1958, p. 39.

lăsat — în umilinţa lor — nici măcar numele şi locul în care s-au străduit să mulţumească exigenţele „venerabililor" arhimandriţi. Datorită muncii lor s-au format bibliotecile mănăstireşti.

O ultimă categorie de copişti ce merită amintită este aceea a dascălilor de biserici, care copiază texte liturgice pentru uzul bisericilor unde cîntă ei în strană. Numărul lor este apreciabil mai ales pentru Transilvania ; cît despre cheltuielile de copiere, acestea erau suportate fie de biserică, plătindu-se numai hîrtia şi cernelurile — dascălii copiind din obligaţie pentru biserică — fie de către anumiţi enoriaşi, pentru iertarea păcatelor şi atunci li se plătea şi dascălilor respectivi pentru osteneală.

Cîţi din copiştii din prima categorie erau copişti de profesie este greu de precizat. Cei mai mulţi scriu un singur manuscris, cel mult două. Sînt însă cîteva nume de copişti a căror activitate rodnică vădeşte că şi-au făcut din copierea manuscriselor o îndeletnicire primordială.

Merită amintiţi, în Ţara Romînească, Constantin „vtori dascăl slovenesc" de la care păstrăm patru manuscrise copiate în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea ; Constantin logofătul „al lui jupîn Anastase sufagiul de la Biserica Golescului", care copiază în prima jumătate a secolului al XVIII-lea şi de la care ne-au parvenit şase manuscrise ; popa Flor „dascălul de slovenie de la sfîntul Gheorghe cel Vechi", rămîne figura cea mai proeminentă a copiştilor de manuscrise romîneşti de la mijlocul veacului al XVIII-lea, prin numărul de manuscrise lucrate, treisprezece, prin scrierea deosebit de îngrijită şi prin gustul său ales cu care a ilustrat operele copiate. În prima jumătate a secolului al XVIII-lea îşi desfăşoară activitatea Radu Lupescu, logofăţelul de divan, ale cărui manuscrise — opt la număr în colecţiile noastre — au avut darul să difuzeze opera istorică a cronicarilor. Meritul său va trebui subliniat şi cu alt prilej. Contemporan cu el, Stan „logofeţelul ot dumnealui Iordache Creţulescu vel dvornic" ne-a lăsat tot patru manuscrise, iar popa Stanciu de la biserica Tuturor Sfinţilor din Bucureşti joacă, pentru primele decenii ale secolului al XVIII-lea, rolul pe care l-a jucat mai tîrziu popa Flor, acela de întemeietor de şcoală de copişti. De la el ne-au rămas patrusprezece manuscrise, copiate într-o foarte frumoasă scriere cursivă.

Pentru a doua jumătate a secolului al XVII-lea, îi amintim pe : Fota grămăticul, cu cele trei copii frumoase din Varlaam şi Ioasaf, pe Nicola grămăticul, care a lucrat la mănăstirea Cîmpulung şi de la care conservăm patru manuscrise îngrijit lucrate şi pe Vlad grămăticul, de la care conservăm tot patru manuscrise şi care va fi fost — dacă ne luăm după scriere — dascălul popii Stanciu de la biserica Tuturor Sfinţilor.

În Moldova îl întîlnim în prima jumătate a secolului XVIII, pe Grigoraş sin Vasile Uricariul, cu cele şapte manuscrise de Cronici, pe care le păstrăm, copiate într-o foarte frumoasă scriere cursivă, pe pisarul Grigore Hudeci, copist de romane populare către sfîrşitul secolului al XVIII-lea, de la care ne-au parvenit patru manuscrise, pe Ioan Pavel grămăticul, copist talentat de Cronici, ce copiază în prima jumătate a secolului al XVIII-lea şi de la care păstrăm cinci copii şi pe preotul Ioasaf Luca, din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, răspînditor al Croni-

cilor, prin cele cinci manuscrise de Cronici, din şase manuscrise, cîte conservăm în colecţiile noastre, copiate de mîna sa.

În Transilvania putem aminti activitatea rodnică a dascălului Ioan Duma din Braşov, de la care păstrăm opt manuscrise, copiate în a doua jumătate a veacului al XVIII-lea, activitatea lui Pavel, dascălul din Muncaci, de la care păstrăm numai patru manuscrise, copiate în Maramureş şi în regiunea Bihorului, în prima jumătate a secolului al XVIII-lea şi mai ales pe dascălul Vasile Sturze, pribeagul din Moldova, de la care ni s-au păstrat cele mai multe manuscrise ardeleneşti, douăsprezece la număr, copiate între anii 1693—1708, cu interesante însemnări istorice.

Întîlnim cîteva figuri de monahi, de la care ni s-au păstrat numeroase manuscrise, cele mai multe, cum este de aşteptat, cu conţinut religios. În Ţara Romînească copiază pe la sfîrşitul veacului al XVIII-lea, probabil la mănăstirea Cernica, Acachie ieromonahul, de la care păstrăm în colecţiile noastre zece manuscrise. Contemporan cu el, ieromonahul Ioachim Bărbătescu, de la mănăstirea Bistriţa copiază tot zece manuscrise. Chiril ierodiaconul, de la Cernica, ce copiază începînd cu anul 1800, ne-a transmis şi el opt manuscrise. Un Daniil monahul, ce semnează în criptogramă pe la 1778, este prezent în colecţiile noastre prin patrusprezece copii de manuscrise religioase. Dionisie eclisiarhul de la episcopia Rîmnicului, ce copiază şi în primele decenii ale secolului al XIX-lea, ne-a lăsat opt copii. Grigore Rîmniceanu, om cult şi cu preocupări ce depăşesc cu mult cadrul monahal este prezent şi el în colecţiile noastre prin cincisprezece manuscrise.

Amintim, în continuare, pe Iachint, stareţul Cernicăi, de la care păstrăm şasesprezece manuscrise, pe Ilarion ieromonahul de la mănăstirea Bistriţa de la care păstrăm şapte manuscrise, copiate în prima jumătate a secolului al XVIII-lea, pe Ion Rîmniceanu şi pe Naum Rîmniceanu, de la care păstrăm cîte patru manuscrise [1]), pe Rafail monahul de la mănăstirea Hurez, care ne-a lăsat cincisprezece manuscrise, pe Silvestru ieromonahul de la mănăstirea Cîmpulung, care a copiat în prima jumătate a secolului al XVIII-lea şi de la care conservăm cinci manuscrise şi, în sfîrşit, pe Teofil monahul ale cărui manuscrise identificate în colecţiile noastre, douăzecişişapte la număr, au fost copiate la sfîrşitul secolului al XVIII-lea şi la începutul secolului al XIX-lea.

Printre călugării cărturari de la mănăstirile din Moldova trebuie amintit numele lui Cozma monahul, de la Neamţ, de la care ne-au parvenit şase manuscrise din prima jumătate a secolului al XVIII-lea, al lui Ioan ieroshimonahul de la mănăstirea Rîşca, prezent în colecţiile noastre de manuscrise prin şapte volume, copiate după anul 1795, numele lui Meletie ieromonahul de la mănăstirea Secul, care ne-a transmis cinci manuscrise, ca şi numele singurei călugăriţe pe care am întîlnit-o îndeletnicindu-se cu munca scrisului, Micdonia shimonahia, probabil de la mănăstirea Văratec, de la care posedăm două manuscrise, copiate la anii 1796 şi 1804. Constatăm,

[1]) Naum Rîmniceanu a desfăşurat o activitate prodigioasă în limba greacă. Cf. C. Erbiceanu, *Viéţa şi activitatea literară a Protosinghelului Naum Rîmnicénu*. Discurs rostit la 17 (30) martie 1900. Cu răspuns de Dimitrie A. Sturza, Buc., 1900 (*Academia Romînă, Discursuri de recepţiune*, XXII şi extras).

pentru Moldova o activitate cărturărească monahală mai redusă decît în Ţara Romînească, deşi numărul mănăstirilor este mai mare. Nu-i mai puţin adevărat însă că fondul de manuscrise de la Academie cuprinde mai puţine biblioteci mănăstireşti din Moldova decît din Ţara Romînească.

În Transilvania întîlnim un singur călugăr îndeletnicindu-se cu copierea manuscriselor. Şi anume, este vorba de Varlaam ieromonahul de la mănăstirea Sibiel, peregrin din Moldova, care scrie la 1716 un Triod slavo-romîn.

Cercetînd lista călugărilor ce s-au ocupat cu copierea manuscriselor putem stabili, într-o oarecare măsură şi mănăstirile care continuă să se preocupe de îmbogăţirea bibliotecilor cu manuscrise noi, fie ele chiar şi numai religioase. Pentru Ţara Romînească la loc de frunte se situează, pentru sfîrşitul veacului al XVII-lea şi veacul al XVIII-lea mănăstirea Hurez, ctitoria lui Constantin Brîncoveanu unde am constatat prezenţa cîtorva harnici copişti în secolul al XVIII-lea. Trebuie amintite apoi mănăstirile : Bistriţa, Tismana, Cozia, Cîmpulung [1]), iar pentru sfîrşitul veacului al XVIII-lea mănăstirea Cernica. Un loc de frunte l-a jucat atît episcopia Rîmnicului cît şi unele biserici din Bucureşti, pe lîngă care existau şcoli de grămătici, cum au fost biserica sf. Gheorghe Vechi [2]) şi biserica Tuturor Sfinţilor.

În Moldova, vechea tradiţie cărturărească de la Neamţ n-a putut fi egalată de nici una din mănăstirile cu oarecare mişcare culturală cum au fost : Rîşca, Agapia, Secul, Văratec sau Putna.

Înainte de a încheia această trecere în revistă a variatelor probleme ce se ridică în legătură cu copiştii de manuscrise romîneşti — probleme pe care le-am enunţat doar şi am atras atenţia asupra lor — va trebui să amintim că mulţi copişti, pe lîngă munca de transcriere a numeroase texte, s-au ocupat şi cu împodobirea manuscriselor.

Cei mai mulţi dintre ei s-au mărginit să lucreze frontispicii şi majuscule înflorate, de obicei în peniţă, folosind culoarea roşie sau neagră. Au fost însă unii, ca de exemplu popa Flor, a căror activitate artistică depăşeşte cu mult modesta îndeletnicire de copist. A ne ocupa însă despre activitatea copiştilor ilustratori ar însemna să depăşim cadrul subiectului ce ni l-am propus [3]).

★

Necesitatea unei lucrări de acest gen, de mult simţită, răspunde deci unor probleme de istorie literară şi de paleografie ce se ridică în faţa cercetătorilor din ţara noastră.

[1]) Despre rolul cultural al mănăstirii Cîmpulung vezi : Dan Simonescu, *Viaţa literară şi culturală a Mănăstirii Cîmpulung (Muscel) în trecut*, Cîmpulung-Muscel, 1926, 72 p.

[2]) Gh. Nedioglu, *Cea mai veche şcoală romînească cu caracter statornic (Şcoala de la Sf. Gheorghe Vechiu)*, Buc., 1913.

[3]) Vezi T. Voinescu, *Contribuţii la studiul manuscriselor ilustrate din mănăstirile Suceviţa şi Dragomirna*, în *Studii şi cercetări de istoria artei*, 1955, nr. 1—2, p. 89 şi urm. ; E. Lăzărescu, *Cîteva date cu privire la ilustraţia manuscriselor romîneşti în secolul al XVIII-lea. Ruperea de tradiţie*, în *Studii şi cercetări de istoria artei*, 1956, nr. 3—4, p. 81 şi urm.

Se poate vedea cu destulă claritate care a fost repartiția culturii feudale la noi, pe provincii, care au fost centrele culturale laice sau mănăstirești. Orientarea noastră culturală spre literatura laică, pe măsură ce ne apropiem de finele veacului al XVIII-lea, datorită trebuințelor noi create de dezvoltarea forțelor de producție, este evidentă.

Numeroase erori ale istoricilor și cercetătorilor în istoria literară, privind identificarea unor manuscrise nesemnate au fost îndreptate prin stabilirea autografelor unor copiști cu bogată activitate scriitoricească.

Au fost identificați, totodată, scriitorii a zeci și zeci de manuscrise — unele dintre ele cu un conținut interesant — a căror nume și preocupări erau străine istoriei noastre culturale.

Pot fi stabilite în bună măsură influențele culturilor exercitate în țările romîne și particularitățile dezvoltării literaturii romînești din Transilvania. Vedem de asemenea cum s-a oglindit în literatura romînească a vremii ridicarea Rusiei și speranțele pe care și le-au pus romînii în eliberarea lor de sub jugul otoman.

Paleograful, cercetător al evoluției scrisului la noi și interesat în stabilirea școlilor de grămătici, dincoace și dincolo de munți, are la îndemînă un material inepuizabil, sistematizat și, uneori cu indicații privind caracteristicile grafice.

În sfîrșit, istoricul de artă, preocupat de miniaturistica romînească are și el adunat un material interesant, necunoscut în cea mai mare măsură și util pentru stabilirea influențelor și gustului artistic în țările romîne.

Probabil că vor mai fi existînd multe chestiuni ce se pot ridica într-un studiu privind copiștii de manuscrise romînești. Unele dintre ele, cum este activitatea de grămătici de cancelarie a unor copiști, sau problema copiștilor de manuscrise bilingve, sau aceea a textelor romînești cu caractere latine sau grecești — puține cîte sînt — le sezisăm doar. Nu le-am tratat fie pentru caracterul lor foarte limitat, fie pentru că ar fi însemnat să ne depărtăm prea mult de la subiect, cum este cazul cu activitatea de grămătici domnești a unor copiști de texte literare, fapt ce ar fi dus și la cercetarea fondului de documente istorice cel puțin de la Academia Republicii Populare Romîne și de la Arhivele Statului.

*

Planul lucrării constă într-o înșiruire alfabetică a tuturor copiștilor, fără să se țină seama de vechime, cotă de manuscris, sau provincie și într-o transcriere a tuturor însemnărilor întîlnite, care aduc lămuriri — fie ele oricît de neînsemnate — asupra împrejurărilor și vremii în care a fost efectuată copierea. Am omis oricare altă categorie de însemnări, dacă nu cuprindea și știri în legătură cu persoana copistului. Lucrarea noastră diferă deci de cea elaborată de M. Vogel și V. Gardthausen, pentru copiștii de manuscrise grecești[1]), care ne-ar fi putut sluji de model și în care sînt menționați copiștii manuscriselor din toate bibliotecile mari ale Europei,

[1]) Vezi : Marie Vogel und Victor Gardthausen, *Die griechischen Schreiber des Mittelalters und der Renaissance*, în XXXIII *Beiheft zum Zentralblatt für Bibliothekswesen*, Leipzig, 1909.

după cataloagele de manuscrise tipărite și nu după originale, lucru, de altfel, aproape imposibil de realizat.

Manuscrisele copiate de același dascăl, sînt așezate în ordine cronologică, dacă sînt menționați anii de copiere ; dacă lipsește menționarea anilor, manuscrisele sînt așezate în ordinea crescîndă a cotelor.

Fiecare manuscris se încheie cu o descriere sumară privind, mai ales, particularitățile grafice.

La elaborarea acestei lucrări am cercetat peste 3800 manuscrise totalizînd aproape un milion și jumătate pagini ; am depistat 609 manuscrise și am identificat, pe bază de expertize grafice, alte 138 manuscrise.

Nu se va întîlni, în cuprinsul lucrării, nici un nume de traducător, chiar dacă textul traducerii este autograf și, firește nu se va întîlni nici un autor.

În transcriere am căutat să păstrăm cît mai multe din particularitățile grafice ale textelor vechi, fără să îngreunăm lectura. Astfel diftongul ѣ l-am transcris prin ĕ, în toate cuvintele care n-au păstrat diftongarea ; grupul ю l-am transcris prin ĭu ; diftongul ꙗ l-am transcris prin ia. Semnul ъ l-am transcris prin ă sau î, după valoarea fonetică pe care o reclamă citirea modernă. Ierul, ь, cu valoare de u final, a fost păstrat, transcriindu-se ŭ.

Am intervenit în textul original, ori de cîte ori s-a simțit nevoia, fie completînd cuvintele, cu litere așezate în croșete < >, fie eliminînd literele de prisos, prin așezarea lor între paranteze drepte. Parantezele rotunde sînt întîlnite și în textul original.

Transcrierea textelor criptografiate credem că a fost făcută corect, după cifrul îndeobște cunoscut de aproape toți paleografii.

Textele în alte limbi le-am redat și în original și în traducere.

Pentru a înlesni folosirea materialului, dăm la sfîrșitul volumului liste de corespondență între cotele de manuscrise și numele copiștilor, precum și un indice general.

Înainte de a încheia ținem să mulțumim și pe această cale, tuturor acelora care ne-au ajutat la elaborarea lucrării, fie prin sfatul și îndemnul lor, fie, mai ales, prin traducerea unor texte din slavonește și grecește.

AUTORUL

ÎNSEMNĂRILE COPIȘTILOR

ACACHIE (IEROMONAHUL). **Țara Romînească**

1. *Miscelaneu de învățături și cuvinte monahale.*

f. 57v : „1798, ianuarie în 17 zile".
f. 88, în criptogramă : „Acachie".

Ms. 2119. Sec. XVIII (1798) ; 167 ff. [*aproximativ 4–57v, 59–88, 91–110*] ; 23,5 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile și unele inițiale sînt scrise cu roșu. Inițiale ornate la ff. : 4, 7v, 15v ș.a. Legătură veche în piele.

Țara Romînească

2. *Cuvinte ale sfinților Vasile cel Mare și Efrem Sirul.*

f. 1 : „1801, maĭu 24. Acachie i<e>ro<monahul>".
f. 46 : „Dechem<vrie> 20".
f. 142v : „1802, maĭu 10".
f. 169v : „1803, ianuarie 5. Acachie ier<o>diĭacon".
f. 193 : „1803".
f. 213 : „1803, fevruarie 22".

Ms. 3597. Sec. XIX (1801–1803) ; 224 ff. 23,5 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile și inițialele sînt scrise cu roșu. Frontispiciu în peniță la f. 1. Inițiale ornate la ff. : 1,19, 213 ș.a. Numerotație originală a filelor. Legătură veche în piele.

Țara Romînească

3. *Cuvinte ale sf. părinți.*

f. 95 : „Martie 29, 1818".
f. 126v, în criptogramă, de altă mînă : „Acachie".

Ms. 2797. Sec. XIX (1818) ; 126 ff. [*aproximativ 1–104*] ; 23 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile și inițialele sînt scrise cu roșu. Frontispiciu colorat la f. 95. Inițiale ornate la ff. : 73v și 95. Numerotație originală a filelor pînă la 94.

Țara Romînească

4. *Tipic.*

f. 8 : „1826, apr<i>l<ie> 18. Acachie ieromonah".
f. 1 : „1826, marti<e> 24".
f. 9v : „1826, april 20".

Ms. 2492. Sec. XIX (1826) ; 27 ff. [*1–26v*] ; 23 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, inițialele și indicațiunile tipiconale sînt scrise cu roșu. Frontispicii în peniță la ff. : 1, 8 și 9v. Inițiale ornate la ff. : 9v și 15v. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească
Măn. Căldăruşani

5. *Tipic.*

f. 9 : „Acachie ierom<ona>h. Mai 15”.

f. 26^{v} : „1826, mai 28. Acachie ieromonah. Căldăroşani”.

Ms. 2487. Sec. XIX (1826) ; 26 ff. 23 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff. : 1 şi 9. Iniţială ornată la f. 9. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

6. *Invăţături ale sf. Theodor Studitul.*

Ms. 144. Sec. XVIII (sfîrşit) ; 335 ff. [*aproximativ 2–186^{v}*] ; 23 × 16 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Iniţiale ornate la ff. : 2,11^{v}, 75 ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

7. *Cuvinte ale sf. Isaac Sirul.*

Ms. 153. Sec. XVIII (sfîrşit) ; 682 ff. [*2–634*] ; 23 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff. : 2 şi 36. Iniţiale ornate la ff. : 36^{v}, 157^{v}, 386^{v} ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

8. *Cuvinte ale sf. Nil Sinaitul.*

Ms. 1482. Sec. XVIII (sfîrşit) ; 231 ff. [*aproximativ 181–231^{v}*] ; 23 × 16 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Iniţiale ornate la ff. : 182^{v}, 185^{v}, 187 ş.a. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

9. *Minunile sf. Nicolae.*

Ms. 1943. Sec. XVIII (sfîrşit) ; 155 ff. [*3–4, 6–57*] ; 22,5 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile sînt scrise cu roşu. Frontispicii şi iniţiale colorate la ff. : 3, 6, 19^{v} ş.a. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

10. *Cuvînt pentru pocăinţă.*

Ms. 5583. Sec. XVIII (sfîrşit) ; 70 ff. [*1–62^{v}*] ; 20,5 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlul şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu colorat la f. 1. Iniţiale ornate la ff. : 1,10,20^{v}ş. a.

ADAM. **Transilvania**
Turdaşi-Orăştie

Cazanie la Naşterea lui Hristos.

f. 37^{v} : „Scris-am eu Adamŭ din Turdaşi i proci”.

Ms. 4696. Sec. XVII (sfîrşit) ; 37 ff. [*27–37^{v}*] ; 29 × 18,5 cm. Scriere cursivă veche.

AGAPIE. **Moldova**

Miscelaneu : Întrebări şi răspunsuri, fragment din Archirie şi Anadan, Vieţi de sfinţi ş.a.

f. 80^{v} : „Şi am scris eu Agapii sîn Ioan. Le<a>t 1784, iuni<e> 5”.

f. 101 : „1787, avgost 9”.

Ms. 4104. Sec. XVIII (1784–1787) ; 176 ff. [*77–80^{v}, 97^{v}–101, 127–129^{v}, 130^{v}–164, 165^{v}, 172–176*] ; 30,5 × 20,5 cm. Scriere cursivă. Frontispicii colorate la ff. : 97^{v}, 127 ş.a.

AGATON (IEROMONAHUL). **Transilvania**
Şiria-Arad

Molitvenic.

f. 231^{v} : „Să se ştie că am început acestŭ M<o>l<i>tv<e>nic în ĭulie 2 zile şi am <s>fîrşit în avgustŭ 25 de zile. Scris în Şiriĭa, suptŭ Vilagoş, în zilele vl<ă>d<i>cîi Isaie<i>, fiindŭ preot oraşului popa Ianăşŭ din Valĭa Bradului şi popa Văsii şi cu Mîndan ; la Arad, Lefel Holţŭ şi la Ineu grofŭ Harmăştain, poruncitori ţerii.

Азь многогрѣшни и недостоинь смерени ермонах агаѳонь мол. от ꙗши. ҂аѱа”. <= E umult păcătosul şi nepriceputul, smeritul ieromonah Agaton Mol<doveanul> din Iaşi. 1701>.

Ms. 4215. Sec. XVIII (1701) ; 233 ff. 19 × 14,5 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff. : 38, 49^{v}, 105^{v} ş.a. Numerotaţie originală a filelor începînd cu 21.

AGURII (LUPUL). **Moldova**
Huşi

Miscelaneu : Minunile Maicii Domnului şi Însemnări istorice aflate între scrisorile Mitropoliei Moldovei.

f. 161^{r-v} : „Iar acum, prin oserdie şi poronca preaosvinţii sale chiriu, chir Iacov, episcop Huşului, s-au tălmăcit din limba slov<e>niască prĕ limba moldoveniască. Şi tălmăcitor[i] am fost eu Thoma Stamat<i>, nepot preaosfinţiei sale şi cu sfinţiĭa sa ieromonah Theofan, eclisiĭarh ot Episcopie Huşului. Iar scriitorĭu au fost dum<nea>lui Lupul Agurii ot Episcopie Huşului, la le<a>t 1787, sept<emvrie> 10”.

Ms. 3692. Sec. XVIII (1787) ; 173 ff. [*10–173*] ; 21,5 × 15 cm. Scriere cursivă. Paginaţie originală. Legătură veche în piele.

ALEXANDRU (DASCĂLUL). **Ţara Romînească**

Omilie la Adormirea Maicii Domnului.

f. 469^{v} : „Scris-am eu d<as>cal Ale<c>sandru”.

Ms. 2644. Sec.XVII (sfîrşit) ; 481 ff. [*464–469^{v}*] ; 21 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlul este scris cu roşu. Legătură veche în piele.

ALEXANDRU (DIACUL). **Transilvania**

1. *Miscelaneu teologic: Cazanii la oameni morţi, Omilii, fragment din Apocalipsul Maicii Domnului ş.a.*

f. 85 : „Scris-am eu diĭacŭ Alixandru această cărţălue. Vleatŭ 1759".

Ms. 4150. Sec. XVIII (1759); 85 ff. 16,5 × 10 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Legătură veche în piele, restaurată la cotor.

Transilvania

2. *Slujba Patimilor.*

f. 28^{v} : „Scris-am eu diĭacon Alixandru aceastā carte a sf<i>ntelorŭ Patimi".

Ms. 4148. Sec. XVIII (mijloc); 33 ff. [*1–28*^{v}]; 20 × 16 cm. Scrierea imită tiparul. Iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

ANANIA (DASCĂLUL). **Ţara Romînească**

Cheia înţelesului.

f. 5^{r-v} : „Eu Ananie dascalul ot sf<î>nta Vineri ot <ilizibil> o amŭ scris cu multă osteneală <ilizibil> şi o amŭ prefăcutŭ această carte [di pre] scoţindu-o de pre carte tiparnică; şi o amŭ scris cu mîna şi cu condeĭulŭ pentru ca să se mai înmulţască talantul la mai mulţi.

Şi cine o va ceti să să folosească şi altora, tuturora, să propoveduĭască şi lui D<u>mnezeu să mulţămească; pentru că de cumpărat, ca să cumpărŭ cu tiparĭulŭ cartea acea<sta>, n-amŭ găsitŭ ca să o cumpărŭ, ci o am scris de pre alta tipărită, pentru ca să să adape cei însătoşaţi de cuvîntul lui D<u>mnezeu.

Şi vă rugaţi şi pentru mine, păcătosul şi smeritul vostru Ananie, ca toţi de înpreună să cîştigămŭ înpă<ră>ţiĭa ceriurilor. Amin".

<Pînă aici întreaga însemnare a fost ştearsă>.

„Amŭ începutŭ a scri<e> această sf<în>tă carte în luna lui dechemvrie în 17 zile. Anii de la H<risto>s, leatŭ 1792".

Ms. 1937. Sec. XVIII (1792); 272 ff. [*1–270*^{v}]; 22,5 × 17 cm. Scriere cursivă. Unele titluri şi iniţiale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff. : 1, 17, 33^{v} ş.a. Iniţiale ornate la ff. : 17, 33^{v}, 63 ş.a. Miniatură, după o gravură din cartea tipărită la 1678, la f. 2.

ANATOLIE (IERODIACONUL). **Ţara Romînească** *Rîmnicul-Vîlcea*

Miscelaneu: Divanul lui D. Cantemir, Cosmografie, Istoria Ţării Romîneşti şi Cronica slovenilor.

f. 102 : „Cosmografia, adecă izvodirea lumii carĕ acum intîĭu s-au scris romînĕşte, în vrĕmea binecredincioasei, singurei stăpînitoare, marei d<oa>mnei noastre şi înpărătĕse Ecaterina a 2<a> ą toată Rusia şi a moştenitorĭului ei, binecredinciosului domnului ţesarevici şi marelui cneazŭ Pavelŭ Petrovici, în anulŭ mîntuirii 1774, avgustŭ întîĭu.

Scrisu-s-au darŭ, de *Anatolie ierodiacon* <şters>, în oraşulŭ Rîmnicului. 1774 <cu cifre romane>. Anat<o>lie ierod<iaconul> <de la> Ep<iscopia> Rîm<nicului>".

f. 248 : „Sfîrşitul Istoriei Ţării Romîneşti".

În greceşte, dedesubt : „Anatolie ierod<iacon> Episc<opia> Rîm<ni>c<ului>. 1778. <Cu cifre romane :> 1778".

f. 287, greceşte : „Anatolie".

f. 26^{v} : „Şi aceasta iaste din cărţile lui Anatolie ierodiaconu<l> din Episcopiĭa Rîmnecului. 1778 oct<omvrie> 15".

La ff. : 1^{v}, 26^{v}, 68^{v}, 98^{v}, 102, 203, 207, 248 şi 390, se găseşte pecetea inelară în fum cu inscripţia : „Anatoli, 1777".

Ms. 1267. Sec. XVIII (1774); 409 ff. [*1–68*^{v}, *70–98*^{v}, *102–118*^{v}, *122–203*, *207–248*, *255–281*^{v}, *285–348*^{v}, *366–387*, *390–409*]; 33,5 × 22,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Miniatură la f. 1^{v}, după gravura ediţiei din 1698 a Divanului lui Cantemir. Frontispicii în peniţă la ff. : 122, 203, 207 şi 390. Numerotaţie originală a filelor.

ANDREI (DASCĂLUL). **Moldova**

Octoih.

f. 1. : „Octoihŭ ce să zice rumîneşte optŭ glasuri, care cuprinde întru sine slujba Învierie pe optŭ glasuri şi cu podobiile lor ce urme<a>ză cu sfetelnele Învierii. Întru acest chip l-am făcut întru a doao domnie a prealuminatului nostru domnŭ Io Grigorie Theodorŭ voevod, cu cheltuĭala dumne<a>lui Filip diĭacul.

Şi l-am scris eu, mic şi plecatul, Andrei dascalul braşovan. Le<a>t 7276 <1768>".

f. 57^{v} : „Şi s-au scris această sfîntă cart<e> de mine, smeritul şi plecatul, Andreĭu dascalul braşovan, ot Sas Piĭan *)".

Ms. 2184. Sec. XVIII (1768); 83 ff. [*1–74*^{v}]; 20,5 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlul şi cîteva litere din text sînt scrise cu roşu. Foaia de titlu este încadrată într-un chenar colorat. Pe verso este stema Moldovei şi obişnuitele versuri. Frontispicii în peniţă la ff. : 2, 6, 26 ş.a. Legătură veche în piele.

ANDRIOTAXITUL (DASCĂLUL). **Moldova** *Tîrgul-Neamţ*

1. *Miscelaneu: Istoria risipirii Ierusalimului şi Istoria etiopicească a lui Iliodor*

f. 2 : „Această carte minu<n>ată, ce să află scrisă la începutŭ Istoriĭa răsipirii Ierusalimului, iară după această altă Istorie ethiopi-

*) Sas Piĭan = Pianul Săsesc, localitate lîngă Sibiu.

cească, ce să numĕşte Iliodorŭ, cartea dinŭtîĭu, istorie foarte frumoasă spre înbogăţirea minţii celui ce va vrea ca să să înbogăţască pre sine cu înţelepciunea, iaste a dum<i>sa<le> Constantinŭ Paladie spat<ar> mare.
S-au scrisŭ cu toată cheltuĭala dum<i>sa<le>, în Tîrgul Neamţului, de mine cucĕrnecul şi mult păcătosulŭ Andriotaxitulŭ, dascal ot Ne<a>mţŭ tipografŭ. Le<a>t 1782, iun<ie> 24".

f. 2^{v} : „Leatŭ 1782. Constanti<n> Paladie. Andriotaxida".

Ms. 3531. Sec. XVIII (1782); 215 ff. [*2–214^{v}*]; 32 × 21,5 cm. Scriere cursivă. Unele titluri şi iniţiale sînt scrise cu roşu. Desene şi frontispicii în peniţă la ff. : 2^{v}, 3 şi 72. Numerotaţie originală a filelor.

Moldova
Măn. Neamţ

2. *Miscelaneu teologic: Viaţa sf. Alexe Omul lui Dumnezeu şi Minuni ale Maicii Domnului.*

f. 38^{v} : „Andriotaxi<tul>, dascalŭ <şi> tipografŭ".

f. 56^{v} : „Slava, cinstea, mulţămita şi închinăcĭunea Unuĭa în Troiţă proslăvitului D<u>mnezeu, Tatălui şi Fiĭului şi D<u>hului Sf<î>ntŭ, Celui ce ne-au agiutatŭ după începutŭ de amŭ văzutŭ şi sfîrşitulŭ.
Precum dorescŭ, cei ce sîntŭ bătuţi de furtună în luciulŭ mării, să sosască, la limanŭ cu adăpostire, întru acesta chipŭ am doritŭ şi eu să sosescŭ la săvîrşirea lucrului aceştii cărţi.
Cinstiţilor şi ai lui H<risto>sŭ ĭubiţilor pravoslavnici şi blagocistivilor creştini, carii vă veţi întîmpla a ceti pre această sf<î>ntă carte, să vă bucuraţi întru D<o>mnulŭ şi orice felŭ de greşală veţ<i> afla ori în cuvinte ori slove vă rugămŭ <să> îndreptaţ<i> cu d<u>hulŭ blîndeţelorŭ şi orice veţ<i> cere de la D<u>mnezeu, întru spăsenie, veţ<i> şi dobîndi; însă negrăbindu-vă a mă huli pre mine păcătosul, cel ce m-am nevoitŭ a vă scrie aceast<ă> de suflet folositoare carte, căci precum iaste cu neputinţă a sta apa din cursulŭ ei, aşa şi firea omenească a rămînea făr<ă> de greşală.
Eu Andriotax<itul>, dascalŭ ot Ne<a>mţŭ. 1784, noemvrie 2".

Ms. 1747. Sec. XVIII (1784); 57 ff. [*2–56^{v}*]; 20,5 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi unele iniţiale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă şi iniţiale ornate la ff. : 2 şi 39. La f. 38^{v} sînt desenate „mîinile împărătesii Ţării Frînceşti", vindecată de Maica Domnului. Paginaţie originală cu cifre arabe. Legătură veche în piele.

ANDRONIC (DIACUL).

Moldova
Măn. Caşin

Miscelaneu: Cronică turcească prescurtată şi fragment dintr-o cronică a Ardealului.

f. 45^{v} : „ПисаХ аз многогрѣшныи и убогыи Андроник диак wт света монастыр Кашин. Да се знает, егда писал бил в лѣт ҂зрпа, ав. кв" <=Am scris eu, mult păcătosul şi bietul Andronic diacul de la sfînta mănăstire Caşin. Să să ştie, cînd am scris a fost anul 7181 <1673>, august 22>.

Ms. 3252. Sec. XVII (1673); 60 ff. 14 × 10 cm. Scriere cursivă veche. Titlurile şi unele iniţiale sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 1. La f. 45^{v}, deasupra însemnării copistului, este desenată o stemă cu vultur bicefal. Legătură veche în piele.

ANGHEL (DIACONUL).

Ţara Romînească
Craiova

Miscelaneu: Minuni, Vieţi de sfinţi, fragment de Sinaxar ş.a.

f. 1 : „Această sfîntă carte, ce este scrisă într-însa multe sfinte minuni ale sfinţilor <este> scrisă în zilele preaputernicului nostru înpărat Iosif al doilea Carol, cu osteneala şi cheltuĭala dumn<ea>lui logofătului Constandin, ce să află lîngă dumnealui şatr<arul> Gheorghie Slătineanul, la leatu 1790 de la H<risto>s, fevruarie 5. Anghel diĭacon ot Maica Prĕcesta Dudu din Craiova".

f. 166^{v} : „Şi am scris eu popa Anghel, pentru că mîna va putrezi, iar slova să va pomeni. Amin. Să bĕţi şi pentru mine un păhar de vin".

Copist nu este „logofătul Constandin", cu osteneala şi cheltuiala căruia s-a scris, ci autorul însemnărilor, diaconul — şi apoi preotul — Anghel.

Ms. 3144. Sec. XVIII (1790); 166 ff. [*aproximativ 1–82^{v}, 102, 104^{v}–107, 151^{v}–152, 165^{v}–166^{v}*]; 21 × 15 cm. Scriere cursivă.

ANGHELCIC (LOGOFĂTUL ALEXANDRU).

Moldova

Istoria lui Erotocrit.

f. 93^{v} : „Această cartĕ foarte iscusită şi frumoasă s-au scos şi s-au tălmăcit di pi eliniască pe limba moldovinească de Hristodor Ioanu Trapezont. Şi eu am scris-o di pe nişte tetraji ce era iscălit Vasile ot Botoşani, cinci a fi, că nu-l ştiu. Şi am scris-o di la 1800 mart<ie> 22, pîn<ă> la 1800 iuni<e> 15, scriind-o pe apucate, cînd n-ave<a>m triabă. Alecsandru log<o>f<ăt> al sărării<i> domneşti, ce am fost şitangiu".

f. 94^{v} : „Sfîrşitul întîmplărilor acestor de mai sus scrisă istorii. Alecsandru Anghelcic".

Ms. 145. Sec. XVIII (1800); 95 ff. [*1–94^{v}*]; 20 × 16 cm. Scriere cursivă.

ANTIM DE LA COZIA.

Ţara Romînească

Cosmografie.

f. 2 : „Această carte ce să ch[i]iamă Cosmografie, adecă Izvodirea lumii, s-au scris în zilele mării sale prealuminatului Io Scarlat Grigorie

Ghica v<oe>v<o>dŭ, cu porunca şi cu toată chieltuiala sfinţii sale părintelui chiriu chir Sofronie, arhimandritul şi igumenul sfintei şi dumnezeeştii Mănăstiri Cozii, în anii de la zidirea lumii 7275, iară de la H<risto>s 1766".

f. 15^{v}: „Sfîrşitul scării aceştii cărţi ce să chiamă Cozmografie, scrisă de mine, păcătosul şi nevrĕdnecul rob, Anthim ie<ro>m<onahul> ot sfînt<a> Măn<ăs>t<ire> Coziĭa. Mart<ie> 31 d<ni> 1767".

Mai jos: „Pre acest frat<e> al nostru Anthim ier<o>m<onahul>, făcîndu-l ig<u>m<en> la Mă<năs>t<irea> Arnota, l-au omorît doi ţiga<ni> chil[i]ĭaşi şi cu do<i> rumî<ni>, dormind în pat l<a> schitul Mă<năs>t<irii>. Şi l<-a>u îngropat l<a> Mă<năs>t<ire> la Arnota, în a<m>vonul bisericii, la anul 1775.

Şi am semnat ca să să ştie, Sof<ronie> arh<imandritul> Coz<ii>".

ff. 17–27, de mîna arhimandritului Sofronie: „Această cart<e>, ce să cheamă Cozmografie, iast<e> a mult păcătosului Sofronie arh<imandritul>, ig<u>m<enul> Coziei. Şi am plătit fratelui Anthim <i>e<ro>m<onahul> Coz<ii> di au scris-o, fiind cart<e> foart<e> de folos. 1767".

Ms. 1556. Sec. XVIII (1766–1767); 154 ff. [*2–154^{v}*]; 32,5 × 21,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Chenar şi frontispiciu în peniţă la ff.: 2 şi 3. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

ANTON (LOGOFĂTUL). **Ţara Romînească.**

Tîlcul Apocalipsului sf. Ioan Teologul.

f. 78^{v}: „Anton log<o>f<ătul>. <17>94, av<gust> 2".

f. 135^{v}: „Al tuturor mic, ascultător şi slugă plecată, smerit, nevrĕdnic, cu sarcina păcatelor încărcatŭ, Anton log<o>f<ă>t<ul>. 1794, oc<tombrie> 24".

Ms. 3721. Sec. XVIII (1794); 135 ff. 30 × 21 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi trimiterile marginale sînt scrise cu roşu. Chenar în peniţă la f. 1. Frontispiciu în peniţă la f. 9^{v}. Iniţiale ornate la ff.: 1^{v}, 27^{v}, 37 ş.a. Numerotaţie originală a filelor.

ANTON (MONAHUL). **Ţara Romînească (?)**

Miscelaneu teologic: fragment din Prologul pe luna iunie şi fragment de Pateric.

f. 49: „Şi s-au scrisŭ de [m]mine, păcătosulŭ şi nevrednicul întru monahş<i> Antonŭ.

Şi mă rog tuturor celor ce viţi ceti, rugaţi-vă lui D<u>mnezeu pentru mine păcătosul *Antonŭ* <cuvîntul este şters> monahul. La anii de la H<risto>s 1793, apri<lie> 19 zile.

Orice greşală veţi afla îndreptaţi cu D<u>hulŭ blîndĕţilor şi mă ertaţi pre mine păcătosulŭ şi ticălosulŭ *Anton* <cuvîntul este şters>.

Ms. 1626. Sec. XVIII (1793); 56 ff. [*17–56^{v}*]; 22 × 16 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff.: 32^{v} şi 49^{v}.

ANTONIE. **Ţara Romînească (?)**

Miscelaneu teologic: Acatiste, Paraclise, Canoane de umilinţă ş.a.

f. 42: „Antonie".

Ms. 2386. Sec. XVIII (sfîrşit); 165 ff. 15,5 × 10 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 21, 47, 78^{v} ş.a.

APOSTOL (LOGOFĂTUL DE DIVAN). **Ţara Romînească**

Floarea darurilor.

f. 1: „Această cartĕ ĭa<ste> a florilor şi a scris-o Apostol, logofătul dĕ divan bĕteag dĕ un [o] ochiŭ. Şi <a> scris-o cîtĕ 4 părale dĕ coală, lui M<a>nole Br<a>ş<o>van. Leat 1788, mai 15. M<a>nole Br<a>ş<o>van".

Ms. 276. Sec. XVIII (înainte de 1788); 172 ff. [*6–142^{v}*]; 15,5 × 10,5 cm. Scriere cursivă. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

ARHIP (IONIŢĂ). **Moldova** *Suceava*

Miscelaneu: Alexandria, Archirie şi Anadan, Visul Maicii Domnului, Versuri ş.a.

f. 94^{v}: „Şi am scris eu Ioniţă Arhip această Alixăndriĭa a mea. Le<a>t 1784, sept<emvrie> 21".

f. 132: „S-au scris le <sic> velet 1785 fevru<arie> 22 zile, de Ioniţă Arhip".

Mai jos: „Ioniţă de Arhip nobel".

f. 178^{v}: „S-au scrisŭ de robul lui Dumnezău Ioan Arhip, la le<a>t 1799, sept<emvrie> 26".

f. 172^{v}: „Această istoriĭa, adică Alexandriĭa şi alte multe cele <ce> s-au scris de răopusatu<l> Ioniţa fon Arhip din Suceava, care au răopusat în luna lui dechem<v>ri<e>, anul 1833, în Suceava. Şi cine a ceti să zică: Dumnezău să-l erte, de 3 ori".

Semnături ale copistului se găsesc şi la ff.: 103^v, 107^v şi 208.

Ms. 1155. Sec. XVIII (1784—1799); 208 ff. 23,5 × 18,5 cm. Scriere cursivă. Numerotaţia originală a filelor este făcută cu cifre arabe.

ARSENIE (IEROMONAHUL). **Moldova** *Măn. Bisericani*

Miscelaneu teologie: Cîntări bisericeşti, Acatistul şi Paraclisul Maicii Domnului ş.a.

f. 210^v: „**Конец параклис. Исписа ермонаХ Арсеніе wт Бесеркан**". <= Sfîrşitul Paraclisului. A scris ieromonahul Arsenie de la Bisericani>.

Ms. 540. Sec. XVII (înaintea anului 7176 <1668>, însemnat pe faţa interioară a ultimei coperte); 215 ff. [*160—211*]; 19,5 × 15 cm. Scriere cursivă veche. Titlurile şi unele iniţiale sînt scrise cu roşu. Legătură veche în piele.

ATANASIE (Pr.). **Moldova** *Dorohoi*

Miscelaneu: Apocalipsul Maicii Domnului, Versuri în l. rusă şi romînă, Zile bune ş.a.

f. 83: „1775, oc<tombrie> 22. Am scris eu popa Athanas<ie>, vechil ot Dorohoiŭ".

Ms. 3233. Sec. XVIII (1775); 91 ff. [*76^v—91^v*]; 19,5 × 13,5 cm. Scriere cursivă. Manuscrisul a fost legat greşit, astfel că textul copiat de popa Atanasie începe de la sfîrşitul manuscrisului.

ATANASIE (IERODIACONUL). **Ţara Romînească** (?)

Miscelaneu teologic: Porunci ale sf. Isaia Pustnicul şi Vieţi de sfinţi.

f. 112: „Rogu-vă pre toţi de obşte, părinţilor şi fraţilorŭ, orice greşală veţi afla pre această carte, în cuvinte sau în slove, să mă ertaţi pre mine nevrĕdnicul între ierodiaconi Athanasie păcătosulŭ, pentru Cela ce au zisŭ: Ertaţi şi să va erta voao. 1794, oc<tomvrie> 6".

f. 122^v: „A<n>o 1794, oc<tomvrie> 9".

f. 150: „S-au scrisŭ de ierodiaconŭ Athanasie. Anii de la H<risto>s 1794" <Însemnarea este scrisă şi cu caractere latine>.

Ms. 4466. Sec. XVIII (1794); 152 ff. [*2—150*]; 29,5 × 20 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Iniţială ornată la f. 2. Frontispiciu în peniţă la f. 112. Numerotaţie originală a filelor începînd cu 153. Legătură veche în piele.

ATANASIU (DASCĂLUL ALEXANDRU). **Moldova** *Dărmăneşti-Dorohoi*

1. *Geografia nouă.*

f. 2: „Gheografie noao, care să înparte în 4 tomuri iaste a dum<i>sale Iordachi Darie, vel pah<arnic>, perigrapsită *) de mine, nevrednicul şi mai micul între dascali Alexandru Athanasiu, cu toată cheltuĭala dum<i>-sale boerĭului mai sus numit <........>.

Şi s-au scris în satul Dărmăneştii. 1786, iulie 15".

f. 124: „Sfîrşit tomului întîĭu.

Începutu-s-au tomul întîĭu a să scrie <în> iulie 15 şi au luat sfîrşit <în> iulie 26".

f. 261: „Sfîrşit tomului al 2<-lea>.

Începutu-s-au tomul al 2<-lea> a să scrie <în> iulie 27 şi au luat sfîrşit <în> avgust 7".

La f. 126 se repetă însemnarea de la f. 2 fiind modificată numai ziua lunii iulie, în care s-a început copierea tomului II şi care este 27.

Ms. 2349. Sec. XVIII (1786); 261 ff. 20 × 13 cm. Scriere cursivă. La f. 1^v, într-un medalion colorat şi cu coroană deasupra, se găsesc iniţialele I<ordache> D<arie>. Frontispicii în cerneală la ff.: 3, 4 şi 127. Numerotaţie originală a filelor, cu cifre arabe, pentru fiecare tom în parte.

Moldova

2. *Istoria etiopicească a lui Iliodor, tomul II.*

f. 1: „Iliodor, care să înparte în doao tomuri. Tomos 2. Iaste a dumisali Ioniţi Sturza, vel stol<ni>c, acum a treĭa oară perigrapsit de mine, nevrednicul şi mai micul între dascali Alexandru Athanasiu, cu toată cheltuiala dumisali mai sus numitului boerĭu, la leat 1792, martie 23".

Ms. 2868. Sec. XVIII (1792); 90 ff. 31 × 20 cm. Scriere cursivă. Blazon colorat la f. 1^v. Frontispiciu în peniţă la f. 2. Legătură veche în piele.

Moldova *Piatra-Neamţ*

3. *Istoria lui Numa Pompiliu, tomul II.*

f. 1: „Numa Pompilii al doilea craĭu al Rîmului. Tomul al doilea, care s-au prĕscris cu toată cheltuĭala dumisali Ioniţi Sturza, biv vel stol<ni>c, de mine Alexandru Athanasiu, dascal în tîrgul Piatra, tălmăcită de pe franţuziĭa de Alexandru Beldiman, pah<arnic> la leat 1795, fevr<uarie> 15".

Ms. 3192. Sec. XVIII (1795); 139 ff. 19,5 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlul şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu colorat la f. 2. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

---

*) περιγράφω = a descrie. Aici în înţeles de a prescrie, a scrie din nou.

AVRAM (Pr.). **Transilvania**
Cioara-Zalău

Miscelaneu teologic: Molitve, Psalmi în versuri, Liturghier ş.a.

f. 46 : „Scris-am eu pop<a> Avraam ot Cioara aceste cîntece scoase în verŭşuri, de pre o Psaltire de la Bălgrad. Vă leat 1700”.

Ms. 1365. Sec. XVII (1700) ; 159 ff. [*1 – 10*^{v}, *31 – 157*^{v}] ; 19 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff. : 47 şi 97. Iniţiale ornate la ff. : 119, 124, 138^v ş.a. Numerotaţie originală a filelor de la f. 47^v. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

AXINTE (URICARIUL). **Moldova**

Letopiseţul lui Miron Costin.

f. 157 : „Leatopiseţulŭ Ţărîi Moldovei de la Aaron Vodî încoace, de unde este părîsitŭ de Ureache, vornicul de Ţ<a>ra de Giosŭ, scosŭ de Miron Costinŭ, vornicul de Ţara de Giosŭ.

În oraşŭ în[n] Iaşŭ, în anul de la zidirea lumii 7218, iară de la Naşterĕa Mîntuitorĭului lumii, lui I<isu>s H<risto>s 1710, m<e>s<e>ţa iĭul<ie> 6 dn<i>, în zilile mării sale luminatului d<o>mnŭ Io Nicolae voevod s-au scrisŭ”.

Cf. numeroasele documente copiate de Axinte Uricariul, aflate în colecţia de documente a Bibliotecii Acad. R.P.R., din care menţionăm, pentru compararea grafiei, doc. 65/CLXXXI.

Ms. 2601. Sec. XVIII (1710) ; 319 ff. [*157 – 318*] ; 30 × 20,5 cm. Scriere cursivă veche. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Foaia de titlu este încadrată într-un chenar colorat. Frontispicii colorate şi iniţiale ornate la ff. : 158, 190, 272 ş.a. Numerotaţie originală a filelor.

BĂLĂCIANU (CONSTANTIN). **Moldova**

Miscelaneu teologic: Semnul crucii, Pentru ruga sfinţilor, Vieţi de sfinţi, fragment din Vămile văzduhului ş.a.

Cf. **Ms. 34**. f. 73^v, copiat de Toader Jora : „Să să ştie cine au scris-o, că s-au iscălit. Toader Jora.

Această cărţălue am scris-o eu di pe o carte a sfinţii sale a egumenului de Floreşti, pentru ca să să ştie văletul, 7264 <1756>, întru care zile să o fi sc<r>is *Constantin Bălăcian<u>*, întru care scrie aşe : Scris-o-am di pe un izvod ce era scris de <i>er<o>monahul Neculaĭu arhimandritul, ce scrie că au scrisu-o de pe o Biblie a lui Şerban vodă din Ţara Munteniască, cînd au fost în Ţara Leşască”.

Sec. XVIII (1756).

BANCIU (TOMA). **Transilvania**
Făgăraş

Pateric.

f. 1 : „Scrisu-s-a acest Otejnic în Făgăraş, de mine, Thoma Banciul, la 1796”.

Ms. 546. Sec. XVIII (1796) ; 166 ff. 18 × 12,5 cm. Scriere cursivă. Scara, titlurile şi unele iniţiale sînt scrise cu roşu. Paginaţie originală cu cifre arabe. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

BĂRBĂTESCU (IEROMONAHUL IOACHIM). **Ţara Romînească**

1. *Miscelaneu: Istoria Troadei, Vedenia Sofianei, Cuvinte ale sf. Atanasie, Legenda Duminecii ş.a.*

f. 127 : „S-au prescris această istorie de multŭ păcătosul Ioan grămătic, sin popi<i> Mirii ot Bărb<ă>teşti. Fev<ruarie> 24 dni, 1766” <anul este scris şi cu cifre arabe>.

f. 142^v : „Pis<al> diĭac Ioan. Fev<ruarie> 24 dni, 1777” <ziua şi anul sînt scrise şi cu cifre arabe>.

Ms. 2183. Sec. XVIII (1766 – 1777) ; 168 ff. [*1 – 155*^{v}, *157 – 165*^{v}] ; 20,5 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi unele iniţiale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff. : 128 şi 143. Iniţiale ornate la ff. : 6 şi 7. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

2. *Miscelaneu : Pomelnicul bisericii Bărbăteşti, Tîlcuire la cele 10 Porunci, Tîlcuire la Simbolul Credinţii ş.a.*

f. 7^v : „Pop<a> Ioan”.

f. 20 : „1786”.

Ms. 2147. Sec. XVIII (1786) ; 92 ff. [*aproximativ 2 – 9, 13 – 22, 30, 53 – 87*^{v}*, 90 – 91*^{v}] ; 21 × 16 cm. Scriere cursivă şi cu majuscule. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff. : 2, 3, 8 ş.a. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

3. *Miscelaneu : Viaţa şi petrecerea călugărilor de la Sinai şi de la Raith, Istoria Libiei, Viaţa sf. Simion ş.a.*

ff. 1^v – 2^v „Cuvîntŭ cătră cetitorĭu.

De vrĕme ce toate cîte să văd în lumea aceasta mişcătoare şi nemişcătoare sîntŭ supusă Atotputĕrnicului D<u>mnezeu, Ziditorĭului lor şi după cuvîntul care li s-au poruncitŭ fieştecare păzĕşte orînduĭala Sa, fără zminteală <. . . . .> cu cîtŭ mai vîrtos omul iaste dator[i], carele nu es<te> făptură ca celĕlalte lucruri, ci după chipul şi asemănarea lui D<u>mnezeu iaste făcutŭ, să cunoască pre Zidi-

toriul lui și să înplinească voia și porunca Făcătoriului său de bine; Carele nu numai că l-au cinstitŭ cu asămînarea chipului Său, ci nenumărate faceri de bine îi arată în toate zilele <. . . . .>.

Aceasta dar socotindŭ și eu nevrĕdnicul v[i]iarme iară nu omŭ, carele zidirea lui D<u>mnezeu fiind și aflîndu-mă pre mine de toate faptele bune gol, fără de nici o roadă de mulțemită în[n]aintea Ziditoriului mieu și D<u>mnezeu, înfricoșatu-m-am de cuvîntul stăpînului ce s-au zis slugii ce<le>i lĕneșe, carele n-au înmulțit talantul ce i s-au fostŭ încredințat, m-am îndemnatŭ, pri cît mi-au fostŭ cu putință de am scris istor[i]ia aceasta a sf<î>ntului și de D<u>mnezeu călcat munte al Sinaii și pentru sf<î>nta Mănăstire de acolo și pentru altele multe de acolo și din Liv[i]ia și pentru apa Nilului încă am alăturat întru această carte și v[i]iața sf<î>ntului, preacuviosului și de D<u>mnezeu purtătoriului părintelui nostru Simeonŭ cel din muntele cel minunat și nenumăratele minuni ce au făcutŭ.

Mai pre urmă am scris și v[i]iața sfintei, preacuvioasei muceniță Evdochiei și le-am adunat la un locŭ dupre cum să vĕde, ca să fie, oricăruia să va întîmpla a ceti pre dînsa, folosŭ sufletescŭ.

Pentru care tuturor mă rogŭ ca, aflînd nescar<e>va greșeli, să îndreptați cu d<u>hul blîndĕțelor și să ertaț<i>, ca să vă învredniciț<i> ertăciunii de la Cel lesne ertător[i].

Și această carte s-au scris în zilele prealuminatului d<o>mnŭ Io Alexandru Moruz voevod, fiind păstor eparhiei acest[i]ia Nectarie, episcopul Rîmnicului, fiind curgerea anilor de l<a> H<risto>s 1796. Al tuturor către D<u>mnezeu rugător[i] și plecatŭ, pop<a> Ioan sin Macarie ot Bărbătești".

f. 100: „Istor[i]ia aceasta carĕ scrie pentru sf<î>ntul și de D<u>mnezeu călcat munte al Sinaei și pentru sf<î>nta și vestita, d<u>mnezeiasca, mănăstire de acolo s-au scos de pre o carte scrisă de un părinte, Ghenadie iero<monahul>, întru carĕ scr[i]ia că o au scos de pre o carte tiparnică grecească a fericitului patr[i]iarh chir Nectarie al sf<i>ntei cetăț<i> <a> Ierusalimului.

De multŭ păcătosul și nevrĕdnicul întru rînduiala preoțască, pop<a> Ioan sin Macarie iero<monah> ot Bărbătești <s-a scris> la anii de l<a> H<risto>s 1796, sept<emvrie> 26 dn<i>.

Știind darŭ că firea omenească nu iaste cu putință scrisoarea aceasta făr<ă> de greșală a fi, rogŭ pre toți pravoslavnici<i> cetitori ca orice greșală și neajungere omenească veț<i> afla nu o punereț<i> întru ponos, ci îndre<p>tați și drĕgeț<i> cu d<u>hul blîndĕțelor, fiindcă mîna de țărînă și firea cea pămîntească și omenească cu neputință es<te> a fi făr<ă> de greșală. 1796 <cu cifre arabe>.

Și s-au scris în zilele prealuminatului domn Io Alexandru Moruz voevod".

f. 100ᵛ: „Această sf<î>ntă carte ce să numĕște istor[i]ia sf<î>ntului munte al Sinaei, întru carĕ să cuprindŭ și alte istorii și viețuiri de sf<i>nți, s-au scris de mai sus numitul popa Ioan Bărbătescul, la leatul 1796.

Iar la leatul 1800, viind numitul acesta pop<ă> Ioan la sf<î>nta Mînăstire Bistrița, au luat sf<î>ntul cinŭ alŭ călugăriei, numindu-să din pop<a> Ioan, Ioachim ier<o>monah<ul>, fiind atunci nastavnic și ig<u>măn<al> sf<i>ntei Mînăstir<i> aceștiia preacuviosul chir Co<n>standie, arhimand<r>it Peloponisiotul <. . . . .>.

Ioachim iero<monahul>, schev<ro>fil<a>c<s> Bistriț<ii> Bărbătescu. 1804, av<gust> 10 dn<i>".

f. 192ᵛ: „Ghenar<ie> 27 dn<i>, 1797".

Mai jos: „S-au prescris această cărticică de mult păcătosul și nevrĕdnicul numirii preoțești pop<a> Ioan sin Macarie iero<monah> ot Bărbătești și o au dăruit sf<i>ntei Mîn<ă>stir<i> Bistriții, pentru a sa pomenire. 1804 <cu cifre arabe>. Ioachim iero<monahul>, schev<ro>fil<a>c<s> Bistriț<ii> Bărbătescul".

De altă mînă: „1810, iunie 5, în zio<a> de Rusalii s-au pristăvit părintele acesta".

Ms. 1135. Sec. XVIII (1796–1797); 194 ff. [*1ᵛ–100ᵛ, 102–193*]; 21 × 14,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile și inițialele sînt scrise cu roșu. Frontispicii în peniță la ff.: 1ᵛ, 3 și 6. Numerotație originală a filelor. Legătură veche în piele.

Țara Romînească

4. *Acatiste și Paraclise: Acatistul sf. Troițe, Acatistul sf. Arhangheli, Acatistul sf. Ioan Botezătorul, Acatistul sf. Cruci, Acatistul sf. Nicolae și Paraclisul sf. Grigore Decapolitul.*

f. 84: „S-au scris acĕste sf<i>nte Acathiste de multŭ păcătosul și nevrĕdnicul numirii preoțești, pop<a> Ioan Bărb<ă>tesc<u>. Iul<ie> 3 dn<i>, 1798".

Ms. 2354. Sec. XVIII (1798); 92 ff. 20,5 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, inițialele și indicațiunile tipiconale sînt scrise cu roșu. Frontispicii colorate la ff.: 1, 41, 56 ș.a. Numerotație originală a filelor.

Țara Romînească
Măn. Bistrița

5. *Miscelaneu eshatologic: Vămile văzduhului și Vedenia Sofianei.*

f. 71ᵛ: „1803, fev<ruarie> 28 dn<i>. Mulțumescu-ți Ție D<oa>mne I<isu>se H<ristoa>se, Fiiul lui D<u>mnezeu, Cela ce m-ai învrednicit pre mine, nevrĕdnicul robul Tău, de am auzit și am cetit și a<m> scris acĕste sf<i>nte și d<u>mneziești cuvinte, măcar că nevrĕdnic sînt iubirii Tale de oameni. Ci aducîndu-m<i> aminte că și eu sînt zidirea Ta, ca D<a>v<i>d strig Ție: Miluiaște-mă, D<u>mnezeule, după mare mila Ta.

S-au prescris această cărticică de mult păcătosul și nevrĕdnicul numirii preoțești și călugărești Ioachim ier<o>m<onah>, schev<ro>fil<ax> Bistriț<ii> Bărbătescul".

f. 85^v : „Mart<ie> 8 dn<i>, 1803. S-au prescris şi această minunată videnie a Sofiianii de păcătosul Ioachim ieromonahul Bistriţii Bărb<ă>tescul".

Ms. 2181. Sec. XIX (1803); 86 ff. [*1–85^v*]; 21 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească
Măn. Bistriţa

6. *Miscelaneu teologic: Viaţa sf. Grigore Decapolitul, fragmente de Pateric, Minuni ş.a.*

ff. 1^v –2 : „Cuvîntŭ cătră pravoslavnicii cetitori. Cu nici un chipŭ de slujbă nu sîntŭ vrednicŭ a mă arăta în[n]aintea D<o>mnului nostru I<isu>s H<risto>s făr<ă> de cîtŭ cu această începătură de posluşanie.

Dreptŭ acĕĭa rogŭ pre sf<i>nţiilor voastre, cinstiţi părinţi şi pre dumneavoastră, iubiţilor pravoslavnici creştini, carii sînteţi născuţi întru limba noastră rumînească, să pri[i]miţ<i> această a noastră puţintică osteneală, după cuvîntul înţeleptului Sirah, precum scrie în cartea lui în 33 de capete grăind că a toată răotatea învaţă pe omŭ lenevirea.

Drept acĕĭa şi noi, puind în gîndul nostru cuvîntul stăpînului nostru I<isu>s H<risto>s pentru sluga cea lĕneşe, carele lu[u]înd talantul din mîna d<o>mnului săŭ n-au vrut să lucrĕze cu dînsul, ci l-au îngropatŭ în pămîntŭ, pentru acĕĭa, o iubitorilor de H<risto>s cetitori, socotit-am ca să nu cază şi asupra noastră judecata cea straşnică, carĕ s-au zis slugii aceiĭa, precum mărturisĕşte Matheiu, bunul vestitorĭu, în 23 de capete grăind : Luaţ<i> pre această slugă lĕgeşe <sic> şi-l aruncaţ<i> întru întunĕrecul cel înpărţit. Sf<î>ntul Ieronim şi Sf<î>ntul Ioan Zlatoust, dascalii besĕricii noastre ceii pravoslavnice, tîlcuind acĕste cuvinte zicŭ că talanţii acestea [zicŭ că] sînt darurile carele s-au datŭ de la D<u>mnezeu oamenilor.

Şi această socoteală şi chibzuĭală fiind în inima mea, cu ajutoriul Celui ce petrĕce mai pre deasupra ceriurilor, m-am îndemnat şi eu şi cu osîrdie am nevoit de amŭ scris această sf<î>ntă carte carĕ iaste mică la vedĕre, dar mari şi minunate istorii şi învăţături de ale Sf<i>nţilor Părinţi să cuprind într-însa. Şi întîi am scris viĭaţa şi minunile Sf<î>ntului Grigorie Decapolit, apoi şi alte istorii şi vieţuiri a multor sf<i>nţi şi multe învăţături părinteşti.

Deci cu plecăciune rogŭ pre toţi pravoslavnicii cetitor<i>, care [i] veţ<i> ceti pre această carte, ca de veţ<i> afla nescari greşale, sau în cuvinte sau în slove, să nu ne defăimaţi, ci ca nişte fii ai sf<i>ntei besĕrici, cu d<u>hul blîndĕţe[le]lor să îndreptaţ<i> şi să nu ne puneţ<i> în ponosŭ, ci ertaţ<i>; că toţ<i> sîntem oameni pătimaş<i> şi ţinuţi de slaba fire carĕ nu lasă pre niminea a rămînea făr<ă> de greşală, că precît amŭ putut m-am nevoit şi amŭ lucrat şi precum amŭ găsit în izvod, aşa am şi scris.

Iar darul lui D<u>mnezeu şi al Preacuratei sale Maici şi prin rugăciunile Sf<î>ntului Grigorie să fie de ajutor tuturor şi povăţuitorĭu spre toată fapta bună.

Al tuturor cătră D<u>mnezeu rugător şi plecat Ioachim iero<monah>, schev<ro>fil<a>x Bistriţ<ii> Bărb<ă>tescu. 1804".

f. 36^v : „Mart<ie> 13 dn<i> 1804. S-au prescris şi viĭaţa Sf<î>ntului Grigorie, de mult păcătosul şi nevrĕdnicul între preoţi Ioachim, ier<o>m<onah> Bărb<ă>tescul".

f. 180^v : „S-au prescris şi această istorie de mult păcătosul Ioachim ier<o>m<onah>, schev<r>ofilax Bistriţi<i> Bărbătesc<u>. Mai 31 dn<i>, 1804".

Ms. 2180. Sec. XIX (1804); 208 ff. 21 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Desen în peniţă, la f. 4^v, reprezentîndu-l pe sf. Grigore Decapolitul. Frostispicii în peniţă, la ff. : 2^v şi 5. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

7. *Tîlcul sf. Liturghii.*

f. 146 : „1804, mart<ie> 10 d<ni>. S-au prescrisŭ acestŭ Tîlcŭ alŭ Sf<i>ntei Liturghii de multŭ păcătosul şi nevrĕdnicul numirii preoţeşti şi călugăreşti Ioachim ier<o>m<onahul> Bistriţ<ii> Bărbătesc<u> în zilele preaîn[n]ălţatului domn Io Co<n>standin Alexandru Ipsila<n>t voevod, fiind arhiereu eparhiei chir Nectarie şi fiind năstavnic sf<i>ntei Mînăsti<ri> Bistriţi<i> Co<n>standie a<r>himandritul Peloponisiotul".

Ms. 3202. Sec. XIX (1804); 146 ff. [*135–146*]; 19 × 14,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu colorat la f. 135. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

8. *Miscelaneu: Sfaturi gospodăreşti, Reţete medicale, Calendar ş.a.*

f. 78. „Această cărticică [care] acum întîĭaş dată s-au tîlmăcit de pre limba leşască pre limba rumînească < . . . . > şi acum prescrisă du pre cum să vĕde şi s-au tipărit acum la leat 1806 şi s-au tălmăcit de Gavriil Avgi başa.

Pentru care rogŭ pre tot pravoslavnicul cetitor ca ori ce alunecări veţi afla, ori din cuvinte, ori din slove să îndreptaţ<i> cu d<u>hul blîndĕţelor, neponosluindu-ne, ca şi dum<neavoastră> să vă învredniciţ<i> ertării de la cel lesne ertător D<u>mnezeu.

Al tuturor plecat şi cătră D<u>mnezeu rugător Ioachim ier<o>m<onah>, schev<ro>fil<a>cs Bistriţ<ii> Bărbătesc<u>. 1808".

f. 98 : „Mar<tie> 4 dn<i>, 18008 <sic>. S-au prescris şi acest Calindar[i] şi celealalte dintr-această cărticică de multŭ păcătosul şi nevrĕdnicul <chemării> preoţeşti şi călugăreşti, Ioachim ier<o>m<onah>, schev<ro>filacs Bistriţ<ii> Bărbătesc<u>".

Ms. 3590. Sec. XIX (1808); 130 ff. [*1–113^v, 128–130^v*]; 21 × 14,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească
Măn. Bistriţa

9. *Varlaam şi Ioasaf.*

f. 4^{r-v}, la sfîrşitul prefeţei : „... Pentru acĕĭa, o iubiţilor cetitorĭu <sic>, rogŭ dragostea voastră să-m<i> ertaţi îndrîznirea pentru că [ci] am îndrîznit a vă îndemna, ca din cetirea cărţii să vă folosiţ<i>; că eu prostŭ fiind şi făr<ă> de învăţătură nu sîntŭ vrĕdnic ace<le>i trĕpte, însă temîndu-mă de osînda celui ce au ascunsŭ talantul m-am nevoit a-l lucra, îndrîzni[ni]nd a <vă> ruga şi pre voi ca, cetind şi folosindu-vă, să ertaţi toate greşalele ce veţ<i> afla în cuvinte sau în slove, ştiind neputinţa şi slăbiciunea firii noastre (căci deaca pentru fapte ce ştim cu adevărat că vom să ne muncim de nu le vom păzi şi iarăş<i> ne alunecăm, cu cît mai vîrtos la acĕstea), îndreptînd şi ertînd neputinţa mea.

Şi să mă pomeniţi la sf<i>ntele voastre rugăciuni, ca printr-însăle şi sufletul mieu să afle uşurare şi milă în zioa judecăţii; şi să înpliniţ<i> şi voi porunca apostolească ce zice : Rugaţi-vă unul pentru altul, ştiind că îndoitei cununi să învrednicĕşte cel ce să grijaşte de mîntuirea fratelui.

Acĕstea fie binecuvîntate spre îndemnarea cetitorilor.

Iar pentru scrisul cărţii, fiind că am pus nevoinţă nu puţină, ca după ce voi plăti obşteasca datorie să nu să înstrăi[i]nĕze la altă parte, o dăruesc iubiţilor miei fii şi-i blagoslovesc, îndemnîndu-i să fie următorĭu, după putinţă, celor scrisă, poruncindu-le ca să roage pre D<u>mnezeu pentru sufletul mieu.

Iar darul lui D<u>mnezeu şi al preacuratei Sale Maici şi prin rugăciunile Sf<î>ntului Grigorie să fie întru ajutor tuturor.

Al tuturor mai mic şi plecat şi către D<u>mnezeu rugător Ioachim ier<o>m<onah>, schev<ro>filacs Bistriţ<ii> Bărbătesc<u>. 1809".

f. 167 : „Slavă, cinste şi închinăciune Celui în Troiţă Unuia D<u>mnezeu, Carele au ajutat după început de am şi săvîrşit.

Iar eu cu plecăciune mă rogŭ tuturor celor ce vă veţ<i> întîm[m]pla a ceti pre această de suflet folositoare carte, <ca> ori ce greşeală veţi afla, ori din cuvinte, ori din slove, ori din soroace, să îndreptaţ<i> cu d<u>hul blîndĕţelor, neponosluindu-ne; că n-au scris d<u>hŭ, nici îngerŭ, ci mînă de ţărînă şi de om păcătos, cuprinsă de slaba fire, carĕ nu lasă pre niminea a nu greşi. Că în ce chipŭ nu e cu putinţă a fi cerĭul făr<ă> de nori şi omul a nu păcătui, aşa nu e cu putinţă a fi condeiul făr<ă> de greşală, mai vîrtos că eu n-am învăţat scrisoare de la vre-un dascal, ci din firea mea m-am obicinuitŭ cu aceasta. Şi viind aici la sf<î>nta Mînăstire Bistriţa şi luînd cinul călugăresc şi neştiind altă rucodelie călugărească, mă îndeletniciĭam cu scrisoarea.

Şi această carte o amŭ scris la vrĕmea bătrînĕţelor, trecut preste 60 de ani ai neputincioasei vîrstii mĕle, cînd şi vedĕrea şi mîna şi mintea să înpuţinează şi să slăbĕşte. Pentru acĕĭa, vă rogŭ, ertaţi şi îndreptaţi ca să vă învredniciţi ertăciunii de la Cel în Troiţă proslăvit D<u>mnezeu.

Al tuturor mai micŭ şi plecat Ioachim ier<o>m<onah>, schev<ro>fil<ac>s Bistriţ<ii> Bărb<ă>tescul. Dechem<vrie> 31, 1809.

Precum dorescŭ moşiĭa să-ş<i> vază
Cei ce sînt într-altă ţară de nu pot să şază
Şi ca cei de pre mare bătuţi de furtună
Şi roagă pre D<u>mnezeu de linişte bună,
Aşa şi scriitorĭul de a cărţii săvîrşire
Laudă neîncetată dă şi mulţemire".

Ms. 1590. Sec. XIX (1809); 169 ff. 23,5 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff. : 1, 5 şi 168. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească
Măn. Bistriţa

10. *Copilăria sf. Onufrie.*

f. 245^v : „1809, apri<l> 24. Ioachim ier<o>m<onah>, schev<ro>filacs Bistriţ<ii> Bărb<ă>tescu".

Ms. 2596. Sec. XIX (1809); 533 ff. [*244—245*^{v}]; 28,5 × 20 cm. Scriere cursivă. Titlul şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Legătură veche în piele.

BARBUL (DASCĂLUL).

Ţara Romînească
Bucureşti

1. *Miscelaneu teologic: Tîlcul Apocalipsului sf. Ioan Teologul, Psalmi, Minei pe luna septemvrie ş.a.*

f. 63 : „Şi am scris eu Barbul dasc<ălul> ot be<se>r<ica> Bat<i>ştii această sf<î>ntă carte. Av<gust> 9, 1781".

f. 120^v : „Şi s-au scris cu mîna de păcătosul robul lui D<umne>zeu Barbul dascălul ot besĕr<ica> Bat<i>şti<i> în zilel<e> măriei sale Io Mihai Suţu voevod. La leat 1785, fev<ruarie> 5 s-au săvîrşit". Mai jos : „S-au început a să <s>crie la fev<ruarie> 5, 1785".

f. 219 : „Am început a scrie la ap<rilie> 13, la 5 ceasuri din zi".

Ms. 1890. Sec. XVIII (1781—1785); 233 ff. 33 × 22,5 cm. Scrierea imită tiparul. De altfel Psaltirea este copiată după o tipăritură a lui Rafail monahul de la Mănăstirea Hurez, căci la sfîrşitul Psaltirei, f. 120^v, copiază şi postfaţa tipografului. Textul este aşezat pe două coloane, exceptînd ff. 1—16. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă şi iniţiale ornate la ff. : 2, 10, 56^v ş.a. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească
Bucureşti

2. *Miscelaneu teologic: Tîlcul Apocalipsului sf. Ioan Teologul şi Cazanii.*

f. 245^v : „Sfîrşitulŭ a totŭ Apocalipsulŭ.

Şi am scris eu Barbul dasc<ălul> ot besĕ<ri>ca Bat<i>şti<i> această sf<î>ntă carte. 1781, mai 27".

Ms. 2134. Sec. XVIII (1781); 246 ff. [*5—245*^{v}]; 20 × 14,5 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile şi unele iniţiale sînt scrise cu roşu. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească
Bucureşti

3. ***Rînduiala tîrnosaniei.***

f. 75 : „ Şi am scris eu mult păcătosul rob al lui D<umne>zeu Barbul dasc<ălul> ot besĕ<ri>c<a> Bat<i>ştii; la leat 1783, iul<ie> 26 s-au isprăvitŭ".

Ms. 1108. Sec. XVIII (1783); 81 ff. [*1—75*]; 19,5×14,5 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

4. ***Minunile Maicii Domnului.***

Ms. 3191. Sec. XVIII (a doua jumătate); 230 ff. 19,5 × 13,5 cm. Scriere cursivă. Iniţiale ornate la ff.: 25, 39, 47 ş.a. Legătură veche în piele.

BARBUL (LOGOFĂTUL). **Ţara Romînească**

Miscelaneu teologic: Istoria lui Constantin cel Mare, Descoperirea sf. Liturghii ş.a.

f. 104^{v} : „Scrie robul lui Dumnezeu Barbul log<ofă>t<ul>".

f. 136 : „1790, mai 1 au început a-m<i> da şi mie isprav<ni>cii leafă pe lună, cîte t<a>l<eri> cinci. Barb log<ofătul>".

Ms. 1433. Sec. XVIII (sfîrşit); 137 ff. [*5—104*^{v}, *131—134*^{v}, *136*]; 20,5 × 14,5 cm. Scriere cursivă. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

BATCU (ALEXANDRU). **Moldova**

Miscelaneu: Istorioare morale, Pilde filosofeşti ş.a.

f. 176^{v} : „ Velet 1784, mart<ie> 14. Am scrisŭ după o carte a lui Dumitru".

f. 191 : „Am scris eu Alexandru Batcul, 1785, fev<ruarie> 21".

Copistul mai semnează pe faţa interioară a primei coperte, la ff. : 191^{v} şi 193.

Ms. 1364. Sec. XVIII (1784—1785); 193 ff. [*173—193*]; 19 × 13 cm. Scriere cursivă. Frontispicii în peniţă la ff. : 173, 177 şi 185^{v}. Legătură veche în piele.

BATCU (LUPU). **Moldova**

Cronici munteneşti şi moldoveneşti.

f. 209 : „Acestŭ Litopisiţ al Ţărăi Romînăşti i Moldovineşti cari iasti al dum<i>sali <loc gol> l-am scris eu Lupul Batcu în zilĕle preîn[n]ălţatului domnului nostru Io Grigorie Alixandru Ghica v<oe>voda, cînd u<m>bla veletŭl 7273 <1765>, întînplîndu-<se> de au venit dum<nea>lui cu slujba agiutorinţii, dinpreună cu dum<nea>lui Manolache, vel sărdar.

Şi am început a-l scrie pe apucate di la ghenar 10 zili, pîr-la fevr<u>arie în 24 de zili. Şi l-am scris pîr-la Neculai Vod<ă>. Să s<e> ştii".

Ms. 3417. Sec. XVIII (1765); 215 ff. 30,5 × 20,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi unele însemnări marginale sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff. : 2, 136 şi 150. Legătură veche în piele.

BERHECEANU (ANDONACHI). **Ţara Romînească**
Bucureşti

Miscelaneu: Descoperirea sf. Liturghii, Trepetnic, Viaţa sf. Macarie, Avestiţa, Esopia ş.a.

f. 12 : „Începutu şi isprăvitu di la leat 1777, maĭu 10. Şi am scrisu eu Ando<nachi> Berh<e>ceanu".

f. 12^{v} : „Şi am scris-o eu Andonachi Berheceanul sin Ioan Crucescul, de Moldova neamul nostr<u>. Iar cînd am scris-o am fost în Bucureşti ciubucciu la dumnealui cruceru<l> Manolachi Basarabu, în zilĕle lui Ioan Alecsandru [Ioan] Ipsilant v<oe>voda, domnu a toată Ungrovlohii <sic> < . . . . . >

Şi mă rog, fraţilor, cine să vor întîmpla a ceti şi va cunoaşte că am greşit, în slove sau în cuvint<e>, îndreptaţi cu duhul blîndeţilor; că cum nu să vede cerĭu fără nori, aşa nu se poate a fi om negreşit, fără numai Dum<ne>zeu.

Iată, fraţilor, că vă rog cu blîndeţe şi cu smerenie şi cu iubirĕ, ca nişte fraţi toţi din Hristos, ca de veţi găsi greşit să nu vă scîrbiţi sau să înjuraţi, ce să aveţi mare ananghi<e> de a drege cuvintele cele greşit<e> şi a alcătui slovele. Că cum nu dă cerĭu<l> de pămînt şi cum nu ştii numărul nusîpului a tăt pămîntu<l> şi cum nu ştie omul sfîrşirea lui şi cît este răsăritul de apus, aşa nu este om a nu fi greşit în lume, fără numai I<isu>s H<risto>s, Fiĭul lui Dum<ne>zeu cel ĭubit, cel<ce> aridică păcatile lumii.

Greşit-am şi eu, fraţilor; dregeţi şi nu vă sînhesiţi <=sinchisiţi>. Şi vă mai rog, fraţilor, pentru acestă cărticică şi sfinte cuvint<e> de Dum<ne>zeu arătat<e> noao, ca să cunoaştem credinţa cea adevărat<ă> şi să urmăm dup<ă> cum ne scrie. Frăţăşte vă rog ca să o cetiţi la oameni < . . . . > şi cine te va pohti ca să i-o dai să izvodească, cu toată inima, frate, să i-o dai ca să o scrie cu to<a>tă inima, că de nu vei da-o mare păcat vei avea.

Frăţiorilor vă rog cu lacrămi fierbinţi şi cu rădăcina inimii ca să o daţi să o scrie cine vă va pohti. Încă şi să nu te roage cineva, dacă vez<i> că pi[i] cei ce ĭubeşte cărţile, sau ĭubeşte a scrie, încă îl fă cu cuvînt dulce să o ĭubească şi să te roage a să nevoi de a o scrie < . . . . >

Şi vă rog, frăţiorilor, cine va <a>vea aceast<ă> cart<e>, sau va scri-o, să s<e> ro<a>ge şi pe<n>t<r>u mine, păcăt<o>sul şi să zică : Doamne miluieşti-l şi Doamne ĭartă-i păcatile robului Tău Andonachi. Amin".

Ms. 1151. Sec. XVIII (1777) ; 242 ff. [*1–220*^{v}, *222–223*, *239–242*^{v}] ; 23,5 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Unele titluri şi iniţiale sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate, cu anul 1777 scris în interior, la ff. : 1^{v}, 14, 183 ş.a. Iniţiale ornate la ff. : 1^{v}, 141^{v}, 143^{v} ş.a. Numerotaţie veche a filelor cu cifre arabe.

BÎRLĂDEANU (DASCĂLUL IORDACHE). **Moldova** *Hidişani-Bîrlad*

Fragment de Catehism.

f. 61 : „Aceastu simvol s-au scris de un dascăl, anume Iordachi Bîrlădeanu, din sat Hidişăn<i>, ţin<utul> Bîrladului".

Ms. 3506. Sec. XVIII (sfîrşit) ; 324 ff. [*60–71*^{v}] ; 23,5 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu.

BLAGOVICI (DIMITRIE). **Transilvania** *Remetea-Bihor* (?)

Esopia.

f. 1 : „Viĭaţa şi pildele preaînţeleptului Esop, acum întîĭu dată şi tipărită în zilele prealuminatului <ş>i preaîn[n]ălţatului înpărat Frantiscus, şi cu slobozeniĭa în[n]ălţatului crăescul[l]ui gubernium a tot Ardealul[ui].

Datu-s-au în tipografiĭa Sibiĭului de la Petru Bart întru anii de la H<risto>s 1795 ; iar după Scriptură cu mîna, acum a doa oară prin Dim<i>trie Blag<o>vici das<căl în> Remetea, începînd de la anul <1>797, 22 noem<vrie>. Dim<itrie> Blag<ovici>".

f. 92^{v} : „<1>798, 1 fev<ruarie>. Demeter Remetea<nul>".

f. 93 : „Cuvînt cătră cetitori. Iară cei ce vă veţi îndemîna a citi pre această cărticică mititică, ce să chiĭamă Esopiĭa, viĭaţa şi pildele înţeleptului Esop, i proci, eu cest mai jos iscălit, bătrînul cel slab, mă rog tuturor dă obşte fraţi întru H<risto>s I<isu>s Dom<nul>, orice fĕlĭuri de zmintĕle sau greşale veţi afla aicea, îndreptaţi cu d<u>hul înţelepciunii şi al blîndĕţelor, crezînd bătrînĕţelor ; că mi-au fost mîna cam grĭa, peana încă era rea şi am avut vrĕme cu nor, dar tot am avut dor ca, după ce am început, să o văz desăvîrşit<ă>. Dim<i>trie Blagovici uceţi. Reme<tea>".

Ms. 149. Sec. XVIII (1797–1798) ; 93 ff. 21,5 × 17,5 cm. Scriere cursivă.

BOJIDAR (DASCĂLUL MATEI). **Ţara Romînească** *Orşova*

Molitvenic.

f. 170^{v} : „Пис. многгрѣшник матеи бождар меХ. даскал ла Ѹршова. ×зрчд" <=A scris mult păcătosul Matei Bojidar Meh<edinţianul>, dascăl la Orşova. 7194 (1686)>.

Ms. 545. Sec. XVII (1686) ; 177 ff. [*163–170*^{v}] ; 18,5 × 12,5 cm. Scriere semiuncială. Unele iniţiale sînt scrise cu roşu.

BUCUR (Pr.). **Transilvania** *Sohodol-Bran*

Fragmente din Pateric ş.a.

f. 1^{v} : „S-au scris de popa Bucur s<i>n Ĭuga Puşcaş ot Sohodol. Ghenuar 20, an 1770. Anno 1770, fev<ruarie>1".

f. 19^{v} : „Aicea am scris. Anno 1770".

f. 27 : „S-au scris de smeritul între preoţ<i> popa Bucur s<i>n Iuga Puşcaşu din Sohodolul Bran<u>lui. An 1772".

f. 29 : „Anno 1772, mai, die 22"

f. 31^{v} : „Scris mai 26, anno 1772".

Ms. 1268. Sec. XVIII (1770–1772) ; 31 ff. 33 × 20,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu colorat la f. 2.

BUJOROVSCHI (Pr. GHEORGHE). **Moldova** (?)

Miscelaneu : Letopiseţul Ţării Romîneşti, Paraclisul sf. Paraschiva, Molitve, Calendar ş.a.

f. 148^{v} : „Acestea molitve s-au scris de preotul Gheorghie Bujorovschii.

1781, oc<tomvrie> 30".

f. 199^{v}, la sfîrşitul unei însemnări despre un cutremur din 1781 : „Ierei Gheorghie Bujorovschii".

Ms. 269. Sec. XVIII (1781) ; 199 ff. [*3–199*^{v}] ; 19 × 14 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele, unele expresii şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii şi viniete în peniţă la ff. : 3, 117^{v}, 131^{v} ş.a. Numerotaţie originală a filelor, începînd cu 175.

BURGHELE (CONSTANTIN). **Moldova** *Roman*

Istoria etiopicească a lui Iliodor.

f. 103^{v} : „Această carte iaste scoasă de pre limba elinească de dum<nea>lui Thoma gramatic a<l> sfintei Mitropolii din Eş. Iar acum s-au

scris cu toată cheltuĭala dum<i> sale Ilie Carp fiĭul dumisale Vasile Carp sulge<r>.
Şi s-au scris de mine Constadin Burghele, fiind în Episcopie Romanului, la velet 1781, mart<ie> 20. Con<s>t<antin> B<u>rghele".

Ms. 60. Sec. XVIII (1781); 103 ff. 29,5 × 20 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi unele iniţiale sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 1. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

CERNĂTESCU (LOGOFEŢELUL MIHAI). **Ţara Romînească** *Mehedinţi*

Fragment din Minunile Maicii Domnului.

f. 170^{v}: „Ostenitori fiind la tot scrisul cărţii aceştiĭa, a Minunilor Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu; pînă la un loc s-au scris de Gherghie log<ofăt> za divan, iar de la un loc încoace s-au scris de Mihaĭu logofeţelul Cernătescul ot sud Meh<edinţi>, de la dumnealui Iordachie Creţulescu, velichii dvornic, cînd au fost cursul anilor 7234, iar de<la> H<risto>s 1726".

Ms. 1631. Sec. XVIII (1726); 207 ff. [*aproximativ 65–170*^{v}]; 18,5 × 14 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Legătură veche în piele.

CHIRA (LOGOFĂTUL IOAN). **Moldova**

Miscelaneu: Esopia, Pilde filosofeşti, Bertoldo, Povestiri orientale, Trepetnic ş.a.

f. 25: „Această Esopiĭa o am scris-o eu însumi, cu slova şi condeĭul mieu, dup<ă> cum esti arătat mai sus. Pentru care poftim pe dum<nea>v<oastră> cetitori, care <vă> veţi întîmpla a ceti pre aceast<ă> scrisoare, de viţi afla vreo greşală, în slove sau în cuvintĕ, cu dragoste frăţască şi cu duh blîndŭ să îndreptaţi, nepuindu-ne în ponos; căci precum esti cu neputinţi corabi<ei> a nu s<e> bate de valuri, fiind în luciul mării, aşa şi scriitorĭului a nu face greşală.
Şi am scris la velet acesta 1779, martŭ 26. Ioan Chira log<o>f<ăt>".

Ms. 1067. Sec. XVIII (1779); 142 ff. [*1–32; 34–133*^{v}]; 29,5 × 20 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu colorat la f. 34. Legătură veche în piele, restaurată la cotor.

CHIRIAC (IEROSHIMONAHUL). **Moldova**

Rînduiala călugăririi.

f. 35^{v}: „Ieroshimonahŭ Chiriĭacŭ".

Ms. 3623. Sec. XVIII (sfîrşit); 35 ff. 21 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlul, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 1.

CHIRICEANU (CONSTANTIN). **Ţara Romînească (?)**

Miscelaneu: Alexandria şi Istoria Troadei.

f. 124: „De pe izvod ce am găsit am scris, Co<n>standi<n> Chiricea<nu>".

f. 146^{v}: „ Sfîrşitul Istorii cetăţ<ii> [a] Troadei".

Ms. 1702. Sec. XVIII (mijloc); 146 ff. 20,5 × 14,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Legătură veche în piele.

CHIRIL (IERODIACONUL). **Ţara Romînească** *Măn. Tismana*

1. *Miscelaneu teologic: Cîntări bisericeşti, Canoane, Vieţi de sfinţi, Ceaslov, Apocalipsul sf. Ioan Teologul ş.a.*

f. 210^{v}: „Ceaslovŭ care cuprinde întru sine şapte laude, aşăzatŭ întru acest chipŭ la anulŭ de la H<risto>s 1800, maiu 17. Chiril[l] ierod<iaconul>".

Ms. 2015. Sec. XVIII (1800); 385 ff. [*22–71*^{v}, *115–118*^{v}, *210*^{v}*–255*^{v}, *336–373*^{v}]; 20,5 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Laviu, reprezentîndu-l pe sf. Ioan Damaschinul. Frontispicii colorate la ff.: 22 şi 115. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească *Măn. Cernica*

2. *Vieţi de sfinţi.*

ff. 1–9: „Această sf<î>ntă şi d<umne>zeĭască carte cu vieţ<i> minunate ale sf<i>nţilor pătimitori în care iaste şi viĭaţa prĭasf<i>ntei Născătoare de D<umne>z<e>u, povestire pentru prĭaslăvita Sfinţii Sale Adormire, [ce] iaste a sf<i>nţii sale părintelui Chiril ierom<ona>h<ul>, ce iaste călugărit în sf<î>nta adunare Cernica, unde au şi scris această sf<î>ntă carte, cu a sa mînă şi cheltuĭală, cu ostenĭală, la anul 1808, ĭul<ie> 15. Chiril ierom<ona>h<ul>. Rîm<nic>, Tîr<gu>-J<iu>, Cer<ni>c<a>, Tism<ana>".

f. 85^{v}: „În anul 1808, cînd cu buna venire şi ocrotire a mai mar'lor şi binecredincioşilor ai noştri[i] întru D<o>mnul nostru I<isu>s H<risto>s fraţ<i> ai înpăratului Rosiei şi al nostru, ai înpărăţiei măriri<i> sale ostaş<i>, ai noştri[i] apărători şi de bine făcători, am fost odihniţ<i> de răii şi păgînii turci.
Şi s-au prescris aicĭa după cĭa tipărită, de smeritu<l> între ieromonahi Chiril ierom<ona>h<ul>, din sf<î>n<ta> Mă<nă>stire a Tismĕnii. Am venit de doi ani de la Bucureşti aicĭa, fiind pămîntean din Tîrgul Jiĭului, avînd şi trei unchi acĭĭa în oraş; dar maĭcă mĭa au fost

rîmniceancă, unde şi acolo sînt pămîntîan, a<v>înd rude aciĭa. Iar carte am învăţat în sf<î>nta Mă<năs>tirĭa Bistriţa, unde să află sf<i>ntele moaşte ale sf<î>ntului părintelui nostru Grigorie Decapolit<ul>, întregi; iar puţine cîntări bisericeşti am învăţat în sf<î>nta Mitrop<o>l<ie>, iar călugărit şi diĭaconit în sf<î>nta adunare Cernica, iar preoţit în numele sf<in>t<ei> Mă<năs>ti<ri> Tismĕnii, la anul <1>808, sept<emvrie> 6. Chiril ierom<ona>h<ul>".

Ms. 2055. Sec. XIX (1808); 125 ff. [*1–57, 74–125*^{v}]; 32,5 × 22,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff.: 31^v şi 74. Iniţiale ornate la ff.: 12, 21, 32 ş.a.

Ţara Romînească
Măn. Tismana

3. *Miscelaneu teologic: Cuvinte ale sf. Simeon Noul Teolog, Grigore Sinaitul, Slujba sf. Nicodim ş.a.*

ff. 1–13: „Această sf<î>ntă şi d<umne>zeĭască carte, Cuvinte ale Sf<î>ntului Simeon Noul Bogoslov, iaste a mĭa, smeritului întru ierom<ona>hi Chiril R<î>m<ni>ce<anu>, scrisă în sf<î>nta Mă<nă>stire şi marĭa lavră Tismana, la anu<l> 1808, dec<emvrie> 18, şăzînd eu acolo ani doi, ierod<iacon> al sf<i>ntei Mă<nă>stiri acelĭa, scrisă cu a mea mînă de ţărînă şi cheltuĭală.
Cine o va înstreina, judecată cu mine va avea. Aşa! Amin".

f. 201: „<. . .> Prescrisă de mult păcătosul şi smeritul între ieromonahi, cel în Rîmnic născut, iară în Bucureşti crescut la sf<î>nta Mitr<opolie>, puţin procopsit şi în Cernica călugărit şi de părintele Iosif diĭaconit. Iară în Tismana venind, părintele Nectarie m-au preoţit; dumnĭalui jupan Constandin Furte (?) şi alţii au mijlocit, cărora Dumnezeu să le fie de ajutor[i] şi mie milostiv spăsitor[i].
D<umne>zeului nostru slavă. Chiril ierom<o>n<a>h, sin Pantelemon mon<a>h, brat Ioan log<o>f<ătul>. Bucur<e>şti, 1808, sept<emvrie> 23".

ff. 255–256: „Slujbă osebită a sfîntului, preacuviosului şi de D<umne>zeu purtătorĭului părintelui nostru Nicodim Sf<i>nţitul, cel din lavra sf<i>ntei Mănăstiri a Tismĕnii, acum întîiu tipărită <. . . . .> în sf<î>nta Episcopie a Rîmnicului, la anul de la D<o>mnul H<risto>s 1767 <. . . . . . .>
Iar acum s-au prescris în sf<î>nta Mănăstire Tismana, stăpînind preaîn[n]altul şi prealuminatul nostru înpărat al Ros[s]ii Alexan<d>r<u> Pav[v]lovici, la anul cel mîntuitor [i] 1808, avg<us>t 6, cu toa<tă> osteneala şi cheltuĭala şi cu a sa mînă de ţărînă de mult păcătosul între ieromonahi Chiril Tîrgujiĭanul, născut în Rîmnic, crescut în sf<î>nta Mă<năs>tire Bistriţa, unde iaste sf<î>ntul Grigore Decapolitu<l>; învăţat în Bucureşti, în sf<î>nta Mitropolie, călugărit în sf<î>nta adunare Cernica, preoţit în sf<î>nta Mănăstirĭa Tismana, în zilele preasf<i>nţii sale ĭubitorĭului de D<umne>z<e>u chir Nectarie, episc<opul> Rîm<ni>c<ului>. Chiril[l] ier<o>m<ona>h".

f. 297^v: „Ѧз писах поп. кѵрил, зет монаха пантелеимон.
<=Am scris eu popa Chiril, ginerele călugărului Pantelimon>. Tîrgul-Jiĭul, Rîm<ni>c, Tism<ana>".

f. 305^v: „Scrisă de smeritul întru ieromon<a>h<i> Chiril Cernicanu".

Ms. 2142. Sec. XIX (1808); 305 ff. [*1–244*^{v}, *254–305*^{v}]; 21 × 15 cm. Scriere cursivă. Unele titluri, iniţiale şi indicaţiuni tipiconale sînt scrise cu roşu. La ff.: 254 şi 255 sînt desenate stema ţării şi un chenar în culori. Numerotaţie originală a filelor pînă la f. 40. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească
Măn. Cernica

4. *Cuvinte ale sf. Nil de la Sorsca.*

f. 2: „Această sf<î>ntă şi minunată, d<umne>zeĭască carte, ce iast<e> a sf<î>ntului Nil, pustnicu<l> de la Sorsca, alcătuită preaminunat pentru cei ce vor vrĭa a vieţui călugărĭaşte, iar mai vîrtos cu datorie fiind înpreună şi cu ale altor sfinţi învăţători, iaste a sf<i>nţii sale părintelui Chiril ierom<ona>h<ul>, cu a sa mînă şi cheltuĭală scrisă dupe alte d<umne>zeeşti cărţi, în sf<î>nta adunare Cernica; iar legată iar de dînsul, în sf<î>nta Mă<năs>tire Tismana.
1808, ĭul<ie> 15. Chiril ierom<ona>h<ul>.
Rîmn<ic>, Tîrgu-J<iu>, Cern<i>c<a>, Tism<ana>".

ff. 3–4: „A sf<i>nţii sale părintelui Chiril ierom<ona>h ot Cernic<a>. 1808, ĭul<ie> 15. Chiril ierom<ona>h<ul>. Tism<enii>".

Ms. 2030. Sec. XIX (început); 427 ff. [*2–394, 398–409*^{v}, *414–424, 426*^{v}*–427*]; 19 × 13 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 3. Numerotaţie veche a filelor pînă la f. 142. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească
Bucureşti

5. *Rînduiala Prohodului.*

ff. 33^v–34^v: „Acestea scriindu-le după altele ce au fost tălmăcite şi aşăzate după cĕle greceşti <. >, iară aicea în Creţuleşti, înpreună cu preasf<inţia sa> părintele stratonichiĭa, chir Ioanichie aflîndu-mă, mi lĭ-am scris şi lĭ-am procetit înpreună cu cuviosul Pafnutie mon<a>h<ul>, hagiu, vechĭul priĭaten, pentru a mea trebuinţă şi a altor în H<ristos>s fraţi şi priateni carii în urma mea să vor afla pomenindu-mă <. . . . .>
Aflîndu-mă şi ajutori<u> alŭ şcoalăi gram[m]aticil<o>r celor veniţi spre hirotonie, cu îndemnarea şi ajutorĭul sf<i>nţii sale preacuviosului arhimandr<it> chir Grigorie Rîmniceanu, cel întîĭu al şcoalii ostenitori<u> şi învăţători<u>, din porunca celor mai mari efori ai şcoalel<o>r <am scris>.

1822, mart<ie> 31. Chiriac <sic> iero<mona>hu<l>, arhim<an>dri<t> Rîmn<i>ce<anu>, epistat metohului Plăviciani ai Crețulesc<ului> în sud Oltu<l> de Jos, Argeș, aflîndu-mă în București, înpreună cu[n] frate mieu mai mic, vt<ori> vist<ier> Iancu, polc<ovnic> de tîrgu".

Ms. 2031. Sec. XIX (1822); 43 ff. [*1–34*^{v}]; 18,5 × 14 cm. Scriere cursivă. Textul este scris cu negru și roșu. Frontispicii în peniță la ff.: 1 și 33^v.

Țara Romînească

6. *Tipic.*

Ms. 1958. Sec. XVIII (sfîrșit); 48 ff. [*43–45*]; 24 × 17 cm. Scriere cursivă. Titlurile, inițialele și indicațiunile tipiconale sînt scrise cu roșu. Legătură veche în piele.

Țara Romînească

7. *Miscelaneu teologic: Porunca sf. Vasile cel Mare către preoți, Mărturisirea sf. Atanasie, Catavasii ș.a.*

f. 13: „Și am scris eu smeritu<l> Chiriac <sic> iero<mona>hu<l> Tism<enii>, obște<i> Cer<ni>c<ăi>. 1810, mai 17".

Ms. 2035. Sec. XIX (început); 19 ff. [*1–8*^{v}, *11, 13–16, 18*$^{r-v}$]; 17,5 × 14 cm. Scriere cursivă. Titlurile și inițialele sînt scrise cu roșu. Frontispiciu în peniță la f. 2. Inițială ornată la f. 11.

Țara Romînească

8. *Cuvinte ale sf. Simeon Noul Teolog.*

Ms. 2052. Sec. XIX (început); 866 ff. [*60*^{v}*–73*^{v}]; 34 × 23,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile sînt scrise cu roșu. Legătură veche în piele.

CHIRIȚĂ (Pr.). **Țara Romînească** *Craiova*

Miscelaneu: Minunile Maicii Domnului și Istoria Rîmului.

f. 147^v: „Аз писах рѫкою бреною многогрешнии поп. кирица ѿ кранова. лѣт. а дн., ꙁсѯд". <=Am scris eu, cu mînă de țărînă, multpăcătosul popa Chiriță din Craiova. August 1 zi, 7264 (1756)>.

f. 193^v: „Аз писах поп. кирица ѿ кранова, многогрѣшник. лѣт. ві, ꙁсѯд".<=Am scris eu popa Chiriță din Craiova, multpăcătosul. August 12, 7264 (1756)>.

Ms. 4674. Sec. XVIII (1756); 211 ff. 19 × 14,5 cm. Scriere cursivă.

CIOHORANU (ALEXANDRU) **Moldova**

1. *Vicent Voiture, Istoria lui Alțidalis și a Zelidiei.*

f. 1: „Această istoriia s-au tălmăcit dĕ pi limba franțojască pe limba moldovenească în zilile preaînălțatului și luminat domnul nostru, Alixandru Co<n>standin Necolaiu Mavroîncordatu <sic>, voevodul Țării Mo<l>davii, care acuma s-au tălmăcit întîiu în orașii Iașii, întru întîia domniia a măriia sale, cu toată cheltuiala dumisale Iordachi<e> Dar<i>e, biv vel paharnic.

Scrisă de mine, de Alixandru Ciohoranul, la velet 7291 di la zidire<a> lumii, iar de la H<risto>s 1783".

f. 44: „Sfîrșit istoriei lui Alțidalis și a Zelidiei. Și amu scrisŭ eu Alexandru Ciuhoranŭ această istoriia. Alexandru Cioh<oranu>".

Ms. 343. Sec. XVIII (1783); 46 ff. [*1–44*]; 30 × 20 cm. Scriere cursivă. Titlurile și inițialele sînt scrise cu roșu. Frontispicii colorate și inițiale ornate la ff.: 1^{r-v}, 2, 17^v ș.a. Paginație originală cu cifre arabe.

Moldova

2. *Istoria etiopicească a lui Iliodor.*

f. 1: „Această istoriia ci să numești Iliodor, scrisu-s-au cu toată cheltuiala dum<nealui> Necolaiu Cant<a>, biv vel pah<arnic>, în zilile preîn[n]ălțatului și luminatului domnu Alexandru Co<n>sta<n>din Necolai v<oe>vod, întru întîia domniia a mării sale în Iaș<i>.

Alexandru Cioh<o>ran<u>. 1784, av<gus>t 20 dn<i>".

Ms. 4837. Sec. XVIII (1784); 237 ff. 28 × 19 cm. Scriere cursivă. Titlurile și unele inițiale sînt colorate. Miniaturi și viniete la ff.: 1^v, 2^v și 122. Paginație originală cu cifre arabe. Legătură veche în piele.

CLICIUC (DASCĂLUL ION). **Moldova**

Cronograf.

f. 1^{r-v}: „Letopisățŭ cari s-au tălmăcitŭ di pe slovenie pe moldovenie, în sf<î>nta Mănăstirĕ Putna, în zîlile preluminatului și de Hr<i>stosŭ iubitoriului domnului nostru Grigorie Ioanŭ Calimahŭ voevoda, fiindŭ mitropolitŭ Țării Moldovii preosvinție sa chiriu, chirŭ Gavriilŭ, u<n>chiulŭ mării sale și episcopŭ Rădăuțului preosvinție sa chiriu, chirŭ Dosothei Herescul ŭ și egumenŭ sfi<n>tii Mănăstiri Putnii sfinție sa chirŭ Pahomie.

Și l-am tălmăcitŭ eu smeritulŭ și multŭ păcătosulŭ Vartholomei Măzărianŭ arhimandritŭ numitii mănăstiri, în anulŭ de la Hristos Mîntuitoriu<l> nostru 1768 april.

Iară acumŭ s-au prefăcut al doile rînd pînă la jumătate, la număr 85, de mine smeritul diïac Ion Cliciuc, la le<a>t 1772, oc<tomvrie> 20".

Ms. 1536. Sec. XVIII (1772); 127 ff. [*1–49*]; 34 × 22 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi unele iniţiale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff. : 1 şi 7. Paginaţie originală. Legătură veche în piele.

COJOCARIU (PETRU). **Transilvania** *Braşov*

Miscelaneu teologic: Legenda Duminecii, Apocalipsul Maicii Domnului, Rugăciuni şi Minunile Maicii Domnului.

f. 49ᵛ : „Sfîrşitŭ şi lui D<u>mnezeu mărire. Scris-am eu Petru sinŭ Ioanŭ Cojocarĭu. Braşov, iunie în 2, 1796".

f. 62 : „Ĭubitorilor de H<risto>s cetitori.

Precum cerĭul nu este fără de nori, aşa nici scrisoarea fără de greşală. Dreptŭ aceĭa orice greşală veţi afla, îndireptaţi cu d<u>hul blîndeţelor şi mă ertaţi, ca şi tu <de> ace<l>ïaşi[i] ertări să te învrednicĕşt<i>.

Şi s-au scris de mine, supusul robŭ Pătru sin Ionŭ Cojocarĭul din Braşov. 17 iunie, ano 1796".

f. 78ᵛ : „Sfîrşitu-s-au aceste rugăcĭuni în luna lui martie 27, <1>797. Braşov".

Ms. 2351. Sec. XVIII (1796–1797); 96 ff. [*3–94ᵛ*]; 18,5 × 10,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor cu cifre arabe. Legătură veche în piele.

COLŢEA (ANDREI). **Ţara Romînească**

Miscelaneu: Reţete medicale, Oraţii, Cîntece de stea, fragmente de Pateric ş.a.

f. 72 : „Andrei Colţea".

Ms. 830. Sec. XVIII (sfîrşit); 124 ff. [*66–105*]; 19 × 14,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Iniţiale ornate la ff. : 91ᵛ şi 99.

CONSTANTIN (BOTEZATUL). **Moldova**

Miscelaneu: Povestea lui Iosif cel vîndut de fraţii săi, Alexe Omul lui Dumnezeu şi Sindipa.

f. 172ᵛ : „Scrisu-s-au această carte de mine Co<n>stantin Botezatul, în zilele preluminatului domnului nostru Alexandru Co<n>stantin Mavrocordatŭ v<oe>vodu, în domnie întîe a mării sale.

Şi umbla veletul de la zidire<a> lumii 7292 <1784>, fevruarie 8".

Ms. 1364. Sec. XVIII (1784); 193 ff. [*1–172*]; 19 × 13 cm. Scriere cursivă. Frontispicii în peniţă la ff. : 1, 8 şi 35. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

CONSTANTIN (CÎNTĂREŢUL). **Ţara Romînească**

Miscelaneu: Viaţa lui Avraam şi Viaţa lui Esop.

f. 1 : „Sfîrşitul vieţii părintelui şi patri[i]arhului nostru Avraamŭ. Şi am scris-o Co<n>standi<n> cîntăreţu<l> de l<a> besirica domnia<s>c<ă> cea de josŭ, unde să prăznueşte hramul Buna Vestire. Şi am scris în zilile domnului nostru Ioan Alexandru Io Ipsila<n>tu v<oe>v<o>dŭ. 1780, mai 2. Co<n>stan<d>in cîntăreţu<l>".

Viaţa lui Avraam nu ni s-a păstrat. Avem numai această menţiune ce ne-a servit la compararea textului fragmentar din Viaţa lui Esop, pe care-l atribuim, de asemenea, lui Constantin cîntăreţul.

Ms. 830. Sec. XVIII (1780); 124 ff. [*aproximativ 1–4, 6–9ᵛ*]; 19 × 14,5 cm. Scriere cursivă. Titlul este scris cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 1ᵛ.

CONSTANTIN (COPILUL). **Ţara Romînească**

Miscelaneu: Alexandria şi Întrebări şi răspunsuri.

f. 6 : „Alecsandrie a marelui înpărat Alecsandru Machidon, acum în[n]tr-acestaş chip scrisă în zilile prealuminatului nostru domnu Io Co<n>standin Nicolae vo<e>vodu, mitropolit fiind a toată ţeara chir Neofitu, cu toată cheltuiala Dimii stolnic de la dum<nealui> vel ban, la leat 7255.

Scris de Co<n>standin, copil din casă, totu de la dum<nealui> vel ban<ul>, feciorul Stoicăi.

S-au început la fev<ruarie> 1 d<n>i şi s-au sfîrşit la fev<ruarie> 10 d<n>i, de la Hristos 1746".

f. 89ᵛ : „Co<n>sta<n>din".

f. 123 : „Sfîrşitu şi lui Dumnezeu, Celui în Troiţă proslăvitu, laudă. Şi precum dorescu, cei ce sînt pre mări călători, ca să vaz<ă> uscatul, aşa am dorit şi noi pîn<ă> i-am văzut sfîrşit<ul>. Şi mă rog, fraţiloru, celoru ce vă veţi întîmpla aici să citiţi şi veţi afla vreo greşală, sau din cuvinte, sau din slove, să îndreptaţi cu duhul blîndeţilor, nepuindu-ne în ponos; că precum, fraţiloru nu să poate a fi cerĭul făr<ă> de nori, aşa nu să poate a fi slovelnicul făr<ă> de greşale.

Al dumneavoastră mai mic şi plecatu, Co<n>st<an>d<in> copilul din casă ot dum<nealui> vel ban".

Ms. 438. Sec. XVIII (1746); 126 ff.; [*6–125ᵛ*]; 20,5 × 15 cm. Scriere cursivă. Chenar şi frontispicii în peniţă la ff. : 6ʳ⁻ᵛ, 7, 79, 89ᵛ ş.a. Iniţiale ornate la ff. : 7, 8, 30 ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

CONSTANTIN (DASCĂLUL). **Țara Romînească**

1. *Pateric al Pecerscăi.*

f. 1 : „Con<n>stand<in> vt<ori> das<cal> sl<o>v<enesc>”.

f. 2 : „Patericŭ sau Otecinicŭ al Pecerscăi, ce cuprinde întru sine viĭața sfinților părinților noștri ce au strălucitu în peșterile de acolo <. . . . . >.

A doao oară s-au tipărit întru acĕĭaș<i> sfîntă mare și de minuni făcătoare lavre a Pecerscăi den Chiev, în anii de l<a> zidirea lumii 7187, iar de la naşt<er>ea lui H<risto>s 1678. Co<n>standin,dasc<ăl> slov<enesc>”.

f. 128 : „**НзпнсаХ аз** <= am scris eu> Co<n>stantin vt<ori> d<a>sc<ăl> slov<enesc> 1759”.

Ms. 1388. Sec. XVIII (1759); 309 ff. [*1–39*^{v}, *41, 45–46, 47–239*^{v}]; 29,5 ×19,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile și inițialele sînt scrise cu roșu. Numerotație originală a filelor.

Țara Romînească

2. *Rînduiala tîrnosaniei.*

f. 4^v : „Co<n>standin vt<ori> d<a>sc<ăl> slov<enesc>”.

f. 46^v : „Sfîrșit și lui D<umne>zeu laudă. Az Co<n>s<tan>d<in> vt<ori> dasc<ăl> slov<enesc>. 1769, m<e>s<e>ța ghen<arie> 26”.

Ms. 2167. Sec. XVIII (1769); 46 ff. 20,5 × 14,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, inițialele și indicațiunile tipiconale sînt scrise cu roșu. Frontispicii în peniță la ff.: 1, 5 și 6. Legătură veche în piele.

Țara Romînească

3. *Rînduiala tîrnosaniei.*

f. 10 : „C<on>s<tantin> d<a>s<căl> sl<ove>nesc. 1774, ĭun<ie> 28”.

Ms. 5491. Sec. XVIII (1774); 60 ff. [*1–58*^{v}]; 21,5 ×16 cm. Scriere cursivă. Titlurile, inițialele și numeroasele explicații de oficiere sînt scrise cu roșu. Frontispicii în peniță la ff.: 1 și 12.

Țara Romînească

4. *Cronici moldovenești: Nicolae și Miron Costin.*

f. 55 : „C<onstantin> vt<ori> d<ascăl>”.

Ms. 266. Sec. XVIII (a doua jumătate); 67 ff. [*3–55, 57–61*^{v}]; 31 ×20 cm. Scriere cursivă. Titlurile, inițialele și trimiterile marginale sînt scrise cu roșu. Frontispicii în peniță la ff.: 3 și 57. Inițiale ornate la ff.: 3, 57 și 58. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

CONSTANTIN (DASCĂLUL). **Țara Romînească**

Miscelaneu teologic: Cîntări bisericești, Rugăciuni, Catehism ș.a.

f. 64 : „Co<n>stantin dascal<ul>. Le<a>t 7269 <1761>, ghenar 1 zile”.

Ms. 3803. Sec. XVIII (1761); 64 ff. 16 × 10,5 cm. Scriere cursivă. Legătură veche în piele.

CONSTANTIN (DIACUL). **Moldova**

Faptele Apostolilor, în l. slavă și romînă.

f. 326^v : „**Азь недостоинїи и многогрѣшнїи костантин дїакоул wт село винджwны исписал дw зде wт дѣнїе апсльское дw два стw двадесѣт пръвы а иже четет на неж аще где бѫдет погрѣшил да исправлѣите а неклънѣте, понеже бѣх млад оумом и не оукрѣпленъ разоумом ꙗкоже и корабль влажсѧ въ пѫчинахъ мwрскых.**

Къ дни благочьстиваго Іwан васїлїе воевод, въ лѣт ˣзрнд”. <=Eu nedestoinicul și mult păcătosul Constantin Diacul din satŭl Vindîonii am scris pînă aici din Faptele Apostolilor, pînă la 221 și cine va ceti în ele, dacă voi fi greșit undeva, să îndreptați și să nu blestemați, fiindcă eram tînăr la minte și neîntărit cu judecată, ca corabia care plutește pe întinderea mărilor.

În zilele credinciosului Ioan Vasilie voevod, în anul 7154 (1646)>.

f. 416 : „**Донидѣ пис. костантинъ дїак**”. <=Pînă aci a scris Constantin diacul>.

Ms. 85. Sec. XVII (1646); 442 ff. 29,5 × 18,5 cm. Scriere semiuncială. Titlurile, inițialele și începuturile versetelor sînt scrise cu roșu.

CONSTANTIN (DIACUL). **Moldova**
Măn. Putna

Miscelaneu teologic: Visteria credinței, Cazanie în Sîmbăta cea Mare ș.a.

f. 2 : „Vistiriĭa credinței întru D<o>mnulŭ D<u>mnezău, dinŭ viĭața și adevăratele a D<o>mnului și D<u>mnezăului nostru I<isu>s H<risto>s cuvintele făgăduinții Lui cĕle cu bună adeverință binecredincioșilorŭ săi, scrisă de smeritulŭ Co<n>stantinŭ diĭacul, în sf<î>nta Mănăstire Putnii, la anii de la H<risto>s 1779, mar<tie>”.

Ms. 4431. Sec. XVIII (1779); 66 ff. [*2–63*^{v}]; 16 × 10 cm. Scrierea imită tiparul. Chenar și frontispicii în peniță la ff.: 2, 8^v, 36^v ș.a. Numerotație originală a filelor. Legătură veche în piele.

CONSTANTIN (LOGOFĂTUL). **Ţara Romînească**

1. *Miscelaneu teologic : Vecernia din toate zilele, Utrenia, Parimiar ş.a.*

f. 132^{v} : „Ostenitorŭ la scrisu[su]l cărţii aceştiĭa den porunca părintelui <Atanasie>, adecă eu logofătulŭ Co<n>standin al lui jupîn Anastasie sufagiulŭ de la s<vea>t<î>i Ilie Pro<o>rocŭ".

Mai jos : „Să <se> ştie că această sf<î>ntă şi d<u>mnezeĭască cărticică ce să numĕşte Parimiile peste totŭ anulŭ [şi] s-au începutŭ a să scrie den luna lui septemvrie în 5 zile, cu cheltuĭala sf<i>nţii sale părintelui Athanasie, care facŭ bani a <sic>. Leat 7236 <1728>".

f. 291^{v} : „Acĕste sf<i>nte şi d<u>mnezeeşti Parimii [a] ale Triodului şi cu Parimiile peste anŭ, începîndu-se din luna lui sept<emvrie> 1 pînă în zio<a> de av<gust> la s<fîntul> Ioan, la toate d<u>mnezeeştile praznicile cĕle mari [şi] <le>-am scris eu Co<n>sta<n>din logofătulŭ al lui jupînŭ Anastase sufagiulŭ de la besĕrica Golescului, sf<î>ntul şi marele pro<o>roc Ilie, făcătorĭul de minuni".

Ms. 1317. Sec. XVIII (1728); 379 ff. [*aproximativ* $5-17^{v}$, $19-54^{v}$, $63-69^{v}$, 79^{r-v}, $84-132^{v}$, $165-278$, $284-291^{v}$]; 21,5 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff. : 5, 19, 63 ş.a. Iniţiale ornate la ff. : 90, 93, 236^{v} ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

2. *Cuvinte ale sf. Efrem Sirul.*

f. 340 : „Ostenitor fiind la scrisul aceştii cărţi eu Co<n>stand<in> ierei ot bes<erica> Golescului, cu chieltuiala sf<i>nţii sal<e> părint<elui> egum<en> Nicodim Cîmpulungeanul".

Manuscrisul a fost copiat înainte de anul 1742, sau chiar în decursul acelui an, cînd a fost cumpărat pentru Măn. Cîmpulung. O însemnare de la ff. 1—5 spune : „Această sf<î>ntă şi d<u>mn<e>zeĭască carte, ce iaste a sf<î>ntului Efrem Sirul iaste a sf<i>ntei Mănăstiri ot Dolgopol şi o au cumpăratu sfinţiĭa sa părintele arhimandritu chir Nicodim, nastavnic fiind aceştii sf<i>nte Mănăstiri, la anii de la întemeiarea lumii leat 7250 <1742>".

Ms. 2549. Sec. XVIII (înainte de 1742); 341 ff. [*1—340*]; 35 × 22 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi trimiterile marginale sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate şi iniţiale ornate la ff. : 1, 4, 14^{v}, 106^{v} ş.a. Însemnarea de la f. 340 este încadrată într-un desen floral în peniţă. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

3. *Theofilact arhiepiscopul Bulgariei, Tîlcul Evangheliilor.*

Coperta I-a interioară şi f. 494 : „Ostenitorĭu fiind la scrisul acestui Tîlcŭ al Ev<an>g<he>liei, eu popa Co<n>standin ot besĕrica Gol<es>cului, feci<or> lui <ju>pîn Anastasie sufagi[i]ul".

f. 456 : „Sfîrşitul tîlcuirii lui Theofilact dinŭ Ev<an>g<he>liĭa lui Ionŭ, ostenitoriĭu fiind la scrisul acestui tîlcŭ al Ev<an>g<he>liei eu popa Co<n>standin ot besĕrica Golescului, feci<or> lui jupîn Anastase sufagi[i]ul".

Ms. 2759. Sec. XVIII (mijloc); 494 ff. 32 × 21,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi trimiterile marginale sînt scrise cu roşu. Frontispicii şi iniţiale ornate la ff. : 1^{v}, 3, 105 ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

4. *Liturghier.*

f. 113 : „Ostenitorĭu fiindŭ la scrisul aceştii dumnezeeşti Liturghii eu Co<n>standin log<o>f<ătul>, feci<orul> lui jupîn Anastasie sufagiul ce iaste acum şi băĭaş domnescŭ".

Ms. 1809. Sec. XVIII (mijloc); 113 ff. 21 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff. : 1, 9^{v}, 47 ş.a.

Ţara Romînească

5. *Theofilact arhiepiscopul Bulgariei, Tîlcul Evangheliilor.*

Ms. 2091. Sec. XVIII (mijloc); 530 ff. 32 × 21,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi unele trimiteri marginale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff. : 1^{r-v}, 3, 123 ş.a. Iniţiale ornate la ff. : 1, 8, 58^{v} ş.a. La ff. : 122 şi 348^{v} sînt desenate, de altă mînă, chipurile Sfinţilor Ioan Botezătorul şi Ioan Evanghelistul. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

6. *Letopiseţul Ţării Romîneşti.*

Ms. 3441. Sec. XVIII (mijloc); 230 ff. [$2-230^{v}$]; 20,5 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele, anii şi unele pasaje sînt scrise cu roşu. Titlul domniei lui Mihai Viteazul este aşezat în chenar cu motive geometrice. Iniţiale ornate la ff. : 38 şi 149^{v}. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

CONSTANTIN (LOGOFĂTUL). **Ţara Romînească**

Psaltire.

f. 69 : „Dinu log<o>f<ătul>".

f. 110 : „Co<ns>t<an>din<a>chi vt<ori>? log<o>f<ă>t".

Mai jos : „Din<u> log<ofă>t<ul>".

f. 110ᵛ : „Dinache log<o>f<ă>t<ul>".

Ms. 1309. Sec. XVIII (sfîrşit); 117 ff. 23 × 17 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff. : 9, 16ᵛ, 19 ş.a. Numerotaţie originală a filelor pînă la 110.

CONSTANTIN (LOGOFĂTUL DE DIVAN). **Ţara Romînească**

Cronica lui Grigore Ureche.

f. 186ʳ⁻ᵛ : „Precum dorĕşte cerbul de izvoarăle apelor, aşa am doritu şi eu ca să ajungu la sfîrşitul aceştii cărţi care să numĕşte Leatopisăţu al Ţărăi Moldovei. Şi cu ajutoriul lui Dumnezeu, precum l-am început am ajunsu de l-am şi săvîrşitu cu scrisul <. . . . .>. Derept acĕĭa ĭubiţilor cititori, cu plecăciune mă rog dumilorvoastră ca, cetindu pe această carte şi găsindu-se vreo greşală din condĕĭu să nu blestemaţi, nici să huliţi, ci cu duhul blîndĕţelor să ertaţi şi să îndireptaţi, crezînd neputinţei şi slăbiciunei firei omeneşti.

Pentru că fiind şi eu omu pătimitorĭu în lume, multe voi fi greşitu, pentru cari şi dumneavoastră, ertîndu şi îndireptîndu, să luaţi ertăcĭune de la prea vĕcinicul şi prea putĕrnicul Dumnezeu, prin I<isu>s H<risto>s Domnul şi Mîntuitorĭul nostru, căruia i să cuvine cinstea şi închinăciunea, acum şi pururea şi în vĕcii vĕcilor. Amin" .

f. 187 : „И написаХ азь мnогогрѣшныи и недостоинїи рабъ Костандин Бладꙋловичь лwгоѳет за диван wт Филипещи, въ лѣто ₓзсаг, мсца декм. 15 zile". <=Şi am scris eu mult păcătosul şi nedestoinicul rob Co<n>-standin al lui Vlad, logofăt de divan din Filipeşti, la anul 7233 (1724), luna decemvrie 15 zile>.

Ms. 174. Sec. XVIII (1724); 197 ff. [*1 — 187*]; 21,5 × 16 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Legătură veche în piele.

CONSTANTIN (POSTELNICELUL). **Moldova**

Miscelaneu : Divanul lui D. Cantemir, Bertoldo, Versuri, Vedenia lui Macarie, Legenda Duminecii ş.a.

f. 145ᵛ : „1767, av<gust> 15".

f. 56ᵛ : „Şi am scris eu Co<n>standin, ficior preutului Grigori<e> această carte, cîndŭ îmbla velet 1770, ap<rilie> 20". <Textul, exceptînd data, este criptografiat>.

f. 113 : „Şi am scris această carte eu, în zilile mării sale Grigorie Alexandru Ghica voevoda, la le<a>t 1775, dec<emvrie> 15. Constandin p<ostelnicel> (?) ot vist<erie>". <Textul, exceptînd data şi semnătura, este criptografiat>.

Ms. 1417. Sec. XVIII (1767—1775); 152 ff. 19 × 13,5 cm. Scriere cursivă. Legătură veche în piele.

CONSTANTIN (Pr.). **Transilvania**

Cazanii.

f. 19ᵛ, de altă mînă : „Această Păucenie*) <este> scrisă de popa Co<n>standin. Vişt<e> Ion".

Ms. 2982. Sec. XVIII (prima jumătate); 201 ff. 33 × 20 cm. Scriere cursivă. Frontispiciu în peniţă la f. 4. Legătură veche în piele.

CONSTANTIN (PSALTUL). **Ţara Romînească** *Rîmnicul-Vîlcea*

Psaltichie.

f. 338 : „Scrisu-s-au această Psaltichie, cu prea înf<r>umuseţate cîntări, de mai micul şi plecatul între cîntăreţ<i> Constandin vt<ori> psalt al Episc<opiei> Rîm<nicului>, ucenic dasc<ălului> Constandin al aceştii Episc<opii> şi s-au săvîrşit la luna lui iul<ie> 4 dn<i>, 1767.

Deci şi eu cu cucernicie vă rog, ciţi vă veţi întîmpla a cînta pre această sf<în>tă carte, bucuraţi-vă în Domnul şi orice greşală veţi afla, ori în glasuri sau în cuvinte, cu duhul blîndĕţelor îndreptaţ<i>, nepripindu-vă a ne pune în ponos; şi D<u>mnezeul păcii să fie cu dragostea voastră aco<pe>rindu-vă greşalele, că mult greşim toţi.

Cu totul plecat, Co<n>s<tan>d<in> vt<ori> psalt <al> Episc<opiei>".

Ms. 2219. Sec. XVIII (1767); 338 ff. 16 × 10,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu, ca şi însemnarea de mai sus. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

CONSTANTIN (SĂIDĂCARIUL). **Ţara Romînească**

1. *Divanul lui D. Cantemir.*

f. 120 : „Şi s-au scris de robul lui Dumnezeu Co<n>standin săidăcariul**), feciorul răposatului popii Nicăi din Mogoşoaĭa.

Şi o am scris în luna lui dichemvrie 15 dn<i>, l<ea>t 7262 <1753>".

Ms. 1329. Sec. XVIII (1753); 121 ff. [*3—120*]; 20 × 14,5 cm. Scriere cursivă. Titlul, iniţialele şi unele proverbe sînt scrise cu roşu. Iniţiale ornate la ff. : 20ᵛ, 21, 23ᵛ ş.a. Frontispiciu în peniţă la f. 3.

---

*) Cazanie.

**) şelarul.

Ţara Romînească

2. *Cronograf.*

f. 549^v : „Şi s-au scris acest Leatopiseţ al în[n]păraţilor de mîna mea, a lui Co<n>standin săidăcarĭul cel bătrîn, feciorul po<pii> <Ioa>nichie ot Mogoşo<a>ia.

Şi s-au săvîrşit la leat 7267 <1758>, dec<emvrie> 15".

Ms. 1070. Sec. XVIII (1758); 549 ff. 31 × 19 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff. : 5, 50, 66 ş.a. Miniaturi la ff. : 10^v, 65^v, 218^v ş.a.

Ţara Romînească

3. *Cronograf.*

Ms. 1389. Sec. XVIII (mijloc); 462 ff. [*1–419^v, 421–462^v*]; 29,5 × 20,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu colorat la f. 455. Iniţiale ornate la ff. : 8, 15, 33^v ş.a. Portrete în medalion la ff. : 234^v, 254^v, 324^v, ş.a.

COPCE (NEGOIŢĂ). **Moldova**
Piatra-Neamţ

Teologie polemică.

f. 1^v : „Nigoiţă sin Stere Copîce. 1783, fev<ruarie> 5. Şi mă rog, fraţilor, or<i>care va citi în cărticica ace<a>sta şi va fi grăşit cu v<re>un [cu]cuvîntu, mă rog să mă ertaţi întru toţi vecii. Amin".

f. 2 : „În zilile preluminatului domnul nostru Alicsand<r>u Co<n>standin Niculae voevod, 1783, fev<ruarie> 5".

f. 2^v : „1783, ghen<arie> 1. Nigoiţă sin Ster<e> Copce".

f. 34^v : „Nigoiţă sin Ster<e>".

f. 78. : „Şi am scris eu Nigoiţă sin Stere Copce ot Petră, ţinutul Ne<a>mţului. 1783, ghen<arie> 21".

Ms. 3145. Sec. XVIII (1783); 81 ff. [*aproximativ 1^v–34^v, 75–78*]; 21,5 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlul şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Desene în peniţă la ff. : 2^v, 34^v şi 78. Frontispicii la ff. : 9, 15, 35 ş.a. Legătură veche în piele.

COSTEA (DASCĂLUL). **Transilvania**
Braşov

Miscelaneu : Gromovnic, Filotera, Sindipa, Esopia ş.a.

f. 48^v : „**Конец дарованіѧ. Пис. мц. авст. ѕі дн. ҂аҳчг**" <=Sfîrşitul „Darovaniei". Scris, luna august 15 zile, 1693>.

f. 121^v : „Conețul şi sfrîşitul a filosofului Sintipei cu fiĭul înpăratului de Ţara Persiei.

Исписаҳ аз многгрѣшныи костѣ даскал от стаѧ црков от шкѣи. Мсца ноем. ке дн. влѣт ҂зсві, аѱг". <=Am scris eu mult păcătosul Costea, dascăl de la sfînta biserică din Şchei. Luna noembrie 25 zile, în anul 7212, 1703>.

Ms. 1436. Sec. XVII–XVIII (1693–1703); 240 ff. [*1–145^v, 218^v–219^v*]; 19,5 × 14,5 cm. Scriere cursivă veche. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Legătură veche în piele.

COZMA (MONAHUL). **Moldova**

1. *Pateric*

ff. 1–3, de altă mînă : „. . . L-au dat fiĭul nostru sufletescŭ, molitfa sa monah Cozma, în[n]tru pomenire<a> molitfi<i> sal<e> ş<i> a părinţilor molitfi<i> sale".

f. 128 : „Mărire lui D<umne>zău, Celue carel<e> bine au vrut de au dat dup<ă> început şi sfîrşit. M<ese>ţă decamvrii 20 dni. Vleat 7234 <1726>".

Ms. 146. Sec. XVIII (1726); 128 ff. 21 × 16 cm. Scriere cursivă. Titlurile. iniţialele şi trimiterile marginale sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor.

Moldova
Măn. Neamţ

2. *Miscelaneu teologic : Mîntuirea păcătoşilor, Pateric şi Psaltire.*

f. 225 : „S-au scris acĕstea, adec<ă> Minunil<e> Preasf<i>ntei de D<umne>zău Născătoare şi pururea Ficioarei Mariĭa şi Viaţa sf<î>ntului şi precuviosului părintelui nostru Vas<i>lie cel Nou ; şi să ştiţi, fraţilor şi iubiţii lui H<risto>s că acest sf<î>ntŭ are o carte care-i tiparnică, pre limba grecească, că au făcut multe minuni, iar noi am scris numai acĕstea, pre scurt.

Ce vă rog pentru D<umne>zău, fraţilor, cetind acĕstea şi de veţ<i> afla greşit nu vă grăbireţi a cleveti, ce îndreptaţ<i>, însă după D<umne>zău iar nu în pizmă sau după voe cuiva ; că sînt şi eu om de pămînt, înfăşurat cu trup, înpleti[ci]t întru multe fĕlĭuri de păcate. Că eu, fraţilor, m-am nevoit mult, precum ştie Stăpîna cărţii acĕştie, adec<ă> Maica D<om>nului H<risto>s.

Şi am scris acĕstea şi carte<a> aceasta de o voi grăi „Grădina tuturor florilor" nu voi minţi, că cine va socoti cetind va lua mult folos şi multă îndrăznire către lucruril<e> cĕle bune.

Ce pri[i]miţi osteneala robului vostru Cozma monah ot sf<î>nta M<ă>n<ă>stirĕ Neamţul, unde iaste hramul Văznesenii D<om>nului H<risto>s şi sf<î>nta icoană făcătoare de minuni a Preacuratei Ficio<a>rei Mariei, Maicii Domnului nostru I<isu>s H<risto>s, a Cărui<a> e<ste>

mărirea în vĕcii vĕcilor. Amin. Славꙋ иже въ троцѣ бгѣ давшемꙋ начати и съвършити. Ѧмин". <=Slavă lui Dumnezeu Celui în Treime, Care a dăruit începutul şi sfîrşitul. Amin>.

f. 227^{v} : „Vlet 7234 <1726>, avgust 11 s-au scris acĕstea, în zile<le> buncredinciosului nostru domnu Ion Mihai Răcoviț<ă> voevod, în domnie al triile.

Mărire lui Dumn<e>zău, Carel<e> bine vru de mă dărui precum am început cu darul Lui am şi săvîrşit".

f. 349^{v} : „Мнах кзма иже писах" <=Cozma monahul care a scris>.

Ms. 1261. Sec. XVIII (1726); 441 ff. 21,5 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, inițialele şi indicațiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Numerotația originală a filelor începe cu 1 pentru fiecare operă din miscelaneu. Frontispicii colorate la ff. : 228 şi 350^{r-v}. Legătură veche în piele.

Moldova
Măn. Neamț

3. *Miscelaneu teologic: Mîntuirea păcătoşilor şi Pateric.*

f. 226^{v} : „Scrisu-s-au aceste minuni a preasf<î>ntei de D<umne>zău Născătoare şi pururea Fecioarei Marii, adec<ă> şi viața sf<î>ntului părintelui nostru Vas<i>lie cel Nou ; şi s<ă> ştiți, fraților şi iubiții lui H<risto>s că acest sf<î>ntŭ are o carte tiparnic<ă> ce-i pre limba greceasc<ă>, că au făcut multe minuni; iar noi am scris numai acest<ea>, pre scurt.

Ce vă rog, pentru D<umne>zău, fraților, cetind aceste şi de veț<i> afla greşit nu vă grăbiț<i> a clĕveti ce îndreptaț<i>, însă după D<umne>zău iar nu în pizmă sau după voe cuiva; că sînt şi eu om den pămîntŭ, înfăşurat cu trup, împleti[ci]t în multe feliur<i> de păcate. Că eu, fraților, mult m-am nevoit, precum ştie Stăpîna cărții aceştie, adec<ă> Maica Domnului H<risto>s.

Şi carte<a> aceasta, de o voi numi „Grădina tuturor florilor" nu voi minți, că cine va socoti, cetind va lua mult folos şi mult<ă> îndrăznire către lucruril<e> cele bune.

Ce pri[i]miț<i> osteneala robului vostru, irodiac<onului> Cozma, de la sf<î>nta M<ă>n<ă>st<i>re Neamțul, unde-i hramul Înălțării D<om>nului H<risto>s şi sf<î>nta icoan<ă> făc<ă>toare de minuni a Preacuratei Maicii Domnului nostru I<isu>s H<risto>s, a Cărue-i mărire<a> în vecii vecilor. Amin.

Mărir<e> lui D<umne>zău Celui în Tro<i>ță, Carel<e> mă dărui dup<ă> ce am început de am şi svîrşit, adevărat în zilel<e> bunului credincios Io[n] Co<n>stantin Neculai v<oe>vod, al doile domnie, la vlet 7250 <1742>."

Ms. 1064. Sec. XVIII (1742); 346 ff. 19 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi inițialele sînt scrise cu roşu. Numerotație originală a filelor. Legătură veche în piele.

Moldova
Măn. Neamț

4. *Miscelaneu teologic: Mîntuirea păcătoşilor şi Pateric.*

f. 281 : „Scrisu-s-au aceste minuni a Preasfintei de D<umne>zău Născătoare şi pururea Fecioarei Mariĭa, adec<ă> şi Viața sf<î>ntului şi preacuviosului părintelui nostru Vas<i>lie cel Nou ; şi s<ă> ştiț<i>, fraților şi iubiții lui H<risto>s că acest sfînt are o carte tiparnic<ă> pre limba grĕceasc<ă>, că au făcut multe minuni; iar noi am scris numai aceste<a>, prĕ scurt.

Ce vă rog pentru D<umne>zău, fraților, cetind aceste şi de veț<i> afla grĕşit nu vă grăbiț<i> a cleveti, ce îndreptaț<i>, însă dup<ă> D<umne>zău, iar nu în pizmă sau dup<ă> voe cuiva ; că sînt şi eu om din pămînt, înfăşurat cu trup, împleti[ci]t în multe felĭuri de păcate. Că eu, fraților, mult m-am nevoit, precum ştie Stăpîna cărții acĕştie, adec<ă> Maica Domnului H<risto>s.

Ş<i> c<ar>te<a> aceast<a> de o voi numi „Grădina tuturor florilor" nu voiu minți, că cine va socoti, cetind, va lua mult folos şi mult<ă> îndraznire cătră lucruril<e> cĕle bune.

Ce pri[i]miț<i> osteneala robului vostru, irodiac<on> Cozma de la sf<î>nta M<ă>n<ă>stire Neamțul, unde iaste hramul Înălțării Domnului H<risto>s şi sf<î>nta icoană cea făcătoare de minuni a Preacuratei Maicii Domnulu<i> nostru I<isu>s H<risto>s, a Cărue-i mărirea în vĕcii vĕcilor. Amin

Mărirĕ lui D<umne>zău Cĕlui în Troiță, Carele mă dărui după ce am început de am şi săvîrşit cu adevărat, în zilele bunulu<i> credincios domnu Io Ioan Neculae Co<n>stantin voevod, la mazilie mării sale.

Şi au venit luminatul domnu Grigorie Ghica v<oe>vo[e]d, la vle<a>t 7255, iar de la H<risto>s 1747, ĭulie 9 zil<e>".

Ms. 1630. Sec. XVIII (1747); 377 ff. [*1–177^{v}, 182–377^{v}*]; 19 × 14,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi inițialele sînt scrise cu roşu. Numerotație originală a filelor.

Moldova
Măn. Neamț

5. *Miscelaneu teologic: Mîntuirea păcătoşilor şi Pateric*

ff. 70–88 : „Această sf<î>ntă carte ce s<e> numĕşte Mîntuire<a> păcătoşilor, scrisă cu Otăcinic la un loc, am dăruit-o la Bisĕricani, unde ĭaste hramul Bunii-Vestiri a Preasf<i>ntei şi Preabl<a>g<o>s<lo>vitei de D<umne>zău Născătoarei şi pururea Fecioara Mariĭa, care am dărui<t-o> eu, irodiacon Cozma de postrig de la M<ă>n<ă>st<i>re<a> Neamțului, pentru libovul Maicii Pr<e>cistii, ca s<ă> fie de ciătanie fraților, pentru folosul sufletesc.

Iar cine ar înstreina-o de la sf<î>nta M<ă>n<ă>st<i>re, or<i> în ce chip, să-i fie judecata, pentru rugile Pr<e>cistii, cu trecletul Arie[i] şi a Ĭudii şi blăstămul, precum scrie în Pravila sf<i>nților Părinți dĕ la Nichĕĭa,

să fie în capul şi în sufletul lui. Şi carii ar vede<a>-o înstreinată de la M<ă>n<ă>st<i>re şi n-ar spune săborului, sau eg<u>menului, încă să le fie plata cu acĕşte<a>, în vĕcii vĕcilor. Amin.

Şi eu mă rog, fraţilor, pentru libovul Ma<i>cii Pr<e>cestii, să nu fiu uitat la rugile voastre. Irodiac<onul> Cozma".

f. 183 : „Scrisu-s-au aceste minuni a Preasf<i>ntei de D<umne>zău Născătoare şi pururea Fecioarei Mariei, adec<ă> şi viaţa sf<î>ntului şi preacuviosului părintel<u>i <nostru> Vas<i>lie cel Nou; şi s<ă> ştiţ<i>, fraţilor şi ĭubiţii lui H<risto>s, că acest sf<î>ntŭ are <o carte> tiparnic<ă>, ce-i pre limba greceasc<ă>, că au făcut multe minuni; iar noi am scris <numai> aceste<a> prĕ scurt.

Ce vă rog, pentru D<umne>zău, fraţilor cetind aceste şi di viţ<i> afla gr<eşală>, nu vă grăbiţ<i> a clĕveti, ce îndreptaţ<i>, însă după D<umne>zău, iar nu în pizmă, sau după voe cuiva; că sînt şi eu om de pămînt, înfăşurat cu trup, înpleti[ci]t în multe fĕlĭuri de păcate. Că eu, fraţilor, mult m-am nevoit, precum ştie Stăpîna cărţii acĕştie, adec<ă> Maica Domnului H<risto>s.

Şi carte<a> aceasta de o voi numi „Grădina tuturor florilor" nu voi minţi, că cine va socoti, cetind, va lua <mul>t folos şi mult<ă> îndrăznire cătră lucruril<e> cĕle bune.

Ce pri[i]miţ<i> osteneala robului vostru, irodiac<on> Cozma, de la sf<î>nta M<ă>n<ă>st<i>re Neamţul, unde iaste hramul În[n]ălţării D<o>mn<u>lui H<risto>s şi sf<î>nta icoan<ă> cea făcătoare de minuni a Preacuratei Maicii Domnului nostru I<isu>s H<risto>s, a Cărue-i mărire<a> în vĕcii vecilor. Amin.

Mărirĕ lui D<umne>zău, Celui în Tro<i>ţă, Carel<e> mă dărui dup<ă> ce am încĕput de am şi săvîrşit adevărat, în zilel<e> bunului, credincios do[o]mnŭ Ioan Co<n>stantin Neculai voevod, la v<ăleat . . . . .>14".

Ms. 2463. Sec. XVIII (mijloc); 295 ff. 20 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor, ce reîncepe cu 1 de la f. 185. Pe partea interioară a copertelor şi la f. 184^{v} se găsesc xilogravuri de factură ucraineană. Legătură veche în piele.

Moldova

6. *Mîntuirea păcătoşilor.*

Ms. 3148. Sec. XVIII (mijloc); 184 ff. 21 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Legătură veche în piele.

CRĂCIUN (EFTIMIE). **Moldova**

Miscelaneu: fragmente din Esopia, Archirie şi Anadan, Istoria lui Şamson, fragmente din Minunile Maicii Domnului, Viaţa sf. Gheorghe ş. a.

f.195 : „Şi s-au scris la le<a>t 1800; la maiu în 9 s-au sfîrşit şi s-au scris de Iftemi Crăciun. Şi mă rog, fraţilor, care vi s-a întîmpla de-ţ<i> ceti, să îndreptaţ<i> cu duhu<l> blîndeţilor".

Ms. 3355. Sec. XVIII (1800); 207 ff. [*132^{v}–206^{v}*]; 27 × 18,5 cm. Scriere cursivă.

CREŢU (Pr. BUCUR). **Transilvania** *Braşov*

Molitvenic.

Coperta I-a interioară: „Şi am scris-o eu pop<a> Bucur Creţu d<u>hovnic ot oraşŭ Braşov Vechi. 1789" <scris şi cu cifre arabe>.

Ms. 4298. Sec. XVIII (1789); 30 ff. 18 × 11 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Paginaţie originală. Legătură veche în piele.

CUCORANU (TOMA). **Moldova** *Furceni-Tecuci*

Triod.

f. 256^{v} : „<Ace>astă carte ce <să> chiĭamă Tri[i]odion amŭ <s>cris-o eu, Toma Cucoranul, ficiorul lui Neculaĭu Cucoran, jicnicer şi este a mea.

Şi am scris-o în zilile preluminatului şi preîn[n]ălţatului d<o>mnŭ a toată Ţara Moldovii, Co<n>standin Dimitrie Moruzŭ voevod, în domnie dintîĭu. Şi am scris-o în ţinutul Tecuciului, în satul Furcenii.

Şi mă rog dumnilor voastre, fraţilor, celor mar<i> şi celor mici, carii viţi citi pe această carte, găsind greşele în cuvinte şi în slove, de va fi[i] prin putinţă să dregiţi cu duhul blîndeţilor şi pre mine să nu mă difăimaţi; căci şi eu sint în lume, învăluit cu valurile lumii şi să mă ertaţi. Că precum nu este cu putinţă omul în lume a trăi şi a nu să poticni, aşa şi scriitorĭului a nu greşi.

Şi de la mine tuturor ertăcĭune şi de la marele înpăratul H<risto>s să vă vie mare bucurie şi folos".

Ms. 3180 Sec. XVIII (1777–1782); 256 ff. 20,5 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor.

CUCUZEL (IERODIACONUL IOAN). **Ţara Romînească** *Măn. Hurez*

Pateric

f. 1: „Să s<e> ştie că acestŭ Otăşnic l-am scris eu, Ioan Cucuzel, ierodi[i]acon bucureştean, fiind călugărît din sfînta Mănăstire ot Hurezi. Şi am scris-o la anul 7258 <1750>, lun<a> iun<ie> 2. Ioan ierod<iacon> Cucuzel <ot> Hurez".

f. 103 : „Şi am scris eu Ioan irodi[i]acon".

Ms. 2520. Sec. XVIII (1750); 114 ff.; 21 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlurile, unele cuvinte şi iniţiale sînt scrise cu roşu. Legătură veche în piele.

C. I. **Ţara Romînească** *Măn. Cernica*

Slujba sf. Dimitrie de la Basarabov.

f. 1^{v} : „Slujba Sf<î>ntului preacuviosului părintelui nostru Dimitrie cel Nou de la Basarabovŭ, care s-au alcătuitŭ de preasf<i>nţiĭa sa părin-

tele Mireon chir Filaret (afară dinŭ canoane şi dinŭ cvalite*), cu blag<o>-slovenia şi cheltuĭala preasf<i>nţ<iei sale> părintelui mitropolitul chiriu chirŭ Grigorie, în zilele prealuminatului domnŭ Alexandru Ipsilant v<oe>-v<o>d. Şi s-au tipăritŭ în sf<î>nta Mitropolie. 1799 [1799].

S-au prescrisŭ aici, în ostrovul Cernica întru smerita adunare din lăcaşul sf<î>nt<ului> mar<elui> muce<nic> Gheorghie şi s-au şi dat aceştii sf<i>nte biserici. C. I."

S-ar putea ca iniţialele C. I. să fie ale lui Chiril Ierodiaconul, care copiază ff. 22—71^{v}, 115—118^{v}, 210^{v} —254^{v}, 336—373^{v} ale acestui manuscris şi care semnează la f. 210^{v}. Deşi textul semnat de Chiril Ierodiaconul este mai cursiv se pot găsi totuşi puncte de comparaţie cu textul semnat C.I. În special titlurile, scrise cu majuscule în ambele cazuri, au izbitoare asemănări.

Ms. 2015. Sec. XVIII (1799—1800); 385 ff. [*1—21^v^*]; 20,5 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi unele iniţiale sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor, începînd cu 81. Legătură veche în piele.

DAMASCHIN (DASCĂLUL). **Transilvania**

Octoih.

f. 1 nenumerotată: „Dam<a>schin dascal ѧ пис҃. <=am scris> 1754, iunie 17".

f. 1^{v} nenumerotată: „Bucură-te Ce<a> plinĕ de darŭ, Marie. Slavă lui D<u>mnezău, în Troiţă, Celui ce au datŭ, după începutŭ, dĕ amŭ văzut şi sfîrşitŭ. Aminŭ. D<a>maschin da<s>cal"

Copistul semnează, de asemenea, la ff.: 65^{v}, 77, 88 şi 116^{v}.

Ms. 212. Sec. XVIII (1754); 127 ff. [*4^{v}—117^{v}*]; 21,5 × 16 cm. Scrierea imită tiparul. Frontispicii colorate, la ff.: 4^{v}, 16^{v}, 40 ş.a. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

DANIIL. **Ţara Romînească**

1. *Miscelaneu teologic: Viaţa cuviosului Sava cel sfinţit şi fragment de Psaltire cu tîlc.*

f. 203^{v}, în criptogramă: „Daniil".

Ms. 1997. Sec. XVIII (sfîrşit); 203 ff. [*aproximativ 91—163, 189—203^{v}*]; 23 × 16 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi unele iniţiale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 91 şi 189. Iniţiale ornate la ff.: 91, 191^{v}, 193 ş.a. Numerotaţie veche a filelor pentru ff.: 91—107 şi 190—201.

---

*) hvalite = laude.

Ţara Romînească

2. *Învăţături monahale.*

f. 18: „La anul 1778".

Ms. 2635. Sec. XVIII (1778); 72 ff. [*1—18*]; 23 × 17 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 1. Numerotaţie originală a filelor.

Ţara Romînească

3. *Theofilact arhiepiscopul Bulgariei, fragment din Tîlcul Evangheliilor.*

f. 456, în criptogramă: „Daniil".

Ms. 2041. Sec. XVIII (sfîrşit); 456 ff. [*378—456*]; 38 × 24 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi trimiterile marginale sînt scrise cu roşu. Iniţiale ornate la ff.: 379, 380, 381 ş.a. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

4. *Întrebări şi răspunsuri la Semnele venirii lui Antihrist.*

Ms. 422. Sec. XVIII (sfîrşit); 101 ff. [*2—18^{v}*]; 23,5 × 17 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi trimiterile marginale sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 2. Iniţiale ornate la ff.: 2, 8^{v}, 17^{v} ş.a.

Ţara Romînească

5. *Miscelaneu teologic: Tipic şi Slujba sf. Stelian.*

Ms. 1101. Sec. XVIII (sfîrşit); 35 ff. 21 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

6. *Cuvinte ale sf. Isaac Sirul.*

Ms. 1927. Sec. XVIII (sfîrşit); 650 ff. [*470—647^{v}*]; 25 × 17 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 584 şi 586. Iniţiale ornate la ff.: 489, 523, 577. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

7. *Cuvinte ale sf. Nil de la Sorsca.*

Ms. 1982. Sec. XVIII (sfîrşit); 153 ff. [*134^{v}—137*]; 24 × 16,5 cm. Scriere cursivă.

Ţara Romînească

8. *Cuvinte ale sf. Nichifor Theotochis, Simeon Noul Teolog şi Isaac Sirul.*

Ms. 1993. Sec. XVIII (sfîrşit); 239 ff. [*121—128, 132—146^{v}, 213—239^{v}*]; 24 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Iniţiale ornate la ff.: 121, 132, 220 ş.a. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

9. *Varlaam şi Ioasaf.*

Ms. 2008. Sec. XVIII (sfîrşit); 319 ff. 21,5 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Iniţiale ornate la ff.: 86, 98, 101^v ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

10. *Miscelaneu eshatologic.*

Ms. 2018. Sec. XVIII (sfîrşit); 120 ff. [*1—87*]; 21,5 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu sau cu alte culori. Frontispiciu în peniţă la f. 44. Iniţiale ornate la ff.: 1 şi 44. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

11. *Tîlcuirea sf. Vasile cel Mare la cartea Facerii.*

Ms. 2047. Sec. XVIII (sfîrşit); 106 ff. [*aproximativ 59^v—61, 62^v, 63^v—64^v*]; 32 × 23 cm. Scriere cursivă.

Ţara Romînească

12. *Cuvinte pentru tundere ale lui Nichifor Theotochis.*

Ms. 2131. Sec. XVIII (sfîrşit); 97 ff. [*1—19*]; 22 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă şi iniţială ornată la f. 1.

Ţara Romînească

13. *Vieţi de sfinţi.*

Ms. 3541. Sec. XVIII (sfîrşit); 420 ff. [*1—4, 6—420^v*]; 23 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă şi iniţială ornată la f. 6. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

14. *Pateric.*

Ms. 3542. Sec. XVIII (sfîrşit); 290 ff. [*1—288^v*]; 22,5 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Unele titluri şi iniţiale sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 81. Iniţiale ornate la ff.: 71, 74, 140 ş.a. Numerotaţie originală a filelor de la 74. Legătură veche în piele.

DANIIL (DIACUL). **Transilvania** *Gepiu-Bihor*

Minei.

f. 128^v: Многогрѣшнїи и неключимїи дїакъ Данїилъ ѿ село Корѹци ѿ земле Ардѣлскои, въ велїкїи град Клѹж, въ летъ ҂аѱд, мес. ап. кз. <=multpăcătosul şi netrebnicul diac Daniil din satul Coruţi din Ţara Ardealului, în marele oraş Cluj, în anul 1704, luna aprilie 27>.

Scris-am în satŭ în Gepiu, în casa lui popa Vasalie".

f. 164: „Pretine, pravoslavnice cetitoriule, cu umilinţă te rog, unde vei afla niscare greşuri în lucrulŭ acesta alŭ nostru, să nu blastămi, ce să îndireptezi cu darul D<u>hului Sv<î>ntŭ; să va pre cît am putut am silit. Ce te rog iartă [iartă], ca şi tu să dobîndeşti ertăciune în z<i>ua geodeţului de la Domnul nostru I<isu>s H<risto>s, alŭ Căruia, dar şi milî şi noi ilŭ rugăm să fie cu tine pururea şi în vĕcii vĕcilor. Aminŭ.

Scris-am această carte anume Meniiu, izbrănit în sat în Gepiu. Şi s-au făcutŭ pentru sufletul lui Vesia Avraamŭ и жена его < = şi soţia sa> Floare.

Аз написаХ многогрѣшнїи ї непотребнїи Данїилъ ѿ земле Ардѣлскои, въ лет ҂аѱдї, месе. септев. дї". < = Am scris eu mult păcătosul şi netrebnicul Daniil din Ţara Ardealului, în anul 1714, luna septemvrie 14>.

Ms. 942. Sec. XVIII (1704); 165 ff. 30 × 19 cm. Scrierea imită tiparul şi este aşezată pe două coloane. Unele începuturi de capitole, indicaţiuni tipiconale şi însemnări sînt scrise cu roşu. Miniaturi la ff.: 2, 3, 82^v ş.a. Frontispicii în peniţă şi desene la ff.: 12, 19, 28^v ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

DANIIL (IERODIACONUL). **Moldova** *Măn. Neamţ*

Cf. **Ms. 570,** copiat de Justin ieromonahul.

DANIIL (IEROMONAHUL). **Ţara Romînească** *Măn. Cîmpulung*

Învăţături despre pocăinţă.

f. 136^v: „Această sf<î>ntă şi dumnezeiască carte, carĕ iaste ca o credinţă tuturor celora ce vor vrea să se spăsească, scrisu-o-am de pe un izvod al părintelui Iosaf, proigumen ot Argeş.

Văzîndŭ că foarte iaste de folosul şi de treaba sufletului şi neaflîndu-să aicea, în Mănăstirea noastră, o am scris ca să se afle şi aicea la noi, pentru folosul fraţilor.

Şi o am scris eu, multŭ păcătosul şi nevrĕdnicul ieromonah Daniil, în sv<î>nta Mănăstire Dălgopol, cu cheltuiala sf<i>ntei Mănăstiri, în zilele sf<i>nţiei sale părintelui chir Vasilie, igumentul, cîndŭ au fost anii de-nceputul lumii 7206 <1698>, ap<rilie> 15 dn<i>.

Deci mă rog, tuturor celor ce vor citi pre aceast<ă> carte, unde veţ<i> afla greşit, cu d<u>hul blîndĕţelor îndreptaţ<i> şi dirĕgeţ<i>, iar nu mă blestemaţ<i>, pentrucă n-au scris înger, ce mînă de tină, de om păcătos şi neînvăţat la scrisoare, pentruca şi Domnul H<risto>s să iarte păcatel<e> voastre".

Ms. 2645. Sec. XVII (1698); 136 ff. 21 × 14,5 cm. Scriere cursivă veche. Titlul, iniţialele şi trimiterile marginale sînt scrise cu roşu. Legătură veche în piele.

DANIIL (IEROMONAHUL). **Moldova** *Măn. Neamț*

Miscelaneu teologic: Cuvinte ale sf. Petru Damaschinul, Învățătură a sf. Amon, Capete ale sf. Filothei Sinaitul ș. a.

f. 135 : „Sfîrșit, martie 22, 1795”.

f. 278ᵛ, de altă mînă : „S-au prescris de părintele Daniil, ieromonahu<l> cîndŭ era viețuitorĭu în chinoviĭa părintelui, starețului Paisie, la Mănăstirea Neamțului, în pămîntul Moldovei. 1795. Și atunci avea multă răbdare și ascultare acest părinte”.

Ms. 3166. Sec. XVIII (1795) ; 278 ff. 20,5 × 15.5 cm. Scriere cursivă. Unele titluri și inițiale sînt scrise cu roșu. Frontispicii în peniță la ff. : 187ᵛ, 222, și 242.

DĂNIȘAN (IACOV). **Transilvania**

Ilie Miniat, Piatra smintelii.

f. 2 : „Piĭatra zmintelii sau tălmăcirea cea povățuitoare a începutului pricinilorŭ dejghinării amîndurora bisericilorŭ adecă a biserici<i> răsăritului de către a apusului, cu cinci înpotriviri, alcătuită și date în publicŭ luminatŭ de Ilie Meneĭatŭ de l<a> Chefaloniĭa, latinĕște și grecĕște, iară acum și în diĭalectul rumînescŭ. Scrisă la anul da la H<risto>s 1781, iunie 18”.

f. 6ᵛ : „S-au scris de mine smerit Iacov Dănișan, 1781, sep<temvrie> 20”.

Ms. 2499. Sec. XVIII (1781) ; 101 ff. [*1–69ᵛ*] ; 21,5 × 17,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, inițialele și unele trimiteri sînt scrise cu roșu.

DELEANU (ARHIMANDRITUL GRIGORE). **Țara Romînească** *București*

Didahiile Mitropolitului Antim.

f. 1 : „Didahii ce să numescŭ a fi făcute de răposatulŭ vlădica Anthimŭ, pe la praznice mari, scrise acum în zilele preaîn[n]ălțatului domnŭ Io Alexandru Ioannŭ Ipsilantŭ v<oe>v<o>d, întru al șaptelea an al domnii mării sale și în zilele preasfințitului mitropolit al Ungrovlahiei chirio chirŭ Grigorie, întru al doaozeci și unul de ani (ce s-au înplinit acum într-această lună ĭulie în 28) a păstoriei preasfinții sale. 1781.

S-au scris de mine, smeritul între ieromonahi, Grigorie arhimandrit Delean<u>, în sf<ința> Mitr<opolie> a Buc<ureștilor> la anu<l> 1781, 7289, ĭulie 27, după altă cart<e> ce-am găsit-o scrisă ĭar cu mîna”.

Ms. 524. Sec. XVIII (1781) ; 262 ff. 20 × 14,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile și inițialele sînt scrise cu roșu. Chenar în peniță la f. 1. Numerotație originală a filelor.

DIMITRACHE (LOGOFĂTUL DE DIVAN). **Țara Romînească**

1. *Istoria Țării Romînești.*

f. 169ᵛ : „1800, mart<ie> 6”.
Mai jos : „Scris de Dim<i>trache log<o>fă<t> de divan”.

Ms. 436. Sec. XVIII (1800) ; 169 ff. 22,5 × 16 cm. Scriere cursivă. Titlurile și inițialele sînt scrise cu roșu. Numerotație originală a filelor, cu cifre arabe.

Țara Romînească

2. *Pateric.*

f. 404ʳ⁻ᵛ : „Drept aceĭa și eu, ticălosul, cel ce m-am ostenit a scrie această carte de la început pînă aici întru Acela m-am nădăjduit, ca învrednicindu-mă cu începutul să mă întărească și la sfîrșit.

Numai atîta mă rog, dumneavoastră, creștini pravoslavnici, ori cine va citi pre această carte și veți afla greșăli nu ponosluiți, numai zicețĭ<i> : Dumnezeu să iarte pre cel ce au scris (precum zice Scriptura) : ertaț<i> și să va erta voao ; căci nu au scris mînă de înger ca să nu greșască, ci de un păcătos și spurcat. Dim<i>trache log<o>f<ă>t za divan Ĭuzchĭupliul”.

Ms. 3343. Sec. XIX (1806) ; 404 ff. 30 × 20 cm. Scriere cursivă. Unele titluri și inițiale sînt scrise cu roșu. Frontispiciu în peniță la f. 4. Numerotație originală a filelor, începînd cu 9.

DIMITRIE (LOGOFĂTUL). **Moldova**

Miscelaneu teologic: Întrebări și răspunsuri, fragmente din Pogribanie și din Paraclisul Maicii Domnului, Rugăciuni ș. a.

f. 38ᵛ : „Să să știe că pînă aici sîntŭ întrebările. Și am scris eu logofătul Dimitrie. Ano 1747” <scris și cu cifre arabe>.

Ms. 452. Sec. XVIII (1747) ; 350 ff. [*3–46ᵛ, 57–60ᵛ*] ; 17 × 11,5 cm. Scriere cursivă. Unele titluri și inițiale sînt scrise cu roșu.

DIONISIE (ECLISIARHUL). **Țara Romînească** *Măn. Hurez*

1. *Constantin Cantacuzino, Întrebări și răspunsuri despre ursită.*

f. 68ʳ⁻ᵛ : „Atotputĕrnicu<l> și necuprinsul D<u>mnezeu Carele iaste în trei fĕțe, de toată făptura slăvit și lăudat, Cela ce este însuși începutul și sfîrșitul a tot lucrul cel bun, bine au voit dar și de această sf<î>ntă carte a să adăoga din bunătatea Lui cea nespusă pravoslavnicului și binecre-

dinciosului norod rumînesc, spre cunoştiinţa măririi şi miloserdii Lui, ce<le>i neajunse şi necovîrşite şi spre folosul cel ales al sufletelor omeneşti, carele voiaşte şi dorĕşte mîntuirea tuturor.

Iar ceia ce vă veţi întîmpla, din cei pravoslavnici cititori a ceti într-aceastä cărţulie, bucuraţi-vă în D<o>mnul şi orice greşeală veţi afla în cuvinte sau în slove sau în cirte, îndreptaţi cu d<u>hul blîndĕţelor, nepuindu-ne în ponos şi ertaţi greşala mea celui greşit; pentrucă cunoscut şi ştiut iaste tuturor, că tot omul viiu nu este slobod de greşală, mai vîrtos că uneori şi noaptea o am făcut în loc de zi.

Pentru multele strîmtorări şi mari nevoi cu primejdii de răpunere di viiaţă, fiind într-această vrĕme cumplită şi turburată, cînd înfricoşatul războiu între Poarta Otomaniceasc<ă> şi între înpărăţiia Rossii şi între înpărăţiia vecinătăţii, adec<ă> a Austriei flecărea cu pară de foc îngrozită şi cuprinş<i> fiind aici în sf<î>nta M<ă>n<ă>stire Hurez m-am nevoit de o am scris, la anul de la H<risto>s 1788, noem<vrie> 13, luînd sfîrşit".

Mai jos, după o însemnare istorică:"..... Şi am scris eu, Dionisie ec<lisiarhul> ot Ep<is>c<opia> Craiov<ei>".

Ms. 1117. Sec. XVIII (1788); 68 ff. 20 × 14,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii şi viniete la ff.: 1, 2, 42 şi 67^{v}. Numerotaţie originală a filelor, cu cifre arabe.

Ţara Romînească

2. *Pomelnicul metohului episcopiei Rîmnicului.*

f. 1: „Anul Domnului 1789, aug<ust> 17".

Ms. 2093. Sec. XVIII (1789); 20 ff. 32 × 23 cm. Scriere cu majuscule şi cursivă. Titlurile iniţialele, ca şi menţiunile daniilor sînt scrise cu roşu. Numeroase chenare, frontispicii, desene şi iniţiale ornate. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească
Craiova

3. *Condica documentelor mănăstirii Strehaia.*

f. 2: „Condica sf<i>ntei M<ă>n<ă>stiri Strehaia, întru carĕ să cuprinde toate cărţile şi zapisele de moşii, scrise la anul 1791, la metohu<l> Ep<i>scopii, în Craiova".

f. 129: „Către cititori. Sf<î>nta şi d<u>mnezăiasca M<ă>n<ă>stire Strehaia, carĕ iaste în judeţul Meh<e>dinţi <...............>, avînd igumen şi purtătoriu de grije pe sf<i>nţi[i]a sa, chir Theofan, carele văzînd cum că din pricina multor răutăţi şi turburări ale vremilor celor cu nestatornicie ce s-au întîmplat mai <î>nainte, cĕle mai bune odoare ale sf<i>ntei M<ă>n<ă>stiri s-au pierdut, adecă hrisoavele şi cărţile de moşii <.............> cu înţălepciiune au socotit şi au adunat toate cărţile, hrisoavele <ş>i zapisele cîte s-au aflat şi cîte s-au mai în[n]oit şi le-au dat să să scrie condică, ca să le poată avea sf<î>ntul lăcaş întru mai bună păstrare <................>.

Deci într-această vrĕme, aflîndu-mă şi eu sluga preasf<i>nţii sale, aici în Craiova la metohul Ep<i>scopii, le-am scris din cuvînt în cuvînt

şi cu bună orinduială le-am aşezat după curgerea anilor; şi la urmă protocolindu-le, unde ca un om am greşit, cu însuşi a mea mînă am îndreptat şi pentru bună încredinţare am iscălit.

Anul Domnului 1791. Dionisie eclis<iarhul> Ep<i>scopii Rîmn<icului>".

Semnătura copistului se găseşte deseori şi la sfîrşitul documentelor transcrise de el.

Ms. 500. Sec. XVIII (1791); 130 ff. [*2–12*^{v}, *20–27*, *35–37*^{v}, *43–49*^{v}, *52–55*, *60–62*^{v}, *68–69*, *74–77*^{v}, *82*$^{r-v}$, *86–92*^{v}, *98–99*^{v}, *102–107*, *129*]; 34 × 22,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, numele moşiilor şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Chenar colorat la f. 2. Iniţiale ornate la ff.: 4, 5, 22 ş.a. Numerotaţie originală a filelor, cu cifre arabe. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

Ţara Romînească

4. *Pomelnicul bisericii din Proeni-Argeş.*

f. 1: „Pomelnic carele s-au scris acum la anii de la Mîntuitoriul nostru I<isu>s H<risto>s 1798 şi s-au dat sf<i>ntei besericii a satului Proeni, carele iaste în plaiul Loviţii <sic>, sud Argeş unde să cinsteşte şi să prăznuiaşte sf<î>ntul hram al Tuturor Sf<i>nţilor, care această sf<î>ntă besericā (iaste zidită) din temelie de dumnealui bunul creştin şi bl<a>gorodnic jupan Co<n>standin David Rîmniceanul <............................>, săvîrşindu-să acest lucru în zilele prealuminatului nostru domn Io Co<n>standin Gheorghie Hangiărli voevod <...................................>, prin userdiia şi cheltuiala dumnealui mai sus numitului ctitor, de Dion<i>sie biv eclis<iarh> <al> Ep<iscopiei> Rîmnicului".

Ms. 2081. Sec. XVIII (1798); 14 ff. [*1–12*]; 34,5 × 23,5 cm. Scriere cursivă şi cu majuscule. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Chenar şi frontispicii colorate la ff.: 1, 4, 5 ş.a. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

5. *Pomelnicul schitului Teiuşul.*

ff. 1–3: „Pomelnic, ce să numeşte Proscomidalnic, al sf<î>ntului şi d<u>mnezăesc Schit ce să numeşte Teiuşul, în judeţul Jiiului de Sus, ce iaste pe moşiia sf<i>ntei M<ă>n<ă>stiri Tismana< . . . . > scriindu-să acest sf<î>ntŭ Pomelnic în zilele mării sale domnului Gheorghie Caragea voevod al U<n>grovlahiei şi a preasf<i>nţii sale părintelui ep<i>scopul Rîmnicului, chir Galaction, cu cheltuiala sf<i>nţii sale ctitorului, fiind curgerea anilor de la Naşterea lui H<risto>s D<u>mnezeu Cuvîntul leatul 1814. Dion<i>sie eclis<iarhul>".

Ms. 2177 Sec. XIX (1814); 18 ff. [*1–7*^{v}, *9–13*]; 21 × 16 cm. Scriere cursivă şi cu majuscule. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Chenare colorate la ff.: 1, 9, 11 şi 12. Frontispicii colorate la ff.: 6, 7, 9 şi 12. Desen floral la f. 3.

Ţara Romînească

6. *Pomelnicul Mănăstirii Ţînţăreni.*

f. 4^{v} : „Acest pom<e>lnic s-au scris cu toată cheltuĭala dum<nea>lui jupan Mihai Potîrcan ot Craiova, pentru a sa vecinică pom<e>nire, de mine Dion<i>sie eclis<ia>rhu<l>, la leat 1816”.

Ms. 2109. Sec. XIX (1816); 25 ff. [*1–10, 13–14*^{v}, *17–23*^{v}]; 29,5 × 20 cm. Scriere cursivă şi cu majuscule. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. La f. 2 o miniatură reprezintă „Soborul sfinţilor Voevozi”. Frontispicii colorate la ff. : 5,7 ş.a. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

7. *Condica pravilnicească.*

f.4^{v} : „Această condică pravilnicească iaste a dum<nea>lui biv vel medel<ni>cer<ului> Co<n>stand<in> Zătreanu şi s-au mai adaos din capetele Armenopul, scriindu-se şi în[n]oindu-s<e> cu legătura la leatul 1817, septemvrie”.

Ms. 2112. Sec. XIX (1817); 84 ff. [*1–4*^{v}, *6, 49, 50, 51, 52, 53–57, 59–84*]; 27,5 × 21 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Miniatură reprezentînd un arhanghel la f. 59. Chenare colorate la ff. : 2,53 şi 59. Vinietă la f. 52. Iniţială ornată la f. 53. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

8. *Diată stăreţească.*

Ms. 346. Sec. XVIII (sfîrşit); 47 ff. [*5–34*^{v}]; 34 × 23 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi unele iniţiale sînt scrise cu roşu. Chenare în peniţă înconjoară fiecare pagină de text. Chenarele filelor 5 şi 28^{r-v} sînt colorate. Numeroase majuscule colorate. Legătură veche în piele.

DIONISIE (IEROMONAHUL). **Ţara Romînească**

Teologie polemică.

f.6^{v} : „1696, m<e>s<e>ţ<a> deche<m>v<rie> 27”.

f.154^{v} : „Scrisu-se-au această sf<î>ntă carte în zilele prealuminatului domnŭ Ioan Co<n>standin Basarab voivod, cînd păstorea această ĭubită de Dumnezeu şi păzit<ă> ţa[a]r<ă> prea sf<i>nţitul chir Theodosie, arhiep<i>scopul <ş>i mitropolitul Ungrovlahii. Şi s-au săvîrşit de scris în luna noe<m>v<rie> 17 dn<i> i ot Adama 7204 <1696>, dupre izvoadele dascalilor, ostenitor scrisorii aceştiĭa sf<i>nte cărţi Dionisi<e> <i>er<o>monah ot s<fîn>ta Mitropolie Bucureşt<i>”.

Ms. 5489. Sec. XVII (1696); 159 ff. [*1–6*^{v}, *9–155*]; 20,5 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

DIONISIE (IEROMONAHUL). **Moldova**
Măn. Pocrovul

Miscelaneu teologic: Mîntuirea păcătoşilor şi Pilde filosofeşti.

f.189^{v} : „Slavă ţie, D<oa>mne D<u>mnezăul meu, I<isu>se H<ristoa>se şi acei pre<a> curate Ficioare Maria, care mi-au agiutatŭ; şi văzură ochii mei după începutŭ şi sfîrşitŭ.

Bine eşti cuvîntatŭ, D<oa>mne şi-ţi mulţămescŭ Doamna me<a>, de agiutorĭu de darŭ ca acesta.

Leat 7254 <1746>, luna lui iulĕ 14 dnî amŭ gătitŭ această sf<î>ntă carte, la z<i>ua sfinţilorŭ, prealăudaţilorŭ Ap<osto>li Petru ş<i> Pav<e>lŭ”.

f.249^{v} : „S-au scris acestĕ, adecă Minunile Pre<a>sf<i>ntii Născătoarei de D<u>mnezău şi pururea fecioară Mariĭa şi Viĭaţa Sf<î>ntului şi pre<a>cuviosului părintelui nostru Vasilie cel Nou; şi să ştiţi fraţilorŭ şi ĭubiţii lui H<risto>s că acesta sf<în>tŭ are o carte mare, care-i tiparnică, pre limba grecească, că au făcutŭ multe minuni, iară noi amu scr.s numai aceste<a> pre scurtŭ.

Ce vă rogŭ pentru D<u>mnezău, fraţilorŭ, cetindŭ aceste şi de veţi afla greşitŭ nu vă grăbireţi a cleveti ce îndrĕptaţi, însă după D<u>mnezău, iară nu după pizmă, sau în voĭa cuiva; că sintŭ şi eu omŭ de pămîntŭ, înfăşuratŭ cu trupŭ, înpletitŭ întru multe feluri de păcate. Că eu, fraţilorŭ, m-amŭ nevoitŭ multŭ, precumŭ ştie Stăpîna cărţii aceştiĭa, adecă Maica D<o>mnului H<risto>s. Şi amŭ scrisŭ aceste<a> şi cartea aceasta de o voi grăi „Grădina tuturorŭ florilor” nu voi minţi, că cine va socoti cetindŭ, va lua multŭ folos şi multă îndrăznire cătră lucrurile cele bune.

Ce pri[i]miţi, fraţilorŭ, usteniala robului vostru Dionisie, <i>er<o>monah de la sf<î>nta Mănăstire Săhăstrie Pocrovul, unde este hramulŭ Acoperemîntul Maicei Precistii.

Şi am scris această sf<î>ntă carte la Pocrovŭ, în zilele pre<a>luminatului d<o>mnŭ Ioan, Ioan Nicolai voi<vo>d, mitropolitŭ chir, chir пре. щ. Nechifor. Leat 7253 <1745>”.

Ms. 2110. Sec. XVIII (1745–1746); 286 ff. [*1–285*^{v}]; 30 × 18 cm. Scrierea imită tiparul. Textul filelor 191–194^{v} este aşezat pe două coloane. Unele iniţiale şi cuvinte sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor.

DOLETE (LOGOFĂTUL ŞTEFAN). **Ţara Romînească**

Minunile Maicii Domnului.

ff.86^{v} şi 238 : „Ştefanŭ logofăt Dolete, sinŭ Dragomir căpit<a>nŭ”.

ff.93^{v}, 152 şi 188 : „Ştefanŭ logofătŭ Dolete, sinŭ Dragomir biv căpitanŭ”.

f.126^{v} : „Ştefanŭ sinŭ Dragomir căpitanŭ Dolete”.

f.140 : „Ştefanŭ log<ofă>t Dolete, sinŭ Dragomir căp<i>t<anul> Dolete”.

f.209^{v} : „Ştefanŭ Dolete пнсаЎ < = a scris>”.

f.250^{r-v} : „S-au scrisu dă robul lui Dumnezeu Ştefanu, sinu Dragomiru căpitanu<l> Dolete ot Bucureşti ce au fost din sud Saacu dinŭ satŭ Tohani, ot leatŭ 7291 <1782> octom<vrie> 20 d<ni>.

Iară cei[ia] ce <vă> veţi întîmpla a citi bucuraţi-vă în Domnul şi vă rugaţi pentru mine păcătosu<l> şi orice greşale veţi afla, veri în cuvinte, veri în slove, îndreptaţi cu duhul blîndeţilor, nepuindu-ne în ponosu dă vorbe. Că cum este cu neputinţă cerului a să vedea fără dă nori şi omului a nu păcătui[i], aşa şi logofătul [acela] a nu greşi în slove şi în cuvinte”.

f.251 : „Scrisu-s-au [a]această carte în zilile preaîn[n]ălţatului nostru domnu Io Nicolaie Caragea v<oe>v<o>d, la leat 1782, iar dă la Adam 7291, prin în[n]demnarea dumn<ealui> Ioniţ<ă> log<o>făt Piteşteanul, ce este cu Ştefanu Dolete zetu*)”.

Copistul mai semnează la ff. : 53^{v}, 59, 60^{v}, 80^{v}, 90^{v}, 98, 104^{v}, 109, 185, 191^{v}, 193^{v}, 220, 228, 249 şi 255^{v}.

Ms. 1235. Sec. XVIII (1782) ; 255 ff. [*2–252*] ; 20 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff. : 104^{v}, 109, 115^{v} ş.a. Iniţiale ornate la ff. : 22^{v}, 80^{v}, 104^{v} ş.a. Desene şi viniete colorate la ff. : 2, 8, 90, 188 ş.a. Paginaţie veche. Legătură veche în piele.

DOROTEI (IEROSHIMONAHUL). **Ţara Romînească**

1. *Scara sf. Ioan Scărarul.*

ff.518^{v}–519^{v} : „Celui în Troiţă D<u>mn<e>zeului slava de-a pururea şi <mie tică>losului şi multŭ păcătoş, celui ce am scrisŭ mîntuire şi celor cîţ<i> vor ceti-o şi-i vor asculta cuvintele cu luare aminte şi să nevoesc a le săvîrşi, înpărăţiïa cea vĕcinică<. . . . .>

Aceasta sf<î>ntă şi d<u>mn<e>zeïască carte, ce să chiïamă Scara, scrisu-s-au prin ostĕneala şi chieltuïala celui mai păcătos între ieromonaş<i> Dorotheu ieroschimonahu<l>. Şi oricine să va învrednici a ceti pre dînsa şi va afla greşeli în cuvinte sau în slove nu vă grăbiţi, fraţii miei, a mă pune în ponos, ci îndreptaţi cu duhul blîndĕţelor, că n-au scris îngerŭ, ci mînă de ţărîn<ă> şi plin<ă> de neputinţe şi mai vîrtos minte de omŭ păcătos. Că pre cîtŭ iaste de anevoe a nu păcătui omul, aşijderea şi scriitorului a rămînea fără de greşală ; ci toţ<i> greşim multŭ, făr-de num<ăr>. Pentru aceasta ertaţi-mă pre mine, păcă<tosul>, ca şi cucerniciei voastre să vă dă<ruiască> luminare minţii şi descoperire d<u>mn<e>zeeştilor Lui taini, spre mîntuirea sufletelor voastre. Aminŭ.

---

*) = cumnat.

Ori cîţi s-ar întîmpla a ceti pre această sf<î>ntă carte, să zică : D<u>mn<e>zeu să erte păcatele celui ce au scris-o, Dorotheu ieroschimonah, la anul de la zidirea lumii 7295, iară de la H<risto>s 1787, luna lui iulie 29”.

f.415^{v} : „Iulie 1787”.

Ms. 3318. Sec. XVIII (1787) ; 520 ff. [*1–519^{v}*] ; 24 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff. : 2,10, 15 ş.a. Iniţiale ornate la ff. : 15, 378^{v}, 478^{v} ş. a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească
Schitul Robaia-Argeş

2. *Miscelaneu teologic : Cuvinte ale sf. Isihie preotul, Filothei monahul, Casian Rîmleanul ş.a.*

f.118^{v} : „Sfîrşitŭ şi lui D<u>mn<e>zeu laudă. Avgustŭ 9 zile, 1795, de smeritul între schimonahi Dorotheu de la schitu<l> Robaïa”.

O însemnare a institutorului Ioan N. Ionescu din Cîmpulung, scrisă în martie 1894, pe prima copertă interioară, arată că Dorothei shimonahul a mai avut şase fraţi. Unul dintre ei, preotul Vasile Bădescu, a fost tatăl preotului Ioniţă Ionescu, care a oficiat pînă la 1871 la Cîmpulung, în biserica Sf. Ilie şi care a fost bunicul institutorului mai sus amintit.

Ms. 3559. Sec. XVIII (1795) ; 118 ff. 24 × 17 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi trimi terile marginale sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff. : 88, 94^{v}, 111 ş.a. Viniete marginale la ff. : 13^{v} 17^{v}, 21^{v} ş.a. Numerotaţie originală a filelor, făcută cu roşu.

DOSITEI (IERODIACONUL). **Ţara Romînească**
Măn. Hurez

1. *Varlaam şi Ioasaf.*

f.268^{v} : „Această sfîntă şi d<u>mnezeïască carte ce iaste de suflete folositoare, a sfinţilor părinţi Varlaam şi Ioasaf, scrisu-s-au din porunca şi cu toată chieltuiala [a] sfinţii sale părintelui chir Ioan arhi[e]mandritul, egumenul aceştii sfinte Mănăstiri Hurezii.

Şi m-am nevoit de o am scris eu, smeritul şi multŭ păcătosul Dosithei, ierodiacon ot Hurez, al sfin<ţiei> sale ucenic.

Ce mă rog tuturor cinstiţilor părinţi, cîţ<i> vă veţ<i> întîmpla a ceti pe această sfîntă carte şi unde veţ<i> afla vreo greşa[a]lă, cu numele D<o>mnului mă rog, să indireptaţ<i> cu d<u>hul blîndeţelor, pentrucă au scris mînă de tină şi fire slabă, ca şi cei ce vor îndirepta să aibă milă de la D<o>mnul H<risto>s.

Şi s-au scris cînd era leatul 7208 <1700> m<e>s<eţa> mart<ie> 4 dni.

Precum să bucură streinul cînd îş<i> vĕde moşiïa sa, aşa să bucură şi scriitorïul de carte cînd ajunge sfîrşitul ei.

Аз писах < = am scris eu> *Dos<i>thei* <greceşte> ot Hu<re>z".

Ms. 2458. Sec. XVII (1700); 268 ff. [*2—268*^{v}]; 20 × 14,5 cm. Scriere cursivă veche. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu colorat la f. 2. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

2. *Miscelaneu teologic: Lauda sf. Constantin şi Elena şi Învăţătură pentru sf. Fevronia.*

f. 72: „Аз писах досиθеи ердиакон. лт. ҂зсві, дне"

< = Am scris eu Dositei ierodiaconul. Anul 7212 (1704), zile>.

Ms. 2518. Sec. XVIII (1704); 88 ff. [*2—75*]; 20 × 14 cm. Scriere cursivă veche. Titlurile sînt scrise cu roşu. Legătură veche în piele.

DRĂGOI (LOGOFĂTUL). **Ţara Romînească**

Cronograf.

ff.8^{v}—12: „Această svîntă şi dumnezeiască carte o am scris eu, Drăgoi log<ofătul>, s<i>nŭ popa Tatul od Bezdead, în[n] zilele bunului şi creştinului Io Şărban Cantacozin<o> Băsăra<b> voevod i preaosvi<n>ţit arhiepiscup chir vl<ă>d<i>ca, Theodosie Av<gust> 25 dn<i>, l<ea>t 7195 <1687>".

Ms. 3556. Sec. XVII (1687); 232 ff. [*1—231*]; 20, 5 × 14,5 cm. Scriere cursivă veche. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

DRAGOŞ (VĂTAFUL DUMITRU). **Moldova.**

Fragmente de Octoih.

f.1: „......i înţelepciune ş-au ziditŭ ei-ş<i> cas<ă> şi au chematŭ cu în[n]altă strigari: cel însătat să vii la mini şi să be<a>.

Aceşti slovi le-am scris eu Dum<i>tru Drag<o>ş văt<af>, la leat 1793 av<gust> 15".

Ms. 160. Sec. XVIII (1793); 85 ff. [*1—3*]; 22 × 16 cm. Scriere cursivă. Legătură veche în piele.

DRETEANOVSCHI (IEROMONAHUL NATANAIL). **Moldova** *Măn. Putna*

Pomelnicul schitului Doljeşti.

f.2: „Litiĭarĭu alŭ sf<î>ntului Schitŭ alŭ Doljeştilorŭ, făcutŭ pre cĕle 6 zile a săptămînii, întru carele sîntŭ scrise numele fericiţilorŭ, răposaţilorŭ, ctitorilorŭ şi făcătorilorŭ de bine acestui sf<î>ntŭ lăcaşŭ, carii să pomenescŭ în toate zilile la Litiĭa carĕ facem preste toate zilele proaste,

după otpustul Utrenii şi a Vecernii; cu toată oserdiĭa şi silinţa sf<i>nţii sale smeritului întru ieromonaş<i> chir Dionisie Hudici, în zilele prealuminatului domnŭ şi oblăduitorĭul a toată Ţara Moldovei Io Ioanŭ Theodorŭ voevodŭ, fiindŭ mitropolitŭ ţărîi părintele nostru chirio chir Iacovŭ Putneanulŭ; iară ep<i>scopŭ Romanului părintele nostru chir Ioanichie Nemţanulŭ, la anii de la Adamŭ 7267, iară de la H<risto>s 1759.

Şi s-au scris de mine, smeritulŭ întru ieromonaş<i> Nathanailŭ Dreteanovschii, eclisiarhul sf<i>ntei Mănăstiri a Putnii".

Ms. 529. Sec. XVIII (1759); 35 ff. [*2—6, 31—33*^{v}]; 21 × 15,5 cm. Scrierea imită tiparul. O parte din text şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Paginaţie originală. Legătura veche în piele, executată de Mihail Strilbiţchi, este restaurată.

DUMA (DASCĂLUL IOAN). **Ţara Romînească**

1. *Psaltichie.*

ff.1—2^{v}: „Psaltichie rumînească, carĕ cuprinde întru sine anastasima cu propediĭa şi cu tot meşteşugul, cu eothinale şi cu checragare, stihirarĭul cu toate samoglasnicile praznicelor celor stăpîneşti şi ale sf<i>nţilor celor mari, carii să prăznuescŭ peste tot anul; Stihirarĭul Penticostarĭului, cu sărbătorile Paştilor, de la sîmbăta lui Lazar pînă la dumineca mare, Catavasiĭarĭul cu toate trebuincioasele cîntări ale bisĕricii, ce se chĭamă preste tot anul, aşezate cu meşteşugul Psaltichiei pre glasurile greceşti, în zilele prealuminatului şi de D<u>mnezeu în[n]ălţa[ta]tului domnŭ Ioan Grigorie Ghica voevodŭ, păstorind în arhierescul scaun al Mitropoliei preasf<i>nţitul şi de D<u>mnezeu trimisul chir Neofitŭ, la anii de la facerea lumii 7259, iar de la H<risto>s 1751, luna lui avgustŭ 1 dn<i>.

Cătră cîntăreţii aceştii cărţi şi cătră celalalt[e] norod pravoslavnic. Dovediri din Sf<î>nta Scriptură cum că iaste mai de folos fieştecărui neamŭ creştinescu a cînta şi a să ruga pre limba sa decît pre limba altuĭa care nu o înţelĕge.

Sf<î>ntul Apostol Pavel, la întîĭa poslanie cătră Corintheni, cap. 14 s<ti>h 6, zice: „Iar acum, fraţilor, de voi veni la voi grăind în limbi streine, ce voi folosi voao" <. . . . . >

Şi alte multe mărturii spre aceasta să află în Sf<i>ntele Scripturi, carĕ, pentru scurtarĭa ce las numai puţinel am a zice pentru oari[i]cari[i] <ce> defaimă şi hulescŭ limba noastră cea rumînească zicînd că iaste grozavă şi necuvioasă. De care lucru de vreme ce pizma nu sufere ciĭale de folos, unii ca aceiĭa bine să ştie că fieştecare om limba lui, întru carĕ s-a născut i să pare a fi mai frumoasă şi mai lesne de cît toate limbile. Pentrucă D<u>mnezeu nu caută la frumusĕţĭa limbii, nici îi trebuĭaşte aceasta, ci la înţelesul minţii şi la umilinţa inimii. Să nu îl cinstim cu buzele şi cu limba, iar inima şi mintea să rămîie deşarte şi fără de roadă, după cuvîntul sf<î>ntului Pavel, ce zice mai sus.

Pri[i]miţi dar, o, ĭubitori de d<u>mnezeeştile laude, cinstiţi părinţi şi de bun neam boĭari şi aceiĭa ce v-au înpodobit D<u>mnezeu cu veselitoarea şi de sufletŭ folositoarea musichie acestŭ darŭ mare, prin smerita

osteneală a unui nevrednic şi mai mic frate al cinstei voastre cei mari, spre a norodului rumînescŭ mîngîĭare ; şi cîntînd pre dînsa cu înţelĕgere şi cu dulceaţă sufletească, lăudaţi pre Cel în Tro<i>ţă slăvit D<u>mnezeu şi pre sf<î>nta Maica lui D<u>mnezeu. Şi cu smerenie, vă rog, ce aţi afla greşitŭ, au în cuvinte, sau în glasuri, cu d<u>hul blîndĕţii îndreptaţi şi pre noi ertării ne învredniciţ<i>, ca şi înşivă desăvîrşitŭ ertare să luoaţi ; că mînă păcătoasă şi minte neputincioasă, neînvăţată şi nevrĕdnică s-au apucatŭ de lucrul cel vrĕdnic şi lăudatŭ.

Deci, precum noi am nevoitŭ de lĭ-am aşezatŭ după putinţă într-acestaş chip, aşa şi cinstea voastră să nu pregetaţi a învăţarĕ pre cîţi le vor pohti, pentruca înmulţîndu-se acestŭ datŭ de D<u>mnezeu talantŭ, înpreună să ne învrednicim şi platei de la D<o>mnul şi atotŭ stăpînitorĭul D<umne>zeu, ca să auzim acel fericitŭ glas carele au zis cătră sluga aceĭa ce luoase doi talanţi zicînd : „Slugă bună şi credincioasă, spre puţin mi-ai fostŭ credincios, spre mai multe te voĭu pune : intră în bucuriĭa d<o>mnului tău” .

Aceluĭa să cuvine toată mărirea, slava, lauda, cîntarea, mare cuviinţa, putĕrĭa, stăpînirea, cinstea şi închinăcĭunea, Tatălui şi Fĭului şi Sf<î>ntului D<u>hŭ, acum şi p<u>r<u>rea şi în vecii vĕcilor. Amin. Tuturor fraţilor, smerit şi plecatŭ, Ĭoan s<i> nŭ Radului Dumei Braşovean”.

Deşi din însemnarea copistului ar putea rezulta că munca sa a fost aceea de alcătuitor al Psaltichiei, adevărul este că el a copiat manuscrisul după altele. Vezi, mai ales, ms. 61.

Ms. 4305. Sec. XVIII (1751): 339 ff. 24,5 × 18 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi unele semne muzicale sînt scrise cu roşu. Chenar în culori la f. 1. Frontispicii colorate la ff. : 4, 9, 18, 37 ş.a. Numeroase iniţiale ornate. Legătură veche în piele.

Transilvania

2. *Teologie polemică.*

f. 120^v : „Mulţămită, laudă lui D<u>mnezeu nemărginită,
Celui ce nĭ-au ajutat de am văzut aceasta isprăvită.
Folos m<u>lt del<a> Cel de sus, celui ce va vrea să o citească
Cu mîngăere întru cĕle sufleteşti să se în[n]oĭască.

Luoat-au sfîrşitŭ această carte de scris de plecatul şi smeritul întru dascali Ioan[n]ŭ s<i>nŭ Radul Duma. 1761, av<gu>st 11 dn<i>”.

Ms. 2467. Sec. XVIII (1761); 121 ff. [*2^v–120^v*]; 21,5 × 17 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi unele trimiteri marginale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff. : 6, 44 şi 81. Iniţiale ornate la ff. : 6, 8^v, 105^v ş.a.

Transilvania

3. *Tîlcul Apocalipsului sf. Ioan Teologul.*

f. 14^v : „1763”.

ff. 193–194 :

„Stihuri 22 după suta capetelor ce să află în Apocalipsisŭ :
Mulţămită lui D<u>mnezeu Celui în Troiţă slăvitŭ

Celui ce nĭ-au învrednicitŭ de am ajunsŭ şi la săvîrşitŭ.
Fie numele Lui în vĕci binecuvîntatŭ,
Că cu darul Lui cel prisositorĭu pre noi ne-au îndemnatŭ
Şi cu a Sa prea în[n]altă şi buna voire
Nĭ-au ajutatŭ de am scris a Apocalipsului tîlcuire.
Pri[i]mĕşte, cititorĭule şi fă osteninţă,
Îndulcĕşte-te de aieste cuvinte ce-s cu umilinţă,
Că această tălmăcire pre sufletŭ îl veselĕşte.
Crĕşte-l şi spre roduri bune îl întărĕşte ;
Întoarce spre umilire şi-i dă îndrăznire,
Ca să nu să teamă de a lui Veliarŭ înprotivire.
Drojdiile răutăţii cĕle rĕle şi otrăvite
Le risipĕşte, le face ca zaharul îndulcite ;
Că aduce omului rîvnă şi aducere aminte
A să părăsi de răutăţile cĕle scîrnave de mai-nainte.
De venirea lui Antihristŭ şi de sfîrşitŭ pe largŭ scrie,
Ca s<ă> se ferească cei lămuriţi şi buni de a lui măestrie.
Spune şi de goana lui cĭa cumplită şi grĕlele războae,
Ca inima cĭa mare ca fierul să o prefacă şi să o moae ;
Munca păcătoşilor în multe locuri o arată
Carii vor luoa răsplătire pentru a lor rea faptă.
Iarŭ veseliĭa şi bucuriĭa drepţilor, pe largŭ s-au povestitŭ,
A celor ce au adus roduri de pocăinţă şi s-au ostenitŭ.
Şi zice că să vor desfăta întru bucuriĭa cea neînserată
În cetatea Ier<u>s<a>limului cerescŭ cĭa preaîn[n]altă,
Care pîn<ă> acum cu ochĭul au văzutŭ sau urechiĭa au auzitŭ
Ci nici la inima omului încă nu s-au suitŭ,
Unde răceala, întunerecul şi scîrba lipsĕşte,
Că H<risto>s, soarele direptăţii, pe toţ<i> îi încălzeşte.
Că cu privirea îndestulării lui cĭa d<u>mnezeĭască
Pre cei ĭubiţi Lui şi aleşi în veci va să-i veselească.
Fă milă, H<ristoa>se pentru a Ta multă îndurare,
Ca să ne ferim cei învăluiţ<i> întru ispite de alunecare.
Dă-ne, ca vremea cĭa scurtă întru bunătăţi să o săvîrşim
Şi de binele cel vecinic ne rugăm să nu ne lipsim ;
Ci cu îndurarea şi m<i>lostivirea Ta cĭa multă,
Zdrobĕşte fălcile vrăjmaşilor celor ce cu noi să luptă.
Fie iadul dracilor şi păgînilor spre moştenire
Iarŭ noao raĭul bucurie, veselie şi fericire.
S<fîn>tă mijlocitoare şi Ceĭa ce ţĭ-au născut pre Tine H<ristoa>se
Împărăteasa cerĭului, Maica luminii, Cĭa cu raze luminoase
Solĕşte, grăbĕşte, roagă pre Fĭiul Tău neîncetatŭ,
Ca să ne învrednicească pre noi raĭului celui desfătatŭ.
Amin.

Al tuturor mic, ascultătorïu şi slugă plecatŭ,
Smeritŭ nevrednic cu sarcina păcatelor încărcatŭ
Ioan[n]ŭ D<u>m<a> c<întăre>ţ".

Ms. 2489. Sec. XVIII (1763); 197 ff. [*3—194*]; 22 × 17 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi trimiterile marginale sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 14^{v}. Iniţiale ornate la ff.: 14^{v}, 41, 73^{v}, 144^{v} ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Transilvania

4. *Teologie dogmatică.*

f. 232: „Finis coronat opus. Sfîrşitu<l> încoronează lucru<l>. Mărire lui D<umne>zeu Celui ce ni-au ajutatŭ dup<ă> începutŭ de am ajunsŭ şi sfîrşitul.
Ioanŭ D<u>m<a> cînt<ăreţ>. 1764, dec<emvrie> 6".

Ms. 1611. Sec. XVIII (1764); 232 ff. 21 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu colorat la f. 2. Iniţiale ornate la ff.: 2, 3, 10^{v} ş.a. Numerotaţie originală a filelor.

Transilvania

5. *Teologie dogmatică.*

Ms. 477. Sec. XVIII (mijloc); 215 ff. [*1—214*]; 22 × 17 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi trimiterile marginale sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 2. Iniţiale ornate la ff.: 2, 3, 7^{v} ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Transilvania

6. *Ilie Miniat, Piatra smintelii.*

Ms. 1285. Sec. XVIII (mijloc); 215 ff. [*4—209^{v}*]; 21 × 17 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi trimiterile marginale sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff.: 4 şi 17. Iniţiale ornate la ff.: 17, 20, 59^{v} ş.a.

Transilvania

7. *Miscelaneu teologic: Catehism, Semnele venirii lui Antihrist, Cuvinte ale sf. părinţi ş.a.*

f. 137: „De multŭ necaz şi strînsoarea inimii am scris voao, prin multe lacrămi, nu ca să vă mîhniţi, ci ca să cunoaşteţ<i> dragostea care am din destul spre voi. Acestea toate le încredinţez nezmintitei minţi, ce<le>i d<umne>zeeşte socotitoare a sf<i>ntei pravoslavnocatholiceştii biserici a răsăritului.
Fii gata a îndrepta orice vei găsi greşitŭ. Ioa[n]ŭ Dum<a> c<întăre>ţ".

Ms. 2483. Sec. XVIII (mijloc); 200 ff. 22 × 17 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi trimiterile marginale sînt scrise cu roşu. Iniţiale ornate la ff.: 47^{v}, 50^{v}, 67 ş.a.

Transilvania

8. *Tîlcul Psalmilor.*

f. 10, la sfîrşitul Predosloviei cu caracter pur teologic:
„...Doritorïu de fericirea tuturor bun<ă>tăţilor sufleteşti,
Ioan[n]ŭ Dum<a> c<întăre>ţ".

f. 16^{v}, la sfîrşitul celor 8 pagini de versuri religioase:
„....Ia seama, cititorïule, cu nevoinţă,
Că aceste stihuri nu s-au pus făr<ă> de socotinţă;
Că cîţi Psalomi sînt, o sută şi cincizeci,
Numărînd aşa poţi să nemereşti.
Ioan[n]ŭ Dum<a> c<întăre>ţ".

f. 366: „Plecînd trupul mieu împreun<ă> şi sufletul, cu toat<e> simţirile mă închin şi proslăvesc numele Celui în Tro<i>ţă slăvitŭ, Celui ce nï-au ajutoratŭ, dîndu-ne din noïanul milii şi vistieriïa ceïa neînpuţinată a îndurărilor Sale, putere de am isprăvitŭ de scris acest tîlcŭ al Psaltiriei.
Ioan[n]ŭ D<u>m<a> c<întăre>ţ".

Ms. 3538. Sec. XVIII (mijloc); 366 ff. 22 × 16,5 cm. Scriere cursivă, aşezată aproape în întregime, pe două coloane: pe prima coloană sînt trecuţi Psalmii, pe a doua tîlcul. Titlurile, iniţialele şi trimiterile marginale sînt scrise cu roşu. La f. 12^{v}, un laviu îl înfăţişează pe împăratul David. Iniţiale ornate la ff.: 1, 119^{v}, 178 ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

DUMA (DASCĂLUL RADU). **Transilvania** *Braşov*

1. *Piatra credinţii.*

f. 223: „Mărire lui D<u>mn<e>zeu, Celui ce <mi>-au ajutatŭ după începutŭ de am ajunsŭ şi sfîrşitulŭ. Dascalul Radul Duma, cînt<ăreţul> b<isericii> Braşovului. <1>787, oct<omvrie> 29 zi<le>".

Ms. 2556. Sec. XVIII (1787); 224 ff. 34,5 × 22,5 cm. Scriere cursivă, aşezată pe două coloane. Titlurile, iniţialele şi trimiterile marginale sînt scrise cu roşu F. 1^{v} cuprinde titlul operei, încadrat de portrete ale sfinţilor. Frontispicii în peniţă la ff.: 2, 51^{v}, 91, 118 şi 215. Paginaţie originală cu cifre arabe. Legătură veche în piele.

Transilvania

2. *Semnele venirii lui Antihrist.*

Ms. 4975. Sec. XVIII (a doua jumătate); 126 ff. [*2—126^{v}*]; 21,5 × 17 cm. Scriere cursivă. Titlul filei 2 este scris cu roşu. Paginaţie veche cu cifre arabe.

DUMITRU (CÎNTĂREŢUL). **Ţara Romînească** *Bucureşti*

Cronici moldoveneşti.

f. 20: „Am început a scrie cînd era cursul ailor 1797, ianuar 1. Dumitru cîntăreţ. Bucureşti".

f. 140^v : „Deci, ĭubiților cititori, întîmplîndu-să a găsi greșale, mă rog de a îndrepta cu blîndețe, neocărîndu-mă; că nu să poate a nu fi fără greșală, că și eu, ca un om ce trăescu în lume, fără greșală nu să poate. Deci mă rog să mă ertați. Al tuturor mic Dumitru.....” <ilizibil>.

Ms. 503. Sec. XVIII (1797); 140 ff. 33 × 23 cm. Scriere cursivă. Titlurile și inițialele sînt scrise cu roșu. Frontispicii colorate, la ff.: 1, 5, 26^v ș.a. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

DUMITRU (RÎMNICEANU). **Țara Romînească** *Măn. Hurez*

Viața lui Petru cel Mare.

f. 176 : „Această carte istoricească, ce într-însa iaste azășată <sic> viĭța marelui ț<a>rŭ Petru, marele monarh al vestitei împărății Mosc<ov>a, care s-au scos după limba grecească pe limba rumînească de dumnealui Matei Fărcășanul, biv vel șat<rar> și s-au găsit acel izvod la sfînta Episcopie Rîmnic și s-au luat de s-au scris și de noi, cu porunca și cu toată cheltuĭala sf<i>nți<i> sale părintelui arh<imandrit> chir Dionisie, igumenul sfi<n>t<ei> Măn<ă>stiri Hurez din sud Vîlcea.

Și viind eu la sfi<n>t<a> Măn<ăs>t<ire> Hurez, care iaste hramul sfi<n>ților înpărați<i>, ca să m<ă> călugăresc, am găsit această istorie a lui ț<a>rŭ Petru scrisă pîn<ă> la un loc; apoi părint<e>le arh<imandrit> mi-au dat de am scris pîn<ă> la sfîrșit, de u<n>de să va cunoaște slova.

Și mă rog celor ce veți ceti, orice greșală veți găsi, să am ertăciune și să îndreptați cu d<u>hul blîndĕțelor. Pop<a> Dumitru Rîmnicean<u> 7275, 1767”.

Ms. 2668. Sec. XVIII (1767); 176 ff. [*81^v – 176*]; 22 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Unele titluri și inițiale sînt scrise cu roșu.

EFREM (GRĂMĂTICUL). **Țara Romînească**

Didahiile Mitropolitului Antim Ivireanu.

f. 80 : „Această carte iaste a popei Stancĭului ot Toț<i> Sfinții, scrisă de Efrem, ucenicul lui.

Sept<emvrie> 1 d<ni>, l<ea>t 7231 <1722>, vă dni Io Nicolae voevod”.

f. 123 : „Această cărticică, ce să chiamă Didahiar, iaste a popei Stancĭului ot Toț<i> Sf<i>nții, scrisă de un ucenic al sf<i>nției sale, anume Efrem, cu învățături foarte frumoase și de suflet folositoare. Noem<vrie> 1 dn<i>, l<ea>t 7233 <1724>”.

f. 206^v : „Ostenitorĭu la scrisul aceștii cărți, din porunca dascalului mieu, popei Stancĭului, eu Efrem grăm<ăticul>, s<i>nŭ Radului scŭtelnic, vă dni Io Nicolae voevod, noem<vrie> 11 dn<i>, l <ea>t 7233 <1724>”.

A doua copertă interioară: „Această sf<î>ntă și d<u>m<ne>zeiască cărticică iaste a moș popei Stancĭului și <am> scris-o eu Efrem copilul, cu învățătura dascalului, în zilele prealuminatului și în[n]ălțatului domnŭ Io Nicolae Alixandru voevod, în domniĭa a doao, la văleat 7233 <1724>”.

Ms. 3460. Sec. XVIII (1722–1724); 213 ff. [*2 – 206^v 208 – 213*]; 20,5 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlurile și inițialele sînt scrise cu roșu. Frontispicii în peniță la ff.: 42^v, 75, 130 ș.a. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

ENACHE. **Moldova** *Iași*

Miscelaneu: fragment din Alexandria, Vieți de sfinți, Omilii, Versuri ș.a.

f. 48^v : „Și am scris eu Enachi sin hagi Fragul în dugheana dum<nealui> giupînului Theodor Dorobăți, la le<a>tŭ 1777, septemvri<e> 5. La Eși am sfîrșit”.

f. 94^v : „Și am scris eu Ianachi (?) sin hagi Fragul în dughiana dum<i>sale giupînu<lui> Theodor Dorobăț; la le<a>t 1777, avgust 11 am <s>fîrșit”.

Ms. 4104. Sec. XVIII (1777); 176 ff. [*1^v – 77, 81 – 97, 102 – 122^v*]; 30,5 × 20,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, inițialele și numele lui Alexandru sînt scrise cu roșu. Frontispicii și viniete colorate la ff.: 2^v, 26, 49 ș.a.

ENACHE. **Transilvania**

Alexandria.

f. 3 : „Aceasta Alexandrie s-au scrisŭ în zilile pre<a>luminatului înpăratŭ Iosepŭ <.........>. 1788, aprilŭ 25”.

f. 116^v : „Eu smeritulŭ amŭ scri[i]sŭ aceasta Alixăndrie, eu Enachie”. <Textul este criptografiat>.

f. 124 : „Aceasta Alixăndrie este a me<a>. Enachie”. <Textul este criptografiat>.

Anul 1789 este menționat la ff.: 65^v, 66^v, 71, 72^v și 108^v.

Ms. 4646. Sec. XVIII (1788–1789); 152 ff. [*1 – 151^v*]; 20 × 17 cm. Scriere cursivă. Frontispicii în peniță la ff.: 3, 71, 72^v ș.a. Inițiale ornate la ff.: 21^v, 86, 108^v ș.a. Desen în peniță la f. 117. Numerotație originală a filelor pînă la f. 89. Legătură veche în piele.

ENACHE. **Țara Romînească (?)**

Instrucțiuni pentru clerul din Rusia.

f. 18^v : „Și am scris eu Enache”.

Ms. 1509. Sec. XVIII (sfîrșit); 64 ff. 19,5 × 14,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile și inițialele sînt scrise cu roșu. Numerotație originală a filelor.

ERNEANU (LOGOFĂTUL ION). **Țara Romînească**

Miscelaneu: Pateric și Vieți de sfinți.

f. 168 : „Eu log<o>făt Ion Erneanul. 1750”.

Ms. 1161. Sec. XVIII (1750): 169 ff. [*2–168*]; 18,5 × 14,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile și inițialele sînt scrise cu roșu. Numerotație originală a filelor. Frontispicii și viniete la ff. : 2, 50^{v}, 95^{v} ș.a.

FĂGĂRĂȘANU (IVAN). **Transilvania**

Miscelaneu teologic: Pateric și Vămile văzduhului.

f. 124^{v} : „Sfîrșit Otecinicului și lui D<u>mn<e>zău slavă. 7214 <1705>, dec<hemvrie> 24. Ivan Făg<ă>rășanu”.

f. 219^{v} : „Sfîrșit și lui D<u>mn<e>zău Cel în Troiță slavă, Care mi-[ĭ]au ajutat de după început am văzut și sfîrșitul aceștii sf<i>nte cărți anume Otecinic. 7214 <1705>, dechem<vrie> 22 zi<le>. <Ivan> Făg<ă>ră-șanu”.

Ms. 1159. Sec. XVIII (1705); 290 ff. 19 × 14 cm. Scriere cursivă. Titlurile și inițialele sînt scrise cu roșu. Frontispiciu colorat la f. 125. Numerotație originală a filelor.

FĂGEȚEANU (DASCĂLUL STANCIU). **Țara Romînească**

Rînduiala tîrnosaniei.

f. 40 : „Această sfîntă cart<e> amŭ scris-o eu dascăl Stanciul Făgețeanu, în zilele mării sale domnului nostru Io Neculae Constandin Caragea v<oe>vod, în luna lui mai 11 d<ni>, 1783”. <Anul este scris și cu cifre chirilice>.

Ms. 1379. Sec. XVIII (1783); 40 ff. 20,5 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlurile, inițialele și indicațiunile tipiconale sînt scrise cu roșu. Frontispicii în peniță la ff. : 1, 2 și 34^{v}. Legătură veche în piele.

FANU (NICHITA). **Moldova**

Fragment din Avestița.

f. 33^{v} : „Această istorii s-au <s>cris di pe o schirisori a lui Gheorghe Croitorĭu, scrisă di Nichita Fanu”.

Aceeași însemnare a fost scrisă, încă o dată, mai jos.

Ms. 1067. Sec. XVIII (sfîrșit); 142 ff. [*32^{v}–33^{v}*]; 29,5 × 20 cm. Scriere cursivă. Legătură veche în piele, restaurată la cotor.

FILIPESCU (CĂPITANUL CONSTANTIN). **Țara Romînească**

Istoria Țării Romînești.

f. 2^{v} : „Această cart<e> s-au scris de Co<n>stanti<n> căp<itanul>. Mai 10 dn<i>, l<ea>t 7269” <1761>.

Ms. 439. Sec. XVIII (1761) 167 ff. [*1–150^{v}*]; 20,5 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, inițialele și însemnările marginale sînt scrise cu roșu. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

FILIPESCU (DASCĂLUL GHEORGHE). **Moldova**

Miscelaneu: fragmente de Cronograf și de Eshatologie.

f. 120 : „Sfîrșitu acestorŭ trei cărți, adică a Litopisețului și a cuvîntului sfințitului mucinicŭ Ippolitŭ, papa de Roma și a Vedeniilorŭ sfîntului Grigorii, uceniculŭ sfîntului Vasilii celŭ Nou, lui D<u>mnezeu slavă. Aminŭ. Le<a>tŭ 1776, septemvrii 10”.

f. 120^{v} : „Tuturorŭ de obștie pravoslavnicilorŭ creștini cititori, smerită rugăciune de la mine nevredniculŭ și multŭ păcătosulŭ robulŭ lui D<u>mnezeu Gheorghie Filipăsculŭ, di[i]acŭ.

Cărora veți citi acest Litopiseți și veți afla greșală, întărindu-vă înțălepcĭune minții dumilorvoastre, să îndreptați cu d<u>hulŭ blîndețilorŭ și să nu mă ponosluiți, aducîndu-vă aminte că D<u>mnezeu este Acela Unulŭ Celŭ ce n-au greșit.

Iară unŭ păcătos aflîndu-mă suptŭ sarcina păcatelor celorŭ ce sîntŭ fără de numărŭ și cu știință și făr<ă> de știință, adică și cu voe și fără de voe, însuși sînt încredințat cum că la multe locuri voi fi făcut greșală.

Ce dar mă rogŭ cu toată osîrdie să treciți cu videre greșala me<a> și să mă ertați pre mine păcătosulŭ, pentru ca să fie milostivire<a> lui D<u>mnezeu, să dobîndiți toți ertăciune; așe mă rog. Aminŭ”.

Mai jos : „Acestŭ Litopiseți s-au făcutŭ cu toată cheltuiala dumisale cuconului Costache, fiĭu<l> lui dumisale stolnicului Dumitrașŭ Potlogŭ, prenŭ mîna me<a> Ghiorghie, dascalŭ, însă de la list <loc gol>. Iar pîr<ă> acolo l-au scrisŭ Ionŭ Clicĭucŭ, la velet 1776, septemvrie 18”.

f. 127 : „Sfîrșitŭ și lui D<u>mnezeu mărire. Aminŭ. Smeritulŭ și multŭ păcătosulŭ robulŭ lui D<u>mnezeu Ghiorghi[i] Filipăscul, di[i]acŭ. Le<a>t 1776, septemvrie 18 zile”.

Ms. 1536. Sec. XVIII (1776); 127 ff. [*aproximativ 49^{v}–127*]; 34 × 22 cm. Scriere cursivă. Inițiale ornate la ff. : 119^{v} și 120^{v}. Vinietă la f. 127. Paginație originală. Legătură veche în piele.

FLOR (Pr.). **Transilvania**

Liturghier.

f. 151 : „Scris-am eu, popa Flor, această sf<î>ntă Liturghie, pre sama lui Ion din Si<n> Miclăuş *). Şi cine va ceti pre ĭa, ziceţi să-mi erte D<u>m<ne>zeu, ca să fiţi şi voi ertaţ<i>. Anii 1724, av<gust> 26".

Ms. 1259. Sec. XVIII (1724); 188 ff. [*4–186*^{v}]; 20 × 15,5 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff. : 4 şi 82. Numerotaţie originală a filelor. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

FLOR (Pr.). **Ţara Romînească**

1. *Psaltire cu tîlc.*

f. 1 : „Seferteillim, adecă Cartea laudelorŭ, ce să numĕşte Psaltire cu tîlcŭ, tălmăcită de pre limba sloveneascâ pre limba rumînească, scriindu-să acumŭ de iznoavă, sfinţiei sale părintelui chiriu, chirŭ Grigorie, episcopul Rîm<nicului> la anii de la zidirea lumii 7262, iar de la naşterea D<o>mnului nostru I<isu>s H<risto>s 1754 <cu cifre arabe> dechem<vrie> 26 dn<i>".

f. 3, la sfîrşitul cuvîntului adresat episcopului Grigore : „...Al sfinţiei tale prea plecat p<opa> Florea d<a>sc<ăl> slov<enesc>".

Ms. 2711. Sec. XVIII (1754); 276 ff. [*1–4*^{v}]; 31,5 × 20,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu şi aur. Frontispicii şi miniaturi la ff. : 1^{r-v}, 2, 3^{v} şi 4. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

2. *Psaltire cu tîlc.*

Însemnarea de la f. 300 : „S-au scris de Constandin vt<ori> fra<te><al> p<o>p<ii> Fl<or>, dasc<ăl> slov<enesc>. Am sfîrşit m<ea>s<e>ţa av<gust> 20, ot H<risto>s vl<ea>t 1755", nu este suficient de concludentă. Credem că grafia este a popii Flor.

Ms. 2590. Sec. XVIII (1755); 300 ff. 32×21,5 cm. Scriere cursivă aşezată pe două coloane. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff. : 1, 17, 36 ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

3. *Pomelnicul bisericii Şerban Vodă.*

f. 1 : „Pomĕnec al sf<i>ntei şi d<u>mn<e>zeeştii besĕrici ce să numĕşte a lui Şărban Vodă, carĕ, mai <î>nainte fiind de lemn, acum din temelie s-au în[n]ălţat (iar de viţa acelui răposat ctitor, adecă de dumnealui

*) Localitate în apropiere de Oradea.

pa<n> Pîrvul Cantacozino, v<e>l dvor<nic>), cu zidire de piatră temeinică, după cum să vĕde şi cu toată podoaba înfrumuseţîndu-să, în zilile prealuminatului, preaîn[n]ălţatului, binecredinciosului şi de H<risto>s ĭubitorĭu domnului nostru Io Co<n>standin Nicolae v<oe>v<o>d, purtînd cîrma pravoslaviei preasf<i>nţitului mitropolit a<l> Ungrovlahiei chir Grigorie, la anii de la mîntuirea lumii *1763, ghenar 3*" <scris cu creionul peste textul original, care este ilizibil>.

f. 6^{v} : „S-au scris de popa Florea, dasc<ăl> slov<enesc>".

A II-a copertă interioară, de altă mînă : „Această sfîntă carte, ce să chiĭamă Pomenec, s-au scris de răposat pop<a> Florea, dasc<ăl> slovenescu, de la sfî<ntul> Ghiorghie cel vechiĭu".

Ms. 3445. Sec. XVIII (1763); 12 ff. [*1–11*^{v}]; 31× 22 cm. Scriere cursivă. Titlul şi iniţialele sînt scrise cu aur. Titlul este încadrat într-un chenar, avînd în medalion pe Savaoth Dumnezeu. La f. 4, o miniatură înfăţişează simbolul sfîntului disc. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

Ţara Romînească

4. *Psaltire cu tîlc.*

f. 1 : „Psaltirea pro<o>rocu<lu>i şi înpăratu<lu>i David, tîlcuită, ce iaste tălmăcită de pre limba slovenească pre limba romînească, scriindu-să acum de iznoavă într-adins cu cheltuĭala blagorodnicului dumnealui pan Nicolae Brancoveanul, velichii clĭucĕr, la anul de la zidirea lumii 7272 <1764>, în luna aprilie 26 d<ni>".

f. 252 : „Popa *Flor das*<căl> *s*<lovenesc>". <Textul subliniat este scris cu alfabetul latin>.

Ms. 501. Sec. XVIII (1764); 315 ff. [*1–130*^{v}, *163–186*^{v}, *252*, *278–311*^{v}]; 31×20 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi unele trimiteri marginale sînt scrise cu aur şi roşu. Însemnarea de la f. 1 este încadrată într-un chenar colorat. La f. 2^{v} este înfăţişat împăratul David, iar la f. 252 sfîntul Augustin. Frontispiciu în culori la f. 3. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

Ţara Romînească

5. *Theofilact arhiepiscopul Bulgariei, Tîlcul Evangheliilor.*

f. 1 : „Theofilact Vulgarias, adecă Tîlcuirea sa ce face la sf<î>nta şi d<u>mn<e>zeiasca Ev<an>g<he>lie, carele acumŭ de iznoavă s-au scrisŭ cu toată podoaba, în zilile prealuminatului, preaîn[n]ălţatului nostru domnŭ Io Co<n>standinŭ Mihai Gehan <sic> voevod, purtîndŭ cîrma pravoslavie<i> preasf<i>nţitul mitropolit a toată Ungrovlahia, chiriu chirŭ Grigorie, cu toată cheltuiala şi bună dăruirea a dumnealui cinstitului bl<a>gorodnicului pan Nicolae Brancoveanul, vel clĭuce<r>, prin

usîrdiĭa şi nevoinţa popei Floru, dasc<ăl> slovenesc, hartofilax, la l<ea>t 1764, ianuarie 20 d<ni>".

Ms. 2592. Sec. XVIII (1764); 679 ff. [*1, 536–679*^{v}]; 31 ×22 cm. Scriere cursivă. Titlurile sînt scrise cu aur şi roşu. Iniţialele şi unele trimiteri marginale sînt scrise, de asemenea, cu roşu. Miniaturi la f. 1^{r-v}. Laviuri la ff. : 4^{v}, 141^{v}, 230^{v} şi 451^{v}. Frontispicii colorate la ff. : 2, 5, 142, 231 şi 452. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească
Bucureşti

6. *Întrebări şi răspunsuri ale stolnicului Constantin Cantacuzino.*

f. 1 : „Întrebări şi răspunsuri ale blagorodnicului dum<nealui> pan Co<n>standin Cantacozino, fratele răposatului Şărban vod<ă> Cant<acuzino>, pentru unii oameni carii hotărăsc cum că omul petrĕce în lumea aceasta dup<ă> cum îi slujaşte norocul şi dup<ă> cum i-au rînduit ursitoarea la naştere şi pentru alte cuvioase pricini de a să şti celor ce-s la îndoire la toate acĕstea, ale celui dintru dascal<i> învăţat şi cuvîntător Ioan Careofil, marele logofăt a<l> sfintei şi marei beserici a scaunului Ţarigradului, întîmplîndu-să atuncea aici în Bucureşti, care s-au tălmăcit de pre limba elinească pre limba romînească prin îndemnarea popei Flor, dasc<ăl> slov<enesc>, hartofilax".

f. 85 : „Aceast<ă> carte mi s-au dăruit mie de sfinţiĭa sa, pări<n>tele moş pop<a> Florea aicea în Bucureşti, în ghen<arie> 18, 1768, în cas<a> sf<inţiei sale>. Rad<u> poste<lnicul>".

Deşi opera a fost *tradusă* de popa Flor, credem că manuscrisul de faţă este o copie, în bună parte scrisă tot de el, după un alt manuscris, care a fost originalul traducerii.

Ms. 458. Sec. XVIII (mijloc); 85 ff. [*1–2, 43–85*]; 20,5 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlul, unele cuvinte şi iniţiale sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 2.

Ţara Romînească

7. *Psaltire cu tîlc.*

f. 3, la sfîrşitul predosloviei : „. . .De D<u>mn<e>zeu rugătoriu, p<opa> F<lor> d<ascăl> s<lovenesc>".

f. 261, cu litere latine : „Popa Flor das<căl> s<lovenesc>".

Ms. 937. Sec. XVIII (mijloc); 329 ff. [*2–20*^{v}, *124–157*^{v}, *261*$^{r-v}$]; 31×20 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu şi aur. Miniaturi şi frontispicii colorate la ff. : 2, 3^{v}, 4 şi 261. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

8. *Cazanie.*

f. 1 : „Din cărţile popei Floru dasc<ăl> slov<enesc> 1759".

Ms. 2103. Sec. XVIII (mijloc); 9 ff. 30×21 cm. Scriere cursivă. Frontispiciu colorat şi iniţială ornată la f. 1.

Ţara Romînească

9. *Cronograf.*

Ms. 2609. Sec. XVIII (mijloc); 500 ff. [*1*$^{r-v}$]: 27 × 17,5 cm. Scriere cursivă. Titlul este scris cu roşu. Frontispiciu în peniţă, reprezentînd, în medalionul din mijloc, Sfînta Treime.

Ţara Romînească

10. *Theofilact arhiepiscopul Bulgariei, Tîlcul Evangheliilor.*

Manuscrisul cuprinde la ff. 1—5 o dedicaţie către Grigore, episcopul Rîmnicului, semnată : „Floru ierei, dasc<ăl> slov<enesc>".

Ms. 2958. Sec. XVIII (mijloc); 686 ff. [*6–9*]; 32 × 21,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile sînt scrise cu aur. Miniaturi şi frontispicii, lucrate pe popa Flor, la ff. : 1, 8^{v}, 140^{v}, 211^{v} ş.a. Legătură artistică în piele.

Ţara Romînească

11. *Istoriile Ţării Romîneşti şi a Moldovei.*

f. 1 : „Istoriile Ţării Rumîneşti şi a Ţării Moldovei, de viĭaţa [a] prealuminaţilor domni carii au stăpînitŭ întru acĕste doao ţări şi ce s-au lucratŭ în zilile lor şi a părţilor streine care să megieşesc cu acĕste ţări, pre scurtŭ adunate den multe leatopiseţe, cu porunca [a] prealuminatului, preaîn[n]ălţatului, binecredinciosului dentru slăvită viţă, domnu<l> Io Constantin Neculaev <sic> v<oe>vod, bunulŭ şi preaînţeleptulŭ stăpînitoriŭ a toată Ţara Moldovei.

Scosu-se-au de prea plecatulŭ denŭ slugile măriei sale Vasilie cămăraşulŭ, de<n> izvoade, <c>u *porunca* <adaos ulterior> în[n]ălţimei sale pre forma aceasta, precum să vĕde. Leat 7241 <1733>. P<i>s<ah> p<opa>. F<lor>".

Ms. 3442. Sec. XVIII (mijloc); 160 pagini; 21,5 × 16 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele, anii şi cifrele sînt scrise cu roşu. Chenar şi frontispiciu, la ff. : 1 şi 5. Iniţiale ornate la ff. : 2, 3, 8 ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

12. *Cronograf.*

Ms. 4243. Sec. XVIII (mijloc); 505 ff. [*2*^{v}*–3, 4*^{v}*–6*]; 29,5 ×19,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile sînt scrise cu aur şi roşu. Miniatură ce-l reprezintă pe Savaoth Dumnezeu, la f. 2^{v}. Frontispiciu în culori la f. 3 şi vinietă la f. 4^{v}. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

13. *Antim Ivireanu, Chipurile Vechiului şi Noului Testament.*

Cf. Şt. Berechet, *Un manuscris de zugrăveală al Mitropolitului Antim*, în *Anuarul Comisiunii Monumentelor Istorice*, II, 1928, p. 125 şi urm.

Interesanta operă iconografică a Mitropolitului Antim, ni s-a păstrat într-o copie fidelă, executată de talentatul copist şi miniaturist, a cărei descoperire, întîmplătoare, ni se datoreşte exclusiv.

Manuscrisul inventariat la fondul *Suluri, nr. 7* a fost copiat pe la 1760 şi măsoară 11,07 × 0,45 metri. Scrierea este cursivă mijlocie. Cuprinde 503 portrete în medalion, înfăţişînd personajele importante din arborele genealogic al lui Iisus Hristos, începînd cu Adam, ca şi 7 desene şi 4 miniaturi cu subiecte din Vechiul şi Noul Testament. 40 medalioane sînt colorate; celelalte sînt lucrate în peniţă şi au un diametru de 3—9 cm. Textul este aşezat în coloane perpendiculare pe lungimea manuscrisului. Figurile sînt legate între ele prin linii groase, colorate.

FLOREA (COPILUL). **Ţara Romînească**

Reţete medicale.

f. 18: „Aceast‹ă› cart‹e› iast‹e› a dumnealui log‹o›f‹ătului› Gheorghie. Şi am scris-‹o› eu Florea copil‹ul›. 1788, dechem‹vrie› în 7 zile".

Ms. 3750. Sec. XVIII (1788); 39 ff. [*1—18*]; 21 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Frontispiciu în peniţă la f. 3.

FLOREA (Pr.) **Transilvania** *Criştelec-Zalău*

Ceaslov.

f. 77^v: „Scris-am eu, popa Floriă, lăcuitoriŭ în Criştĕlic, această carte, anume Ceasoslovet, în bătrînĕţele mĕle. 1669".

f. 87^{r-v}: „Scris-am eu popa Floriă, lăcuitoriŭ în Criştĕlic, cîndŭ era‹m› slîbit, la bătrînĕţe, înplî‹ni›ndu-mi-s‹ă› vrĕmiă de 70 de ai. Deci Troparele şi M‹o›l‹i›tvele [de] şi Pomĕlnicele ce-s la Polonoştniţe şi la Pavecerniţî ‹.....› nici unele de acĕliă n-am avut izvod rumînescu nici cît, ce am trudit însu-mi, di î‹n› mintea miă cea slabă de le-am izvodit.

Iară Psalomii şi Anghilestul, cîtu-i scris tot pre cea sirbască, am socotit şi după acĕiă mai multŭ am lăsat.

Pentru-acĕiă mă rog tuturor fraţilor cetitori, unde veţ‹i› afla smintituri şi neînţelegături, tocmiţi-le, că eu cu toatî osrîdiiă m-am nevoit cum amŭ preceputŭ. Deci ‹pe› mine nu ‹mă› blăstîmareţ‹i›, ce mă pomeniţ‹i› ca voi încă să fiţ‹i› pomeniţ‹i› de m‹i›l‹o›stivul Dumnezău, cum toţi împreunî să avem parte de cel glas dulce, ce va grăi direptilor: Veniţ‹i› bl‹ago›s‹lo›viţii Părintelui Mieu, de moştiniţ‹i› înpărătiiă ce-i gătitî voao di în tocmala lumiei. Acĕiă să moştinim pînă în veciiă veacului. Amin".

Ms. 206. Sec. XVII (1669); 210 ff. 19,5 × 16 cm. Scriere semiuncială. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu.

FOTA (GRĂMĂTICUL). **Ţara Romînească**

1. *Varlaam şi Ioasaf.*

f. 443: „**Списася сїю книгꙋ въ дни Iѡ Антонїе воевод, теченїе лѣтом ҂зроѳ, съ иждевенїе Петронїю арХимандритъ Тисмѣнскы**" ‹= S-a scris această carte în zilele lui Io Antonie voevod, fiind cursul anilor 7179 (1671), cu cheltuiala lui Petroniu arhimandritul Tismenii›.

Ms. 2470. Sec. XVII (1671); 444 ff. [*1—443*]; 21,5 × 15,5 cm. Scriere semiuncială. Textul, slavo-romîn, este aşezat pe două coloane. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu colorat la f. 1. Iniţiale ornate la ff.: 1^v, 10, 22^v ş.a. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească *Bucureşti*

2. *Varlaam şi Ioasaf.*

f. 281: „Această sf‹î›ntă carte a preacuvioşilor părinţilor noştri, a lui Varlaam şi a lui Ioasaf scosu-o-au întîiu Udrişt‹e› al doilea log‹o›f‹ăt› dupre ellinĕşte, slovenĕşt‹e› şi rum‹î›nĕşt‹e›.

Scosu-o-am şi eu Fota, gramatic domnescŭ, dupre izvodul rum‹î›nescŭ, dumnealui Dumitraşco biv vel serdar; şi am scris în zilel‹e› creştinului domnŭ Grigorie Ghica voevod. Leat 7183 ‹1675› ot grad Buc‹u›reşti".

Ms. 3339. Sec. XVII (1675); 293 ff. [*1—4*^{v}, *8—293*^{v}]; 20 × 14,5 cm. Scriere semiuncială. Unele titluri şi iniţiale sînt scrise cu roşu. Frontispiciu colorat la f. 281^v. Numerotaţie originală a filelor.

Ţara Romînească

3. *Varlaam şi Ioasaf.*

Ms. 588. Sec. XVII (a doua jumătate); 296 ff. 20 × 14 cm. Scriere semiuncială. Textul, slavo-romîn, este aşezat pe două coloane. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

GALACTION (IEROMONAHUL). **Moldova** *Măn. Agapia*

Pateric pe alfavita.

f. 1^v: „Această sf‹î›ntă cartĕ, ce să numĕşte Pateric, s-a începutŭ a să scrie la 21 de zile mai, în zioa de s‹vea›t‹î›i Co‹n›stantin înpăratulŭ împreună cu maică-sa Elĕna şi au luatŭ sfîrşit la 15 m‹e›siţa iulie. Şi s-au scrisŭ la sf‹î›nta Mănăstirĕ Agapie vĕche; şi era în Mănăstire Agapii vĕche stariţŭ Macarie şi suptŭ stăpînirea sa 12 părinţi la obştĕ, în zili[li]le mării sale Io Alexandru voevod Ipsila‹n›tŭ i do‹a›mna Ecaterina şi fiindŭ mitropolit chiriu Leon, în sf‹î›nta Mănăstirea Mitropolii.

Și era într-aceasta, la ace<a> vremĕ mare înpărechierĕ între boĭarĭ și între domni și nu să știe la cît arŭ rămîne potrivire acĕĭa; și la Țara Ungurească era mare foamete.

Și am scris ca să se știe că unbla velet 7296 <1788>, ĭul<ie>, 15. Și am scris <i>er<o>monah Galaction de la Măn<ă>stire<a> Hangul și cine a ceti pe această carte să zică toț<i> Dumnezeu să-l iartĕ, că iastĕ om păcătos".

f. 312^v: „Dumnezeu să ertĕ pre Galaction <i>er<o>monah, că iaste păcătos ca un dracŭ".

f. 314^v: „Și la sf<î>nta voastră rugăciunĕ nu mă uitați pre mine [pre mine] păcătosul și netrebniculŭ robŭ <i>er<o>monah Ga<la>ction Căzac<u>.

Și s-au scris în sf<î>nta Mănăstirĕ a Agapii cei vĕche, cu cheltuiala [a] smeritĕi și plecatei maicei și precuvio<a>sei stariță mănăstirii de la topol<n>iță, monahie<i> Pelaghiei".

Ms. 2987. Sec. XVIII (1788); 375 ff. 24 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile și inițialele sînt scrise cu roșu. Frontispicii în peniță la ff.: 2, 246^v, 258^v ș.a. Desen în peniță, reprezentînd un călugăr, la f. 293^v. Numerotație originală a filelor. Legătură veche în piele.

GALERI (GAVRIL). **Moldova**

Calendar.

f.2: „Și s-au scris în zilele prealuminatului domnŭ a<l> Țării Moldovii Ioan Alicsandru Mavrocordat voevod și în zilele mării sale ghinăral Ețimbergu, le<a>t 7294=7294 <cu cifre arabe>, 1786 = 1786 <cu cifre arabe>.

Și s-au scris acest Călindar de Gavril Galeri [în] după cum arat<ă> veletu<l> mai sus ș<i> au început a să scrii în luna lui ĭuni<e> 7".

Copistul mai iscălește la ff.: 48, 55^v și 67^v.

Ms. 4655. Sec. XVIII (1786); 73 ff. [*1—67^v*]; 16 ×10 cm. Scriere cursivă. Inițialele sînt scrise cu roșu. Frontispicii în peniță la ff.: 1, 4, 8 ș.a. Legătură veche în piele.

GAVRIL (DIACUL). **Moldova** *Bălțătești-Neamț*

Cronograf.

f.445^v: „Cu vrĕre<a> Părintelui și cu agĭutorĭul Fiĭului și cu săvîrșitul D<u>hului Sf<î>ntu, am scris această carte ce să cheamă Leatopisăț cel înpăr<ă>tescu, del<a> înpăr<ă>țiĭa lui Theodosie cel Mic, cu cheltuĭala dumisale gĭupînului Ion Eordachie Ca<n>tacozino, s<i>nŭ Toader Eordachie vel vist<i>ĕrnic.

Și o am săvîrșit după răpăosarea dumisal<i> vist<i>ĕrnicului, fiind cursul ailor de la Adam 7197 <1689> m<e>s<e>ța ĭun<ie> 22, întru zilel<e> lui Co<n>stantin voevod, ce au fos<t>, dintru m<i>la lui Dumn<e>zău, d<o>mnu Ț<ă>rîi Moldovei.

Și am scris eu, neharnicul și multu păcătos Gavril di[i]ac ot Bălțătești; de l<a> înpăr<ă>țiĭa lui Theodosie în[n]ainte am scris de o am săvîrșit cu tot istovul.

Ce mă rog sf<i>nților părinți și dumilorvoastre gramatici, cetind<d> și îndrepta<ț>i ĭar <pre mine>, păcătosul, nu m<ă> blăstăma<ț>i, ca s<ă> fi<ț>i erta<ț>i de D<o>mnul D<u>mn<e>zău .... <rupt> să fii și greșit ca un om cu trup, pre multe locuri; ĭar d<u>mneavoastră . . . . . <rupt> și pre mine mă prosti<ț>i ca s<ă> fi<ț>i erta<ț>i ohe. Amin".

Ms. 86. Sec. XVII (1689); 445 ff. 29,5 × 19 cm. Scriere cursivă veche. Titlurile, inițialele și unele cuvinte sînt scrise cu roșu. Frontispicii colorate și inițiale ornate la ff.: 16, 118 și 151. La f. 16^v, stemă cu vultur bicefal, în culori, iar la f. 17 o miniatură, reprezentînd pe Iisus Hristos pe tron, avînd în stînga pe Fecioara Maria iar în dreapta pe sf. Ioan. Numerotație originală a filelor. Legătură veche în piele.

GAVRIL (DIACUL). **Moldova** *Focșani*

Cronograf.

f.339: „Această carte o am scris eu Gavril di[i]acul [sin lui diĭacul] ot tîrgu<l> Focșĭani, în zilili preluminat<u>lui și în[n]ălțatului nostru domnu și oblăduitorĭu Țărĭi Moldovii, mărie-sa Io Grigorie Ghica v<oe>v<o>da, la vălet 7240 <1732>, cînd era d<um>nealui Neculai vel căp<i>tan di grecei".

Ms. 3456. Sec. XVIII (1732); 382 ff. [*1—372^v*]; 21,5 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile și inițialele sînt colorate. Frontispicii colorate la ff.: 7, 72, 102 ș.a. Viniete la ff.: 1, 7^v, 71 ș.a. Legătură veche în piele.

GAVRIL (DIACUL). **Moldova** *Măn. Rîșca*

Miscelaneu teologic: Eshatologie, Capete ale sf. Theodor, episcopul Edessei și Învățături ale sf. Dimitrie al Rostovului.

f.82: „Slavă, cinste și închinăcĭune Celui în Troiță, Unue D<u>mnezeu, Carele ne-au ajutatŭ după începutŭ de am văzutŭ și sfîrșitul.

Iară cei ce vă veți întîmpla a ceti, bucurați-vă în D<o>mnul și vă rugați pentru mine și orice greșală veți afla, îndreptați cu duhul blîndeților, nepuindu-ne în ponos; că precum iaste cu neputință omului a nu păcătui, într-acestaș chip și scriitorĭului a rămînea fără de greșală.

Precum cei streini dorescu moşie să-ş<i> vază
Cînd sîntŭ într-altă ţară, de nu potŭ să şasă <sic>
Şi ca cei ce-s pre mare bîntuiţi de furtună
Şi roagă pre D<u>mnezeu de linişte bună,
Aşa şi scriitorĭul, de a cărţii sfîrşire
Laudă neîncetată dă şi mulţămire".

f.82^v : „Rogu-vă cu umilinţă
Ca să cetiţi cu credinţă
Pre această sf<î>ntă carte
Că-i folos mare foarte.
Sfi<n>ţi<il>e voastr[u]<e>
Şi dumneavoastră, creştini blagosloviţi
Pentruca să dobîndiţi pre H<risto>s,
Care p<u>r<u>rea Îl doriţi
Şi vă rugaţi şi pentru mine
Ca să dobîndesc ertăcĭune.
Multŭ greşitul şi smeritul Gavriil di[i]acu<l>.

Şi această carte s-au scris cu cheltuiala sf<i>nţii sale păr<intelui> chirŭ Chiril, arhimandrit şi egum<en> sfi<n>tei Mănăstiri Rîşca, la anii de la H<r isto>s 1799".

Ms. 2775. Sec. XVIII (1799); 116 ff. 29,5 × 20,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor pînă la 28. Legătură veche în piele.

GAVRIL (IERODIACONUL). **Moldova** *Huşi*

Viaţa lui Petru cel Mare.

f.1 : „Viaţa marelui Petru samoderjeţ a toată Rosiĭa. Scrisu-s-au această cartĕ, ce se săvîrşeştĕ în 6 cărţi, cu toată cheltuiala preasfinţitului şi ĭubitorĭului de D<u>mn<e>zeu episcopul sf<i>ntei şi d<u>mn<e>zeeştii Episcopii <a> Huş<u>lui, chir Inochentii, în zilelĕ preluminatului d<o>mnŭ şi oblăduitorĭu a toat<ă> Ţara Moldavii Io Constantin Mihail Racoviţ<ă> voevod.

S-au scris în sf<î>nta Episcopiĭa [a] Huşilor, l<ea>t 7264, iar de la mîntuirea lumii 1756, mai 1 d<ni>".

f.211^v : „Sept<emvrie> 3 coneţ. L<ea>t 7265 <1756>. Şi s-au scris dĕ Gavriil ierodi<a>c<onul> pisah o<t> Huş<i>".

Ms. 49. Sec. XVIII (1756); 211 ff. [*1—109*^{v}, *160—211*^{v}]; 30 × 20,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Chenar în peniţă la f. 1. Numerotaţie originală a filelor.

GAVRIL (Pr.). **Transilvania** *Siitelec-Oradea*

Liturghier.

f.171 : „Această sf<î>ntă Liturghie o am scris eu popa Gavriilŭ fiindŭ lăcuitorĭu în Siitĕlicŭ, lîngă Oradiĭa cea Mare. Anii de la Adam 7247; de la naşterea lui H<risto>s 1739, m<e>s<e>ţa martie 6".

f.171^v : „Pentru aceasta mă rogŭ sf<i>nţiilor voastre, cinstiţî preoţi şi diaconi şi cetitori, cui i să va întîmpla a sluji pre această sf<î>ntă Liturghie, să nu mă blastăme <de> să va afla ceva lipsă în slove, sau în cuvinte sau în vr-o soroacă, ce să socotească foarte bine că unde amŭ priceputŭ amŭ pusŭ pre deasupra şi într-alte locuri am făcutŭ sămnŭ şi amŭ pusŭ pre de laturi; că eu încă sîntŭ neputinciosŭ şi o am scris foarte de grabă. Cu atîta sfîrşindŭ, să vă spăsiţi întru H<risto>s. Aminŭ".

Ms. 1832. Sec. XVIII (1739); 173 ff. [*1—171*^{v}]; 19,5 × 15,5 cm. Scrierea imită tiparul. Iniţialele şi indicaţiunile de cult sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 1, 38, 99^v ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

GHEDEON (MONAHUL). **Ţara Romînească** *Măn. Hurez*

Cuvinte ale sf. Efrem Sirul.

f.218 : „Sfîrşitul sf<î>ntului Efrem Harapul. L<ea>t 7265 <1757>, ĭun<ie> 6 dn<i>".

f.218^v : „Această carte ce să numĕşte Efrem, iaste scrisă, de robul lui D<u>mnezeu Ghedeon monah<ul>, cu toată cheltuĭala smereniei mĕle Athanasie ier<o>m<onahul>, ec<lisiarh> din sfînta Măn<ăs>t<ire> Hurezĭ". Mai 15 dn<i>, 1757".

Ms. 2092. Sec. XVIII (1757); 219 ff. [*1*^{v}*—218*]; 30,5 × 20,5 cm. Scriere cursivă. Textul este aşezat pe două coloane. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu colorat la f. 4. La f. 3^v un desen în peniţă îl înfăţişează pe sf. Efrem Sirul, iar la f. 181 alte patru desene, tot în peniţă, înfăţişează momente din viaţa lui Iosif, fiul patriarhului Iacov. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

GHENADIE (ARHIMANDRITUL). **Ţara Romînească** *Măn. Cozia*

Miscelaneu: Pateric, Pilde filosofeşti, Cronologie, Gromovnic ş.a.

f.500^v : „Să ş<e> ştie, cînd m-am apucat de cart<e> a învăţa, m-au dat unchĭu-mieu, ieromonah Gherasim, la dascalul Barbul la Jiblea, de am învăţat pîr-la cathizme, luni 8. Apoi am orbit de tot 3 ani; apoi trecîndu-mi m-au logodit cu o copilă şi îndat<ă> am orbit iar. Deci[i]

m-am călugăritŭ fără ştirea părinţilor şi a unchĭu-mieu, cînd am fost de ani 14, la leat 7218 <1709> noem<vrie> 12; şi <în> dumineca pravoslavna m-au hirot<o>nit diĭacon păr<intele> ep<i>scopul Damaschin Rîmnice<anul> şi am fost paraeclis<iarh> ani 6 p<o>l şi eclis<iarh> ani 13.
Şi am scris această carte şi Minunile Maicii Prĕcestĭa, apoi am îmblat la Moscŭ; şi viind m-au pus la jitiĭa igum<eniei> Valis gheneral*) i păr<intele> ep<i>scop Inochi<n>tie 1 an; apoi m-au pus igum<en> la Cozii<a> aceşti ani 8. Apoi m-au mai pus măr<ia> sa Co<n>standin vod<ă> 1 an, apoi iar Co<n>standin vod<ă> 1 an epitrop pest<e> măn<ă>stiri, apoi m-au mai pus Mihai vod<ă> igum<en> ani 7, luni 10. Acum m-am supus bătrînĕţelor şi morţii. Ghen[n]<a>die arh<i>m<andrit> proin Coz<ianu>".

f.501: „Ghenadi<e>".

Ms. 3472. Sec. XVIII (mijloc); 515 ff. [*3—514*^{v}]; 14 × 9 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 385 şi 501. Legătură veche în piele.

GHEORGACHE (CLUCERUL). **Moldova**

Fragment din Oxenstiern.

f.119^{v}: „Sfîrşitŭ şi lui Dumnezeu laudă. O, ĭubiţilor şi ai miei fraţi cetitori, care[i] veţ<i> zăbovi cu cetirea pe această istornică carte ce să numeşte Ocxentie, tuturor mă rog ca, unde veţi găsi vreo greşal<ă>, să diorthosiţi; că şi eu omu fiindu, ca un om poate să fi[e] greşit, mai vîrtos fiindu şi la 60 de ani a ticăloasii vîrstii mĕle; pentru care mă rog ca s<ă> mă ertaţi şi să fiţi ertaţi.
Scrisu-s-au cartea aceasta la 1779, ĭul<ie> 8; s-au sfîrşit în domniĭa preaîn[n]ălţatului domnu Con<stantin> Dimitrie Muruz v<oe>voda.
Eu, robul sfîntului Dumnezeu, Gheorgache vel cluce<r>".

Ms. 2773. Sec. XVIII (1779); 119 ff. 30,5 × 21 cm. Scriere cursivă. Titlul şi însemnarea copistului sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 6. Paginaţie originală cu cifre arabe.

GHEORGHE (DASCĂLUL). **Transilvania** *Iaz-Oradea*

1. *Liturghier.*

f.162^{v}: „Scris-amŭ dascalulŭ Ghiorghie această cinstită şi slăvită Liturghie, lui popa Simionŭ din Iazŭ, în casa lui Popa Floriĭa şi soţu-său anume Sinţă".

Ms. 4154. Sec. XVIII (început); 162 ff. 19,5 × 15,5 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Chenare şi frontispicii în peniţă la ff.: 1, 66, 108^{v} ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

*) Generalul Conte de Wallis era directorul superior al Olteniei, sub Austriaci.

Transilvania
Vildul de Sus-Turda

2. *Liturghier.*

f.52: „Scris-am Ghiorghie diaculŭ din Vima Turdăi, în satŭ în Vildulŭ de Susŭ".

Ms. 4275. Sec. XVIII (început); 143 ff. [*1—52*^{v}, *55—142*]; 20 × 15 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Desen şi chenare în peniţă la ff.: 6, 55 şi 121. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

GHEORGHE (DASCĂLUL). **Ţara Romînească**

Liturghier.

f. 2^{v}: D<u>mn<e>zăeştile şi sf<i>nt<e>le Liturghii <. . . . . . .>, acumŭ scrisă în zilele [a] prealuminatului şi preaîn[n]ălţatului domnului nostru Io Ioan[n]ŭ Nicolae voevodŭ, cu blagosloveniĭa preasf<i>nţitului mitropolitŭ alŭ Ungrovlahiei, chirŭ Nechiforŭ.
Şi s-au scrisŭ în satulŭ Comăneştilorŭ, cu toată chieltuĭala noastră, la anulŭ de la zidirea lumii 7255 <1746>, de cucĕrniculŭ înt<r>e dascali Gheorghi<e>, s<i>nŭ preotului Ioanŭ. Deche<m>vri<e> în 8 zile".

f. 31^{v}: „Vineri în săptămîna albă, feurarŭ 27 de zile, vleat 7255 <1747>".

f. 134: „Această Leturghie s-au început în domnie<a> mării sale lui Ioan Necolae v<oe>v<o>da <. . . . .>, la vleat 7255 <1747>, ap<rilie> 27".

f. 171: „Slavă, cinstea şi închinăcĭune<a> Celui în Troiţă sf<i>ntă slăvitului D<u>mn<e>zău, care după începutŭ mi-au agiutatŭ de amŭ văzut şi sfîrşitul.
Iară cei ce viţĭ întîmpla a ceti, bucuraţi-vă în D<o>mnulŭ şi vă rugaţĭ pentru mine şi găsîndŭ greşală veri în cuvinte, veri în slove, vă rogŭ, fraţilorŭ să nu-mĭ defăimaţ<i> osteneala, ce să îndreptaţĭ cu d<u>hulŭ blîndeţelorŭ, nepuindu-mi mie în ponosŭ. Că fiindŭ eu omŭ păcătosŭ, nu este ca să rămîe lucru<l> făr-de greşală.
Plecatulŭ întru cei ĭubitori de ostenială, Gheorghi Comănesculŭ. Vleat 7255 <1747>, fev<ruarie> 5".

Ms. 3312. Sec. XVIII (1746—1747); 171 ff. 18 × 14,5 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 3, 4, 10^{v} ş.a. Iniţiale ornate la ff.: 10^{v}, 22, 44 ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

GHEORGHE (DASCĂLUL). **Moldova**

Alexandria.

ff. 109^{v}–110 : „Şi am scris şi eu, smeritul şi rîvnitorĭul de scriptur<i> aceasta Alecsăndrie în şcoala Putni<i>, în Mănăstire<a> Putnii, în anii de la zidire<a> lumii 7289, iară de la Hristos 1781, eu mai micul între dascali Gheorghi dascal, fe[m]vruarie în 22. [Aşe gandescŭ pe milostivul Dumnezeu]. Iară cine să va afla ca s-o fure, să fie blăstămat de Domnul Dumnezeu şi de a sa Maică Preacurat<ă> şi de 12 sfinţi Apostol<i>.

Iară carele va pothi <sic> ca s-o citĭască sau s-o[o] cumpere de la mine, cu ştiinţa me<a> să fie, pre acela să-l blagoslovĭască milostivul Dumnezeu şi să-i dăruĭască toate cele ce le pofteşti de le <sic> Dumnezeu. Iară carele va faci aşa, dup<ă> cumŭ s-au zis mai sus, să o fure sau dîndu-o cineva, cerşindu-o cu vreun vicleşug şi apoi să mi-o răpĭască, zicîndŭ că nu ĭ-am dat-o sau zicîndŭ că nu ştie ce au făcut, au ceva pricin<ă> să pue la mijlocŭ, numai ca s-o mistuĭască, unii ca acie să fie suptŭ blăstăm, dup<ă> cum s-au zis mai sus.

Fiindŭcă eu mult<ă> osteneală şi cheltuială amŭ făcut şi încă fiindŭ la o jlujbă <sic> gre<a> adec<ă> la slujba dăscăliei mele [cu ĭa de nu sîntŭ dascal], dară bunul i milostivul Dumnezeu [cu] m-a scoate [milostivul Dumnezeu] din toate grelile şi din toate nevoile; că Dumnezeu milostivul, Cel ce au făcut cerĭul şi pămîntul, are putere mare a călca pre scorpii şi pre bălaur şi putere<a> di[i]avolului <o> au pierdu<t> şi s-au stins.

Aşa şi cu mine; Dumnezeu m-au bolnăvit, Dumnezeu mă va însănătoşi, măcarŭ că amŭ nevoi grele, dară am nedejde la milostivul Dumnezeu că m-a scoate din toate cele rele şi dievoleşti; aşe gîndescŭ".

Ms. 1296. Sec. XVIII (1781); 114 ff. 21 × 17 cm. Scriere cursivă. Desene în peniţă la ff.: 91, 99, 105 ş.a.

GHEORGHE (DASCĂLUL). **Ţara Romînească**
Măn. Valea-Muşcel

1. Slujba de obşte.

f. 52^{v} : „Scrisu-s-au această Obşte prinŭ nevoinţa şi osteneala dascălului Gheorghie. Însă am scris cînd am şăzutŭ la sfînta Mănăstire din Vale.

Deci pre toţi carii vă veţi întîmpla a ceti pre această carte, cu plecăcĭune mă rog, ca orice greşală veţi afla, atîta la cuvinte, precum şi la lipsa slovelorŭ, nu vă grăbiţi a defăima, ci cu d<u>hulŭ blîndĕţii ostenindu-vă, îndreptaţi şi pre mine mă ertaţi; ca şi voi, asĕmenea să cîştigaţ<i> ertare de la D<o>mnulŭ, Mîntuitorĭulŭ H<risto>s. Ĭulie 17 dn<i>, 1783".

Ms. 4180. Sec. XVIII (1783); 52 ff. [2–52^{v}]; 32 × 21 cm. Scriere cursivă. Textul este aşezat pe două coloane. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 2, 3, 4^{v} ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească
Muscel

2. *Acatistiar.*

f. 36 : „G<heorghe> d<ascălul>".

f. 38^{v} : „Gheorghie dascăl<ul>. Avgust 26, 1797".

f 57^{v} : „Robul lui D<u>mnezeu Gheorghie dascăl<ul>. Sud Muşce<l>. Avg<ust> 28 dn<i>, leat 1797".

f. 77 : „Acĕste Acathiste s-au scris în zilele prea luminatului şi prea în[n]ălţatului domnului nostru Io Alexandru Ipsila<n>tŭ v<oe>vod a toată Ŭ<n>grovlah<ia> şi mitropolitŭ chiriu chirŭ Dositheu a toată Ungrovlahiĭa.

S-au scris de mîna dascălului Gheorghie. Sept<emvrie> 1 dn<i>, leat 1797".

Ms. 1856. Sec. XVIII (1797); 77 ff. 16,5 × 10,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 39, 64 şi 77. Desene florale la ff.: 38^{v} şi 57^{v}. Numerotaţie originală a filelor.

GHEORGHE (DASCĂLUL). **Ţara Romînească**
Vişoi-Cîmpulung

1. *Scara sf. Ioan Scărarul.*

f. 1^{v} : „Leastviţă, adecă Scara, carĕ cuprinde în sine viĭaţa sf<î>ntului, preacuviosului părintelui nostru Ioan[n]ŭ, carele au şi izvodit această carte ce are 30 de cazanii pentru îndreptarea călugărilorŭ şi un cuvîntŭ de învăţătură către nastavnic.

Şi s-au scris în zilele luminatului domnŭ Io Nicolae Petru Mavrogheni v<oe>vod, fiind mitropolit al Ungrovlahiei chir Grigorie, la anii de la H<risto>s 1786 avgustŭ 7 zile, cu toată chieltuĭala sf<inţii sale> părintelui Dosotheu arh<imandrit>, igumen sf<i>ntei Mîn<ăstiri> Cîmpul Lung. G<heorghe> d<ascălul>ot V<i>ş<oi>".

f. 147^{v}, în frontispiciu : „1786, martie 18 zile 1786".

f. 270^{v} : „Ĭun<ie> 2, 1786 <cu cifre arabe>.

f. 279^{v} : „Ĭun[n]ie 4 dn<i> 1786. G<gheorghe> d<ascălul>".

f. 429 : „Iulie 13, 1786 <anul este scris cu cifre arabe>".

f. 536 : „Slavă, laudă, cinste şi închinăcĭune lui D<u>mnezeu, că mi-au ajutatŭ, după începutŭ de amŭ ajunsŭ şi la sfîrşitŭ.

Această sf<î>ntă şi d<u>mnezeiască carte, ce să chiĭamă Scara, scrisu-se-au prin osteneala multŭ păcătosului între fraţi Gheorghie dascălul. Şi oricine să va întîmpla a ceti pre dînsa şi va afla greşeli, au în cuvinte, sau în slove, să nu vă grăbiţi a mă pune în ponos, ci îndreptaţi cu d<u>hulŭ blîndĕţelorŭ; că n-au scris îngerŭ, ci mînă de ţărînă şi minte de

omŭ păcătos. Că pre cît iaste de anevoe omului a nu păcătui, aşijderea şi scriitorĭului a fi fără de greşală, <că>ci toţi greşimŭ mult.

Pentru aceasta ertaţ<i>, ca şi cucer<n>i<ci>ei voastre să vă dăruĭască H<risto>s luminare minţii şi descoperire d<u>mnezeeştilor Lui taini, spre mîntuirea sufletelorŭ voastre. Amin.

Ori cîţi s-ar întîmpla a ceti pre această sf<î>ntă carte să zică: D<u>mnezeu să iarte pre Gheorghie dascalul, carele au scris această sf<î>ntă carte, la anul de la zidirea lumii 7294, iară de la H<risto>s 1786, luna lui avgust 4 zile".

Ms. 2324. Sec. XVIII (1786); 537 ff. [*1^{v}—536*]; 21,5 × 14,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi unele iniţiale sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff.: 1^{v}, 2, 155 ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească
Vişoi-Cîmpulung

2. Theotocarion.

f. 4: „Theotocarion pe optŭ glasuri, întru care să coprind canoane ale Născătoarei de D<u>mn<e>zeu, cu m<o>l<i>tve de umilinţă, ce să cetescŭ în toate sările la slujba Pavecerniţii pe la mănăstiri, unde sîntŭ adunare de părinţi călugări, folositoare de sufletele celorŭ ce să nevoescŭ de aş tăĭa voile şi celorŭ ce să luptă înprotiva patimilor, care acum s-au scris cu mai bune îndreptări şi tocmiri ale cuvintelor decîtŭ cěle ce să vorŭ fi aflînd pe la unele mănăstiri, în zilele preaîn[n]ălţatului domnŭ Io Nicolae Petru Mavrogheni v<oe>vod şi în zilele preasf<i>nţitului mitr<o>polit al U<n>g<rovlahiei> chiriu chirŭ Grigorie, cu toată cheltuĭala sfi<n>ţii sale părintelui Dosotheu, arhimandrit şi egumenŭ al sf<i>ntei Mănăstiri Cîmpulŭ-Lungŭ, la anii de la Adam 7294 <anul este scris şi cu cifre arabe> <1786>.

S-au scris de Gheorghie dascălŭ ot Vişoi".

f. 296^{r-v}: „Slavă, cinste şi închinăcĭune Celui în Troiţă Unuĭa D<u>mnezeu, Care mi-au ajutat, după începutŭ, de amŭ ajunsŭ şi sfîrşitul.

Iară cei ce vă veţi întîmpla a citi, bucuraţi-vă în D<o>mnulŭ şi vă rugaţi pentru mine şi orice greşală veţi afla, veri în cuvinte, veri în slove, pentru aceasta îndreptaţi cu d<u>hul blînděţelorŭ nepuindu-ne în ponos în slove, pentru aluneccarea şi neputinţa trěcerii ochilor; că precum iaste cu neputinţă omului a nu păcătui, aşa şi scriitorĭului a nu greşi.

Puţin ajutorĭu va putea lua un bogatŭ de la un săracŭ şi puţină laudă va auzi un cinstitŭ de la un neînvăţatŭ. Dreptŭ aceĭa dar şi eu, ştiindu-mi neputinţa învăţăturii şi săraciĭa bunătăţilor, tuturor mă rogŭ să mă ertaţi.

Oricîţi să vorŭ întîmpla a ceti pă această sfîntă carte, ce să chiamă Theotocarion, să zică D<u>m<ne>zeu să iarte pă Gheorghie dascălulŭ care s-au nevoit de au scris această carte.

S-au început această carte a să scrie din luna lui avgustŭ în 22 de zile şi s-au sfîrşitŭ la octomvrie în 23. **Ѡт адама и донѣ** <sic> **текꙋщаго лѣт, зсчд, ипак ѡт рождества Хва лѣт аѱпѕ**" < = de la Adam şi pînă acum anul curgător 7294 şi iarăşi de la Naşterea lui Hristos anul 1786>.

Iniţialele copistului şi anul 1786 se găsesc şi la ff.: 15^{v}, 47, 232^{v} şi 255.

Ms. 1315. Sec. XVIII (1786); 298 ff. [*4—296^{v}*]; 21 × 14,5 cm. Scriere cursivă. Unele titluri, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă, la ff.: 4, 5, 20 ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

GHEORGHE (DASCĂLUL). **Ţara Romînească**
Bucureşti

Miscelaneu: Intrebări şi răspunsuri şi Mîna lui Damaschin.

f. 18^{v}: „Gheorghie dascăl ot mah<a>l<aua> Moşi<lo>r".

Ms. 1837. Sec. XVIII (sfîrşit); 32 ff. 18,5 × 13,5 cm. Scriere cursivă. Frontispicii în peniţă la ff.: 2 şi 20.

GHEORGHE (EGUMENUL). **Ţara Romînească**

Miscelaneu teologic: Mîntuirea păcătoşilor şi Istoria muntelui Athos.

f. 549: „Gheorghie (?) eg<u>m<enul> Codm<enii>. 1786, mai 28 au luoat sfîrşit".

Ms. 2172. Sec. XVIII (1786); 549 ff. [*1—517^{v}, 519—549*]; 21 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 1 şi 519. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

GHEORGHE (LOGOFEŢELUL). **Transilvania**
Braşov

Cronici moldoveneşti.

f. 397^{v}: „Şi l-am prepus eu Gheorghie log<o>feţelul, ot *v<e>l stolnic* <şters>, în cetatea Braşovului, la l<ea>t 7226 <1718>, ghen<arie> 11".

Ms. 580. Sec. XVIII (1718); 397 ff. [*3—385^{v}, 390—396^{v}*]; 21 × 14 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 3. Vinietă la f. 7^{v}. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

GHEORGHE (Pr.). **Transilvania**
Giurtelec-Sălaj

Penticostar.

f. 1 : „Pentecostar scris de popa Georgie din Giurtelec, la anul 1771". <Însemnarea este modernă, copiată, probabil, de pe copertele manuscrisului ce nu ni s-au păstrat şi o dăm cu rezerva cuvenită>.

Ms. 2393. Sec. XVIII (1771); 84 ff. [*1—71*^{v}]; 21,5 × 16,5 cm. Scrierea imită tiparul. Titlul, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale şi de cult sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 1, 14^v, 22 ş.a. Numerotaţie originală pentru primele 27 file.

GHEORGHE (Pr.). **Transilvania**
Prejmer-Braşov

Miscelaneu: Pilde filosofeşti, Învăţături morale ş.a.

f. 207 : „Şi s-au scris aceste Pilde filosofeşti după carte tiparnică, de robul lui D<u>mnezeu erei Gheorghe şi de un copil al mieu, Rodion, la anul 1775, mai 21, cînd lăcuĭam la oraşul Prejmirŭ".

Din pricina unităţii grafice nu ne putem da seama care a fost contribuţia lui Rodion copilul; probabil a dictat textul după un alt manuscris.

Ms. 3820. Sec. XVIII (1775); 293 ff. [*4—258*^{v}]; 10,5 × 8 cm. Scriere cursivă. Titlul şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 4. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

GHEORGHE (SHIMONAHUL). **Ţara Romînească**

Sf. Ioan Damaschinul, Pentru credinţa cea pravoslavnică.

f. 225 : „Sfîrşitulŭ cărţii a patra şi a ceii mai de pre urmă a Ioan[n]ului a Damaschinului, Pentru credinţa cea pravoslavnică. 1798, iuni<e> 28. Şi s-au prĕscris această carte a sf<î>ntului Ioan[n]ŭ Damaschinŭ a doao oară de pre igvodul <sic> ce s-au scos întîi de pre ellinica grecescŭ, de mult păcătosul Gheorghie shimonah".

Ms. 5256. Sec. XVIII (1798); 225 ff. 24 × 17 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor.

GHERASIM (IERODIACONUL). **Ţara Romînească**

Dioptra.

f. 1 : „Dioptra sau Oglindă, cum ai zice : Privelişte de lume văzătoare (carĕ s-au găsit la biserica Sf<i>nţilor 40 de Mucenici din Bucureşti, metoh Episcopii Rîmnic<ului>), tîlmăcită du pe slovenie pe rumînie de un Staico dascalul, însă veche şi făr<ă> de înţelegere ; şi iaste făcută trei tomure

şi tomul de capete patruzeci, care să fac capete o sută şi doaozeci, acum dă iznoavă diorthosită după gram[m]atica rumînească, adusă la lumină şi sinthesită şi împodobită cu cinci felĭuri de stihuri : adecă un felĭu de silabe 15, altul cu silabe 12, altul cu 8, iar altul pe 7 şi altul pe cinci.

Acum de iznoavă, în zilele luminatului domnŭ Io Nicolae Petru Mauroghenii v<oe>v<o>d, arhiepăstorind în scaunul Mitropoliei chir Cozma a Ungrovlahiei, la anul de la zidirea lumii <loc gol>, iar de la H<risto>s 1789 <anul este scris şi cu cifre arabe>, cu cheltuĭala şi îndemnarea dumnealui chir Mihalache, dascalul [a] psaltichiei şi prin osteneala şi aşăzarea şi scrisul cucernicului ierodiĭacon Gherasim".

Ms. 334. Sec. XVIII (1789); 110 ff. [*1—109*]; 30,5 × 20,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff.: 1 şi 75. Numerotaţie originală a filelor.

GHERASIM (IERODIACONUL). **Ţara Romînească**
Măn. Căldăruşani

Miscelaneu teologic: Cuvinte ale sf. părinţi, Scrisoarea stareţului Paisie ş.a.

f. 100 : „1799, iulie în 27 de zile".

f. 87^v : „1801, ianuar 20. Scrisă în sf<î>nta Mănăstire Căldăruşani, de Gherasim ierodiacon" <numele este criptografiat>.

f. 1 : „1802, fev<ruarie> 13".

Ms. 1592. Sec. XVIII—XIX (1799—1802); 104 ff. [*1—100*]; 23 × 16 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi trimiterile marginale sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff.: 1, 39 şi 47. Numerotaţie originală a filelor pînă la f. 45. Legătură veche în piele.

GHERASIM (IEROMONAHUL). **Rusia**
Kiev

Psaltire cu tîlc.

f. 83^v : „Scris-am în sf<i>nta cetate a Chievului, cînd înpărăţiĭa Ecaterina şi cu fiĭul ei Pavel Petrovici, fiind şi noi cu părintel<e> Ioanichie, pentru închinarea sf<i>ntelor moaşte şi cu alte trebi.

Şi am scris la Podolie, în casa lui Dimitrie Ivanovici. Martie, zile 6, 1766, Gherasim ier<o>monah".

f. 8^v : „S-au tălmăcit această carte de pre <altă carte> slovenească, tipărită în sf<î>nta Lavră Pecersca <din Chiev>; şi s-au tălmăcit de pre rusie pre rumînie de un dascalŭ, Isaiĭa ieromonah.

Scris-am această sf<î>ntă carte întru cea vestită şi de D<u>mnezeu păzită cetate şi grădina Maicii Precesti<i> Chievul, la Podolie, în zilele cînd înpărăţiĭa Ecaterina înpărăteasa şi cu fiĭul său Pavel [Pavel] Petro-

viciŭ. Şi am scris în casa lui Dimitrie Ivanovici. Ani<i> de la H<risto>s 1766.

Scris-am eu, Gherasim ieromonah, hagi<u>, maĭu, zil<e> 22".

Ms. 716. Sec. XVIII (1766); 214 ff. [*4—214*]; 20 × 16 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile, inițialele și indicațiunile tipiconale sînt scrise cu roșu. Frontispicii și viniete în peniță la ff.: 4, 6, 8ᵛ ş.a.

GHERASIM (IEROMONAHUL PUTNEANU). **Moldova**

Pomelnicul mănăstirii Pîngărați.

f. 1: „Pomen[n]eculŭ [alŭ] sf<i>ntei Mănăstiri Pangaraţii, carele s-au prĕfăcutŭ acum întîi de pre celŭ vechĭu precumŭ să vĕde, cu toată osîrdiĭa şi cheltuĭala [a] preacinstitului părinte a sf<i>nţiei sale chirŭ Chiril[l]ŭ, ieromonahulŭ, fiindŭ igumenŭ alŭ aceştii sf<i>nte[i] Mănăstiri, unde să cinstĕşte hramulŭ [a] Sf<î>ntului, marelui mucenic Dimitrii, izvorîtorĭul de mir, întru întîĭa d<o>mnie a preaîn[n]ălţatului domnului nostru, măriĭa sa Mihailŭ Constantinovici Suţul v<oe>v<o>d, fiindŭ mitropolit Ţării Moldavei preaosfinţiĭa sa chirio, chirŭ Iacov.

Şi s-au scrisŭ de mine, nevrĕdnecul întru ieromonahi hagi Gherasim Putneanul, la anul 1793, sep<temvrie> 13".

f. 44ᵛ: „Preacinstiţi părinţi, carii vă aflaţi petrecători în sf<î>nta Mănăstirĕ Pangaraţii. Cumŭ întru această vrĕme de acumŭ, aşa şi cei ce vor fi în vrĕmile viitoare, cu cucerie şi cu multă smerenie şi plecăcĭune mă rogŭ dragostei sf<i>nţiilorŭ voastre, să nu puneţi bănuĭală asupra mea, căruĭa amŭ scrisŭ Pomen[n]eculŭ acesta, pentru că s-au mutatŭ o seamă de ctitori de la zilele şi locurile lorŭ la alte zile, căci aceasta n-amŭ făcutŭ dinŭ voĭa mea, ce dinŭ întîmplare; căci [că] n-au fostŭ Pomeneculŭ celŭ vechiŭ de faţă cîndŭ amŭ scrisŭ Sinaxarĭulŭ şi eu amŭ urmatŭ după Pomĕn[n]eculŭ sf<i>ntei Mănăstiri Neamţului, lăsîndŭ locurile pentru numele ctitorilorŭ, darŭ nu s-au nemeritŭ toate; însă locurile pe unde s-au mutatŭ numele ctitorilorŭ sîntŭ bune.

Iară eu iarăşi mă întorcŭ cătră dragostea sf<i>nţielorŭ voastre şi cu umilinţă căzîndŭ mă rog să mă ertaţi, ca şi milostivulŭ D<u>mnezeu să vă iarte prĕsf<i>nţiele voastre. Amin. Hagi Gherasimŭ ieromonah Putneanul, bivŭ igum<en> Agapiei. 1793, sep<temvrie> 13".

Ms. 4612. Sec. XVIII (1793); 44 ff. 35 × 23,5 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile, parte din text şi unele inițiale sînt scrise cu roșu. Chenar, frontispicii, viniete și inițiale ornate la ff.: 1, 2, 4 ş.a. Numerotație originală a filelor. Legătură veche în piele.

GHERGHEL (GAVRIL). **Moldova** (?)

Evangheliar.

ff. 5ᵛ—6: „<.....> Nedejdĭuindŭ pre agiutorĭul atotputĕrnecului Dumn<e>zău pus-am nevoinţă eu, cel multŭ păcătos şi greşit Gavriil Ghĭarghel şi am scris această presv<î>ntă şi întru tot cinstita Ev<an>g<he>lie.

Atotŭ putĭarnecul şi multŭ milostivul Domnul Dumnăzăul şi Mîntuitorĭul nostru I<isu>s H<risto>s să o pri[i]mască întru al său visteariu precum au pri[i]mit cei doi bani a<i> văduvei; şi ca un m<i>l<o>stiv să ĭarte păcatele mĕle, pri[i]mindŭ osteniala mea să mă învrednicească înpărăţiei Sale.

Pentru acĕĭa dară, cuvioşilor preuţi şi alţi pravoslavnici cetitori, agĭutîndu-mi atotŭ putĭarnecul Dumnăzău, după începutŭ de am văzutŭ şi sfîrşitul, rogu-mă, pre unde veţi afla greşitŭ, ori cuvîntul neplinit, sau vr-o slovă pusă unde nu s-ar fi căzutŭ, ca să nu mă daţ<i> defăimării, ce cu d<u>hŭ de blîndĕţe să îndreptaţi şi pre mine, cel multŭ păcătos mă ertaţi, pentru Cel ce ni-au poroncit noaî de şiaptezăci de ori cîte de şiapte să ertăm unii altora greşealile, că de vom erta, ertani-să-va noaî.

Căce [că] fiinţa omeniască, ca o purtătoare de trup şi a greşirĕ iaste pre lesne lunecătoare; iară cea desăvîrşită negreşală numai sîngurŭ lui Dumnăzău sau datŭ, a Căruia ĭaste slava şi putĕrea în nesfîrşiţ<i> vĕci. Amin.

Anul de la facerea lumii 7244, iară de la întruparea Domnului şi Mîntuitorĭului nostru I<isu>s H<risto>s 1736, mart<ie> 22. Ĭubitului cetitor de tot binele voitorĭu, Gavriil Ghĭarghel, biv vel căpitan. Anno Deu <sic> 1736".

f. 136ᵛ: „Ĭubiţilor cetitor<i> <......> Agiutîndu-mi întru tot putĭarnicul Du<m>n<e>zău au luoat şi sfîrşitul, arătîndu-mă celor înţălepţi şi nevoitor<i> dascali cu această [de] b<la>goslovie cu patru strune şi cu tot dulcel<e> glas alăută <......>. Deci cuvi[i]oşilor preuţi şi pravoslavnici cetitor<i> rogu-vă, aflîndu greşal<e> să nu mă defăimaţ<i>, ertîndu-mă cu duh blîndu îndreptaţ<i>. Gavriil Ghĭarghel biv vel căpitan".

Ms. 761. Sec. XVIII (1736); 136 ff. [*1, 4—136ᵛ*]; 31 × 18 cm. Scrierea imită tiparul. Unele litere, mai ales din titluri, sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 9. Iniţiale ornate la ff.: 4, 9, 11ᵛ ş.a. Numerotaţie originală a filelor.

GHERGHIE (LOGOFĂTUL). **Ţara Romînească**

Fragment din Minunile Maicii Domnului.

f. 170ᵛ: „Ostenitori fiind la tot scrisul cărţii aceştiĭa, a Minunilor Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu, pînă la un loc s-au scris de Gherghie log<ofăt> za divan, iar de la un loc încoace s-au scris de Mihaĭu logofeţelul Cernătescul ot sud Meh<edinţi>, de la dumnealui Iordachie Creţulescu, velichii dvornic, cînd au fost cursul anilor 7234, iar de <la> H<risto>s 1726".

Ms. 1631. Sec. XVIII (1726); 207 ff. [*aproximativ 1—65*]; 18,5 × 14 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Chenare colorate la ff.: 1 şi 30. Iniţială ornată la f. 30. Legătură veche în piele.

GHERONTIE (MONAHUL). **Moldova**

Cuvinte pustniceşti ale sf. Isaac Sirul.

f. 37 : „1778, mai 5”.

f. 555 : „Sfîrşitulŭ cuvintelorŭ preacuviosului părinte Isaacŭ Sirulŭ.

S-au tălmăcitŭ dinŭ limba cea ellinească şi s-au scris de nevrědnic între călugări, monah Gherontie, a treĭa oară cu aceasta”.

Ms. 2113. Sec. XVIII (1778); 595 ff. [*1—555, 561—595*]; 23,5 × 17 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi unele iniţiale sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă şi iniţială ornată la f. 37. La f. 36^{v} un desen în peniţă, executat de altă mînă, înfăţişează pe sf. Isaac Sirul. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

GHERONTIE (MONAHUL). **Moldova** *Măn. Neamţ(?)*

1. *Slujba pocrovului.*

f. 58^{v} : „1800, Gherontie păcătosul, monah”.

Ms. 956. Sec. XVIII (1800); 65 ff. [*4—11^{v}, 14^{v}—58^{v}*]; 23 × 16 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff.: 4 şi 16. Numerotaţie originală a filelor.

Moldova *Măn. Neamţ*

2. *Slujba pocrovului.*

f. 1, scris de altă mînă: „Această cărticică ce are întru sine Slujba pocrovului s-au scrisŭ de cuvioşiĭa sa ieromonahul Gherontie, tipograf de la sf<înta> M<ănăstire> Neamţul şi însuş<i> au afierosit-o sf<i>ntei Mănăstiri Slatena, ca să fie pentru trebuinţa bisericii în vremea rînduită, nedizlipindu-o nimine de la acestŭ sf<înt> lăcaşŭ. 1813, octom<vrie> 1”.

Ms. 2678. Sec. XVIII (sfîrşit); 26 ff. [*2—25^{v}*]; 21,5 × 16 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Paginaţie originală.

GIURESCU (LOGOFĂTUL IONIŢĂ). **Ţara Romînească** *Prahova*

Miscelaneu: Trepetnic, Gromovnic, Reţete, Calendar, Alexandria ş.a.

f. 136^{r-v} : „Eu fiind omŭ făr<ă> de zminteală,
Întinseĭu condeĭu<l> în cerneală
Şi mă apucaĭu a scri[i]e,
Această Alexandri[i]e.

Şi Dumnezeu mă învrednici
Dă scriseĭu pînă să sfîrşi.
Ci mai întîĭu mă rog,
Ori cine va vrea să citească,
Să nu mă ocărască,
Că nu sîntu îngeru zburător,
Ci sîntu omu muritor.
Şi degitile mele vor putrezi;
Iar cine mă va pomeni
Şi pă el Dumnezeu să-l erte
Şi să-l ducă pă căi drepte.
Iar cel ce mă va blestema,
Dumnezeu să-i dea plata.

Şi am scris, mult robul lui Dumnezeu Ioniţă log<ofă>t din sărăfiĭa jud<e>ţului Prah<o>v<a>, fiind mitrop<o>lit ţării chir Dosithei şi domnu Ţării Rumîneşti Co<n>standi<n> Gheorghe Hangeri v<oe>v<o>d, la anul dă la zidirea lumii 7307, fevruarie, iar dă la H<risto>s 1799 fevr<uarie>, fiind îndemnătoru dă s-au scris acěste, dumn<ea>lui Păun Săulesc<u>, biv pah<arnic>. Ioaniţi Gĭurescu, <17>99 fevr<uarie>”.

Ms. 270. Sec. XVIII (1799); 150 ff. [*1, 4—67, 71, 73—136^{v}, 148*]; 20 × 14 cm. Scriere cursivă. Frontispicii colorate la ff.: 73, 75, 77^{v} ş.a. Legătură veche în piele.

GIURGIU (Pr.). **Transilvania** *Lunca Sprie-Oradea*

Miscelaneu: Molitve, Cîntări bisericeşti, Psalmi ş.a.

f. 151^{v} : „Scris-am eu popa Giurgiu di în Lunca Sprei” <sic>.

Ms. 4642. Sec. XVII (sfîrşit); 208 ff. [*aproximativ 7—151^{v}, 153—208^{v}*]; 20,5 × 14,5 cm. Scrierea imită tiparul. Unele titluri sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 7, 19^{v}, 43^{v} ş.a. Iniţiale ornate la ff.: 44^{v}, 99^{v}, 155 ş.a. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

GIURGIUVEANU (ION). **Ţara Romînească**

Miscelaneu: Oraţie de nuntă, Visul Maicii Domnului, Vedenia sf. Macarie ş.a.

f. 2 : „Scris-am eu Ionŭ Giurgiuveanŭ, sin Stanŭ, în leat 1797” <cu cifre arabe şi chirilice>.

f. 2^{v} : „Dumneavoastră, pravoslamnici creştini cititori şi de H<risto>sŭ ĭubitori, oricare vă veţi înti<m>pla a citi pe ace<a>stă sfîntă şi dumnezeĭască carte, Ipistolie, să o citiţi cu luoare aminte, că slovile sîntŭ rumîneşti şi cuvintile cam proaste la poveşti, că orice greşală veţi găsi că nu e

din tiparŭ, ci e din lutul olarilor, ce-i mai prostu să <nu> ne înpuţiţĭ <sic> în ponos ca şi voo să vă fie lesne ertătorŭ H<risto>sŭ Dumnezeu că multŭ fiindŭ slavă [Celu<i>] Celui ce n<e>-au ajutatŭ de am ajunsŭ şi la sfîrşitŭ".

Ms. **1130.** Sec. XVIII (1797); 31 ff. 12 × 9 cm. Scriere cursivă. Desen în peniţă la f. 3^{v}.

GIURGIUVEANU (TUDOR). **Ţara Romînească** *Bucureşti*

Miscelaneu: Viaţa lui Constantin cel Mare, Eustatie Plachida, Descoperirea sf. Liturghii, Sindipa, Cronograf ş.a.

f. 30 : „Tudor Petre".

f. 40 : „Todor sin Petre 1781, mart<ie> 14 dn<i>".

f. 68 : „Sfîrşitul Sindipii filosoful. Leatu 1781, Tudoru Petre, apr<ilie> 10 dn<i>, zile".

f. 149^{v} : „Acĭastă cărticică iaste a lu<i> Tudor sin Petre Gĭurgĭuveanul. S-au scris în Bucureşti la leat 1782, oc<tom>v<rie> 25; dă cînd s-au început a scrie arată la începutu".

Ms. 1766. Sec. XVIII (1781); 209 ff. 30 × 20 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii şi iniţiale ornate la ff.: 30, 42^{v}, 69, 77 ş.a. Legătură veche în piele.

GORAN. **Ţara Romînească**

Fragment din cronica lui Radu Greceanu.

ff. 8 şi 10^{v} : „Goran".

Menţiunea lui N. Iorga din *Cronicele muntene*, în *Analele Acad. Rom. Mem. ist.*, s. II, 21 (1899) p. 256 şi 441, privitoare la copierea manuscrisului 465 de către Asan Cămăraşul, semnat la f. 16, nu ni se pare concludentă. Din potrivă, grafia numelui „Goran" este apropiată de grafia întregului text al manuscrisului.

Ms. 465. Sec. XVIII (mijloc); 26 ff. 22 × 15 cm. Scriere cursivă. Unele iniţiale şi date sînt scrise cu roşu.

GOŞTONĂ (PROCOPIE). **Moldova**

Cazanii.

f. 5 : „Cazanii ce cuprinde în sine Ev<an>g<he>liile tîlcuite ale duminecilor de preste anŭ <................>acumŭ într-acesta chipŭ s-au scrisŭ în zilele preaîn[n]ălţatului înpăratŭ alŭ Romanilorŭ Iosifŭ alŭ optulea <sic>, cu bl<a>gosloveniĭa preotului Grigorie, cu cheltuiala pururea

pomeniţilor ctitori de la satul <tăiat>, unde să cinstěşte hramul sf<i>nţilor voevoz<i> Mihail şi Gavriil, la anul de la zidirea lumii 7292, iară de la mîntuirea lumii 1784".

f. 52^{v} : „1784, Precop Goştona".

f. 57 : „Scris-ai <sic> eu P<rocopie> B. G<oştonă>, 1784".

f. 87^{v} : „Ctitori<i> aceştii cărţi sintŭ aceştiĭa : Vasilie, Iosifŭ."

f. 95 : „Procopie Goştonă".

Anul copierii este menţionat şi la ff. : 61^{v}, 67 şi 69^{v}.

Ms. 1237. Sec. XVIII (1784); 99 ff. [4^{v}–99^{v}]; 34 × 21,5 cm. Scriere ce imită tiparul şi scriere cursivă. Numeroase frontispicii, iniţiale ornate şi desene, toate lucrate în peniţă. Numerotaţie originală a filelor.

GRECEANU (IERODIACONUL NICODIM). **Ţara Romînească**

Theotocarion.

f.1 : „Theotocarion, adică Canoane de rugăcĭune către preasf<î>nta Născătoarea de D<u>mn<e>zeu, alcătuit pă 8 glas<uri> ce să cîntă pe toată zioa la cetirea Pavecerniţ<ii>, tălmăcit<e> dup<ă> cěle greceşti, iar acum scrise de mine mult păcătosul Nicodim Greci<anu>, nevred<ni>c ierod<ia>c<on>, icon<o>m sf<intei> Mă<nă>st<i>ri Tismana, în zilile preasf<inţitului> episc<op>, chir Nectarie, igumenind Mă<năs>t<i>rea sfinţ<ia sa> părint<e>le arh<imandrit> chir Ştefan. Leat 1795 [1795]".

f. 2. : „Predoslavie. Cinstit preacuvioase sfinţiĭa ta părint<e> arh<i>m<andrit>, igum<en> al sf<i>ntei Măn<ă>stiri Tismana, cu căzută plec<ă>cĭune închinîndu-mă, sărut cinstită mîna sfinţii <tale>.

Cu smerenie arăt sfinţii tale pentru această carte ce să numěşte grecěşte Theotocarion, întru carě să coprind canoane de rugăcĭune către preasf<î>nta Născătoarea de D<u>mn<e>zeu şi pur<u>rea Fecioara Maria, alcătuite pă 8 glasuri ce să citescŭ în fieştecare zi, seara la Pavecerniţă, după „Crez întru unul D<u>mn<e>zeu", care s-au tîlmăcit după grecie pre limba noastră rumînească, în zilile şi cu porunca răposatului întru fericire <a> preasfinţitului mitropolit chir <loc gol>, darŭ nedată în tipar; şi de atunci pînă acum să şi urmează citindu-să în sf<î>nta Mitropolie a Bucurěştilorŭ, precum şi la sf<înta> Mun<ă>stire Căldăroşani şi la alte locuri, în fieştecare zi, neîncetat, dup<ă> tipic.

Şi văzînd că iaste lucru trebuincios a să afla şi a să urma la fieştecare pravoslavnic, mai vîrtos la sf<i>ntele măn<ă>stiri, unde iaste adunare de părinţi spre umilinţă şi zdrobire de inimă, îndemnîndu-mă şi în puţină vrěme cu îndeletnicire<a> ce am avut, o am prescris şi eu; carě, după ce o am închinat aceĭaş<i> prea milostive Stăpîne, ce să prăznuĭaşte într-acest lăcaş, mai întîĭu o aduc către milosîrdiĭa dragostii ce<le>-i părintěşti şi păstorěşti a sfinţii tale, ca la un povăţuitor sufletescu şi hrănitor ce ne eşti noaoă, tuturor fraţilor cei întru H<risto>s ai aceştii obşti, rugîndu-mă să fie pri[i]mită osteneala mea, precum şi H<risto>s

D<o>mnul nu au lepădat prinosul văduvii; şi prin părinteasca rostire să să pue şi în orînduĭala ca să să urmĕze, precum <este> şi la alte sfinte besĕrici, a să citi la vrĕme. Ca din toţi cîţi să vor întîmpla a citi, doar să va milostivi Maica Ziditorĭului a ne mîngîĭa cu luminare spre cĕle sufletĕşti şi înpărtăşire de viĭaţa cea vĕcinică.

Al sfinţii tale mai mic şi plecat slug<ă>, Nicodim ierod<ia>c<onul>, icon<o>m T<ismanei>".

Ms. **2097.** Sec. XVIII (1795); 126 ff. 30,5 × 20,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Chenar în peniţă la f. 1, iar la f. 1ᵛ se găseşte un desen ce-l înfăţişează pe sf. Nicodim. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

GRIGORAŞ (SIN VASILE URICARIUL). **Moldova**

1. *Cronici moldoveneşti.*

f.2 : „Acestŭ Leatopisetŭ a<l> Ţ<ă>rîi Moldovei de descălecatul şi întîi de Traian înpăratul Rîmului cu rîmlĕnii şi pentru a doa descălecare de Dragoş vod<ă>, l-au făcutŭ cu toată cheltuiala <lui> Toade. Costache 3 <treti> logofătŭ, în zilele prealuminatului şi în[n]ălţatului domnu Io Mihai Racoviţî voevod, în al unsprăzĕcele an a în[n]ălţatei domnii, la a triĭa domnie a mării sale, în anii de la zidirea lumii 7234 <1726>, m<e>s<e>ţa aprili<e> 25".

f. 207 : „Die bine voitorĭu ĭubitului cetitorĭu, Gligoraş s<i>nŭ Vas<i>lie Uricaru am scrisŭ".

Ms. **115.** Sec. XVIII (1726); 208 ff. [*2—207*]; 32 × 19 cm. Scriere cursivă veche. Titlurile, iniţialele şi cifrele sînt scrise cu roşu. Titlul este încadrat într-un chenar în peniţă. La f. 2ᵛ un desen în peniţă, reprezintă creiarea Evei din coasta lui Adam. Frontispicii şi desene în medalion la ff.: 5ᵛ, 9, 43. Numerotaţie originală a filelor. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

Moldova

2. *Cronici moldoveneşti.*

Ms. **103.** Sec. XVIII (prima jumătate): 178 ff. [*aproximativ 1—176ᵛ*]; 32 × 21 cm. Scriere cursivă veche. Titlurile, anii şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff.: 1 şi 5. Iniţiale ornate la ff.: 1, 5, 6 ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Moldova

3. *Cronici moldoveneşti.*

Ms. **238.** Sec. XVIII (prima jumătate); 346 ff. [*2—317*]; 33 × 20,5 cm. Scriere cursivă veche. Titlurile, anii şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 2, 5, 9 şi 47. Ultimul frontispiciu cuprinde, în medalion, portretele voevozilor Sas, Dragoş şi Laţcu. Iniţiale ornate la ff.: 5, 9, 15 ş.a. Numerotaţie originală a filelor de la f. 9.

Moldova

4. *Cronici moldoveneşti.*

Ms. **256.** Sec. XVIII (prima jumătate); 91 ff. [*1—5ᵛ,9—91ᵛ*]; 26 × 19,5 cm. Scriere cursivă veche. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu.

Moldova

5. *Cronici moldoveneşti.*

f. 213ᵛ : „De bine voitor ĭubitului cetitor Gligoraş s<i>nŭ Vas<i>lie Uricarĭului".

Ms. **354.** Sec. XVIII (prima jumătate); 214 ff. [*3—213ᵛ*]; Scriere cursivă veche. Titlurile, anii şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 3, 5ᵛ, 9 şi 44. Ultimul frontispiciu cuprinde în medalion, portretele voevozilor Sas, Dragoş şi Laţcu. Iniţiale ornate la ff.: 5ᵛ, 9, 15 ş.a. Numerotaţie originală a filelor.

Moldova

6. *Letopiseţul Ţării Romîneşti.*

Ms. **940.** Sec. XVIII (prima jumătate); 70 ff. [*4—67ᵛ*]; 30,5 × 20,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Chenare şi frontispicii în peniţă la ff.: 4,5 şi 6. Iniţiale ornate la ff.: 6, 7ᵛ, 31 ş.a. Legătură veche în piele.

Moldova

7. *Catastihul averii lui Gheorghe Ursachi.*

Ms. **4082.** Sec. XVIII (prima jumătate); 153 ff. [*146—146¹⁸*]; 29 × 19 cm. Scriere cursivă veche. Numerotaţie originală a filelor.

GRIGORE (IERODIACONUL RÎMNICEANU). **Ţara Romînească** *Rîmnicul-Vîlcea*

1. *Miscelaneu teologic: Rugăciuni şi Rînduiala călugăririi.*

f. 88ᵛ : „Scrisă în Ep<i>scopiĭa Rîmnicului de Grigorie ierod<iaconul>, 1780. Iarŭ pre dragostea voastră rog, ĭubiţilor în D<o>mnul, pentru greşalele ce să vor fi întîmplat din alunecarea minţii, ertaţi, îndreptîndŭ cu d<u>hŭ pacinicŭ şi H<risto>s I<isu>s să ocîrmuiască în linişte viaţa voastră şi fericirii veacului de al optulea să vă învrednicească".

Ms. **2025.** Sec. XVIII (1780); 88 ff. 19,5 × 14 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Desene în peniţă la ff.: 1ᵛ şi 62ᵛ. Numerotaţie originală a filelor începînd cu 190. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească
Rîmnicul-Vîlcea

2. *Miscelaneu teologic: Teologie polemică, Istoria muntelui Athos, fragment de Pateric, Eshatologie şi Viaţa sf. Artemon.*

f. 92^v : „1780, iunie 20. Prescrisu-s-au în sf<î>nta Episcopie a Rîmnicului, de smeritulŭ ierodiacon Grigorie Rîmniceanulŭ, cu cheltuĭala lui Rafail, mon<a>h din sf<înta> Măn<ăs>t<ire> Hurezii".

f. 105^v : „În Ep<is> copiĭa Rîmnicului scrisă, cu cheltuĭala lui Rafailŭ monah. Sept<emvrie> 22, 1780".

f. 127^v : „1780, Grigorie Rîmniceanul, ierod<iacon>".

Ms. 2570. Sec. XVIII (1780); 127 ff. [*1–92^v, 96–105^v, 111–125^v, 127^{r-v}*]; 34 × 23 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu colorat la f. 1. Iniţiale ornate la ff.: 1, 4^v, 6^v ş.a. Numerotaţie originală a filelor pînă la f. 79. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească
Rîmnicul-Vîlcea

3. *Varlaam şi Ioasaf.*

f. 96^v : „S-au scris de ierodiaconul Grigorie Rîmniceanul, cu cheltuĭala ieromonahului Rafail. 1781, mai 18, în sf<î>nta Episcopie a Rîmnicului".

Ms. 2577. Sec. XVIII (1781); 96 ff. 33 × 22,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor.

Ţara Romînească
Rîmnicul-Vîlcea

4. *Istoria Ţării Romîneşti.*

f. 30^v: „S-au prescris de Grigorie ierodiaconul din Ep<i>scopiĭa Rîmnicului, cu cheltuĭala monahului Rafail. 1781".

Ms. 4650. Sec. XVIII (1781); 30 ff. 32,5 × 23 cm. Scriere cursivă. Titlul şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu şi iniţială în aur la f. 1. Numerotaţie originală a filelor.

Ţara Romînească
Rîmnicul-Vîlcea

5. *Oglinda bogosloviei.*

f. 54 : „S-au prescris în sf<î>nta Episcopie a Rîmnicului de smeritul între ierod<iaconi> Grigorie Rîmniceanul, cu cheltuĭala sf<i>nţii sale

părintelui chir Nectarie ierom<onahul>, iconom sf<i>ntei Ep<is>c<opii>. 1783, oct<omvrie> 4 dn<i>".

Menţiunea este scrisă şi în greceşte, cu mici deosebiri textuale.

Ms. 2712. Sec. XVIII (1783); 59 ff. [*1–54*]; 32 × 22 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu colorat la f. 3. Numerotaţie originală a filelor.

Ţara Romînească
Rîmnicul-Vîlcea

6. *Oglinda bogosloviei.*

f. 242 : „Oglinda b<o>gosloviei, scoasă de pre limba slovenească în limba rumînească de oarecare arhimandritŭ şi scrisă acum a şaptea oară în sf<î>nta Episcopie a Rîmnicului, în zilele preaîn[n]ălţatului domnŭ Io Mihailŭ Co<n>standin Suţulŭ voevodŭ, păstorĭu fiindŭ în scaunul Severinului preasf<i>nţia sa părintele chir Filaretŭ, episcopul Rîm<nicului>, în anul 1784, noem<vrie> 20.

Scrisă de Grigorie Rîmniceanul".

f. 246^v : „1784".

f. 306^v : „S-au prescris în sf<î>nta Ep<i>scopie a Rîm<nicului>, de smeritul între ierodiacon<i>, Grigorie Rîmniceanul".

Ms. 1388. Sec. XVIII (1784); 307 ff. [*242–306^v*]; 30 × 20,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Chenar colorat la f. 242. Frontispiciu şi iniţială colorată la f. 247. Miniaturi la ff.: 242^v şi 246^v. Numerotaţie originală a filelor.

Ţara Romînească
Rîmnicul-Vîlcea

7. *Varlaam şi Ioasaf.*

f. 216^v : „S-au scris în sf<î>nta Ep<i>scopie a Rîmnicului, de smeritul între ierodiaconi Grigorie Rîmniceanul".

Mai jos : „ τῇ δαπάνῃ τοῦ ἁγίου ἀρχιμανδρίτου κύρ Παρθενίου ἀργζεσσάνου, ἐν ἔτει ἀπογεννήσεως χριστοῦ 1784".

<=cu cheltuiala sfîntului arhimandrit chir Partenie Argeşanul, în anul de la Naşterea lui Hristos 1784>.

Ms. 2510. Sec. XVIII (1784); 222 ff. [*1–218^v*]; 20,5 × 15 cm. Scriere cursivă. Unele titluri şi iniţiale sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească
Rîmnicul-Vîlcea

8. *Floarea darurilor.*

f. 1 : „Şi s-au prescrisŭ acumŭ de Grigorie ierodiacon<ul>".

f. 131 : „S-au scris în sf<î>nta Episcopi<e> a Rîm<nicului>, de smeritul Grigorie ierod<iaconul>, cu chieltuĭala sfinţii sale părintelui iconomul chirŭ Nectarie".

Ms. a fost copiat după cartea tipărită la Snagov în anul 1700.

Ms. 2215. Sec. XVIII (aproximativ 1780); 131 ff. 16,5 × 10,5 cm. Scriere cursivă. Titlul și inițialele sînt scrise cu roșu. Frontispicii în peniță la ff.: 1^{v} și 4. Numerotație originală a filelor. Legătură veche în piele.

Țara Romînească

9. *Rugăciuni pentru iertarea păcatelor.*

f 9^{v}: „1798, dec<e>mv<rie> 10. Thoma leg<ă>t<orul>". Însemnarea este a lui Grigorie Rîmniceanu.

Ms. 2519. Sec. XVIII (1798); 9 ff. 21 × 15 cm. Sciere cursivă. Titlurile și inițialele sînt scrise cu roșu. Frontispicii în peniță la ff.: 1 și 7^{v}.

Țara Romînească

10. *Oglinda bogosloviei.*

Însemnarea de la f. 58 : „S-au prescris în sf<î>nta Mitropolie a Bucureștilor de mult păcătosul Toma cu chieltuiala sfi<n>ț<iei sale> părinrelui Cleonic, ierodiac<onul> sf<intei> M<itropolii> a Buc<ureștilor>, 1795, octomv<rie> 18", ne îndreptățește să credem că Grigore Rîmniceanu, a cărui grafie este evidentă, a folosit un manuscris copiat de Toma la 1795.

Ms. 4413. Sec. XVIII (sfîrșit); 58 ff. 30 × 21 cm. Scriere cursivă. Titlurile și inițialele sînt scrise cu roșu. Frontispiciu în peniță și inițială ornată la f. 3. Numerotație originală a filelor.

Țara Romînească

11. *Miscelaneu: Pastorala mitropolitului Dosithei al Ungrovlahiei și Cuvînt al lui Ioan egumenul Raithului*

Ms. 2015. Sec. XVIII (sfîrșit); 385 ff. [*aproximativ 183—194*^{v}]; 22 × 15 cm. Scriere cursivă. Al doilea titlu și unele inițiale sînt scrise cu roșu. Frontispiciu colorat la f. 187. Legătură veche în piele.

Țara Romînească

12. *Ceaslov.*

Ms. 2521. Sec. XVIII (sfîrșit); 476 ff. [*1—2, 4—476*^{v}]; 21 × 7,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile și inițialele sînt scrise cu roșu. Inițiale ornate la ff.: 9^{v}, 62^{v}, 346 ș.a. Numerotație originală a filelor. Legătură veche în piele.

Țara Romînească

13. *Mîna lui Damaschin.*

f. 8^{v}, la sfîrșitul Prefeței: „Grigorie arhimandritŭ Rîmniceanu".
f. 7^{v}, anul copierii: „1808".

Ms. a fost copiat după cartea tipărită la Sibiu în anul 1793.

Ms. 2314. Sec. XIX (1808); 135 ff. 12,5 × 6 cm. Scriere cursivă. Titlurile și inițialele sînt scrise cu roșu. Chenar, stema țării și frontispicii în peniță, la ff.: 1^{r-v}, 2 și 9. Legătură veche în piele.

Țara Romînească

14. *Miscelaneu: Aritmetică, Pascalie, Trigonometrie.*

Ms. 1081. Sec. XIX (început); 225 ff. [*1—76*^{v}, *178—181, 214—217.* Restul filelor, în latinește și grecește, sînt scrise probabil, tot de Grigore Rîmniceanu]. 20 × 8 cm. Scriere cursivă. Unele titluri și cifre sînt scrise cu roșu. Paginație originală cu cifre arabe.

Țara Romînească

15. *Prefață și Scară la Aritmetica lui Manuel Glyzunios.*

Ms. 1316. Sec. XIX (început); 180 ff. [*4—10*]; 22,5 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile și unele inițiale sînt scrise cu roșu. Frontispiciu în peniță la f. 7. Legătură veche în piele.

GRIGORE (IEROMONAHUL). **Țara Romînească** *Măn. Tismana*

Fragmente din Pomelnicul mănăstirii Tismana.

Cf. **Ms. 2500**, f. 4^{v}: „Acest pomĕ<lni>c cînd s-au făcut, aflîndu-mă și eu aci la Mă<nă>st<i>rea Bistrița, lîngă sfinția sa părint<e>le arhimandritu<l> chir Ștefan, ig<u>m<enul> Tismĕnei, fiindu-i ucenic și de călugărie și de preoție, amŭ scrisŭ eu cu mîna mea, din porunca sfinții sale toat<e> scri[i]sorile cît<e> arată la începutul Pomĕni[i]cului celui mare și la sfîrșit, cu plată de la sfinția sa, coale unsprăzece și coala cîte parale șapte; iar temeĭurile sînt zugrăvit<e> și scrise de altă mînă.
Mă rog părinților să fiu neuitat și eu la sf<î>ntul jertvelnic. Al tututror plecat, Grigorie ierom<o>nahu<l> Tismenei'.

Sec. XVIII (1798). Scriere cursivă.

GRIGORE (IEROMONAHUL DE LA COZIA). **Țara Romînească** *Măn. Cozia*

1. *Scara sf. Ioan Scărarul.*

f. 2: „Leastviță, adecă Scara, carĕ cuprinde în sine vi[i]ața sf<î>ntului prea cuviosului părintelui nostru Ioan[n]ŭ, carele au și izvodit această carte, ce are 30 de cazanii, pentru îndreptarea călugărilor și un cuvînt de învățătură cătră nastavnicŭ.
Și s-au scris în zilele luminatului d<o>mnŭ Io Ștefanŭ Racoviță voevodŭ, fiindŭ mitropolitŭ al Ungrovlahiei chirŭ Grigorie, la anii de la H<risto>s 1765 avgust 15 d<ni>, cu toată chieltuĭala sf<ințitu>lui Sofronie ieromonahŭ, de Grigorie smeritul și nevrĕdniculŭ ieromonahŭ de la sf<î>ntulŭ Schitŭ al Cozii de după turnŭ".

f. 490^{v} : „Slavă, laudă, cinste şi închinăcĭune lui D<u>mnezeu că mi-[i] au ajutatŭ, după începutŭ de amŭ ajunsŭ şi la sfîrşitŭ.

Această sf<î>ntă şi d<u>mnezeĭască carte, ce să chiĭamă Scara, scrisu-s-au prin osteneala smeritului întru ieromonahi Grigorie ; şi oricine să va întîmpla a ceti pre dînsa şi va afla greşeli, au în cuvinte, sau în slove, să nu vă grăbiţi a-mi pune în ponos, ci îndreptaţi cu d<u>hulŭ blîndĕţelorŭ, că n-au scris îngerŭ, ci mînă de ţărînă şi minte de om păcătos. Că pre cîtŭ iaste de anevoe omului a nu păcătui, aşijderea şi scriitorĭului a fi fără de greşală, <că>ci toţi greşim multŭ ; pentru aceasta ertaţi, ca şi cucer<nic>iei voastre să vă dăruiască H<risto>s luminare minţii şi descoperire d<u>mnezeeştilorŭ lui taini, spre mînţuirea sufletelorŭ voastre. Aminŭ.

Ori cîţi s-arŭ întîmpla a ceti pre această sf<î>ntă carte să zică : D<u>mnezeu să iarte pre Grigorie ieromonahulŭ, carele au scris această sf<î>ntă carte, la anulŭ de la zidirea lumii 7273, iară de la Hristosŭ 1765, luna avgustŭ 15 dni, zile. Grigorie ierografosŭ de la sf<î>nta M<ă>n<ă>st<ire> Coziĭa".

Ms. 163. Sec. XVIII (1765) ; 492 ff. [*2–490^{v}*] ; 20,5 × 14,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Chenar colorat la f. 2. Frontispicii colorate la ff. : 1, 3, 10^{v}, 16 ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

Ţara Romînească

2. *Miscelaneu : Istoria asediului Vienei, Descoperirea sf. Liturghii, Istoria risipirii Ierusalimului, Istoria luării Ţarigradului ş.a.*

f. 173 : „Iulie, 12, 1766. S-au scris din porunca şi cu toată chieltuĭala dumnealui Radulŭ Voinesculŭ, bivŭ vel stolnic, prinŭ osteneala mai micului şi nevrĕdnicului între ieromonahi, Grigorie ieromonahul.

Ori cîţi vor ceti pre această carte să zică toţi : D<u>mnezeu să iarte pre Grigorie ieromonahulŭ, carele s-au ostenit de au scris".

Ms. 3151. Sec. XVIII (1766) ; 173 ff. 21,5 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi unele iniţiale sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff. : 69, 74, 127 şi 164. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

GRIGORE (LOGOFĂTUL). **Ţara Romînească**
Măn. Aninoasa-Muscel

Miscelaneu : Paraclisul şi Viaţa sf. Grigorie Decapolitul, Cronica lui Iordache Stavrache ş.a.

f. 3^{r-v} : „Această viĭaţă a Sfîntului, cuviosului şi de Dumnezeu purtătorului, părintelui no[a]stru Grigorie Dicapolit o am scris-o dupe o filadră ce o am aflat la metoh sfintii Mitrop<o>lii, ce să numeşte Măgureanu ; care aceia era cu tipar şi cu toată orî<n>duiala, adică cu

Vecerniĭa, cu Utrăniĭa şi cu Canoane şi cu Paraclis Sfîntului, care Paraclis l-am scris aicea.

Şi s-au scris în zilile prealuminatului domnu Io Mihail Co<n>sta<n>d<in> Suţul v<oe>v<o>d, întru a dooa[ă] domni[i]e a mării sale, păstorindu turma pravoslavnicului norod al lui H<risto>s preasfinţiĭa sa părintele mitrop<o>lit [lui] chiriu chir Cozma, întru al cincilea an al păstorii preasfinţii sale.

Şi am scris pre pomenire ; iar cei ce vă veţi întîmpla a ceti, bucuraţi-vă întru Domnul cu <sic> multe cuvin<te> folisitoare sînt în viĭaţa sfîntului. Pentru care mă rogu ca, orice greşală veţi găsi[i], îndreptaţi ; că n-au scris-o mînă de înger, ce de om. Ce mă ertaţi, nezicînd vreun cuvînt rău, ca şi pe dum<nea>v<o>astră să vă erte Domnul şi să vă îndrepteze spre lumina poruncilor Lui.

Iar carele să va întîmpla să o fure să fi[i]e afurisit de Domnul nostru I<isu>s H<risto>s şi de 318 sfinţi părinţi de săborul Nichei<i> şi de toate sfintele soboară şi să aibă pîrîş la dreaptă judecată pre marele şi luminătorul Grigorie Dicapolit.

Şi am <scris> la anii di la Naşterea lui H<risto>s 1792, iulie 29, [de] robul lui Dumnezeu Grigorie".

Mai jos, de altă mînă : „Grigorie log<ofătul> de la sfînta Măn<ăs>t<i>rea Aninoasa".

f. 4^{v}, la sfîrşitul predosloviei către cetitori : „Grigorie ot sfînta Mitrop<o>li[i]e".

Mai jos, de aceiaşi mînă, următoarea însemnare din sec. XIX :

„Acestea istorii ce le-am scris eu cînd mă aflam la sfînta Mitropolie, la sfinţiĭa sa părintele iconom al sfintei Mitropolii, chirio chir Dositheu Buzăĭanul, fiindcă să afla sfinţiĭa sa iconom de opt ani la trei mitropoliţi<. . . . .> Şi apoi l-au făcut igum<e>n la sfînta Măn<ăs>t<i>re Aninoasa, în sud Muscel şi fiindcă mă aflam şi eu la sfinţiĭa sa, părintele igum<e>n, sluji<n>d de ani doisprezece, care sfinţiĭa sa m-au crescut şi sfinţiĭa sa m-au învăţat carte şi sîntu ceracu al sfinţii sale, care D<u>mnezeu să<-i> dăruiască săn<ă>tate< . . . . >

Şi eu am scris, ca cine va citi să aibă a mă pomeni".

Însemnări ale copistului, mai ales din anul 1797, fără să aducă însă ştiri noi cu privire la persoana sa, se mai găsesc la ff. : 1^{v}–2, 12^{v}, 41, 49^{v}, 50, 53^{v}, 56^{v}, 72^{v}, 82–84.

Ms. 4468. Sec. XVIII (1792) ; 84 ff. 21 × 14,5 cm. Scriere cursivă.

GRIGORE (POPA DIN MĂHACI). **Trasnilvania**
Măhaci-Turda

prescrie un miscelaneu teologic, cunoscut sub denumirea de Codex Sturdzanus.

f. 10 : „Пыс мсца мр. ѳі днь въ днь Батрь Жикмон кралю, егда оубїеть МиХаю вод. wт миръслъ8, влѣт от Ядам × зри, wт рожство Хсво × аХ. Помени Гн.

дше рабБжїе призвитерь їреи Григорїе, въ wставленїе грѣХwм, въ црствои бсное". < = Scris în luna lui martie, 19 zile, în zilele craiului Batăr Jicmond, cînd fu bătut Mihai vodă la Mirăslău, la anul de la Adam 7108, de la nașterea lui Hristos 1600. Pomenește, Doamne, sufletul robului lui Dumnezeu, prezviteriului ierei Grigore, spre iertarea păcatelor, în împărăția cerurilor>.

f. 76: „Помѣни Ги дше рабь Бжїе Григорїе, въ wставленїе грѣХwм, въ црствои бснїи" <=Pomenește, Doamne, sufletul robului lui Dumnezeu Grigorie, spre iertarea păcatelor, în împărăția cerurilor>.

f. 89ᵛ : „Ас <sic> поп. Григорїе от МжХачю. Мсца ген. кѳ днь влто ×зча. wт рож. Хсва ×афпг. Бгданипрости" <=Eu popa Grigore din Măhaci. Luna ianuarie 29 zile, anul 7091. De la nașterea lui Hristos 1583. Bogdaiprosti>.

f. 107ᵛ : „Scris-am eu popa Grigorie di în Mîhacĭu, în zilele lui Bat<ă>rŭ Buldujarĭu craĭu. Carte ciri să va întreba cu altul, să știe răspunde. Iară numîrul ailor de la Adam 7115 ai; de la nașterea lui H<risto>s 1607 ai".

f. 122ᵛ : „Пис. поп. Григорїе ди МжХачю. влѣт ×зркз; wт рожд. ×аХѳї, мсца маи ї днь. Аминь". <=A scris popa Grigore din Măhaci. În anul 7127; de la Naștere 1619, luna mai 10 zile. Amin>.

Ms. 447. Sec. XVI–XVII (1583–1619); 124 ff. 20 × 13,5 cm. Scriere semiuncială. Titlurile sînt scrise cu roșu. Frontispicii în peniță la ff.: 11, 16 și 63ᵛ.

GRIGORIEVICI (IEROMONAHUL NATANAIL). **Moldova**

Pomelnicul Mitropoliei Moldovei.

f. 1: „Sinodicŭ sau Pomĕn[n]ecŭ, pentru fericiții și pururea pomeniții ctitori a<i> sf<i>ntei Mitropolii a Țării Moldovii și pentru preosf<i>ntiții răpăosații mitropoliții carii au păstoritŭ această de D<u>mnezău păzită țară creștinească și pentru alți milostivi și fericiți boĭari și negutetori, făcătorii de bine și dătătorii de bunătăț<i> întru această sf<î>ntă Mitropolie, acumŭ întîi întru acestŭ chipŭ dintru multă cercare și întrebare tocmitŭ și așezatŭ de însuși preosf<i>nțitulŭ chiriu chir Iacovŭ, mitropolitulŭ a toată Țara Moldovii, în zilele mării sale prealuminatului domnŭ și oblăduitorĭului a toată Țara Moldovii, Io Matei Ghica voevod.

Și s-au scrisŭ în sf<î>nta Mitropolie în orașŭ în Ĭași la anii de l<a> zidirea lumii 7262, iară de la mîntuirea lumii, adecă de la H<risto>s 1754 în luna lui mai. Și s-au scrisŭ de mine smeritulŭ și nevrĕdniculŭ întru călugări, însă adevăratulŭ fiĭu și credinciosŭ slujitorĭu sf<i>ntei besĕreci a răsăritului, Nathanailŭ ieromonahŭ Grigorieviciŭ".

Ms. 1567. Sec. XVIII (1754); 67 ff. [*aproximativ 1–6ᵛ, 8, 12–13ᵛ, 20, 24, 28, 32*]; 30 × 20 cm. Scrierea atribuită copistului imită tiparul. Titlurile și inițialele sînt scrise cu roșu. Chenare în peniță la f. 1ʳ⁻ᵛ. Frontispicii în peniță la ff.: 2, 8, 12 ș.a. Numerotație originală a filelor. Legătură veche în piele.

GRIGORIOVICI (IPODIACONUL DIMITRIE). **Moldova**

Cronograf.

f. 1: „Hronograf sau leatopisețŭ, adecă adunarĕ și strîngere noao a multe istorii care să începŭ de la zidirea lumii carele spune prĕ rîndŭ pînă în an[n]ii de acmŭ, izvoditŭ întîĭu de Pătrașco Danovici, logofătul alŭ treile<a>; iară acmu pre acelaș izvod, molitfa sa, Climentie arhidiaconul, poftind și cercĕtîndŭ scripturile, pus-au îndemnarĕ și cheltuială de s-au scris această cartĕ în zilele prealuminatului și preîn[n]ălțatului întru Hr<i>stosŭ D<u>mn<e>zău bl<a>gocestivului domnŭ și stăpînitorĭu Țărîi Moldovii Io Grigorie Ghica voevoda, cu bl<ago>s<lo>veniĭa preaosf<i>nțitului în D<u>hulŭ Sf<î>ntŭ, chir Antonie, dinŭ mila lui D<u>mn<e>zău arhiep<i>scopŭ Socevii și mitropolit a[l] toată Țara Moldovii, în cursulŭ anilor dĕ la zidirea lumii 7240, iară dĕ la întruparea D<o>mn<u>lui H<risto>s 1732, avgustŭ în 20 de zile.

Și am scris eu Dimitrie Grigoriovici, ipodiaconulŭ".

f. 2ʳ⁻ᵛ: „<. . . . . > Pentru acĕĭa, ĭubite cetitorĭule, citenie de istorii, mare dobîndă și destuparĕ de minte și învățătură dă celor următori și mai de pre urmă oameni, carĕ lucru să vĕde în toat<ă> lumea; că cu cetitul sf<i>ntelor scripturi rugămŭ pre m<i>l<o>stivulŭ D<u>mn<e>zeu și ne dă ertare greșalelor noastre. Cu cetirea sf<i>ntelor scripturi cunoaștem lucrurile cĕle de mulți ani trecute, ca <și> cum li-am vedea în[n]aintea noastră; că mulți dascali mare <sic> și aleși au pus trudă și ostenealî de au scris istorii și fapte a înpărați și a crai, a domni și a maistani, carĕ cum ș-au [cum ș-au] cumpătat viața; și cinste arătînd dascalii aceĭa și lăsîndŭ învățătură celor de pre urmă ca să afle folos și fiecine ca să-ș<i> poată cumpăta viața: de cĕle rĕle să se ferească și spre bune și de folos să urmeze.

Citĕște dar, pre această cartĕ ce să ch[i]iamă leatopisețŭ, că vei putea cu învățături și arîtări ce spun la această pisanie, a-ți înblînzi firea și a-ți cumpăta dintru învățăturile acelor vrĕdnice de demultŭ și vechi vitĕji<i>, spre care lucru rogŭ pre D<u>mn<e>zeu să pue cuget bun și îndemnarĕ la inimile dumilorvoastre. Să pliniți desăvîrșit lucrul acesta, cetindŭ și ascultîndŭ cu sănătate. Amin.

De tot binile voitorĭu, preaĭubitului cetitorĭu, Dimitrie Grigoriovici, ipodiacon".

f. 419: „Sfîrșit și lui D<u>mn<e>zău mulțămită. Cu bunăvoirea Părintelui și cu sporirea Fiĭului și cu săvîrșirea sf<î>ntului și de viață făcătorĭului D<u>hŭ, scrisu-s-au această carte, ce s<e> ch[i]iamă Hronograf, în cursul anilor de la zidirea lumii 7240, iar de la mîntuirea lumii 1732, cînd oblîduĭa în vestita cetate a Ț<a>rigradului sultan Mahmut înpăratul turcescŭ, în[n] al doile an al înpărăției sal<e>, purtînd cîrma pravoslaviei preafericitul întru Duhul Sf<î>ntŭ chir Paisie, din mila lui D<u>mn<e>zeu arhiep<i>scop Țarigradului și patr[i]iarhŭ a toatî lumea; iară în Țara Moldovei domn[i]ĭa prealuminatul și crĕștinul domnŭ Io Grigorie Ghica voevoda.

Şi s-au scris această carte cu bl<a>goslovenie<a> preaosfinţitului chir Antonii, din mila lui D<u>mn<e>zeu arhiep<i>scop Socevei şi mitropolit a[l] toat<ă> Moldovlahiĭa, cu toat<ă> cheltuiala molitvei sali lui Climentie arhidiaconul, întru a sa pomenirĕ.

Iar lui D<u>mn<e>zeu, Celui ce ne-au agiutat de am văzut după început şi săvîrşit<ul>, slavă şi cinstĕ, în vĕcii vĕcilor. Aminŭ.

Cine truda noastrî pri[i]mĕşte
D<u>mn<e>zăule, cu bine îl dăruĭaşte!
Dimitrie Grigoriovici, ipodiacon".

Ms. 1469. Sec. XVIII (1732); 422 ff. [*1—419*]; 31 × 20 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu şi aur. Miniaturi lucrate, probabil, de altă mînă la ff.: 1, 11, 42ᵛ, 132 şi 366ᵛ. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele, restaurată la cotor.

HOCIUNG (CĂPITANUL ANTOHI). **Moldova**

Istoria Ecaterinei a II-a şi descrierea Chersonului.

f. 122ᵛ: „Această cărticică, cu cîte să află într-însa, am scris-o eu, Antohi Hociungu cap<i>t<an>, în vreme<a> cîndu mă aflam şăzind în casa d<u>misale condicarĭului Ştefanu Zătreanu.

Şi mă rogu d<u>m<nea>v<oastră>, tuturoru celor ce vor ceti pe dînsa, orice greşală veţi găsi, ori în slove, ori în cuvinte, să ertaţi, căci singuri dumn<e>avo<a>stră veţi cunoaşte că n-am fost bun omu, procopsit la învăţetură sau la scrisoare. 1793, mart<ie> 25".

Ms. 3102. Sec. XVIII (1793); 130 ff. [*1—122ᵛ*]; 24 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi unele cuvinte sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

HOLBAN (IOAN). **Moldova**

Cronograf.

f. 1: „Cu mila lui D<u>mnizău începui a scrie Hronograful, adică anii scriş<i> di la zidirea lumii, carii acum l-am scris cu toată chĕltuiala mea, eu, mai gios numitul, în zililĕ prealuminatului şi preaîn[n]ă<l>ţatului domnului nostru Ioanŭ Alĕxandrŭ Ioan voevod întru întîe domnie a mării sali şi mitropolit fiindŭ în ţara noastră preaosfinţie sa chir chirŭ Gavrii<l> a toată Ţara Moldavii.

Şi l-am scris în satul nostru Fundoe, undi să cinstĕşti şi să prăznueşti hramul lui sfĕtii Nĕculai, la anii dĕ la zidir<ea> lumii 7293, iară dĕ la H<risto>s 1785, ghĕnar 10. Ioanŭ Holbanŭ".

f. 1ᵛ: „Ioanŭ Holban", semnează şi versurile la stema ţării.

Ms. 3527. Sec. XVIII (1785); 355 ff. 33 × 20,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi cifrele sînt scrise cu roşu. Chenare şi frontispicii colorate la ff.: 1, 2, 6 ş.a. Numerotaţie originală a filelor.

HRÎSTEA (SIMION). **Transilvania** *Braşov*

Mărturisirea ortodoxă.

f. 80: „Să s<e> ştie că această sf<î>ntă carte ce să chiĭamă Pravoslavnica mărturisire iaste a mea, a lui Simeon Hrîst<ea> ot Braşov şi o am scris eu cînd am învăţat la părintele Radul Tĕmpĭa, în anul de la H<risto>s 1727, lun<a> lui fev<ruarie>, dnî 13".

Cu litere latine, exceptînd luna: „Anno 1727, fev<ruarie> die 13".

Ms. 3811. Sec. XVIII (1727); 104 ff. [*6—36, 38—80*]; 15,5 × 9,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 8. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

HRIZEA (DASCĂLUL). **Ţara Romînească** *Măn. Argeş*

Canoane de umilinţă către Maica Domnului.

f. 228ᵛ: „Sfîrşitul canoanelor şi lui D<u>mn<e>zeu laudă, Celui ce pururea să proslăvĕşte întru sfinţii Săi şi ne-au ajutat după început de am şi săvîrşit. Ĭulie 12, leat 7276. Ко <sic> Рож. Хво <= de la naşterea lui Hristos> 1768" <anii sînt scrişi cu cifre arabe>.

f. 229ᵛ: „Hrizea dasc<ăl> <de la> Măn<ăs>t<irea> Argeş".

Ms. 1683. Sec. XVIII (1768); 238 ff. [*1—229ᵛ*]; 20 × 14,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 1, 12ᵛ, 17 ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

HUDECI (PISARUL GRIGORE). **Moldova** *Roman*

1. *Istoria etiopicească a lui Iliodor, vol. II.*

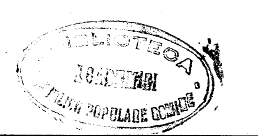
f. 98ᵛ: „Această cartĕ, ce să numĕşte Iliodor, s-au scris după cum să vĕde de mine Grigori<e> Hudeci, pisar ot Episcopie Rom<a>nului, la velet 1784, av<gust>".

Ms. 2774. Sec. XVIII (1784); 98 ff. [*2—98ᵛ*]; 30,5 × 21,5 cm. Scriere cursivă. Numerotaţie originală a filelor.

Moldova *Roman*

2. *Din scrierile lui Oxenstiern, cartea II-a.*

f. 86ᵛ: „Această carte ce să numeşte Oxistern al doilea s-au scris după cum să vĕde în zilele preaîn[n]ălţat<ului> domn Ioan Alexandru

Mavrocordat v<oe>vod şi a preosfinţit<u>lui arhiepiscop şi mitr<opolit> <al> Moldaviei, chir Gavriil şi în zilele preaosf<inţiei> sale chirio chir Leon, episcop Romanului, le<a>t 1785, oct<omvrie> 10, de mine, mai micul între cei de obşte fraţi, Grigori<e> Hudeci, pisar ot Episcopiĭa Roman<u>lui".

Ms. 3338. Sec. XVIII (1785); 86 ff. 30 × 20,5 cm. Scriere cursivă. Numerotaţie originală a filelor cu cifre arabe.

Moldova
Iaşi

3. *Zăbava fantasiei, partea II-a.*

f. 130^{v}: „Această carte ce să numeşte Zăbava fandasiei, al doilea, s-au tălmăcit de pre limba grecească pe limba moldovenească de dumn<e>a-lui Constandin Vîrnav, cam<a>raş la anul < loc gol >.

Şi s-au scris cu cheltuiala sfinţii sale părintelui chir Veniamin Costache, eclisiarh Mit<ropoliei>, de mai micul între toţi Grigorie Hudeci, pisar ot sfînta Mitropolie în Eşi. La anul 1788, dechemvri<e> 12, au luat sfîrşit".

Ms. 433. Sec. XVIII (1788); 132 ff. [*1—130^{v}*]; 23,5 × 16 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor cu cifre arabe. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

Moldova
Roman.

4. *Din scrierile lui Oxenstiern, cartea II-a.*

f. 143: „Sfîrşitul cărţii al doile a lui Oxistern, la anul 1803, martie 8. Scris în sf<î>nta Episcopie <a> Roman<u>lui, de Grigorie Hudici".

Ms. 1147. Sec. XIX (1803); 145 ff. 23,5 × 17,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Paginaţie originală cu cifre arabe.

IACHINT (STAREŢUL CERNICĂI). **Ţara Romînească**

1. *Theotocarion.*

f. 7: „1793, maĭu 10".

f. 8: „Maĭu 26,1793".

Ms. 1940. Sec. XVIII (1793); 303 ff. 23 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 7, 8, 156^{v} ş.a. Iniţiale ornate la ff.: 1, 8, 134^{v} ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

2. *Miscelaneu teologic: Sentinţa lui Pilat şi Teologie polemică.*

f. 114: „1793, dechemvrie 17".

Ms. 1962. Sec. XVIII (1793); 128 ff. [*aproximativ*: *1^{v}—4^{v}, 69—114*]; 23,5 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Unele titluri şi iniţiale sînt scrise cu roşu. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

3. *Miscelaneu teologic: Învăţătură pentru cei ce vor să se călugărească, Aşezămîntul stareţului Paisie, Cuvînt la îngroparea stareţului Paisie ş.a.*

f. 72^{v}: „1795".

Ms. 2159. Sec. XVIII (1795); 75 ff. 20,5 × 14,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff.: 1, 8, 17 ş.a. Numerotaţie originală a filelor.

Ţara Romînească

4. *Întrebări şi răspunsuri ale cuvioşilor Varsanufie şi Ioan.*

f. 1^{v}: „Cartea[a] sf<i>nţilorŭ stareţi, a marelui Varsanofie şi Ioan[n], întrebări şi răspunsuri, acumŭ a do<ua> oară prescrisă după cea tălmăcită după elinie, în zilele prealuminatului domnŭ Io Alexandru[lŭ] Constandinŭ Muruzŭ voevod, arhiepăstorind în scaunul Mitropoliei preasf<i>nţiĭa sa părintele chirio chirŭ Dositheu, carĕ s-au scrisŭ aici întru smerita obştime Cernica < . . . . >, prinŭ îndemnarea cuvioşiei sale chirŭ Timotheu, ieromonahulŭ, egumenulŭ chinoviei şi diadohulŭ acestuĭaşi arhimandrit şi stareţŭ. 1796.

Şi s-au începutŭ acest d<u>mnezee<s>cŭ lucru, noemv<rie> 5 zile şi au luatŭ sfîrşitŭ maĭu 20 de zile".

f. 426: „Sfîrşitŭ cărţii. 212 coale [doo sute doosprezece]".

f. 426^{v}: „Slavă multŭ înduratului D<u>mnezeu, că ne-au ajutat după ce amŭ începutŭ de amŭ şi săvîrşitŭ această sf<î>ntă carte, carĕ s-au prescris de pre o altă carte, ce să află tîlmăcită după ellinie de unŭ dascalŭ foarte iscusitŭ <. . . . .>, în <a>nii de la H<risto>s 1787, acum în anii 1796 maĭu. Şi s-au începutŭ acest d<u>mnezeescŭ lucru a să scrie de la leat 1795 noemvrie 5 zile şi au luatŭ, cu ajutorĭulŭ sf<i>nţilorŭ săvîrşire la maĭu 20, afară de patru tedrate, adecă şaisprezece coale, ce era mai dinŭ nainte scrise".

Ms. 1899. Sec. XVIII (1795—1796); 426 ff. [*1—55^{v}, 57—426^{v}*]; 32 × 22,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu şi chenar în peniţă la ff.: 2 şi 8. Portretul în culori al unui călugăr, la f. 8. Iniţiale ornate la ff.: 2, 6^{v}, 8 ş.a. Paginaţie originală. Legătură veche în piele.

Țara Romînească
Măn. Cernica

5. *Fragmente din Filocalie.*

ff. 321—322 : „Cărți lucrătoare din Filocaliĭa, ce s-au prescris de sf<i>nția sa preacuviosul chir Iachinth, starețu<l> din Cernica, în vremea bătrînulu<i> Gheorghie arhim<and>r<itul>, începătorĭul Cernicăi, la leat 1800 < . . . . >. Am scris spre pliroforiĭa celor împreună cu mine. <1>828, mai 5. Chiriac arhim<an>dr<it> Rîm<n>ice<anu> Caloian<u>. București < . . . . >".

Ms. 1929. Sec. XVIII (1800) ; 322 ff. *[1—321]* ; 23 × 17 cm. Scriere cursivă. Titlurile și inițialele sînt scrise cu roșu. Frontispicii și inițiale la ff. : 1, 19, 110 ș.a. Legătură veche în piele.

Țara Romînească

6. *Fragment din Minunile Maicii Domnului.*

Ms. 1228. Sec. XVIII (sfîrșit) ; 230 ff. *[1—17]* ; 21 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlurile și inițialele sînt scrise cu roșu. Numerotație originală a filelor.

Țara Romînească

7. *Cîntări bisericești.*

Ms. 1872. Sec. XVIII (sfîrșit) ; 90 ff. *[9—33ᵛ, 39—88ᵛ]* ; 16×10,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, inițialele și indicațiunile tipiconale sînt scrise cu roșu. Frontispiciu în peniță la f. 9. Legătură veche în piele.

Țara Romînească

8. *Minunile sf. Nicolae.*

Ms. 1943. Sec. XVIII (sfîrșit) ; 155 ff. *[57ᵛ—155ᵛ]* ; 22,5×16,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile și inițialele sînt scrise cu roșu. Inițiale ornate la ff. : 66ᵛ, 71, 154ᵛ ș.a. Legătură veche în piele.

Țara Romînească

9. *Capete ale cuviosului Thalasie.*

Ms. 1956. Sec. XVIII (sfîrșit) ; 490 ff. *[451—490ᵛ]* ; 23×16,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile și inițialele sînt scrise cu roșu. Inițiale ornate la ff. : 452, 454ᵛ, 456 ș.a. Legătură veche în piele.

Țara Romînească

10. *Cuvinte ale sfinților Isihie preotul, Marco Pustnicul și Antonie cel Mare.*

Ms. 1957. Sec. XVIII (sfîrșit) ; 506 ff. *[230ᵛ—306ᵛ]* ; 23×17 cm. Scriere cursivă. Titlurile și inițialele sînt scrise cu roșu. Inițiale ornate la ff. : 255ᵛ, 260ᵛ, 297 ș.a. Legătură veche în piele.

Țara Romînească

11. *Cîntări bisericești din postul mare.*

Ms. 1958. Sec. XVIII (sfîrșit) ; 48 ff. *[1—42ᵛ]* ; 24×17 cm. Scriere cursivă. Titlurile, inițialele și indicațiunile tipiconale sînt scrise cu roșu. Numerotație originală a filelor. Legătură veche în piele.

Țara Romînească

12. *Viața sf. Ioan Gură de Aur.*

Ms. 1964. Sec. XVIII (sfîrșit) ; 279 ff. *[1—276ᵛ]* ; 23×16 cm. Scriere cursivă. Titlul și inițialele sînt scrise cu roșu. Frontispiciu în peniță la f. 1. Inițiale ornate la ff. : 1, 33ᵛ, 42 ș.a. Numerotație originală a filelor. Legătură veche în piele.

Țara Romînească

13. *Cuvinte ale sf. Simeon Noul Teolog.*

Ms. 1990. Sec. XVIII (sfîrșit) ; 498 ff. *[199—208]* ; 23 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Titlul, inițialele și trimiterile marginale sînt scrise cu roșu. Legătură veche în piele.

Țara Romînească

14. *Slujba sf. Visarion.*

Ms. 2013. Sec. XVIII (sfîrșit) ; 111 ff. *[1—28]* ; 22,5 × 16 cm. Scriere cursivă. Titlul, inițialele și indicațiunile tipiconale sînt scrise cu roșu. Legătură veche în piele.

Țara Romînească
Măn. Cernica

15. *Stavrofilia sau Cărțile Crucii Domnului.*

f. 228ᵛ : „Scrisu-s-au această carte de smeritul între ieromonahi Iachint". <Textul este criptografiat>.

Ms. 2130. Sec. XVIII (sfîrșit) ; 311 ff. 21,5 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, inițialele și trimiterile marginale sînt scrise cu roșu. Frontispicii și inițiale ornate la ff. : 1, 43ᵛ, 96 ș.a. Miniatură reprezentîndu-l pe Iisus Hristos la f. 229. Paginație originală.

Țara Romînească

16. *Canon de rugăciuni.*

Ms. 3612. Sec. XVIII (sfîrșit) ; 27 ff. *[1—7, 9—19]* ; 22,5 × 16 cm. Scriere cursivă. Titlul, inițialele și indicațiunile tipiconale sînt scrise cu roșu.

IACOV (LOGOFĂTUL).

Țara Romînească
Vișoi-Tîrgu Jiu

Miscelaneu : Descîntece, Rugăciuni, Slujbe religioase ș.a.

f. 41ᵛ : „Leatŭ 1784. Cu puterea lui I<isu>s H<ristos> și cu a Maichei <sic> Precesti<i> și cu a tuturor sfinților, scris-am eu, l<o>g<o>fătulŭ Iacovŭ, care șezŭ din sus de Vișoi, în luncă, lîngă Dîrsta, diĭaconului

Gheorghe, această slujbă, pentru d<u>hul celŭ necurat, precumŭ amŭ găsitŭ scris eu, mai miculŭ între fraţi".

f. 66^v : „Această Cazanie pentru cuvîntulŭ eşirii sufletului din trupŭ s-au scrisŭ de mine, mai miculŭ între fraţi, robulŭ lui D<u>mnezeu, log<ofătul> Iacovŭ ot Vişoi. O amŭ luoatŭ de pe tiparĭu dintr-un Molitvenicŭ sîrbescŭ, scoasă întîĭu pe alte limbi, precumŭ scrie la începutŭ.

Iar cine s-arŭ înşela cu firea şi cu mintea a socoti să sîntŭ minciuni, acela va fi suptŭ blestemulŭ sfinţilor părinţi.

Negreşitŭ în ştire să fie la toţi carii vor ceti aceasta şi plată vor avea de la milostivulŭ D<u>mnezeu, Carele ĭubĕşte pre toţi oamenii cei ce o vor ceti cu frică d<u>mnezeĭască".

Ms. 4458. Sec. XVIII (1784); 120 ff. [*1–90, 119–120*]; 20,5 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate şi iniţiale crnate la ff, : 1, 6, 42 ş.a. Legătură veche în piele.

IANACHE (Pr.). **Ţara Romînească** *Cîmpulung*

Miscelaneu teologic: Rînduiala botezului ereticilor, Slujba îndrăciţilor ş.a.

f. 1^v : „Cuvînt pravoslavnic cătră pravoslavnici<i> cititori[i]. Precum [în ce chipŭ] dorĕşte cerbul la izvor de apă, aşa au doritŭ sufletul mieu spre acestŭ lucru dumnezăescŭ. Aducîndu-mi aminte să nu auz glasul acela ce au grăitŭ robului celui lĕneş, care au îngropat talantul în pămîntu, pentru acĕĭa şi eu, dentru toat<ă> inema îndemnîndu-mă, aflîndu această carte ce iast<e> într-însa Botezul păgînilor şi al eriticilor, care iaste tălmăcită de pe linba slovenească şi scoasă pre limba rumunească <sic> de robul lui Dumnezău Alexandru dascalul Rusul, scrisă de a lui mînă, care acum m-am ostenit şi s-au scris de mine, nedăstoinicul robul lui Dumnezău, smeritul întru preoţi, popa Ianache ot D<o>lgopol, care m-am aflat sluj<i>torĭu sfintei şi dumnezăeştii bisĕreci den tîrgu, unde iast<e> hramul sfîntului şi făcătorĭului <de minuni> Nicolae.

Deci, de va fi într-însa vreo alunecare, sau greşală den slăbiciunĭa firii, vă rog cu d<u>hulŭ blîndĕţelor să îndereptaţ<i> şi pre mine să mă ertaţ<i>.

Şi s-au scris la leat 7239 <1731>, în luna ghenuarie. S-au isprăvit în 10 zile".

f. 110 : „Văzuĭu de la Dumnezău începutŭ şi sfîrşit. Aceluĭa să fie cinstea şi mărirea, cu Părintele şi cu D<u>hulŭ Sv<î>ntŭ, în vĕcii vĕcilor. Aminŭ".

f. 178^v : „Şi această rînduială a dobitoacelor s-au scris iară cu osteneala smeritului întru preoţi, popa Ian<a>che".

Ms. 3551. Sec. XVIII (1731); 178 ff. [*1^v–2^v, 4–110, 112–178^v*]; 21,5×15,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff. : 4 şi 112. Paginaţie veche, pînă la f. 110 iar de la f. 112 numerotaţie veche a filelor. Legătură veche în piele.

IANE (LOGOFĂTUL DE TAINĂ). **Ţara Romînească**

Istoria Moreii.

f. 206 : „Scrisu-se-au cartea aceasta de Iane log<ofă>t de taină Dîmboviceanul, din porunca dumnealui Ianache Scarlat, vel cămăraş, în zilele prealuminatului şi preaîn[n]ălţatului domnu Io Nicolai Al<e>x<an>d<ru> voevod, la l<ea>t 7238 <1730>, mai 28 dn<i>".

Ms. 1355. Sec. XVIII (1730); 206 ff. 21 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlul şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Legătură veche în piele.

IANOVICI (TEODOR). **Moldova** *Iaşi*

Evangheliar.

f. 1 : „Sf<î>nta şi d<u>mnezîĭasca Ev<an>gh<e>lie. În zilele preluminatului şi în[n]ălţatului domnŭ şi oblăduitorĭu a toată Ţara Moldoviĭa Io Co<n>stantinŭ a lui Nicolai voevoda şi purtatorĭului pravoslaviei presfinţitulŭ chirŭ Nichiforŭ mitropolitulŭ a toată Ţarî Moldovii acumŭ amŭ scrisŭ şi cu multă nevoinţă, la anulŭ de l<a> sp<ă>seniĭa lumii 1741, în luna lui deche<m>vrie 8, de smeritulŭ întru ierei Theodor Ianoviciŭ.

Aceasta Ev<an>gh<e>lie s-au scrisŭ întru oraşŭ Ĭaşului".

Ms. 495. Sec. XVIII (1741); 276 ff. 28 × 19,5 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Desen în peniţă, înfăţişîndu-l pe sf. Ioan Evanghelistul, la f. 1^v. Numerotaţie originală a filelor. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

IBĂŞFĂLEANU (LOGOFĂTUL ION). **Transilvania**

Psaltire cu tîlc.

f. 122^v : „1758 <scris şi cu cifre arabe> ĭul<ie> 20 <scris şi cu cifre arabe> semnat-am cînd am posloduit *) aceast<ă> s<fîn>t<ă> Psaltire eu, log<o>făt Matei Voileanu, cu scriitorĭul ei, log<o>făt Ion Ibăşfăleanul".

f. 100 : „<În> anul 1764, iulie 18 zile s-au căsătorit scriitorĭul aceştii cărţi. Într-acel an, dechemvrie în 25 de zile s-au şi preoţitŭ".

Ms. 2955. Sec. XVIII (1758); 128 ff. 33,5 × 22 cm. Scriere cursivă. Textul este aşezat pe două coloane. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor.

---

*) = am colaţionat.

IEREMIA (MONAHUL). **Ţara Romînească**
Măn. Căldăruşani

Miscelaneu teologic: Cuvinte ale sf. Theodor Studitul, fragmente din Pateric şi din Tîlcul Psalmilor.

f. 252: „Această sf<î>ntă şi d<u>mnezeiască carte <este> a aceluiaş întru sf<i>nţi părintele nostru Theodorŭ Studitulŭ şi s-au scris mai puţin de jumătate de oce<nicul> Erimiĭa şi deacolo în[n]ainte am scris eu, Serafim ermonah schev<r>ofilaxŭ Căldoroşan, cu to<a>tă cheltuiala fratelu<i> Erimii <.....>.

f. 312^{v} „1777".

Ms. 1975. Sec. XVIII (aproximativ 1777); 340 ff. [*1–104, 253–340*]; 22 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi unele iniţiale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 1 şi 7^{v}. Legătură veche în piele.

IEREMIA (MONAHUL). **Ţara Romînească**
Măn. Bistriţa

Acatistiar.

f. 146^{v}: „Această cărticică cu Acathistile am scris-<o> în sfînt<a> Mă<năsti>re Bistriţa în zilele preasfinţii sale părintelui mitr<opolit> Dosithei, fiind făcut surg<hi>un de preasfinţiĭa sa la această sfînt<ă> Măn<ăsti>re şi în doao rî<n>duri la Tismana. Irimiĭa proin Cîmpulu<n>gean<u>".

Ms. 1382. Sec. XVIII (sfîrşit); 147 ff. [*1–35, 37–122^{v}, 124–144*]; 19,5×14,5 cm. Scriere cursivă. Iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Legătură veche în piele.

ILARIE (IEROMONAHUL). **Moldova**
Schitul Ţibucani-Neamţ

1. *Miscelaneu teologic: Cuvinte ale sf. părinţi şi Vieţi de sfinţi.*

f. 38: „1774, de<ce>m<v>rie 20. S-au scris de mine, păcătosul Ilarie monah.

Mă rog, rugaţi-vă pentru mine păcătosul Ilarie. 17".

Mai jos: „1782, ghenar<ie> 27, am iscălit".

f. 228: „Sfîrşitŭ şi Celui în Troiţă Unuĭa D<u>mnezău slavă. Aminŭ. Ilarie. 1774, dechemvrie 6 zile, s<fîntul> Necolae".

Coperta a II-a interioară: „Mănăsti<rea> Dragomirni<i>. <S-au scris> această cărticic<ă> de mine păcăt<osul între ier>monaş<i> Ilarie, dec<emvrie>, la anul 1774".

f. 115^{v}: „Păcătosul Ilarie au scris această cărticică şi cine va citi pe dînsa, aşa mă rog ca să ziceţi toţi: D<u>mnezeu să-lŭ erte de păcatele lui, că multŭ au greşitŭ.

Ilarie monah, ucenic stareţului Paisie din Neamţ. 1782 ghenar<ie> 26, de cînd [e] am iscălitŭ".

f. 18^{v}: „Această sf<î>ntă cărticică s-au scris de mine sme<ri>tul întru ieromonaş<i> Ilarie, nacealnic ot Ţibucani[i]. 1786, sept<emvrie> 12 zile".

Copistul semnează, de asemeni, la ff.: 146^{v}, 182, 215^{v}, 256^{v}, 307^{v}, 337, 350^{v} şi 353, în anul 1774.

Ms. 1844. Sec. XVIII (1774); 370 ff. [*1–115^{v}, 119–146^{v}, 149^{v}–228, 232–256^{v}, 259–307^{v}, 311–337, 339–353^{v}, 355–358^{v}*]; 15×9,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi unele iniţiale sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Moldova

2. *Dumnezeeştile porunci.*

f. 30: „Velet 1782, ghenar<ie> 21 zile. Şi s-au scris de mine păcătosul întru monaş<i> şi nevrednic<ul>, cu numele Ilarie.

Şi mă rog tuturor celor ce veţi ceti pe aceste sf<i>nte învăţături <să> vă rugaţi şi pentru mine păcătosul. Ilarie monah, 1782, ghenar 21 dn<i>".

f. 40^{v}: „1782, ghena<r> 21 zile. Ilarie monah".

Ms. 1617. Sec. XVIII (1782); 40 ff. 19,5 × 14 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor.

Moldova

3. *Cuvinte ale sfinţilor părinţi.*

f. 334^{v}: „1789, ianuarie 30 s-au isprăvi<t>".

Ms. 5548. Sec. XVIII (1789); 336 ff. [*1–334^{v}*]; 20,5×15 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele, unele trimiteri marginale şi numerotaţia originală a filelor sînt scrise cu roşu. Iniţiale ornate la ff.: 47^{v}, 108, 190^{v} ş.a.

ILARIE (IEROMONAHUL). **Moldova**
Schitul Vrancea

Învăţăturile sf. Efrem Sirul.

f. 1: „Cartea adecă învăţăturile [ale] celui dintru sf<i>nţi a preacuviosului şi de D<u>mnezeu purtătorĭului părintelui nostru Efremŭ, Sirianulŭ, ce sîntŭ pline de umilinţă cătră îndemnarĭa pocăinţii, ce s-au scrisŭ acum în zilele preaîn[n]ălţatului domnŭ al Moldaviei Co<n>standin Dimitrie Moruz v<oe>v<o>d, cu toată cheltuĭala sfinţii sale părintelui Neofit, stareţul ot schitul Vrancea. Lei 14 s-au cheltuit pentru scris.

S-au scris în sf<î>ntul schit ot Vrancĭa în anul de la H<risto>s 1780, prin osteneala lui Ioan tip<ograful>, iară acum ieromonah Ilar[i]ĭa, care am scris".

f. 239 : „Slavă Celui în Troiţă proslăvit D<u>mnezeu, Care au ajutat după începutŭ de am ajunsŭ şi sfîrşitulŭ.

Iarŭ cei ce vă veţi întîmpla a ceti, bucuraţi-vă cu bucurie d<u>hovnicească şi orice greşală veţi afla, ori în cuvinte ori în slove, să nu vă grăbiţi îndată a huli, ci îndreptaţi şi ertaţi, ca să vă arătaţi înplinitori cuvîntului ce zice : ertaţi şi să va erta voao, ca toţi să dobîndim ertăciune de la preabunul D<u>mnezeu, că mult greşim toţi.

Tuturor plecat şi de bine profitorĭu, Ioan. Leat 1780.

Cu altă cerneală : „Ieromonah Ilarion".

Ms. 2566. Sec. XVIII (1780) ; 276 ff. 33 × 22,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. La f. 5ᵛ o miniatură în peniţă îl înfăţişează pe Sf. Efrem Sirul. Frontispicii şi iniţiale ornate la ff. : 6, 10, 40, 60 ş.a. Chenar colorat la f. 1. Numerotaţie originală a filelor pînă la f. 238. Legătură veche în piele.

ILARION (IEROMONAHUL).

Ţara Romînească
Măn. Bistriţa

1. *Minunile Maicii Domnului.*

f. 176ᵛ : „Şi am scris această carte cu Minunile Preasfîntei Născătoarii de D<u>mnezeu eu, robul lui D<u>mnezeu, Ilarion ieromonah din sfînta Măn<ă>stire Bistriţa, la leat 7244 <1736>, av<gus>t 15 dne".

f. 217ᵛ : „Ilarion iromonah ot sf<în>ta Măn<ă>stire Bistriţa <am> scris această carte. Noem<vrie> 30 d<ni>, 7244 <1735>".

Ms. 2355. Sec. XVIII (1735–1736) ; 218 ff. [*2–217*ᵛ] ; 19,5×14,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff. : 2 şi 6. Vinietă la f. 176ᵛ. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească
Măn. Bistriţa

2. *Cuvinte şi tîlcuiri ale sf. Simeon, arhiepiscopul Thessalonicului.*

f. 1ʳ⁻ᵛ : „Cititorĭul cel blagocestiv şi ĭubitorĭu de osteneală, întru D<o>mnul să să bucure. Din ţarină, săceriş şi pîine, cu bucurie, să adună. Din vie, struguri de mîncare şi vin de veselie să strînge. Iară din Sfînta Scriptură, învăţături de viaţă aducătoare, precum scrie Matheĭu Ev<an>ghelistul, cap. 4 : Nu numai cu pîine va trăi omul, ci cu tot cuvîntul carele iase din gura lui D<u>mnezău. Pentru care şi apostolul D<o>mnului, fericitul Pavel, propoveduind credinţa, învaţă grăind, precum scrie cătră Timotheĭu, cap. 3, că toată scriptura cea de D<u>mnezău însufleţită iaste de folos, carĕ ne îndreptează şi ne învaţă cĕle drĕpte şi face pre om desăvîrşit lui D<u>mnezeu şi gata spre tot lucru<l> bun.

Deci la acĕste cuvinte stăpîneşti şi apostoleşti uitîndu-mă şi eu, cel mai mic şi smerit în cinul călugăresc, Ilarion ieromonah<ul>, carele şi cinul călugării<i> l-am luat aici într-această sfîntă Mănăstire Bistriţa şi aflînd această carte, ca o masă d<u>hovnicească şi ca o băutură mestecătoare de cuvinte d<u>mnezăeşti, ce să cuprind într-însa, foarte frumoasă pentru rînduĭala şi podoaba arhierească şi preoţească şi tîlcuirea sfintei şi d<u>mnezăeştii bisĕrici şi a toate slujbele, adecă tainile şi laudile sfintei bisĕrici, încă şi pentru marele şi îngerescul chip al călugării<i> şi mai pre scurt toată sfînta şi nevinovata credi<n>ţa noastră ce<a> creştinească a celui dintru sfinţi părintelui nostru Simeon Soluneanul.

Şi temîndu-mă ca să nu cazŭ în osînda slugii ce<le>i lĕneşe, carĕ au ascunsŭ talantul d<o>mnului său, fără de nici o osteneală, m-am îndemnat de am scris această carte, după o carte a sfintii Episcupii a Rîmnicului, iar scris cu mîna de un Sărafim monah<ul>, aici în sfînta şi dumnezăĭasca Mănăstir<e> Bistriţa <unde este> hramul Adormirii Preacuratii Năs<că>toarii de Dumnezău şi pururea Fecioarii Marii, unde să odihnesc moaştile preacuviosului părintelui nostru Grigorie Decapolit<ul>, în zilel<e> luminatului d<o>mnŭ Io Mihai voivod, ocîrmuind sfînta bisĕric<ă> sfinţiĭa sa părintele chir Climent, episcopul Rîmnicului şi fiind ig<u>m<en> acĕştii Măn<ăs>tir<i> chir Antonie ieromonah. Şi o am dat şi o am închinat sfintei Mănăstir<i> Bistriţei, ca să fie părinţilor de cetiri şi mie de pomenire ; şi nimin<i> să nu fie slobod a o înstr<ă>ina de la această Măn<ă>stir<e>. Iar cine s-ar ispiti a o înstreina, au a o strămuta, să-i fie pîrîş sfîntul Grigorie Decapolit<ul>.

Deci o, ĭubitorĭule de osteneală cetitorĭu, cu mare dar d<u>hovnicesc te vei înbogăţi de vei citi. Că scrie sfîntul Ioan B<o>goslov la Apocalipsis, cap. 1 : Fericit e cel ce cetĕşte şi cel ce ascultă cuvintele pro<o>rocilor şi ale sfinţilor. Şi iar la Apocalipsis, cap. 22 : Şi D<o>mnul Dumnezău au trimis pre îngerul său să arate robilor lui <cele ce trebue să se întîmple în curînd>, dintru care robi ai Lui fost-au şi iast<e> şi sfîntul Simeon Soluneanul.

Deci şi eu, ce-s mai mic şi plecat, gîndind la cuvîntul sfintei Ev<an>ghelii, m-am apucat şi cu toat<ă> nevoinţa am scris din cuvînt în cuvînt.

De car<e> mă rog bunilor cititor<i>, de veţ<i> găsi vreo greşal<ă> carĕ vine şi să face din mîhnire şi din învăluĭala gîndului, să îndreptaţ<i> cu suflet voios ; că n-au scris mînă îngerească ci mînă de tină, omenească şi îngreoĭat<ă> de păcate, ca şi voi să vă învredniciţ<i> ertării. Amin.

Al tuturor mic şi plecat, Ilarion ieromonah, proig<u>m<enul> Bistriţi<i>. Ghen<arie> 17 dn<i>, leat 7252 <1744>".

f. 292 : „Ilarion, p<ro>ig<u>men B<istriţii>".

f. 351ᵛ : „пис. книга <= a scris cartea> Ilarion ieromonah, proigumen Bistriţii".

f. 363 : „Coneţ. Lăudat să fie numele D<o>mnului Celui ce mi-au ajutat după început de am ajuns şi sfîrşitul. M<ese>ţ<a> ianuarie 17 dne, anii de la zidirea lumii 7252, iar de la H<risto>s 1744.

Şi am scris eu, cel mai mic întru fraţii miei, mult păcătos Ilarion ieromonah, proigumen Bistriţii, în sfînta şi d<u>mnezăĭasca Mănăstir<e> Bistriţa, <cu> hramul Adormirii Născătoarii de D<u>mnezău".

f. 375v : „Sfîrşit şi lui D<u>mnezău laudă. Slavă, cinste şi închinăcĭune Celui în Troiţă Unuĭa D<u>mnezău, Care m-au ajutat, dup<ă> început de am şi sfîrşit.

Iar eu, cu plecăcĭune mă rog tuturor celor ce vă veţ<i> întîmpla a citi pre această carte, orice greşală veţ<i> afla, ori din cuvinte, ori din slove, ori din soroace, să îndreptaţ<i> cu d<u>hul blîndĕţelor, ne ponosluindu-ne. Că n-au scris d<u>hŭ, nici înger, ci mînă de ţărînă şi de om păcătos, cupri<n>s de slaba fire, carĕ nu lasă pre nimenea a nu greşi. Că în ce chip nu iast<e> cu putinţă a fi cerĭul fără nori şi omul a nu păcătui, aşa şi condeĭul a fi fără gleşală ; ci îndreptaţ<i> cu blîndĕţe, ca să vă învrednicit<i> fericitului glas a<l> lui H<risto>s, care va zice : De vrĕ<me> [ce] ce aţ<i> făcut bine unuĭa din acei mici, mie <mi>-aţ<i> făcut ; intraţ<i> în bucuriĭa Domnului vostru". Amin. Plecat, Ilarion proig<u>m<enul> Bistriţ<i>.

Precum cei streini doresc moşiĭa să-ş<i> vază,
Cînd sînt într-altă ţară, de nu pot să şază
Şi ca cei ce sînt pre mare, bătuţ<i> de furtună
Şi roagă pre D<u>mnezău de linişte bună,
Aşa şi scriitorĭu<l> de a cărţii sfîrşire
Laudă neîncetată dă şi mulţămire".

Ms. 2579. Sec. XVIII (1744) ; 375 ff. 33 × 20,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff. : 1, 2 şi 364. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească
Măn. Bistriţa

3. *Miscelaneu teologic: Vieţi de sfinţi, Cuvinte ale sf. părinţi şi Varlaam şi Ioasaf.*

f. 153v : „Ilarion proigum<enul> Bistriţ<ii> scris". <Textul este criptografiat>.

f. 185v : „**Пис.** <= am scris> Ilarion ierom<onahul>, proig<u>m<enul> Bistriţii. Mart<ie> 11 dn<i>, 7253 <1745>".

f. 207 : „Ilarion ieromonah, proig<u>m<en> ot Bistriţă. Iun<ie> 4 dn<i>, 7253 <1745>. Măn<ăstirea> Bistr<i>ţi<i>".

f. 274 : „**Пис.** <= am scris> eu Ilarion ieromonah, proigumen sf<in>tei Mănăstiri Bistriţii". <Textul este criptografiat>.

f. 288v : „Ilarion proig<umenul> Bist<r>iţii". <Textul este criptografiat>.

f. 411v : „Smeritul între <i>er<o>monahi chir Ilarion, proigumen o<t> Bistriţă". <Textul este criptografiat>.

În continuare, cu chirilice : „Oc<tomvrie> 24 d<ni>, 7254 <1745>". Copistul mai semnează la ff : 193v şi 400v.

Ms. 2596. Sec. XVIII (1745) ; 533 ff. [*1–243v, 246–532v*] ; 31 × 20 cm. Scriere cursivă. Textul este aşezat pe două coloane. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate în roşu la ff. : 1, 2, 89v ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească
Măn. Bistriţa

4. *Miscelaneu teologic: Tîlcul Apocalipsului sf. Ioan Teologul, Învăţături ale avvei Dorothei şi Ithica ieropolitica.*

f. 85v : „**Пис. книга сїѧ** <= a scris cartea aceasta> Ilarion proig<u>m<enul> Bistriţii".

f. 173v : „Ilarion ieromonah proi[n]gumen Bistriţii. Ap<rilie> 19 dn<i>, leat 7256 <1748>".

f. 247 : „Sfîrşit şi lui D<u>mnezeu laudă. Deci, ĭubiţii miei fraţ<i> şi părinţi, carii vă veţ<i> întîmpla a ceti pe această carte, de veţ<i> găsi nescai alunecări, au greşale mă rog să îndreptaţ<i> şi să mă ertaţ<i>.

Plecat Ilarion proig<u>m<enul> Bistriţ<ii>. **Пис.** <= a scris> mart<ie> 25 d<ni>, 7256 <1748.>"

Ms. 2582. Sec. XVIII (1748) ; 251 ff. 32 × 20,5 cm. Scriere cursivă. Textul este aşezat pe două coloane. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff. : 10, 86 ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească
Măn. Bistriţa

5. *Miscelaneu teologic: Învăţăturile sf. Efrem Sirul şi Dioptra.*

f. 5v : „Ilarion ieromonah pr<o>ig<u>m<enul>-Bistriţi<i> am scris această carte a sfîntului Efrem Sirĭanul, dinpreun<ă> cu Dioptra. Ap<rilie> 20, 7259 <1751>".

f. 237 : „Sfîrşit şi lui Dum<ne>zău mărire. Aprilie 20, 7259 <1751>.

Această sf<în>tă şi de suflet folositoare carte a sf<în>tului Efrem Harapul o am scris eu, mult păcătosul Ilarion ieromonah, proin ig<u>m<enul> Bistriţii".

f. 237v : „Cătră pravoslavnicii cetitori. Cu nici un chip de slujbă nu sînt vrĕdnic a mă arăta în[n]aintea D<o>mnului nostru I<isu>s H<risto>s, făr<ă> de cît cu această puţină începătură de posluşanie. Drept acĕĭa rog pre sf<i>nţiilor voastre, cinstiţ<i> părinţi şi pre dumneavoastră ĭubiţilor pravoslavnici creştini, carii sînteţ<i> născuţ<i> întru limba noastră rumînească, să pri[i]miţ<i> această a noastră puţinică osteneală după

cuvîntul înţăleptului Sirah, precum în cartea lui zice în 33 de capete grăind : A toată răotatea învaţă pre om lenevirea.

Drept acĕĭa şi noi, puind în gîndul nostru cuvîntul stăpînului nostru I<isu>s H<risto>s pentru sluga cea lĕneş<ă>, carele luund talantul din mîna d<o>mnului său n-au vrut să lucrĕze cu dînsul, ci l-au îngropat în pămînt, o, ĭubitorilor cititori, socotit-am ca să nu cază şi asupra noastră judecata cea straşnică carĕ s-au zis slugii ace<le>iĭa, precum mărturisĕşte Matheĭu, bunul vestitori în 23 de capet<e> : Luaţ<i> pre această slugă lĕneşă şi-l aruncaţ<i> <în> întunĕrecul cel înpărţit.

Sf<î>ntul Ieronim şi sf<î>ntul Ioan Zlatoust, dascalii bisĕrecii noastre ce<le>i pravoslavnice, tîlcuind acĕste cuvi<n>t<e> zic că talanţii aceştea sînt darurile care s-au dat de la Dumnezeu oamenilor. Şi această socoteală şi chipzuĭală fiind în in<i>ma mea, cu ajutorĭul Celui ce petrĕce mai pre deasupra cerĭurilor, apucatu-m-am şi eu şi cu osîrdie am nevoit de am scris această sf<î>ntă carte a sf<î>ntului Efrem Siriĭan[n]ul, adec<ă> Harapul.

Deci cu umilinţă <vă> rog pre dumneavoastră, pravo<s>lavnici cetitori, ca de veţ<i> afla nescare greşale într-acest lucru al nostru, să nu ne blestemaţi ; ci ca nişte fii a<i> sf<i>ntei bisĕrici, cu d<u>hul blîndĕţelor să îndre<p>taţ<i> şi să nu ne puneţ<i> în ponos, ci ertaţ<i>. Că şi noi sîntem oameni din pămînt făcuţ<i> şi asĕmene<a> pătimaş<i> şi ţinuţ<i> de slaba fire, carĕ nu lasă pre nimenea a rămînea făr<ă> de greşală. Iar pre cît am putut am lucrat şi precum am găsit în izvod aşa am şi scris, în sf<î>nta Măn<ăs>t<ire> Bistriţa, <ce are> hram Adormirii Născătoarei de D<u>mnezeu, unde să odihnescŭ moaştele sf<î>ntului şi preacuviosului părintelui nostru Grigorie Decapolit<ul>, fiind păstor aceştii eparhii preasfinţiĭa sa părintele chir Grigorie, episcopul Rîmnicului Noul Săverin şi fiind ig<u>m<en> aceştii sf<i>nte Măn<ăs>t<iri> chir Antonie arhimandritul, în zilel<e> mării sale Io Grigorie Ghica voevod. Tuturor plecat, Ilarion proig<u>m<enul> Bistriţii".

Ms. 2574. Sec. XVIII (1751) ; 341 ff. 33,5 × 22 cm. Scriere cursivă. Textul este aşezat pe două coloane. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff. : 6. 10 ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească
Măn. Bistriţa

6. *Miscelaneu teologic : Pateric şi Viaţa sf. Vasile cel Nou cu Vămile văzduhului.*

f. 365 : „Laudă lui D<u>mnezeu, Cel ce au ajutat de am ajunsŭ şi sfîrşitul. **И пис. многгрнш.** <= şi a scris mult păcătosul> Ilarion ier<o>m<onahul>".

Ms. a fost scris la Mănăstirea Bistriţa înainte de anul 1736, cea mai veche însemnare din manuscris, ce se găseşte la f. 10.

Ms. 2516. Sec. XVIII (prima jumătate) ; 368 ff. [*4—365*] ; 21,5 × 16 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff. : 4 şi 8. Numerotaţie originală a filelor, cu cerneală roşie. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

7. *Învăţăturile sf. Theodor Studitul.*

Coperta I-a interioară : „Acea<stă> sfîntă carte au scris-<o> robu<l> lui Dumnezeu Ilarion ig<u>m<enul> sf<intei> Mă<nă>stiri Bistriţii, fiind ep<i>sc<o>p Rîmnicului chir Grigorie şi ig<u>m<en> sfintei Mă<nă>st<iri> chir Antonie <. . . .>. Şi m-amŭ iscălit eu . . . <rupt> scris mai josŭ, adic<ă> eu Badea grămătic".

ff. 16—18, de aceeaşi mînă : „Această carte ce <se> chiamă Theodor Studitu<l> este a sfintei Mă<nă>st<i>rii Bistriţi<i>, scrisă de părintele arh<i>m<andrit> chirio chiru Ilarion".

Coperta a II-a interioară, de aceeaşi mînă : „Acestŭ sfîntŭ Theodor Studit ce-i într-aceast<ă> cart<e> [să numeşte], scrisu-o-au sfinţiia sa părintele a<r>h<imandrit>, ig<u>m<enul> Bistriţ<ii> chir Ilarion, fiind proig<u>m<en>. Şi au dat-o sfintei Măn<ă>stiri ca să fie părinţilor acestui sfî<n>t lăcaş de cetire şi sfinţii sale de pomenere" <. . . . .>.

Ms. 2548. Sec. XVIII (mijloc) ; 132 ff. 36 × 22,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

ILIE (DASCĂLUL).

Transilvania
Harniceşti Maramureş

Cazanii şi Omilii.

f. 177 : „**Вльт ҂зсе. Писах аз многогрѣшнїи Їлїе даскал Арон Поповичь сїе книгъ** <= În anul 7205. Am scris eu multpăcătosul Ilie dascălul Aron Popovici această carte> din Ţar<a> Moldovi<i> din Iaşŭ, **въ лѣт wт рож. Хво ҂ахчз**" <= în anul de la naşterea lui Hristos 1697>.

f. 218ᵛ : „Vă leat 1697, Ilie de la Iaş<i> Popovici <am scris pentru> Ioan Gorăscul ot Harniceşti <cu> 20 zlat <zloţi>".

Ms. 3509. Sec. XVII (1697) ; 218 ff. 28 × 17,5 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile şi unele iniţiale sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff. : 149ᵛ şi 171ᵛ. Legătură veche în piele, restaurată.

ILIEVICI (GRIGORE).

Moldova

Istoria etiopicească a lui Iliodor.

f. 1 : „1772, ap<rilie>".

f. 87ᵛ : „Tîlmăcitu-s-au acĕastă istorie ce să deosăbĕşte în zĕce capete şi în doao tomuri, din limba cea aleasă ellinească, de dumn<ealui> loghiotatul chir Thoma vt<ori> logofet, prin oserduitoarea dorire a preasf<i>nţitului episcop al Romanului, chirio chir Leon, spre cea după putinţă a limbii moldoveneşti deşchidere şi adăogire.

Şi s-au scris cu condeĭul şi prin osteneala mînii, de mine Grigorii Ilievici, pisarĭul sf<i>ntei Mitropolii a Moldovei, isprăvindu-să de scris la anul de la H<risto>s 1773, mart<ie>".

Ms. 355. Sec. XVIII (1772–1773); 87 ff. 30 × 20,5 cm. Scriere cursivă. Frontispiciu în peniţă la f. 1. Legătură veche în piele.

ILIINSCOI (Pr. TEODOR). **Moldova** *Suceava*

Miscelaneu teologic: Canoane şi Rugăciuni.

f. 13^{v}: „Sfîrşitul canonului la toţi sf<i>nţii, carĕ s-au scris de cucernecul între preoţi, preotul Theodor Iliinscoi. Veat Soceavii, godŭ 1778, ghenari<e> 1 d<ni>".

f. 62: „1778, martie 9 d<ni>. Ierei Theodor Iliinscoi, monastir"<sic>.

Ms. 1733. Sec. XVIII (1778); 124 ff. [*9–119^{v}*]; 20 × 16 cm. Scriere cursivă.

ILSCHI (IORDACHE). **Moldova** *Iaşi*

Cronici moldoveneşti.

f. 1 nenumerotată: „1784, mart<ie>. Iordache Ilschi".

f. 134: „Scrisu-s-au această carte di această di lut păcătoasă mînă a me<a>, în zîlile preluminatului şi preîn[n]ălţatului domnu Alexandru Mavrocordat v<oe>v<o>d, în oraşul Eşii, în dipartamentul dum<nealui> vist<iernicului> Iorgachi Balş, de mine nevrednicul, cari s<u>ptu a me<a> iscălitură am făcut slobozire condeĭului. 1784, mai 20. Iordache Ilschi".

Ms. 400. Sec. XVIII (1784); 134 ff. [*1–132, 134*]; 30 × 20,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi unele cuvinte sînt scrise cu roşu. Legătură veche în piele, restaurată.

IOAN (DASCĂLUL). **Ţara Romînească**

Neofit Cavsocalivitul, Taină ascunsă şi acum descoperită.

Cf. Ms. 4827, f. 113: „Aceasta carte am pus di mĭ-au prescris-o Ioan, dascal al nostru la Mănăstire<a> Răchitoasa. Şi cini îmi va streina-o să fii blăstemat. Ioanu sluger".

Sec. XVIII (a doua jumătate).

IOAN (GRĂMĂTICUL). **Ţara Romînească**

Viaţa sf. Fostirie.

f. 222^{v}: „Ioan grăm<ăticul> 7268 <1760>".

Ms. 2664. Sec. XVIII (1760); 466 ff. [*221^{v}–222^{v}*]; 20,5 × 15 cm. Scriere cursivă.

IOAN (IEROMONAHUL). **Ţara Romînească** *Piteşti*

Viaţa patriarhului Nifon.

f. 51: „Să s<e> ştie că această carte m-am ostenit eu, mult păcătosul robul[ui] Domnului Dumnezeului nostru, lui I<isu>s H<risto>s, Ioan <i>er<o>monah ot Bistriţ<a> de o am scris, cîndu am fost eg<u>m<en> la Schitul părintelui Varlaam mitrop<o>litul, care schit să chiamă Trivale, de lîngă Piteşti, domnind preabunul şi preacreştinul domnu a toat<ă> Ţara Rum<î>nească Io Şerban voevod i mitrop<o>lit chir Theodosie. Noem<vrie> 4 dni, въ теченїе лѣта <= în curgerea anilor> 7191 (1682). Şi o am dat sfintei Măn<ă>stir<i> Bistriţei".

Ms. 464. Sec. XVII (1682); 53 ff. [*2–51*]; 19,5 × 13,5 cm. Scriere semiuncială. Titlul, iniţialele şi însemnările marginale sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 2.

IOAN (IEROSHIMONAHUL). **Moldova** *Măn. Rîşca*

1. *Cuvinte ale sf. Isaia Pustnicul.*

f. 4^{v}: „La anul 1795 s-au scris această carte şi au fost pîn<ă> acum fără scară, iar acum o am scris după cumŭ să vede în sus de mine, smeritul şi mult păcătosul Ioan ieroshimonah şi d<u>h<o>vnic din sf<î>nta Mănăstire Rîşca, la anul 1836, april 29".

f. 168, de altă mînă: „S-au scrisŭ această carte prinŭ usîrdie sf<i>nţiei sale părintelui ier<o>monah Ioanichie, economŭ fiindŭ în vrĕmea aceĭa la sf<î>nta Monastirĕ Rîşca, în zilele preluminatului şi preîn[n]ălţatului domnulŭ Io Alexandru Ioanŭ Calimah voevod şi preosf<i>nţitului arhiep<i>scopului şi mitropolit chirio chirŭ Iacovŭ, fiindŭ povăţuitorĭu şi îndreptătorĭu şi igumenŭ sf<i>ntei Monastiri[i] Rîşchii precuvioşie-sa, părintele chirio chirŭ Chiril[l]ŭ arhimandritŭ, la anu<l> 1795".

Mai jos, de mîna copistului, la bătrîneţe: „Ioan ierosh<i>monah şi d<u>h<o>v<nic> din s<fînta> M<ănăstire> Rîşca. 1843, iunii 8".

Ms. 3007. Sec. XVIII (1795); 168 ff. [*1–2, 3^{v}–88*]; 23 × 17 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor.

Moldova *Măn. Rîşca*

2. *Rînduiala călugăririi.*

f. 50^{v}: „1798, av<gust> 21 <anul şi ziua sînt scrise şi cu cifre arabe>. Ioan iero<s>h<i>monah, d<u>h<o>vnic din s<fînta> M<ănăstire> Rîşca".

Ms. 2993. Sec. XVIII (1798); 72 ff. 23,5 × 17 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 26^{v}. Legătură veche în piele.

Moldova
Măn. Rişca

3. *Pateric.*

f. 2 : „Aceastŭ Pateric al Pecerschii s-au prescris cu a mea cheltuĭală şi osteneală, în vremea arhimandritului Chiril, egumenul[ui] s<fintei> M<ănăstiri> Rîşca, de mine smeritul Ioan ieroshimonah şi d<u>h<o>v<nic> din s<fînta> M<ănăstire> Rîşca".

Anul copierii este dat la ff. : 63, 76, 87^{v}, 90^{v} şi 94^{v}.

Ms. 2953. Sec. XVIII (1800) ; 183 ff. 32,5 × 22,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor cu roşu. Legătură veche în piele.

Moldova
Măn. Rişca

4. *Miscelaneu teologic: Scrieri ale sfinţilor Petru Damaschinul şi Calist Catafighiotul.*

f. 89^{v} : „1800, noem<vrie> 17".

f. 207 : „Această cărticică iaste a mea, scrisă de mine, smeritul Ioan[n] iero<s>h<i>monah şi d<u>h<o>v<nic> din s<fînta> M<ănăstire> Rîşca. 1843, iunie 8".

Ms. 3001. Sec. XVIII (1800) ; 207 ff. 23×16,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor, pînă la f. 158, ce reîncepe cu 1, de la f. 92. Legătură veche în piele.

Moldova
Măn. Rişca

5. *Miscelaneu teologic: Cuvînt pustnicesc al sf. Nil Pustnicul şi Tîlcuiri ale sf. Maxim Mărturisitorul.*

f. 40, o însemnare de bătrîneţe : „Această carte a sf<î>ntului Nil iaste a smeritului Ioan[n] ieroshimonah şi d<u>h<o>v<nic> din s<fînta> M<ănăstire> Rîş[i]ca şi o amŭ scris la anul 1806, april 12".

f. 57^{v} : „1806, ap<rilie> 12".

Ms. 2877. Sec. XIX (1806) ; 57 ff. 30 × 20,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor pînă la f. 39.

Moldova
Măn. Rişca

6. *Fragmente din Scara sf. Ioan Scărarul.*

Ms. 2952. Sec. XVIII (sfîrşit) ; 270 ff. [*128–144^{v}*] ; 34,5×23 cm. Scriere cursivă. Titlurile sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 128. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Moldova
Măn. Rişca

7. *Theodorit, episcopul Chirului, Tîlcuire la Cîntarea Cîntărilor.*

f. 155^{r-v} : „Sfîrşitul tălmăcirii Cîntării Cîntărilor şi lui D<u>mn<e>zeu fie lauda.

Slavă, cinste şi închinăcĭune Celui în Troiţă Unuĭa D<u>mn<e>zeu, Carele mi-au ajutat, după ce am început, de am şi sfîrşit.

Iar cei ce vă veţi întîmpla a ceti, bucuraţi-vă în D<o>mnul şi vă rugaţi pentru mine şi ce greşală veţi afla, mă rog să îndreptaţi cu d<u>hul blîndeţilor şi să mă ertaţi pre mine, cel ce nu am nimic iscusinţă la acest lucru ; mai vîrtos că şi foarte multă neîndeletnicire am avut întru toate trebile la scrierea aceştii cărţi".

Mai jos, o însemnare de bătrîneţe : „Această carte iaste a mea, a smeritului Ioan ierosh<i>monah şi d<u>h<o>v<nic> din s<fînta> M<ănăstire> Rîşca, de mine scrise, în egumeniĭa s<fînţitului> arhimandritului Sofronie. 1843, iunie 8".

Ms. 3003. Sec. XVIII (sfîrşit) ; 155 ff. 23,5 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, unele iniţiale şi texte sînt scrise cu roşu.

IOAN (MONAHUL).

Ţara Romînească
Măn. Argeş

Cuvinte ale sf. Efrem Sirul.

f. 261^{v} : „Această d<u>mnezeiască carte, ce să chiam<ă> s<vea>tîi Efrem Siriĭanul <sic>, scrisu-s-au cu îndemnarea şi cu toată cheltuĭala preacuviosului mieu stareţ, chir Ghenadie i<e>r<o>monah, eg<umen> ot sf<i>ntei Mănăstiri Argeşul, în zile<le> prealuminatului şi creştinului domnu Ioan Co<n>standin Basarab voevod cel tinir, fiind mitropolit preasfinţitul chir Theodosie.

Şi s-au încep<u>tu a să scrie den luna lui ap<rilie> 15 dn<i>, la vleat 7207 <1699> şi s-au săvîrşitŭ la luna lui dic<he>m<vrie> 24 d<ni>, la vl<ea>t 7208 <1699>. Şi am scris eu, întru orînduĭala călug<ă>rească, monah Ioan ; însă cheltuĭala lui de la Mănăstire n-au fost, ce au fostŭ de la stareţul mieu.

Deci cu aceasta eu, multŭ smeritul şi neînvăţatul, rog pre sf<i>nţiilor voastre, carii sînteţi de D<u>mnezeu cinstiţi părinţi, dă veţi afla greşitŭ *undeva* <şters> iar sf<in>ţiilor voastre ca nişte învăţaţi şi îndreptători să drĕgeţi şi să blagosloviţi şi să ertaţi".

Ms. 934. Sec. XVII (1699) ; 262 ff. [*1–261^{v}*] ; 31,5×21 cm. Scriere cursivă veche. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 1. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

IOAN (MUNCĂCIANU). **Transilvania**

1. *Legenda Duminecii.*

f. 18 : „Scris-am eu smeritulŭ şi multu greşitul robulŭ lui D<u>m-<ne>zău, Ioan, lăcuitorĭu în Cefa *) Mu<n>cacianul. Ani<i> D<o>mnului 1732, luna lu<i> septămvrie în 23".

Ms. 701. Sec. XVIII (1732); 150 ff. [*1—18*]; 15,5 × 9,5 cm. Scrierea imită tiparul. Titlul este scris cu roşu. Frontispiciu colorat la f. 1.

Transilvania
Apateu-Oradea

2. *Cazanii.*

f. 356 : „Scrisu-s-au această d<u>m<ne>zăĭască carte în satu în Apateu, lîngă hramul sf<î>ntului Arhanghelŭ Mihailŭ şi Gavrilŭ.

Deci carii vă veţî întîmpla a ceti pre această sf<î>ntă carte, să vă bucuraţî în D<o>mnulŭ H<risto>s şi de veţî afla vr<e>o sminteală îndireptaţî cu d<u>hulŭ blîndĕţelor, iară nu blestămareţî, ca să luaţî plată de la m<i>l<o>stivulŭ D<u>m<ne>zău şi spăsenie sufletelorŭ voastră. Aminŭ.

Scris-am eu, smeritul şi multŭ păcătosulŭ robulŭ lui D<u>m<ne>zău, anume Ioan[n]ŭ Muncacianulŭ, cînd amŭ fostŭ diĭacŭ în satŭ în Apateu, lîngă prestevitul popa Florĭa. O au începutŭ şi o au vigăzuitŭ, adecă săvîrşit, în luna lui avgust în 20 <d>e zi<le>. **Рок. Бож.** <= în anul Domnului> 1737.

În ce chipŭ cerbulŭ dorĕşte de izvorul celŭ rĕce
Şi streinul de moşie-şi cînd aĭurea petrĕce
Şi ca cel ce de furtună pre mare preasupăratŭ
Şi să roagă de pururea să vază pămînt uscat,
Asĕmenea scriitorĭului pentr-a cîrţii sfîrşire
Lui D<u>m<ne>zău dă laudă, cîntare, mulţămire".

f. 235 : „Mărire şi laudă să dăm neîncetatŭ
Înpăratului cerescŭ căce mi-ĭau ajutatŭ
Di-nceput pînă aicea carte amŭ scrisŭ
Şi toate duminicile amŭ făcutŭ săvîrşitŭ.
De aici încă-L rugăm să mă spodobască
Şi cu agiutorĭul Său să mă învrednicească,
Ca şi a praznicelorŭ să agiung sfîrşire
Şi iară să dau slavă, făcîndŭ mulţămire".

Ms. 4130. Sec. XVIII (1737); 356 ff. 32 × 19,5 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate şi iniţiale ornate la ff. : 1, 60^v, 79 ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

*) Localitate în apropiere de Oradea.

IOAN (Pr.). **Transilvania**
Aştileu-Oradea

1. *Liturghier.*

f. 46 : „Sfîrşitul d<u>m<ne>zăeştii Leturghii a lui Ioan. 1728, oc-t<omvrie> 12".

f. 96^v : „Sfîrşitul sf<i>ntei Vecernii. Eu popa Ioan am scris în Aştileu. Anii lui H<risto>s 1728. Pis<al> mes<e>ţa octom<vrie> 30".

f. 139 : „Sfîrşitu şi lui D<u>m<ne>z<e>u laudă. Aminu. Ani<i> lui H<risto>s 1729. Şi această carte o au sc<r>isu popa Ioan din <A>ştileu şi nu o au pututu găta. Că au vinitu porunca lui D<u>m<ne>z<e>u, care poruncă nice unu<i> omu de pre <a>ceastă lume să nu i să poruncească, de s-au pristăvitu*).

Şi o <a>mu scrisu eu, feciorulu celu mai micu a lui papa <sic> Ioan, de unde au mărăduitu**) ne gata. Scris-amu di[i]acu<l> Simionu şi o <a>mu sfîrşitu în luna lui feurarie în 24 de zile".

Ms. 2302. Sec. XVIII (1728); 139 ff. [*aproximativ 1—125^v*]; 19 × 15 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile de oficierea serviciului divin sînt scrise cu roşu. Se găsesc desenate clopote şi cădelniţe, în dreptul textului liturgic care indică tragerea clopotelor şi căditul, ca la ff. : 17^v, 30^v, 62 ş.a. Frontispicii în peniţă la ff. : 1, 42, 78 ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Transilvania
Aştileu-Oradea

2. *Antologhion.*

Ms. 4247. Sec. XVIII (prima jumătate); 168 ff. [*1—145^v*]; 30 × 19,5 cm. Scrierea imită tiparul. Textul filelor 98^v—122^v şi 123^v—129 este aşezat pe două coloane. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff. : 11, 68, 100, ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

IOAN (Pr.). **Ţara Romînească**
Iaşi-Vîlcea

Istoria Ţării Romîneşti.

f. 15 : „ **И пис. аз пwп. Иwан wт ꙗш** <= şi am scris eu popa Ioan din Iaşi>, mai 12, l<ea>t 7261 <1753>".

f. 24^v : „Pop<a> Ioan ot Iaşi, ĭun<ie> 2 d<ni> 7261 <1753>".

f. 45 : „Pop<a> Ioan ot Iaşi, ĭun<ie> 19 d<ni>, 7261 <1753>"..

f. 66 : „Pop<a> Ioan ot Iaşi am scris, ĭun<ie> 23 d<ni>, 7261 <1753>"

f. 93^v : „Şi am. scris eu, mult păc<ă>tosul pop<a> Ioan ot Iaşi, ĭun<ie> 30 d<ni>, l<ea>t 7261 <1753>".

f. 101 : „Mult păc<ă>tosul pop<a> Ioan ot Iaşi am scris, ĭul<ie> 8 d<ni>, 7261 <1753>".

*) = a murit.
**) = a rămas; maghiarism ce provine de la verbul maradni = a rămîne.

f. 108 : „Tot pop<a> Ioan”.
f. 127^{v} : „Tot p<o>p<a> Ioan ot Iaşi, ĭul<ie> 12 dn<i>, 7261 <1753>”.

Ms. 2455. Sec. XVIII (1753); 164 ff. 21 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele, unele nume proprii şi anii sînt scrişi cu roşu. Frontispicii colorate la ff. : 1, 3, 14^{v} ş.a. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

IOAN (Pr.). **Ţara Romînească**

Cazanii.

f. 191 : „Sfîrşit şi lui Dumnezău laudă. Mîna care au scris aceasta sf<î>ntă Cazanie, întru puţină vreme va putrezi, iar aceste sf<i>nte cuvinte dumnezăeşti[i] în vĕci să vor pomeni.

Scrisu-s-au de preotul Ioan, l<ea>t 7272 <1764>, mai 3 dne, ot s<vea>-taĭa Mitropoliĭa, atuncea cînd s-au dus domniĭa la Ţar<i>grad şi au fost rămas scaun”.

Ms. 479. Sec. XVIII (1764); 223 ff. [*aproximativ 1–15^{v}, 59–91^{v}, 113–125^{v}, 161–192^{v}*]; 23 × 16 cm. Scriere cursivă cu multe ştersături.

IOAN (RÎMNICEANU). **Ţara Romînească**

1. *Ithica ieropolitica.*

f. 147 : „S-au scris această carte în sf<î>nta Ep<i>scopie a Rîmnicului de smeritul şi multŭ păcătosul Ioanŭ Rîmniceanul, cu chieltuĭala dumnealui logofătului Gheorghiţă. Septemvrie 24 dn<i>, 1779”.

Ms. 1332. Sec. XVIII (1779); 156 ff. [*3–150*]; 20,5 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Iniţială ornată la f. 3. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

2. *Oglinda bogosloviei.*

f. 54 : „S-au scris în sf<î>nta Episcopie a Rîmnicului, cu chieltuĭala monahului Rafail, din sf<î>nta Măn<ăs>t<ire> Hurezii, de Ioanŭ Rîmniceanul. Iulie 13 dn<i>, 1779”.

Ms. 2567. Sec. XVIII (1779); 54 ff. 34,5 × 22,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu colorat la f. 3, avînd în medalion pe Iisus Hristos. Iniţiale ornate la ff. : 3, 51^{v} ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

3. *Cuvinte ale sfinţilor: Nil de la Sorsca, Filothei Sinaitul, Nichifor Theotochis ş.a.*

Ms. 1621. Sec. XVIII (a doua jumătate); 293 ff. [*11–122^{v}*]; 20,5×15 cm. Scriere cursivă. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

4. *Pomelnicul mănăstirii Cotmeana.*

f. 21^{v} : „Acestŭ sf<î>ntŭ şi d<u>mnezeescŭ Pomĕn[n]icŭ, ce să chiĭamă Proscomisarionŭ, iaste al sf<i>ntei şi d<u>mnezeeştii Mănăstiri Codmeana, întru care să prăznuĭaşte Bunavestire a preasf<i>ntei Stăpînei noastre Născătoarei de D<u>mnezeu şi pururea Fecioarei Mariei.

Şi s-au datŭ acestŭ Pomĕn[n]ic de obşte la totŭ pravoslavnicul creştin a să scrie numele domnilor, arhiereilor şi a celor de bună rudă boĭari mari, cu neamul lor şi a celor din ceata bisericească şi a celor din ceata mirenească <.........>.

Şi aşa să aibă a să ţinea întru această tocmeală, carĕ iaste dată de sf<i>nţii Apostoli şi de sf<i>nţii Părinţi ai sf<i>ntei besĕrici. Ioan Rîmniceanul”.

Ms. 2603. Sec. XVIII (a doua jumătate); 21 ff. [*1–16, 21^{v}*]; 31 × 22 cm. Scriere cursivă şi cu majuscule. Frontispicii colorate la ff. : 1, 4, ş.a. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu.

IOAN PAVEL (GRĂMĂTICUL). **Moldova**

1. *Ceasornicul domnilor, tradus de N. Costin.*

f. 1 : „Ceasornicul domnilor. Viaţa împăratului Marco Avrilie, cu învăţăturil<e> lui, arătînd obiciaĭuril<e> vechi a înpărăţiei Rîmului, care să cuvin domnilor şi oamenilor mari a le avea întru ocîrmuirea .... <ilizibil>, scoasă din multe cărţi elineşti şi letineşti pre limba romîniască de Nicolai Costîn bîv vel log<o>f<ă>t. Iară acmu, de pre acelaş izvod, dumnealui ....<şters> pus-au ne<voi>nţă de s-a scris ..... <ilizibil> în zilel<e> mării sal<e> Grigorie Ghica voevod, domnul Ţării Moldovii, în anii de la zidirea lumii 7244 <1736>, avgust 5, cu mîna lui Ioan gramaticul de vamă, s<i>nu Pavel cămăraşul”.

Ms. 3440. Sec. XVIII (1736); 274 ff. 32,5 × 20,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă şi colorate la ff. : 18, 112 şi 158. Chenar în peniţă la f. 1. Iniţiale ornate la ff. : 11^{v}, 18, 20^{v} ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Moldova

2. *Letopiseţul Ţării Moldovei de N. Costin.*

f. 1 : „Letopis<e>ţul Ţării Moldovei. Scris-s-au cu poronca prelumінatului domnul Moldovii, mărie sa Io Ioan Nicolae Mavrocordatu voevod, însă di pre izvodul răpousatului Nicolae Costin, ce-au fost logofăt mare, în anul de la zidiria lumii 7254 av<gust> 20, iară de la H<risto>s Mîntuitoriu<l> 1746, cu mîna lui Ioan Pavăl gramaticul”.

Ms. 120. Sec. XVIII (1746); 174 ff. 30 × 20 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff. : 5, 11, 18 ş.a. Chenar în peniţă la f. 1. Iniţiale ornate la ff. : 5, 11, 12 ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Moldova

3. *Ceasornicul domnilor, tradus de N. Costin.*

Ms. 757. Sec. XVIII (prima jumătate); 233 ff. [*1–231*^{v}]; 31×20,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile și inițialele sînt scrise cu roșu. Frontispiciu în peniță la f. 15. Inițiale ornate la ff.: 1, 15, 102 ș.a. Legătură veche în piele.

Moldova

4. *Cronici ale Țării Romînești și Moldovei.*

Ms. 2591. Sec. XVIII (prima jumătate); 436 ff. [*2–346*^{v}]; 30×21,5 cm. Scriere cursivă. Paginație originală. Legătură veche în piele.

Moldova

5. *Cronograf.*

f. 1^{r-v}: „Celor cetitori și ascultîtori, totŭ binele de la D<u>mn<e>zău poftim.

Strîngere noaî să chiamă cartea aceasta întru care sîntŭ scrisî multe istorii luate și adunate de<n>tru alte cărți, ce scrie întîi de zădirea lumii cu toatî podoaba și frum<u>sĕț<e>a și pentru zădirea omului <..........>.

Pentru acĕia, ĭubite cetitorĭule, cetind să socotești și cu mintea că ceteniĭa de istorii, mare folos și cunoștințî și învățăturî dă celor următori și ĭubitori de ostenial<ă>. Cu cetitul sf<i>ntelor scripturi cunoaștem pre D<u>mn<e>zău și-<L> rugăm pentru ertarea greșĭalelor noastre. Cu cititul sf<i>ntelorŭ scripturi cunoaștem lucrurile cĕle de mulți a<n>i trecute, ca<și> cum lĭ-am vedea în[n]aintea noastrî; că mulți oameni învățați au trudit și au ostenitŭ de au scris istorii a crai și a înpărați, a domni și a maghistani, carii cum ș<i>-au cumpătatŭ viața și cinstea arătîndŭ celor de pre urmă și lăsînd învățăturî, ca fie cine să-ș<i> poatî cumpăta viața, adecă de cĕle rĕle și de hulă să să ferească și celor bune și de laudă să urmĕzî. Cu multă nevoințî să-ș<i> agonisască nemuritorĭu nume, cum vei ceti într-aceastî carte, cine, cum ș<i>-au cumpătat viața și cinstea, ce laudă și nemuritor nume au rămas celor buni și temători de D<u>mn<e>zău și ce hulî celor tirani și neînfrînați în faptele sale, spre care lucru rog pre D<u>mn<e>zău să-ț<i> dea cuget bun, să plinești desăvîrșit lucrul acesta, cetind și ascultîndŭ cu sănătate. Aminŭ.

De bine voitorĭu ĭubitului cetitorĭu, Pavel gramatic".

f. 368^{v}: „O, a toate puternice și negrăitŭ D<u>mn<e>zăule în trei staturi, de toate făpturile închinatŭ și slăvitŭ, Tu ești a toate darurile începăturî și pricinî, sporĭu și săvîrșire; Cela ce bine ai vrutŭ a aduce aminte și a <în>demna pre acestŭ cinstit și bl<a>gorod boĭarin d<u>mn<ea>lui Gheorgachie, vel vist<ier>, a-mi poronci mie, multŭ păcătosului și preaneharnicului a tixi cu cond<e>ĭulŭ d<u>mn<e>zăescul cuvîntul Tĭu și istoriile a toți de pretĭutinderea, întru pomenirea dumisale.

Deci, măcarŭ că nevrednic și cu tina păcatelor s ntŭ ținut, plecatu-m-am poroncii dumisale și nedejduindu-mă îndurărilor Tale, aruncatu-m-amŭ în genunĭa nemăsuratei d<u>mn<e>zăeștii și întru tot luminatŭ scripturii Tale și precum cu a Ta ĭubire de om, acmu în vadul săvîrșirii am agĭunsŭ, a sufletului genunche plecîndŭ și cu capulŭ mieu în pămîntŭ lovindŭ, cu lacrămi de bucurie proslăvăscŭ și preaîn[n]ălțu preasf<î>ntul și prea lăudatul numele Tău, a Părin<telui> și a Fiĭului și a Sf<î>ntului D<u>hŭ.

Tuturor pretĭutinderea pravoslavnicilorŭ creștini, stăpînilor și fraților și priĭatinilor, cu cuviință de robŭ închinăcĭune la fața pămîntului cu umilenie fac și cu smerenie de la sufletŭ cu nevoință mă rog, unde veți afla vreo greșalî, ertați și cu d<u>hŭ de blîndĕță îndreptați, ca cei ce sînteți învredniciți de la Cel din destul dătător de daruri sufletești, să nu punețŭ în ponoslu, știindŭ că D<o>mnulŭ vini<i> aceștiĭa pr[i]mĕște pre celŭ de apoi ca pe cel dintîi și pre cel den al 11-le<a> ceas ce-au lucrat, ca pre cela ce au tras greul și arșița toatî zua.

Cine truda noastră cu gînd bun pri[i]mĕște
D<u>mn<e>zău[le] gîndul bun bine-lŭ dăruĭaște.
Pavel Ștefănescul, gram[m]atic".

Ms. 2599. Sec. XVIII (mijloc); 368 ff. 30 × 20,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile și inițialel sînt scrise cu roșu. Frontispicii în peniță la ff.: 10, 113^{v}, 321 ș.a. Inițiale ornate la ff.: 10, 85^{v}, 88^{v} ș.a. Numerotație originală a filelor.

IOANICHIE (IERODIACONUL) **Țara Romînească**

Miscelaneu teologic: Cuvinte ale sf. Ioan al Carpathiilor către călugării din India și fragment de Acatist.

f. 283^{v}: „ **Аз пис.** < = am scris eu> Ioan[n]ichie ierod<ia>c<onul> Cernican<ul>".

f. 291^{v}: „Părinților și fraților, cîți vă veți întîmpla a ceti sau a asculta aceste sfinte[nte] și de la Duhul Sf<î>n<t> alcătuite cuvinte, prin plăcutul său rob și al nostru părinte, către D<u>mnezeu dvorîtorĭu de obște, ale lui Ioan, egumenul Mănăstirii Carpathiilor și veți afla vreo greșală, să nu o puneți în ponos, ci cu duhul blîndĕțelor să o îndreptați; căci și eu, nevrednicul, ca unul ce cu neputința cea omenească mă învîrtŭlesc, poate vă a fi greșit întru prĕscriere, că nimenea nu poate să zică sau să să laude că nu are nici o greșală, fără dă cît numai Mîntuitorĭul nostru Iisus H<risto>s. Ioanichie monahul, ierod<iacon> Pulgaroglu Mardaci". <ultimul cuvînt este șters>.

f. 321^{v}: „Ioan<i>c<hie> ierod<ia>c<onul> Mard<aci> Pu<l>g<aroglu>".

Ms. 2015. Sec. XVIII (sfîrșit); 385 ff. [*256–291*^{v}, *317–321*^{v}]; 20,5×15,5 cm. Scriere cursivă. Legătură veche în piele.

IOANICHIE (MONAHUL).

Moldova
Măn. Humor

1. *Octoih.*

f. 96 : „Sfîrșitulŭ Osmoglasnicului și a podobiilorŭ și lui D<u>mn<e>z<e>u laudă.

Și s-au scris de mine multŭ păcătos și smeritulŭ între monaș<i> Io<a>nichie, ardelĭanŭ, baĭazat ot Rodna. La le<a>t 1775, 7283, avgust 14, coneț întru sf<î>nta Măn<ă>stire Homorulŭ, fiind egumen sf<i>nțiĭa sa cuviosul părintele Dosothei. 1775 av<gust> 14".

Ms. 1870. Sec. XVIII (1775); 105 ff. [*9—96*]; 14,5 × 10 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile, inițialele și indicațiunile tipiconale sînt scrise cu roșu. Frontispicii în peniță la ff.: 9, 20^{v}, 30^{v} ș.a. Numerotație originală a filelor. Legătură veche în piele.

Moldova
Măn. Agapia

2. *Octoih.*

f. 9^{v} : „1793".

f. 82 : „1794, mai 17".

f. 83 : „Sfîrșitul Osmoglasnicului și a catavasiilor și a altorŭ cîntări trebui<n>cioasă la Utrine <sic> și la Liturghie și lui D<u>mn<e>zeu laudă. 1794, mai 17".

f. 85^{v} : „Această carte ce să chiĭamă Osmoglasnic și cu catavasiile praznicilor și podobiile glasurilor și sfitelnile Învierii, rînduiala Utrănii, rumînește și grecește și rînduĭala sf<i>ntii Liturghii, iarăși rumînește și grecește, Polieleul cu Psalmi<i> aleși și cu pripelele lor, a sf<i>nților ce să prăznuescŭ și slavile hvalitelor la sf<i>nți mari și irmoasăle veselitoare, rumînește și grecește și axioanele praznicilorŭ, greceaște, Pashaliĭa pe 18 ani și naștериĭa și știrbiriĭa lunilorŭ pînă la sfîrșitulŭ lumii și alte cîntări trebuincioasă, acestiĭa toate s-au scris cu smerită și păcătoasă mîna mea, monah Ionichie Ratoni <sic>, la sf<î>nta și vestita Mă<nă>stire Agapiĭa, în egumeniĭa sf<i>nții sale părintelui chirŭ Isaiĭa <i>er<o>monahŭ, la anii 1794, m<a>i 20, iară de la zidiria lumii anii 7302 <...>"*).

Ms. 5127. Sec. XVIII (1793—1794); 86 ff. [*1—85^{v}*]; 23 × 18 cm. Scrierea imită tiparul. Textul grecesc al cîntărilor este scris cu caractere chirilice. Titlurile, inițialele și indicațiunile tipiconale sînt scrise cu roșu. Frontispicii colorate la ff.: 1, 2^{v}, 10, ș.a.

---

*) Este însemnat, în continuare, numărul de ani de la evenimente mai importante, din rîndul cărora nu lipsește invenția tiparului, a prafului de pușcă, a puștii etc.

IOANIȚĂ (LOGOFĂTUL).

Țara Romînească

Miscelaneu: fragmente din Descoperirea sfintei Liturghii și din Istoria luării Țarigradului.

f. 98 : „1792 sept<em>v<rie> 17. Ioan<i>ță log<ofă>t<ul>".

Ms. 3144. Sec. XVIII (1792); 166 ff. [*aproximativ 90—102*]; 21 × 15 cm. Scriere cursivă.

IOANOV (ȘTEFAN).

Moldova

Gramatică rusească și Vocabular ruso-romîn.

f. 115 : „Мцъ феv. кѕ, лѣто wт Ха × аѱмѕ. Азъ Стефанъ Iwаннwвъ трꙋдиХсѧ< = luna februarie 26, anul de la Hristos 1746. Eu Ștefan Ioanov m-am ostenit>.

Ms. 3784. Sec. XVIII (1746); 159 ff. [*1—127^{v}, 130—141*]; 18,5 × 15,5 cm. Scriere cursivă Numerotație originală a filelor, pînă la f. 127.

IOASAF (MONAHUL).

Moldova
Măn. Pocrovu-Neamț

Cartea avvei Varsanufie.

f. 337 : „Slavă, cinste, mulțămită și închinăcĭune Unuĭa în Troiță D<u>mnezeu, Celui ce ajută la toți, după început de vin<e> la sfîrșit.
Această sf<î>ntă și de sufletŭ folositoare carte a s<fîntului> Varsanufie s-au scrisŭ de mine, ticălosul și pătimașul și nevrĕdnicul Ioasafŭ, monah la Pocrovŭ, la leat 7296, 1788. Și mă rog tuturor de obște cetitori, orice greșală veți afla, să nu fiți grabnici a osîndi, ci să o îndraptați <sic> cu blîndĕțea d<u>h<u>lui și să mă ertați și să vă rugați pentru mine, nevrĕdnicul *Ioasaf. Sfr<î>șit și lui D<umneze>u slavă*". <Textul subliniat este criptografiat>.

Ms. 507. Sec. XVIII (1788); 337 ff. 33,5 × 23 cm. Scriere cursivă. Titlul și unele inițiale de la început sînt scrise cu roșu. Frontispicii colorate la ff.: 1, 6 și 337. Viniete și inițiale ornate la ff.: 4^{v}, 5^{r-v}, 52 ș. a. Numerotație originală a filelor. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

ION (DASCĂLUL).

Moldova
Vaslui

Psaltire.

ff. 1^{v}—2 : „<. . .>Am început a scrie în zioa <sf.> Mihail arhangh<e>l<ul>ŭ [să s]. V<leat> 7218, <1709>, noe<m>v<rie> 8, în zilile lui Ioan Vodă".

f. 58^{v} : „În zilile lui Ion Vodă [Ion voevod]. Vleat 7218 <1709>, noe<m>vri<e> 22".

f. 313^{v} : „Ion ot Vasluĭu. Vlea<t> 7218 <1709>".

f. 321^{v} : „Ion ot <Va>sluĭu au scris".

f. 324 : „Ion au scris".

f. 325 : „S-au scris 9 săpt<emvrie>. Ion ot Vasluĭu au scris".

ff. 180^{v} — 181^{v} : „Această psaltire a proor<o>cului şi înpăratului David am scrisu eu Ion ot Vasluĭu şi am datu sfintei Mănăst<i>ri de pomană, să fie pentru sp<ă>senie sufletului şi sănătate a trupului, unde iaste [ha]hramul Bl<a>goveştenie<i>, întru pomenire sfintei Truiţă şi a tuturor sfin<ţi>lor, ce din veci ţ<i>-au îngăduitŭ cu bunătăţ<i>, în zilele bl<a>gocistivului dumnu Ioan Alicsandru Nicolaĭu voevod, fiindŭ mitrupolit Ţărĭi Moldovii chir Ghedion. Vleat 7222 <1714>, mai 16 dni. Dascal Ion ot Vasluĭu".

Ms. 2382. Sec. XVIII (1709); 326 ff.; 15 × 11 cm. Scriere cursivă veche. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

ION (DASCĂLUL). **Moldova** *Iaşi*

Octoih.

f. 148 : „Sfîrşit şi lui D<u>mnezeu laudă. Şi s-au scris în şcoala g<o>spod ot Eşi, de Ion dascal ot Ardeal".

Ms. 3253. Sec. XVIII (sfîrşit); 150 ff. 14,5 × 9,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispiciu colorat la f. 33.

ION (LOGOFĂTUL). **Transilvania**

Miscelaneu teologic : Cazanii, Minuni, Pilde filosofeşti, Vieţi de sfinţi, Tîlcul sf. Liturghii ş.a.

f. 63^{v} : „Eu log<o>făt Ion".

f. 75^{v} : „Şi am scris cu mai micul între diĭaci Ion log<o>fă<tul>, 1779 <anul este scris şi cu cifre arabe>. Sfîrşitul înpă<ra>tului Anfilog pentru înţelesul sf<i>ntei Leturghii şi al Ierusalimului.

Şi s-au scris acĕstĕ sf<i>nte istorii a înpăratului Anfilog; în luna lui iunie 26 s-au sfîrşit, iar începutul au fost cînd mă prinsără în cătane. Anul de la zidirea lumii 7286; de la H<risto>s, 1778".

f. 85 : „Sfîrşitul vieţii sf<î>ntului Marco. Ano 1791 <anul este scris şi cu cifre arabe> de logof<ă>t Ion, după ce au murit maică-mea,

şăzînd singur, cum D<u>m<ne>zeu ştie. Iar maică-mea au răposat în anul 1790".

Ms. 3344. Sec. XVIII (1778—1791); 104 ff. 32 × 20,5 cm. Scriere cursivă. Textul ff.: 13—20, 24—28^{v}, 76—79 este aşezat pe două coloane. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii, miniaturi şi viniete la ff.: 21, 24, 36^{v} ş.a.

ION (Pr.). **Transilvania** *Bălaia-Oradea*

1. *Sinaxar.*

f. 69^{v} : „Scris-am popa Ionŭ prişeleţŭ*) din Ţara Lĕşască, cîndŭ şede<a>m în Bălaĭa. Ani<i> Domnului 1724, m<e>s<e>ţa avgu<st> 4 zile.

Scris-am cum am ştiut; voi citiţi cum puteţĭ".

Ms. 356. Sec. XVIII (1724); 77 ff. [*2—70^{v}, 72—76^{v}*]; 31,5 × 18,5 cm. Scrierea imită tiparul. Unele titluri şi iniţiale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 2, 37, 57 ş.a. Numerotaţie originală a filelor.

Transilvania *Bălaia-Oradea*

2. *Penticostar.*

f. 172^{v} : „Рокꙋ Бжїа <=anul Domnului> 1725. Scris-am multŭ păcătos popa Ionŭ din Ţara Leşască, lăcuitor în Bălaĭa, această sf<î>ntă carte, anume Pentecostarŭ.

Dici, fraţilor, carii veţĭ întîmpla a ceti pre această carte şi veţĭ afla sminteală, nu blestămaţ<i>, ce îndirăptaţĭ şi mă ertaţ<i>, ca şi Dumn<e>z<e>u să vă erte şi dumilorvo<a>stră".

Ms. 3341. Sec. XVIII (1725); 173 ff. [*1—172^{v}*]; 31 × 19,5 cm. Scrierea imită tiparul. Unele titluri, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff.: 1, 61^{v}, 81 ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

ION (Pr.). **Transilvania** *Şchiopi-Turda*

Triod-Penticostar.

f. 148^{v} : „Scris-am această carte eu greşitul şi nede<stoini>cul popa Ion de la Ştiopi. Ai<i> D<o>mnului 1734".

Ms. 35. Sec. XVIII (1734); 148 ff. 20 × 16 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff.: 1, 38, 127 ş.a.

---

*) =pribeag.

ION (Pr.). **Transilvania** *Şona-Făgăraş*

Miscelaneu teologic: Rugăciuni şi Acatistul Mîntuitorului.

Coperta a II-a interioară: „Popa Ion din Şona, pe cînd înfloreşte bosiocul, de lîngă Făgăraş”.

Ms. 3811. Sec. XVIII (a doua jumătate); 104 ff. [*80^{v}–104^{v}*]; 15,5 × 9,5 cm. Scriere cursivă. Titlul şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 80^{v}. Legătură veche în piele.

ION ROMÎNUL (Pr.). **Transilvania** *Sînpetru-Hunedoara*

Miscelaneu: Alexandria, Floarea darurilor, Pravilă bisericească şi Rojdanic.

f. 76^{v}: „Бѹдапрости троѵдившес младо поп. Іѡн Блахь” <=Dumnezeu să ierte pe cel ce s-a trudit, tînărul popa Ion Valahul>.

f. 77: „Cu mila lu<i> Dumne<zeu sfî>rşiiu eu popa Ion di în Simpietru această carte ce s<e> c<hi>amă Alexandrie; m<e>s<e>ţă cireşerĭu să începu, în 15 zile<e> şi să sfrîşi în luna lu<i> a<u>gust 4 zil<e>, vă le<a>t 7128 <1620>, în zilel<e> lu<i> Betlian Gabor craĭu.

Şi cine va ceti aice şi va afla greşitŭ, au cuvîntŭ neplin<it>, au netocmit, să nu mă glăstemaţi <sic>, ce ziceţi bu<g>daprosti, cum şi voi să fiţi ertaţi la z<i>ua de judeţŭ, că amŭ scris în grab. Aminŭ”.

ff. 126^{v}–127^{v}: „Di în voe Tatălui şi [di în] cu ajutorĭul Fiĭului şi cu săvrîşitul D<u>hului Sv<în>tŭ, adecă eu multŭ greşit şi ticălos popa Ion di în sat din Simpetru scriş<-am> această carte ce să cheamă Alixan-[d]drie şi cu Darovanie <=Floarea darurilor>. Şi [cu dare] <şters> mă ustenĭu cîtŭ putuĭu şi o scriş<ei> să cet<e>ască şi s<ă> socotiască bine ce est<e> înpărăţie ceştii lumi deşartĕ şi mîngănoas<ă>.

Printr<u> ace<ia> dom<nea>voastră încă vă rog pri toată fire de om, cui Dumnezău o va da această carte a ceti sau a scrie, socotiţi şi mai bine ce voĭu fi greşit, sau cuvîntŭ nesf<î>r<şi>t, sau slovă neînplută iar domnevoastră să deregeţi şi să nu mă blăstemaţi, ce s<ă> ziceţi: Dumnezău erte. Să vă erte şi pre voi Dumnezău, la învricatulŭ judeţŭ, cîndŭ va zice: Viniţi bl<ago>s<lo>viţii de Părintele Me[e]u de moştiniţi înpărăţie ce î<i> gătită voa<o> din tocmala lumiei, ce Tu m<i>l<o>stivŭ Domnu, I<isu>s<e> H<ristoa>s<e>, aceî ne dă. Aminŭ.

Începusă a să scrie această carte ce s<e> cheam<ă> Alixa<n>drie în luna lu<i> cireşerĭu 15 zil<e> şi să sf<î>rîşi în luna făurarĭu în 15 zil<e>, vleat 7128, a ot roj<destva> H<risto>va 1622 <sic>, crug slînţu*) 16, a luni<i> 3, zlatocislo**) 3, temeli[i]e 3. ѹ село еже наречет сь Симпетроѹ. Зач. конць Хс”. <=în satul care se cheamă Sînpetru. Începutul <şi> sfîrşitul <este> Hristos>.

*) = soarelui.
**) = numărul de aur.

Ms. 3821. Sec. XVII (1620); 196 ff. [*aproximativ 1–141^{v}*]; 14 × 9,5 cm. Scriere semiuncială. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff.: 40^{v}, 45, 78 ş.a.

IONIŢĂ. **Ţara Romînească** (?)

Catavasier.

f. 51: „La anul de la H<risto>s 1793, scris-am eu Ioniţă. Luna lui frevuare <sic> 14 zile”.

Ms. 2497. Sec. XVIII (1793); 51 ff. 14,5 × 10,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

IONIŢĂ (COPILUL). **Moldova**

Miscelaneu: fragment din Alexandria şi Versuri.

f. 49^{v}: „Sfîrşitul Alicsăndriei. Acĭastă Alixăndrie am făcut-o eu Ioniţă copil, se se ştie, la le<a>t 1756, mar<tie> d<ni>”.

f. 63^{v}: „Aceste stihuri sîntu scrise de mine, Ioniţi popa, întru <în>tîe d<o>mnie a măriei sale Co<n>stantin voevod, la anii de la H<risto>s 1778”.

f. 70: „1789, Ioniţă popa”.

Ms. 1629. Sec. XVIII (1756–1789); 70 ff. 21,5 × 17 cm. Scriere cursivă. Frontispiciu în peniţă la f. 2. Însemnarea copistului de la f. 49^{v} este încadrată într-un chenar în peniţă.

IONIŢĂ (DASCĂLUL). **Ţara Romînească** (?)

Miscelaneu: Cuvînt pentru Adam, fragment din Fiziolog, Cuvinte, Eshatologie ş. a.

f. 46^{v}: „Sfîrşit şi l<u>i D<u>mnezeu mărire. Şi am scris eu Ioniţă dasc<ălul>, la leat 1799, <anul este scris şi cu cifre arabe>, sept<emvrie> 17”.

Ms. 3275. Sec. XVIII (1799); 184 ff. 21 × 15 cm. Scriere cursivă. Numerotaţie originală a filelor.

IONIȚĂ (LOGOFĂTUL). **Țara Romînească**
București

Istoria lui Erotocrit.

f. 218^{v} : „Писах лог. Іониц" <=a scris logofătul Ioniță>.

f. 219^{v} : „S-au scris această carte ce să numeștĕ Irotocrit în orașu<l> Bucureștilor, în zilile mării sale Necolae Petru Mavrogheni v<oe>vod. Le<a>t 1787, ĭuli<e>".

Ms. 3514. Sec. XVIII (1787); 219 ff. 27,5 × 19,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, inițialele și unele cuvinte sînt scrise cu roșu. Numerotație originală a filelor, cu cifre arabe. Manuscrisul este bogat ilustrat de Petrache logofătul.

IONIȚĂ (SIN CONSTANTIN LOGOFĂTUL). **Țara Romînească**

Cronograf.

f. 5 : „Adunarea istoriilor de la începutul lumii pînă la înpărățiĭa lui Co<n>standin Paleologul, înpăratul cel după urmă al Grecilor <. . . . . >, scoasă după grecie pă limba rumînească de Grigorie dasc<ălul> Buz<oianu>, iar acum s-au scris după aceĭa asemenea din cuvînt în cuvînt, în zilele preaîn[n]ălțatului nostru domnu Io Co<n>standin Gheorghie Hangeri voevod, de cel mai mic Ioniță sin Co<n>standin log<o>f<ătul> de la Star-Chiojd, la anii de la mîntuirea lumii 1799, ghen<arie> 5 dn<i> 1799" <cu cifre arabe>.

f. 5^{r-v} : „Rugă către cititori. Iubitorilor de cetanie, de vreme că D<u>mnezeu au făcut pă om mai cinstit și mai mare decît toate celelalt<e> lucruri ce sînt și să văd în lume și l-au așăzat stăpîn peste toat<e>, după cum zice și pro<o>rocul David : Toate au supus supt picioarele lui, l-au făcut și nemuritorĭu, dar nesocotința lui cea rea l-au făcut muritorĭu și toate au pierdut, numai ce i-au rămas întreagă aftexusia, adică volniciĭa de însuși ca să lucreze au binele, au răul; și i-au dat și această încelepciune ca să poată arăta lucrurile de la începutul lumii pînă la sfîrșitul lumii, întocma<i> ca cînd le-ar privi și s-ar lucra în[n]aintea lui față, așa le descopere și le arată prin scriptură.

Deci și eu, socotind că ar fi bine să-ș<i> ajute fieștecine patrii și limbii lui, ori cu ce ar putea, m-am îndemnat de am scris aceste istorii, după cele scoase după grecie pă rumînie de cel mai sus numit Grigorie dasc<ălul>, spre lauda Țării Rumînești și spre folosul celor ce vor vrea să înțeleagă, ca cetind și văzînd pă cei ce-au lucrat răul, ce ș<i>-au agonisit și pă cei ce-au făcut binele, ce ș<i>-au dobîndit, să poată îndemna a să părăsi cineavaș de rău și a lucra binele.

Deci ĭubiților, avînd toți de obște acea volnicie a lucra și a grăi, au binele, au răul, vă rog mai întîĭu, oricine să va îndemna a ceti și va găsi vreo greșală, ori în cuvînt, ori în slove, să nu huliți, ci cu d<u>hul blîndeților să turnați untul de lemnu al bunii voirii dumneavoastră și să ungeți ranele greșalelor mele cu cuvînt mîngăitorĭu și îndreptînd să ziceți : D<u>mnezeu să<-l> erte și D<u>mnezeu să vă erte și dumnea-

voastră toate greșalele ; că nu es<te> cu putință a fi om fără greșală, fără numai Unul D<u>mnezeu negreșit, a Căruĭa es<te> slava, cinstea și închinăciunea în veci. Amin. 7307 <1799>".

f. 345^{v} : „Pînă aicea s-au putut, ajutînd vremea. Iară cine va vrea, ajutîndu-i vremea, îl va săvîrși pînă la leatul care va vrea. Iară aici iaste numai leat 1566".

f. 346^{v} : „Cu ajutorĭul Marelui și Atotputernicului D<u>mnezeu, ca Cela ce iaste însuși la totŭ lucrul început și sfîrșit, au luat și această cart<e> sfîrșit la luna lui fev<ruarie> 10, leat 1799". <anul este scris și cu cifre arabe>.

Ms. 116. Sec. XVIII (1799); 346 ff. 30,5 × 20 cm. Scriere cursivă. Frontispicii în peniță și inițiale ornate la ff. : 5, 109, 111^{v} ș.a. Titlul de la f. 4 este încadrat într-un chenar deasupra căruia, în medalion, sînt desenați : Iisus Hristos, Fecioara Maria și sf. Ioan Evanghelistul. La f. 4^{v}, un desen îl reprezintă pe împăratul David. Ambele desene sînt lucrate cu cerneală albastră. La f. 6, întîlnim un frontispiciu în mijlocul căruia, în medalion, este desenat Iisus Hristos. Numerotație originală a filelor. Legătură veche în piele.

IORDACHE (DASCĂLUL). **Moldova**

Alexandria.

ff. 57 și 68 : „Io<r>d<a>che. . . "

f. 84^{v} : „Jaloba scriitor<ului> cătră cetitori. Cine truda noastră, a scriitorĭului ră<u> o pri[i]mește cu bin<e> D<u>,mnezeu îl dăruești. De vreme că trupul slăbești de multa umezal<ă> a pămîntului, ochii să painjinescu de nenumărat<a> mulțime <a> slovelor; minte<a> din capŭ începe a-m<i> slăbi și a se întuneca de multa frămîntătur<ă> a al<că>tuire<i> cuvintelor, dreptŭ acĕĭa, fraților, care vă veț<i> întîmpla a ceti întru această Alexandrie, să zicet<i> toț<i> : D<u>mnezeu să-l erti. Că precum este cu neputință omului a nu păcătui, așa și scriitorĭului a nu greș<i>; fiind mîinile de ţer<î>nă și fire<a> omenească slabă, ce lucru iscusit poate să facă și să nu greșască?

Această Alexandrie s-au scris de mine, smeritul și mai prostul și mai neînvățatul dintre dascalii acești părți de lumĕ, tuturor plecat și ĭubitor[i] de toț<i>, Iord<a>che dasc<ălul>. 1789; cel latinescŭ : 1789.

S-au început ghenari<e> 25 și au luat sfîrșit marti<e> 13 zile.

Această Alexandrie am izvodi<-o> de pe o <A>lexandrie veche, ce au fost în turnul cel mare de la Mănăstire<a> Putna. Iord<a>che dasc<ălul>".

f. 85 : „Această carte, care și Alexandrie să numești, este a lui Andrii di[i]ac; au cumpărat<-o> de la mine, mai gios iscălitul, dre<p>t 3 lei, adecă 3 lei bat<uți> și am și iscălit. Iord<a>che dasc<ălul>".

Ms. 3512. Sec. XVIII (1789); 85 ff. 23,5 × 17,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, inițialele și cifrele sînt scrise cu roșu. Frontispiciu colorat la f. 63. Numerotație originală a filelor. Legătură veche în piele.

IORDACHE (LOGOFĂTUL). **Moldova**

Condica cioclilor oraşului Botoşani.

f. 1 : „Scrisu-s-au acestŭ testamentŭ <sic> de mine, Iordache log<o>-f<ătul> sfintii Mitrop<o>li<i>. 1756".

Ms. 3694. Sec. XVIII (1756); 67 ff. [*aproximativ 2—6, 8—10*]; 31,5 × 22 cm. Scriere cursivă. Unele titluri şi iniţiale sînt scrise cu roşu. Legătură veche în piele.

IORDACHE (Pr.). **Moldova** (?)

Octoih.

f. 70^{v} : „Iară cei ce veţi citi pe acest Osmoglasnic bucuraţi-vă întru D<o>mnul şi ce greşală veţî afla, atît în slove cît şi în cuvinte, poftescŭ pe d<u>m<nea>v<oastră> ca s<ă> îndreptaţi cu duhul blîndeţilor, nepuind în ponos; şi mă ertaţi pre mine, păcătos căci nu este scris de mînă de înger, ce de mîn<ă> de ţăr<î>nă. Drept aceĭa, că cum nu este cu putinţă a lipi ceriŭl de pămînt, aş<a> şi scriitoriŭl a fi fără greşală. Şi am scris eu, mai micul şi smerit între dascali cari mai jos m-am iscălit. 1799, ĭuli<e> 30. Iordachi popa".

Copistul mai semnează şi la ff. : 20, 28, 37^{v}, 46^{v}, 54, 61^{v} şi 74.

Ms. 3622. Sec. XVIII (1799); 75 ff. 21,5 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff. : 3, 12, 20^{v} ş.a.

IORDACHE (VĂTAFUL). **Moldova**

Fragment din Istoria lui Schinder împărat.

f. 18 : „I<o>rdache vătaf am scris spre îndemnare<a> d<u>-m<isa>le lui chir Petru abăger<ul>. 1791, oc<tom>vr<ie> 22".

Mai jos : „Şi am scris eu, smeritul şi păcătosul şi nevrednic rob al Celui ci m-a[i] zidit şi m-au învrednicit a scrie această istorie, spre pomenire<a> celui mai sus iscălit, fiindcă precum <este cu neputinţă> orbul<ui> a nu să poticni, aşa şi scriitoriŭlui a nu greşi. Amin".

Ms. 2623. Sec. XVIII (1791); 18 ff. [*3—18*]; 23,5 × 17,5 cm. Scriere cursivă.

IORDĂCHESCU (LOGOFĂTUL MATEI). **Ţara Romînească**

Floarea darurilor.

f. 109^{v} : „Această cărticică este a lui Mateĭu log<ofătul> şi cele ce s-au scris într-însa este pentru învăţătura acelor ce s-or sili.

Deci cine va citi mă va pomeni; iar cel ce s-ar ispiti ca să o fure să fie afurisit de cei trei sute <sic> sfinţ<i> părinţi din <Nicheea>.

Pentru care am însemnat de cînd s-au scris, dă la avg<us>t 1 pînî la avg<us>t 31, la leat 1794 de la stăpînirea domnului nostru Ioan Alexan-dr<u> Co<n>s<tan>d<in> Moruz v<oe>v<od>. Mateĭu logof<ă>t<ul>".

f. 115 de altă mînă : „Această carte este a [1] lui Matachi sin Anghel şalvaragiu şi este scrisă di dumnealui logofăt Matei Iordechescu, fratile răposatului Anghel şalvaragiu<l>, ce este ciracul răposatului Bornescului cel bătrîn; şi au dăruit-o lui Matache nepotul său şi am însemnat aici ca spre ţinere de minte, la leat 1836, deche<mv>r<ie> 7. Matache Angheliu".

Ms. 1204. Sec. XVIII (1794); 130 ff. [*1—109^{v}*]; 15 × 9,5 cm. Scriere cursivă. Frontispiciu colorat la f. 1. Desen în peniţă, reprezentînd Bunavestire, la f. 76^{v}. Numerotaţie originală a filelor cu cifre arabe. Legătură veche în piele.

IOSIF (IEROMONAHUL). **Ţara Romînească**
Măn. Hurez

1. *Mîntuirea păcătoşilor.*

f. 489^{r-v} : „Această sf<î>ntă carte ce iaste pren D<u>hul Sf<î>ntŭ grăită, ce să chiamă a Păcătoşilor mîntuire, ce iaste de mulţi şi mari dascali tălmăcită den limba elinească pre limba noastră rumînească şi iaste dată de obşte a să citi celor ce vor vrea a să mîntui de păcate, scrisu-s-au în sf<î>nta şi dumnezeiasca Mănăstire <H>urezii, unde să prăznuiaşte sf<i>nţii şi întocma<i> cu Apostolii marii în[n]părat<i> s<vea>t<î>i Constantin şi maică-sa Elena.

Şi s-au scris den porunca şi den toată osîrdiĭa sfinţiei sal<e> părintelui Ioan arhimandritul, care au fost egumen întîĭu la această sf<î>ntă Mănăstire, ca să se afle dă trea[a]ba sf<i>ntii case şi fraţilor dă cetanie, în zilele luminatului d<o>mnului nostru Io Co<n>standin B<rîncoveanu> Basarab voevoda, ctitorul aceştii sf<i>nte Mănăstiri; şi cîrma pravoslaviei purtîndu-o chir Theodosie mitropolitul şi a Ep<i>scupiei Rîmnicului chir Ilarion, cînd era leatul 7204 <1696>, m<e>s<e>ţ<a> m<a>rt<i>e 31 d<ni>.

Şi l-am scris eu, smeritul şi mult păcătosul şi tuturor fraţilor netrĕbnic, Iosif <i>er<o>monah, ucen<i>cul părintelui Ioan.

Ce mă rog sf<i>nţiilor voastre, cinstiţ<i> părinţi şi ĭubiţ<i> fraţ<i>, pe unde veţ<i> găsi greşit să în[n]dreptaţ<i> cu d<u>hul blîndĕţelor, iar pre mine, ticălosul, să nu mă blestemaţ<i> căci[că] au scris hire slabă şi mînă de tină; ci să mă ertaţ<i>, ca şi sf<i>nţiilor voastre să aflaţ<i> ertare în[n]aintea D<o>mnului nostru I<isu>s H<risto>s, la straşnica judecată, a căruĭa iaste slava în[n]chinăcĭunea în vĕcii vĕcilor. Amin".

Ms. 2174. Sec. XVII (1696); 489 ff. 20,5 × 15 cm. Scriere cursivă veche. Titlurile sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 1. Iniţiale ornate la ff. : 22, 55^{v}, 217 ş.a. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească
Măn. Hurez

2. *Scara sf. Ioan Scărarul.*

f. 6 : „Scrisu-s-au această viaţă de Daniil smeritul călugăr de la Raith (iar acum de) Iosif, proig<u>m<en> ot Hurez”.

f. 160 : „Această carte ce să chiamă Leastviţă, o am scris eu, cel mult păcătos Iosif ieromonah, proigumen de la sf<în>ta Mănăstire Hurezul şi o am dat aceştii sf<in>te Măn<ă>stiri mai sus numită. Deci vă rog pre voi, fraţilor cititori, citind pre dînsa şi folos sufletesc adăogînd, să vă rugaţ<i> milostivului D<u>mnezeu pentru mine; şi orice greşală veţ<i> afla, să îndreptaţ<i> cu d<u>hul blîndĕţelor şi pre mine să mă ertaţ<i>, ca şi sfinţiile voastre să luaţ<i> ertăciune de la D<o>mnul nostru I<isu>s H<risto>s, a Căruĭa iaste mărirea în vĕci. Amin”.

f. 256 : „Iosif, proig<u>m<en de la> Hur<e>z”.

f. 274 : „Mănăstirea Hurezi. Pis<al> p<roegumenul> Iosif”. <Dedesubt se găseşte o pecete inelară în fum cu inscripţia : Iosif>.

f. 344^{v} : „Iosif, proig<u>m<en> ot Hurez”.

Ms. 2650. Sec. XVII (sfîrşit); 344 ff. 21 × 15 cm. Scriere cursivă veche. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff. : 3, 49, 96^{v} ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească
Măn. Hurez

3. *Fragment din Scara sf. Ioan Scărarul.*

Coperta a II-a interioară : „Acesta iast<e> scris dă părintele Necodim şi cîtva din Leasfiţă scrisă dă p<ărintele> Iosif ec<lisiarhul> Hurezul<ui> ca cine va citi să-i pomenească, căci sîntŭ vieţ<i> foarte dă folos şi dă umilinţa sufletului”.

Ms. 2665. Sec. XVIII (început); 160 ff. [*114—129*^{v}]; 21 × 15,5 cm. Scriere cursivă veche. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor, începînd cu fila 17. Legătură veche în piele.

ISAIA (IERODIACONUL). **Moldova**
Rădăuţi

Fénélon, fragment din Întîmplările lui Telemac.

f. 5^{v} : „Sfîrşitul întîmplărilor lui Tilemah, fiĭul lui Odisefsu, care s-au scris în sf<î>nta Episcopie a Rădăuţului, la anul 1780, mart<ie> 23 d<ni>. Isaie ierodi[i]acon ot Rădăuţi”.

Ms. 2551. Sec. XVIII (1780); 5 ff. 35,5 × 24 cm. Scriere cursivă.

IUSTIN (IEROMONAHUL). **Moldova**
Măn. Neamţ

Poruncile sf. Isaia Pustnicul către cei ce s-au lepădat de lume.

f. 20^{v} : „Urmîndu-să această carte de noi din începutŭ pînă în sfîrşitŭ, cîndŭ ne aflamŭ în s<fînta> M<ănăstire> Neam<ţ> la părintele stareţ Paisie şi amŭ găsitŭ lipsă acèste zĕce foiţ<e>. Iustin ierom<ona>h. Daniil ier<o>diĭa<con>. 1791, dech<em>vrie 21”.

Nu ne putem da bine seama, care din cei doi este copistul. Semnăturile sînt scrise de cel care a copiat textul. Înclinăm să-l considerăm pe Iustin ieromonahul copist. Semnătura sa este mai naturală; este semnătura unui om obişnuit să semneze în acest fel, în timp ce numele lui Daniil ierodiaconul este scris de un om ce nu semnează în mod obişnuit în felul acesta.

Ms. 570. Sec. XVIII (1791); 189 ff. [*11—20*^{v}]; 20,5 × 14,5 cm. Scriere cursivă. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele, restaurată la cotor.

JORA (PAHARNICUL TOADER). **Moldova**
Iaşi

1. *Zăbava fantasiei.*

f. 87 : „Această cărţulie cu istorii, ce să numeşte Batgiocura fandasii am scris-o eu, Toader Jora, biv vel pit<ar>, în zilele mării sale preîn[n]ălţatului domnu al ţării noastre Moldovei Alexandru Ioan Mavrocordat voevod.

Şi s-au scris în Eşi la <a>nul de la zid<ir>e<a> lumei 7294, iară de la H<risto>s 1786; mart<ie> 24 au luat sfîrşit”.

f. 88, de altă mînă : „Această carte, Zăbava fandasii, este scris<ă> de pah<arnicul> Toader Jora<. . . . .>”.

f. 40 : „La anul 7248 <1740>, ĭun<ie> 8 sînt născut eu, <. . . . .> în domnie lui Grigor<e> vod<ă> Ghica. Iar aice am scris eu; şi am scris la anul 7310 <1802>, din car<i> scoţînd pist<e> mii 248, rămîn 62 a<n>i de cînd sînt născut eu. Toader Jora pah<arnic>”.

Ms. 50. Sec. XVIII (1786); 88 ff. [*2—87*]; 30 × 20 cm. Scriere cursivă. Frontispiciu colorat la f. 2. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

Moldova

2. *Istoria etiopicească a lui Iliodor.*

f. 213 : „Au luat sfîrşit carte<a> lui Eleodor. Această cart<e> o am scris eu, To<a>der Jora, biv vel pit<ar>, la anul 1786, fev<ruarie> 25.

f. 213^{v} : „Această carte iaste sco<a>să de pre limba elene<a>scă de Thoma gramaticul ce au fost la sfînta Mitropolie din Eşi, iar acum s-au

scris cu a me<a> mînă şi ostene<a>lă de pe o cart<e> a d<u>m<nealui> sulgerului Vasile Carpu, la anul 1786, fev<ruarie> 25. Toader Jora, biv vel titar <sic>".

Ms. 57. Sec. XVIII (1786); 213 ff. 29,5 × 20,5 cm. Scriere cursivă. Legătură veche în piele.

Moldova

3. *Miscelaneu teologic: Semnul crucii, Pentru ruga sfinţilor, Vămile văzduhului ş.a.*

f. 23^{v}: „Să <se> şti<e> şine au scrisŭ s-au iscălit. Az Toader Jora".

f. 73^{v}: „Să să ştie cine au scris-o, că s-au iscălit. Toader Jora. Această cărţălue am scris-o eu di pe o carte a sfinţii sale a egumenului de Floreşti*) pentru ca să să ştie văletul, 7264 <1756>, întru care zile să o fi sc<r>is Co<n>stantin Bălăcian<u>, întru care scrie aşe: scris-o-am di pe un izvod ce era scris de <i>er<o>monahul Neculaĭu arhimandritul, ce scrie că au scrisu-o de pe o Biblie a lui Şerban vodă din Ţara Munteniască, cînd au fost în Ţara Leşască".

Ms. 34. Sec. XVIII (sfîrşit); 121 ff. [*aproximativ 23—106*^{v}]; 21,5 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Unele titluri şi iniţiale sînt scrise cu roşu. Frontispicii, iniţiale ornate şi miniaturi în medalion la ff.: 24, 35, 43 ş.a. Numerotaţie veche a filelor.

LAŢCAR (CONSTANTIN). **Moldova** *Iaşi*

Fragment din Alexandria.

f. 1: „<. . . . .>. Şi am scris-o în zilile preîn[n]ălţatului, precum mai sus arată <Alexandru Ioan Callimachi> la anul 1796, <cu cifre arabe>, iunie 1, cînd slujam la dumn<e>alui jupîn Apostoli la Eşi, zet Tolea Plăcintă".

f. 1^{v}: „Rugăm dară pre tot pravoslavnicul cetitorŭ să fie greşalelor noastre lesne ertătorĭu, ca ş<i> Dumnezeu să-i dĭa totŭ binele, aici şi în veacul cel viitoru.

Şi rămîĭu al dumneavoastră mai mic plecat Constandin Laţcar".

Ms. 1063. Sec. XVIII (1796); 12 ff. [*1—9*^{v}]; 19 × 13,5 cm. Scriere cursivă.

LAVRENTIE (DASCĂLUL). **Ţara Romînească** (?)

Istoria Rusiei şi Viaţa lui Petru cel Mare.

f. 25, sub portretul ţarului Vladimir: „Şi s-au însemnatŭ acest<e> chipur<i> de min<e>, Pătru cop<ilul>, uce<nicul> *dascal<ului> Lavrentie*".

*) Măn. în ţinutul Tutova.

f. 98: „Lavr<en>ti<e> das<călul> <în criptogramă>. Sînt coale 28 pîr<ă> aicea".

Ms. 204. Sec. XVIII (mijloc); 241 ff. [*aproximativ 35—241*^{v}]; 21,5 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 99. Iniţiale ornate la ff.: 1, 2, 3 ş.a. Numerotaţie originală a filelor de la f. 99.

LEFTER (LOGOFĂTUL). **Ţara Romînească**

Învăţăturile lui Vasile Macedoneanul.

f. 1: „O au ţinut în[n] gîndu<l> mieu dă o am făcut eu Lefteru log<o>f<ăt> sin Ioan (?) log<o>f<ătul>".

Ms. 1805. Sec. XVII (sfîrşit); 35 ff. [*1—34*^{v}]; 18 × 13 cm. Scriere cursivă. Frontispiciu colorat la f. 2. Iniţiale ornate la ff.: 2^{v}, 3, 4 ş.a.

LUCA (IEROMONAHUL). **Moldova**

Miscelaneu teologic: Cuvinte ale sf. Isaia Pustnicul, fragment de Pateric, fragment din Crinii ţarinii ş.a.

f. 102: „Scrisu-s-au această sf<î>ntă şi d<u>mn<e>zeĭască carte a sf<î>ntului Isaii Posniculŭ prinŭ osteneala ticălosului şi orbului Luca ieromonahulŭ. Leatŭ 1790, 7298, săpt<emvrie> 27".

Ms. 3726. Sec. XVIII (1790); 208 ff. 30 × 20 cm. Scriere cursivă. Frontispicii în peniţă la ff.: 1 şi 158. Legătură veche în piele.

LUCA (Pr. IOASAF). **Moldova**

1. *Cronici moldoveneşti.*

f. 1: „Hronografŭ care să chiamă slovenĕşte Leatopisăţŭ, iar pre limba romîniască, a anilor scrisoarĕ a[l] Ţării Moldovii scris de mulţi istorici, precumŭ să va arăta în[n]ainte cine ce au scris.

Şi s-au scris în zilele prealuminatului, preîn[n]ălţatului domn şi stăpînitorĭu a toată Moldoviĭa, Io Grigorie Alexandru Ghica voevoda, în anul de la zidirea lumii 7274, iar de la întruparea Domnului Dumnezeu şi Mîntuitorĭului nostru I<isu>s H<risto>s 1766, luna aprilie 7 zile, cu toată cheltuiala dumisale Iordachi Cantacozino, vel spatar".

În continuare însemnarea lui Iordache Cantacuzino: „Şi esti scris acestu Litopisăţ de părintele Iosav Luca, ficior Lucăi vist<iernicul> cu toată cheltuiala mea, cîndu eram vel spat<ar>. Iordache Cant<a>co<zino> vel vor<nic>".

Ms. 254. Sec. XVIII (1766); 416 ff. [*1—414*]; 29 × 19 cm. Scriere cursivă. Frontispicii în peniţă la ff. 3 şi 9. Numerotaţie originală a filelor ce reîncepe cu 1 de la f. 193.

Moldova

2. *Letopisețul Țării Moldovei de I. Neculce.*

f. 2 : „Hronografŭ, care să chiamă moldovĕneşte scrisoarea anilor, scris cumŭ să va arăta în[n]ainte cine ce au scris.
Şi s-au scris în zilele preluminatului şi preîn[n]ălţatului domnu şi stăpînitorĭu a toată Moldaviĭa Ioan Grigorie Alexandru Ghica voevoda, în anul de la zidirea lumii 7274, iar de la întruparea lui Dumnezeu Cuvîntul 1766, luna martie 27 de zile, întru pomenirea răposaţilor domni a pămîntului Moldovii, cu toată cheltuiala post<elnicului> Alexandru Hurmuzache".

Ms. 53. Sec. XVIII (1766); 437 ff. [*2—426*^{v}]; 29 × 20 cm. Scriere cursivă. Numerotaţie originală a filelor ce reîncepe cu **1** de la f. 299.

Moldova

3. *Cronici moldoveneşti.*

ff. 14—19 : „Scrisoarea anilor l-am dăruit dumisali nepotului Matei Hurmuzache, vel paharnic, în anul de la facerea lumii 7283, iar de la Naşterea Domnului I<isu>s H<risto>s 1775, luna ghenarie 5 zile.
Şi am scris ca să s<e> ştie. Ioasaf Luca ieromonahul".

Ms. 252. Sec. XVIII (a doua jumătate); 521 ff. [*8—11*^{v}, *14—473*^{v}, *476*$^{r-v}$]; 29 × 19 cm. Scriere cursivă. Numerotaţie originală a filelor, ce reîncepe cu 2 de la f. 202.

Moldova

4. *Letopisețul Țării Moldovei de I. Neculce.*

Ms. 112. Sec. XVIII (a doua jumătate); 242 ff. 29 × 19 cm. Scriere cursivă. Numerotaţie originală a filelor, ce începe cu 191. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

Moldova

5. *Leptopisețul Țării Moldovei de I. Neculce.*

Ms. 3416. Sec. XVIII (a doua jumătate); 170 ff. 25,5 × 18 cm. Scriere cursivă. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Moldova

6. *Floarea darurilor*

Ms. 5476. Sec. XVIII (mijloc); 122 ff. 17 × 12 cm. Scriere cursivă. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

LUCA (ION) **Transilvania**

Omilii.

f. 95 : „Sfîrşit şi lui D<u>m<ne>zeu slavă. Ion Luca".

Ms. 2499. Sec. XVIII (sfîrşit); 101 ff. [*71—95*]; 21,5 × 17,5 cm. Scriere cursivă. Titlul de la **f.** 83^{v} este scris cu roşu.

LUPESCU (RADU). **Ţara Romînească**

1. *Cronica Slovenilor, Iliricului şi a Moesiei.*

f. 3^{v} : „Leatopisețulŭ Slovĕnilorŭ, Iliricului, Misiei cei de Sus şi a Misiei cei de Jos, care coprinde în sine începutul şi stăpînirea crailorŭ şi a despoţilorŭ sîrbeşti şi [şi] săvîrşitul lor, coprinzîndŭ pre scurtŭ şi alte lucruri ce s-au întîmplatŭ, care s-au scos după izvod acum în zilile prealuminatului, preaîn[n]ălţatului bunŭ credinciosului şi mult milostivului nostru domnu Io Nicolae Alexandru voevod, cu mila lui Dumnezeu domnu şi oblăduitor a toată Ţara Rumînească.
Şi s-au scris întru al <loc gol> anŭ dintru a doao domnie a mării sale, în anul de la zidirea lumii 7235, iară de la Naşterea Domnului şi Mîntuitorĭu<lui> nostru I<isu>s H<risto>s 1727, de Radul Lupescul, logofeţelul de divan s<i>nŭ <lui> Mihail ieromonah".

Ms. 156. Sec. XVIII (1727); 68 ff. [*3*^{v} — *64*]; 21 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi anii sînt scrişi cu roşu. Frontispiciu colorat la f. 4. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

2. *Invățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie.*

f. 183^{v} : „S-au scris la leatul 1727, mai 14 dn<i>, de Radul log<o>f<e>ţel de divan".

Ms. 1062. Sec. XVIII (1727); 184 ff. [*1—183*^{v}]; 21 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

3. *Cronica lui N. Costin.*

Ms. 59. Sec. XVIII (prima jumătate); 147 ff. 30 × 20,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Iniţială ornată la f. 1.

Ţara Romînească

4. *Cronici moldoveneşti.*

Ms. 268. Sec. XVIII (prima jumătate); 297 ff. [*1—290*^{v}]; 19,5 × 14 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Iniţiale ornate la ff.: 44, 87, 139^{v} ş.a. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

Ţara Romînească

5. *Cronici moldoveneşti.*

Ms. 353. Sec. XVIII (prima jumătate); 357 ff. [*6—357*^{v}]; 30,5 × 20,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile marginale sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff.: 42 şi 342^{v}. Iniţiale ornate la ff.: 9, 10, 11 ş.a. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

Ţara Romînească

6. *Viţa neamului domnului Nicolae Mavrocordat.*

Ms. 1354. Sec. XVIII (prima jumătate); 75 ff. [*Filele 6—34*^{v}, *38—53, 56—72*^{v} *sînt scrise în limba greacă*]; 20 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff.: 7, 10, 12 ş.a Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

7. *Cronici moldoveneşti.*

Ms. 2117. Sec. XVIII (prima jumătate); 345 ff. [*1—343*]; 31 × 20,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi anii sînt scrişi cu roşu. Frontispicii colorate la ff.: 1 şi 7. Iniţiale ornate la ff.: 1, 7, 13 ş.a. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

8. *Cronici moldoveneşti.*

Ms. 2506. Sec. XVIII (prima jumătate); 170 ff. [*3—170*^{v}]; 21 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi anii sînt scrişi cu roşu. Frontispiciu colorat la f. 3. Iniţiale ornate la ff.: 12^{v}, 41, 94^{v} ş.a.

LUPOIANU (CONSTANTIN). **Moldova**

Miscelaneu teologic: Psaltire cu tîlc, Tîlcul sf. Liturghii, Teologie polemică ş.a.

f. 435: „< . . . . > Iar acuma s-au tîlmăcit din limba leşască pre limba rumînească de Dima pisarĭul şi alcătuite cuvintele de Co<n>standin Lupoianul, în zilele măriei sale preaîn[n]ălţatului domnŭ Ioan Co<n>standin Nicolae v<oe>v<o>d, într-al doilea domnie a scaunului Moldovii, în anul al 11-lea a domniei sale, la anul 1742<. . . . . >".

Ms. 84. Sec. XVIII (1742): 443 ff. 31 × 19 cm. Scriere cursivă. Textul ff. 1—433^{v} este aşezat pe două coloane. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 14^{v}, 31, 132 ş.a. Iniţialele ornate la ff.: 1, 199^{v}, 211 ş.a. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

LUPU (DASCĂLUL) BUCUR). **Transilvania**
Veneţia de Jos-Făgăraş

Miscelaneu teologic: Octoih şi Slujbe religioase.

f. 12: „Sfîrşitul lui vt<ori> glas. Fev<ruarie> 18 zile".

f. 18, în frontispiciu: „Această cartie o am scris eu, Bucur, <fiul> lui Ni<s>tor".

f. 46^{v}: „Sfîrşitul lui glas 8. Aprilie în 22 de zile, 1750".

f. 105^{v}: „Sfîrşit şi lui D<u>mnezău mulţămită. Anul 1751, ghe-n<arie> în 23 de zile.

Şi am scris eu dascal Bucur ot Veneţiĭa de Jos".

f. 106^{v}: „Slavă, cinste şi închinăciune Celui în Troiţă Unuĭa D<u>m-nezău, Care ne-au ajutat dupâ început de am ajuns şi sfîrşitul.

Iară cei ce vă veţ<i> întîmpla a ceti, bucuraţi-vă în D<om>nul. Şi mă rog, ce greşală veţ<i> afla, îndreptaţ<i> cu d<u>hul blî<n>deţelor, nepuind în ponos; că precum ĭaste cu neputinţă omului a nu păcătui, într-acesta chip şi scrisoarea a rămînea fără de greşală.

Tuturor de bine voitor, eu Bucur Lup<u> ot Veneţiĭa de Jos. 1751, ghen<arie> 24 d<ni>".

Ms. 1653. Sec. XVIII (1750—1751); 174 ff. [*1—164*^{v}]; 21 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff.: 1, 7, 12^{v} ş.a. Legătură veche în piele.

MACARIE (IEROMONAHUL). **Ţara Romînească**

Tipic şi Pilde.

f. 517: „Macarie i<e>r<o>mo<na>h tog" <sic>.

Ms. 3472. Sec. XVIII (prima jumătate); 517 ff. [*515—517*]; 14 × 9 cm. Scriere cursivă. Legătură veche în piele.

MACARIE (IEROSHIMONAHUL). **Ţara Romînească**
Măn. Bistriţa

Octoih.

ff. 2—6: „. . .S-au dat besĕricii din Văratece*); însă de va fi ucenicul mieu popa Co<n>standin la acea beserecă va fi şi cartea, iar de nu, cartea va fi a lui. Lealul <sic> 7248 <1740>, iulie 30. M<acarie> ier<oshimonahul> ot P<eştera> B<istriţa>".

f. 141^{v}: „Sfîrşitul cu Dumnezeu <a> Slujbei punerii sfîntului brîu şi lui Dumne<zeu> laudă. Macarie ieroshimonah ot P<eştera> B<istriţii>".

f. 156: „Macarie ieroshimonah Peştereanul".

Ms. 2200. Sec. XVIII (prima jumătate); 166 ff. 20,5 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Unele titluri, iniţiale şi indicaţiuni tipiconale sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor.

---

*) Localitate lîngă măn. Hurez.

MAFTEI (DIACUL). **Transilvania (?)**

Octoih.

f. 87 : „Aici amŭ scrisŭ eu Maftei diĭacŭ”.

f. 98^{v} : „Vletŭ 7277 <1769>, feurarŭ 27, Maftei diacŭ ot Chereșești, a lui Ioniță diĭacul ot Bercheșești”.

Ms. 2384. Sec. XVIII (1769); 106 ff. [*5—98^{v}*]: 16×10 cm. Scriere cursivă. Titlurile, inițialele și indicațiunile tipiconale sînt scrise cu roșu. Frontispicii colorate la ff.: 13^{v} 23^{v}, 33^{v} ș.a.

MĂGUREANU (LOGOFĂTUL IORDACHE). **Țara Romînească**

Pateric

f. 248 : „Sfîrșit și lui Dumnezeu laudă, scriindu-o și săvîrșindu-o numai singur <eu>, păcătosul, robul lui Dumnezeu, Iordache log<o>f<ă>tul Măg<u>reanul”.

f. 248^{v} : „. . . .Foarte frumoase și a<m> ostenit cu tot sufletul scriindu-o și eu dupre altă carte.

Ci vă rog, fraților, oricăruia [î]i să va întîmpla a ceti pe dînsa, foarte bine să ia sea[a]ma să nu cetească în deșărt, măcarŭ că știm că veți găsi multe cuvinte greșite și nesăvîrșite. Ci vă rog pre dragostea dumneavoastră să nu suduiți, nici să blestemați, ci să ziceț<i>: Dumnezeu iarte, ca să vă iarte Dumnezeu păcatel<e> și dumneavoastră, pe cum ne arată la multe sfinte scripturi.

Plecat și de tot binele rugătorĭu, Iordache log<o>f<ă>t M<ăr>g<ineanu>”.

Ms. 4982. Sec. XVIII (sfîrșit); 270 ff. [*14—212^{v}, 215—270^{v}*]; 19,5 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlurile și inițialele sînt scrise cu roșu. Frontispicii în peniță la ff. 24^{v}, 35^{v}, 49^{v} ș.a. Inițiale ornate la ff.: 35^{v}, 49^{v}, 62^{v} ș.a. Numerotație originală a filelor, menționată pînă la f. 207 pe verso, iar de la f. 208 pe recto.

MANTA (DASCĂLUL). **Țara Romînească**

Miscelaneu: fragment din Alexandria, Eshatologie, Minuni ale Maicii Domnului ș.a.

f. 8^{v} : „ **Іисах** <=a scris> *Mantas* <scris în grecește> dascalul ot sf<î>nta Vineri. Leat 1786, octomvrie 20, s-au săvîrșit”.

f. 41 : „Sfîrșit și lui Dumnezeu laudă. S-au isprăvit în luna lui noem<vrie> 8 zile. Și am scris eu Manta log<ofătul> ot sf<înta> Vineri. Leat 1786”.

Ms. 5558. Sec. XVIII (1786); 113 ff. 23 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Unele titluri și intiale sînt scrise cu roșu. Frontispicii în peniță la ff.: 9 și 41^{v}. Numerotația veche a filelor începe cu 82.

MARCO (CĂPITANUL ZAMFIR). **Transilvania** *Brașov*

Miscelaneu istoric: Istoria lui Petru cel Mare, Istoria asediului Vienei ș.a.

f. 1 : „Cartea politiei rusești și vitejiile rușilorŭ, a monarhului Petru și altor înpărați și stăpînitori. Istoriile acestea sîntŭ scoase de pe limba muscăcească pe limba rumînească de domniĭa lui, chirio chir Rodion Popovici, dascalulŭ orașului cetății Coronii; și după izvodul acela s-au scrisŭ a doa oară de smeritul robul lui D<u>mnezeu Zanfir Marco, căpitanŭ, în zilele prealuminatului și preaîn[n]ălțutului <sic> înperatorului I<o>sifŭ alŭ doilea și arhiereului locu[lu]lui, preasf<i>nțitului Ghedeonŭ, neunitŭ, la ano 1788, aprilie 20. Brașovŭ”.

f. 186 : „Sfîrșitul cărții istorii Muscalilor și vieții marelui Petru înperatorului și singur stăpînitorĭul al politiei Rusiei și a altor[i] stăpîniri, pînă la răsuflarea lui cea mai de pre urmă, adecă pristăvirea.

Vrednic de laudă au fost acestŭ monarh, pentru vitejiile lui și bunătățile ce au săvîrșit; pentru aceasta odihnit să fie sufletul lui, de la Înpăratul Cerescŭ să-i cerem. Amin”.

f. 187 : <. . . . .> „Tălmăcitu-s-au această istorie din limba rusească pe limba rumînească de dum<nealui> chir dascalul Radu Popovici, în Brașov, la anno 1785, 1785 <cu chirilice>, mart<ie> 12. Și s-au scris iar de robu<l> lui D<umne>zeu, smerit Zanfir Marco, în Brașov, la anno 1788, april 29”.

Ms. 3161. Sec. XVIII (1788); 279 ff. 20,5 × 16 cm. Scriere cursivă. Titlurile, inițialele și notele marginale sînt scrise cu roșu. Frontispiciu în peniță la f. 2. Numerotație originală a filelor cu cifre arabe.

MARCOCIU (VASILE). **Moldova**

Fragment de Octoih ș.a.

f. 64 : „Și eu amŭ scris, că atunce învățamŭ la podobie; eu a<m> scris, Vasîle Marcociu, cîndŭ șidemŭ la Prăjăști”.

Ms. 160. Sec. XVIII (sfîrșit); 85 ff. [*54—82*]; 21 × 16 cm. Scriere cursivă. Unele titluri, inițiale și indicațiuni tipiconale sînt scrise cu roșu. Frontispicii colorate la ff.: 60^{v}, 68^{v}, 71 ș.a. Desene florale la ff.: 59 și 64^{r-v}. Legătură veche în piele.

MATEI **Transilvania** *Drăguș-Făgăraș*

Acatistul Mîntuitorului și Paraclisul sf. *Nicolae.*

f. 49^{v} : „Al sf<i>nției tale mic, plecat și smerit, **аз многогрѣшних Маѳеи ѡт Дръгѹш** <=eu, mult păcătosul Matei din Drăguș> cu metanie sărutŭ cinsti<tă> mîna sf<i>nției tale”.

Ms. 3802. Sec. XVIII (prima jumătate); 60 ff. [*2—49^{v}*]; 16 × 10 cm. Scriere cursivă. Titlurile, inițialele și indicațiunile tipiconale sînt scrise cu roșu. Frontispicii colorate la ff.: 2 și 34.

MATEI (Pr). **Ţara Romînească**
Măn. Dintr-un lemn-Vîlcea.

Pomelnicul măn. Dintr-un lemn.

f. 4^{v} : „Acest pome<l>nic de obşte s-au făcut cu chieltuiala mea şi s-au dat aici la sfînta Măn<ăstire> Dintr-un lemnŭ, ca scriindu-să numele tuturor celor trecuţi răposaţi, atîta şi cei ce să află acum întru ticăloasă viĭaţă, cît şi cei ce vor fi după aceştea <sic> să să pomenească, pentru ertarea păcatelor lor. Ap<rilie> 15 dni, 1783. Popa Matei al sfintei Măn<ăs>t<iri> Dintr-un lemn".

Ms. 2193. Sec. XVIII (1783); 20 ff., cu adaosuri şi de alte mîini. 21 × 15 cm. Scriere cursivă. Frontispiciu în peniţă la f. 4^{v}.

MĂZĂREANU (VARTOLOMEU) **MOLDOVA**

1. *Slujba Parastasului.*

f. 4^{r-v} : „Panahydnicŭ, adecă Slujba Parastasului, care s-au scrisŭ dinŭ ustavulŭ moschicescŭ în zilile preluminatului, de Hr<i>stosŭ ĭubitorĭului domnului nostru Grigorii Kalimahŭ voevoda, fiindŭ mitropolitŭ preosf<i>nţie sa chir Gavriilŭ, unchĭulŭ măriei sale, prinŭ silinţa sf<i>nţii sale chir Methodii igumenŭ Slatinii, în anulŭ 1769, în luna ianuarii.

Şi l-amŭ scrisŭ eu, smeritulŭ şi multŭ păcătosulŭ şi nevrednicululŭ Vartho<lo>mei Mazerĭanulŭ, arhimandritŭ şi igumenŭ Solcăi şi înpreună cu mai susŭ numitul igumenŭ chirŭ Methodie Putnĭanul < . . . . . > amŭ dăruitŭ această carte mai susŭ numitei sf<i>ntei M<ă>n<ă>stîri Slatinii < . . . . >".

Ms. 2356. Sec. XVIII (1769); 36 ff. [4–27^{v}, 30–36^{v}]; 19,5×16 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Chenar şi frontispicii în peniţă la ff.: 4, 5, 30 ş.a. Paginaţie originală. Legătură veche în piele.

Moldova

2. *Condica măn. Humor*

f. 116 : „In ştiinţă să fiĭa tuturorŭ. În anulŭ 1776, fiindŭ igumenŭ sf<i>ntei M<ă>n<ă>stiri Humorului sfinţie-sa chir Dosithei Putnĭalulŭ <sic> s-au silitŭ şi au făcutŭ condică de moşiile numitei M<ă>n<ă>stîri, după cumŭ anume şi pre rîndŭ arată într-însa şi celelalte moşii toate s-au scrisŭ; iar moşiĭa Feredeĭanii şi moşiĭa Brăneştii nu s-au scrisŭ, fiindŭ că scrisorile acestorŭ 2 moşii era<u> la preasf<i>nţie-sa chiriu chir Gavriilŭ, mitropolitulŭ Moldovii.

Iară întru acestŭ anŭ, 1779, fiindŭ igumenŭ numitei M<ă>n<ă>stîri sf<i>nţie-sa chirŭ Anthimŭ, iarăşi Putnianŭ, au adusŭ scrisorile acestorŭ

2 moşii de la Mitropoliĭa şi după aceĭa au socotitŭ cu fraţii ca să le scriĭa <sic> întru aceastaşi condică şi au poftitŭ pre arhimandritulŭ Vartholomei Mazirĭanulŭ, iarăşi Putnĭanŭ, carele văzîndŭ că aceste trebuinţe sîntŭ spre folosulŭ numitei Mănăstiri, au venitŭ la numita M<ă>n<ă>stîre (fiindŭ că iarăşi sf<i>nţie-sa au scrisŭ şi numita condică) şi au scrisŭ întru aceastaşi condică şi scrisorile acestorŭ 2 moşii ce s-au zisŭ mai sus, adecă a Feredeenilorŭ şi a Brăneştilorŭ, care dintru început sîntŭ scrisă şi cu moşiĭa Strahotinulŭ.

Aşijdere au mai scris şi loculŭ celorlalte moşii, ca orice pricină a fieştecare moşii să va naşte de acmu în[n]aintĕ să să scrie întru aceastaşi condică, spre cunoştinţa tuturorŭ, după cumŭ anume şi pre rîndŭ s-au scrisŭ întru aceastaşi condică.

Anulŭ 1779, augustŭ 16, s-au scrisŭ aceste scrisori întru aceastaşi condică".

Ms. 111. Sec. XVIII (1779); 151 ff. [*1–113, 115, 116–*118^{v}, *143–*151^{v}]; 31,5×19 cm. Scriere cursivă. Paginaţie originală, începînd cu 43.

Moldova

3. *Îndreptarea păcătoşilor.*

f. 2 : „Îndreptare<a> păcătosului cu duhulŭ blîndeţelorŭ, precumŭ dohtorilorŭ celorŭ duhovniceşti aşa şi celorŭ ce să dohtorescŭ de la dînşii, păcătoşilorŭ cĕlorŭ ce să pocăescŭ, întru folosŭ aşăzată de preosf<i>nţie-sa chiriu chir Vichentii Ioanoviciŭ, pravoslavniculŭ ep<i>sc<o>pŭ alŭ Temişvarului i proci, în anulŭ 1765, iunii 8".

Ms. 1300. Sec. XVIII (a doua jumătate); 81 ff. [*2–*33^{v}]; 21×16,5 cm. Scriere cursivă. Chenar şi frontispiciu în peniţă la ff.: 2 şi 3. Paginaţie originală.

MEICAN (TOADER) **Moldova**

Viaţa lui Petru cel Mare.

f. 211 : „Sfîrşitul celor şasă cărţi şi lui Dumnezău mărirĕ.

Scrisu-s-au acest Litopisiţ[i] în zilile preîn[n]ălţatului domn Alexandru Con<stan>din Epsilant v<oe>vod, la veliat 1799, <cu cifre arabe> oct<om>v<rie> 2 <cu cifre arabe>, cu cheltuiala dum<i>sale căpi<tanulu>i Zalificii Ioniţă, de mine ĭubitorĭul de ostinele, prin silinţa şi alcătuire<a> dreptei mele, în vremea cînd mă aflam slujind la dum<nea>lui cuconu<l> Alecu Balş, biv vel comis.

Toader Meican(?)".

Ms. 2581. Sec. XVIII (1799); 211 ff. 30,5×22,5 cm. Scriere cursivă. Numerotaţie originală a filelor cu cifre arabe. Legătură veche în piele.

MELETIE (IERODIACONUL). **Moldova**
Măn. Rîşca

Miscelaneu teologic: Scara sf. Ioan Scărarul şi Vieţi de sfinţi.

f. 186: „S-au început această carte a să scrie de la [i]iunie 29 şi s-au sfîrşitŭ la dechemvrie 1, 1797" <cu cifre arabe>.
f. 270: „1798 <cu cifre arabe>, ĭuli<e> 21. Scrisu-s-au această carte de mini, smeritul între toţ<i> fraţii, mult păcătosul şi nevrednicul rob lui D<u>mnezeu, Meletie ierod[i]iacon din Mănăstirea Rîşca".

Ms. 2952. Sec. XVIII (1797—1798); 270 ff. [*1—128, 145—270*]; 34,5 × 23 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 1, 3^{v}, 79 ş.a. Numerotaţie originală a filelor pînă la 186. Legătură veche în piele.

MELETIE (IEROMONAHUL). **Moldova**

1. *Cuvinte ale sfinţilor părinţi.*

f. 52: „1782, sept<emvrie> 24, nopţi <sic>, 2 ceas<uri>".

Ms. 1480. Sec. XVIII (1782); 113 ff. [*1—27^{v}, 31—113*]: 23 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Tit-l urile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 31, 50, 57^{v} ş.a. Numerotaţie originală a filelor, reluată de la f. 31. Legătură veche în piele.

Moldova
Măn. Secul

2. *Calist şi Ignatie Xanthopol, Cuvinte monahale.*

f. 6: „Meletie ieromonah, 1793, ot Săcul".
f. 197: „Sfîrşitul 1793 <cu cifre arabe> aprili<e> 22" <cu cifre arabe>.

Ms. 420. Sec. XVIII (1793); 197 ff. [*2—197*]; 23,5 × 16 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 2. Numerotaţie originală a filelor.

Moldova
Măn. Secul

3. *Viaţa şi Capete ale sf. Grigore Sinaitul.*

f. 65^{v}: „S-au prescrisŭ de pre izvodul carele au fostŭ scosŭ dinŭ limba elinească, de Meletie ieromonah".

f. 199^{v}: „1795, ghenarie 24. Sfîrşitul cărţii sf<întului> Grigorie Sinaitul. Meletie ieromonahu<l> ot Săcul".

Ms. 1371. Sec. XVIII (1795); 204 ff. [*3—65^{v}, 67—201^{v}*]; 23×17 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi unele iniţiale sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 67. Numerotaţie originală a filelor, începînd de la f. 67. Legătură veche în piele.

Moldova

4. *Cuvinte ale sfinţilor părinţi.*

Copistul semnează la ff.: 8 şi 222.

Ms. 489. Sec. XVIII (sfîrşit); 222 ff. [*aproximativ 1—3^{v}, 109^{v}—113^{v}, 147^{v}—215^{v}, 218—222*]; 20,5 × 14,5 cm. Scriere cursivă. Unele titluri şi iniţiale sînt scrise cu roşu. Iniţiale ornate şi viniete la ff.: 194, 195^{r-v} ş.a.

Moldova

5. *Calist şi Ignatie Xanthopol, Îndreptar pentru călugări ş.a.*

Ms. 1409. Sec. XVIII (sfîrşit); 225 ff. [*1—206, 208—225^{v}*]; 22×16,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi unele trimiteri marginale sînt scrise cu roşu. Frontispiciu colorat la f. 12. Numerotaţie originală a filelor pînă la 203.

MICDONIA (SHIMONAHIA). **Moldova**

1. *Miscelaneu teologic: Capete ale sfinţilor Grigore Sinaitul, Calist al Constantinopolului, Simeon al Thessalonicului ş.a.*

f. 210^{v}: „Scrisu-s-au această carte ce să cuprinde într-însa capete ale Sf<î>ntului Grigori<e> Sinaitul şi ale lui Filothei şi ale altorŭ sf<i>nţi, de nevrĕdnica shimonahiĭa Micdoniĭa, încă fiind în lume. Şi acum au afierosit<-o> sf<i>ntei Mănăstiri Văratecul întru pomenirea ei[i] şi a tot neamul ei[i]".

Cuvîntul „Văratecul" a fost şters şi s-a adăogat, pe margine, de mîna Micdoniei, cu altă cerneală:". . . . . . .Izvorani, care-i supt păvoţuirea <sic> părinţilorŭ de la s<fînta> M<ănăstire> Căldăruşani. Şi să o ţie maica Avramiĭa, pînă la săvîrşitulŭ sf<i>nţii sale, apoi să rămîe de obşte".

Mai jos, cu prima cerneală: „Şi s-au scrisŭ la anulŭ 1796 şi cine va ceti să se roage pentru păcătoasa scriitoarĕ".

Ms. 3543. Sec. XVIII (1796); 210 ff. 21,5 × 15,5 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Moldova

2. *Cuvinte ale sfinţilor părinţi.*

f. 1^{v}: „Aceasta cărticică iaste scrisă de maica mea cea doh<o>vnicească, Migdonie sh<i>m<o>n<ahia> şi mi-eu dat-o mie, Veronica, mult păcătoasă, la 1821 săpt<emvrie> 10, mai în[n]ainte de ducerea cea de aicea".

ff. 3–8 : „Această carte, cu multe adunături ale Sf<i>nţilor, iaste dăruită de maica Migdoniia răposata, maicii Veronica, care au fostŭ uceniţă sf<i>nţii sale.

Să nu îndrăznească a o luoa, că-i dată spre pomenirea ei[i]. Şi am scris eu, părintele ei[i] cel d<u>hovnicescŭ, Callinic. 1822".

f. 207^v, de mîna Micdoniei : „Le<a>t 7312, 1804, anulŭ <în> care s-au scris cartea aceasta".

Ms. 1345. Sec. XIX (1804) ; 207 ff. 24 × 17 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor. Din legătura veche în piele nu se păstrează decît prima copertă.

MICLESCU (POSTELNICUL IORDACHE). **Moldova**

1. *Letopiseţul lui Nicolae şi Miron Costin.*

f. 1 : „Acest Letopiseţ a<l> Ţării Moldovii şi a<l> altor de prin pregiur este al mieu, scris însuş cu mîna me<a>, nevoindu-mă mult şi cu multă osteniială, scoţînd de pe altul, în zilile luminatului [al] nostru domnu măriia sa Constantin Dimitriu Moruz v<oe>vod, întru întiia domniia a mării[i] sali în Moldova. Le<a>t 1782, ghen<arie> 25. Iordachi Miclescu post<elnic>".

Mai jos : „Acest Letopiseţ al mieu l-am dăruit frăţini-meu d<u>m<nealui> bad. Co<n>standin Miclescu,biv vel pit<ar>.Le<a>t 1785, iuni<e> 29. Constantin Miclescu".

f. 311 : „Scrisu-s-au acest Leatopiseţu di pe altul moldovenescu asĕmenea la anii de la zidire<a> lumii 7289, iar de la H<risto>s, Mîntuire<a> lumii 1781, martu 18, ostenitoriu fiind scrisorii Iordachi Miclescul post<elnic>. Slavă lui Dumnezeu, Celui ce mi-au agiutat după început de am agiunsu şi sfîrşitul aceştii cărţi".

Ms. 168. Sec. XVIII (1781) ; 317 ff. 21,5 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlurile, anii şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff. : 2, 25^v, 48 ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

Moldova

2. *Cronici moldoveneşti : Nicolae şi Miron Costin*

f. 174^v : „Scrisu-s-au acest Letopiseţu di pe altul moldovenesc asemine, la anii de la zidire<a>lumii 7292, iar de la H<risto>s Mîntuitoriul lumii 1784 iuni<e> 25, începîndu-l a-l scrie. Şi l-am sfîrşit la 7293 anii de la zidire<a> lumii, iar de la H<risto>s Mîntuitoriul nostru 1785, iulie 4 zile, ostenitoriu fiind scrisorii Iordachi Miclescul post<elnic>, în zilile lui Alexandru Ioan Mav<rocordat> v<oe>vod.

Slavă lui Dumnezeu, Celui ce mi-au agiutat după început de am agiunsu şi la sfîrşitul aceştii cărţi. Sfîrşit şi lui Dumnezeu slavă".

Ms. 233. Sec. XVIII (1794–1795) ; 177 ff. [*1–176*^{v}] ; 32,5 × 22,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate şi iniţiale ornate la ff. : 1, 4, 32 ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

MIHAI. **Ţara Romînească**

Lexicon slavo-romîn.

f. 17^v : „Писах аз Михаю" <=Am scris eu, Mihai>.

f. 346^v : „Să s<e> ştie că acest Lexicon iaste al popei E<f>themie şi l-am scris eu Mihai, въ днїи < = în zilele> <lui> Io Gligorie Ghica voevoda. Leat 7181 <1673>".

Ms. 3473. Sec. XVII (1673) ; 403 ff. 14,5 × 9,5 cm. Scriere cursivă veche. Unele iniţiale sînt scrise cu roşu.

MIHAI (DIACONUL). **Ţara Romînească** *Bucureşti*

Rînduiala botezului ereticilor.

ff. 1–7 : „Această carte ce să chiamă Botezu<l> pentru toate limbile păgîne cele nebotezate, iaste a lui S<vea>t<i>i Nicolae cel den Tabaci dăn Bucureşti, care o au scris Mihai diiaconul, în zelel<e> domnului Io Co<n>standi<n> vo<evo>d. Fev<ruarie> 20, l<ea>t 7206 <1698>".

Ms. 2163. Sec. XVII (sfîrşit) ; 95 ff. [*1–31*^{v}, *34–87*^{v}, *90–93*] ; 20,5 × 15 cm. Scriere cursivă veche. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 1. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

MIHAI (LOGOFĂTUL). **Ţara Romînească**

Miscelaneu : Lexicon slavo-romîn şi Acatist.

f. 111^v :„Пис. мѣс. генарїе дни ѳ, лѣт ҂зрча < = Am scris în luna ianuarie 9 zile, anul 7191 (1683)>. Şi am scris eu Mihaiu log<ofătul> s<i>nŭ Oprea di[i]acon, въ дни <= în zilele> <lui> Ion Şerban voivod. Arhiemitrop<o>lit Theodosie".

Ms. 1348. Sec. XVII (1683) ; 111 ff. [*1–58*^{v}, *60–106*^{v}, *111*^{v}] ; 20 × 14 cm. Scriere semiuncială. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Legătură veche în piele.

MIHAI (LOGOFĂTUL). **Ţara Romînească**

Carte de bucate.

f.1 : „И пис. аз <= şi am scris eu> Mihai logof<ă>t ot Greci, dum<nealui> Alexie biv vel cluce<r> za arie. Mai 18 dn<i>, 7257 <1749>."

Ms. 1120. Sec. XVIII (1749) ; 64 ff. [*1–63*^{v}] ; 20,5 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 2.

MIHAI (Pr.). **Transilvania**
Roșcani-Hunedoara

Cazanii.

f. 2^{v} : „Această sfintă Păucenie s-au arăduit a să scriĭa dintîĭa zi a lui maĭu lună și ani<i> Domnului au fost 1729 ; dară de cîndŭ s-o zidit D<u>mnezău lumea 7237.

Și s-au scriĭat <în> zilele mării sale d<o>mnului vl<ă>d<i>ca din Făgăraș, mare păstorĭu prestă toată Țara Ardealului, Ioan barontiș Patachi și nobiliș. Și s-au scris cu agiutorĭul lui D<u>mnezău de mîna lui popa Mihai din Roșcani, greșita și păcătoasa și mai micŭ plecat și slugă tuturor fraților. M<e>s<e>ța Cireșĭar, 14 zile".

f. 244^{v} : „Laudă Ție D<oa>mne dau cu toată voinica mĭa cĕtelor în[n]gerești că, după ce am arăduit învățăturile duminecilor, am și săvîrșit. Pri[i]mĕște, D<oa>mne, ca di la un păcătos. Scris-am pop<a> Mihaĭu din Roșcani. Mîna mia greșit-a".

f. 386^{v} : „Valur<i> multe rădică furtuna pre mare
Mai vîrtos gîndul omului întru lucru ce are ;
Nu atîtă grija și frica [înce] începutului
Cît grija și primejdĭa sfîrșitului.
Fie ce început de folos nevoința-l arată,
Iară sfîrșitul a tot lucrul ias<te> plată.
Lăudată să fie a lui D<u>mnezău putĕre
Care după început au datŭ și sfîrșit".

Ms. 2860. Sec. XVIII (1729) ; 403 ff. 32 × 20 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile și inițialele sînt scrise cu roșu. Frontispicii colorate la ff. : 3, 11^{v}, 14^{v} ș.a. Legătură veche în piele.

MIHAIL (Pr.). **Țara Romînească**

Molitvenic.

f. 162^{v} : „Scris-am eu, smeritul și plecatul popa Mihail ѡт село Кънен (?) въ лет ѡт Рождества Хва × аѱлд < = în satul Cîineni (?), în anul de la Nașterea lui Hristos 1734>. Scris-am în luna lui mai, 19 zile".

Ms. 545. Sec. XVIII (1734) ; 177 ff. [*38—162*^{v}] ; 20 × 16 cm. Scriere cursivă.

MIHĂILĂ (COPILUL). **Țara Romînească**
Măn. Hurez

Slujba Adormirii Maicii Domnului.

f. 160 : „Scris-am eu Mihăilă cop<ilul> de l<a> Hur<e>z, cu zisa sf<inției> sale părintelui Misail ec<lisiarhul> Măn<ă>stirii Hur<e>z".

Ms. 2665. Sec. XVIII (început) ; 160 ff. [*aproximativ 134—159*^{v}] ; 21 × 15 cm. Scriere cursivă veche. Titlurile și inițialele sînt scrise cu roșu. Legătură veche în piele.

MIHAILOVICI (Pr. CONSTANTIN). **Transilvania**
Sibiu

Alexandria.

f. 133^{v} : „Celor ce să vor întîmpla a ceti această istorie a lui Alexandru, marele înpărat și vor afla ceva greșăli, în cuvinte, sau în slove, sau [și] izvodul acesta nu să va lovi cu alte izvoade, să iarte și să nu se prea grăbească a m<ă> ponoslui ; că precum am aflat așa am și scris, 1782, eu popa Co<n>standin Mihailovici, fiind dasc<ăl> și lăcuitorĭu acum, în Sibiĭu ot leat 1781".

Ms. 5496. Sec. XVIII (1782) ; 143 ff. [*1—133*^{v}] ; 22 × 17,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile și inițialele sînt scrise cu roșu. Frontispiciu colorat și inițială ornată la f. 1.

MIHAILOVICI (VASILE). **Țara Romînească**

Scara sf. Ioan Scărarul.

f. 1 : „Leastvița adecă Scara ce cuprinde în sine v[i]iața sf<î>ntului preacuviosului părintelui nostru Ioan[n]ŭ, carele și au alcătuitŭ această carte ce are 30 de cazanii pentru îndreptarea călugărilor și un cuvîntŭ de învățătură cătră nastavnicŭ.

S-au scris în zilele prealuminatului domnŭ Io Alexandru Ioan[n]ŭ Ipsilant voevodŭ, fiindŭ mitropolit <al> Ungrovlahiei chirŭ Grigorie, cu toată chieltuiala preasf<i>nțit<ului> mitropolit alŭ Myralichiei, chirio chirŭ Filaretŭ de Vasile Mihailovici, la anulŭ 1779, mai [i] 24".

f. 449 : „Celui în Troiță D<u>mnzeului slava de-a pururea. Și mie, ticălosului, celui ce amŭ scrisŭ, mîntuire ; și celorŭ ori cîți o citescŭ și[i] ascultă cuvintele cu luare aminte și să nevoescŭ a le săvîrși, înpărăț[i]ia cea vĕcinică. Sfîrșitulŭ și lui D<u>mnezeu laudă".

Ms. 2315. Sec. XVIII (1779) ; 449 ff. 32 × 21 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile și unele inițiale sînt scrise cu roșu. Însemnarea de la f. 1 este încadrată între două coloane colorate, ce se unesc într-un arc ornat cu motive florale. Frontispicii colorate și inițiale ornate la ff. : 2, 12, 106 ș.a. Numerotație originală a filelor. Legătură veche în piele.

MIHALACHE (VĂTAFUL DE PLAIU). **Țara Romînească**
Cîmpina-Prahova

Pateric, în care este inclusă și Viața lui Varlaam și Ioasaf.

f. 46^{v} : „ . . . . Adu-ți aminte, Doamne, de toți cei ce chiamă sfînt numele Tău < . . . . >. Iartă-mă, Doamne și pă mine păcătosul celŭ ce am scris această cazanie vrednică de auzire" < . . . . >

f. 256 : < . . . . > „De aceasta au pus sfîntul Ioan Damaschin osteneal<ă> dă ne-au arătat povestire vrednică de auzire, însă nu pre limbă rumînească ci pre alte limbi. Iar apoi de un Udrişte log<ofăt> al doilea s-au scos după elinie pă slovenie şi iar după slovenie pă rumînie. Şi apoi la l<ea>t 7181 <1673>, în zilele creştinului domnŭ Io Grigorie Ghica v<oe>v<o>d după izvodul ce-au fostŭ scris de Udrişte vt<ori> log<ofă>t, scrisu-s-au şi de un Fota grămătic domnescŭ, în oraşul Bucureştilor. Iarŭ acum la lĭat <sic> 1778, în zilele mării sale domnului nostru Io Alexandru Ipsilantŭ voevod scrisu-s-au şi de mine, cel multŭ păcătos şi nevrednecul rob lui D<u>mnezeu Mihalachie vătaf de plaĭul Prahovei, afîndu-mă şăzătorĭu la Cîmpina".

f. 475^v : „Mihalachie vătaful de plaĭu, 1779".

Mai jos : „Apoc<alipsul> 1 : Eu sîntŭ Alfa şi Omega, Începutul şi Sfîrşitul. Dirept aceĭa şi eu ticălos<ul>, cel ce m-am ostenit a scrie această carte, del<a> început pînă aici, întru Acela m-am nădăjduitŭ, ca învrednicindu-mă cu începutul să mă întărească şi la sfîrşit.

Numai atîta mă rog dumnĕlorvoastre, creştin<i> pravoslavnici, ori cine va citi pre această carte şi veţ<i> afla greşăli, nu ponosluiţi, numai ziceţi : Dumn<e>zeu să-<l> iarte pre cel ce au scris ; căci [că] nu au scris mînă de înger, ca să nu greşască, ci de un păcătos şi spurcat ; şi să fie şi păcatele acelora ertate. Amin".

Ms. 1903. Sec. XVIII (1779) ; 475 ff. 31 × 20,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii şi viniete colorate la ff. : 1, 37^v, 80 ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

MILLO (M). **Moldova**

Aritmetică.

f. 1 : „Arithmetica. Arătare pentru Pravilile întîe, pentru cele de alte felĭuri prifacere, a celor mari în mai mici şi a celor mici în mai mari, cu povăţuiri la toate Pravilile. M. Millo. 1795".

Ms. 4566. Sec. XVIII (1795) ; 27 ff. [*1—25^v*] ; 19,5 × 14 cm. Scriere cursivă. Numerotaţie originală a filelor cu cifre arabe.

MISAIL (IEROMONAHUL). **Moldova** *Măn. Bisericani*

Praxiu slavo-romîn.

f. 590 : : „Сьи Праѯеѹ писал ермонаХ Мисаил шт стаа монастир Бесереканн. Много пострадаХ днь и нощь; иже четет да разѹмѣет идѹже шбрѣщет грѣшен вь него неклънѣте мене, не ржка агглска писаХ нж члчска и многогрѣшна. Мсца їюн кг днь, въ днь Василїе воевода, влѣт ×зрѯ" < = Acest Praxiu l-a scris ieromonahul Misail, de la sfînta Mănăstire Bericani. Mult s-a ostenit ziua şi noaptea ; cine va ceti să înţeleagă. Unde se va găsi greşală să nu mă blestemaţi pe mine, căci n-a scris mînă îngerească ci omenească şi mult greşitoare. Luna iunie, 23 zile, în zilele lui Vasile voevod, la anul 7160 <1652>.

Ms. 69. Sec. XVII (1652) ; 592 ff. [*1—590*] ; 21 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Iniţiale ornate la ff. : 1, 248^v, 249^v ş.a. Legătură veche în piele.

MITREA (LOGOFĂTUL). **Ţara Romînească**

Pateric.

f. 180^v : „Această carte care să chiamă Otăcinic s-au scris în zilile prea bunului şi creştin domnu Io Co<n>standin B<asarab> B<rîncoveanu> voevod, den porunca dumnealui cinstitul<ui> şi blagorodnicul<ui> jupan Mihai Cantacuzino v<e>l spat<ar>, săvîrşindu-se la anul de la sp<ă>senĭa lumii 1700, m<e>s<e>ţa mai în 30 dn<i>.

Şi ostenitorĭul scrisorii au fost Mitrea log<o>f<ătul>".

Ms. 480. Sec. XVII (1700) ; 181 ff. [*1—180^v*] ; 22 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi unele iniţiale sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff. : 1, 116, 130 ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

MUNTEANU (NICOLAE). **Moldova** *Iaşi*

Octoih.

f. 65 : „Această sf<î>ntă şi d<u>mnezeĭască carte (ce să chiĭamă) Paracliti, adec<ă> pre limba rumînească Octoihŭ, s-au scris de robul lui D<u>mnezeu Nicolae Munteanul, la şcoala g<ospo>d ot s<ve>tîi Nicolae în Iaşi, la al doilea domnie a preaîn[n]ălţatului d<o>mnului nostru Grigorie Ion Cal<i>mah voivod, umblîndŭ veleatul de la facerea lumii 7276, iar de la H<risto>s 1769 <sic>, mart<ie> 20".

Ms. 3691. Sec. XVIII (1769) ; 98 ff. [*2—98^v*] ; 21 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff. : 2, 26, 43^v ş. a. Iniţiale ornate la ff. : 2, 60^v, 70 ş.a. Legătură veche în piele.

MUNTEANU (DASCĂLUL VASILE). **Transilvania**

1. *Psaltire.*

f. 1 : „Psaltirea pro<oro>cului şi înpăratului Davîdŭ, cu agĭutorĭulŭ lui D<u>mn<e>zeu încĕpemŭ a face de pre izvodulŭ Rîbnicului întru a dooa domnie a preîn[n]ălţatului domnŭ Ioanŭ Mihailŭ <loc gol>.

Şi s-au scris de mine mai mic şi smeritŭ dascal Munteanŭ Vasilie, de l<a> Nemiş-Juc*). Întru numărul anilor de la H<risto>s 1751, m<e>s<e>-ţa fevruarie 25”.

Ms. 1353. Sec. XVIII (1751); 207 ff. 19,5 × 14,5 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Chenar colorat la f. 1. Frontispicii în peniţă la ff.: 8, 15^{v}, 25^{v} ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Transilvania

2. *Octoih.*

f. 1: „Cu D<u>mn<e>zeu începem Ohtoih, întru carele să află slujba şi rînduĭala celorŭ 8 glasuri şi cu alte orînduĭa<le> ce să vorŭ afla în[n]-ainte, scriindu-se de mine, mai mic, şi smerit dascal Munteanŭ Vasilie de la Nemiş Jucŭ. Anii D<o>mnului 1759, mai 17”.

f. 176^{v}: „Sfîrşitŭ şi lui D<u>mn<e>zeu mulţămită, că ne-au ajutatŭ după începutŭ de amŭ ajunsŭ şi sfîrşitŭ.

Iară cei ce vi s-a în[n]tîmpla a ceti, bucura<ţi>-vă în[n] D<o>mnulŭ şi mă rog veri ce greşale veţi afla, în[n] slove sau în[n] cuvinte în[n]dreptaţi cu d<u>hulŭ blîndĕţĕlor, neîn[n]putîndu-mi; căci eu ca un neputincios m-am nevoitŭ, iar ca un păcătos ştiu că voi fi şi smintit. Că precumŭ iaste cu neputinţă omului a nu păcătui, aşa şi scriitor<ului> a nu rămînea vinovatŭ în[n] slovă.

Scris<-am eu> dascal Munteanŭ Vasilie de l<a> Nemiş-Juc. An 1759, iulie 5 zile. Şi vă poftescŭ tuturor viaţă fericită”.

Ms. 4664. Sec. XVIII (1759); 176 ff. 20,5 × 15 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Chenar colorat la f. 1. Frontispicii colorate la ff.: 12^{v}, 23^{v}, 71^{v} ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Transilvania

3. *Octoih.*

f.1: . . . „Ohtoih . . . . . .cu toate svĕtilnile şi stihurile lorŭ, scris . . . . . de mine, dascal Munteanŭ Vasilie . . . . iulie 9”. <Textul este pe alocurea rupt sau ilizibil>.

f. 194: „Sfîrşitulŭ lui 8 glas, prin osteneala dascalului Munteanŭ Vasilie”.

Ms. 5205. Sec. XVIII (mijloc); 215 ff. 16 × 10,5 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff.: 25, 48, 97^{v} ş.a.

*) Sat lîngă Cluj: Jucul Nobil.

NATANAIL (IEROMONAHUL).

Moldova
Iaşi

Miscelaneu teologic: Pavecernic şi Cuvinte ale sf. Efrem Sirul.

f. 2 „Pavecernic întru carele sîntŭ canoanele de rugăciune cătră preasf<î>nta de D<u>mnezău Născătoarea şi pururea Fecioara Mariĭa, carele se cîntă la Pavecerniţă în toate zilele pe optŭ glasuri după rînduiala Octoihului, acumŭ întru acestŭ chipŭ scrise şi întîi scoase şi tălmăcite de pre limba slovenească pre limba moldovenească, cu porunca şi cheltuiala şi bl<a>gosloveniĭa preasf<i>nţitului mitropolitului a toată Ţara Moldovei, chiriu, chirŭ Iacovŭ, în zilele mării sale preluminatului domnŭ şi oblăduitorĭu a toată Ţara Moldovei Io Ma[t]theĭu Ghica vo<e>vod.

Şi s-au scrisŭ în sf<î>nta Mitropolie în oraşŭ în Iaşi. Şi s-au scrisŭ de mine greşitulŭ şi adevăratulŭ fiĭu şi slujitorĭu alŭ besĕrecii răsăritului, mai miculŭ întru călugări, ieromonahŭ Nathanailŭ, în anii de la zidirea lumii 7262, iară de la H<risto>s 1754”.

Ms. 1390. Sec. XVIII (1754); 165 ff. 28,5 × 18 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Chenare în peniţă la f. 1^{r-v}. Frontispicii în peniţă la ff.: 3, 10, 13 ş.a. Numerotaţie originală a filelor.

NAUM (RÎMNICEANU).

Ţara Romînească
Rîmnicul-Vîlcea

1. *Miscelaneu teologic: Slujba Vecerniei celei mari şi Cîntări bisericeşti.*

f. 16^{v}: „Acĕste foiţe s-au scrisŭ de Naum ierod<iaconul> din sf<î>nta Episcopie a Rîmnecu<lui>. 1784, mart<ie> 14”.

Ms. 2198. Sec. XVIII (1784); 17 ff. 21 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 4, 12, 13^{v} ş.a. Iniţiale ornate la ff.: 4, 6^{v}, 12 ş.a.

Ţara Romînească
Măn. Polovraci

2. *Pomelnicul mănăstirii Polovraci.*

f. 1: „În anii de la începutulŭ lumii 7293 şi de la I<isu>s H<risto>s 1785 s-au prefăcutŭ şi s-au în[n]oitŭ acestŭ d<u>mnezeescŭ Pomĕn[n]icŭ, ce să zice Proscomisarion şi s-au lăsatŭ sf<i>ntei şi d<u>mnzeeştii Mănăstiri Pol<o>vracii< . . . .> în zilele prealuminatului domnŭ a toată Ţara Rumînească, Io Mihai Co<n>standinŭ Suţulŭ voevod <. . . . .>”

f. 27ᵛ : „Aici să pomenêşte părintele chir Pahomie, ig<umenul> sf<î>ntei Mănăstiri Pol<o>vraci, prinŭ a căruĭa cheltuĭală s-au scrisŭ acestŭ Pomênicŭ de smeritul între ierodiĭaconi Naum".

Ms. 2209. Sec. XVIII (1785); 35 ff. [*1—34ᵛ*]; 20×16,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi daniile făcute mănăstirii — aşezate în cartuşe — sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 1, 7, 10 şi 28.

Ţara Romînească
Măn. Hurez

3. *Capete ale sf. Grigore Sinaitul.*

f. 119 : „1785, *iuliu* <cu litere greceşti> 18. Au luatŭ sfîrşitŭ scrierea aceştii cărţi prinŭ osteneala smeritului între ierodiaconi Naumŭ, din sf<î>nta Mănăstire Hurezii".

Ms. 2669. Sec. XVIII (1785); 119 ff. [*1—98, 101—119*]; 21,5 × 17 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 1, 55ᵛ, 101 ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

4. *Miscelaneu teologic: Pateric şi Cugetări ale sf. Calist Catafighiotul.*

f. 232ʳ⁻ᵛ : „Sf<î>nta aceasta carte ce iaste ca o înpărătească grădină, plină de bune, mirositoare flori, în multe chipuri înpărţite şi în multe fêlĭuri preadulce mirezmindŭ, cêle ale sf<i>nţilorŭ părinţilorŭ noştri (carii ş-au trecutŭ luciul aceştii vieţi cu multe, stradalnice osteneli cătră D<u>mnezeu la Eghipetŭ) de sf<î>ntulŭ D<u>hŭ însuflate cuvinte, dîndu-le spre d<u>hovniceasca iscusinţă a celorŭ ce vorŭ ceti cu luare aminte, silindu-se după putinţă a face şi cu lucrul, căci, după apostolesculŭ cuvîntŭ, credinţa făr<ă> de fapte mo<a>rtă iaste, care găsindu-se la sf<î>nta Mănăstire a Argeşului, adusă de unŭ părinte oarecarele de la Sf<e>tagora şi nefiindŭ scrisă de mînă aleasă (precumŭ şi aicea), poate şi dinŭ tălmăcitorĭu să va fi pricinuitŭ a fi cuvintele foarte amestecate şi cu puţintică înţelêgere, s-au mai diorthosit pe alocurea (după proasta mea pricêpere), însă neeşindŭ nici decumŭ din noima cuvîntului.

Iarŭ de s-arŭ afla această carte la alte părţi cu mai bună tălmăcire şi mai apropiĭată de rosturile sfinţilor părinţi (ce să cuprindŭ în lăuntru) şi să va vedea că nu întocmai să potrivêşte cu acêĭa, să nu ne fie spre defăimare, căci aşa s-au întîmplatŭ noi a găsi.

Şi s-au prescrisŭ cu porunca, osîrdiĭa şi cu toată cheltuĭala sf<i>nţii sale cinstitulu<i> părinte şi al mieu stareţŭ, chirio chirŭ Rafail, nastavnicul nostru, de mai miculŭ ucenicŭ şi nevrêdnicul între ierodiĭaconi Naumŭ dinŭ sf<î>nta Mănăstire Hurezii. 1787, fev<ruarie> 20". <anul şi ziua sînt scrise cu cifre arabe>.

Ms. 2568. Sec. XVIII (1787); 270 ff. 33,5 × 23,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 1, 2, 60 ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

NECULA (DASCĂLUL). **Transilvania**

Miscelaneu teologic: Cazanii, Întrebări şi răspunsuri, Visul Maicii Domnului, Eshatologie ş.a.

f. 22ᵛ : „Să să ştie că aceste Căzanii le-am scrisŭ eu, dascalul Necula si<n> popa Petru Nistor ot Braşovŭ, părintelui Irimie de la sat de la Săcele, ca să le citească la morţî la oameni mari şi la mueri şi la copii, cu ertăciuni.

Ano 1788 ienuarie 14".

Ms. 1346. Sec. XVIII (1788); 90 ff. [*7—22ᵛ, 25—50*]; 22,5 × 17,5 cm. Scriere cursivă.

NEGRULE (NĂSTASE). **Moldova**
Iaşi

Alexandria

f. 1ᵛ : „Cu mila lui Dumnezeu am scris aciastă carte <a> Alexăndrii, în zîlile preluminatŭ a înpărăteştii sale mărir<i> Ecaterini<i> Alexievni<i> preblagocestivii înpărătesăi a toată Rosîe, întru fericite zîle a moştenitorĭului ei, binecredinciosului domnu şi marile cne<a>z Pavel Petrovici şi a soţîi lui, binecredincioasa doamna şi mare cneghina Marie Theodorovna şi a fiilor lui, binecredincioşilor domni şi mar<i> cne[ne]j<i> Alexandru Pavlovici şi Co<n>standin Pavlovici şi a binecredincio<a>sălor doamne şi mar<i> cnejine Alexandra Pavlo<v>na, ElianaPavlo<v>na, Marie Pavlo<v>na şi Ecaterina Pavlo<v>na, în vreme<a> cînd înpărăteştile rosîeşti oşti să afla aice în Prinţîpatul Moldovii, supt ocîrmuirea preluminatului cne<a>z Gligori Alexandruvici Potiomkin, a marilui hatman şi de o[p]şti[i] arhistratigu şi a multora ordine caveler <sic>; iar a bisericii prin ţînere locului exarhiii Moldovlahii[i] era ocîrmuitor preasfinţîe sa Ambrosîi, a presfinţîtului îndreptătorĭului sînod madular, arhiepiscopul a Ecaterinoslavii[i] şi a Tavricescului Herson[ii].

Şi s-au scris de min<e>, păcătosul, Năstas<e> Negrule, aice în Iaşi, la veliat 1790, apri[i]l 1".

Ms. 869. Sec. XVIII (1790); 80 ff. [*1ᵛ—77*]; 35,5 × 22,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Manuscrisul este bogat ilustrat, cu scene din viaţa lui Alexandru Macedon executate probabil tot de Năstase Negrule. Legătură veche în piele.

NEONIL. **Moldova**

Cuvinte ale sf. Isaia. Pustnicul.

f. 184 : „Această carte s-au scrisŭ de ticălosul Neonilŭ, la le<a>tŭ 7296 <1788>, oct<om>vr<i>e 14, cîndŭ s-au tăĭatŭ trei fraţi de turci, la vii la Necoreşti".

Ms. 4834. Sec. XVIII (1788); 186 ff. [*1—184*]; 23,5 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Unele titluri şi iniţiale sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

NICANOR (IEROMONAHUL). **Moldova**

1. *Cronica Slovenilor.*

f. 1 liminară^{v} : „Această carte s-au scris de smeritul Nicanor".

f. 1. „Să s<e> ştie cînd am scris, l<ea>t 7261 <1753>, mai 10".

Ms. 101. Sec. XVIII (1753); 82 ff. 34 × 21,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu colorat la f. 2. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Moldova
Iaşi

2. *Istoria Moreii.*

f. 145^{v} : „Deci cu acĕstĭa toate sfîrşind
Şi laudă lui D<u>m<n>ezeu trimiţînd
Aducŭ plecăcĭune desăvîrşit,
Ca să fie darulŭ pri[i]mit".

f. 146. : „Ostenitorĭu la scrisul aceştii cărţi ce să chiamă Istoria Moreii <a fost> smeritul Nicanor ier<o>monah den sfînta Mitropolie din Iaşi. Mart<ie> 2 dn<i>, l<ea>t 7262 <1754>".

Ms. 1616. Sec. XVIII (1754); 147 ff. [*1—146*]; 20,5 × 13,5 cm. Scriere cursivă. Titlul şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu colorat la f. 1. Numerotaţie originală a filelor.

Moldova

3. *Cîrjă arhierească.*

Ms. 1468. Sec. XVIII (mijloc); 728 ff. [*79—310^{v}*]; 31,5×21 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu colorat la f. 119. Iniţiale ornate la ff. : 122^{v}, 128, 199^{v} ş.a. Numerotaţie şi paginaţie originală. Legătură veche în piele.

NICHIFOR (IEROMONAHUL). **Moldova**
Măn. Doljeşti

Istoria risipirii Ierusalimului.

f. 40 : „Această istorie au scris-o ieromonah Nechifor ot Măn<ăs>tire<a> Doljeşti[i], cu toată cheltuiala mea; şi pentru osteniala lui i-am dat 120 ban<i>. Şi am iscălit, 1782, ĭuli<e> 20, D<imitra>chi Hărl<es>cu, pah<arnic>".

Ms. 124. Sec. XVIII (a doua jumătate); 41 ff. [*1—40*]; 29,5 × 20,5 cm. Scriere cursivă. Frontispiciu în peniţă la f. 1.

NICHIFOR (IEROSHIMONAHUL). **Ţara Romînească**

Miscelaneu teologic: Alegeri din dogmele sf. Dionisie Areopaghitul şi Rugăciuni.

ff. 1—6, de altă mînă : „Această sfîntă carte este a sfinţii sale robul lui Dumnezeu Nichifor ieroschimonah ot Stănişoară, scoasă după slovenie pe rumînie cu toată chieltuĭala mea şi o am dat-o sfinţei Mănăstiri Cozii, să fie părinţilor de cetanie şi mie vecinică pomenire. Fev<ruarie> 17 dn<i>, 1764".

f. 215 : „Sfîrşit şi lui D<u>mn<e>zeu laudă. Nichiforŭ ieroshimonah".

Ms. 2468. Sec. XVIII (mijloc); 283 ff. 20 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff. : 1, 20^{v}, 28^{v} ş.a. Legătură veche în piele.

NICHITA (DASCĂLUL). **Moldova**

Miscelaneu: Cazanii, fragment din Mîntuirea păcătoşilor şi Versuri.

f. 11 : „D<u>mnezău să erte şi pe celŭ ce au scris cartea aceasta".

f. 34 : „Şi numele cărţi<i> aceştea este Mîntuirea păcătoşilorŭ şi preţulŭ ei iaste trei lei. Sfîrşitulŭ noemvri<e> 24, 1790.

f. 34^{v} : „Dumn<e>avoastră pravoslavnici cetitori, dinŭ darulŭ lui H<risto>s rogŭ pre dumn<e>avoastră şi de viţi găsi ceva greşală în slove, sau în cuvin[n]te, îndreptaţi cu duhulŭ blîndeţălorŭ şi nu puneţi în ponoslu. Că cumŭ nu-i putinţă a fi cerĭulŭ făr<ă> de nori, aşa şi scrisoare fără de greşală, că este scoasă di pe cărţi frînpeşti <sic> şi ilineşti pe li<m>bi rumîneşti şi nu să pre bine înţălege vorba, fiindŭ scrisă dinŭ darulŭ înţălepcĭuni<i> şi cu a D<o>mnului nostru I<isu>s H<risto>s. Aminŭ. Eu Nechita dascălŭ, satulŭ Dorna".

Ms. 3234. Sec. XVIII (1790); 35 ff. 19×11,5 cm. Scrierea imită tiparul. Unele titluri şi iniţiale sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff. : 1, 5^{v}, 11^{v} ş.a. Numerotaţie originală a filelor cu cifre arabe.

NICODIM. **Moldova (?)**

Psaltire.

Cf. **Ms. 693**, f. 73^{v} : „Исписа сѧ ѱалтир раб ⟨Бо⟩жи Никодим" <= S-a scris această Psaltire <de> robul lui Dumnezeu Nicodim>.

Nicodim nu a copiat, evident, Psaltirea Voroneţeană, ci a folosit-o ca text pentru copierea altei Psaltiri şi în sensul acesta trebuie acceptată însemnarea sa.

Sec. XVII (probabil); Scriere cursivă veche.

NICODIM (MOHAHUL). **Ţara Romînească**
Măn. Căldăruşani

Învăţături pentru spovedanie.

f. 1 <. . . . .> „Adunată de la mulţi dascali şi pusă la bună orînduĭală de cuvîntăreţul cuvios între monaşi chir Nicodim”.

f. 119 : <. . . . .> „ Adunată pre scurtŭ din multe învăţături a mulţi dascali şi tîlmăcită rumîneşte de nenumitul, spre maĭ bună folosirea cititorilor. 1795, dechemv<rie>”.

f. 122^{v}, la sfîrşitul unei prefeţe : < . . . . > „Iar după ce veţi dobîndi acest folos fierbin<te> vă rogŭ să faceţi şi mică rugăcĭune către D<umne>zeu, pentru sufletul celor ce s-au ostenit la aceasta şi au fost înpreună lucrători, şi mai vîrtos pentru sufletul aceluĭa ce au dat în tiparĭu această sfătuire, spre folosul de obşte al vo<s>tru ; mai pă urmă şi pentru cel ce o au scris în limba rumînească. Fiţi sănătoşi”.

f. 176^{v} : „Sfîrşitu<l> şi lui D<umne>zeu laudă. 1796, ianuar<ie> 13 dn<i>, în Căldoroşani”.

Manuscrisul n-a fost tradus de călugărul Nicodim, care nu face altceva decît copiază o carte tipărită.

Ms. 3789. Sec. XVIII (1795—1796) ; 176 ff. [*1—11, 13—176*^{v}] ; 18,5 × 13,5 cm. Scriere cursivă. Frontispicii în peniţă la ff. : 1 şi 13. Legătură veche în piele.

NICODIM (Pr.). **Ţara Romînească**

Fragment de Pateric.

Coperta a II-a interioară : „Acesta iast<e> scris dă părintele Necodim şi cîtva din Leasfiţă scrisă dă p<ărintele> Iosif ec<lisiarhul> Hurezul<ui>, ca cine va citi să-i pomenească, căci sîntŭ vieţ<i> foarte dă folos şi dă umilinţa sufletului”.

Ms. 2665. Sec. XVIII (mijloc) ; 160 ff. [*aproximativ 1—110*^{v}] ; 21 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Legătură veche în piele.

NICOLA (GRĂMĂTICUL). **Ţara Romînească**
Măn. Cîmpulung

1. *Tetraevanghel.*

f. 265 : „Acestŭ izvod de sf<î>nta Ev<an>g<he>lie nevoitu-m-am de l-am scris eu, smeritul şi mult păcătosul, Nicola gramaticul întru sf<î>nta şi d<u>mn<e>zeiasca Mănăstire de la Cîmpulung, unde iaste hramul Adormirei Preasf<i>ntei Stăpînei noastre Născătoarei de D<u>mn<e>zeu şi pururea Fecioară Mariĭa, cu cheltuiala sf<i>nţiei sale Iosif, ieromonah ot Dolgopol, în zilele prealuminatului şi în[n]ălţatului bunului creştin,

măriĭa sa domnul nostru Io Şerban Ca<n>tacozino Basarab voevod şi a sf<i>nţiei sale fericitului părintelui nostru Theodosie, mitropolitul U<n>grovlahiei, cînd au fost cursul anilor de la zidirea lumii 7194, iar de la întruparea lui H<risto>s au fost 1686 <sic>, m<e>s<e>ţ<a> dechem<vrie> 30 de zile.

Şi mă rog sf<i>nţiilor voastre, preasf<i>nţi părinţi şi dumnelorvoastre den bună rudă născuţ<i> boiari şi tuturor cărora li s-ar întîmpla a ceti pre această sf<î>ntă carte şi ar afla întru dinsa ceva greşit, mă rog să îndreptaţ<i> cu d<u>hul blîndĕţelor, iar pe mine, păcătosul, să nu <mă> blestemaţ<i>, pentrucă şi eu sînt om den pămînt făcut şi au scris mînă de tină, ca şi sf<i>nţiile voastre, înpreună cu toţ<i> şi cu mine, nevrĕdnicul, să aflaţ<i> ertare la înfricoşata judecată a lui H<risto>s. Amin”.

f. 265^{v} : „Verşuri politice 6.
Eu Nicola scriitorĭul
Luaĭu de la Domnul ajutorĭul ;
Ucenicul sf<i>nţiei tale smerit
Cu tot lucrul acesta m-am întărit
Lui D<u>mn<e>zeu ca să-mi ajute m-am rugat neîncetat
Şi pururea, cu toată scriptura mi-au ajutat”.

Ms. 1327. Sec. XVII (1685) ; 265 ff. 20,5 × 15 cm. Scriere cursivă veche. Titlurile, iniţialele şi indicaţiile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff. : 1, 5, 72 ş.a. Miniaturi, reprezentînd pe cei patru Evanghelişti la ff. : 4^{v}, 74^{v}, 118^{v} şi 190^{v}. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

2. *Albina.*

ff. 1^{v} — 2 : <. . . . .> „Pre această sf<î>ntă şi d<u>mn<e>zeiască carte văzîndu-o preasf<i>nţitul şi prearîvnitorĭul al d<u>mn<e>zeeştii legi şi al dogmatelor sf<i>nţilor părinţi, chir Theodosie, mitropolitul [al], Ţărăi Ungrovlahiei, văzîndu-o aşa înpodobită cu de toate fĕlĭurile de dulci şi sf<i>nte învăţături, cu dragoste i să aprinse inima şi rîvni, prin multă cheltuială de o scoase de la adîncul limbii elineşti şi sloveneşti şi o trase către lumina [a] înţelĕgerii limbii rumîneşti ; pre care sf<î>ntă şi d<u>mn<e>zeiască carte o făgăduĭaşte şi o închină tuturor celor flămînzi de hrana cea sufletească şi-i roagă să o pri[i]mească ca pre o fîntînă nedeşertată, dentru carĭa oricine ar vrea să-ş<i> stîmpere sĕtĭa sufletului cu răcoroasă apă a vieţii, nedeşertată să-i fie ; închină-o şi ca pre o vistierie de vrăcĭuire, dentrucarĭa oricine ar năzui să dobîndească sănătate bolnăvirei sufletului său, neapărată să-i fie. Închină-o şi ca pre hrana cea sufletească, de care sîngur domnul H<risto>s grăĭaşte că nu numai cu pîine va vieţui omul, ci cu tot cuvîntul carele ĭase den rostul lui D<u>mn<e>zeu ; şi iarăş<i> pre tot cetitorĭul aceştii sf<i>nte cărţi îl roagă ca, cetind numele sf<i>nţiei sale, să-l pomenească. Amin.

Şi s-au scris această sf<î>ntă carte în zilele prealuminatului domnŭ Io Co<n>standin Băsărab voevod. Şi s-au săvîrşit de scris în luna lui

[i]ĭulie 5 dn<i>, anul 7197 <1689>, dupre izvoadele dascalilor; ostenitor scrisorii aceştii sf<i>nte cărţi, Nicola gramaticul".

Ms. 1357. Sec. XVII (1689); 315 ff. 21 × 15 cm. Scriere cursivă veche. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff: 3, 12, 246^{v} ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

3. *Theofilact arhiepiscopul Bulgariei, Tîlcul Evangheliilor.*

f. 62^{v}: „**Пис. аз Никола многогрѣшныХ**" <= Scris-am eu Nicola mult păcătosul>.

Ms. 201. Sec. XVII (sfîrşit); 217 ff. 20,5 × 15 cm. Scriere cursivă veche. Titlurile, iniţialele şi trimiterile marginale sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff.: 1, 4, 64 ş.a. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

4. *Albina.*

f. 123^{v}: „Ierei Nicola".

ff.: 163^{v} şi 188^{v}: „Nicola".

Ms. 484. Sec. XVII (sfîrşit); 321 ff. 19 × 14 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi trimiterile marginale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 3, 6^{v}, 124 ş.a. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

NICOLA (Pr.). **Ţara Romînească**

1. *Pomelnicul mitropoliei Ţării Romîneşti.*

f. 36: „Din porunca preasf<i>nţitului chir Theodosie, mitrop<o>litul, acest sf<î>ntŭ Pomĕnec l-am scris eu, mult păcătosul Nicola log<ofătul>, la anul 7205 <1697> **въ дни** <=în zilele> <lui>Io Co<n>standin B<asarab> B<rîncoveanu> voevod".

Ms. 2101. Sec. XVII (1697); 36 ff. [*aproximativ 1–14, 16–18, 21–22^{v}, 25–33, 36*]; 30 × 20,5 cm. Scriere semiuncială. Titlurile şi unele iniţiale sînt scrise cu roşu şi aur. Miniatură înfăţişînd Înălţarea la cer, la f. 1. Iniţiale ornate la ff.: 1 şi 3^{v}. Legătură artistică în piele.

Ţara Romînească

2. *Calendarul anului bisect 1704.*

f. 5^{v}: „**Пис.** <=a scris> pop<a> Nicola".

Ms. 2358. Sec. XVIII (început); 12 ff. 19,5 × 13,5 cm. Scriere cursivă veche. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu.

Ţara Romînească

3. *Pomelnicul mănăstirii Cîmpulung.*

f. 6^{v}: „În vrĕme<a> cînd era<u> anii de la începutul lumii 7218, iară de la H<risto>s 1710, în zilele bunului creştin şi luminatului domnŭ Io Co<n>standin Brîncoveanul Basarabŭ voevodŭ şi a preasf<i>nţitului chir Anthimŭ Ivireanul, arhiep<i>scopul şi mitropolitul a toată Ţara Rumînească, în[n]oitu-s-au acest sf<î>ntŭ Pomĕnic, cu porunca şi toată cheltuiala preacuviosului chir Iosifŭ ieromonah, hagiul, carele pe acĕĭa vrĕme era igumen aceştii sf<i>nte Mănăstiri Cîmpulungul, al căriĭa hram iaste Uspenie B<ogorodi>ţe.

Şi s-au scris de mine smeritul, mult păcătosul şi cucĭarnicul întru preoţ<i> ierei Nicola. Şi mă rog sf<i>nţiilor voastre, cuvioşilor ieromonaş<i> i ierodiaconi întru H<risto>s mai mari fraţ<i>, ca să nu pregetaţ<i> a pomeni şi numele nostru, cel mult păcătos, la sf<î>nta şi d<u>mnezeiasca Liturghie, cînd bunul D<u>mn<e>zeu vă va învrednici a sluji, ca şi sf<i>nţiile voastre, la zioa înfricoşatului judeţ, să dobîndiţ<i> ertare păcatelor, şi să vă învredniciţ<i> stării de-a dreapta Înpăratului slavei, a lui I<isu>s H<risto>s, adevăratul D<u>mn<e>zeul nostru şi să vă veseliţ<i> întru înpărăţiĭa Lui în vĕcii nesfîrşiţ<i>, cu toţ<i> sf<i>nţii Lui. Amin".

Ms. 3722. Sec. XVIII (1710); 56 ff. [*aproximativ 1–11, 14–23^{v}, 33–36^{v}*]; 30,5 × 21 cm. Scriere semiuncială. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 1, 5^{v}, 7 ş.a. Iniţială ornată la f. 1. Numerotaţie originală a filelor. Legătură artistică în piele.

NICOLAE. **Ţara Romînească**

Fragment din Istoria lui Sindipa filosoful.

f. 65^{v}: „Sfîrşit istorii lui Sindipa filosof<ul>. 1786, sept<emvrie> 13. Nicolae".

Ms. 830. Sec. XVIII (1786); 124 ff. [*15–65^{v}*]; 19 × 14,5 cm. Scriere cursivă.

NICOLAE. **Ţara Romînească**

Miscelaneu: fragmente din Îndreptarea legii şi din Trepetnic.

f. 1: „Îndreptarea legii cu D<u>mnezeu, carĕ are toată judecata arhierească şi înpărătească de toată vinile preoţeşti şi mireneşti, Pravila Sfinţilor Apostoli, a cele 7 săboară şi toate cele naneastenice <sic>; lîngă acestea şi ale sf<i>nţilor dascali, ai lui Vasile cel Mare, Timoftei, Nichifor, Nicolae, theologii d<u>mnezeeştilor b<o>goslovi, acum într-acest chip scrisă după Pravila cea tipărită din zilile preaîn[n]ălţatului domnŭ Io Ma[t]thei B<asa>r<ab> v<oe>vod, leatu 7160 <1652> şi acum scrisă în zilele preîn[n]ălţatului domnului nostru Io Nicolae Pe[n]tru Mavrogheni, v<oe>vod a toată Ţara Rumînească şi în zilele preasfinţiei sale părinte

mitropolit chir Grigorie, a toată lumea U<n>grovlahie<i>. Vă leat 1787. Satu<l> Ghişoi, [m] <d>e Nicolae sin Nicolae scriitor[i]".

Ms. 4367. Sec. XVIII (1787); 46 ff. [*1*–24^{v}, *27–29*, 42^{v}–45^{v}]; 21,5 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Unele titluri şi iniţiale sînt scrise cu roşu.

NICOLAE (ARHIMANDRITUL). **Polonia**

Miscelaneu teologic: Semnul crucii, Pentru ruga sfinţilor, Vieţi de sfinţi, fragment din Vămile văzduhului ş.a.

Cf. Ms. 34, f. 73^{v}, copiat de Toader Jora: „Să se ştie cine au scris-o, că s-au iscălit. Toader Jora.

Această cărţălue am scris-o eu di pe o carte a sfinţii sale a egumenului de Floreşti, pentru ca să să ştie văletul, 7264 <1756>, întru care zile să o fi sc<r>is Co<n>stantin Bălăcian<u>, întru care scrie aşe: Scrisu-o-am di pe un izvod ce era scris de <i>er<o>monahul *Neculaĭu arhimandritul*, ce scrie că au scrisu-o de pe o Biblie a lui Şerban vodă din Ţara Munteniască, cînd au fost în Ţara Leşască".

Sec. XVIII (prima jumătate).

NICOLAE (DASCĂLUL). **Moldova**

1. *Fragment din Varlaam şi Ioasaf.*

f. 54: „1796, <scris şi cu cifre arabe>, fev<ruarie> 26.N<i>c<o>l<ae> d<as>c<ălul>, s<c>r<ii>t<or>".

Ms. 3186. Sec. XVIII (1796); 88 ff. [*1–54*]; 21 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlul este scris cu roşu. Frontispiciu colorat la f. 1.

Moldova

2. *Cronici moldoveneşti: Grigore Ureche şi Miron Costin.*

f. 2: „Nicolai".

f. 353^{v}: „Sfîrşit şi lui D<u>mnezeu laudă. Şi au luat sfîrşit cu agiutoriul lui D<u>mnezeu acest Letopisiţ la anul 1800, iulie 12".

Menţiunea paharnicului Costache Sion de la f. 14: „Acestŭ letopisis scris de răpousatul meu bunicu medelniceriu<l> Toader Sion, părinte a răp<o>s<atului> meu părinte stol<ni>c Iordache Sion, l-am dat preĭubitului meu nepotŭ" <. . . . .> nu poate fi acceptată decît în înţelesul că medelnicerul Toader Sion a plătit copistului pentru scrisul Letopisetului. De altfel întreaga factură a scrisului este aceea a unui copist de meserie.

Ms 104. Sec. XVIII (1800); 353 ff. 29,5 × 20 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 2, 2^{v}, 9 ş.a. Desene în peniţă la ff.: 163^{v}, 181^{v}, 182 ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Moldova

3. *Cronici moldoveneşti.*

f. 100^{v}: „Nicolai păcătos<ul>".

f. 245^{v}: „1800, avg<ust> 1. Pînă aici s-au scris de 1<a> 15 a lui iulie".

f. 362: „avgust 15".

Ms. 2305. Sec. XVIII (1800); 364 ff. [*1–362*]; 29 × 20 cm. Scriere cursivă. Titlurile, anii şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 1, 10, 100^{v} ş.a. Numerotaţie originală a filelor.

NICOLAE (DASCĂLUL). **Ţara Romînească** *Căpşuna-Dîmboviţa*

Miscelaneu teologic: Legenda celor 12 Vineri, Întrebări şi răspunsuri, Minuni, Vedenii ş.a.

f. 27^{v}: „Nicolae dascălul".

f. 61: „Necolae dascălul. Am dăruit părint<e>lui po<p>i<i>? Radu pro<to>p<op>a sud D<îmbo>v<i>ţa, sat Căpşuna".

f. 71: „Necolae dascălu<l>. Am scrisŭ eu cum că este a<l> părintelui pro<to>p<op> Radu ot sat Căpşuna".

Ms. 1738. Sec. XVIII (sfîrşit); 83 ff. [*3*–81^{v}]; 17 × 11,5 cm. Scriere cursivă. Frontispicii în cerneală la ff.: 16, 22, 48 ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

NICOLAE (DIACUL). **Transilvania** *Săcele-Maramureş*

Miscelaneu teologic: Octoih, Sinaxar şi Molitvenic.

f. 1: „Octoihŭ, adecă Osmoglasnicŭ, care au făcut precuviosulŭ părintele Ioan den Damascŭ şi alalţi sf<i>nţîi părinţi. Scris în Secel*), въ лѣтw wт сътвор свѣт ×зсді, а wт рож. Хва ×аѱѕ мсца ген. г. днѧ <=în anul de la facerea lumii 7214, iar de la Naşterea lui Hristos 1706, luna ianuarie 3 zile>. Scriitoriul Nicolae diacŭ".

Ms. 4276. Sec. XVIII (1706); 109 ff. [*1*–108^{v}]; 18 × 15 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Chenar, desen şi frontispicii în peniţă la ff.: 1, 1^{v}, 2, 8 ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele, restaurată la cotor.

---

*) Sînt mai multe localităţi în Transilvania cu acest nume. Credem că este vorba de Săcele din Maramureş. Vezi şi însemnarea de pe coperta I-a interioară unde este amintită altă localitate din Maramureş, Borşa.

NICOLAE (LOGOFĂTUL). **Ţara Romînească**

Cronograf.

f. 538 : „Acest Hronograf, cartea înpăraţilor, este a lui Nicolaie log<ofătul> sin Stan log<ofătul>; şi am scris-o iarăşi eu în zilile mării sale Io[i] Mihaĭu Co<n>standin Suţul v<oe>v<o>d, carele şăzîndu fără treabă am scris-o.

Şi cine va citi, mă rog să zică : Dumnezeu să-l erte. Şi cîndŭ am scris-o mă aflam logofeţel dă vist<e>rie. Nic<o>laie log<ofăt>. 1783, oct<om>v<rie> 1".

Ms. 1073. Sec. XVIII (1783); 544 ff. 29,5 × 20 cm. Scriere cursivă. Numerotaţie originală a filelor.

NICOLAE (MONAHUL). **Ţara Romînească**

1. *Viaţa patriarhului Nifon.*

ff. 173ᵛ—174 : „Predosloviĭa cătră cititor. Această sv<î>ntă cărticea care să chiamă jitiĭa preacuviosului părintelui nostru Nifon, muncit-am de o am scris eu, multŭ păcătosul şi dentru monahi mai mic decît toţi, Nicolae dentru sv<î>nta Mănăstire Brîncovĕnii, însă scoasă după izvodul părintelui Ananiei, ier<o>monah<ul>, stareţul mieu, tălmăcindu-se de sf<i>nţia sa dentru limbă slovenească pre limbă romînească.

Şi s-au scris den porunca cinstitului şi preacuviosului părintelui nostru chiriu chir Paisie, arhimandritul, care au fostŭ egumen sf<i>ntei Mănăstiri Bistriţii, iară acum den mila lui D<u>mn<e>zeu şi porunca prealuminatului şi slăvitului măriei sale domnului nostru Io Co<n>stantinŭ B<a>s<arab> voevoda să află năstavnic la sv<î>nta Mănăstire a măriei sale cea noao ce să chiamă <H>urezii, unde să slăvĕşte sf<î>ntul hram a<l> sf<i>nţilor şi de D<u>mn<e>zeu încununaţi înpăraţi şi întocma<i> cu Ap<o>s<to>lii, Co<n>stantin şi Elina.

Dereptŭ aceasta mă rog dumneavoastră, cinstiţilor cititori, ştiu că multe greşale veţ<i> afla pă urma aceştii cărticea, ce cu d<u>hul blîndĕţelor să îndereptaţi şi să plinit<i>. Iar pre mine, ticălosul и многогрѣшны < = şi mult păcătosul>, carele am scris, să nu mă blestemaţi ; că n-au scris D<u>hul Sf<î>ntŭ sau înger, ce d<u>hul mîhnirii şi mînă de ţărînă păcătoasă, ca şi cuviinţele voastre *să vă spodoliţi* <adaos marginal> a auzi acel glas zicînd : Veniţi bl<a>gos<lo>viţii Părintelui Mieu de moşteniţi înpărăţia ceriului, care-i gătită voao de la începutul lumii. Aminŭ.

Въ лѣтѡ ѿ създанїа мира ҂зрчѳ, а ѿ рож. Хвоу. лѣтѡ ҂ахча, ап. днє" < = în anul de la facerea lumii 7199, iar de la Naşterea lui Hristos anul 1691, ap<rilie>, zile>.

Ms. 2462. Sec. XVII (1691); 174 ff. 19 × 13,5 cm. Scriere cursivă veche. Titlul, unele iniţiale şi adaosuri marginale sînt scrise cu roşu. La f. 1ᵛ, este reprezentat, în cerneală neagră şi roşie, chipul Sf. Nifon. Frontispiciu în peniţă şi iniţială ornată la f. 2. Vinietă la f. 174. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

2. *Molitvenic slavo-romîn.*

f. 181 : „Această cărticea o am scris eu Necolae monah ot Brîncovĕni, cu cheltuiala şi cu porunca sf<i>nţiei sale părintelu<i> Paisie egumenul de la s<fe>ti Co<n>stantin, însă de la <H>urezi de la Mănăstirea domnească <a> măriei sa<le> Io Co<n>stantin voevoda.

Fraţilor, mă rog ce să va f<i> greşit să îndereptaţ<i> şi să nu mă blestemaţ<i>. L<ea>t 7201 <1692>, sept<emvrie> 5 d<ni>"..

Ms. 2465. Sec. XVII (1692); 183 ff. [*3—181*]; 20 × 14 cm. Scriere semiuncială şi cursivă. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff. : 4, 15, 39ᵛ ş.a. Numerotaţie veche a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

3. *Miscelaneu eshatologic: Vămile văzduhului şi Cuvinte ale sf. părinţi.*

Ms. 1247. Sec. XVII (sfîrşit); 121 ff. [*3—119ᵛ*]; 19,5×14 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Numerotaţie veche a filelor. Legătură veche în piele.

NICOLAE (Pr.). **Transilvania** *Cicmău-Hunedoara*

Liturghia sf. Ioan Gură de Aur.

f. 44 : „Scris-am eu popa Niculae din Cicmău, al dumivoastră bun voitorĭu, popei Paşt<e> din Bozeş, vleatŭ 1702 ; scris pentru un florin şi 60 de ban<i>".

Ms. 4870. Sec. XVIII (1702); 71 ff. [*2—44*]; 20 × 14,5 cm. Scrierea imită tiparul. Textul, slavo-romîn, are iniţialele şi indicaţiunile tipiconale scrise cu roşu. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

NICOLAE (Pr.). **Ţara Romînească**

Slujba îndrăciţilor.

ff. 1—4 : „S-au legat această carte cî<n>d s-au zugrăvit sf<î>nta biséric<ă>; fost-au leat 7254 <1746>".

f. 64ᵛ : „Şi s-au scris această cărţulie cu Slujba îndrăciţilor de smeritul întru preoţi, pop<a> Nicolae, s<i>nŭ pop<ei> Gheorghie, protopopul de la Biserica Domnească din tîrgŭ din Cîmpulungŭ.

Şi cine va citi pre dînsa să-ş<i> aducă aminte şi de noi, pomenind pre robii lui Dumnezău, vii : erei Nicolae, Mariĭa s<estra> ih < = sora mea>; mor<ţi> : erei Gheorghie, Ilinca s<estra> ih, Ştefan şi pe totŭ neamul lor. Şi au plătitŭ osteneala scrisorii acestor trataj pop<a> Theodor, s<i>nŭ

popei Ghe<o>rghie poşul <sic> ot s<ve>ta m<u>cen<i>ţa Marina, ca să-i fie de treaba lui".

Ms. 3467. Sec. XVIII (prima jumătate, înainte de 1746); 64 ff. 21,5 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispiciu colorat la f. 1. Legătură veche în piele.

NICOLAE (Pr.). **Ţara Romînească** *Măn. Bistriţa*

Miscelaneu teologic: Cîntări bisericeşti, fragment din Apocalipsul Maicii Domnului ş. a.

f. 107^{v}: „1798, mart<ie> 21. Am scris eu pop<a> Nicolae, fiindŭ în sfînta Măn<ăstire> Bistriţ<a>".

Ms. 2040. Sec. XVIII (1798); 133 ff. [*aproximativ 83^{v}—96, 99—110*]; 15 × 10 cm. Scriere cursivă. Unele iniţiale şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Legătură veche în piele.

NIŢU (LOGOFEŢELUL). **Ţara Romînească** *Rîmnicul Vîlcea*

Theatron Politicon.

f. 269^{v}: „S-au prescris de Niţul logofeţelu<l> ot sf<î>nta Episcopie Rîmnecul, cu cheltuĭala sfinţ<iei sale> chir Nectarie, iconomul sf<intei> Episcopii, la l<ea>t 1787, sept<em>v<rie> 6".

Ms. 1569. Sec. XVIII (1787); 270 ff. [*1—269^{v}*]; 31 × 20 cm. Scriere cursivă. Frontispicii în peniţă la ff.: 2 şi 114. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

OPREA. **Ţara Romînească**

Molitvenic slavo-romîn.

f. 141^{v}: „Ace<a>stă carte ce să chiam<ă> M<o>l<i>tv<e>nîc o am scris eu Oprea многогрѣшныХ и нескврънь <= mult păcătosul şi nespurcatul>, m<e>s<e>ţă mar<tie> 16 dn<i>, l<ea>t 7206 <1698>".

Ms. 2383. Sec. XVII (1698); 152 ff. [*1—141^{v}*]; 14 × 10 cm. Scrierea imită tiparul. Frontispicii în peniţă la ff.: 45^{v}, 56, 96 ş.a. Legătură veche în piele.

OPREA (LOGOFĂTUL). **Ţara Romînească**

Fragment din Acatistul sf. Nicolae.

f.5: „Acathistŭ a sf<î>ntului părintelui nostru Nicolae, arhiepiscopul de la Mira Lichiei, făcătorĭul de minuni, care să citĕşte joi sau cine cînd va vrea. Începutul, ca şi cealelalte, am scris aceasta cînd era cursul anilor l<ea>t 7247 <1739>. Oprea log<o>f<ătul> ot Ial<o>miţă".

Ms. 471. Sec. XVIII (1739); 52 ff. [*5—19^{v}*]; 14,5 × 9,5 cm. Scriere cursivă. Titlul de la f. 5 este încadrat într-un chenar în peniţă. Frontispicii în peniţă la ff.: 5^{v} şi 10. Iniţiale ornate la ff.: 5^{v}, 10^{v}, 11^{v} ş.a.

PAHOMIE (IERODIACONUL). **Ţara Romînească**

Miscelaneu teologic: Theotocarion şi Rugăciuni către Iisus Hristos

f. 1^{v}: „Theotocarion pe optŭ glasuri, întru care să coprinde canoane ale Născătoarei de D<u>mnezeu, ce să cetescŭ în toate serile la slujba Pavecerniţii pe la mănăstiri, unde iaste adunare de părinţi călugări, foarte folositoare de sufletele celorŭ ce să nevoescŭ a-şi tăĭa voile şi celor ce să luptă înpotriva patimilorŭ; care acumŭ s-au scris cu mai bune îndreptări şi tocmiri ale cuvintelorŭ, decîtŭ cĕle ce să vorŭ fi aflîndŭ pe la unele mănăstiri, în zilele preaîn[n]ălţatului d<o>mnŭ Io Mihaiŭ Co<n>stantinu Suţu v<oe>v<o>d, întru alŭ doilea anŭ alŭ domnii mării sale şi în zilele preasfinţitului mitropolitŭ al U<n>gr<ovlahiei>, chiriu chirŭ Grigorie, carele cu ajutorĭul lui D<u>mnezeu, dinŭ trecuta lună a lui ĭulie 28 au intratŭ în numărulŭ de ani 25 ai păstorii preasfinţii sale.

Şi s-au scris această sf<î>ntă şi d<u>mnezeiască carte, cu cheltuiala robului lui D<u>mnezeu Radul şi soţiĭa lui, Mariĭa; iarŭ ostenitorĭu scrisorii cu mîna amŭ fostŭ eu, Pahomie ierod[i]iaconu<l> de la sf<î>nta Mitropolie dinu Bucureşti.

Şi s-au scris această sf<î>ntă carte, oct<omvrie> 22, leat 1784. P<a>homie, ierod[i]iac<on> Mitrop<o>liei Buc<u>reşti".

Ms. 2056. Sec. XVIII (1784); 137 ff. 33,5 × 23 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Chenar în peniţă la f. 1^{v}. Frontispicii în peniţă la ff.: 2, 4^{v}, 12, ş.a. Legătură veche în piele.

PAHOMIE (STAREŢUL). **Moldova** *Schitul Lapoş-Bacău*

Miscelaneu: Sinaxar, Molitve, Gromovnic, fragment de Pateric, Pravilă ş.a.

f. 51^{v}: „Le<a>t 7262 <1754>".

f. 54: „Şi am scris eu, <i>er<o>monah Pahomiĭa ot Lapoşŭ. Precum am găsit la Otecinicŭ, aşa am scrisŭ: nice n-amŭ adaosŭ, nice n-am lăsatŭ nimicŭ; precum amŭ aflat aşe am aşezat. Fie numele D<o>mnului binecuvîntat de acum şi pînă în veci. Aminŭ. Le<a>t 7262 <1754>".

f.70: „Stareţ <i>er<o>monah Pahomiĭa". <Textul este criptografiat>.

f.112, în jurul portretului unui călugăr: „Stareţŭ Pahomi<e>, <i>er<o>monah, multŭ păcătoso <sic> nacealnicŭlŭ, le<a>tŭ.... <rupt>".

ff.116 : „<I>er<o>monahŭ, starețŭ și mai[i] micul tuturor, nacialniculŭ Pahomiĭa”. <Textul este criptografiat>.

f.21 : „Le<a>t 1762”.

f.173 : „Le<a>t 7270 <1762>”.

f.183^{v} —185, scrise cu roșu : „Predoslovie cătră pravosla<v>nicii cetitor<i>. Să să știe că acea<stă> carte este izvo<d>it<ă> dintr-o carte tiparnic<ă> di la Stolit<ă>, tipărit<ă> di la înpărăție Muscului <sic>, cumu-i Gromovnicul și Cherindarĭul și Rojdenița și Pascalie<. . . . . >.

Aceste toate sîntŭ scrisă din izvod tipar[t]nicŭ, iară altile sînt scris<ă> din izvod cu mîna ; ce am socotit că sînt de tre<a>bă acele<a> am scris.

Deci pentru aceasta mă rog lui D<u>mnezeu de ertare și frățiilor vo<a>stre de îndreptare. Cum nu este cu putință să fi[i]e cerĭul făr<ă> de n[u]ori și mare<a> fără de valur<i> și pămîntul făr<ă> de scîrbe, așa nu este cu putinț<ă> să nu fie omul fără de greșală ; dar eu, păcătos<ul>, cum să nu greșescŭ, fiind neputincios și neînvățat și pro<s>tan [și] și cu sufletul și cu trupu<l> și cu minte<a> și cu gîndul și cu cugetul -și cu inima și . . . <ilizibil> [și] cu lucrul și cu toate sînțirile mele, fiind neputincios ; și amŭ putut să greșesc ca om neputincios ce sînt, macarŭ că m-am silit cît am putut și. . . . <ilizibil> să nu greșescŭ ce poate tot amŭ greșit.

Pentru aceĭa mă rog să îndrepta<ți> cu duhul blîndețelor or<i> ce-ț<i> găsi greșit în slove, sau în cuvinte ; îndreptaț<i> și vă veț<i> îndrepta, ertaț<i> și vi s<e> <v>a erta voo, lăsaț<i> și vi s<e> <v>a lăsa voo. Că bine știți ce zice Sf<î>nta Scriptură, că cu ce măsur<ă> veți măsura, cu aceĭa vi s<e> <v>a măsura voo și încă mai scuturat și îndesat și vărsîndu-să dintr-însa.

Pentru aceĭa mă rog și eu frățiilor vo<a>stre să-m<i> ertați greșala și D<u>m<ne>zeu să vă erte ; și să vă ru<ga>t<i> și pentru mine, un păcătos și un greșit și osindit. Și de mine încă să fiț<i> ertaț<i> și blagoslovit<i> de vlădica H<risto>s și de mine, de un păcătosŭ. Stareț și nacealnic, <i>er<o>monah Pahomie”.

f. 188^{v} : „7270 <1762>”.

Ms. 5454. Sec. XVIII (1754—1762) ; 190 ff. [*2—189*] ; 19,5 × 15 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile, inițialele și explicațiile sînt scrise cu roșu. La f. 1^{v} portretul unui episcop, în culori. Frontispicii, inițiale ornate și viniete la ff. : 2, 7^{v}, 37 ș.a. Numerotație originală a filelor.

PANU (GRĂMĂTICUL). **Țara Romînească**
Măn. Cîmpulung

Ceaslov.

ff.253^{v}—254 : „Cumŭ dorescŭ cei ce călătorescŭ pre mare ca să ajungă la un vadŭ cu liniște, să să odihnească, așa am doritŭ și noi, începîndŭ această carte, ca să ajungemŭ la sfîrșit.

Și iat<ă>, cu voĭa lui D<u>mn<e>zeu și cu ajutorĭul Maicii sv<i>nției Sale, precumŭ amŭ început amŭ și săvîrșit.

Și s-au scris aceast<ă> sv<î>ntă carte întru sv<î>nta Măn<ă>stire Dălgopol, în zilele luminatului domnŭ Io Co<n>standin voevod i mitropolit chir Theodosie. Și s-au scris den porînca <sic> și de<n> toată osîrdiĭa sv<i>nției sale părintelui Ioan <i>er<o>monah și o amŭ scris-o eu, Panŭ gram<a>tic, cîndŭ era leatul de-nceputul lumii 7200 <1691>. Și s-au început în luna lui noemvrie în 16 dni și s-au săvîrșit în luna lui dechemvrie în 25 dni ”<. . . . . . . >.

Ms. 2381. Sec. XVII (1691) ; 258 ff. [*1—256*^{v}] ; 15,5 × 10 cm. Scriere cursivă. Titlurile, inițialele și indicațiunile tipiconale sînt scrise cu roșu. Frontispicii în peniță la ff. : 1, 8, 118^{v} ș.a. Legătură veche în piele.

PARTENIE (IEROMONAHUL). **Țara Romînească**
Schitul Robaia-Pitești

Mîntuirea păcătoșilor.

f.2 : „Această sf<î>ntă și d<u>mnezeiască carte ce să chiamă Mîntuirea păcătoșilorŭ s-au scris de smeritul și multŭ păcătosul Parthenie ieromonah, întru slava și cinstea marelui m<u>cenic Gheorghie, fiind șezetor <sic> la Schitul ce să chiamă Robaĭa, care iaste metoh sf<i>ntei Mănăstiri Argiș și iaste hramul Sf<î>ntului marele mucenicŭ Gheorghie. La anii Dom<nului> 1764”.

Ms. 5466. Sec. XVIII (1764) ; 357 ff. [*2—3*^{v}, *11—175*^{v}, *178—356*^{v}] ; 19 × 14,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile și inițialele sînt scrise cu roșu. Chenar în peniță la f. 2. Frontispicii în peniță la ff. : 3, 135^{v} și 200. Desen în peniță, reprezentînd pe Maica Domnului cu Iisus în brațe, la f. 199^{v}. Legătură veche în piele.

PASCU (LOGOFĂTUL). **Țara Romînească (?)**

Miscelaneu : Vieți de sfinți, Cuvinte ale sf. părinți, Albina, Literatură parenetică, fragment de Pateric, Vămile văzduhului ș.a.

f. 24 : „P<as>c log<ofă>t<ul>, văt<a>f”.

f. 122^{v} : „Această sfîntă și d<u>mnezeiasc<ă> carte am scris-o eu, Pascul log<ofă>t<ul>. Octo<m>vrie 12 dn<i>, leat 7260 <1751>”.

f.296 : „**Здє писах аз Паскꙋ вътаф за** <= aici am scris eu Pascu, vătaf de> copii”.

Ms. 2338. Sec. XVIII (1751) ; 354 ff. [*aproximativ 1—122*^{v}, *125—185*^{v}, *187—292*^{v}, *294—354*^{v}] ; 21 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile și unele inițiale sînt scrise cu roșu. Frontispicii în peniță la ff. : 1, 24^{v} și 30.

PĂTRAȘCU (LOGOFĂTUL). **Țara Romînească**

1. *Cronograf.*

f. 597^{v} : „Dumneavoastră cinstiților și de bun neam boeri și pravoslavneci creștini, cu multă plecăciune și smerenie vă rugăm, unde veți afla, în cartea aceasta, niscarevaș alunicări [și] și greșăli, au den cuvinte au den slove, au den greșala mea, nu huliț<i>, nici puneț<i> în ponos, nici să ne blestemați, că Unul D<u>mnezeu iaste făr<ă> de greșală; ci ertați și îndreptați cu d<u>hul blîndețelor, ca și pe dumn<ea>v<oastră> să v<ă> erte Domnul D<u>mnezeu și să v<ă> îndrepteze cătră cereasca înpărăție. Amin.

Scrisu-s-au această carte de robul lui D<u>mnezeu și plecatul dum<nea>v<oastră> Pătrașco log<o>f<ă>t<ul>, cu toată cheltuiala a dumnealui Co<n>standin Comăneanul, biv vel sărd<a>r, ca să-i fie dumnealui de citanie și în urma dumnealui, cei ce vor citi, să fie spre pomenirea dum<nealui>.

Iar cine s-ar întîmpla a o fura să aibă blestemul a tuturor sfinților părinți ce să află într-această carte scriș<i>.

Și s-au săvîrșit de scris în zilele prealuminatului și în[n]ălțatului domnului nostru Io Co<n>standin Nicolae v<oe>v<o>d, în luna lui maĭu 11 dni, leat 1762. Pătrașco l<o>g<o>f<ă>t<ul>".

Ms. 4248. Sec. XVIII (1762); 597 ff. 30,5 × 21 cm. Scriere cursivă. Titlurile sînt scrise cu roșu. Frontispiciu colorat la f. 477. Inițiale ornate la ff.: 2^{v}, 52, 61^{v} ș.a. Legătură veche în piele, restaurată la cotor.

Țara Romînească

2. *Miscelaneu teologic: Vieți de sfinți, fragmente din Pateric, Cuvinte ale sf. părinți ș.a.*

f.37 : „Pătrașcu l<o>gof<ă>t <în criptogramă>, noemvrie 17 d<ni>, 1763, am scris la această carte".

Ms. 2162. Sec. XVIII (1763); 95 ff. [*1–68*^{v}]; 19,5 × 14,5 cm. Scriere cursivă. Unele titluri și inițiale sînt scrise cu roșu. Vinietă la f. 37. Legătură veche în piele.

PAVEL (DASCĂLUL). **Transilvania** *Văleni-Maramureș*

1. *Molitvenic.*

f. 197^{v} : „Сїю книгꙋ, глемꙋю Молитвеникъ, писалъ даскал Павелъ Мꙋкачовскїи, ꙋ селѣ Валанѣ. Рокꙋ × аѱке, мѣсѧца їюлїѧ днѧ нї". < = Această carte, numită Molitvenic, a scris-o dascălul Pavel din Muncaci în satul Văleni, în anul 1725, în luna iulie, a 18-a zi>.

Ms. 3513. Sec. XVIII (1725); 216 ff. [*1–215*]; 19 × 15,5 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile, inițialele și indicațiunile tipiconale sînt scrise cu roșu. Numerotație originală a filelor. Legătură veche în piele.

Transilvania *Josani-Bihor*

2. *Minei.*

Cf. **Ms. 942,** f. 112, copiat de Daniil diacul: „Scris-o-amŭ eu dascalŭ Pavelŭ dinŭ Țara Ungur<e>ască de la Muncaci, în anŭ 1731, luna lui aprilŭ 17".

Mai jos, în latinește: „Anno Dom<ini> 17301 <sic>, die 17 aprilis Giosanŭ".

Sec. XVIII (1731). Scrierea imită tiparul.

Transilvania

3. *Triod-Penticostar.*

f.327 : „Pavelŭ dascalŭ amŭ scrisŭ. 1741, lun<a> lui sep<temvrie> în z<i>ua 13".

f.259 : „Pavel dascal din Muncaci, am fost început ace<a>sta scrisoar<e>, în luna lui octo<m>vr<ie> în z<i>ua 11 și am svîrșit <sic> în lun<a> lui noem<vrie> în z<i>ua 12, 1741".

Ms. 3198. Sec. XVIII (1741); 340 ff. 19,5 × 15 cm. Scrierea imită tiparul. Inițialele și indicațiunile tipiconale sînt scrise cu roșu. Numerotație originală a filelor. Legătură veche în piele.

Transilvania

4. *Octoih.*

Ms. 3176. Sec. XVIII (prima jumătate); 78 ff. 19,5 × 15,5 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile, inițialele și indicațiunile tipiconale sînt scrise cu roșu.

PEȘTIȘANU (DASCĂLUL IOAN). **Moldova** *Măn. Slatina*

Octoih și Sinaxar.

f. 4^{v} : „Ioan Peștișan".

f. 80^{v} : „Am sfîrșitŭ, iulie 28, <1>778. Ioan Peștișan, dascăl <la> Slatina".

f. 97^{v} : „Sfîrșitul b<o>gorodicinelor. Ioanŭ Peștișan, dascăl <la> Slatina. Av<gust> 23, <1>778".

f. 105 : „Ioan Peștișan dascălŭ <la> Slatina fiindŭ, am scris într-această cărticică ca să-mĭ cercŭ condeiul să văzŭ, poate scrii ceva?".

f.271 : „Sfîrșitul Sinaxarĭului a totŭ anulŭ. Noemvrie 28, anul 1778.

Slavă, laudă, mulțămită și închinăcĭune Unuĭa D<u>mnezeu în Troiță, Tatălui și Fiĭului și Sf<î>ntului D<u>hŭ, Care mi-au ajutatŭ după începutŭ de am văzutŭ și sfîrșitul.

Iară cei ce vă veţi întîmpla a ceti pre această carte carĕ cuprinde într-însa optŭ glasuri şi 11 voscr<e>sne şi b<o>gorodicinele preste totŭ anul şi Sinaxarĭul, adecă numărul alŭ celor 12 luni, bucuraţi-vă în D<o>m-nul şi mai vîrtos vă rugaţi Sf<i>nţii Sale pentru ertarea păcatelor, ca rugîndu-vă veţi pomeni şi numele robului Sf<i>nţii Sale H<risto>s, anume Ioan[n]ŭ. Şi vă nevoiţi a ceti şi cetindŭ vă veţi minuna de nevoinţăle şi răbdărire <sic> sf<i>nţilor bărbaţ<i> şi de ale sf<i>ntelor mueri, carii fiind cu trup cum au biruitŭ pe vrăjmaşii cei protivitori şi făr<ă> de trupuri; şi cetindŭ pre amăruntul veţi afla fieştecare sf<î>ntŭ la cîţi ani au fostŭ sfîrşitul lui şi la care înpărat tiranŭ s-au muncitŭ şi fieşte care pro<o>roc cu cîţi ani au apucat în[n]aintea naşterii lui H<risto>s şi din care rudă au fostŭ pro<o>rocul şi cîţi ani au pro<o>rocitŭ.

Iară ce greşală veţi afla în cuvinte sau în slove sau în soroace, îndreptaţi cu d<u>hul cel ertător[i] al blîndĕţălor, nepuindŭ în ponos; că n-au scris heruvim sau au înpodobitŭ sărafim, ci au scris minte întunecată cu tot fĕlĭul de păcate şi fiind înpresurat de toate primejdiile lumii, ca şi corabiĭa învăluită în luciĭul mării. Şi de multe ori am scris şi noaptea la lumînare şi fiind ochii îngreoĭaţi de somnul păcatului sau de al trupului; sau şi de multe ori s-au schimbatŭ vederea de raza luminii şi alunecîndu-m<i> ochii dĕ înpreună şi mintea într-altă parte, poate fi că voĭu fi zmintitŭ. Că ştiţi că de multe ori, mergîndŭ pre cale bună şi făr<ă> de glimpi <sic> şi făr<ă> de imală <sic> alunecă picioarele şi mare cădĕre face omul. Aşa şi eu, poate că voĭu fi greşitŭ, că n-am tipărit ci am scris cu mînă de tină, cu pană de gîscă bătrînă, care amîndoao lesne alunecă cătră greşală, ca şi orbul la potigneală.

Deci făcînd sfîrşit dau har Tatălui şi Fiĭului şi Sf<î>ntului D<u>hŭ, Sf<i>ntei Tro<i>ţă Ce<le>i[i] de o fiinţă şi ned<e>spăr<ţ>ite, totŭdeauna, acum şi p<u>r<u>rea şi în vĕcii vĕcilor. Aminŭ. Ioan Peştişan, dascăl <la> Slatina".

Ms. 5483. Sec. XVIII (1778); 277 ff. 16,5 × 10,5 cm. Scriere cursivă, scrisă cu negru şi roşu Numerotaţie originală a filelor.

PETRE (DASCĂLUL). **Ţara Romînească**

Miscelaneu: Alexandria, Esopia, Gromovnic ş.a.

f. 193^v: „Să să ştie că această Isopie o am scris eu, mult păcătosul robul lui D<u>mnezeu *Petre* <în criptogramă> în zilele lui Ioan voevod şi a mitropolitului nostru chir Mitrofan. M<e>s<e>ţa ĭul<ie> 2 dn<i>, l<ea>t 7225 <1717>".

f. 204^v: „Sfîrşitul Gromovnicului. Precum dorĕşte cerbul la izvoarăle apelor, aşa au dorit sufletul mieu să ajungă la sfîrşitul acestui Gromovnic.

Şi l-am scris eu, robul lui D<u>mn<e>zeu *Petre* <în criptogramă> mult păcătos. Şi l-am scris log<o>fătului Staicului s<i>nu Vasilie ier<o>-

monah<ul>, cînd au fost nastavnic la Măn<ă>stire<a> Aninoasa, în zilele lui Ioan vod<ă> şi s-ausfîrşit în luna lui ĭulie în 3 dni, l<ea>t 7225 <1717>"

f. 221^v: „Sfîrşitul crugurilor. Cînd vei sfîrşi noaosprăzĕce crugur<i>, adecă ani, iar să începi de la crugul cel dintîi, că niciodată nu să sfîrşaşte numărul ce-l zic. *Petre*" <în criptogramă>.

Ms. 1867. Sec. XVIII (1717); 238 ff. [*1–235*^{v}]; 15 × 10 cm. Scriere cursivă veche. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 5^v, 11^v, 14 ş.a.

PETRE (Pr.). **Transilvania**

Liturghier.

f.10: „Інс. < = a scris> pop<a> Petre de l<a> Hereclean*). Şi cine veţi ceti pre această Leturghie şi veţi sluji şi veţi afla ceva sminte<a>lă să nu blăstămaţ<i> pentru că şi noi sintem cu gînduri omineşti.

Şi să mă pomeniţi la sf<î>nta Leturghie şi pre mine, ca s<ă> vă pominească şi prĕ sf<i>nţiile voastre D<o>mnul H<risto>s, Sf<i>nţiĭa Sa. Vleat 1743, m<e>s<e>ţa mai 25".

f. 26^v: „Această Priscomidie s-au izvodit de pre izvodul de la Belgrad. 1743, m<e>s<e>ţa m<a>r<tie> 16 zil<e>. Pop<a> Petre"**).

Ms. 4918. Sec. XVIII (1743); 110 ff. [*1–105*^{v}]; 19 × 15 cm. Scrierea imită tiparul. Unele iniţiale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 29^v şi 64^v. O copertă din legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

PETRU (DIACUL). **Transilvania** ***Pişchinţi-Hunedoara***

1. *Sinaxar.*

f.237: „Leat 1700, f<eb>r<uarie> 7 d<ni>".

f.321: „Sănătate trup<e>ască şi sp<ă>şenie suf<le>te<a>scă poftescŭ <l>a tot cinstitul cetitor de la vĭacinica Troiţă, în vĭaci. Amin.

Alta: aceasta iată să ştie totŭ cinstitul cetetor, unde veţi afla smintitŭ [să vai de ce] greşal<ă> să ertaţi, să nu bl<e>stămaţi, că numai însuş D<u>m<ne>zău n-au greşit; îngerii n-au avutŭ trupuri şi încă au greşitŭ, dar noi, fiindŭ oameni, cu neputinţă [tru]trup<e>ască.

*) Localitate în apropiere de Zalău.

**) Credem că „izvodirea" trebuie luată în înţelesul de copiere. În cazul acesta manuscrisul a fost, probabil, copiat după un Liturghier tipărit la Belgrad. Bibliografia romînească veche, întocmită de I. Bianu şi Nerva Hodoş nu cunoaşte însă nici un Liturghier tipărit la Belgrad pînă la anul 1743. Traducerea acestui Liturghier, după un Liturghier slavonesc în manuscris, ce s-ar fi aflat la Belgrad, la această dată cînd limba romînă luase deja locul limbii slavone în oficierea serviciului divin, mi se pare greu de admis.

Alta: iatî scris-amŭ eu Pătru, diac de la Bîcăinţi*), cîndŭ amŭ sezutŭ în Pişchinţi la Avramŭ Nedel. Într-această vreme iatî scriŭ cinci praznice popei Neagoî de la Vineri, în zilele cinstitului vl<ă>d<i>că Athanasie. M<i>l<o>stivul D<u>mnezeu să zilească pre sf<i>nţie sa <cu> viaţă nărocitî.

Scris-amŭ într-această iarnă, cîndŭ n-au căzutŭ zăpad<ă> pînă în z<i>ua de Simpietru de iarnă, ci au fostŭ iarna mai ca vara.

Рож. Бож. ×аҲчѳ, мсца <= în anul dela Naşterea Domnului 1699, luna> ghenuare 18 zile. **Пис. аз многгрѣшниҲ и недостоино Пътрꙋ диак, въ дни кралю Лїwполдош Iwсиф**" <=Am scris eu, mult păcătosul şi nepriceputul Pătru diac, în zilele craiului Leopold Iosif>.

Ms. 2524. Sec. XVII (1699—1700); 328 ff. [*aproximativ 1—220*^{v}, *239—328*]; 20 × 15 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispiciu colorat la f. 296. Numerotaţie originală a filelor, pînă la f. 229.

Transilvania

2. *Slujba Patimilor.*

f. 68^{v}: „**Пис. аз Пътрꙋ дїак, сїю Страсник въ днъ чистомꙋ владка Аѳанасїе. Рож. Бож.** ×аѱа, мсца апїил, вї днъ".
<= Am scris eu, Petru diacul, acest Strastnic, în zilele cinstitului vlădică Athanasie. De la naşterea Domnului 1701, luna aprilie 12 zile>.

Ms. 4870. Sec. XVIII (1701); 71 ff. [*46—68*^{v}]; 20 × 14,5 cm. Scrierea imită tiparul. Iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 46. Numerotaţie originală a filelor. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

PETRU (Pr.). **Transilvania**

1. *Miscelaneu teologic: Ceaslov, Cele 12 Evanghelii ş.a.*

f.62: „Sfîrşitul Polunoştniţe<i> de toate zilele. Eu popa Pătru".
f.248: „Sfîrşitul glasului al patrul<ea> cu mila m<i>l<o>st<i>vului D<u>mn<e>ză<u>. Eu potropopu<l> Pătru amŭ scris".
f. 278^{v}: „Scris-amŭ eu potropop Pătru".
f. 292^{v}: „Cu mila m<i>l<o>stivului D<u>mn<e>z<e>u, eu popa Pătru am scris".
f. 307^{v}: „Sfîrşitul Anghilestului pre 8 glasuri. Cu mila lui D<u>mn<e>zău eu potropop Pătru am scris. Anii D<o>mnului 1685, în făurar 10, marţi".

Ms. 714. Sec. XVII (1685); 343 ff. 19,5 × 14,5 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff.: 16, 77^{v} şi 174. Numerotaţie originală a filelor pînă la f. 173.

*) Localitate în apropiere de Hunedoara.

Transilvania

2. *Molitvenic.*

f. 228^{v} „Eu popa Pătru am scris aicea, cîndŭ au fostŭ anii de la H<risto>s 1688, în mai 29, marţi".

Ms. 4216. Sec. XVII (1688); 251 ff. 19,5 × 14,5 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff.: 26, 163 şi 229. Numerotaţie originală a filelor.

PITEŞTEANU (NICOLAE). **Ţara Romînească**

Istoria lui Dumitrache stolnicul.

f. 1^{r-v}: „Din vedere cu ochii şi a face, minunat lucru iast<e>; iar nevăzînd şi din firească epimelie (?) a întocmi, de minune şi de a să povesti lucrul est<e>. Dar cu cît şi mai vîrtos est<e> a sofisi cinevaş nu numai cele ce ar înţelege şi ar vedea, ci şi din mintea sa a potrivi toate cele ce de toată mintea nu s-ar putea tăgădui; la care şi eu un cel ce mi-ar zice cinevaş cum că mă potrivesc înţeleptului istornic (care mi-o doreşte inima şi nu poci), ci cel ce din de tot puţină minte a mea luminîndu-să simţirea din alcătuirile cuvint<e>lor aceştii vrednice de laudă şi netăgăduită la nici unile istorie, ce est<e> făcută dintru-nceput şi scrisă cu însuş<i> mîna dumisale biv vel stol<ni>c<ului> Dumitrache.
Cum zic, nu din vedere ci întocmai dup<ă> coprinsul mai sus arătat<u>-lui proimion*), m-am îndemnat şi din cuvînt în cuvînt am trecut-o într-această carte cu mîna mea, ca ori cine ar citi, nu să să minuneze că am scris-o, sau numai să-ş<i> treacă vremea cu cetan[i]ia ci, de va fi mint<e> întreagă, să cunoască şi să înţeleagă deşteptul cuget al dumisale şi perierghiia**) ce are la orice.
De Nicolae Pitiştean<u>, fiu<l> răp<o>sat<u>lui biv vt<ori> comis Manul Pitişteanul. 1782, avg<us>t 22".

Ms. 2457. Sec. XVIII (1782); 180 ff. [*1—70*^{v}, *72—168*^{v}, *179—180*]; 21 × 15 cm. Scriere cursivă. Legătură veche în piele.

POLIMAZ (LOGOFĂTUL CONSTANTIN). **Moldova**

Condica măn. Bărboiu.

f.1: „Şi s-au scris condeca aceasta de mine, mai micul şi prea plecat către toţi, Co<n>stantin Polimaz log<o>f<ăt>, sin protopopului Ioniţă de la tîrgul Bacăului, la anii de la H<risto>s 1796, oct<om>v<rie> 14".

Ms. 13. Sec. XVIII (1796); 100 ff. [între documentele diverselor moşii sînt lăsate 2—4 file goale]; 37,2 × 26 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi datele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 1, cu motive florale. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

*) prim exemplar, original.
**) minuţiozitatea.

POP (NICHIFOR). **Transilvania**

Miscelaneu: Avestiţa, Archirie şi Anadan, Reţete, Versuri ş.a.

f.1 : „Luna lui iulie în 4 zile, leat 1778. Scris-am eu Nichifor..."

f.14 : „Scris-am eu Nichifor".

f. 40^v : „Iulie 8 zile, 1778".

f.41 : „Această carte o amŭ scrisŭ anume eu, Popŭ Nichifor de la Sălajŭ, dinŭ Oarmedea*) So<l>nocului de Mijlocŭ, anume a lui Nemeşŭ Petre dinŭ Bulgarĭu i proci, sau şi celelalte".

Ms. 1739. Sec. XVIII (1778); 49 ff. 17,5 × 13,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Desene în peniţă la ff.: 2, 14^v, 40^v ş.a.

POPA (DASCĂLUL IACOV). **Transilvania**

Miscelaneu teologic: Cazanii la oameni morţi, Rugăciuni ş.a.

f.61 : „S-au scris prin mine smeritul între dieci . . . . <ilizibil> fiind dascăl sfintei Mitropliei Făgăraşului; la anu<l> 1780, zile 21 maĭu, s-au isprăvit pentru ca să. . . <ilizibil> pomenire vĕcinică.

Celor ce să vor întîmpla a ceti, mă rog, fiind cu greşală scrisoarea, să îndreptaţi cu d<u>hu<l> blîndeţelor, că precum nu poate fi cerĭul fără de nori, aşa nici scrisoarea făr<ă> de greşală. Cine s-ar ispiti să o fure să fie anaftima. Iacov Popa . . . „<ilizibil>.

f.79 : „S-au scris prin mine Iacov Popa din Lud<işor**). 1781, zi 13 inauar<ie> ".

Ms. 3110. Sec. XVIII (1780—1781); 81 ff. [*1—79*]; 21,5 × 17,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 1, 27 şi 67^v.

POPESCU (IANACHE). **Ţara Romînească**

Cronograf.

ff. 1—2^v : „Leatopiseţ care are întru sine multe feluri de Istorii <. . . . .> ce s-au tălmăcit după cel grecesc pre limba noastră rumînească aicea în oraşu<l> Bucureşti, la anul de la Hristos 1778 de către dumnealui Neculai sin Mihalache cluceru<l>.

<. . . . .>. Acum dar s-au nevoit de s-au scris de către mine Ianache Popescul cu toată cheltuĭala mea, la ani<i> de la Hristos 1792<. . . . .>.

---

*) Plasa.
**) Ludişor, localitate în apropiere de Făgăraş.

Şi s-au scris spre a noastră pomenire sufletească şi spre folosul celor ce vor veni. Amin, amin, amin.

<Urmează şase rînduri şterse, probabil tot de mîna copistului>. Ianache Popescu, cu mîna mea".

Ms. 1126. Sec. XVIII (1792); 694 ff. 17,5 × 13 cm. Scriere cursivă. Titlurile sînt scrise cu roşu. Paginaţie originală cu cifre arabe.

POPOVICI (BANŢA). **Transilvania**

Pomelnicul schitului Cioclovina.

f.16 : „Pomĕlniculŭ mie<u>, celui mai josŭ numitulŭ, care m-am puţinelŭ nevoitŭ a<-l> scoate prin scrisoarea<. . . . .> Banţa Popovici am scris, mul<t> păcătos<ul>".

Ms. 2111. Sec. XVIII (sfîrşit); 21 ff. [*1—15*]; 28 × 19 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 1, 2, 4^v ş.a. Legătură veche în piele.

POPOVICI (Pr. DIMITRIE). **Transilvania**

1. *Miscelaneu teologic: Vieţi de sfinţi, Extrase din Prologul rusesc şi Versuri religioase.*

f.128 : „Aceste oarecare însămnări care m-am nevoitŭ aicea la casa tatălui mieu, de le-am scris de pe o carte a dumnealui părintelui Şărban de la Arini, oricui să va întîmpla a le citi să ştie că mare folos va avea. Iară de să va afla vreo greşală mă rog să mă ertaţi că nici lauda nu-i folosĕşte, nici hula omenească nu micşorează, ci mai mult folos aduce. Că precum nu-i orbul fără potignire aşa şi scriitorĭul fără de greşală. Iară mila Domnului spre toţi cei ce să temŭ de Elŭ.

Sfîrşitŭ şi lui D<u>mnezeu laudă. Căpeţi*), noemvrie 23, 1792. De totŭ binele voitori tuturor. Dimitrie Popovici, boer".

f. 128^v : „Fevruarie 19, 1793, Dumitru Po<po>vici, boer".

f. 130, însemnări de familie: <. . . . .>. „M-amŭ însurat eu Dimitrie Popovici, în anul 1797 ĭulie 19 zile şi am luoat soţie mie pe Marĭĭa fiica dumisale Irimie Radu, au Rad, morarĭul din Arcuş <şi a> soţie<i> sale Ilina, fata dumisale Vancea Işt<v>an din Sînjorzŭ. Iară nănaş aveam pe părintele Iacov Popovici, notarăş din Ghidafalău; şi ne-au cununat în biserică la Arcuş".

f. 132^v, într-o însemnare din 15 mai 1801, în legătură cu nişte bani daţi pentru o judecată la Făgăraş, copistul semnează: <. . . . .> „Eu popa Dumitru Popovici din Naghi Borşineu".

Ms. 1373. Sec. XVIII (1792—1793); 132 ff. [*3—132^v*]; 22,5 × 18 cm. Scriere cursivă. Paginaţie originală cu cifre arabe. Legătură veche în piele.

---

*) Sat lîngă Făgăraş (?).

Transilvania

2. *Teologie dogmatică.*

f. 182^{v} : „Făgăraş, fevruarie 12,1795. De bine voitorĭu tuturorŭ, Dimitrie Popovici de<n> Căpeţi, logofeţind la prea ci<nstita> p<roto>p<opie>; vicariş Ioan Hangae (?) la Făgăraş".

f. 167^{v} : „Martie 17, 1799, Blaj. Popa Dimitrie din Haromsec".

f. 41^{v} : „Lăudată să fie a lui D<umne>zeu putĕre care după început au dat sfîrşire. Blaj, 1797, noemvrie 14 zile. Dimitrie Popovici din Căpeţi, în scaunul Micloşorii".

f. 89^{v} : „Dumitru".

Ms. 1650. Sec. XVIII (1795); 182 ff. 23 × 19 cm. Scriere cursivă.

POPOVICI (DIMITRIE)

Ţara Romînească
Bucureşti

1. *Cuvinte ale sf. părinţi.*

f. 2^{v} : „Adecă 27 de cuvinte care s-au scrisŭ în[n]tru această carte, care oricine să va îndeletnici de o va ceti, cu înţălĕgere, îndestulat va fi de cuvinte dulci şi să va politici de încuviinţarea acestor cuvinte.

Şi am scris eu Dimitrie Popovici din Caransebeş".

f. 19^{v} : „Dimitrie Popovici".

f. 27^{v}, cu majuscule şi iniţiala ornată : „Dimitrie".

f. 28 : „Dimitrie Popovici".

f. 90 : „Svîrşitŭ şi lui Dumnezeu laudă. Scris-amŭ eu Dimitrie Popoviciŭ".

f. 173 : „Sfîrşitŭ şi lui Dumnezeu laudă. În luna lui maĭu în 8 zile <1>795. Bucureşti".

f. 195^{v} : „Svîrşitŭ şi lui Dumnezeu laudă. În Bucureşti în 12 maĭu. <1>795. Scris-am eu Dimitrie".

f. 266^{v} : „Sfîrşitŭ şi lui Dumnezeu laudă întru toţ<i> vĕcii".

f. 304^{v} : „Scris-am eu Dimitrie Popovici şi mulţămescŭ lui Dumnezeu Unuĭa Celuĭa ce me-au dat putĕre de am început cu sîrgŭ şi cu nevoinţă; am rugat iarăş pre Dumnezeu, de me-au ajutat de i-am luat şi sfîrşitul, în Bucureşti, 28 fevruarie, 1796.

Ci mă rogŭ, cinstiţi cetitori, cari ori unde vreo greşală găsiţ<i>, neponosluindu-mi, cu duhul blîndĕţelor să îndreptaţi, ca şi pre voi Dumnezeu să vă iarte şi să vă îndreptĕze pre cărălile <sic> cĕle strîmte".

Ms. 1290. Sec. XVIII (1795–1796); 322 ff. [*2–304^{v}*]; 23,5 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii şi iniţiale ornate la ff. 3, 15^{v} 19^{v} ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Transilvania

2. *Cazanii*

f. 171^{v} : „Dimitrie Popovici".

Ms. 5053. Sec. XVIII (sfîrşit); 224 ff. [*1–126^{v}*]; 21,5 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff. : 1, 51, 131^{v} ş.a. Numerotaţie originală a filelor.

POPOVICI (EUSTAŢIU).

Moldova

1. *Miscelaneu teologic: Descoperirea sf. Liturghii, Semnul Crucii, Catehism ş.a.*

f. 89^{v} : „Писах <= a scris> *Istafius Transilvanus*" <cu litere latine>.

f. 115 : „Aminŭ, 1766".

Ms. 473. Sec. XVIII (1766); 122 ff. [*63–115*]; 15 × 9,5 cm. Scriere cursivă. Unele iniţiale sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 63. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

Moldova

2. *Miscelaneu: Tîlcul sf. Liturghii, fragment de Cronograf ş. a.*

f. 17 : „1770, avgust 12. Sfîrşitul Descoperirei Sf<in>t<ei> Liturghii".

f. 18^{v} : „Пис. многогрѣшник <=a scris mult păcătosul> Evstrathie Popovici".

f. 57^{v} : „Sfîrşit şi lui D<u>mnezeu laudă, a Leatopiseţului înpăraţilorŭ şi crailorŭ.

Şi s-au scris în[n] anulŭ 1770, avgustŭ 27 de zile. *Istafius Popovics*" <cu litere latine>.

f. 67^{v} : „Sfîrşitŭ şi lui D<u>mnezeu mărire, în vĕci. Amin. 1770" <textul este scris şi în limbile greacă şi latină>.

Ms. 1358. Sec. XVIII (1770); 67 ff. 22 × 17,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 2. Iniţiale ornate la ff. : 2 şi 58. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Moldova

3. *Rînduiala călugăririi.*

f. 74 : „Sfîrşitŭ şi lui D<umne>zeu laudă. 1776. *Istafius Popovics Tranzil*<vanus>". <cu litere latine>.

Ms. 1873. Sec. XVIII (1776); 75 ff. [*1–74*]; 16 × 10,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile de ritual sînt scrise cu roşu. Iniţiale ornate la ff. : 12^{v}, 15^{v}, 31 ş.a.

Moldova
Brăteştii-Paşcanilor
Suceava

4. *Octoih.*

f. 17ᵛ : „Acestŭ Osmoglasnicŭ s-au scris de mine smeritul şi multŭ păcătosulŭ care mai jos mă voĭu numi.

Deci pre tine, ĭubite cetitorĭu şi cîntăreţ, cu umilinţă te rog, găsînd niscaiva lunecări şi greşale, îndrĕptează-le cu d<u>hulŭ blîndĕţelorŭ, ertîndu-ne dup<ă> cuvîntulŭ Mîntuitorĭului ce zice: Ertaţi şi să va erta voao i proci. La Brăteştii Paşcanilorŭ s-au scris, anul 1778, mai 4, Evtafie Popovici, ardeleanŭ de la Baĭa Abrud.

Pauper miserculus. 1778, mai 4, Istafius Popp, Transi<lvanus>. Abrud".

f. 26ᵛ : „1777. Istafius Poppovicz Trans<ilvanus>".

f. 100ᵛ : „1778, mai 5-ta. În Moldavia, Niamtz Comitat. Istafius Campanadi <cu litere latine>".

Ms. 303. Sec. XVIII (1777–1778); 112 ff. [*17–100ᵛ*]; 17,5 × 10,5 cm. Scriere cursivă. Unele iniţiale şi indicaţiuni tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 18, 27, 43 ş.a. Legătură veche în piele, restaurată la cotor.

Moldova
Măgura Ocnelor-Bacău

5. *Octoih.*

f. 67 : „Sfîrşitŭ şi lui D<u>mnezeu mărire.

S-au scrisŭ la Măgura Ognelor, la Moldova, la anulŭ 1781, feb<ruarie> 24, de smeritul Evstathie Popovici, ardelean de la Baĭa Zlagnii, fiindŭ trăitor la acest loc".

Ms. 1092. Sec. XVIII (1781); 75 ff. [*2–67*]; 18,5 × 11 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi unele iniţiale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 2, 9ᵛ, 16ᵛ ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

POPOVICI (GAVRIL). **Ţara Romînească**

Cuvinte ale sf. Efrem Sirul, Isaia Pustnicul şi Ioan Gură de Aur.

f. 35 : „1796, iulie 18".

f. 73 : „1796, ĭulie 19".

f. 52 : „1796, ĭulie 29".

f. 69 : „1796, avgust 2. Prin osteneala smeritului între toţ<i> fraţii, multŭ păcătosul şi nevrĕdnicul rob lui D<u>mnezeu, Gavriil Pop<o>-vici".

Ms. 2486. Sec. XVIII (1796); 81 ff. 23 × 17,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi tri-miterile marginale sînt scrise cu roşu. Frontispiciu colorat la f. 1. Vin.etă la f. 69. Numerotaţie originală a filelor.

POPOVICI (GHEORGHE). **Transilvania**

1. *Miscelaneu: Acatistul Adormirii Maicii Domnului, Minunile sf. Nicolae, Cuvinte ale sf. părinţi, Pildele lui Esop ş. a.*

f. 34ʳ⁻ᵛ : „Verşuri asupra cărţii aceştiĭa.
Această d<u>mnezăĭască carte
[Ce] are ale multora dascăli istorii însemnate
Şi mai întîi foarte istorii minunate,
De arhiereul lui H<risto>s Nicolae lucrate.
<. . . . .>
Ci eu, după cum într-altă carte le-amŭ aflatŭ
Şi aicea în rînd aşa le-amŭ aşezatŭ.
Ci dară vă rog ca cu dragoste să o ĭubiţi,
Că cetind într-însa puteţ<i> să vă folosiţi;
Că toţ<i> cei ce vo[a]r să cetească,
Poate multŭ să să folosească
Însă de la alţi<i> de-a gata a găsi
Şi ei, pre sine, a să procopsi,
Că totŭ omul aşa ĭubeşte,
De la altul gata găsind să folosĕşte.
Ci eu vă pohtescŭ pe toţ<i> a vă sili
Să fiţ<i> gata, într-aceasta a ceti
Că după cetanie să şi cunoscŭ
Cărţile ce folosescŭ.
Că cel ce în multe cărţi ceteşte
Politicie multă agonisĕşte.
Aşa dară şi eu, zmeritul,
Întru H<risto>s frate, ĭubitul,
Ştiu că greşale multe veţ<i> afla
Şi pentru aceĭa pohtescŭ a mă erta.
Că precum corabiĭa fără sfiĭală,
Aşa şi scriitorĭul fără greşală.
Eu Gheorghe Pop<o>vici,
Care cu mîna mea am scrisŭ aici.
1795, ianu<arie> 8".

f. 166ᵛ : „G<heorghe> P<opovici> <1>794".

Copistul mai semnează cu iniţialele „G. P." la ff.: 10ᵛ, 14ᵛ, 53, 75, 97 şi 101.

Ms. 1318. Sec. XVIII (1794–1795); 187 ff. [*2–106, 107ᵛ –166ᵛ, 168–187ᵛ*]; 22,5×17,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 2 şi 114. Iniţiale ornate la ff.: 12ᵛ, 14ᵛ, 60ᵛ ş.a. Legătură veche în piele.

Transilvania

2. *Cazanii.*

Ms. 1346. Sec. XVIII (sfîrşit); 90 ff. [*50ᵛ–76ᵛ, 89–90*]; 22,5 × 17,5 cm. Scriere cursivă.

POPOVICI (ILIE). **Ţara Romînească**
Bucureşti

Pateric.

f. 1 : „Otăşŭnicŭ, adecă mîngăitori, [în] care cuprinde întru sine multe auziri pentru viĭaţa Sf<i>nţilor Părinţi< . . . . >.
S-au scris aici acestea ce să văd în lăuntrul cărţii aceştiĭa de pre alt Otăşnicŭ ce s-au cunoscutŭ că acela au fostŭ tălmăcitŭ de pre limba grecească, pentrucă pre alocurea fiind multe cuvinte răsipite dupre aşezarea limbii sîrbeşti, aicea s-au adunatŭ toate cuvintele cĕle risipite la locul lor, unde trebuĭaşte a să înţelĕge fieştecare cuvîntŭ de pre aşezarea limbii rumîneşti, cu chieltuĭala cuviosului între ieromonaş<i> popa <loc gol> şi cu cuviinţa şi osteneala lui Ilie Popovici, cîntăreţul ot Bucureşt<i> la anul <de la> Adam 7279, <iar> de l<a> H<risto>s 1771".

Ms. 2136. Sec. XVIII (1771); 160 ff. 21,5 × 17 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi unele iniţiale sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 1. Paginaţie originală. Legătură veche în piele.

POPOVICI (DASCĂLUL ION). **Banat** (?)

Miscelaneu teologic: fragmente de Catehism şi Cîntări bisericeşti în limba slavă.

f. 12 : „Sfîrşit, lui Dumnezeu laudă.
Scris-am eu dasc<ălul> Ion din Orav<i>ţa Popov<ici> acĕste antifoane, de vreme ce m-am adăpat şi din muscovcie multe cuvinte nu lovescŭ precum iaste la slovenie, ci făcîndŭ potrivire i cîntare ca cei ce vor auzi să asculte cu jale.
Ion dascăl, feciorul popi<i> Vasile din Stol<o>jan Popov<ici>. 1758 <şi cu cifre arabe>, fev<ruarie> 19 dn<i>".

Ms. 5850. Sec. XVIII (1758); 130 ff. [*1–12*]; 22 × 17 cm. Scriere cursivă. Frontispiciu în peniţă la f. 3. Legătură veche în piele.

POPOVICI (IOSIF). **Transilvania**
Braşov

Miscelaneu teologic: Octoih şi Acatistul sf. Nicolae.

f. 55^v : „Sfîrşitŭ şi lui Dumnezeu laudă. Am scris eu Iosifŭ Popovici în Braşov. 1783, 5 zile ĭunie".

Ms. 2326. Sec. XVIII (1783); 71 ff. [*1, 8–71^v*]; 22 × 17 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Laviu, reprezentîndu-l pe sf. Ioan Damaschinul, la f. 10^v. Paginaţie originală.

POPOVICI (Pr. NICOLAE). **Transilvania**
Cernat-Braşov

Teologie pastorală.

f. 1 : „Păşunea oilor celorŭ cuvîntătoare sau, Pentru datoriĭa păstorĭului d<u>hovnicescŭ şi cum să cade a-i paşte încredinţata lui turmă cuvîntătoare, întîi tălmăcită de pă limba grecească în cea părintească limbă a noastră rumînească, de zmeritul între clirici, di dascalul Radul Duma, cîntăreţul sf<in>tei bisĕricii Braşovului, unde să prăznuĭaşte hramul sf<întului> Nicolae, arhiereul de l<a> Mira Lichiĭa, făcătorĭul de minuni, la ani<i> de la zidirea lumii 7288, iar de la naşterea D<o>mnului I<isu>s H<risto>s 1780 <sic> dechem<vrie> 1.
După avuta a mea rîvnă în toată vrĕmea vieţii, unde amŭ aflat vreo carte folositoare, în tot chipul m-am silitŭ cu ce chip o aş putea ca să o am ori să o cumpăr, ori să o prescrii; care aceasta m-am ostenit cu zi cu noapte a o prescrie, care o am judecat a o da în tipar[i] pentru folosul a tot clerul neunit într-acestŭ Prinţipat.
Protopop Nicolae P<opo>v<ici> al Haromsecului".

f. 136^v : „Sfîrşitŭ şi lui D<u>m<ne>zeu laudă, ca Celui ce mi-am ajutat de am începutŭ şi am şi sfîrşitŭ. Anul 1784, noem<vrie> 7.
Zmerit între preoţ<i> popa Nicolae, paroh Cernat".

f. 138^v : „S-au scris această carte care iaste cu tîlcuri din Sf<în>ta Scriptură aşăzate, care iaste de mare folos păstorĭului celui d<u>hovnicescŭ, ca un izvor ce adapă lumea toată, din carĕ mai întîi pă sine să povăţuĭaşte, apoi la totŭ norodul înpărţĕşte, bîndŭ cu înţelepciune din izvorul cel d<u>m<ne>zeescŭ, care din cartea aceasta izvorăscŭ; că totŭ cela ce va ceti cu mare luare aminte pre sine şi pre totŭ ascultătorĭul va folosi Cartea păşunii a oi<i> ce<le>i cuvîntătoare. P<opovici> Nic<olae> p<aroh>".

Ms. 1431. Sec. XVIII (1780–1784); 140 ff. 21,5 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

POPOVICI (NICOLAE). **Transilvania**
Braşov

Cronograf.

f. 30 : „1798, februar 22.N<i>c<olae> P<opo>v<ici>".

f. 107 : „1798, mai 3 zile. N<i>c<olae> P<opo>vici".

f. 158^v : „1798, mai 30 Neculae Popovici".

f. 637^v : „Psalom 41 : Precum doreşte cerbul la izvoarăle apelor, aşa am dorit şi eu ca să ajung la sfîrşitul aceştii cărţi. Eu Neculae Popovici. 1798, 28 octomvrie, Schei<i> Braşov<ului>".

f. 671^v : „Eu N<i>c<olae> P<opo>v<ici>. 1798, oct<ombrie> 12".

f. 727^v : „Sfîrşit şi lui D<u>mnezeu laudă. 1798, 20 dechiemvrie”.

Ms. 3450. Sec. XVIII (1798); 729 ff. [*1–728*]; 35,5 × 21,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 30. Iniţiale ornate la ff.: 100, 159, 672 ş.a. Paginaţie originală cu cifre arabe. Legătură veche în piele.

POPOVICI (PETRU). **Transilvania**

Miscelaneu: Pateric, Versuri la moartea lui Grigore Ghica, Ispitirea sf. Anton, Divanul lui D. Cantemir ş.a.

f. 94^{r-v} : „Acestea oarecare însemnări din Prologul cel mare muschicescŭ, ori cui să va întîmpla a le ceti, în ştire să-i fie că nu din cuvinte în cuvinte sînt întoarse pre limba rumînească, ci multŭ scurtate, iară nimicŭ adăogate.

Deci cei ce vo[a]r ceti totŭ să vo[a]r folosi; iară de vo[a]r afla ceva greşitŭ, în loc de o laudă să nu hulească, mă rogŭ, că nici lauda nu foloseşte, nici hula omenească nu micşorează, ci mai multŭ folos aduce. Iară mila D<o>mnului spre toţi cei ce să temŭ de el.

Şi am scris *eu Ioan* <şters> la anul 1797. *Petru Popovici* <în criptogramă>, dechemvrie 17. Sfîrşitŭ şi lui D<u>mnezeu laudă”.

Ms. 2507. Sec. XVIII (1797); 175 ff. [*4–118*^{v}, *121–173*^{v}]; 22,5 × 17,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Iniţiale ornate la ff.: 4, 64^v, 139^v ş.a.

POPOVICI (Pr. SAVA). **Transilvania**
Răşinari-Sibiu

1. *Semnul venirii lui Antihrist.*

f. 124^v : „De multŭ necazŭ şi strînsoare a inimii amŭ scris voao, prin multe lacrămi; nu ca să vă mîhniţi, ci ca să cunoaşteţi dragostĭa carĕ amŭ dinŭ destulŭ spre voi. Acĕstea toate le încredinţăzŭ socotĕlii ce<le>i d<u>mnezeeşti, socotitoare a sf<i>ntei pravoslavno-catholiceştii a[i] răsăritului bisĕreci.

Fii gata a îndrepta orice vei găsi greşitŭ.

Şi am scris pop<a> Savva Popovici de la Răşinarĭu 1773, martie 4”.

Ms. 2325. Sec. XVIII (1773); 124 ff. 22,5 × 17,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii şi viniete colorate la ff.: 1, 36^v, 69 ş.a. Numerotaţie originală a filelor.

Transilvania
Răşinari-Sibiu

2. *Albina.*

f. 4: „Anulŭ 1781, martie 10. Popa Savva Popovici de la Răşinarĭu am scris”.

ff. 124 şi 367: „Popa Savva”.

ff. 436^v–437: „Sfîrşitulŭ cu ajutorĭul lui D<u>mnezeu alŭ cărţii acestiĭa carĕ să chiamă grecĕşte Melissa, iar rumînĕşte Albină. Că precumŭ înflorescŭ cîmpii cu totŭ fĕlĭulŭ de flori, aşa şi albinele culegŭ dintr-însele multe fĕlĭuri de dulceţuri strîngŭ şi adună roadă dulce în stupina cea pămintească.

Aşa dară şi cei ce vor ceti la această sf<î>ntă carte plină de trandafiri înfloriţi, vorŭ culĕge roadă d<u>hovnicească; pentrucă această carte, Albină, carĕ să află rumînĕşte acum la sf<î>nta Mănăstire a Cozii, în Ţara Rumînească şi la alte sf<i>nte mănăstir<i>, pentru învăţătura pravoslavno credinţii a sf<i>ntii bisĕreci a răsăritului, o au scos prealuminatul domnŭ Io Neagoe voevodŭ, tipărită grecĕşte.

Şi o am scris eu, smeritulŭ mai micŭ şi nevrĕdnicŭ, multŭ păcătos popa Savva Popovici, fiĭul protopopului Comanŭ ot Răşinarĭu.

Puţinŭ ajutorĭu va putea lua unŭ bogatŭ de la unŭ săracŭ şi puţină laudă va auzi unŭ cinstitŭ de <la> un neînvăţatŭ. Dreptŭ acĕĭa dară şi eu, ştiindu-mi sărăciĭa bunătăţilorŭ şi slăbiciunea învăţăturii, tuturor cu umilinţă mă rogŭ, orice greşală veţi afla, îndreptaţi şi <mă> ertaţi pre mine păcătosul, mai sus numitul, ca şi voi să aflaţi ertare de la lesne ertătorĭulŭ D<u>mnezeu”.

Ms. 3572. Sec. XVIII (1781); 437 ff. 23 × 16 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Miniaturi, lucrate de mîna copistului, la ff.: 4^v, 78^v, 124^v, 159^v, 181^v, 325^v, 363^v şi 394^v, din care unele sînt semnate. Numeroase frontispicii, iniţiale şi viniete colorate. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Transilvania
Răşinari-Sibiu

3. *Cronograf.*

f. 121^v : „Au răp<o>sat protop<o>p Savva Popovici în anul 1808, maĭu în 21, care au scris această carte şi alte multe. Ca ori cine va ceti să zică D<u>mnezău să-l iarte”.

Ms. 2443. Sec. XVIII (a doua jumătate); 121 ff. 34,5 × 21,5 cm. Scriere cursivă. Unele titluri şi iniţiale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 1 şi 89^v. Iniţiale ornate la ff.: 1, 72^v, 89^v ş.a.

POPOVICI (TEODOR). **Transilvania**

Alexandria.

f. 35^v : „Писахь сїю Алиѯандрїю Ѳеодорь Поповичи” <= a scris această Alexandrie Teodor Popovici>.

f. 118^{v}: „Помѧни гдн Өеѡдора < = pomeneşte, Doamne, pe Teodor >, care aŭ scrisŭ această Alixandrie".

Ms. 1723. Sec. XVIII (a doua jumătate); 133 ff. 21 × 16 cm. Scriere cursivă. Frontispicii în peniţă la ff.: 5^{v}, 10, 17 ş.a. Iniţiale ornate la ff.: 5^{v}, 7, 10 ş.a. Numerotaţie originală a filelor.

POPOVICI (ZAHARIA). **Banat** (?)

Miscelaneu teologic: Octoih, Cîntece de stea, Catavasii ş. a.

f. 47: „Sfîrşitŭ şi lui D<u>mnezeu mări<r>e şi laude. În luna lui fevruarie în 11 zile, scris-amŭ eu Zahariĭa Popoviciŭ, 1783".

Ms. 4261. Sec. XVIII (1783); 54 ff. 21 × 17 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 11^{v}, 16^{v}, 18 ş.a. Numerotaţie originală a filelor cu cifre arabe.

POPOVICI-CUCUIAN (GHEORGHE). **Transilvania** *Păuşe-Oradea*

Miscelaneu: Alexandria, fragmente din Archirie şi Anadan, Divanul lui D. Cantemir ş. a.

f. 35: „Cucuian Ursŭ, 1789".

f. 86^{v}: „Această carte Alexandriĭa o am începutŭ a o scriĭa eu, Gheorghiĭa Popovici Cucuianŭ, în luna lui fevruariĭa 20 de zile; şi o am săvîrşitŭ în luna lui martiĭa, în 14 zile. Ani<i> Domnului 1789. Ano 1789".

f. 105^{v}: „Aceste istorii le-amŭ scrisŭ eu, Gheorghiĭa Poppoviciŭ Cucuian, lăcuitor în Păuşe. Mes<e>ţa maĭu, 15 zile, anno 1789".

Ms. 3170. Sec. XVIII (1789); 109 ff. 20,5 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Numerotaţie originală a filelor.

POPOVICI-HIDIŞAN (ANDREI). **Ţara Romînească**

Diata stareţului Gheorghe de la Cernica.

f. 20^{v}: „Şi am scrisŭ eu, robul lui D<u>mnezeu, cel mult păcătos, Andreĭu Popovici Hidişan, la leat 1783".

Ms. 2050. Sec. XVIII (1783); 20 ff. [*3–20*^{v}]; 34 × 22,5 cm. Scriere cursivă. Desen în peniţă, reprezentînd o cruce, la f. 9^{v}.

POPOVICI-STOLOJAN (DASCĂLUL RADU). **Banat** *Oraviţa*

Miscelaneu teologic: Paraclisul Maicii Domnului, Rugăciuni, Acatistul Maicii Domnului ş.a.

f. 71: „ПисаХ азъ <=am scris eu> dascălulŭ Radu Popovici Stoloj<a>nul, fiindŭ în Oraviţă. Ĭuli[i]e 8, anulŭ 1764".

f. 111^{v}: „1764, Sfîrşitulŭ Acathistului. 1764".

f. 135: „S-au scris de dascălul Radu Popovici Stolojanul, nepotul eg<u>menu<lui> tismeneanului, fiindŭ dascăl în Oraviţă. 1765, <i>anoarie 15.

Şi mîna cari au scris în pămîntŭ va putrezi, iară aceste rugăciuni de mulţi cărturari să vorŭ ceti".

Ms. 1846. Sec. XVIII (1764); 215 ff. 16,5 × 10 cm. Scriere cursivă. Unele titluri şi iniţiale sînt scrise cu roşu. Desene în peniţă, reprezentînd pe Fecioara Maria şi Iisus Hristos, la f. 20^{r-v}. Frontispicii în peniţă la ff.: 1, 21, 72 ş.a. Numerotaţie originală a filelor, între ff. 3–148.

PROCA (DASCĂLUL). **Moldova**

Miscelaneu: Gromovnic, Visul Maicii Domnului ş. a.

f. 82: „Să să ştie că acest Gromodnic <sic> l-am făcut eu, dascalu<l> Proca, cu a<le> mele scrisori, cînd au umblat la velet 1781. Să să ştie; şi este a<l> preotului Theodor ot Măcăreşti".

f. 101: „Sfîrşit şi lui Dumnezău lauda şi măriria în vecii vecilor. Amin.

Eu am scris, Proca, cu zîsa erĕi preotului Theodor ot Măcăreşti. Proca ţîrcovnic".

f. 101^{v}: „Să să ştie că s-au scris aceste învăţături de întrebăciuni în zîlele preluminatului domnul<ui> Co<n>stantin Demitrie Moruz voevod a<l> Ţării Zămlii Moldov<s>chii, boj<ii> milostivi, cu veliţii boeri înpreună şi dum<nea>lor biv vel ispravnicii de ţănuturile o<t> Ţării Moldov<s>chii; propreot chiriu, chiro Gavriil Slăvitu<l>".

f. 102: „1781".

Ms. 573. Sec. XVIII (1781); 147 ff. [*80–119*^{v}]; 20,5 × 15 cm. Scriere cursivă. Unele titluri şi iniţiale sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 102.

PUŞCAŞU (Pr. BUCUR). **Transilvania** *Sohodol-Bran*

Psaltire cu tîlc.

f. 5^{v}: „S-au scris această tîlcuĭală a Psaltirei la anul 1790, în zilele în[n]ălţatului înpăratului nostru Iosif al doilea şi în arhipăstăriĭa <sic>-

bisericească a preao<s>f<in>ţitului arhiepiscop<u>lui nostru Gherasim Adamovici.

Şi s-au scris prin mîna mea a popi<i> Bucure, paroh d<u>hov<nicesc> Puşcaşu, aicea în Sohodol, din jos de vama Branului; am scris ca să să ştie. Anno 1790, mart<ie> 7”.

f. 63 : „Iunie 18, anno 1789. Ierei Bucur, multŭ greşit<ul>, paroh <în> Sohodol Bran<ului> şi d<u>hovnicŭ”.

f. 96^{v} : „Iun<ie>23, 1789. Erei Bucur s<i>nŭ Ĭuga Puşcaş, мнoггрешниХ” <=mult păcătosul>.

f. 123 : „1789, noem<vrie> 9”.

f. 131^{v} : „Noem<vrie> 23, 1789”.

f. 168 : „Fev<ruarie> 18, 1790”.

f. 177^{v} : „Ierei Bucur multŭ păcătos<ul>. Fev<ruarie> 27, anno 1790”.

f. 185 : „Slavă, laudă, mulţămită şi închinăcĭune, Unuĭa în sf<î>nta Troiţă proslăvitului D<umne>zeu, Carele m-au îndemnat de am începutŭ şi mi-au ajutatŭ de am ajunsŭ şi la sfîrşitul scrisorii [al] aceştii sf<i>nte cărţi.

Şi s-au scrisŭ prin mine, multŭ păcătosu<l>, preotul Bucur s<î>nî Ĭuga Puşcaşu, parohŭ, d<u>h<ovnic>u <în> Sohod<ol>. 1790, martie 7, 1790” <ultimul an cu chirilice>.

Ms. 2555. Sec. XVIII (1789–1790); 185 ff. 34 × 22 cm. Scriere cursivă. Textul ff. 7–185 este aşezat, aproape în întregime, pe două coloane. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate şi iniţiale ornate la ff. : 7, 20^{v}, 63^{v} ş.a. Legătură veche în piele.

RADU (DASCĂLUL). **Ţara Romînească**

Pateric.

f. 148 : „Radul dascalul am scris aceast<ă> carte”. <Textul este criptografiat>.

Ms. 4980. Sec. XVIII (sfîrşit); 191 ff. 20 × 14,5 cm. Scriere cursivă. Unele titluri şi iniţiale sînt scrise cu roşu.

RADU (GRĂMĂTICUL). **Ţara Romînească**

Cazanii.

f. 136^{v} : „ПисаХ аз <=am scris eu> Radul cop<ilul>”.

f. 178 : „Ostenitor la scrisul cărţii aceştiĭa, din porunca sfinţiei sale părintelui episcopului chir Misail, o am început şi o am săvîrşit eu, Radul grămăticul, cu ajutorul lui Dumnezeu.

L<ea>t 7241 <1733>, ap<rilie> 20 dn<i>”.

Ms. 2666. Sec. XVIII (1733); 179 ff. 22 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi unele iniţiale sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor pînă la f. 60. Legătură veche în piele.

RADU (LOGOFĂTUL). **Ţara Romînească**

Pateric.

f. 159 : „НаписаХ аз многогрѣшнiи Радоул логфт., мсца юн. кд дни, влт от Адама ×зрпд а от въплъщенiе Гсда Бга и спса ншего Іс Ха ×аХоѕ” <=Am scris eu, multpăcătosul Radu logofătul, în luna iunie în a 24-a zi, în anul de la Adam 7184, iar de la întruparea Domnului Dumnezeu şi Mîntuitorului nostru Iisus Hristos 1676>.

Ms. 1429. Sec. XVII (1676); 277 ff. [*aproximativ* 71^{v}–277^{v}]; 19,5 × 14,5 cm. Scriere cursivă veche. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Iniţiale ornate la ff. : 159^{v}, 167^{v} 170^{v} ş.a. Viniete la ff. : 159, 160, 166 ş.a. Numerotaţie originală a filelor.

RADU (LOGOFEŢELUL). **Ţara Romînească**

Cuvinte ale sf. Simeon al Thessalonicului.

f. 2^{r-v} : „Cetitorĭul cel blago<ce>stivŭ şi ĭubitorĭu de osteneală, întru D<o>mnul să să bucure. Din ţarină seceriş şi pîine cu bucurie; din vie struguri de mîncare es, iar din Scriptura sf<î>ntă învăţături de viaţă aducătoare. Precum scrie M<a>th<ei> Ev<an>g<heli>stul, cap. 4: Nu numai, cu pîine va trăi omul ci cu totŭ cuvîntulŭ ce ĭase din gura lui D<u>mnezeu, pentru care şi marele Pavelŭ apostol<ul>, propoveduind credinţa, învaţă grăind <către> Timoth<ei>, cap. 3, că toată scriptura cea de D<u>mnezeu; însufleţită, iaste de folos, carĕ ne îndreptează şi ne învaţă cĕle drepte şi face pre om desăvîrşit lui D<u>mnezeu şi spre totŭ lucru<l> bun gata.

Deci la acĕste cuvinte stăpîneşti şi apostoleşti uitîndu-se cel cinstitŭ de D<u>mnezeu cu darul arhieriei (chir Climent) de D<u>mnezeu ĭubitorĭul ep<i>scop al Rîmnicului Noul Severin şi al mieu m<i>l<o>stivŭ stăpîn şi aflînd această carte ca o masă d<u>hovnicească şi ca o băutură mestecătoare de cuvinte dumnezeeşti, ce să cuprind într-însa, foarte frumoase pentru rînduĭala şi podoaba arhierească şi preoţească a celui dintru sf<i>nţi părintele nostru Simeon Soluneanulŭ, din porunca şi cu toată cheltuĭala acestui mai sus numit părinte arhiereu, scrisu-o-am eu, cel mai jos numitŭ, de pe o carte a sf<i>ntei Ep<i>scopii, iar scrisă cu mîna de un Serafim monah. Pentru că acestŭ părinte Climent, ep<i>scop, fiind de

postrig*) din sf<î>nta Mănăstire Hurezii şi după obicéĭul ace<le>i sf<i>nte Mănăstiri alegîndu-se cu voĭa nastavnicului şi a tot soborul, s-au trimis igumen la Mănăstioara ce să chiĭamă Pol<o>vraci, care iaste închinată sf<i>ntei Mănăstiri Hurezii şi fiind acolo ig<u>m<en> ani 8 şi chivernisind bine şi cu plăcére dumnezeĭască şi omenească şi văzîndu-i-să vredniciĭa, din porunca prea cinstitei administraţie s-au ales şi s-au rînduit ig<u>m<en> la sf<î>nta Măn<ă>stire Bistriţa şi fiind şi acolo ig<u>m<en> ani... <loc gol>. Şi de acolo, cu voĭa lui D<um>nezeu şi cu alégerea a tot clirul bersericesc şi boeresc şi a tot pravoslavnicul norod s-au făcut ep<i>scop scaunu<lu>i Rîmnicului.

Şi pe lîngă alte haruri ce au arătat preasf<i>nţiĭa sa la acea sf<î>ntă Mănăstire a postrigului său, dăruit-au şi această sf<î>ntă carte, sf<i>ntei Mă<n>ăstiri, fiind nastavnic la acea sf<î>ntă Mănăstire chir Dionisie arhimandritul, ca să fie părinţilor de cetanie şi îndeletnicii şi mîngăĭare, că multă lumină de învăţături are această sf<î>ntă carte.

O ĭubitoriĭule de osteneală cititoriŭ şi cu mari daruri duh<o>vniceşti te vei înbogăţi de vei ceti cu înţelégere. Că scrie sf<î>ntul Ioan B<o>goslovul la Apocalips, cap. 1, s<ti>h 3 : Fericit est<e> cela ce cetéşte şi cela ce ascultă cuvintele pro<o>r<o>cilor (şi ale sf<i>nţilor) ; şi iar la Apocalips cap. 22, s<ti>h 6 : Şi Domnul Dumnezeu, sf<i>nţilor pro<o>r<o>ci au trimis pre îngerul său să arate robilor Lui ; dintru carii robi ai lui Dumnezeu fost-au şi iaste şi sf<î>ntul Simeon Soluneanul.

Deci şi eu, cel ce sînt şi al tuturor mai mic şi plecat, gîndind la cuvîntul sf<i>ntei Ev<an>g<he>lii şi ca să nu mă aseamăn slugii ce<le>i léneşe şi neascultătoriŭ stăpînului mieu, m-am apucat şi cu toată nevoinţa, de am scris din cuvînt în cuvînt, precum am găsit ; a doao pentru că aceasta îmi iaste pîrgă noao de roadă a scrisorii méle.

Şi s-au început şi s-au săvîrşit cu voĭa lui D<um>nezeu şi purtarea de grijă a preasf<i>nţitului mieu stăpîn. Deci mă rog, bunule cetitoriŭ, de vei găsi vreo greşală care vine şi să face din mîhnire şi din învăluĭala gîndului, să îndreptaţ<i> cu suflet cuvios ; iar de voĭu fi greşit şi eu, n-am scris cu mînă cerească, îngerească, ci mînă de tină, omenească şi îngreuiată de păcate şi cu multa slăbiciune.

Şi am scris în sf<î>nta Ep<i>scopie a Rimnicului, începînd din luna lui iunie 1 dn<i>, leat 7245, 1737 şi am sfîrşit la lun<a> lui sept<emvrie> 6 dn<i>, leat 7246, 1737.

Tuturor mic şi plecat, eu, Radul logofeţél din Ep<is>cop<ia> Rim<nicului>".

f. 307^{v} : „Radul logofeţ<elul> писах" <=a scris>.

f. 381 : „Lăudat să fie numele Domnului Celui ce mi-au ajutatŭ după începutŭ de amŭ şi săvrîşitŭ.

Ms. 2594. Sec. XVIII (1737) ; 394 ff. 29,5 × 20,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff. : 2, 3, 308 ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătura veche în piele.

*) = stare, situaţie, rang.

RADU (Pr.).

Ţara Romînească
Bucureşti

Semnele venirii lui Antihrist.

f. 1 : „Sémnele venirii lui Antihristŭ şi ale sfîrşitului veacului dinŭ scripturile d<u>mnezeeşti dovedite şi după întrebarea Apostolilor : Carele iaste semnulŭ venirii Tale şi sfîrşitulŭ veacului ?

S-au tipăritŭ dinŭ porunca preacreştinului, marelui înpăratŭ Petrŭ Alexeviciŭ, stăpînulŭ a toată Marea şi Mica şi Alba Rossie, cu bl<a>goslovenia a totŭ sf<i>nţitului săbor, întru înpărăteasca şi marea cetate a Moscu<lu>i, în anulŭ de la zidirea lumii 7212, iară de la naşterea Domnului H<risto>s 1703.

Iarŭ acumŭ s-au scrisŭ cu mîna la l<ea>t 7236 <1728> prinŭ ostenea[a]la celui întru toţi mai micŭ, popa Radul ot Tri[eh] S<fe>t<i>t<e>le[i] de aici dinŭ oraşulŭ Bucureştilor".

Ms. 2164. Sec. XVIII (1728) ; 96 ff. 20,5 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi trimterile marginale sînt scrise cu roşu. Foaia de titlu este încadrată într-un chenar în cerneală. Legătură veche în piele.

RADU (NICOLAE).

Transilvania
Braşov

Istoria cîtorva împăraţi romani.

f. 2 : „Aceasta se numeşte cartea înpăraţilorŭ, pentrucă cuprinde întrîansa <sic> istoriile şi vremile înpăraţilorŭ celorŭ vechi, foarte spre folosŭ şi de învăţătură pravoslavnicilorŭ creştini.

Şi s-au scris de robu<l> lui D<umne>zău Necula<e> Radul, cătana. Ani<i> de la H<risto>s 1796, ianuar 10, Braş<ov>".

f. 119^{v} : „S<f>îrşitŭ şi lui D<umne>zău laudă. <1>796, Braşov, 10 ianuar<ie>".

Coperta a II-a interioară : „N<i>c<olae> R<adu> C<ătană>".

f. 1 : „Neculae Radul cătana. <17>99, Bucur<eşti>, 8 ĭunie".

Ms. 595. Sec. XVIII (1796) ; 130 ff. [*1—119^{v}*] ; 18 × 11,5 cm. Scriere cursivă. Legătură veche în piele.

RĂDUCANU (LOGOFĂTUL).

Ţara Romînească

Miscelaneu teologic: Întrebări şi răspunsuri, Vieţi de sfinţi, Legenda Duminecii, Mîntuirea păcătoşilor ş.a.

f. 9^{v} : „Răducanul log<ofăt>. L<ea>t 1780, mart<i>e 9".

f. 18^{v} : „Răd<u>can<u> log<ofăt>".

f. 41^{v}: „Să să ştie că această carte iaste scrisă de mine şi cu a mea chielt<u>ială. Şi cine <se> va ispiti a o înstreina de la mine, adică a o fura, să fie afurisit şi blestemat dă 318 sfinţi părinţi de la Nicheia şi de alt<e> sfinte săboară; hierul să ruginească, piatra să mucezească, iar trupul aceluia să nu mai putrezească în veci.
1783, fevr<uarie> 20. R<ă>d<u>c<anu> log<ofă>t".

f. 83: „Răducanu log<ofăt> za divan".

f. 210^{v}: „R<ă>d<u>c<anu> log<ofă>t".

Ms. 1414. Sec. XVIII (1780–1783); 251 ff. 20 × 14,5 cm. Scriere cursivă. Unele titluri şi iniţiale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 32, 68, 85 ş.a. Miniaturi reprezentînd pe sf. Ioan Colibaşul şi Fecioara Maria la ff.: 110^{v}, 158^{v} şi 225^{v}. Numerotaţie originală a filelor cu cifre arabe.

Moldova

RĂDUŢ (IANACHE).

Theatron politicon.

f. 75^{v}: „Şi s-au scris de mine Ianachi Răduţ (?) la leat 1787".

Ms. 2770. Sec. XVIII (1787); 76 ff. [*1–75^{v}*]; 30,5 × 20 cm. Scriere cursivă. Iniţiale ornate la ff.: 22^{v}, 44^{v}, 64^{v} ş.a. Paginaţie originală cu cifre arabe.

Ţara Romînească

RAFAIL (MONAHUL).

1. *Miscelaneu eshatologic: Minunile Maicii Domnului şi Semnele venirii lui Antihrist.*

f. 14: „Mare mucenice, înpărate Amfiloage şi toţ<i> cei înpreună încununaţ<i> cu tine, rugaţi-vă pentru mine, păcătorul, Rafail mon<a>h<ul>".

ff. 293–294: „S-au scris de mult păcătosulŭ, robul lui D<u>mnezeu Radul copilul, sin răposatului robul lui D<u>mnezeu popa Dumitru ot Stănceşti sud Proauva <sic>, în sf<î>nta Mănăstire Hurezii, cînd era leat 7261<1753> şi luna iunie 28 dn<i>; şi s-au sfîrşit la septemvrie 2 dn<i> 7262, de la H<risto>s 1754 <sic>, cu porunca şi că toată chieltuĭala sfinţie sale, părintelui, arhimandrit chir Dionisie, igumenul sf<i>ntei Mănăstiri Hurezii, carele au fost igumen întru aceast<ă> sf<î>ntă Mănăstire ani 30. Şi o au dăruit sf<i>nţiĭa sa sf<i>ntei Mănăstiri Hurezii, unde să cinstĕşte şi să prăznuĭaşte hramul sf<i>nţilor cei întocma<i> cu Apostolii ţ<a>ru<l> Constantin i m<a>teri ego Elena, ca să fie părinţilor de cetanie.
Iară nimenea din boĭari sau din jupînĕse să nu fie volnic a o înstreina de la această sf<î>ntă Mănăstire, sau a o da cuiva. Iară de o va înstreina de la această sf<î>ntă Mănăstire să n-aibă parte de dragostea Maicăi Prĕcistii, la înfricoşata şi dreapta judecată a Fiĭului Său şi să fie înstreinat de Sf<i>nţiĭa Sa.

Deci eu, văzînd bunul rînd şi podvig <sic> ai sfinţilor părinţi călugări şi paza besĕricii şi cîntarea lor cea tocmită, cîntînd lui D<u>mnezeu şi veselindu-se înpreună cu sf<i>nţii lui îngeri, pururea îndulcindu-se întru sf<î>nta lui D<u>m<ne>zeu casă, cu cîntare tocmită şi lui D<u>mnezeu plăcută şi cu citanie întru înţelĕgere şi lui D<u>mnezeu slujind întru tăcĕre, pohtit-am şi eu dintru tot sufletul şi cu curată inimă de am pri[i]mit sf<în>tul cin călugăresc, luînd tunderea din mîinile bunului îndreptător şi nastavnic, arhimandritului chir Dionisie Bălăcescu, puindu-mi şi nume, precum mai jos cu iscălitura mea voi arăta, acum la anul de la facerea lumii 7262, iară de la întruparea lui D<u>mnezeu Cuvîntul 1754, la luna lui ap<rilie> 2 dn<i>, în sfînta şi marea sîmbătă a Paştilor. Rafail mon<a>h<ul>".

Ms. 2195. Sec. XVIII (1753–1754); 295 ff. [*1–177^{v}, 181–294*]; 20,5 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu colorat la f. 15. Chenar în peniţă la f. 181. Numerotaţie veche a filelor, începînd cu f. 16. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

2. *Istoria Rusiei şi Viaţa lui Petru cel Mare.*

f. 125^{v}: „Această Istorie di[n] <în>ceperea Moscalilor s-au tălmăcit de dascalul Lavrentie după o carte slovenească tiparnică a sf<i>ntei Mă<nă>stir<i> Hurezii. 1757".

ff. 303^{v}–304: „Această carte istoricească ce într-însa iaste aşăzată Viĭaţa marelui ţ<a>rŭ Petru, marele monah al vestitei înpărăţii Mosca, [care] s-au scos după limba grecească pe limba rumînească de dumnealui Matei Fărcăşanul, biv vel şat<rar>.
Şi s-au găsit acel izvod la sf<î>nta Episcopie Rîmnic şi s-au luat de s-au scris şi de noi, cu porunca şi cu toată chieltuĭala sf<i>nţii sale părintelui arh<imandrit> chir Dionisie, igumenul sf<i>ntei Mănăstiri Hurezul din sud Vîlcea, prin osteneala smeritului între monaş<i> Rafail monah<ul>, din sf<î>nta Mănăstire Hurez.
Şi fiind acelŭ izvod scris rău şi soroacele nealĕse, au mai vîrtos a zice, fiind eu prost şi neînvăţat, ci precum au voit D<u>mnezeu am nevoit pînă o am isprăvit şi apoi o am protocălit*) din cuvînt în cuvînt după acel izvod.
Ci o, ĭubitorilor de citanie oricarii vă veţi întîmpla a ceti pe această carte şi oriunde veţ<i> găsi cuvinte cu anevoe de înţeles, au din nealĕgerea soroacelor, au din neaşăzarea oxiilor, au din neînţelĕgerea cuvintelor, cu d<u>hul dragostei şi al blîndĕţelor, să îndreptaţ<i>; că şi eu pe cum am găsit aşa am şi scris; iară mai mult nu. Că nici din scriptură învăţat nu sînt — că altă dăscălie n-am învăţat fără numai Psaltirea, rumîneşte —, nici la cărţi istoriceşti sau de alt fĕlĭu n-am cetit, ca să-mi fie mintea mai deschisă, ca să poci îndrepta greşalele altora.

---

*) = comparat, colaţionat.

Ci cu toată cucernicia vă rog să nu vă fie numele mieu în ponos, ci să mă ertaţi, ca şi voi să aflaţi ertăciune în zioa înfricoşatei şi straşnicii judecăţi de la dătătorĭul de plată H<risto>s.

Şi s-au scris această carte la anul de la zidirea lumii 7263, iară de la întruparea lui D<u>m<ne>zeu Cuvîntul 1755.

И пис. аз многогрѣшнꙑи <= şi am scris eu, mult păcătosul> Rafail, monah ot Măn<ăs>t<irea> Hur<e>z".

Ms. 2353. Sec. XVIII (1755); 304 ff. [*1—125*^{v}, *132—304*]; 20 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi unele iniţiale sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 132. Iniţiale ornate la ff.: 1, 140 şi 303^{v}. Numerotaţie originală a filelor, începînd de la fila 134. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

3. *Ioan Colibaşu, Viaţa sfîntului Paisie cel Mare.*

f. 60^{v}: „S-au prescris de Rafail monahul întru folosulŭ celor ce vor ceti. Mai 10 dn<i>, 1768".

Ms. 2207. Sec. XVIII (1768); 60 ff. 21 × 14,5 cm. Scriere cursivă. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

4. *Miscelaneu teologic: Eshatologie şi Teologie polemică.*

f. 224: „La leat 1768, eu monahul *Raphail* <scris cu litere latine, iar deasupra lui, repetat, cu litere greceşti> am scris această cart<e> răposatului întru fericire părintelui Parthenie, episcop Rîmnicului. După a sfinţii sale cătră D<o>mnul ducere din viaţa aceasta, am luat această carte supt a mea moştenire, fiind mai volnic eu a-m<i> moşteni a mea osteneală decît alţii; însă în[n]aintea preasfinţitului părintelui Grigorie, proin mitropolitul, fiindcă nici plată pre deplin pentru scrisul aceştii cărţi n-am luat de la răposatul. Rafail din Hurez, sept<emvrie> 13 dn<i> 1773".

Ms. 2585. Sec. XVIII (1768); 224 ff. [*1—132*, *135—171*^{v}, *175—204*, *223*^{v}*—224*]; 32,5 × 21,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă şi viniete la ff.: 1, 99, 117 ş.a. Iniţiale ornate la ff.: 1, 34, 108^{v} ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

5. *Scrisori dintre stareţii Athanasie şi Paisie.*

f. 90^{v}: „S-au prescris de monahul Rafail, întru folosul ĭubitorilor de cetirea cărţilor şi a ascultătorilor".

f. 93^{v}: „Această cărticică s-au prescris de pre însăş<i> slova şi iscălitura acestor stareţi, din cuvînt în cuvînt, de mai micul între monahi Rafail, monah de la sf<î>nta Mănăstire Hurezii, care, după întîmplare, vre un an de zile şi eu, păcătosul, m-am aflat suptŭ epistaşiĭa acestui sf<î>ntŭ stareţŭ Paisie, fiind sf<i>nţiĭa sa venit din Sf<î>nta Gora, la sf<î>nta Mănăstire Dragomirna, în Ţara Moldaviei, unde aflînd această cărticică de prigonire la ucenicii sf<i>nţii sale am luat izvod ca să am pentru evlaviĭa şi neuitarea şi dragostea ce am cătră acest sf<î>nt stareţŭ Paisie.

Rafail monahul. Mart<ie> dn<i> <fără zi>, 7276 <1768>".

Dedesuptul anului, cu litere latine: „Raphailus".

Cf. şi ms. 4301, f. 254, copiat de altă mînă.

Ms. 5110. Sec. XVIII (1768); 93 ff. 23 × 16 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi unele iniţiale sînt scrise cu roşu. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

6. *Miscelaneu teologic: Cuvinte ale sfinţilor părinţi şi Rugăciuni.*

f. 305: „S-au scris de Rafail monahul, întru folosul tuturor celor ce vor ceti. Mai 4 dn<i>, 1769".

Ms. 2597. Sec. XVIII (1769); 313 ff. [*1—305*, *307—310*^{v}]; 30,5 × 20,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 4. Iniţială ornată la f. 109. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

7. *Ithica ieropolitica.*

f. 155^{v}: „S-au prescris de monahul Rafail întru folosul tuturor celor ce vor ceti. Iunie 13 dn<i>, 1771".

Ms. 2667. Sec. XVIII (1771); 156 ff. 21 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Titlul şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu şi iniţială ornată la f. 1. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

8. *Capete ale sf. Diadoh, episcopul Fotichiei.*

f. 65^{v}: „S-au prefăcut din cea prea cu anevoe de tălmăcit limbă elinească, pre a noastră limbă proastă rumînească de κύρ Ἱλαρίωνος ἱερομονάχου μαθητοῦ κυροῦ Μανασσῆ <= chir Ilarion ieromonahul ucenicul lui chir Manasse>, în sf<î>nta Mănăstire Dragomirna.

Şi s-au scris de monahul Rafail, întru folosul celor ce vor ceti. Noem<vrie> 23 dn<i>, 1772".

Ms. 3008. Sec. XVIII (1772); 65 ff. 22,5 × 17 cm. Scriere cursivă. Titlul şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu colorat la f. 1. Numerotaţie originală a filelor.

Ţara Romînească

9. *Scara sf. Ioan Scărarul.*

f. 311 : „Celui în Troiţă D‹u›mnezeului slava de apururea şi mie celui ce amŭ scris, ticălosului, mîntuire.

Şi celor, oricîţi o citescŭ, şi-i ascultă cuvintele, cu luare aminte şi să nevoescŭ a le săvîrşi, înpărăţiĭa cea vĕcinică. Amin.

Această sf‹î›ntă şi d‹u›mnezeĭască carte, ce să chiamă Scara, scrisu-s-au prin osteneala smeritului şi mai micului între monahi, Rafail monahul, din sf‹î›nta Mănăstire Hurezii. Şi oricîţi veţi ceti pre dînsa, ziceţi cătră Cel înduratŭ şi mult milostiv D‹u›mnezeu, din umilinţa inimii, rugîndu-L prin smerenie, ca să i să iarte cĕle multe ale lui păcate; şi cucer‹nic›iei voastre să vă dăruĭască luminare minţii şi descoperire d‹u›mnezeeştilor lui taini, spre mîntuirea sufletelor voastre.

La anulŭ de la zidirea lumii 7281, iar de la H‹risto›s 1773, luna martie 8".

Ms. 2569. Sec. XVIII (1773); 312 ff. [*3—311*]; 33,5 × 23 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi unele iniţiale sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff. : 11, 20ᵛ, 25 ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

10. *Tipicon.*

f. 1 : „Tipicon ‹. . . . .› acum întîĭaş dată tălmăcit de pre slovenie pre limba rumînească de prea cuviosul arhimandrit chiriu chir Sofronie al sf‹i›ntei lavre Coziĭa ‹. . . . .›.

Şi au luat sfîrşit această carte în zilele mării sale Io Alexandru Ioan Ipsilant v‹oe›v‹o›d ‹. . . . .› la l‹ea›t 1776".

Ms. 2598. Sec. XVIII (1776); 335 ff. [*1—94, 333—335ᵛ*]; 30 × 20,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Chenar şi frontispicii în peniţă la ff. : 1, 3 şi 333. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

11. *Cuvinte ale sf. Petru Damaschinul.*

f. 43 : „Sfîrşitul osteninţelor lui Petru Damaschinŭ".

Adăugat ulterior : „Dintru ale monahului Rafail, din sf‹î›nta Mănăstire Hurezii. 1779".

Ms. 2586. Sec. XVIII (1779); 45 ff. [*1—43*]; 32,5 × 21,5 cm. Scriere cursivă. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

12. *Cuvîntul patriarhului Ghermanos la Bunavestire.*

f. 111 : „Părin‹te› d‹u›hovnice Irinarh, pri[i]mind puţina mea osteneală, roagă pre D‹u›m‹ne›zeu ca să fie mie milostiv şi ajutător în calea întru carĕ am început a călători. R‹afail› m‹o›n‹a›h‹ul›".

Ms. 479. Sec. XVIII (mijloc); 223 ff. [*92—111*]; 22 × 15,5 cm. Scriere cursivă.

Ţara Romînească

13. *Miscelaneu teologic: Tîlcul sf. Liturghii şi Viaţa sf. Xenofont.*

Ms. 1631. Sec. XVIII (mijloc); 207 ff. [*171—200ᵛ*]; 18,5 × 14 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi unele iniţiale sînt scrise cu roşu. Iniţială ornată la f. 171. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

14. *Miscelaneu teologic: Catavasii, Rînduiala sf. Liturghii, Psalmii aleşi, Paraclisul Maicii Domnului, slujba sf. Constantin ş.a.*

f. 151ᵛ : „Această cărticică, ce într-însa cuprind‹e› multe trebi bisericeşti, s-au scris de smeritul între ieromonah‹i› Athanasie, eclisiĭarh‹ul› sf‹i›ntei Mănăst‹iri› Hurezii.

Iar aicea la sfîrşit, s-au isprăvit de Rafail mon‹a›h‹ul› par‹a›ec‹lisiarhul› Episc‹o›piei Rîm‹nicului›".

Exceptînd ff. 2 şi 3, adaosuri, evident, de dată mai recentă, întregul manuscris este copiat, în realitate de Rafail monahul.

Ms. 2220. Sec. XVIII (mijloc); 158 ff. [*1, 4—158ᵛ*]; 15 × 10 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff. : 1, 14ᵛ, 37 ş.a. Numerotaţie veche a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

15. *Oglinda bogosloviei.*

Ms. 2633. Sec. XVIII (a doua jumătate); 145 ff. [*1—144ᵛ*]; 23 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Iniţială ornată la f. 1. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

RAFAIL (MONAHUL).

Moldova
Măn. Secul

1. *Miscelaneu teologic: Cuvinte şi învăţături ale sf. Efrem Sirul şi Vieţi de sfinţi.*

f. 1 : „Cuvinte şi învăţături a‹le› cuviosului părintelui nostru Efrem Sirul înpreun‹ă› şi cu [oarecare] Vieţile sfi‹n›ţilor tîlmăcite de pe grecie în limbă rumînească de Mihalcea, ce-au fost log‹o›f‹ăt› de taină.

Deci găsind eu acel izvod, m-am apucat de l-am scris cu cheltuiala și cu osteneala mea, fiind domnu Țării Mold<ovei> Io Ioan Theodorŭ voevod și purtînd cîrma pravoslaviei preosfințitul părintele mitropolit chiriu, chiriu Gavriil, frate cu măriĭa sa, fiindu-m-<i> hrana în sf<î>nta Mănăstirea[a] Săcului, unde o amŭ și scris, smeritul monah Rafail, la anii de la Adam 7270, iar de la H<risto>s 1762, a<u>gust 13".

f. 299^{v} : „Sfîrșitŭ și lui Dumnezeu laud<ă>. Slavă, cinste și închinăciune, Celui în Troiță Unuia Dumnezeu, Care ne-au ajutat dup<ă> început de amŭ ajunsŭ și sfîrșitul.

Că precum dorĕște cerbul, fiind însetat, de izvoarăle apelorŭ și precum dorescŭ cei ce călătorescŭ pre mare de limanul cel cu adăpostire, așijderea mai mult am dorit eu ca să văzu sfîrșitul cărții aceștiia, ca să fie izvod.

Pentru aceasta, o ĭubiților cetitori, carii vă veț<i> întîmpla a citi pre aceast<ă> sf<î>ntă carte, bucurați-v<ă> în Domnul și pentru dragoste<a> lui H<risto>s vă rugaț<i> și pentru mine păcătosul și orice greșală veț<i> afla, în cuvinte sau în slove, îndreptaț<i> cu duhul blîndĕțelorŭ, nepuindu-ne în ponos, nici defăimîndu-ne fiindŭ că toț<i> purtăm omenească fire, grea și neputincioas<ă>.

Direptŭ acĕia, precum iaste cu neputință cel ce să naște în lume a nu gusta și din păharul morții, sau, omul trăind pre lume a nu păcătui, așa și scriitorĭul a scăpa fără de greșal<ă>, la care mă rog de obște să mă ertaț<i> ca să aflaț<i> și voi ertare, în ceasul judecății, de la H<risto>s, înpăratul viilor și al morților ; fiindcă veț<i> afla multe greșale, însă în slove pentru lunecarea și neputința trĕcerii a ochilor și a mîini<i>, iar în cuvinte pentru tălmăcirea de pe grecie spre înțelesul rumînescu, pre cît s-au putut a să alcătui și a să apropia voroava, că macarŭ că am avut izvod rumînescŭ (precum am scris la început), dar de la cartea cuviosului Efrem, cea tiparnică grecească, nu m-am de[pă]părtat, urmînd la toate deci, cu aceast<ă> carte.

M-am zăbovit în anul dintîi, adecă răcodealie, dupe ce m-am prostit la această sf<î>ntă Mănăs<t>irĕ Săcul, unde și metani[i]a mi-am pus.

Și s-au scris această carte în șapte luni, de păcătosul monah Rafail. Mart<ie> 20 dn<i>, 1761".

f. 307^{v}, de altă mînă : „Aciastă carte iaste scrisă de un părinte, anume Rafail monah, în Mănăstirea Săcului, la anii de la H<risto>s 1761; și s-au sfîrșit 1762 av<gu>st".

Ms. 107. Sec. XVIII (1761—1762); 307 ff. 30,5 × 20 cm. Scriere cursivă. Unele titluri și inițiale sînt scrise cu roșu. Frontispicii în peniță la ff. : 2, 5, 10 ș.a. Chenar în peniță la f. 1. Inițiale ornate la ff. : 5, 10, 12^{v} ș.a. Paginație originală. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

Moldova

2. *Cronica Slovenilor.*

f. 2 : „Începutul acestui Leatopiseț pentru vechĭul și slăvitul neamŭ alŭ Slovĕnilor, adunatŭ dinŭ multe fĕlĭuri de leatopisițe, adecă : a neamului

rusescŭ și pentru cnĕzii ce au fost stăpînitori cetății Chievului și pentru viața marelui oblăduitor și a toată Rosia întiĭul stăpînitorĭu, marele Vladimir, așijderea și pentru moștenitorii ce au fostŭ mai în urma lui și bunii credincioș<i> cnĭaz<i> a<i> Rosiei, pînă la bunul credinciosŭ și ĭubitorĭul de D<um>nezeu înpărat și marele cnĭazu Theodorŭ Alexievicĭŭ, fiindŭ însuș<i> oblăduitori<u> tut<u>ror țărilorŭ și eparhiilor Rosiei precumŭ vomŭ arăta în[n]ainte, fiindŭ dat în tipar la anii zidirii 7188 <1680>.

Iar acum s-au scris la leat 7275 <1767>, ĭun<ie> 25".

f. 72^{v} : „Sfîrș<i>tŭ ș<i> lui D<um>nezău laudă. 1767, ĭul<ie> 28 dni. Scrisă de smeritul Rafail".

Ms. 249. Sec. XVIII (1767); 72 ff. 30 × 20 cm. Scriere cursivă. Legătură veche în piele.

ROMANESCU-POPOVICI (DASCĂLUL MARCU) **Banat**
Brebu-Caransebeș

Miscelaneu : Legenda Duminecii, Cele 12 Vineri, Gromovnic ș. a.

ff. 27—28^{v} : „Și tuturora celorŭ ce vă veți întîmpla a ceti, a asculta cetind alți<i>, celor mari și celorŭ mai mici, celorŭ mai învățați și celorŭ mai neînvățați, celorŭ înțălepți și celorŭ mai neiscusiți, celorŭ mai bătrîni cu vîrstĭa și celorŭ mai mici cu tinerĕțele, cu multă smerenie și cu dragă osirdie și cu mare plecare, tuturora și la toți mă rogŭ și mă cucerescŭ la sf<i>nțiilorŭ voastre, care va fi preot, sau la dumnĭavo<a>stră, care va fi mireanŭ, ca orice greșală veți afla, ori în slove, ori în cuvinte, nu grăbiți pre noi ca să ne blestemați, ci cu d<u>hul blîndĕțelorŭ îndreptați și pre noi <ne> ertați, că și noaptĭa, la luminare m-amŭ nevoitŭ, pînă lucru<l> amŭ săvîrșit.

Și se nu ne puneți în ponosŭ, că măcarŭ că n-oi fi scrisŭ prea frumosŭ, că precumŭ nu-i cu putință cerĭului făr<ă> de no[o]ri a se ivi, așa și condeĭul a nu greși ; și precum nu-i cu putință omului pre pămîntŭ a vi<e>țui și domnului a nu greși, așa și condeĭulŭ a nu zminti. Că de veți erta dumneavoastră ale mĕle greșale și milostivulŭ Dumnezeu va erta ale dumiĭavoastră multe greșale, în vĕci. Amin.

Istorie. Puținŭ ajutor[i] va luoa un puternicŭ de la un neputinciosŭ și puțină cinste va luoa un bogat de la un seracŭ ; și puțină învățătură va luoa un înțăleptŭ de la un neînvățatŭ. Așijderĭa și eu, văzîndu-mi sărăciĭa bunătăților și prostimĭa învățăturii mĕle, m-amŭ nevoitŭ și eu, celŭ mai păcătosŭ și mai neînvățatŭ decîtŭ toți[i], din cîtŭ mi-au fostŭ ticăloșiĭa și prostimĭa învățăturii, de amŭ scris aceast<ă> sf<i>ntă și d<u>mnezeĭască Epistolie, precum într-însa scrie.

Și s-au început a scrie din luna iunie 15 și au luoatŭ sfîrșitulŭ iulie 10, cu le<a>tulŭ de la zid<i>rea lumii 7281, cu le<a>tulŭ de la nașterea lui H<risto>s 1773, de Marco erei Alexie Popovici . . . . sud Gorj de Susŭ.

S-au scris această sf<î>ntă şi d<u>mnezeĭască Epistolie, fiind dascălŭ în satul Brebului.

Precum dorescŭ cei ce umblă cu corăbiile pre luciulŭ mării, avîndŭ multă grije de frica şi de valurile mări<i> ca se ajungă la marginea mării, ca se aibă linişte de grijă, aşa am doritŭ şi eu ca s<ă> ajungŭ la sfîrşitul aceştii scrisori.

Sfîrşitul aceştii sf<i>nte Epistolii şi lui D<u>mnezeu laudă şi mărire. Amin".

ff. 75—76^v : „Sfîrşitul cu scrisoarea a aceştii sf<i>nte şi d<u>mnezeeşti cărţi, ce iaste scris întru ĭa sf<înta> Epistolie şi Cazaniĭa a lui Eletherie filosofulŭ pentru cĕ<le> 12 vineri mari i proci şi Gromomnicul al lui Araclie <sic> înpăratul şi Carindarĭul cu toată orînduĭala lui.

Sfîrşitŭ şi lui Dumnezeu, Celui în trei fĕţe prea lăudatŭ şi prea proslăvitŭ în vĕci de vĕci, netrecuţi şi nesfîrşiţi. Aminŭ.

Laud<ă> şi mulţămită şi închinăcĭun<e> sf<in>tei Troiţă ce<le>i[i] de o fi<i>nţă şi nedespărţitei, că mă învrednici, după începutul aceştii sf<inte> cărţi, de ajunsei şi sfîrşitulŭ i proci. Pentru le<a>t, pentru lun<i> [pentru] să să ştie a cui <este> aceast<ă> sf<întă> carte, pentru <ca> să să ştie cine au scriĭat-o <sic> să cauţi în[n]apoi, la început, că vei afla i pr<o>ci<. . . .>

Această sf<î>ntă şi d<u>mnezeĭască carte, ce să chiamă Epistolie, iaste a sf<i>nţii sale părintelui Mihai dinŭ Cîlnicŭ*) şi iaste sf<î>nta Epistolie şi cĕle 12 vineri mari şi mai altele.

Şi s-au scris în zilele în[n]ălţaţilorŭ înpăraţi Iosifŭ şi maică-sa Mariĭa Tharaziĭa <sic>, în anulŭ ce-au răpăosatŭ Ioan arh<i>episcopul [a. al] Carloveţului şi a toată U<n>grovlahiĭa, Ţării Bănatului şi a altorŭ eparhii ecsarhŭ. Şi s-au scrisŭ de celŭ mai micŭ şi mai plecatŭ întru toate alŭ tuturora, care mai j<os> mă voi iscăli, fiindŭ dascălŭ sau învăţător[i] de copii în sat Brebului, în proţăşulŭ Pogoniciului, feciorŭ alŭ preotului, erei Alexie de la sudŭ Gorjiĭu de Sus, de pre apa Jiĭului rumînescŭ.

Şi s-au scrisŭ în luna lui ĭulie 7; şi era cursul ai[i]lorŭ de la zidirea lumii, leatŭ 7281, iară de la naşterea lui H<risto>s, D<o>mnului nostru, le<a>t 1773. De Marco Romanesculŭ, dascălul Popovici, s-au scris această sf<î>ntă Epistolie. Amin".

Ms. 3561. Sec. XVIII (1773); 77 ff. [*1—76*^{v}]; 21 × 16 cm. Scriere cursivă. Textul filei 28^v şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate şi iniţiale ornate la ff.: 1, 17, 29 ş.a.

RUS (DASCĂLUL PAVEL). **Transilvania**

Miscelaneu teologic: Strastnic şi Penticostar.

f. 80^v: „Amŭ scris Pavelŭ Rus dascal. 1741, m<ese>ţa iiulĭa 30 dnî".

*) Localitate în apropiere de Caransebeş.

f. 210^v : „Pavelŭ dascal. Amŭ svîrşist <sic>, 1741, luna lui avgust în zua 18".

Ms. 710. Sec. XVIII (1741); 222 ff. [*3—222*]; 20,5 × 16,5 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

RUSU (DASCĂLUL IOAN). **Ţara Romînească**

Pomelnicul satului Nedeia.

f. 1: „Pomelŭnicŭ a<l> sfi<n>tei beserici ot satu<l> Nĕdeia

Scrisu-s-au în zililĕ pre<a>luminatului şi preaîn[n]ălţatului d<o>mnŭ Io Alexandru C<on>sta<n>tinŭ Moruzi voevod, cu blagosloveni[i]a preaos<finţiei> sale ĭubitorĭului de <Dumnezeu> chiriu chirŭ Nictar<ie> <rupt> episcopulŭ Rîmnicului. 1793.

Şi s-au scrisŭ acestŭ pomelnicŭ de dascalu<l> Ioanŭ Rusu în satu<l> Ostroveni. 1793, s<e>p<temvrie> 20".

Ms. 2108. Sec. XVIII (1793); 31 ff. [cu adăugiri de mai multe mîini]; 30 × 21 cm. Scriere cursivă. Chenare şi frontispicii în peniţă la ff.: 1, 2, 5 ş.a. Miniatură reprezentînd pe Iisus Hristos şi sf. Dumitru, la f. 1^v.

SAMOIL (DASCĂLUL). **Moldova**

Miscelaneu: Istoria Troadei, Istoria lui Constantin cel Mare, a lui Vasile Macedoneanul, Leon cel Înţelept, Întrebări şi răspunsuri, Singlitichia, Vămile văzduhului ş.a.

f. 113^v : „Eu scriitorĭul, Samoil dascalŭ".

f. 139^v : „Această sfîntă carte ci să che<a>mă a lui Co<n>stantin înpărat şi Amartolon<u>lui Sotirie este scrisă di mine întru toţ<i> dascalii mai min <sic> şi plecat, Samoil, ci am fostŭ dascal la Hîrsoviţa schitul lui Ştefan şetraru<l> Cărăcaş. 1778; di la Adam 7287. Şi cîndŭ am agiunsŭ aice era ĭulie 9".

Ms. 1264. Sec. XVIII (1778); 266 ff. 28 × 19 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff.: 111, 114, 128 ş.a. Miniaturi la ff: 15^v, 17^v, 57^v ş.a. Legătură veche în piele.

SAMUIL (IERODIACONUL). **Ţara Romînească**

Rugăciune.

f. 18: „Şi am scris eu care mai jos să <ve>de, Samuil ierodiac<on> ot Episc<opia> Rîm<ni>c".

Ms. 1317. Sec. XVIII (mijloc); 379 ff.[*18*^{r}]; 21,5 × 15,5 cm. Scriere cursivă.

SAMUIL (IEROMONAHUL). **Moldova** *Schitul Vrancea*

Miscelaneu teologic: Acatistul Maicii Domnului Canon către îngerul păzitor, Acatistul Mîntuitorului ş.a.

f. 134 : „Am scris eu <i>er<o>monahul Samuil ot Schitul Vrăncii. Luna lui mai 13 dn<i>, 7289 <1781>".

Ms. 2374. Sec. XVIII (1781); [*aproximativ 1–9, 17–187*^{v}]; 16,5 × 10,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 50, 103 şi 164. Legătură veche în piele.

SAVA (IEROMONAHUL). **Moldova** *Iaşi*

Pravila lui Iustinian.

f. 229^{v} : „Scris-au smeritul ieromonah Sava de la Mitropoliia Moldovlahiei".

Ms. 1440. Sec. XVIII (prima jumătate); 360 ff. [*23–329*^{v}]; 20 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff.: 23, 49, 91^{v} ş.a. Iniţiale ornate la ff.: 23, 96^{v}, 187^{v} ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

SAVA (IEROSHIMONAHUL). **Moldova** *Măn. Pocrovul*

Teologie polemică.

f. 69^{v} : „Sfîrşitŭ şi lui <Dumnezeu>, Celui în Troiţă slăvitŭ şi de toate făpturile închinat, prea proslăvitului D<u>mnezeu, preabunu[nu]lui şi prea milostivului D<u>mnezeului nostru slavă, acum şi pururea şi în vĕcii vĕci[i]lorŭ. Aminŭ.

S-au tălmăcitŭ la anul 1791 în sf<î>nta Mănăstire Neamţul şi o amŭ prescris eu, multŭ păcătosul, Sava ieroshimonahulŭ în sf<î>nta Sihăstrie Procrovul întru acestaş an, 1791, în[n] luna lui avgustŭ; s-au sfîrşitŭ în 26. Aminŭ".

Ms. 426. Sec. XVIII (1791); 83 ff. [*1–69*^{v}, *73–83*]; 23 × 17 cm. Scriere cursivă. Frontispiciu în peniţă la f. 69^{v}.

SAVA (MONAHUL). **Ţara Romînească** *Bucureşti*

Condica mănăstirii Cîmpulung.

f. 262 : „S-au scris această condic<ă> de Sava mo<na>h<ul>, par<ae>c<lisiar>h sf<intei> Mitr<opolii>. 7304 <1795>, oct<om>v<rie> 12 dn<i>".

s. 3683. Sec. XVIII (1795); 264 ff. [*3–262*]; 33 × 22,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele

SERAFIM. **Ţara Romînească**

Minunile Maicii Domnului.

f. 1 : „Аз писаХ <=am scris eu> Serafim".

f. 27^{v} : „S<e>r<a>f<i>m".

Ms. 3271. Sec. XVIII (mijloc); 192 ff. 19,5 × 14 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi unele cuvinte sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff.: 1, 6, 7 ş.a. Iniţiale ornate la ff.: 6, 9^{v}, 13 ş.a. Numerotaţie originală a filelor.

SERAFIM (ECLISIARHUL). **Ţara Romînească**

Cuvînt pentru Melhisedec.

f. 2^{v} : „Serafim iclisieru". <Textul este scris şi în criptogramă>.

Ms. 1207. Sec. XVIII (sfîrşit); 101 ff. [*1–2*^{v}]; 21 × 15 cm. Scriere cursivă. Frontispiciu în peniţă la f. 1.

SERAFIM (IEROMONAHUL). **Ţara Romînească** *Măn. Bistriţa*

1. *Miscelaneu: Esopia, Cazanii şi Vieţi de sfinţi.*

ff. 1–5 : „Această carte iaste a părintelui Serafim, <i>er<o>monah, eclisiarhul M<ănăstirii> Bistriţii. Leat 7212 <1704>, m<e>s<eţa> i<u>nie 2 zile". <Textul este scris cu litere greceşti>.

f. 103 : „Serafim <i>er<o>monah eclis<ia>rh ot Bistriţ<a>". <Textul este criptografiat>.

f. 122 : „Seraf<im> <i>er<o>mona<h>, eclis<i>arh ot Bistriţă. L<ea>t 7213 <1705>". <Textul este scris cu litere greceşti>.

f. 172, în criptogramă: „Пис рѹка серафимова" <=scris de mîna lui Serafim>.

Ms. 2456. Sec. XVIII (1704–1705); 172 ff. [*aproximativ 1–81, 87–172*]; 20,5 × 14,5 cm. Scriere cursivă veche. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Titlul f. 122 este scris cu verde şi galben. Frontispicii colorate la ff.: 87 şi 122, executate de copist.

Ţara Romînească *Măn. Bistriţa*

2. *Miscelaneu: Pateric, Cronologie, Gromovnic.*

f. 1, în criptogramă: „Serafim <i>er<o>monah, eclis[i]i<a>rh".

f. 111^{v}, în criptogramă: „Serafim eclis[i]i<a>rh".

f. 169, în criptogramă : „Ruca*) Serafimu <i>er<o>monah”.

f. 197^{v}, în criptogramă : „Serafim eclis[i]i<a>rh”.

f. 215, în criptogramă: „Serafim”.

f. 228, în criptogramă : „Smeritul întru <i>er<o>monahi, chir Serafim, eclis[i]i<a>rh ot Bistriţi”.

f. 253, în greceşte : „Serafim <i>er<o>monah”.

f. 283, în greceşte : „Serafim <i>er<o>monah”.

f. 294 : „Sfîrşitŭ şi lui Dumnezeu laudă”. În criptogramă : „Serafim”.

Ms. 2513. Sec. XVII (sfîrşit); 306 ff. 20,5 × 15 cm. Scriere cursivă veche. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff. : 1, 107, 169 ş.a. Iniţială ornată la f. 1. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele, restaurată la cotor.

SERAFIM (IEROMONAHUL). **Moldova**
Schitul Cozla-Neamţ

Mîntuirea păcătoşilor.

f. 4^{v} : „Mîna care au scris aicea va putrezi în groapă, iar cuvintele vorŭ rămînea în veci. Aminŭ. De smeritul **и многогрѣшникъ** <=şi mult păcătosul> Serafim ierom<o>n<a>h ot schitul Cozla. 7289, 1781, martie 24”.

f. 367 : „Slavă, cinste şi închinăciune Celui în Troi<ţă>, Unuia D<u>mnezău, Care ne-au agiutat după început de am agiu<n>s şi sfîrşitul, întru zilile luminatului d<o>mnului nostru Co<n>stantin Dimitriu Muruzŭ voevod şi mitropolit fiind preaosf<i>nţiĭa sa chiriu chirŭ Gavriil ot Thesalonic.

Iară cei ce vă viţ<i> întîmpla a ceti, bucuraţi-vă întru D<o>mnul şi vă rugaţi pentru mine şi or<i>ce greşală veţi afla, îndreptaţi cu duhul blîndĕţilor şi nu vă grăbiţ<i> a huli, că nu iast<e> lucrare de înger, ce iaste lucrată de mînă de ţărînă; că precum iast<e> cu neputinţă a nu gusta cineva din moart<e>, întru acestaş chip şi scriitoriul a scăpa fără greşală; ce <mă> ertaţi pre mine, păcătosul, ca şi voi să aflaţi ertare de la lezne ertători<u>l D<u>mnezău, cînd va da fieştecăruia, după lucru<l> lui.

Şi s-au scris de mine, smeritul şi mult păcătosul şi mai micul întru ier<o>monaş<i>, Serafim ierom<o>n<a>h, nacealnic ot schitul Cozla, ţinutul Neamţului şi cu toată cheltuiala robului lui D<u>mnezău Gheorghie Nădeajde ot Tîrgul Pietri<i>.

---

*) Cuvîntul ruca = mînă a fost considerat drept an al copierii manuscrisului, şi trecut pe cotor : 1689. Criptografiat, cuvîntul se scrie astfel :цҲпѲ.Cum ц este neclar a fost considerat а şi nu s-a ţinut seama de faptul că lipseşte semnul de mii, ca şi semnul de cifră de deasupra. În plus, accentul deasupra literei Ҳ ne îndreptăţeşte să credem, odată mai mult, că este vorba de un cuvînt, cuvîntul ruca şi nu de anul 1689.

Şi s-au început acestŭ sf<î>ntŭ lucru la noemvrie în 17 şi au l<u>at sfîrşit la martie în 24, că şi noapt<ea> o am făcut în loc de zi. Scrisu-s-au în anul 7289, 1781”.

f. 367^{v} : „Precum dorescŭ să sosască la vadul cel cu adăpostire
Carii sînt bătuţ<i> de valul mării cu neodihnire
Întru acesta chip şi scriitoriul, de a cărţii sfîrşire,
Laudă neîncetatŭ lui D<u>mnezău dă şi mulţămire.
Ierom<o>nah Serafim”.

Ms. 491. Sec. XVIII (1781); 367 ff. 30 × 20 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff. : 4 şi 60^{v}. Numerotaţie originală a filelor. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

SERAFIM (IEROMONAHUL). **Ţara Romînească**
Măn. Căldăruşani

Cuvinte ale sf. Theodor Studitul.

f. 252 : „Această sf<î>ntă şi d<u>mnezeiască carte <este> a aceluiaşŭ întru sf<i>nţi părintele nostru Theodorŭ Studitulŭ. Şi s-au scris mai puţin de jumătate de oce<nicul> Erimiĭa şi de acolo în[n]ainte am scris eu, Serafim <i>er<o>monah, schev<r>ofilaxŭ Căldoroşan, cu to<a>tă cheltuiala fratelu<i> Erimii, în zilile prealuminatului şi preaîn[n]ălţatul<ui> d<o>mnu şi oblăduitoriu a to<a>tă Ţara Rumînească, Ioa<n> Necolae Co<n>standin Caragea voevod, întru întîĭa domnie a mării sale, purtînd cîrma pravoslavii preasfinţitulŭ nostru mitropolitŭ a toată O<n>grovlahiĭa, chiriu chirŭ Grigorie, prin osteneala celui mai micŭ şi plecat între <i>eromonah<i>.

Şi care din fraţi s-or înv<r>ed<n>ici a ceti să se lumineze, sau din rîndulŭ preoţescŭ sau din mireni şi de va găsi vreo greşală, să nu ne pue în ponosŭ; că precum nu e <cu> putinţă a fi ceriulŭ făr<ă> de nori, aşa şi omul nu e făr<ă> de greşală, au în cuvinte, au în slove, numai să <în>drepteze cu duhulŭ blîndeţilor şi să să roage pentru noi păcătoşii.

Şi D<o>mnulŭ să iarte şi pre cei ce vor îndrepta. Iul<ie> 23, 1782. Smeritulŭ şi p<l>ecat tuturorŭ fraţiloru, Ser<a>fim schev<ro>f<i>l<a>x Căld<ăruşanu>”.

Ms. 1975. Sec. XVIII (1782); 340 ff. [*aproximativ 104—252^{v}*]; 22 × 16 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi unele iniţiale sînt scrise cu roşu. Frontispiciu şi viniete la ff. : 1, 7 şi 252^{v}. Legătură veche în piele.

SERAFIM (MONAHUL). **Ţara Romînească**

Miscelaneu teologic: Floarea darurilor şi Pateric

f. 30 : „Sfîrşit şi lui D<u>mnezeu laudă nesfîrşită.

Scrisă de păcătoas<a> mînă a lui Serafim monah. L<ea>t 7214 <1706>, ap<rilie> 20".

Ms. 3163. Sec. XVIII (1706); 163 ff. [*5–30, 33–113, 114ᵛ–160ᵛ*]; 20 × 15 cm. Scriere cursivă veche. Frontispiciu în peniță la f. 33. Numerotație originală a filelor între ff. 5–16 și 33–104. Legătură veche în piele.

SERAFIM (MONAHUL). **Țara Romînească** *Rimnicul-Vîlcea*

Cuvinte ale sf. Simeon al Thessalonicului

f. 2: „Predoslovie cătră pravoslavnici<i> și bunii cititori. Ajută-m<ă>, Doamne.

Această sfîntă carte, o preacinstite cititoriŭ, ce iaste a sfîntului Simeon, arhiepiscopul Solunului, nefiind eu vrědnic cu nici un chip de slujbă a mă arăta în[n]aintea Stăpînului mieu H<risto>s, fără cît cu această puțină în[n]cepătură de poslușanie, fără simțire de osteneală, m-am nevoit de o am scrisŭ, eu, mai micul și prea plecatul tuturor din monași, Serafim, din preacinstită porunca sfinției sale, părintelui nostru chiriu chirŭ Climent, ep<i>scopul Rimnicului, în[n] zilile prea în[nn]ălțatului monarh Carol al șasĕlĭa. Leat 1736.

Pentru acĕĭa mă rog sfinţiilor voastre, cinstiți părinți și dumneavoastră de bună rudă născuți boiari, carii sînteți născuți în[n]tru limba noastră rumînească, să pri[i]miți această a noastră puținică osteneală, după cuvîntul înțeleptului Sirah, precum zice în cartea lui în 33 de capete grăind: a toate răotățile în[n]vață pre om lenevirea.

Dirept acĕĭa și eu, aducîndu-mi aminte de cuvintele Domnului nostru I<isus>s H<risto>s, carele zice pentru sluga cea lĕneşă carele, luînd talantul din mîna domnului său, n-au vrut să lucrĕze cu dînsul, ci l-au îngropat, o ĭubiților cititori, socotit-am ca să nu cază și asupra mea judecata cea strașnică care s-au zis slugii aceiĭa, precum mărturisĕște Mathei, bunul vestitoriŭ în[n] 23 de capete, grăind: Luați pre această slugă lĕneşă şi-l aruncați întru întunĕreculŭ cel înpărţit.

Sf<î>ntul Ieronim și sfîntul Ioan Zlatoust, dascalii bisĕricii noastre ce<le>i pravoslavnice, tîlcuind acĕste cuvinte, zic că talanții aceștiĭa sînt darurile care se dau de [la] Dumnezeu oamenilor. Și această socoteală și chibzuială fiind în[n]tru inema mea, cu ajutorĭul a Celui ce petrĕce mai pe deasupra cerĭurilor și întru mărirea cea vĕcinică, Părintĕle făcătorĭul vĕcilor și a tuturor faptelor, apucatu-m-am[m] și eu den cinstita porunca sfinției sale și cu multă osîrdie [oserdie] <m>-am nevoit și o am[m] scris.

Iar prĕ dumneavoastră, pravoslavnicilor cititori, cu umilință vă rog, ca de veți afla niscare lunicături în[n]tru acest lucru: au cuvînt neplinit, sau vreo slovă roșie nepusă, să nu mă blestemați, ci cu d<u>hul blîndĕților să în[n]direptați și să nu mă puneți întru ponos, ci să ertați; că și eu sînt om, din pămînt făcut și asĕmenea pătimaș și ținut de slaba fire, care nu lasă pre nici un om fără greșală a rămînea. Iar eu, precum

am putut, cu nevoință o am lucrat și precum am aflat în[n] izvod, așa am și scris, întru sfînta și dumnezĕiasca Episcopiĭa Rimnicului Noului Severin în[n] Chi[chi]sariceasca Valahie, unde să prăznuĭaște hramul sf<î>ntului părintelui nostru Nicolae, arhiepiscopul de la Mira Lichiĭa, făcătorĭul[ui] de minuni.

Și ĭar vă rog, pravoslovnicilor cititori, să ertați, ca și sf<i>nțiilor voastre și dumneavoastră să dobîndiți ertare de la Domnul nostru I<isu>s H<risto>s, al căruĭa dar și milă și noi ne rugăm Sf<i>nții Sal<e> ca să fie cu sfințiilor voastre și cu dumneavoastră pururea.

Precum dorescŭ să sosească la vadul cel de adăpostire <cei> cari[i] sînt bătuți de valuri în[n]tru luciul mării, așa am dorit și eu să ajungu la sfîrșitul cărții aceștiĭa. Pentru a cărții isprăvire, scriitorĭul trimite lui Dumnezeu mulțămire. Amin".

f. 3: „Verșurile scriitorĭului.
Citind această sfîntă carte,
De mare folos vei avea parte.
În care vei afla multe acoperite,
Care mai nainte au fost tîlcuite
De părintele arhiepiscop mai sus numit;
Cîte scriu aici, cu D<u>hul Sfînt au alcătuit,
Toate cu adevăratŭ
Cîte în cartea aceasta s-au aflatŭ
Și poți a răspunde fieștecui cu glas.
Iar necrezîndu-te să te apuci și în rămas,
Știind cuvîntul și tîlcul cumŭ zice
Cu acĕĭa mare să stai în price.
Orice lĕge va fi înprotivitoare
Protăștăluĭaști-te, n-avea pregetare;
Fie măcarŭ letinŭ sau papiștaș,
Nici decum nu-i da obrazŭ.
Glasul tău să fie ca un organŭ,
Întru învățătură cu mare dar,
Ca un clopot răsunătorĭu
De cuvîntul Domnului răspunzătorĭu.
Că dobîndind acĕste daruri
Vei scăpa de multe valuri;
Și îndulcindu-te de cuvîntul Domnului
Vei spune în tot locul omului.
Și de vei afla, de mine, vreo greșală,
Îndată ĭa condĕĭul și cerneală,
Îndreptînd taina lucrurilor d<u>mnezeești,
Cu care pre tine te fericești,
Arătîndu-te bun, pri[i]mitorĭu,
D[d]e acest lucru spăsitorĭu.
Care de mare folos iaste
Cît poftești și-ți trebuĭaște.
Indeletnicĕști-te spre citanie

C[c]a să-ţi fie lucru<l> cu evlavie
Grabă în citanie să nu faci,
Ci încet şi de alte lucruri lumeşti să taci.
Atunci vei pricĕpe folos,
Arătîndu-te şi altora cuvios;
Pre mine ertării să mă spodobeşti,
Ca şi pre tine să nu te osîndeşti,
Fiind şi eu, ca şi tine den pămînt
Şi neavînd mînă de înger sfînt.
I proci.
Mărire lui Dumnezeu.

Аз писаХ Серафим шт Долгопwл <=am scris eu, Serafim dela Cîmpulung>, în Chisariceasca Valahie în sfînta Ep<iscopie> a scaunului Rimnicesc[ii]. Serafim sin Dragul, căp<itan> ot Buc<ureşti>".

f. 287^{v}: „S<e>r<a>f<i>m".

f. 304^{v}: „Coneţ. Lăudat să fie numĕle Domnului Celui ce mi[i]-au ajutat, după început de am şi săvrîşitŭ".

f. 316: „Serafim monah".

Ms. 2099. Sec. XVIII (1736); 317 ff. [*1–316*]; 30,5 × 21 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi unele iniţiale sînt scrise cu roşu. Frotispicii colorate la ff.: 1, 2, 4 ş.a. Iniţiale ornate la ff.: 2, 4, 10^{v}ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

SILVESTRU (IERODIACONUL). **Moldova** *Huşi*

Rînduiala tîrnosaniei.

f. 5^{v}, cu caractere latine: „Selvestr<u> arch<i>d[y]iacon", iar mai jos, cu caractere chirilice: „Selvestro".

f. 52^{v}: „Vleat 7254 <1746>".

f. 59^{v}: „Iară pentru mine păcătosul pre D<u>mn<e>zeu se rogi şi la Liturghii să mă pomeneşti, să-mi ert<e> multa mulţime de fumedenia <sic> păcatelor. Iară tu să dodîndeşti înpărăţie ceĭurilorŭ. Amin. Selvestru <i>erodi[i]acon. Huş<i>".

Copistul mai semnează la ff.: 12^{v}, 41 şi 53. La fila 57^{v} semnează cu caractere latine.

Ms. 4310. Sec. XVIII (1746); 59 ff. 19 × 15 cm. Textul este slavo-romîn. Scrierea imită tiparul. Frontispicii în cerneală la ff.: 1, 2^{v}, 26^{v} ş.a. Iniţiale ornate la ff.: 3, 6, 10 ş.a. Viniete la ff.: 5^{v}, 9^{v}, 12 ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Pînă la f. 31 numerotaţia este făcută şi cu cifre arabe, aşezate pe verso.

SILVESTRU (IEROMONAHUL). **Ţara Romînească**

Dioptra.

f. 131^{v}: „O, a toate putĕrnice şi nespuse D<u>mn<e>zeu, Carel<e> eşti în trei fĕţe, de toate făpturil<e> închinat şi slăvit, Tu eşti începutul şi temeĭul a toat<ă> bunătatea şi sporire şi săvîrşire. Bine vruseş<i> [adec<ă>] şi de această carte a o dărui bl<a>goce<s>tivului neam rumînescŭ, a să izvodi pre limba rumînească, spre folosul sufletescŭ şi acum cu a ta ĭubire de oameni ajunsem şi la pristanişte<a> sfîrşirii.

Acum sufletul, genu<n>chi[i]le plecînd şi cu capul pămîntul lovind, cu lacrăme de bucurie slăvim şi preaîn[n]ălţăm al Tău preasv<î>ntŭ şi prealăudat nume al Tatălui şi a Fiĭului şi al D<u>hului sv<î>ntŭ.

Cuvîntŭ cătră cititorĭu. Şi iar tuturor de pretutindenea, pravoslavnicilor creştini, pani şi fraţi şi soţ<i>, în cuviinţă de rob metanie fac pînă la faţa pămîntului, cu mare umilenie şi cu userdie sufletească, pre toţ<i> cu de adinsul rog, de să va afla or<i> ce greşală, pîntru D<u>mn<e>zeu ertaţ<i> şi de bine cîntaţ<i>, iar să nu blestemareţ<i>; pentrucă nu să trudi nici d<u>hŭ nici înger, ci mînă de om păcătos şi dĕgete de lut ca şi voi să vă spodobiţ<i> de ertăcĭune şi de bl<a>goslovenie de la a toate ţiitorĭul D<u>mn<e>zeu."

Iar lui D<u>mn<e>zeu Celui ce vru şi-m<i> dĕde a încĕpe şi a sfîrşi, să-i fie slava şi marea cuviinţă, cinstea şi metanie, Părintelui şi Fiĭului şi D<u>hului sv<î>ntŭ în[n] netrecuţi veci. Aminŭ.

Сїа книга рекома роменка деоптра, словенскїи зърцало, влаХїнка оглиндъ, исписа многгрѣшнїи и недостоинїи ермонаХ Селевестрꙋ шт земли Молдавскои, въ дни благочисваг и Хꙋслибиваг <sic> Iw Шербан воевода, влт ×зрчѕ мсц мр кд крꙋг сл. ки, лꙋн. дї, вър. лѣт з:"
<=Această carte, ce se cheamă greceşte Dioptra, sloveneşte Zărţalo, romîneşte Oglindă, a scris-o mult păcătosul şi nepriceputul ieromonah Silvestru din Ţara Moldovei, în zilele binecinstitorului şi de Hristos iubitorului Io Şerban voevod, în anul 7196 <1688>, luna martie 20 zile, crugul soarelui 28, al lunii 14, numărul anului 7>.

Ms. 2472. Sec. XVII (1688); 133 ff. [*1–132^{v}*]; 20 × 15 cm. Scriere cursivă veche. Unele titluri şi iniţiale sînt scrise cu roşu. Frontispiciu colorat la f. 1. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

SILVESTRU (IEROMONAHUL). **Moldova** *Măn. Agapia*

Mîntuirea păcătoşilor şi Vămile văzduhului.

f. 171^{v}: „Влѣт ×зрчѳ, мсца ген ла, въ дни благочстиваг и Хсолюбиваго Iwн Костантин Кантимир воевода <=în anul 7199 <1691>, luna ianuarie 31, în zilele binecinstitorului şi de Hristos iubitorului Io Constantin Cantemir voevod>, s-au scris acĕstea, adecă Minunile Preasf<i>nte<i> Născătoarei de D<umne>zău şi pururea ficioară Mariĭa şi Viaţa Sf<î>ntului şi preacuviosului părintelui nostru Vasilie cel Nou.

Şi să ştiţ<i>, fraţilor şi ĭubiţii lui H<risto>s că acesta sf<î>ntŭ are o carte mare, carĕ-i tiparnică pre limba grecească, că au făcut multe minuni; iară noi a<m> scris numai cĕstea pre scurtŭ.

Ce vă rog, pentru D<u>m<ne>zău, fraţilor, cetind acĕstea şi de veţi afla greşit nu vă grăbireţ<i> a cleveti, ce îndreptaţ<i>, însă după D<umne>-zău, iar nu după pizmă, sau în voĭa cuiva. Că sînt şi eu om de pămînt, înfăşurat cu trup, înpletit întru multe fĕluri de păcate. Că eu, fraţilor, m-am nevoit mult, precum ştie Stăpîna cărţii aceştiĭa, adecă Maica D<o>mnului H<risto>s.

Şi am scris acĕstea şi cartea aceasta de o voi grăi Grădina tuturor florilor nu voĭu minţi; că cine va socoti, cetind va lua mult folos şi multă îndrăznire cătră lucrurile cĕle bune. Ce pri[i]miţ<i>, fraţilor, osteneala robului vostru Selevestru, <i>er<o>monah de la sf<î>nta Mănăstire de la Hîrlău, unde ĭastă hramul Naştirea Maicii Pr<e>cistii.

Şi am scris această sf<î>ntă carte, la Agapiĭa cea vĕche".

Ms. 1284. Sec. XVII (1691); 173 ff. [*1–172ᵛ*]; 20,5 × 13,5 cm. Scriere cursivă veche. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 1. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

SILVESTRU (IEROMONAHUL). **Ţara Romînească** *Măn. Cîmpulung*

1. *Invăţături ale sf. Theodor Studitul.*

f. 24ᵛ: „Această sf<î>ntă si d<umne>zeĭască carte, ce se chiĭa<mă> Învăţătura celui dintru sf<i>nţi părintelui nostru Theodor Studitul, s-au scris de mine, mult păcătosul, robul D<o>mnului mieu I<isu>s H<risto>s. **Пис аз** <=am scris eu> Silevestru ier<o>monah ot Sinaĭa".

f. 29: „Şi s-au scris această sf<î>ntă carte de robul D<o>mnului H<risto>s, mult păcătosul. **Пис аз** <=am scris eu> Silvestru ier<o>-monah ot Sinaĭa".

f. 53: „Şi am scris eu smeritul [az] Silvestru <i>er<o>monah ot Sinaĭa".

f. 59ᵛ: „Şi s-au scris această carte de mult păcătosul robul D<o>mnului mieu H<risto>s, az Silvestru <i>er<o>monah ot Sinaĭa. Iun<ie> 2 dni, 7233 <1725>".

f. 94: „Şi s-au scris această carte în sf<î>nta Mănăstire ot Cîmpu-<lu>ngŭ, de mine, mult păcătosul robul D<o>mnului mieu H<risto>s, [az] Silvestru <i>er<o>monah ot Sinaĭa. Iun<ie> 9 dni, l<ea>t 7233 <1725>".

f. 171ᵛ: „Scrisu-s-au această carte de mine, mult păcătosul robul D<o>mnului mieu H<risto>s, **аз многогрѣшниї** <=eu mult păcătosul> Silvestru, <i>er<o>monah ot Sinaĭa".

f. 210: „Şi s-au scris de mine, robul D<o>mnului H<risto>s, [az] Silviestru <i>er<o>m<o>n<a>h".

f. 242: „Slavă, cinste şi închinăcĭune, Celui în Tro<i>ţă Unuĭa D<umne>zeu, de a căruĭa mărire plin ĭaste cerĭul şi pămîntul. În[n]aintea Aceluĭa căzînd şi eu smeritul, dau cinste şi laudă, Care mĭ-a ajutat după început de am ajunsŭ şi la sfîrşit; şi ca un odor scumpŭ o am dăruit sf<i>ntei Mănăstiri. Iară cei ce vă veţi întîmpla a ceti, o ĭubiţilor cetitori, bucuraţi-vă în D<o>mnul şi vă rugaţi şi pentru mine smeritul, ca de veţi afla niscare alunecături întru acest lucru al mieu, să nu mă blestemaţi, ci ca unul cu darul mai mare, nedefăimîndu-le, cu dragoste îndireptaţi şi pre mine, smeritul, să mă ertaţi, ca şi voi să vă învredniciţi întru acest chip de la pream<i>l<o>stivul D<o>mnul nostru I<isu>s H<risto>s, a Căruĭa m<i>lă să fie cu voi pururea. Amin.

Prin osteneala smeritului întru ier<o>monaşi Silvestru iermonah de la sf<î>nta Mănăstire Sinaĭa; şi s-au început în luna lui mai 7 dni, de la zidirea lumii l<ea>t 7233, iară de la întruparea D<o>mnului şi D<umne>-zeului nostru I<isu>s H<risto>s l<ea>t 1725 şi s-au sfîrşit av<gust> 10 dni".

Copistul mai semnează la ff.: 69ᵛ şi 77ᵛ.

Ms. 2143. Sec. XVIII (1725); 243 ff. [*1–242*]; 21,5 × 17 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 1, 60, 94ᵛ ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

2. *Cronograf.*

f. 448: „Slavă lui D<u>mnezeu Celui ce să proslăvĕşte în sf<î>nta Tro<i>ţă de a Căruĭa laudă şi mărire iaste plin cerĭul şi pămîntul. În[n]aintea Aceluĭa căzînd şi eu, smeritul, dau cinste şi laudă Căruĭa mi-au ajutat, după început, de am ajunsu şi la sfîrşit.

Şi s-au scris în zilele măriei sale luminatului domnu Ioan Grigorie Ghica voevod, purtînd cîrma pravoslaviei a toată U<n>grovlahiĭa chir Stefan mitropolitul, de cucĕrnicul întru preoţi Silvestru ierom<onahul> ot schitul Berevoeştilor. Mart<ie> 16 dni, vleat 7244 <1736>".

Ms. 2757. Sec. XVIII (1736); 513 ff. 30 × 19 cm. Scrierile cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 1 şi 153. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească *Măn. Sinaia*

3. *Albina.*

f. 74ᵛ: „**Писах аз** <=am scris eu> Silvestru ierom<onah> ot Sinaĭa".

f. 167ᵛ: „Sfîrşitul cărţii dintîi care să chiamă Albină. Scrisu-se-au această carte prin multa osteneală şi cheltu<iala> robului lui D<u>mnezeu Silvestru ierom<onah> ot Sinaĭa. L<ea>t 7245 <1737>".

f. 201^{v} : „Пнсаχ аз <=am scris eu> Silvestru ierom<onah> ot Sinaĭa".

f. 263^{v} : „Sfîrşitul nu s-au făcut, că n-au fost deplin de pă ce carte s-au scris".

Ms. 1330. Sec. XVIII (1737); 266 ff. [*2–263*^{v}]; 19,5 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Paginaţie originală. Frontispicii în peniţă la ff.: 2,10 şi 168. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească
Măn. Cîmpulung

4. *Octoih.*

f. 4: „<. . . . .> Şi te rog, ĭubitule, nu preţuĭ hîrti[i]a sau cerneala sau cea puţină osteneală a ticăloşiei mêle; că preţuindu-le acêstea puţin dar veĭ afla. Ci privêşte cu ochii minţii, ca într-o oglindă, la fagurii d<u>hovniceştilor desfătări, care să cuprinde întru această d<u>hovnicească oglindă şi veĭ cunoaşte cu adevărat multă mîngîiare sufletului; şi cîntîndu-le acêstea cu umilinţă, pomenêşte<-mă> şi pre mine ticălosul Silvestru ierom<onah>".

f. 241: „Laudă lui D<u>mnezeu, Celui ce p<u>r<u>rea să proslăvêşte întru sf<i>nţii Lui, Carele ne-au ajutat după început de am şi sfîrşit.

Şi s-au scris cu cheltuiala sf<i>nţii sale părintelui Nicodim, egum<enul> sf<i>ntei Mănăstiri Cîmpulungul, prin osteneala robului lui D<u>mnezeu Silvestru ierom<onah> ot Sinaia.

Fev<ruarie> 24 dn<i>, l<ea>t 7249 <1741>".

Ms. 3557. Sec. XVIII (1741); 252 ff. [*1–248*^{v}]; 20 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 6^{v}, 17, 30^{v} ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească
Măn. Sinaia

5. *Pateric al Pecerscăi.*

f. 34^{v} : „Пнс. аз <=am scris eu> Silvestru ier<o>m<onahul> ot Sinaia". Însemnarea se mai găseşte şi la ff.: 73^{v} şi 120.

f. 102: „Пнсаχ аз многгрѣшник <=am scris eu multpăcătosul> Silvestru irom<onah> ot Sinaĭa".

f. 256^{v} : „Şi s-au scris prin osteneala lui Silvestru ieromon<a>h<ul>".

Ms. 568. Sec. XVIII (început); 261 ff. [*1–256*^{v}]; 21 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 1, 182^{v}, 205^{v} ş.a. Iniţiale ornate la ff.: 35, 81^{v}, 113^{v} ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

SILVESTRU (IEROMONAHUL).

Transilvania

Liturghier.

f. 85^{v} : „Писалъ єрмонаχ Селевестрь страножитель. Pryncipium et finys". <=a scris ieromonahul Silvestru locuitor strein. Început şi sfîrşit>.

f. 97^{v} : „Писал єрмонаχ Селевестрь, волѣт ҂аѱкн" <=a scris ieromonahul Silvestru, în anul 1728>.

Ms. 5353. Sec. XVIII (1728); 106 ff. [*1–97*^{v}]; 19,5 × 15,5 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor începînd cu f. 18. Legătură veche în piele.

SIMION.

Moldova
Rădăuţi

Octoih.

f. 55^{v} : „<Am scris> eu mult păcătosul Simion . . . . <s>fintei Episcopiei Rădăuţii <şi mă rog dumnea>voastră, care veţ<i> ceti sau veţ<i> . . . . .acest Osmoglasnic, de veţi <găsi> greşală, îndrept<a>ţ<i> cu d<u>hul blîn<deţelor>. . . . . .fraţilor cu s-au scris co. . . . . .şi pre mine păcătosul <să mă er>taţ<i>. <Anul de> la H<risto>s 1782, fevruar 3".

Ms. 5554. Sec. XVIII (1782); 55 ff. 21,5 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Unele titluri, iniţiale şi indicaţiuni tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 9^{v} şi 32^{v}.

SIMION (DIACUL).

Transilvania
Aştileu-Oradea

Liturghier.

f. 139: „Sfîrşitu şi lui D<u>m<ne>z<e>u laudă. Aminŭ. Ani<i> lui H<risto>s 1729.

Şi această carte o au sc<r>isu popa Ioan din <A>ştileu şi nu o au pututu găta. Că au vinitu porunca lui D<u>m<ne>z<e>u, care poruncă nice unu<i> omu de pre <a>ceastă lume să nu i să poruncească, de s-au pristăvitu.

Şi o <a>mu scrisu eu, feciorulu celu mai micu a lui popa Ioan, de unde au mărăduit negata.

Scris-amu di[i]acu<l> Simionu şi o<a>mu sfîrşitu în luna lui feurarie în 24 de zile".

Insemnări ale copistului se mai întîlnesc la f. 139^{v} şi coperta a II-a interioară, fără să aibă însă legătură cu copierea manuscrisului.

Ms. 2302. Sec. XVIII (1729); 139 ff. [*aproximativ 125*^{v}*–139*^{v}]; 19 × 15 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

SIMION (DIACUL). **Transilvania**

Minei prescurtat.

f. 33^{v} : „Ani de la naştere<a> lui H<risto>s 1740, m<e>s<e>ţa maĭu 19 dni, cînd au puhoetŭ apele foarte mari în toat<e> lunile preste anŭ şi multe holde au stricatŭ.
Scris-amu eu diacŭ Simion, fiindŭ feciorŭ de 44 de ani".
f. 89 : „Sfîrşitŭ şi lui D<u>mn<e>zău laudă şi mulţămită că mi-au agiutatŭ după începutŭ de amŭ agiunsŭ şi săvîrşitulŭ aceşti<i> cărţi".

Ms. 4572. Sec. XVIII (1740); 107 ff. [*3–7*^{v}, *9–10*^{v}, *12–93*^{v}, *95–102*^{v}]; 30,5 × 19 cm. Scrierea imită tiparul şi este aşezată pe două coloane. Unele titluri, iniţiale şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff. : 7^{v}, 9^{v}, 16^{v} ş.a

SIMION (DIACUL). **Transilvania** *Bratei-Mediaş*

1. *Floarea darurilor.*

f. 71^{v} : „Şi s-au scris aceasta cărţăluie în sat în Bratĕĭu, la anulŭ 72<7>2, 1764, de Simion diĭacul din Hiatfalăul*)".

Ms. 2369. Sec. XVIII (1764); 71 ff. 16,5 × 10,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi unele iniţiale sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor.

Transilvania

2. *Pilde filosofeşti.*

Manuscrisul a fost copiat înainte de anul 1764, fev<ruarie> 23, însemnat la f. 41, dar care, după părerea noastră, nu aparţine copistului.

Ms. 2370. Sec. XVIII (1764); 86 ff. [*2–86*^{v}]; 16,5 × 10 cm. Scriere cursivă. Iniţialele sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor.

SIMION (Pr.) **Transilvania** *Urişul de Jos-Tîrgu Mureş*

Teologie morală.

ff. 1 şi 103^{v} : „Scris-am eu, popa Simion din Urisiul de Jos. 1795".

Ms. 3528. Sec. XVIII (1795); 104 ff. [*1–103*^{v}]; 23 × 18 cm. Scriere cursivă. Numerotaţie originală a filelor pînă la f. 78.

*) Localitate în apropiere de Mediaş.

SION (MONAHUL IOANICHIE). **Moldova** *Măn. Neamţ*

Miscelaneu teologic: Varlaam şi Ioasaf, Vieţi de sfinţi ş. a.

f. 2^{r-v}: „Cătră frate. Prea iubitului, prea doritului al mieu prea dulce frate Constandin Sionŭ, sănătate.
Prea ĭubite frate.
Obicĕĭu au toţi grădinarii cei iscusiţi, cînd înflorescŭ în grădinile lor cĕle înpărăteşti flori, eĭ, [întru] întîĭaş dată culegînd, facŭ mănunche şi le ducŭ la stăpînii lor, apoi la priĭatenii lor cei preaĭubiţ<i>, ca, văzîndu-le, să le mirosască şi mult să-ş<i> veselească ochii acei ce le-ar mirosi <. . . . .>
Dreptŭ acĕĭa fiind şi eu ca unulŭ dintru acei ce ĭubescŭ flori mirositoare <. . . . .> am cules şi legîndu-le le-am făcut un mănunchĭu şi ţi le-am trimes, ca să-ţ<i> veseleşti ochii la pri[i]vire şi sufletul de mirosire. Şi mă rog ca, cu osîrduitoare dragoste să-l înbrăţoşezi pri[i]mindu-l şi să-l pui în năstrapa inimii, carĕ iaste plină de apa dragostei şi ca pre o masă desfătată, în mintea ta cea curată avîndu-l în[n]aintea ochilor minţii şi a cunoştinţii; că micŭ iaste la vedĕre, însă mare iaste la preţuire, pentru că nu sînt flori în degrab vestejitoare şi putrezitoare, ci sînt îndelung trăitoare şi mirositoare. Că cu cît cineva mai multŭ va mirosi, cu atîta mai mult va înflori şi sufletele acelora să vor mîngîĭa şi să vor răcori, fiindcă sînt udat<e> din rooa darului D<u>hului Sf<î>ntŭ şi oricarii v-ar vrea a mirosi, mult folos vor dobîndi.
Iară cine altul v-ar voi mai multe flori a pri[i]vi, vie pre calea pre carĕ eu am mers, ca să-l duc şi pre elŭ în grădina de unde şi eu acĕstea le-am cules, ca să vază fĕlĭuri nenumărate, care aşa socotesc că mult îş<i> va mîngîĭa sufletul.
Iară tu, prea ĭubite frate, pre acest mănunchel de flori dohovniceşti, cu multă dragoste să-l pri[i]meşti, ca oarecînd înpăratul Artaxerxŭ pumnul cel de apă de la omul cel săracŭ; că luînd au băut şi mult s-au veselit, căci n-au socotit darul lui, ci dragoste<a> carĕ o au arătat cătră dînsul. Deci, acelui înţălept asămînîndu-te şi tu, prea ĭubite frate şi sînt al tău mai mare frate".

f. 3 : „Aceasta ĭaste poarta cărţii aceştiĭa şi o au lăsat pre ĭa deşchisă, ca oricarele va voi să între cu cetirea printr-însa şi mari şi frumoasă lucruri minunate va vedea; şi văzîndu-le, multŭ să va mîngîĭa sufletul lui, din cetirea cu luare aminte.
Şi s-au scris această carte în zilele luminatului domnului nostru Ale[c]xandru Ioan[n] Mavrocordat, întru întîĭa domnie a mării sale, în sfînta Măn<ă>stire Neamţul, cînd era preacuviosul părintele nostru stareţ Paisie, de mine, cel mai nevrednec decît toţi, cînd era cursul anilorŭ de la H<risto>s 1786".

f. 56 : „1786".

f. 187 : „Sfîrşitul aceştii istorii, a lui Ioasaf ş<i> a lui Varlaam, ce au scris-o sf<în>tul Ioan Damaschinŭ. Avgust 31, 1786".

ff. 250^{v}-251^{v} : „Sfîrşitul şi lui D<u>mnezeu laudă, Celui ce pururea să proslăvěşte întru sf<i>nţii Săi, că me-au ajutat, după început, de am şi săvîrşitŭ. <. . . . .> Iară pre toţi ceĭa ce v-aţ<i> învrednicit cu lumina minţii a pri[i]vi în oglinda darului, rogu-vă eu, cel întunecatŭ la minte şi cu totul de nici o treabă, de veţ<i> afla vreo greşală, sau alunecarea condeĭului, sau cu uimirea minţii, sau cu netocmirea cuvintelorŭ, sau cu neorthografiĭa meşterşugului, sau ori în ce chipŭ, că precum amŭ aflat aşa am şi scris, măcarŭ că şi izvodul de pre carele am scris au fost foarte prost, la scoaterea şi la alcătuirea cuvintelor foarte netocmitŭ; însă precît me-au fost cu putinţă am mai îndreptat-o.

Îndreptaţi cu duhul blînděţelor şi nu vă grăbireţ<i> de a mă osîndi; că precumŭ nu să poate a fi văzduhul fără de nori sau marea fără de valuri, aşa şi scriitorĭului a fi fără de greşală; că nu înger au scris, ci mînă de tină şi ticăloasă au scris şi o minte întunecată cu toate păcatele şi înpietrită cu dobitocească simţire.

Pentru aceasta mă rog tuturor, celor ce aţi luat de la H<risto>s, dătătorĭul de daruri, talantul înţălegerii şi al înţălepcĭunei şi al ĭubirii de ostenealǎ, pentru Cela ce au luminat mintea sf<i>nţilor Apostoli, ca să înţăleagă scripturile şi printr-înşii toată lumea au luminatŭ, pri[i]miţi, dară, această puţină osteneală a ticăloşiei měle, precum au pri[i]mit şi Mîntuitorĭul nostru Ii<su>s H<risto>s acei doi bani ai văduvei ce<le>i[i] sărace; că şi micŭ lucru de iast<e>, dar cu mare osteneală s-au săvîrşit; că numai celŭ ce scrie acela ştie.

Şi cui s-ar întîmpla a ceti pre această carte să mă pomenească şi pre mine la sf<i>ntele lor rugăcĭuni.

Cel mai micŭ şi mai nevrědnec şi tuturor prea plecat Ioan[n]ichie monah Săon".

f. 251^{v}: „<. . . . .> Dumnezeu să-l erti pe scriitorĭul cărţii aceştiĭa, cari au fost frate mai mari răpousatului părintelui nostru, stolnicu<l> Iordachi Sion. <. . . . .> Toader Sion serdar".

Ms. 9. Sec. XVIII (1786); 251 ff. 35 × 22 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Chenar colorat la f. 3. Frontispicii colorate la ff.: 5, 8, 17^{v}, ş.a. Numeroase viniete şi iniţiale ornate. Miniaturi la ff.: 40 şi 49^{v}. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

SION (IORDACHE). **Moldova**

Cronica Ţării Romîneşti pînă la Constantin Brîncoveanu.

f. 180 : „Acestu Litopisăţ a<l> Ţării Romîneşti, l-am scris eu, cari mai gios mă voi iscăli, cînd era cursul anilor 1777, octomvri<e> 5, întru a doa domnie <a> lui Grigori vod<ă> Ghica după ci l-a tăet capigi paşa.

Şi o am scris eu Iordachi Sion, găsîndu-lu la dum<nea>lui vornicul Ioanŭ Cantacoz<in>o; fiind sluga dum<i>sale m-am rugat di mi l-au dat di l-am scris, nu pre bini". <ultimul cuvînt este adăugat cu altă cerneală>.

Ms. 298. Sec. XVIII (1777); 189 ff. [*4–183^{v}*]; 20,5 × 14 cm. Scriere cursivă. Textul este scris cu roşu şi negru.

SOFRONIE (IEROMONAHUL). **Moldova** *Roman*

Proloage pe lunile septemvrie-noemvrie.

f. 1 : „Această carte iaste a Epi<s>copiei Romanului, care s-au scris cu cheltuĭala preasf<i>nţii sale părintelui episcopului chirio Veniamin, la leat 1799, mai 20".

f. 144 : „Sofronie ieromonahŭ şi eclisiarh <al> Episc<opiei> Romanului".

Ms. 1462. Sec. XVIII (1799); 144 ff. 34 × 23 cm. Scriere cursivă. Frontispicii în peniţă la ff.: 1 şi 48^{v}. Iniţiale ornate la ff.: 19^{v}, 26, 27 ş.a. Numerotaţie originală a filelor.

SOFRONIE (MONAHUL). **Moldova** *Măn. Dragomirna*

Învăţături ale sf. Isaia Pustnicul.

f. 138^{v}: „Această sf<î>ntă şi d<u>mnezăiască carte a sf<î>ntului preacuviosului părintelui nostru Isaiei Pustnicul, cu bună voirea preacuviinţei sale al mieu după D<u>mn<e>zeu <. . . . . .> părintelui stariţ Paisĭe, m-am îndemnat de o am prěscris de pre alta ce să află aici întru această sf<î>ntă Mănăstire Dragomirna, scrisă de doritul nostru întru H<risto>s ĭubit frat<e> Rafail monah diorthositorĭul de la sf<î>nta Episcopie a Rîmnicului, tălmăcindu-o din elenie cuvioşiĭa sa, cel din neamul nostru rumînescu, mult osîrduitorĭu întru învăţătura d<u>mnezăeştii Scripturi, chiriu chir Ilarion, ier<o>monah şi[i] dascăl tot de la acěĭaşi sf<î>ntă Episcopie a Rîmnicului.

Deci eu, cunoscîndu-mi nevretniciĭa <sic> şi neprocopseala, precum întru toate alte aşa şi la meşteşugul scrisori<i>, precum arătat va fi tuturor celor ce să vor întîmpla a ceti pe această sf<î>ntă carte, care de faţă dověděşte prostimea, neîndreptarea şi lipsa în slove şi în cuvinte, pentru care neaflînd eu altă cale spre a mea îndreptare, după cuviincioasa datorie a nevredniciei měle, cu smerită metanie caz şi cu umilinţă tuturor de opşte mă rog ca oricare vă viţ<i> întîmpla a ceti pre această sf<î>ntă carte, în locu de plată pentru cît m-am ostenit, să-m<i> daţ<i> ertăciune la toate cîte voĭu fi greşit; şi de viţ<i> voi, ca neşte ĭubiţi fraţi şi la sf<i>ntele rugăciuni să nu mă uitaţi ca doară aş putea a-m<i> îndrepta viĭaţa mea, ca să urmezu după voĭa lui D<u>mn<e>zeu şi a părintelui mieu. Amin".

f. 143^{v}: „Cartea sf<î>ntului Isaia, care au scris părinte<le> Sofronie în Dragomirna, în anul 1799, cînt au luoatŭ Moscali<i> Hotinu<l> bătînd pe Turci".

Ms. 1552. Sec. XVIII (1799); 143 ff. [*2–140^{v}*]; 21,5 × 16 cm. Scriere cursivă.

SOFRONIE (SHIMONAHUL). **Ţara Romînească**

Vămile văzduhului.

Cf. **Ms. 2018** f. 119^{v}: „Această sf<î>ntă carte o amŭ prescris şi ĭau <sic> Sofronie shi<monahul>, într-acestŭ anŭ 1792".
Sec. XVIII (1792).

SPIRIDON (IONIŢĂ). **Moldova**

Alexandria

f. 89: „Această Alecsăndrii esti a dum<nealui> Alecsandru Vartic vătavul dum<nealui> vor<ni>c<ului> Co<n>standin Păladi, cari s-au scris de Ioniţi Sp<i>ridon, în domnie mării sali Mihai Co<n>standi<n> Suţul v<oe>vod, cărăĭa mazălii i-au venit la anul 1795, apr<ilie> 25; şi Alecsăndriĭa aceasta însă, în vreme<a> aceasta au luat sfîrşit de scris.
Iar eu încă iscălesc aice, pe această istorii a ĭubitului meu frati. Con<stan>di<n> Mustiaţi med<elni>cer".

Ms. 3182. Sec. XVIII (sfîrşit); 91 ff. [*1–88*]; 23 × 17 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi unele expresii sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 1. Numerotaţie originală a filelor.

STAN (LOGOFĂTUL) **Ţara Romînească**

Miscelaneu: Viaţa lui Constantin cel Mare, Melhisedec, Întrebări şi răspunsuri, Descoperirea sfintei Liturghii, Archirie şi Anadan, Istoria luării Ţarigradului ş.a.

f. 56: „Stanu logofătul, 7302, 1794, sept<em>vrie 22 de zi<le>".
f. 115^{v}: „Stanŭ log<o>f<ătul> <17>94, octo<m>vr<i>e 22".

Ms. 44. Sec. XVIII (1794); 234 ff. [*aproximativ 7–108^{v}, 111–133^{v}*]; 18,5 × 13,5 cm. Scriere cursivă. Unele titluri şi iniţiale sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff.: 56^{v}, 63^{v}, 70^{v} ş. a. Miniaturi la ff.: 6^{v}, 52^{r-v} ş.a. Unele file au numerotaţie originală. Legătură veche în piele.

STAN (LOGOFEŢELUL). **Ţara Romînească**

1. *Minunile Maicii Domnului şi Mîntuirea păcătoşilor.*

f. 269: „Şi s-au scris această carte în[n] zilile prealuminatului d<o>mnŭ Io Nicolae Alecsandru voevodŭ, dumisale Tănasie logofătul, în[n] anul de la zidirea lumii şapte mii doao sute treizeci şi şapte <1729>, de Stan logofeţelul ot dumnealui Iordache Creţulescul vel dvornic, carelè cu cucernicie să roag<ă> cătră toţi cei ce vor ceti şi aflîndŭ vreo greşală

să o îndreptèze cu d<u>hul blîndèţii, pentru ca să le fie de ajutorĭu întru scîrbe p<u>r<u>rea Fecioara şi să zică toţ<i>: D<u>mn<e>zeu să-ĭ iarte greşalile, acum şi în vèci. Amin".

Ms. 2024. Sec. XVIII (1729); 269 ff. 18 × 14,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi unele iniţiale sînt scrise cu roşu. Vinietă la f. 268^{v}. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

2. *Cronica Ţării Romîneşti de Radu Greceanu.*

f. 198^{v}: „Şi acestea sîntu scrise prin osteneala lui Stan logofeţelul ot dum<nealui> Iordache Creţulescul v<e>l dvor<nic>, la l<ea>t 7239" <1731>*).

Ms. 1350. Sec. XVIII (1731); 408 ff. [*1–394^{v}, 403–404^{v}*]; 19,5 × 14 cm. Scriere cursivă. Unele titluri şi iniţiale sînt scrise cu roşu.

Ţara Romînească

3. *Molitvenic.*

f. 58^{v}: „<. . . . .>. Şi aşa s-au în[n]ceputŭ aceasta dupre limba slovenească pre limba rumînească, cu nevoinţa sfinţii sale preacuviosului părinte chir Ioanichentie, nastavnecul s<fin>t<e>i lavri Dolgopolscoi.
<I>ară acum s-au scris prin osteneala celui mic şi plecat Stan logofeţelul de la dumnealui Iordache Creţulescu, vel dvornicŭ, dumisale Danciului, logofătul za divan, în zilele prealuminatului şi în[n]ălţatului domnului nostru Io Grigorie Ghic<a> voevod, fiindu cursul anilor de la Adamŭ 7243 <1734>, în luna lui dech<e>m<vrie> 23 dni".

Ms. 2003. Sec. XVIII (1734); 58 ff. 21 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

4. *Minunile Maicii Domnului.*

Ms. 5457. Sec. XVIII (prima jumătate); 266 ff. [*42–264^{v}*]; 18 × 13,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Iniţiale ornate la ff.: 73, 115, 203^{v} ş.a.

STAN (Pr.) **Transilvania**
Holbav-Braşov

Minunile Maicii Domnului.

Nu avem indicaţie specială de copist. Dar textul manuscrisului este scris de mîna popii Stan din Holbav, care semnează o interesantă rela-

*) Însemnarea de mai sus a fost copiată, împreună cu întregul text al Cronicii şi în ms. 5463, f.192^{v}.

tare asupra ciumei din anul 1756 ce s-a abătut asupra satelor: Holbav, Codlea, Poiana Mărului ș.a., relatare ce se găsește la f. 133^{r-v} și care se închee astfel: <. . . . .> „Și am scris eu popa Stan din Holbav, ca să nu să uite”.

Ms. 2178. Sec. XVIII (mijloc); 137 ff. [$1^{v}-2^{v}$, $8-137^{v}$]; 19,5 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile și inițialele sînt scrise cu roșu. Frontispicii în peniță la ff.: 1^{v}, 25, 42 ș.a. Numerotație originală a filelor.

STĂNCESCU (CONSTANTIN). **Moldova**

Fénélon, Întîmplările lui Telemac.

f. 2^{v}: „1772, ĭuni<e> 20, s-au început a se scrie de Co<n>s<tan>d<in> Stăncesc<u>”.

f. 105^{v}: „1772, avgust 2, au luat sfîrșit de scris această carte”. Mai jos: „Această carte s-au scris,după cum să vedi, cu osîrdiĭa și toată cheltuiala robul<ui> lui Dumnăzău Iordachie Darie, biv vel pah<arnic>, ispav<nicul> ținutului Neamțului, în anul de la întruparea Domnului 1772, avg<us>t 2, de Co<n>s<tan>di<n> Stăncesc<u>”.

Ms. 342. Sec. XVIII (1772); 106 ff. [$2-105^{v}$]; 30 × 20,5 cm. Scriere cursivă. Numerotație originală a filelor. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

STANCIU (Pr.) **Țara Romînească** *București*

1. *Cronica domniei lui Nicolae Mavrocordat.*

f. 2: „Leatopisețŭ întru carele să coprinde domnia dintîi și de a doao din Țara Moldovei a mărirei sale prealuminatului nostru domnu Io Nicolae Alexandru *Mavrocordat* <adaus de altă mînă> voevod, carele iaste alcătuitŭ de Nicolae Costin vel log<ofăt> feciorul lui Miron Costin, ce-au fostŭ logofăt mare și domnia dintîi și de a doao iară a măriei sale din Țara Rumînească tocmitŭ și așezatŭ de Radulŭ Popescu ce-au fostŭ vornicŭ mare, coprinzindŭ și alte lucruri ce s-au întîmplatu p<r>intr-alte părți într-acĕste domnii ale măriei sale, carele l-amŭ scris eu, popa Stancĭul de la bisĕrica Tuturor Sfinților dinŭ București, în luna martie în 20 de zile, văleat 7230” <1722>.

Ms. 58. Sec. XVIII (1722); 195 ff. 29,5 × 20,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile și inițialele sînt scrise cu roșu. Frontispicii colorate la ff.: 2, 3, 8 ș.a. Numerotație originală a filelor. Legătură veche în piele.

Țara Romînească *București*

2. *Letopisețul Țării Moldovei de Miron Costin.*

f. 189^{v}: „Ĭulie 9, 7231 <1723>. Sfîrșitŭ și lui D<u>mn<e>zeu laudă. Ostenitor la scrisul aceștii cărți, Stancĭul ierei din București de l<a> Toț<i> Sf<i>nții”.

Ms. 2715. Sec. XVIII (1723); 190 ff. [$2-189^{v}$]; 32 × 21,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, inițialele, anii și trimiterile marginale sînt scrise cu roșu. Numerotație originală a filelor. Legătură veche în piele.

Țara Romînească *București*

3. *Pravila lui Vasile Lupu.*

f. 1^{v}: „Carte rumînească de învățătură de la Pravilile înpărătești și de la alte giudĕțe, tălmăcită den limba elinească pre limba rumînească și tipărită cu porunca lui Vasilie voevod, domnul Țărîi Moldovei la Ĭașŭ în Mănăstirea Trei Sfetitelĭu, la anulŭ de la H<risto>s 1646, iarŭ acumŭ cu porunca măriei sale domnului nostru Io Nicolae Alexandru voevodŭ, domnul Țării Muntenești pentru treaba și învățătura a ĭubitŭ fiĭului măriei sale beizadea Constandinŭ, s-au scris, precum să vĕde de popa Stancĭul de la bisĕrica Tuturorŭ Sfinților la București, la anul de la întruparea lui H<risto>s 1724, luna lui noemvrie 21 de zile, întru alŭ șaselea anŭ dinŭ a doao domnie a măriei sale din Țara Muntenească”.

Ms. 1253. Sec. XVIII (1724); 188 ff. [$1^{v}-15^{v}$, $18-188^{v}$]; 28,5 × 20 cm. Scriere cursivă. Titlurile și inițialele sînt scrise cu roșu. Frontispicii colorate ff.: 1^{v}, 2, 16 ș.a. Numerotație originală a filelor. Legătură veche în piele.

Țara Romînească *București*

4. *Cronica domniei lui Nicolae Macrovordat.*

f. 32^{r-v}: „Leatopisețŭ întru carele să coprinde domni[i]a dintîi și de a doa dinŭ Țara Moldovei a măriei sale prealuminatului nostru domnu Io Nicolae Alexandru voevod, carele iaste alcătuitŭ de Nicolae Costinŭ, velŭ logofătŭ, feciorulŭ lui Miron Costinu ce-au fostŭ logofătŭ mare și domni[i]a dintîi și de a doa iară a măriei sale dinŭ Țara Rumînească, tocmitŭ și așezatŭ de Radulŭ Popesculŭ ce-au fostŭ vornic mare, coprinzîndŭ și alte lucruri ce s-au întîmplatŭ p<r>intr-alte părți, într-acĕste domnii a măriei sale, carele l-amŭ scrisŭ eu popa Stancĭul de la bisĕrica Tuturorŭ Sfinților, în scaunul domniei, în București. Ĭulie 12 zil<e>, văleatŭ 7233 <1725>”.

Ms. 1299. Sec. XVIII (1725); 363 ff. [$3-16$, $31-41^{v}$, $47-263$, $266-354^{v}$]; 20,5 × 14,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile și inițialele sînt scrise cu roșu. Frontispicii colorate la ff.: 3, 5, 31 ș.a. Numerotație originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească
Bucureşti(?)

5. *Cronici moldoveneşti.*

Ms. 37. Sec. XVIII (prima jumătate); 319 ff. [*1–5, 8, 11, 17–18, 40, 43, 89, 94, 103,106, 109, 153–154, 159, 164, 205, 210, 315–319 sînt albe*]; 21 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff.: 12, 58, 67ᵛ ş.a. Numerotaţie originală a filelor, începînd cu 17.

Ţara Romînească
Bucureşti

6. *Theofilact arhiepiscopul Bulgariei, Tîlcul Evangheliilor.*

Ms. 1467. Sec. XVIII (prima jumătate); 401 ff. [*aproximativ 1ᵛ–85ᵛ, 88–243ᵛ, 245–254*]; 33 × 22 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi unele trimiteri marginale sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească
Bucureşti

7. *Minunile Maicii Domnului.*

Ms. 1830. Sec. XVIII (început); 118 ff. [*8–117*[; 20,5 × 14,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească
Bucureşti (?)

8. *Molitvenic.*

‹Credem că manuscrisul a fost copiat la începutul activităţii cunoscutului dascăl›.

Ms. 2337. Sec. XVIII (început); 112 ff. [*1–103ᵛ*[; 21 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească
Bucureşti (?)

9. *Fragmente din Istoria paralelă a Ţării Romîneşti şi a Moldovei de Axinte Uricariul.*

Ms. 2591. Sec. XVIII (prima jumătate); 436 ff. [*aproximativ 347–360, 363–435ᵛ*]; 30 × 20,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

10. *Theofilact arhiepiscopul Bulgariei, Tîlcul Evangheliilor.*

Ms. 3314. Sec. XVIII (prima jumătate); 372 ff. [*f. I-a liminarăᵛ–341ᵛ, 343–372*]; 33,5 × 22 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi unele trimiteri marginale sînt scrise cu roşu. Laviuri reprezentînd pe sfinţii Evanghelişti Marcu şi Ioan la ff.: 80ᵛ şi 220ᵛ. Frontispicii în peniţă şi iniţiale ornate la ff.: 81ᵛ, 221 şi 222. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

11. *Letopiseţul Ţării Romîneşti.*

Ms. 3443. Sec. XVIII (prima jumătate); 83 ff. 21 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Unele titluri şi iniţiale sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 1. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească
Bucureşti (?)

12. *Cronica domniei lui Nicolae Mavrocordat.*

Ms. 4225. Sec. XVIII (prima jumătate); 324 ff. 19,5 × 14 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff.: 96ᵛ, 103, 217 ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

13. *Tîlcul Apocalipsului sf. Ioan Teologul.*

Ms. 4286. Sec. XVIII (început); 130 ff. 23 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi unele trimiteri marginale sînt scrise cu roşu.

Ţara Romînească

14. *Cronici moldoveneşti şi munteneşti.*

Ms. 5367. Sec. XVIII (prima jumătate); 401 ff. 31 × 21 cm. Scriere cursivă. Unele titluri şi iniţiale sînt scrise cu roşu. Numerotaţia originală a filelor începe cu 861, iar de la f. 38 este reluată cu 1. Legătură veche în piele.

STANISLAVICI (IONIŢĂ).

Ţara Romînească

Rugăciuni.

f. 36: „Această sf‹î›ntă cărticică ce iast‹e› de rugăciuni peste toate zilele, de rugăciuni spre folosul fieştecăruia creştin, am scos-o de pe tipar[i], în zilele prealuminatului şi preaîn[n]ălţatului nostru domnŭ, Io Co‹n›standin Nicolaie Caragea voievod.

Şi am scris-o dumnealui, logofătului Ion Bălteanul, ot Tîrgu-Jiĭului, eu nevrě‹d›nicul Ioniţă sin popa Dobre Stanislavii ‹sic› la luna lui ghen‹arie› 22, 1783.

f. 77^{v} : „Şi me rogŭ, fraţilor, orice greşală veţ<i> afla într-însa, sau în slove, sau în cuvinte, să îndreptaţi<i> cu du<hu>l blendĕţălor şi să nu mă puneţ<i> în ponoslu, ca şi Înpăratul cerescŭ să iarte şi să vă blagoslovească; că cum nu poat[r]e să răsară şi să crească iarba fără roao, aşa nici omul a fi fără greşală”.

Ms. 1855. Sec. XVIII (1783); 77 ff. [*3—77*^{v}]; 15,5 × 10 cm. Scriere cursivă. Titlurile iniţialele şi unele indicaţiuni sînt scrise cu roşu, sau cu negru şi roşu (jumătate de cuvînt negru, jumătate roşu, ca de exemplu, la ff.: 55^{v}, 58^{v} ş.a.). Frontispicii colorate la ff.: 4, 23^{v}, 36 ş.a. Iniţiale ornate la ff.: 9^{v}, 24^{v}, 26 ş.a. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

STANOVICI-VOINESCU (Pr. GHINEA). **Ţara Romînească**

Miscelaneu: Întrebări şi răspunsuri, Cronologie, Reţete medicale, Trepetnic ş.a.

f. 58: „Mes<e>ţa avgust 1 zi, 1747”. În criptogramă: „Eu popa Ghinia i dascal”.

ff. 87^{v}—88: „M<e>s<e>ţa mart<ie> 15, 1748. Sfinţi<i>lorŭ voastre, cinstiţ<i> preoţ<i>, diĭacon<i>, ipodiĭaconi, dascali, ceteţ<i> şi cîntăreţ<i>, ori care vă veţ<i> întîmpla a ceti pre această Epistolie, să vă bucuraţ<i> întru D<o>mnul pururea şi orice veţ<i> afla zmintitŭ, ori în slove, ori în cuvinte, îndreptaţ<i> cu duhul blîndĕţilorŭ, nepuindu-ne în ponos; că n-au scris mînă de înger[i], ci au scris mînă zidită de Dumnezeu dinŭ ţărînă. Că precum nu poate fi ceriul fără norŭ nice odată, aşa şi scrisoarea fără zminteală.

Şi H<risto>s să vă păzească cu bl<a>gosloveniĭa Sfinţii Sale, în vĕci. Amin. 1748”.

f. 113: „Писах аз <=am scris eu> erei Ghinea Stanovici Voinescu, dascalul căpălnaş, fratele dascalului Ştefan din Craiova, nepotul preasfinţii sale răpăosatului, întru fericire, părintelui episcopului Damaschin ot Rîmnic. Mes<e>ţa martie 30 d<ni>, 1748”. <Întreaga însemnare, exceptînd datele copierii, este criptografiată>.

Ms. 3806. Sec. XVIII (1747—1748); 146 ff. [*19—113*^{v}]; 15 × 10 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff.: 19, 58^{v}, 72^{v} ş.a. Iniţiale ornate la ff.: 58^{v}, 64^{v}, 72^{v} ş.a. Legătură veche în piele.

STÎRCE (ŞTEFAN). **Moldova**

1. *Letopiseţul lui Nicolae Costin.*

f. 255^{v}: „Slavă Unuĭa în Troiţă proslăvit D<u>mnezeu, Carele mi-au ajutat după început de am văzut şi sfîrşitul.

1784, ghenuari<e> 26, de bine voitor[i] [a] ĭubitului cetitor[i] eu Ştefan Stîrce, carele am scris. Ştefan Stîrce”.

Ms. 338. Sec. XVIII (1784); 257 ff. [*6—8*^{v}, *10—255*^{v}]; 33,5 × 22,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Iniţiale ornate la ff.: 10, 20^{v}, 24 ş.a. Numerotaţie originală a filelor.

Moldova

2. *Povestirea lui Tarlo.*

f. 1: „Poartă prĕ care deşchizindu-o cetitoriul va afla întru lucrare toate acĕle ce norocul şi întîmplările au pricinuit lui Tarlo şi prietenilor săi la nenorocita şi fericita[a] lor stare. Istorie ithicească şi interesătoare care s-au tălmăcit di pe limba franţuzască în cea moldoviniască, în zilele preaîn[n]ălţatului şi luminatului domnu, mărie sa Alexandru Ioan Mavrocordat şi pentru întîĭa domniĭa la scaonul Moldavii, la anul de la Hristos 1786.

Scrisu-am eu ĭubitoriul de ostenĕle, prin silinţa şi alcătuire<a> dreptii mĕle, Ştefan Stîrce”.

f. 269: „De bine voitoriu a<l> ĭubitului cetitoriu, eu Ştefan Stîrce am scris”.

ff. 269^{v}—270: „Această carte ci să numĕşte Tarlo, [care] este prea de mare zăbavă unui cetitori ce va vrea ca să o citiască. Şi am început-o a o scriĭa de la le<a>t 1786 dechemv<rie> 1, întru cea dintîi domnie a mării sale Alexandru Ioan Mavrocordat v<oe>vod; şi la 3 zile a<le> lunii lui dechemv<rie> i-au venit mazilie carile au domnit un an şi 11 luni aice în scaon Moldovii şi domniĭa aceştii ţări a luat-o mărie sa Alexandru Ioan Ipsilant v<oe>vod. Şi cînd am agĭunsu eu la sfîrşitul cărţii aceştiĭa, unde dumn<i>alor veliţii boeri şi toată ţara făcea gătire mării sale Alexandru Ioan Mavrocordat vo<evo>d şi-l aştepta din ceas în ceas ca să purceagă la Ţarigrad după obiceiul domnilor vĕchi.

<. . . . .> Iar carte<a> aceasta am scris-o pentru însuş<i> trebuinţa mea şi cini mi-ar lua-o fără ştire, sau fără voĭa mea, să fiĭa blăstămat de domnul Dumnezeu şi de Preacurata [a] Sa Maică şi de 12 slăviţ<i> Apostoli şi de 318 sfinţi părinţi de la Soborul Nichĕi<i> şi de mine în vĕci niertat.

1787 ghenuarie 27, Ştefan Stîrce.”

f. 270^{r-v}: „La zi întîiu a lunii lui dechemv<rie> am făcut începire la scris şi iar într-această lună i-am făcut şi sfîrşitul.

Însă n-am stătut numai pe scrisoare ce am înpărţit în trei părţi, adecă o parte făce<a>m întîiu slujba stăpînului, al doile<a> p<r>intre slujba stăpîniască m-am apucat de scrisoare pentru ca să nu mă abat la lucrur<i> necuvioase; iar al triile, prea puţină vrĕme îm<i> rămânea de odihnă; şi iată dar că nu-m<i> rămânea vrĕme de a mai cugeta la alte lucruri nefolositoare”.

Ms. 25. Sec. XVIII (1786—1787); 272 ff. [*1—270*^{v}]; 23 × 16 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi unele iniţiale sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

Moldova

3. *Cronica domniei lui Nicolae Mavrocordat.*

f. 230 : „S-au scris de mine, carele sînt iscălit mai gios. 1791, ghenuarie 16. Ștefan Stîrce".

Ms. 239. Sec. XVIII (1791); 230 ff. 30,5 × 21 cm. Scriere cursivă. Numerotație originală a filelor. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

Moldova

2. *Cronici moldovenești.*

Cf. Ms. 115, f. 208^v :" Di pe acest leatopisăț am scris eu trĕi letopisăță în zile<le> luminatului și preaîn[n]ălțat<ului> domnu, mărie sa Alexandru Ioan Mavrocordat [v]voevod. 1786, avgust 4. Ștefan Stîrce".

Sec. XVIII (1786); scriere cursivă.

STOIAN DE LA ANTIM. Țara Romînească *București*

1. *Miscelaneu: Mîna lui Damaschin, Pascalie, Crugul lunilor, Evangheliile de peste an ș.a.*

ff.: 5, 53^v,78, 93 : „St<o>ian".

f. 13^v : „De Stoian v<ăta>v (?) de l<a> Anthim. Fev<ruarie> 11 dn<i>, l<ea>t 7264, 1756. <Anul de la Hristos este scris și cu cifre arabe>.

f. 65^v : „De Stoi[i]an de l<a> Anthim în București. 7264, 1756, fevruar<ie> 14".

<Mențiunea este făcută și în limba greacă>.

f. 96 : „De Stoi[i]an . . . (?) de la Anthim".

Ms. 5662. Sec. XVIII (1756); 96 ff. [*5—96*]; 32,5 × 22 cm. Scriere cursivă. Titlurile, inițialele și unele sublinieri ale copistului sînt scrise cu roșu. Textul filelor 66—96 este așezat pe două coloane. Frontispicii colorate și inițiale ornate la ff.: 5, 15 și 35^v.

Țara Romînească

2. *Theotocarion.*

f. 81 : „1757. St<o>ĭan".

f. 246^v : „St<o>ĭan". 1757. Anul copierii mai este menționat la ff.: 2, 7^v, 56 și 66.

Ms. 1395. Sec. XVIII (1757); 272 ff. [*2—120^v, 128—271^v*]; 26 × 19,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, inițialele și indicațiunile tipiconale sînt scrise cu roșu. Frontispicii în peniță și inițiale ornate la ff.: 2, 8, 40^v ș.a. Legătură veche în piele.

Țara Romînească *București*

3. *Octoih.*

f. 89 : „De Stoian de la Anthimu s-au scris. 1758, 1758 <cu cifre arabe> sept<e>m<vrie> 1 dn<i>".

f. 100 : „De Sto[i]ianu de l<a> Anthimŭ.

Sfîrșit și lui D<u>mn<e>zeu slavă. 7267, 1758 <cu cifre arabe>, sept<emvrie> 1 dn<i>".

Ms. 2909. Sec. XVIII (1758); 104 ff. [*3—100*]; 21,5 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, inițialele și indicațiunile tipiconale sînt scrise cu roșu. Frontispicii colorate la ff.: 3, 14^v, 25 ș.a.

Țara Romînească *București*

4. *Cronici moldovenești: Nicolae și Miron Costin.*

f. 294^v : „Pînă aicea s-au scris dupre izvodul răposatului Miron Costin, ce-au fostŭ logofăt mare.

Scrisu-s-au acestŭ Leatopisețŭ după altul moldovenescu asĕmenea, la anii de la zidirea lumii 7273, iară de la mîntuirea lumii 1765, iunie 14 d<ni>, ostenitorĭu fiind scrisorii Stoĭanŭ buc<ure>șt<eanu> de la Anthim. 1765, 7273, iuniu 14.

Slavă lui Dumnezeu, Celui ce mi-au aju[tu]tat după început de am ajunsu și sfîrșitul aceștii cărți".

Ms. 236. Sec. XVIII (1765); 300 ff. 30 × 20 cm. Scriere cursivă. Titlurile și inițialele sînt scrise cu roșu. Frontispicii colorate la ff.: 1, 5, 27 ș.a. Inițiale ornate la ff.: 1, 5, 48^v ș.a. Numerotație originală a filelor. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

Țara Romînească

5. *Miscelaneu teologic: Eshatologie, Legenda Duminecii, Legenda sf. Sisoe ș. a.*

ff. 28 și 45 : „Псал <=a scris> Stoian de la Anthim".

Ms. 473. Sec. XVIII (mijloc); 122 ff. [*1—62*]; 15 × 10,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile și inițialele sînt scrise cu roșu. Frontispicii colorate la ff.: 9, 28^v, 46 ș.a. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

STRĂTILĂ (DASCĂLUL). Țara Romînească *Vîlcotești-Rîmnicul-Vîlcea*

Miscelaneu: Cele 12 Vineri mari și Gromovnic.

f. 6^v : „Aceste 12 Vineri mari ce sînt într-un anu, care creștin le va ține bine, cu post și cu curățenie și cu rugăciune și cu milostenie, nu va fi dus la judecată sufletul lui.

Şi am scris <eu>, dascal Strătil<ă> din le<a>t 1795, fev<ruarie>5”.
f. 23 : „Întru sfîrşit. Şi s-au scris de smeritul Strîtilă, fii<n>d dascal la Vîlcoteşti.

Şi orice greşală veţi afla ĭartaţi şi înd<r>eptaţi cu duhul blîndeţilor, nepuindu-mă în ponos, fi<i>nd că am scris de pe nişte trătaji nescrişi bine ; şi mai ales nimene<a> nu este a fi făr<ă> de poticnire.

Le<a>t 7306, de la H<risto>s 1798, april<ie> 19”.

Ms. 3248. Sec. XVIII (1795–1798); 27 ff. [*1–26*^{v}]; 17 × 10,5 cm. Scriere curivă. Frontispiciu în peniţă la f. 9. Iniţiale ornate la ff. : 22^v şi 24.

STROE (COPILUL). **Ţara Romînească**

Cuvinte ale sf. Efrem Sirul şi Rugăciune către Maica Domnului.

ff. 375–376^v : „Cu nici un chip de slujbă nu sînt vrĕdnic a mă arăta în[n]aintea D<o>mnului mieu I<isu>s H<risto>s, fără cît cu această puţin<ă> începătură de posluşanie. Fiindu-mi poruncit <de> sfinţiĭa sa părintele egumenul Ştefan, <i>er<o>monah ot Bistriţă i mie nevrĕdnicului întru cei mai mici, Stroe copilul, fără simţire de osteneală m-am nevoit de am scris această sfîntă carte ce să chiamă a lui s<vea>t<î>i Efrem Harapul, în zilele bl<a>gocestivului creştin şi de H<risto>s ĭubitorĭu domnŭ Io Co<n>standin Basarab Brancoveanul voevod, fiind mitropolit preasfinţitul chir Theodosie, la leatul de la zidirea lumi[e]i 7208, iar de la spăseniĭa lumi[e]i, 1700.

Predoslovie cătră pravoslavnicii şi bunii cetitori.

Rog pre sfinţiile voastre, cinstiţ<i> părinţi şi pre dumneavoastă de bună rudă născuţ<i> boĭari şi pre dumneavoastră ĭubiţilor întru H<risto>s fraţi, pravoslavnicilor creştini, carii sînteţ<i> născuţ<i> întru limba noastră rumînească, să pri[i]miţ<i> această a noastră puţină osteneală dupre cuvîntul înţeleptului Sirah, precum zice în cartea lui în 33 de capete grăind : A toate răutăţile învaţă pre om lenivirea.

Derept acĕĭa şi noi, puind în[n]aintea cuvîntului stăpînului nostru I<isu>s H<risto>s pentru sluga cea lĕneşă, carele luînd tălantul dintru mîna domnu-său, n-au vrut să lucrĕze cu dînsul, ci l-au îngropat în pămînt, o, ĭubiţilor cetitori, socotit-am ca să nu cază şi asupra noastră judecata cea straşnică, care s-au zis slugei ace<le>iĭa, precum mărturisĕşte Mathei, bunul vestitorĭu în 23 de capete grăind : Luaţ<i> pre această slugă lĕneşă şi-l aruncaţ<i> întru-ntunĕrecul cel înpărţit.

Sfîntul Ieronim şi sfîntul Ioan Zlatoustŭ, dascalii besĕrecii noastre ce<le>i pravoslavnici, tîlcuind acĕste cuvinte, zic că tălanţii aceştea sînt darurile care să dau de la D<u>mnezeu oamenilor. Şi această socoteală şi chibzuială fiind întru inima mea, cu ajutorĭul Acelui ce petrĕce mai pe de<a>supra ceriurilor şi întru mărirea cea vĕcinică, Părintele făcătorĭul vĕcilor şi a tuturor faptelor, apucatu-m-am şi eu şi cu multă osîrdie am nevoit şi o am scris, însă cu toată cheltuĭala [a] cinstitului părinte egumenul ot Bistriţă, chir Stefan <i>er<o>monah<ul>.

Iar pre dumneavoastră, pravoslavnicilor cetitori, cu umilinţă vă rog ca, de veţ<i> afla nescare lunecături întru lucru<l> acesta al nostru, au cuvînt neplinit, au vreo slovă roşie nepusă, să nu ne blestemaţ<i>, ce ca neşte fii ai sfintei besĕreci, cu duhul blîndĕţelor să îndireptaţ<i> şi să nu ne puneţ<i> întru ponos ; ci ertaţ<i> că şi noi sîntem oameni den pămînt făcuţ<i> şi asĕmenea pătimaş<i> şi ţinuţ<i> de slaba fire, carele nu lasă pre nici un omŭ fără greşală a rămînea.

Iar pre cît am putut cu nevoinţă am lucrat şi precum am aflat în izvod aşa am şi scris întru sfînta şi d<u>mnezeĭasca Mănăstire Bistriţa, unde iaste hramul cinstitei Adormiri a preasfintei stăpînei noastre Născătoarei de D<u>mnezeu şi pururea Fecioarei Mariei şi unde să odihnescŭ cinstite<le> moaşte ale preacuviosului părintelui nostru Grigorie Decapolitu<l>.

Şi iar vă rog, pravoslavnicilor cetitori, să ertaţ<i>, ca şi sfinţiilor voastre şi dumneavoastră să dobîndiţ<i> ertare de la Domnul nostru I<isu>s H<risto>s, al Căruĭa dar şi milă şi noi ne rugăm Sfinţiei Sale să fie cu sfinţiile voastre şi cu dumneavoastră pururea.

Precum dorescŭ să sosească la vadul cel cu adăpostire, carii sînt bătuţ<i> de valuri întru luciul mării, aşa am dorit şi eu ca să sosescŭ la sfîrşitul sfintei cărţi<i> aceştiĭa.

Slavă lui D<u>mnezeu, Celui ce ne-au ajutat după început <de> am ajunsŭ şi sfîrşitul”.

Ms. 2608. Sec. XVII (1700); 387 ff. [*1–376*^{v}, *378–387*]; 28,5 × 19,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 384. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele, restaurată la cotor.

STURZE (DASCĂLUL VASILE). **Transilvania**

1. *Ceaslov şi Octoih.*

f. 175^v : „Această carte scris-am eu Vasilie dascalul mold<o>vanul, cîndŭ am şezut la Mănăstire la Plosca la Hinidorŭ, pre sama popei lui Simon, cînd au şezud <sic> în Mada*).

Scris-am cîndŭ au fostŭ Bl<a>g<o>veşteniĭa luni după Paşti şi era frig şi nemţii în ţară ; cîndŭ au mersŭ ficiorul lui Apafi Mihaĭu craĭul Arde<a>lului la Beci. Vl<ea>t 1695, april 11 dn<i>”.

f. 257 : „**Конец гласово Ӣ съ еуглъскими. Из многогрѣшнїи** <= sfîrşitul glasului 8 cu cîntările evanghelicești. Eu multpăcătosul> Vasilie Sturze, s<i>nŭ Badĭul ot Mold<o>va. Vl<ea>t 1693, 15 dn<i>”.

Ms. 1838. Sec. XVII (1693); 269 ff. [*21–26*^{v}, *31–269*^{v}]; 18 × 13,5 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor.

*) Sat lîngă Hunedoara.

Transilvania

2. *Slujebnic şi Octoih.*

f. 104^v : „1696”.

Ms. 712. Sec. XVII (1696); 276 ff. 19 × 15 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff. : 3^v, 66^v, 104^v ş.a. Iniţiale ornate la ff. : 2, 22, 66^v ş.a. Numerotaţie originală a filelor pînă la 193.

Transilvania

3. *Liturghier.*

f. 38^v : „Scris-am <eu> dascalul Vasilie Sturze mold<ovanul>. **Рож.** <=de la Naştere> 16<9>9, sep<temvrie> 1”.

f. 71 : „Scris-am eu dascalul Vasilie Sturze mold<ovanul>. **Рож.** <=de la Naştere> 1699, sep<temvrie> 19”.

f. 89^v : „Scris-am această sv<î>ntă Liturghiĭa dascalul Vasilie Sturze moldovanul, cînd au întunecat soarele, în luna lui septe<m>vrie în 13 zil<e>, <1699>. Să să ştiĭa”.

Ms. 707. Sec. XVII (1699); 127 ff. [*1–126^v*]; 19,5 × 14,5 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 90. Iniţiale ornate la ff.: 2, 3^v, 5 ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

Transilvania
Stracoş-Oradea

4. *Ceaslov.*

f. 271 : „Sfîrşitul glasurilor. Az Vasilie Sturze Bad<iul> mold<ovanul> **Писал оу село стракъш. Рож.** ҂аѱа, ав. ї <=am scris în satul Stracîş. De la Naştere 1701, august 10>.

f. 283 : „**Писал** <=am scris> Vasilie Sturze Bad<iul> mold<ovanul>. **Рож.** <=de la Naştere> 1701, m<e>s<e>ţa av<gust> 13, **ѹ село** <=în satul> Stracîş”.

f. 298 : „Scris-am eu dascalul Vasilie Sturze Bad<iul> mold<ovanul> cînd am şezut în sat în Stracîş. Să sĭă ştie. **Рож.** <=de la Naştere> 1701, m<e>s<e>ţa avgust 16 dn<i>”.

f. 357^v : „Scris-am eu dascalul Vasilie Sturze mold<ovanul>, cîndŭ am şezut la Stracîş. **Рож.** <=de la Naştere> 1701, av<gust> 22”.

f. 365 : „**Писал** <=am scris> dascal Vasilie Sturze Bad<iul> mold<ovanul>, **оу сел.** <în satul> Stracîş. **Рож.** <=de la Naştere> 1701, oc<tomvrie> 1”.

f. 373 : „Dascalul Vasilie Sturze Bad<iul> mold<ovanul>. **Рож.** <=de la Naştere> 1701, oc<tomvrie> 10. **Пис. оу Стракъш**” <=scris în Stracîş>.

Ms. 706. Sec. XVIII (1701); 379 ff. 19 × 15 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Iniţiale ornate la ff. : 12, 15^v, 26^v ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

Transilvania
Stracoş-Oradea

5. *Liturghier.*

f. 57 : „Scris-am eu dascalul Vasilie Sturze mold<ovanul> în sat în Stracîş. **Рож.** <=de la Naştere> 1701, ĭul<ie> 30”.

Ms. 4160. Sec. XVIII (1701); 118 ff. 18 × 15 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff. : 57,60, 102 ş.a. Iniţiale ornate la ff. : 3^v, 5, 15 ş.a. Numerotaţie originală a filelor.

Transilvania

6. *Liturghier.*

f. 1 : „Sv<î>nta şi d<u>mn<e>zăiasca Liturghiĭa < . . . . > sco<a>să pre limbî rumîneascî, ce să cîntî fărî diaconŭ. **Рож.** <= de la Naştere> 1704, ghen<arie> 14”.

f. 99 : „Scris-am eu dascalul Vasilie Sturze mol<dovean>. 1704, fev<ruarie> 24.

Ms. 4164. Sec. XVIII (1704); 105 ff. 20 × 15,5 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Chenar în peniţă la f. 1. Iniţiale ornate la ff. : 3^v, 5, 24 ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Banat
Utvin-Timişoara

7. *Minei.*

f. 11 : „ **Рож.** <=de la Naştere> 1705, ĭuni<ie> 17 dn<i>. **Пис. оу** <=a scris la> Luca Telecŭ la Temişvara”.

f. 320^v : „1705, ĭun<ie> 13 dn<i>, **оу село** <=în satul> Luca Telec.

f. 396 : „Scris-am eu Sturze, cînd <am> şezut în pădure la Utfin. 1706, ma<i> 9 dn<i>”.

Ms. 3107. Sec. XVIII (1705); 396 ff. [*1–320^v, 323–394^v, 396*]; 20 × 14 cm. Scrierea imită tiparul Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff. : 1, 320^v, 323 ş.a. Iniţiale ornate la ff. : 1, 72^v, 109^v ş.a. Numerotaţie originală a filelor, pînă la f. 117. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

Banat
Nădab-Arad

8. *Octoih.*

f. 109^{v} : „Sfîrşitul <celor> optŭ glasuri. **Рож.** <=de la Naştere> 1714, ghen<arie> 6 dn<i>".

f. 122^{v} : „În Nădab, 1714 ghen<arie> 21".

f. 218^{v} : „Sfîrşitul Ohtaĭului pre săptîmânî. **Рож.** <=de la Naştere> 1706, ghen<arie> 17. **Пис. оу Лѹк Телек, да се знати** <=am scris în Luc Telec. Să se ştie>. Vasilie Sturze d<a>sc<a>l mold<ovanul>".

Ms. 4214. Sec. XVIII (1706) ; 234 ff. 18,5 × 13,5 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff. : 3, 123, 141 ş.a. Legătură veche în piele.

Banat
Sîntandrei-Timişoara

9. *Miscelaneu teologic: Pravilă bisericească, Acatistul Maicii Domnului ş.a.*

f. 123^{v} : „Cu mila şi agiutorĭul lui D<u>mn<e>zău am svîrşit cele 7 Taine a besĭaricii ; precum am aflat şi în cea tiparnică a mitropolitului Varla<a>mŭ din Ţara Moldovei de la Suceavî, aşa am şi scris.

Pentru acĕĭa mă rog sv<i>nţiilor voastre părinţi duhovnici şi preoţi carii veţi ceti pre aceastî sv<î>ntî Pravilă şi veţi afla ceva greşit, mă rog m<o>l<i>tvelor voastre nu blă<s>tămaţi ce îndireptaţi cu d<u>h<u>lŭ blîndeţelor ; că decît mi-au fostŭ putinţa, eu am nevoit cu toată osîrdiĭa.

Şi am scris în sat în Sîntu Andreaş, lîngî Temişvara, în vrĭamĭa cînd [a] s-au rădicat Curuţii lui Racolţi Fre<n>ţŭ pe nimeţi şi era răutatĭa mare în Arde<a>l ; şi la Crişul Negru şi cîmpiĭa Ghiulei era pustiĭatatĭa.

Şi eu dascalul Sturze încă am fost fugit în Ţara Turcului în <S>întŭ Anŭdriaş, cîndŭ era cĭuma cĭa marĭa şi au murit în Sîntŭ Andreaş 366 de suflete ; şi în to<a>tî Ţara Temişvarei. Să s<e> ştie. **Рож.** <=de la Naştere> 1708, ĭunie 22".

f. 175 : „Sfîrşitul slujbei de la Pitedesetniţe <sic>. **Писал** <=a scris> Vasilie Sturze mold<ovanul>. **Рож.** <=de la Naştere> 1708, mai 23, **ѹ село** <=în satul> Sîntŭ Andrĭaş".

f. 197^{v} : „Sfîrşitulŭ Acathistului. **Рож.** <=de la Naştere> 1708, mart<ie> 24, **оу село** <=în satul> Manaştur".

f. 203^{v} : „Sfîrşitul canunului al tuturoru sf<i>nţilorŭ. **Писал многгѣшнїи** <=a scris multpăcătosul> Vasilie Sturze mold<ovanul>. **Рож.** <=de la Naştere> 1708, mar<tie> 26, **оу село Монашор, бли града Темишвараскаго ; да се знати** <= în satul Mănăştur, aproape de oraşul Timişoara ; să se ştie>. Atunce au început a muri de cĭumă în Sîntŭ Andriaş şi într-alte sate. Să să ştiĭa".

Ms. 713. Sec. XVIII (1708) ; 210 ff. 19,5 × 14,5 cm. Scrierea mită tiparul. Unele iniţiale şi indicaţiuni tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff. : 1, 12^{v}, 65 ş.a. Numerotaţie originală a filelor.

Transilvania

10. *Strastnic.*

Ms. 708. Sec. XVIII (început) ; 58 ff. [*2–58^{v}*] ; 20 × 16 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispiciu colorat la f. 1. Iniţiale ornate la ff. : 3, 16, 22 ş.a. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

Transilvania

11. *Cele şapte Taine.*

Ms. 709. Sec. XVIII (început) ; 188 ff. [*1–130^{v}*] ; 19,5 × 15 cm. Scrierea imită tiparul. Unele iniţiale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff. : 8^{v}, 41^{v}, 61^{v} ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

Transilvania

12. *Cele şapte taine.*

Ms. 3564. Sec. XVIII (început) ; 117 ff. 20 × 14,5 cm. Scrierea imită tiparul. Unele titluri şi iniţiale sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

S. H.

Transilvania

Ioan Moshos, Livadă duhovnicească.

f. 121^{r-v} : „Sfîrşitul cu ajutorĭul lui D<umne>zeu a cărţii lui Ioan[n]ŭ Moscu care să numĕşte Livada d<u>hovnicească (metaforicĕşte). Într-acest chip să înţelĕge că, precum din livadea cea bine înflorită cu tot fĕlĭul de flori, albinele multe fĕlĭuri de dulceţi strîng şi adună roadă dulce în stupina cea pemintească, aşadară şi cei ce vor citi această carte din vieţile sfinţilor, ca din nişte flori vor culĕge roadă d<u>hovnicească şi îndeletnicire spre a petrĕce viĭaţă singuratecă, care săvîrşindu-o cu plăcĕre d<umne>zăĭască în locul ce<le>i peminteşti, va dobîndi înpărăţiĭa cea cerească.

Această carte s-au aflat în vivlioteca părinţilor celor vechi, sau scriitorilor bisericeşti, în tomul al doilea grecĕşte şi latinĕşte ; şi fiindcă grecĕşte nu să afla cu numărul întreg, precum iaste latinĕşte şi văzîndu-să rîvna sfin<ţiei sale> păr<intelui> Ştefan Ioanovici ot Bolgarseg*), fiind

*) Scheii Braşovului.

preot la această sfîntă bisĕrecă ce iaste hramul sfînt<ului>, făcătorĭului de minuni Nicolae, că pohtĕşte a fi întrĭagă, nevoindu-să foarte mult şi preaosfinţitul episcopul de la Cernavoda, chiriu, chir Neofit întîmplîndu-să a fi la Braşov din întîmplarea vremilor, fiind <în> oaste turcii cu moscali<i> la acĕle ţări fiind acea oaste şapte ani, pîn<ă> iar s-au făcut pace; care acest preacuvios episcop au fost tălmăcitor la limba grecească de s-au scris [de s-au scris] de acest cuvios preot, fiind silitor[i] la limba latinească şi dum<nealui> chir dascal Radul Duma, de s-au putut desăvîrşit a să tălmăci pe limba rumînească.

Şi eu, citind la această carte şi văzînd lucru preacuvios, m-am îndemnat şi o am scris. 1777, ianuar 27. S. H. 1777, ian<uarie> 27 <a doua însemnare de an şi zi este scrisă cu caractere chirilice>.

ff. 128—129ᵛ: „Sfîrşit şi lui D<umne>zeu, Celui slăvit în Tr[r]oiţă, Tatălui şi Fiĭului şi Sfîntului D<u>h, slavă, cinste şi închinăciune, Amin, care mi-ĭau ajutat de am scris această carte cu vieţile sfin<ţilor> pus<t>-nici, care s-au tălmăcit de pre limba grecească pre limba rumînească şi fiind osîrditor[i] păr<intele> Stefan Ioanovici ot Bolgarseg, de o au scris ca să aibă pomenire vĭacinică.

Nu iaste lucru mai cuvios şi vrĭadnic de laudă, decît a ĭubi oarecine învăţătura şi a avĭa osîrdie la cĕle folositoare. Precum înpăratul Eghipetului, Potolomei Filadelfiĭa, fiind foarte cu mare osîrdie întru stăpînirea sa ca să lase vreo pomenire vrĭadnică de laudă, după sfîrşitul vieţii sale şi aşa avînd silinţă au strînsŭ o sumă mare de cărţi, ca la 40 de mii, cu de tot fĕlĭul de învăţături; mai în urmă s-au sfătuit cu sfĭatnicii săi, fiind toţ<i> filosofi, ce lucru ar face să fie mai vrĭadnic de laudă [şi aşa], sfĭatnicii săi l-au sfătuit ca, de s-ar putea face, să să tălmăcească Bibliĭa de pă limba ovreĭască pe limba elinească.

Şi pentru aceasta foarte s-au bucurat şi avînd multă silinţă s-au isprăvit (precum scrie la istoriĭa înpărăţii sale) şi aceasta au rămas o pomenire vĭacinică întru toate neamurile şi limbile.

Bine ar fi cînd s-ar sili toţ<i> care au dar de la D<umne>zeu ca să poată şi pe alţii a-i învăţa, mai vîrtos care au darul preoţii<i>. Numai <că> să vĭade un lucru necuvios la neamul nostru; că foarte puţini sînt care au avut şi ar putea avĕa silinţă a învăţa pe alţii la cĕle folositoare şi vrĭadnice de pomenire. Că întîĭu la acest oraş ce să numĕşte Bolgarseg, ce iaste lîngă cetatea Braşovului la acest oraş iaste o bisĕrecă ce iaste hramul Sfînt<ului> Nicolae, făcătorĭul de minuni, care această bisĕrecă s-au zidit la anul 1492; de la acea vrĕme pîn<ă> acum la anul 1777 nu să află ca să fie fost din preoţii care au fost la această sfînta bisĕrecă mai mulţi decît trei care ar fi avut osîrdie a tălmăci şi a scrie cărţi, care sînt la tribuinţa şi slujba bisĕrecii, ca să poată înţelĕge norodul în linba lor cea rumînească.

Cîn<d> mai <î>nainte vrĕme au fost tot cărţi pe limba sîrbească, iar de vr<e>o cîţ<i>va a<n>i încoace s-au început a să da în stambă cărţi bisericeşti în limba rumînească, care acĕle cărţi s-au tipărit în Ţara Rumînească şi Ţara Moldavii, fiind osîrduitori prinţipii acestor ţări şi arhipăstorii bisĕrecii de s-au dat în stambă pentru înţelĕgerea neamului ru-

mînescŭ, nu mai puţin folosŭ arată, neavînd osîrdie neamul nostru a să îndemna la mai multe şi a să spori, precum să află la alte limbi, că au osîrdie la învăţătură şi a dobîndi pomenire şi laudă.

Numele acestor trei preoţi ce au fost la această sfîntă bisĕrecă: cel dintîĭu protopop Radul Tîmpea, ce s-au pristăvit la anul 1742, mai 14; al doilea, păr<intele> Theodor, fiĭul prot<o>pop<ului> Florea Bîra, ce s-au pristăvit la anul 1742, ian<ua>rie 5; al treilea păr<intele> Stefan Ioanovici, care acum să află cu viĭaţă. Aceşti trei au fost, care după aceasta pre carii îi va orîndui D<umne>zeu la această vrednicie să-i luminĕze şi să-i întărească întru pravoslavnica credinţă şi a paşte turma cea cuvîntătoare, precum ĭubĕşte D<umne>zeu şi pre tot norodul pravoslavnic să-i luminĕze cu D<u>hul Său cel sfînt şi a păzi toate poruncile Sale. Amin.

Anul 1777, ian<uarie> 30 <anul este scris şi cu cifre chirilice>. S. H.".

Ms. 2481. Sec. XVIII (1777); 132 ff. 22 × 17,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Paginaţie originală cu cifre arabe. Legătură veche în piele.

ŞERBAN (Pr.). **Moldova**

Cîrjă arhierească.

f. 475: „Sfîrşitŭ şi lui D<u>mn<e>zău mărire. Şărban iereysŭ".

Ms. 1271. Sec. XVIII (a 2-a jumătate); 475 ff. 32,5 × 22 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Desen la f. 19ᵛ. Frontispiciu în peniţă la f. 20. Paginaţie originală. Legătură veche în piele.

ŞERBAN (?) (Pr.). **Ţara Romînească**

Liturghier.

f. 89: „Şi s-au scris întru a dăao <sic> domnie a mări<i> sale Io Alexandru Moruz v<oe>vod, în anul de l<a> H<risto>s 1799, april 15 zile".

Mai jos: „1799. Pop<a> Şe<rb>a<n>? prot<opop>, fiind întru al noaosprăzecilea an scris al pr<o>topopiei mele, ce neschimbat am fost prot<o>pop.Şe<rb>a<n> pro<to>p<op>".

Ms. 1384. Sec. XVIII (1799); 89 ff. 32,5 × 22 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Numeroase miniaturi, frontispicii şi iniţiale ornate, copiate după ms. 1790. Legătură veche în piele.

ŞOIMESCU (LOGOFĂTUL IONIŢĂ). **Ţara Romînească**

1. *Miscelaneu: Vămile văzduhului, Istoria luării Ţarigradului, Istoria risipirii Ierusalimului ş.a.*

f. 70ᵛ: „Slavă lui Dumnezeu în Troiţă, Celui ce mi-au ajutat şi am şi săvîrşit acestea pînă aici, cu ajutor şi cu daru<l> Său şi cu mila Sa. Eu păcătos robul lui Dumnezeu Nec<u>lae log<o>f<ă>t<ul>, ca să-mi fie pentru pom<e>nerĕ. 1789, avg<us>t 24".

f. 71 : „Această sfîntă şi dumnezeiască carte ce să coprinde întru sine-ş<i> viĭaţ<a> preacuviosulu<i> părintelui nostru Vasilie cel Nou şi Învăţătura a dooă de muncile maicii (?) focului şi de viĭaţ<a> de veci şi de fericita viĭaţa veacului ce va să fie şi de plata sfinţilor, o am scris-o eu păcătos robul lui Dumnezeu, cel mai jos numit, cu ajutor şi cu daru<l> şi cu mila lui Dumnezeu, ca să-m<i> fie pe<n>tru pomenirea mea şi a părinţilor miei, în veci. Şi dum<nea>v<oastră>, pragoslavnici <sic>, creştin<i>, cei ce vă veţ<i> întîmpla o <sic> o ceti şi veţ<i> găsi niţcareva <sic> cuvinte sau slove, sau niţcareva încurcături la scrisoare, să nu blestemaţ<i>, nici să ponosluiţ<i>, ci să îndreptaţ<i> şi să ertaţ<i> ca şi milostivu<l> Dumnezeu să vă erte pre voi. Nec<o>lae log<o>f<ă>t sin Ursachie. 1789, avg<us>t 24".

f. 144^{v} : „Aceasta este scoasă rum<î>neşte dup<ă> elinica, care şi eu am scris-o del<a> cel ce-au scos aceasta. Nic<o>l<ae> log<o>f<ă>t<ul>. 1789, sept<em>v<rie> 15".

Ms. 1817. Sec. XVIII (1789); 280 ff. [*1–144^{v}*]; 20 × 14,5 cm. Scriere cursivă. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească
Muscel

2. *Constantin Cantacuzino, Istoria Ţării Romîneşti.*

ff. 357^{v}-358 : „Pînă aici întru acestaş chip s-au scris de mine, cel mai jos iscălit, întru cea de Dumnezeu hărăzită a doa domnie a luminatului şi preaînălţatului nostru domnŭ al Ţări<i> Rumîneşti Io Mihail Constand<in> Suţul v<oe>v<o>d, în vremea cînd să afla dum<nea>lui Scarlat Drugănesc<u>, biv vel stol<ni>c, isprav<ni>c la Sud Muşce<l> şi eu log<ofă>t la dum<nea>lui, la anu<l> de la naşterea Domnului nostru I<isu>s H<risto>s 1792, oct<om>v<rie> 4 i proci. Ion<i>ţă log<o>f<ă>t Şoimesc<u>".

Ms. 441. Sec. XVIII (1792); 360 ff. [*1–358*]; 21 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

Ţara Romînească

3. *Miscelaneu*: *Slujba sf. Dimitrie de la Basarabov, Slujba sf. Stelian, documente ş.a.*

f. 4 : „Slujba părintelui Dimitrie de la Basarabov, care să prăznueşte în 27 de zile ale lui oct<om>v<rie>, care s-au alcătuit de preasfinţiĭa sa părintele mireon chir Filaretu (afară din canoanile şi din tropare de la falite <sic>), în zilile prealuminatului şi preaîn[n]ălţatului şi preabunului oblăduitor <şi> domnu a toată Ţara Rumînească, Io Alexandru Ioan Ipsilant voev<o>d, cu blagosloveniĭa şi cu toată cheltuĭala a preasfinţitului mitropolit al Ungrovlahii, chiriu chir Grigorie.

Şi s-au şi tipărit în sfînta Mitropolie a Bucureştilor, la anul mîntuiri<i> 1779, în luna lui martie, fiind ostenitor la acest sfîntu lucru[l] Stanciul".

f. 26^{v} : „La leat 1820 am fost şi eu sîrguitor la scoaterea aceştii slujbe, dup<ă> cea din tipar filadă. Ioan Şoimescu biv polc<ovnic> za siimen<i>, iar din botezu Necolae".

f. 44 : „Această slujbă s-au scos dup<ă> cea adevărată din tipar filadă greceasc<ă> şi rumîneasc<ă> ce să află la biserica de la Chiţorani de dîn sus de Bucov, unde este hramul sfîntului Steliĭanŭ. 1820, aprilie. Ioan polc<ovnicul> Şoimescu".

Copistul mai semnează la ff. : 108^{v}, 150, 177^{v}, 180^{v} şi 183.

Ms. 1588. Sec. XIX (1820); 187 ff. [*1–26, 28–81, 83–92, 94–114, 117–123, 149–187^{v}*]; 23,5 × 17 cm. Scriere cursivă. Unele iniţiale sînt scrise cu roşu.

Ţara Romînească

4. *Miscelaneu*: *Slujbe religioase şi documente de la începutul sec. XIX, pînă la 1825.*

f. 43^{v} : „Această slujbă s-au scos dupe ce<a> adevărată din tipar filadă greceasc<ă> şi rumîneasc<ă>, ce să află la biserica de la Chiţorani, unde este hramul Sfîntului Stelianŭ, de mine Necolae sin Ursache pe numele din botezu , iar pe numele politicesc sînt iscălitu Ioan polc<ovnicul> Şoimesc<u>".

Copistul semnează şi la f. 63.

Ms. 1820. Sec. XIX (început); 128 ff. [*1–10^{v}, 12–22^{v}, 25–88^{v}, 90–128^{v}*]; 22 × 18 cm. Scriere cursivă. Iniţialele sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor cu cifre arabe, reluată la f. 96.

ŞTEFAN (DASCĂLUL). **Transilvania**

1. *Praznicar.*

f. 1 : „Anthologhionŭ, adecă floare cuvintelor. Această cartĕ să cheamă Prăznicarĭŭ, întru carile sîntŭ toate sluj<b>ele peste totŭ anul.

Şi am pusŭ totŭ în rîndŭ întîi Canonulŭ Troicinicului şi Octoihulŭ, apoi Sveatilnile cu Ev<an>g<he>leschiile, apoi Tropare, Troicinice pe 8 glasuri, care să cîntă în postulŭ cel mare, dimineaţa, la al<e>luia şi sluj[e]bele toate dinŭ Mineĭŭ şi din Triodŭ toate şi din Penticostar, adecă ce vei căuta toate afla-vei, întru acesta chipŭ aşăzatŭ şi alcătuitŭ de mine, cel mai micŭ între dascali, Ştefan dascal moldavschi . . . . . <ilizibil>. Leato 7246, H<ri>s<to>va 1738, m<e>s<e>ţa sept<emvrie> 10".

ff. 1^{v}-2^{v} : „Cuvîntŭ cătră cetitori. Pred<o>sloviĭa.

O, ĭubitorĭule de D<u>mnezeu şi înţelepţite de Sf<î>nta Troiţă şi întru pravoslavie crescutŭ, cetitorĭule, ştim că în multe sf<i>nte scripturi ne învaţă D<u>mnezeu să cercăm scripturile, ca să ne înţelepţim. Pentru aceasta zice singur D<o>mnulŭ H<risto>s la sf<î>nta Ev<an>g<he>liĭa, unde zice : Cercaţi scripturile şi le ispitiţi, că cu dînsăle veţi afla vi[i]aţa

vĕcinică. Şi iarăşi : Fîntîna încuĭată şi izvorulŭ nearătatŭ de amîndoao părţile iaste lipsă celor ce o dorescŭ pre ĭa şi însetează după dînsa.

Aşa iaste, o ĭubitulŭ mieu cetitorĭu şi la neamulŭ nostru, acestŭ romînescŭ ; că ar vrea creştinulŭ deacă să adună în sobor, adecă în sf<î>nta besĕrică, să-ş<i> îndulcească sufletulŭ său din cuvintele vieţii şi să ĭa ceva învăţătură ca se folosească şi pre altulŭ. Iară elŭ aude prorocestvuindŭ în[n]tr-alte limbi şi grăind sîrbĕşte. Omulŭ, necum să înveţe ceva, să se folosească, ce să duce tristŭ şi nu poate să dobîndească ce dorĕşte sufletul lui. Pentru aceasta grăĭaşte marele Pavel Apostol : Mai bine aşŭ voi cinci cuvinte pe limba mea, ca şi pre altulŭ să-l învăţŭ şi să-l folosescŭ, decîtŭ cinci mii de cuvinte în limbă streină.

Pentru aceasta, o ĭubitulŭ mieu cetitor, am scris această carte ce să cheamă Prăznicarĭu, întru carele sîntŭ toate slujbele anului încheĭatŭ, pe limbă romînească, încă foarte deşchis şi luminat în limbă romînească, cu multă trudă şi cu multă osîrdie. Că prin bogate locuri am umblatŭ stringînd izvoadele de prin ţărî şi am scris ; că nu este numai de pre o carte ce-sŭ de pre 4 cărţi : din Octoih, din Mineĭu, din Triod, din Pinticostarŭ şi am strînsŭ din toate ; precum stringe albina mĕre de prinŭ toate florile, ca să fie de treaba oamenilor în lume, aşa eu am strînsŭ mĕre din toate florile ; adecă am scris de prin multe izvoade, trudind şi ostenind, cum D<u>mnezeu ştie, ca să se îndulcească sufletele creştinilor den cuvintele vieţii şi totŭ în limba noastră ceastă romînească, foarte luminatŭ alcătuită şi aşăzată.

Deci, o ĭubiţii miei cetitori, or<i> unde veţi găsi greşală or[r]i în slove or<i> în cuvinte, mă rog să îndreptaţi cu d<u>hulŭ blîndeţelor, nepuindu-mi în ponosŭ ; că precum s-au zis mai susŭ, că din multe cărţi s-au scris şi foarte grăbindu-mă, n-am pututŭ scrie bine, să facŭ slova bună. Pentru aceasta ertaţi, iară nu blestemaţi. Ca <să> fie D<o>mnulŭ H<risto>s cu voi cu toţi, fraţilor. Aminŭ.

Al dumilorvoastre mai mic şi plecatŭ , Ştefan dascal moldovschi.

Şi s-au scris carte<a> aceasta, ce să cheamă Prăznicarĭu, în Ţara Ardealului şi prin bogate locŭri. 7246, 1738 <sic>, m<e>s<e>ţa sept<emvrie> 10 dni".

f. 81^{v} : „Săvîrşitulŭ şi plinitulŭ Ohtoihului, cu D<u>mnezeulŭ sf<î>ntulŭ.

Anii 1736, iară di la zidirea lumii le<a>t 7245 <sic>. Scris-am eu Ştefan dascal muldoveanul".

În criptogramă : „Cîndŭ am fostŭ la Vinţu<l> (?) di Josŭ, scris-am eu Ştefan din Moldova".

f. 286^{v} : „Ştefan. Sfîrşitulŭ slujbei Paştilorŭ".

f. 426 : „Această cartĕ, ce să cheamă Prăznicar peste tot anulŭ şi din Triod şi Pinticostar, totŭ pe romînie, am scris eu Ştefan dascal din Dragumirĕşti".

Ms. 138. Sec. XVIII (1736–1738) ; 584 ff. 20,5 × 15 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Chenar în peniţă la f. 1. Frontispicii colorate la ff. : 45^{v}, 105, 138^{v} ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

Transilvania
Turda

2. *Octoih şi Antologhion.*

f. 60 : „Ştefanŭ dascal am scrisŭ aicea".

f. 110^{v} : „Scris-am eu[u] Ştefanŭ dascal. Ştefan".

f. 227^{v} : „Scris-am eu, Ştefanŭ dascal marĕ, moldoveanŭ. 1742, 7250, m<e>s<e>ţa april 2 zile".

f. 251^{v} : „Scris-am eu, Ştefan dascal moldoveanŭ din Dragumireşti, cînd am fost în Ţara Ardealului, în ţinutul Turdii. 1742, 7250, luna lui martiĭa 8 zile".

f. 264 : „Ştefan dascal mare. 1742".

f. 290 : „Scris-amŭ eu Ştefanŭ dascal, cînd am fost în Ard<e>al, în Ţara Ungureas<că>, dinŭ Muldova. Vleat 7251, 1742 <sic>".

Ms. 4851. Sec. XVIII (1742) ; 329 ff. 32 × 20,5 cm. Scrierea imită tiparul. Iniţialele şi unele indicaţiuni tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff. : 5, 12^{v}, 16^{v} ş.a. Iniţiale ornate la ff. : 44, 45, 46 ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele, restaurată.

Transilvania
Braşov

3. *Triod — Penticostar.*

f. 96^{v} : „Scris-am eu Ştefanŭ dascalŭ moldovanŭ".

f. 102^{v} : „Scris-am eu Ştefan dascal moldoveanul, fiind în Braşovŭ. Vleatŭ 7251, 1742 <sic>. Mai miculŭ şi plecatulŭ Ştefan dascal, pururea ostenitorĭul cătră scrisoare".

Ms. 4852. Sec. XVIII (1742) ; 204 ff. [*1–203*^{v}] ; 32 × 20,5 cm. Scrierea imită tiparul. Numeroase iniţiale sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff. : 1, 25, 39 ş.a. Numerotaţia originală a filelor o continuă pe cea a manuscrisului 4851, copiat tot de dascălul Ştefan. Legătură veche în piele, restaurată la cotor.

ŞTEFAN (DASCĂLUL).

Ţara Romînească
Bucureşti

Miscelaneu : Fragment din Alexandria ş.a.

f. 128^{v} : „Această carte chemată <Alixăndrie este> a lui ierei Ştefan ot Colţĭa. 1780.

ff. 128^{v}–129 : „Cî<n>d [am] eram eu Ştefan da<s>cal la Bucureşti, la M<ănăstirea> Colţi<i>, 1780, de învăţam carte de pomană la Ioan da<s>cal<ul>".

Ms. 575. Sec. XVIII (1780) ; 199 ff. [*aproximativ 120–132*^{v}] ; 20 × 16 cm. Scriere cursivă.

ȘTEFAN (DIACONUL). **Moldova**

Miscelaneu filosofic: fragmente din opera stoicului Epictet ș.a.

f. 120v : „Și am scris eu smeritul și mai micul între diacon<i> Ștefan. Și umbla velet 1785".

Ms. 27. Sec. XVIII (1785); 121 ff. [*1—120v*]; 23 × 16 cm. Scriere cursivă. Unele titluri și inițiale sînt scrise cu roșu. Frontispiciu în peniță la f. 14.

ȘTEFAN (DIACUL). **Transilvania** *Bociu-Cluj*

Liturghier.

f. 38 : „Stefan diacŭ <în criptogramă>, **ѡт село** <=din satul> Vima".

f. 71 : „Stefan diac" <cu caractere latine>.

f. 93 : „Slavă și laudî lui D<umne>zău, Unuĭa întru sv<î>nta Tro<i>țî îi dăm, Carele bine au voit după început de văzuĭu și sfîrșitul cărții aceștiĭa ce să zice Lit<u>rghie.

Iară pre tine, pravoslavnice cetitorĭule, cu umilințî te rog ca, de vei afla nescare greșituri în lucrul acesta alŭ mieu să nu blastămi, ce cu blîndĕțe îndereptĭază și plinĭaște; pentrucă și eu sintŭ om păcătos, asĕminĭa cu neputințî ținut de slaba fire, carĭa nu lasî pre nice un om a rămînĭa fără greșalî. Ce iară te rog iartî [iartî], pravoslavnice cetitorĭule, ca și tu să dobîndești ertăcĭune de la D<o>mnulŭ nostru I<isu>s H<risto>s, al Căruĭa darŭ și milî și eu mă rog Lui să fie cu tine pururĭa.

Мсца април еі дны, въ лѣтъ ×зсдї ѡт създаніе мирꙋ, а ѡт рождество Хво ×аѱѕ <=luna aprilie 15 zile, în anul 7214 de la facerea lumii, iar de la nașterea lui Hristos 1706>. Scris-am eu Ștefanŭ di[i]ac de loc din Vima.

Scris-am în sat în Boci. **Хвала въ вѣки** <=laudă lui Dumnezeu în veci>. Aminŭ".

Ms. 1352. Sec. XVIII (1706); 94 ff. 19 × 14,5 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile inițialele și indicațiunile tipiconale sînt scrise cu roșu. Frontispiciu în peniță la f. 2. Inițiale ornate la ff.: 11v, 51v, 55v ș.a. Numerotație originală a filelor. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

ȘTEFAN (DIACUL). **Țara Romînească (?)**

Miscelaneu: Spiță de neam și Rînduiala tîrnosaniei.

f. 52 : „Și am scris eu Ștefan di[i]ac ot Cișme la anii 1787".

Ms. 2656. Sec. XVIII (1787); 54 ff. 22,5 × 16 cm. Scriere cursivă. Titlurile, inițialele și indicațiunile tipiconale sînt scrise cu roșu.

ȘTEFAN (IEROMONAHUL). **Țara Romînească** *Măn. Bistrița*

1. *Cazanii.*

ff.1-10 : „Această carte ce întru dînsa sînt scrise Cazaniile duminicilor a tot anul, datu-o-am de pomeană sf<i>ntei Mănăstiri Coziei eu, Stefan <i>er<o>monah, ca să fie de cetanie în sf<î>nta Mănăstire, în zilele mitrop<o>litului chir Theodosie. M<e>s<e>ța ĭul<ie> 30 dn<i>. L<ea>t 7196 <1688>.

Iar cine s-ar ispiti a o dezlipi den sf<î>nta Mănăstire, acela să fie dezlipit de fața lui D<u>mn<e>zeu și la înfricoșatul județ să-i fie Maica Sf<i>nții sale pîrîș. Amin".

f. 338v : „Stefan eclis<iarh> ot Mitrop<olie>".

f. 470v : „Stefan <i>er<o>monah<ul>, eclis<iarh> ot Mitrop<olie>".

f. 473v : „A sf<i>ntei Mănăstiri Cozii, dată pentru pomeana de cuviosul întru ieromonah<i> chir Stefan <e>clisiarhul ot Mitropolie. M<e>s<e>ța ĭuli<e> 30 dnî.L<ea>t 7196 <1688>".

f. 3. liminarăv, de altă mînă : „Acea<s>tă Căzanie esti a Cozii <. . .> scrise de Ștefan <i>er<o>monah ot Cozia, ig<umen> ot Bistriți. I am iscălit eu ig<umenul> ot Cozia. Mihail ig<umen> ot Cozia.L<ea>t 7232 <1724>".

Ms. 2672. Sec. XVII (1688); 473 ff. 21 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile și inițialele sînt scrise cu roșu. Numerotație originală a filelor. Legătură veche în piele.

Țara Romînească *Măn. Bistrița*

2. *Fragmente dintr-o Psaltire slavo-romînă.*

f. 6v : „Scrisu-s-au aceast<ă> sf<î>ntă carte de mine mult păcătosul Stefan, <i>er<omonah>, fiind eg<u>m<en> la Bistr<i>ț<a>. L<ea>t 7205 <1697>".

f. 463v : „Mărirĕ lui Dumn<e>zeu, Unuĭa în Troiț<ă>, carel<e> dă sfîrșitul a tot lucrul ce s<e> încĕpe spre folosul omenescŭ. **Конец съ Бгом. Аминъ**" <=sfîrșit cu Dumnezeu. Amin>.

Ms. 2644. Sec. XVII (1697); 481 ff. [*aproximativ 5—177v, 392—409v, 430—463v, 476—478v*]; 22 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlul și inițialele sînt scrise cu roșu. Legătură veche în piele.

Țara Romînească

3. *Cazanii.*

f. 208v : „Stefan <i>er<o>monah".

Coperta a II-a interioară : „Această carte iaste a lui Stefan ier<o>m<o-nahul>, ig<u>m<en> ot Bistriţi <sic> 7220 <1712>".

Ms. 4648. Sec. XVII (sfîrşit); 208 ff. [*118–208*^{v}]; 30,5 × 20,5 cm. Scriere cursivă. Unele titluri şi iniţiale sînt scrise cu roşu. Numerotaţia originală a filelor continuă numerotaţia cărţii *Cheia înţelesului*, tipărită la Bucureşti în 1678 şi care precede manuscrisul. Legătură veche în piele.

ŞTEFAN (LOGOFĂTUL). **Ţara Romînească** *Bucureşti*

Cronici moldoveneşti şi munteneşti.

ff. 6—7 : „Acest leatopiseţ iast<e> scris cu osteneala mea, in zilele lui Nicolae vod<ă> Caragea, la l<ea>t 1782. Şt<efa>n log<ofă>t".

f. 191^v : „Scris de Ştefan log<ofă>t ot Creţ<u>lescul. Mart<ie> 1, 1785. Şt<efa>n log<ofă>tu<l>".

Ms. 340. Sec. XVIII (1782); 212 ff. [*2–191*^{v}]; 30 × 20 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 6. Paginaţie originală. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

ŞTEFAN (PAHARNICUL). **Moldova**

Învăţături creştineşti.

f. 84^v : „Aceas[s]tă carte, ce iaste întru ĭa frumoasă învăţături creştineşti, am scris<-o> eu, Stefan păh<arnicul>".

Ms. 134. Sec. XVIII (mijloc); 85 ff. [*2*^{v}*–84*^{v}]; 20,5 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff. : 2^v, 3^v şi 5. Legătură veche în piele.

ŞTEFAN (Pr.). **Transilvania**

Fragment de Ceaslov.

f. 42 : „Scris-<a>mŭ e<u> pop<a> Ştefan ot Molosigŭ>*) lăcuitorĭu în Leta cea Mare*), lui popa Gheorghie din Pociaĭu*) în zilel<e> lui Racoţi Frĕnţu, cîndŭ să făcusă toată Curuţă**). **Рож. Хд** <= de la naşterea lui Hristos> 1706".

Ms. 2301. Sec. XVIII (1706); 42 ff. 19 × 14,5 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispiciu colorat la f. 11^v. Iniţiale ornate la ff. : 4, 5, 6 ş.a.

---

*) Localităţi aşezate între Huedin şi Oradea.
**) Aluzie la victoriile lui Francisc Ràkoczi asupra Habsburgilor.

ŞTEFAN (Pr.). **Transilvania**

Liturghier.

f. 66 : „**Писал многгрешнiи ієреи Стефан w⟨т⟩ Сънбошаг, близъ место Попмезъ8. Лета Гсдне нашего Іс. Хс. и списи мира × а\/гл, месца** <sic> **мартїе д**" < = A scris multpăcătosul preot Ştefan din Sînboşag*), lîngă localitatea (?) Popmezău*). Anul de la Domnul nostru Iisus Hristos şi izbăvirea lumii 1730, luna martie 4>.

f. 110^v : „Eu popa Stefan dinŭ Sîmboşagŭ".

f. 114 : „Scris-am în anul de la zidire<a> lumii 7238, indic<tion> 8, cru[n]gu<l> so<a>relui 14, a<l> lunii 18, temelie lunii 21, de la întrupare<a> lui H<risto>s 1730".

f. 129 : „Aceasta Pashalie o amŭ scos du pre Pashalie rusască, care o au tipărit de la H<risto>s 1615, care-i acum de 115 a<n>i de atunce; şi aceasta umblă pe le<a>t de slove şi nu s<ă> soverşeşte.

Slavă şi cinstă şi închin<ă>cĭune dămŭ lui Dumnezău deplin, Carile ne-<a>u agiutatŭ din <în>ceputŭ de amŭ agiunsŭ şi soverşit în pace".

Ms. 4133. Sec. XVIII (1730); 149 ff. 20 × 15,5 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff.: 29^v, 67, 91^v ş.a. Iniţiale ornate la ff. : 6, 7^v, 9 ş.a.

ŞTEFAN (Pr.). **Ţara Romînească**

Pomelnicul Schitului Comanca.

f. 9^v : „Пс. <= a scris> p<o>p<a> Şt<e>f<a>n. Fev<ruarie>4 dn<i>, 7256 <1748>".

Ms. 2213. Sec. XVIII (1748); 46 ff. [*aproximativ 2–9*^{v}*, 13, 18, 19*^{v}*, 21-24, 26-29*]; 18 × 14 cm. Scriere cursivă şi cu majuscule. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff. : 2, 13 şi 27.

TĂUTU (IONIŢĂ). **Moldova**

Istoria lui Erotocrit.

f. 128^v : „Această carte s-au scris de mini în zîlele preluminatului domnul nostru Io Alexandru Ioan Mavrocordat v<oe>vod, la vele<a>tu<l> Naştiri<i> 1785, avg<us>t 15; iară comandir[i] Bucovini<i>, Inţănbergŭ gheniral maior.

Această carte s-au scris de Ioniţă Tăutul".

Ms. 158. Sec. XVIII (1785); 128 ff. 23 × 18,5 cm. Scriere cursivă.

---

*) Localităţi în regiunea Oradea.

TEODOR (DIACUL). **Transilvania** *Saca-Oradea*

Miscelaneu: Pascalie şi Cazanii.

f. 66ᵛ : „Sfîrşitŭ şi lui D<u>m<ne>zeu mărire. Scris-am eu diacŭ Thiodor den Saca. Avgustu 2, ani 1735".

f. 96 : „De spre tipar amu scrisŭ".

Ms. 701. Sec. XVIII (1735); 150 ff. [*53–66ᵛ, 81–150ᵛ*]; 15 × 9,5 cm. Scrierea imită tiparul. Unele titluri şi iniţiale sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor, începînd cu f. 82.

TEODOR (Pr.) **Transilvania** *Daneş-Sighişoara*

Ilie Miniat, Piatra smintelii.

Cf. Ms. 2499. f. I-a liminară : „Această carte ce să chiamă Piatra smintěli<i>, o am prepus cu de a doa scrisoare, eu, cel mai jos numit, din scrisorile cinstitului dascal Radu Duma, cîntăreţul de la Braşoş <sic> în Schei în anul 1781 ap<rilie> şi am dat de o au legatŭ un sas în Sighişoară, în preţ 3 duci. Şi am şi însemnat aici, ca fieşte cine ce va ceti aici să ştie a cui au fost şi ĭaste cartea aceasta.

Dară cine o ar înstreina în chip de furtişag de la mine, sau din ogrăzile měle, acela alt blăstăm să nu aibă fără să nu-l rabde D<o>mnul D<u>mnezeu, în toată viaţa lui, nici să vază moartea pîn<ă> nu va umbla tot pedestru pe la toate locurile acělea pe unde s-au făcut săboarele acele scrise în lăuntru cărţi<i> aceştia; apoi să fie ertat şi de mine şi <de> D<u>mnezeu. Amin.

Smeritul preot Theodor. Daneş. Namesnic neuni<ţi>lor. 1784, mai 3 zil<e>".

Sec. XVIII (1781).

TEODORACHE (SIN GHEORGHE LUCA). **Ţara Romînească** *Bucureşti*

Pilde filosofeşti.

f. 76ᵛ : „Ostenitorĭu scrisorii <este> Theodorache sin Gheorghie Luca, log<ofătul> ot mah<alaua> lui Lucacĭu, hramul sfîntului Nicolae. 1784, ghen<a>r<ie> 18".

f. 94ʳ⁻ᵛ, de altă mînă : „Să să ştie că astă carte cu sfinte şi dumnezeeşti minuni şi învăţături s-au scris de mîna lui Theodorache sin Gheorghe dinu mah<a>laoa Lucaci<u>lui, din zilile răp<osa>t<u>lui întru fericire, mării sale Nicolae Ioan Caragea v<oe>vod, la leat 1784, ghen<a>r<ie> 18 şi s-au legat cu cheltuiala Lucăi, log<ofe>ţ<el> de div<a>n, în zilile

mării sale Nic<o>lai Petru Mavrogheni v<oe>vod, la leat 1787 <. . . . . >" Semnează : „Luca log<ofe>ţ<el> de div<a>n".

Ms. 1125. Sec. XVIII (1784); 96 ff. [*4ᵛ–76ᵛ, 79–93ᵛ*]; 18,5 × 13 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi unele iniţiale sînt scrise cu roşu. La f. 4ᵛ este desenată stema Ţării Romîneşti, iar la f. 76ᵛ o femeie, cu balanţa în mînă, simbolizează dreptatea. Frontispiciu în peniţă la f. 5. Legătură veche în piele.

TEODORACHE (LOGOFĂTUL). **Moldova (?)**

Calendarul tipărit de Mihail Strilbiţchi la Iaşi, în anul 1785.

f. 99 : „Scris după tiparĭu, întocmai cum să vede, de Theodorache log<ofă>t<ul>".

Ms. 2640. Sec. XVIII (sfîrşit); 99 ff. 22,5 × 16 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi inţialele sînt scrise cu roşu. Sînt copiate, în cerneală şi gravurile reproduse de Mihail Strilbiţchi. Legătură veche în piele.

TEODORACHE (LOGOFĂTUL DE DIVAN). **Ţara Romînească**

Vieţi de sfinţi.

f. 116 : „Să ertaţi unde veţi găsi greşală, fiindcă afară din cele ce am greşit eu, cum am văzut pe altă carte, care mi s-au dat de către plătitorĭu, asemenea am scris şi eu.

Al cititorilor prea plecat, Theodorache log<ofăt> za divan".

f. 103. Sub stema Ţării Romîneşti găsim anul copierii : „1792".

Ms. 119. Sec. XVIII (1792); 117 ff. 30 × 20 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff. : 1, 15, 30 ş.a. Iniţiale ornate la ff. : 1, 15, 30 ş. a. Legătură veche în piele.

TEOFAN (MONAHUL). **Ţara Romînească**

Calist şi Ignatie Xanthopol, Îndreptar pentru călugări.

f. 155ᵛ : „Vrědnic de milă călugăr cu numele Theofan scară aşază a d<u>mnezeeştilor da[ra]ruri, pre care cercarea au făcut-o cunoscută purtătorilorŭ de D<u>mnez<e>u".

Ms. 703. Sec. XVIII (sfîrşit); 157 ff. [*1–155ᵛ*]; 20 × 14,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, unele iniţiale şi însemnările marginale sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 1. Numerotaţie originală a filelor. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

TEOFAN (MONAHUL).

Moldova
Măn. Secul

1. *Exaimeron.*

f. 1 : „Exaimeronŭ, adecă tîlcŭ la cĕle şase zile ale Facerii şi deosăbitŭ cuvîntŭ pentru facerea raĭului, alŭ celui întru sfinţi părintelui nostru Vasilie cel Mare, arhiepiscopulŭ Chesariei Cappadochiei, acum întîĭu scoasă de pre limba ellinească pre limba rumînească, de cuvioşiĭa sa ieromonahul şi di dascalul chir Ilarion în sfînta Mănăstire Neamţul, care prinŭ blagosloveniĭa preacuvioşiei sale chirŭ Paisie, stareţul [a] aceştii sfinte Mănăstiri, s-au prescris ĭubitorĭului de D<u>mnezeu şi celui întru tot plin de multa rîvnă şi dorire a aceştii sfinte cărţi, dumisale marelui clucerŭ Dimitrachi Vîrnav şi cinstitului şi a tot sf<întul> sobor şi al nostru prea ĭubitŭ duhovnicescu fiĭu şi multŭ făcătorĭu de bine, cu toată a dumisale cheltuĭală, în zilele pre[lu]luminatului şi preaîn[n]ălţatului domnului nostru Co<n>stantinŭ Dimitrie Moruz voevodŭ, întru al cincilea anŭ a<l> domniei mării sale, în sfînta Mănăstire Săcul, de cel mai nevrĕdnic între ascultătorii aceştii sfinte lavre şi între monaşi celŭ mai păcătosŭ şi mult smeritul, Theofanŭ monahul Eşanul.

În anii de la Adam 7290, iară de la naşterea lui H<risto>s 1782, maĭu 16".

Ms. 3094. Sec. XVIII (1782); 281 ff. 22,5 × 17,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, extrasele din Biblie, unele iniţiale şi trimiteri marginale sînt scrise cu roşu. La f. 2^{v} este reprezentat, într-un desen, sf. Vasile cel Mare. Frontispiciu în peniţă la f. 3. Numerotaţie originală a filelor.

Moldova

2. *Fragmente din scrierile sfinţilor Calist şi Ignatie Xanthopol.*

f. 154 : „1796, dec<em>v<rie> 3. Theofan mult păcătosul şi nevrĕdnicul monah".

Ms. 2799. Sec. XVIII (1796); 167 ff. [*38–154*]; 24 × 17 cm. Scriere cursivă. Iniţialele sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

Moldova
Măn. Secul

3. *Ilie Miniat, Piatra smintelii.*

f. 1 : „Piĭatra smintelii, adecă arătare a începutului şi a pricinii despărţirii [a]celorŭ doao biserici, a răsăritului şi a apusului, cu cĕle cinci deosebiri neîntocmite, alcătuită, adecă şi izvodită de Ilie Miniatŭ, celŭ ce au fostŭ oarecîndŭ preaĭubitorĭu de D<u>mnezeu episcopŭ al Chernichiei şi al Calavritenilor celor din Peloponis alŭ Chefaliniei, carĕ acumŭ întîĭu s-au tălmăcitŭ rumînĕşte, întru anii de la H<risto>s 1792.

Şi s-au prescrisŭ de a doa oară de pre izvodŭ, de multŭ păcătosulŭ monah Theofanŭ Căzutulŭ, în sf<î>nta Mănăstire Seculŭ".

Ms. 1608. Sec. XVIII (sfîrşit); 102 ff. 23,5 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor.

TEOFIL (MONAHUL).

Ţara Romînească

1. *Ilie Miniat, Piatra smintelii.*

f. 197^{v} : „Sfîrşitulŭ cărţii a Pietrii smintĕlii şi lui Dumnezeu mulţămită.

S-au tălmăcit şi s-au prescrisŭ întru anulŭ 1792". Mai jos, cu caractere gotice : „Teofil monach Schreiber".

Ms. 1941. Sec. XVIII (1792); 211 ff. [*27^{v} – 197^{v}*]; 23 × 16 cm. Scriere cursivă.

Ţara Romînească

2. *Miscelaneu teologic: Acatistul Maicii Domnului, Cuvinte ale sfinţilor Marco Pustnicul şi Efrem Sirul, fragmente din Pateric ş.a.*

f. 175, cu caractere gotice : „Teofil monahul".
f. 31 : „1793, iulie 12".

Ms. 2036. Sec. XVIII (1793); 199 ff. [*9–173, 175–191^{v}*]; 17 × 11,5 cm. Scriere cursivă. Frontispicii în peniţă la ff. : 9 şi 44^{v}.

Ţara Romînească

3. *Învăţăturile sf. Petru Damaschinul.*

f. 178^{v} : „Slavă lui D<u>mnezeu că, ajutîndu-mi după începutŭ, a<m> şi săvîrşi<t>. 1795, dechemvrie 20".

Ms. 1935. Sec. XVIII (1795); 178 ff. 23 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

4. *Cuvinte ale sfinţilor Simeon Noul Teolog, Marco Pustnicul, Ioan Gură de Aur, Theodor episcopul Edessei, Nil de la Sorsca ş.a.*

f. 350^{v} : „Teofil ἔγραψα ἐδὸ" (= am scris aci).
f. 374^{v}, cu caractere gotice : „Teofil pechetosul".
f. 424^{v}, cu caractere gotice : „Teofil pechetosul am scris".

Ms. 1990. Sec. XVIII (sfîrşit); 498 ff. [*1–198^{v}, 209–254^{v}, 256–424^{v}, 427–457*]; 23,5 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Frontispicii în peniţă la ff. : 1, 221^{v}, 300 ş.a. Iniţialele ornate la ff. : 71, 106, 137 ş.a. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

5. *Cuvinte ale sf. Marco Pustnicul.*

f. 355^{v} : „Teofil".

Ms. 1956. Sec. XVIII (sfîrşit); 490 [*129–355*^{v}]; 23 × 16,5 cm. Scriere cursivă, Frontispiciu în peniţă la f. 129. Iniţiale ornate la ff.: 129 şi 294^{v}. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

6. *Vieţi de sfinţi.*

f. 88^{v}, de altă mînă, în criptogramă : „Theofil ierodiĭacon".

Ms. 1997. Sec. XVIII (sfîrşit); 203 ff. [*39–88*^{v}]; 23 × 16 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Iniţială ornată la f. 39.

Ţara Romînească

7. *Cuvinte ale sfinţilor Petru Damaschinul şi Filothei Monahul.*

Ms. 1889. Sec. XVIII (sfîrşit); 385 ff. [*203–273, 371–385*]; 33,5 × 22,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

8. *Cuvinte ale sf. Isaac Sirul.*

Ms. 1927. Sec. XVIII (sfîrşit); 650 ff. [*1–38*^{v}]; 25 × 17 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi unele iniţiale sînt scrise cu roşu. Frontispiciu colorat şi iniţială ornată la f. 1. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

9. *Rînduiala călugăririi.*

Ms. 1930. Sec. XVIII (sfîrşit); 123 ff.]*1–51*^{v}]; 23 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 1 şi 18.

Ţara Romînească

10. *Crinii ţarinii.*

Ms. 1934. Sec. XVIII (sfîrşit); 182 ff. [*1*^{v}*–179*]; 23,5 × 17 cm. Scriere cursivă. Titlul şi unele iniţiale sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă şi iniţiale ornate, executate de altă mînă, la ff.: 1^{v} şi 32. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

11. *Capete ale sfinţilor Calist şi Ignatie Xanthopol, Grigore Sinaitul, Petru Damaschinul ş.a.*

Ms. 1957. Sec. XVIII (sfîrşit); 506 ff. [*aproximativ 1–133*^{v}, *307*^{v}*–421*^{v}]; 23 × 17 cm. Scriere cursivă. Unele titluri şi iniţiale sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la ff.: 1 şi 307^{v}. Iniţiale ornate la ff.: 307^{v}, 314^{v}, 386^{v} ş.a. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

12. *Viaţa cuvioasei Singlitichia.*

Ms. 1976. Sec. XVIII (sfîrşit); 153 ff. [*1–72*]; 22 × 16 cm. Scriere cursivă.

Ţara Romînească

13. *Cuvinte ale sf. Nil de la Sorsca.*

Ms. 1982. Sec. XVIII (sfîrşit); 153 ff. [*1–134*^{v}, *138–152*^{v}]; 23,5 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Frontispicii în peniţă la ff.: 1, 19, 23^{v} ş.a. Iniţiale ornate la ff.: 19, 22^{v}, 23^{v} ş.a. Desene în peniţă la ff.: 52, 59^{v}, 101 ş.a.

Ţara Romînească

14. *Capete ale sf. Ioan al Carpathiilor către călugării din India.*

f. 44^{v} : „Iară sfinţiilorŭ voastre, cinstiţi cetitorilorŭ, carele veţi ceti aciea, vă rugaţi şi pentru mine păcătosul neponosluindu-mă. *Teofil* <în criptogramă> monahul".

Ms. 1989. Sec. XVIII (a doua jumătate); 61 ff. [*1–44*^{v}]; 23 × 17 cm. Scriere cursivă. Frontispiciu în peniţă la f. 1 şi vinietă la f. 44^{v}.

Ţara Romînească

15. *Capete ale sfinţilor Nichita Stithat şi Ioan al Carpathiilor.*

Ms. 1991. Sec. XVIII (sfîrşit); 350 ff. [*2–217*^{v}, *219–222*^{v}, *224–243*]; 22,5 × 16 cm. Scriere cursivă. Frontispicii în peniţă la ff.: 2 şi 120. Iniţiale ornate la f.: 2, 119, 120 ş.a. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

16. *Cuvinte ale sfinţilor Isihie Preotul şi Nil Sinaitul.*

Ms. 1993. Sec. XVIII (sfîrşit); 239 ff. [*1–8*^{v}, *22–25*^{v}, *27*^{v}*–29*^{v}, *32*^{v}*–33*^{v}, *63–65*^{v}, *67–88, 96–120, 154*^{v}*–194*^{v}, *196*^{v}*–206*^{v}]; 23,5 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu şi iniţiale ornate, executate de altă mînă, la ff.: 1 şi 63. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească

17. *Miscelaneu teologic: Minee pe lunile iunie şi iulie, Cuvinte ale sfinţilor părinţi ş.a.*

Ms. 1995. Sec. XVIII (sfîrşit); 274 ff. [*1–103*^{v}, *105–274*^{v}]; 23 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Unele titluri şi iniţiale sînt scrise cu roşu. Iniţiale ornate şi viniete la ff.: 70^{v}, 109^{v} 130 ş.a. Legătură veche în piele.

Țara Romînească

18. *Tîlcuiri ale lui Nichifor Theotochis din scrierile sf. Isaac Sirul.*

Ms. 1998. Sec. XVIII (sfîrșit); 42 ff. 23 × 17 cm. Scriere cursivă. Titlurile și inițialele sînt scrise cu roșu.

Țara Romînească

19. *Miscelaneu teologic: Slujbe religioase și Tipic.*

Ms. 2007. Sec. XVIII (sfîrșit); 56 ff. 22 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, inițialele și indicațiunile tipiconale sînt scrise cu roșu. Frontispicii în peniță la ff.: 5, 10^v, 14 ș.a. Legătură veche în piele.

Țara Romînească

20. *Miscelaneu: Vieți de sfinți, Cronologie ș.a.*

Ms. 2013. Sec. XVIII (sfîrșit); 111 ff. [*28^v – 110*]; 22,5×16 cm. Scriere cursivă. Unele titluri și inițiale sînt scrise cu roșu. Legătură veche în piele.

Țara Romînească

21. *Hotărîri în scurt ale sf. Vasile cel Mare.*

Ms. 2015. Sec. XVIII (sfîrșit); 385 ff. [*119–134^v*]; 21,5 ×16 cm. Scriere cursivă. Titlurile, inițialele și trimiterile marginale sînt scrise cu roșu. Frontispiciu în peniță la f. 121. Inițiale ornate la ff.: 121 și 122^v. Legătură veche în piele.

Țara Romînească

22. *Miscelaneu eshatologic.*

Ms. 2018. Sec. XVIII (sfîrșit); 120 ff. [*87–118^v*]; 21,5 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Legătură veche în piele.

Țara Romînească

23. *Capete pustnicești ale sfîntului Diadoh, episcopul Fotichiei.*

f. 127: „Teofil monahul" <în criptogramă>.

Ms. 2029. Sec. XVIII (sfîrșit); 127 ff. [*106^v–127*]; 18,5 × 13,5 cm. Scriere cursivă. Titlul și unele inițiale sînt scrise cu roșu. Legătură veche în piele.

Țara Romînească

24. *Theofilact arhiepiscopul Bulgariei, fragment din Tîlcul Evangheliilor.*

Ms. 2041. Sec. XVIII (sfîrșit); 456 ff. [*174–207, 260–269^v, 271–283*]; 38 × 24 cm. Scriere cursivă. Titlurile, inițialele și trimiterile marginale sînt scrise cu roșu. Legătură veche în piele.

Țara Romînească

25. *Tîlcuirea sf. Vasile cel Mare la cartea Facerii.*

Ms. 2047. Sec. XVIII (sfîrșit); 106 ff. [*71^v–74^v*]; 32 × 23 cm. Scriere cursivă.

Țara Romînească

26. *Cuvinte ale sf. Simeon Noul Teolog.*

Ms. 2052. Sec. XIX (început); 866 ff. [*155–258^v*]; 34 × 23,5 cm. Scriere cursivă. Inițiale ornate la ff.: 155, 169, 179^v ș.a. Legătură veche în piele.

Țara Romînească

27. *Vieți de sfinți.*

Ms. 2055. Sec. XIX (început); 125 ff. [*58–73*]; 32,5 × 22,5 cm. Scriere cursivă. Inițialele sînt scrise cu roșu. Inițiale ornate la ff.: 58, 61, 63^v ș.a.

TEOFIL (Pr.)

Țara Romînească
Rucăr

1. *Parimiar.*

Coperta I-a interioară, de altă mînă: „Această sf<î>ntă carte s-au făcut de părintele popa T<e>ofil".

Mai jos: „Ca s<ă se> știe că ĭa[a]stă sfîntă carte au fostu a părintelui pop<ii> lu<i> Theofil, star<eț> ot Rucăr. Și a rămas pă sama feciorilor lui: Ion, Dumitru, Ana<s>tase i Gheogrie <sic>, cui o va da Dumnezeu".

f. 6: „Scris-am eu Theofil, păc<ă>tos досде <= pînă aici>. La acu<i> mînă o va trimite Dumnezău dup<ă> moartea mea, să pomenească: Theofil, Aldea, Stanca, ere<i> Stanciul, Radaced <sic> că iaste a mea osteninţă.

L<ea>t 7210" <1702>.

f. 43: „Az Theohil log<ofătul>".

f. 265^v: „Ca s<ă se> ști<e> că aceast<ă> carte ce s<ă> chiam<ă> izvod de Pari[i]mii, iaste a lui Theohil, cu toată truda lui și cheltu<i>ala, ca s<ă> fie de în[n]văț<ă>tur<ă> lui și cui va da Dumnezeu.

Iar de s-ar pierde și o <a>r lo<a>-o cineva și nu o <a>r colăci . . . . vă dn<i> Ioan Co<n>standin voivod i mitropolit наш <= nostru> Theodosie. Сїнѕ писаχ <= aceasta am scris-o> ot Rucăr, la Chiĭae. L<ea>t 7208" <1700>.

Ms. 3052. Sec. XVII (1700); 265 ff. [*aproximativ 1–263^v, 265^v*]; 21 × 15,5 cm. Scriere cursivă veche. Titlurile, inițialele și indicațiunile tipiconale sînt scrise cu roșu. Frontispiciu în peniță la f. 7. Legătură veche în piele.

Ţara Romînească
Rucăr

2. *Miscelaneu teologic: Tetraevanghel, Apostol, Slujba înmormîntării ş.a.*

f. 45ᵛ: „ Ѳεѡфχил ѡт Р8к. съ виш. кл8ч. гсдвами писа. ×зсаї" <= Teofil de la Rucăr. Cu cheia de mai sus a domniei (?) mele a scris. 7211=1703>.

f. 196: „Az Teofil gramatic ot Rucăr" <textul este criptografiat>.

f. 231ᵛ: „Аз Ѳεѡфил грамтик писаχ до здεχ съ милост. Бжю ѡт Р8кър" <= Eu Teofil grămăticul am scris pînă aci, cu mila lui Dumnezeu la Rucăr>. <Ultimele două cuvinte sînt criptografiate>.

f. 237: „Пис. аз Ѳεѡфил неѡженан нипсею поп. Станч8л ѡт Р8к. ×зсї". <= Am scris eu Teofil holteiul, nepotul popii Stanciul din Rucăr. 7210= = 1702>.

Ms. 1154. Sec. XVIII (1702–1703); 283 ff. 22 × 16 cm. Scriere cursivă veche. Titlurile, iniţialele, indicaţiunile de sfîrşit de capitol şi unele trimiteri sînt scrise cu roşu. Legătură veche în piele.

TEOFILACT (MONAHUL).

Moldova
Măn. Bisericani

Miscelaneu teologic: Ioan Moshos, Livadă duhovnicească, Cuvinte ale sf. părinţi ş.a.

f. 171: „Slavă Ţiĭa Do<a>mne I<i>suse H<ri>sto<a>să că m-ai în[n]<vre>dnicitŭ de am scris această sfîntă carte dulci [şi] Livadă în[n]florită.

Şi fiind în sfînta Mănăstiri Beserăcani am scris-o la anul 1800, aprîl 16 zîle; şi s-au scris de tăcăloşiĭa mea, cari mai giosŭ sînt iscălit, Theofilactŭ monah<ul>".

Ms. 3560. Sec. XVIII (1800); 209 ff. [*2–207ᵛ*]; 22,5 × 16 cm. Scriere cursivă. Frontispici în peniţă la ff.: 4, 9ᵛ, 14 ş.a.

TERAPONT (IEROMONAHUL).

Moldova

Cuvinte pustniceşti ale sf. Isaac Sirul.

f. I-a liminară: „Această carte amŭ scris-o eu, <i>er<o>monahŭ Therapont la sîhăstrie Sîcului şi sî mă erti cine a citi şi a gîsi greşeli întrînsa; că eu sîntŭ foarte prostŭ dinŭ <în>văţătură a sf<i>ntie<i> Scripturi".

Pe aceeaşi filă, mai jos, de altă mînă, este transcrisă însemnarea de mai sus, cu menţiunea datei: „<. . . > Ani<i> D<o>mnului 1778" <anul este scris şi cu cifre arabe>.

Ms. 1963. Sec. XVIII (aproximativ 1778); 600 ff. [*aproximativ 1–190, 213–294ᵛ, 590–597ᵛ*]; 22 × 15,5 cm. Scrierea imită tiparul. Unele titluri şi iniţiale sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

TIMOTEI (MONAHUL).

Moldova
Măn. Agapia

Cuvinte ale sf. părinţi.

f. 89: „Şi s-au scris de păcătosul Timothei la Agapiĭa veche, în anul 1783, mart<ie> 3". <textul este criptografiat>.

Ms. 1953. Sec. XVIII (1783); 500 ff. [*33–115ᵛ*]; 23 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Numerotaţie veche a filelor.

TOACHI (MIRON).

Moldova

Calendar.

f. 3-a liminarăᵛ: „Miron Toachi".

Dedesubt, cu caractere gotice: „Ich habe geschriften <sic> Miron Toaky, Lehrer von dem Sutzava aus der Bucoviner. 1798, April den 15-ten".

f. 1, cu caractere gotice: „Miron".

f. 6ᵛ, cu caractere gotice: „Ende das Saturnos <sic>. Miron Toaky".

Ms. 1845. Sec. XVIII (1798); 52 ff. [*1–51ᵛ*]; 16,5 × 11 cm. Scriere cursivă. Frontispiciu în peniţă la f. 1. La f. 1ᵛ sînt desenate simbolurile celor 12 zodii. Numerotaţie originală a filelor cu cifre arabe. Legătură veche în piele.

TOADER

Moldova

Varlaam şi Ioasaf.

f. 152: „Această istorie a sfîntului Varlaam şi<a> sfîntul<ui> Io<a>saf s-au scris în zilele preîn[n]ălţat domnul Moldovii, mărie-sa Alexandru Ioan Calimah v<oe>vod, la velet 1797, fev<ruarie> 23, de Toader fecior popii lui Co<n>standin, fiind slugă la dum<nealu>i Vasilie Ros<e>t spat<ar>".

Ms. 1573. Sec. XVIII (1797); 152 ff. 30 × 20,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

TOADER (DASCĂLUL). **Moldova**

Cuvînt la înmormîntarea Sofroniei Ciogole.

f. 5^{v} : „Сиа повѣсть написа Тоадерь, даскаль бывшим въ селѣ Калафедещ, егда прѣдставис кнѣгынѣ Софроніа Чоголое, влато ҂зрмз, мсца мр. зї днь, въ сѫбна стго Алеѯеа" <= Această poveste a scris-o Toader, fost dascăl în satul Calafendeşti, cînd a murit doamna Sofronia Ciogole, la anul 7147 <1639>, luna martie, 17 zile, în sîmbăta sfîntului Alexie>.

Ms. 167. Sec. XVII (1639); 223 ff. [*1—5^{v}*]; 19,5 × 13,5 cm. Scriere semiuncială. Titlul şi însemnarea copistului sînt scrise cu roşu.

TOMA **Ţara Romînească** *Bucureşti*

Oglinda bogosloviei.

Cf. Ms. 4413, f. 58 : „S-au prescris în sf<î>nta Mitropolie a Bucureştilor, de mult păcătosul Toma, cu chieltuiala sfi<n>ţ<iei sale> părintelui Cleonic, ierodiac<onul> sf<intei> M<itropolii> a Buc<u>r<eştilor>. 1795, octomv<rie> 18".
Manuscrisul este scris, în realitate, de mîna lui Grigore Rîmniceanu, după o altă copie a lui Toma, a cărui însemnare a fost şi ea copiată.
Sec. XVIII (1795).

TOMA **Ţara Romînească** *Bucureşti*

Rînduiala tîrnosaniei.

f. 25 : „Şi s-au scrisŭ de Thoma sinŭ popa Ionŭ Domnescŭ, cu toată chieltuiala sfi<n>ţii sale părintelui moşŭ popi<i> Niţului, proestosului ot mahalaoa Podŭ Calicilorŭ.
Sud Buc<ure>şt<i>, leat 1798, avgust 10".

Ms. 1720. Sec. XVIII (1798); 26 ff. [*1—25*]; 20,5 × 15 cm. Scrierea imită tiparul. Titlul, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff. : 1, 3 şi 7^{v}. Numerotaţie originală a filelor.

TOMA (GRĂMĂTICUL). **Ţara Romînească** *Gorj*

Miscelaneu teologic: Minunile Maicii Domnului, Descoperirea sf. Liturghii ş.a.

f. 164^{v} : „1788".
f. 268 : „De grama<ticul> Thoma".
f. 283 : „T<o>m<a> gr<ămăticul>".

f. 296^{v} : „Scrisu-s-au toată cartea aceasta de Toma gramaticul, sud Gorj.
Fost-amŭ şi paraeclisiarh la sf<înta> Ep<iscopie> Rîm<nic> 1792".

Ms. 4379. Sec. XVIII (1788—1792); 297 ff. [*1—34, 37—251, 254—297*]; 21 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă şi iniţiale ornate la ff. : 37, 99^{v}, 102^{v}, ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

TRANDAFIR (DASCĂLUL). **Transilvania (?)**

Catavasii.

f. 160^{v} : „Drandafirŭ dascal".

Ms. 4254. Sec. XVIII (mijloc); 160 ff. [*159—160^{v}*]; 19 × 15,5 cm. Scrierea imită tiparul. Iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Legătură veche în piele.

TUDOSIE (DASCĂLUL). **Ţara Romînească**

Miscelaneu: Minunile Maicii Domnului, Descoperirea sf. Liturghii, fragment de Pateric, Letopiseţul Ţării Romîneşti ş.a.

f. 103 : „Am scris eu Tudosie, dascal de la Slîmnic*). Fevruarie 20 d<ni>, l<ea>t 1764".

Ms. 4649. Sec. XVIII (1764); 322 ff. 21 × 14,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi datele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff. : 92^{v}, 103^{v}, 182 ş.a. Numerotaţie originală a filelor.

ŢĂPOSUL (SANDU). **Ţara Romînească** *Bucureşti*

Miscelaneu teologic: Mîntuirea păcătoşilor, Pateric, Psaltire.

Cf. **Ms. 1261,** ff. 108 şi 109 : „De pe această carte s-au scris şi alt izvod de mine, Sandul Ţăpeozul munteanul din Bucureşti, la vle<a>t 7269 <1761>, martie 22".
Sec. XVIII (1761); Scriere cursivă.

UNGUREANU (ANANIA). **Ţara Romînească**

Miscelaneu teologic: Minunile Maicii Domnului. Istoria Noului Testament ş.a.

f. 247 : „Această carte iaste a mea, a lui Ananie Ungureanul, şepişe <sic> al lui Ştefanovici.

*) Localitate în apropiere de Rîmnicul Sărat.

Amŭ scrisu eu, cu multă osteneală şi să nu îndrăznească cineva a o fura fără de ştirea [a] cui va fi; că apoi va lua certare de la Maica lui D<u>mnezeu.
Sfîrşitul sfintelor minuni. Amin. Aprierŭ 21, 1787".

Ms. 5055. Sec. XVIII (1787); 323 ff. 21 × 16 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Paginaţie originală între ff.: 59^v-76^v.

URSU (Pr.). **Transilvania**

1. *Molitvenic.*

f. 268^v: „Cu mila lui Dumn<e>z<e>u, scris-amŭ eu, popa Ursŭ, di în Cotigleatĭu*) această carte. [De] eu, doară, voĭu fi greşitŭ ceva întru ĭa; iară voi, cetitori, cine veţi ceti într-această carte, îndireptaţi bine şi nu mă giudecareţi, ce-mi grăiţi să-mi ĭarte Dumn<e>z<e>u păcatele, cumŭ Dumn<e>z<e>u să ĭarte şi ale voastre păcate. Începutu-s-au a să scrie în luna lui maĭu, în 22 de zile şi s-au sfrîşitŭ în luna lui cuptorĭu în 15 zile, în[n] alu şaptelesprăzĭace anŭ dĕcî<nd> au luo<a>tŭ turcii Ţara Oradĭa, în ce anŭ au fostŭ foamĭa.
Anii lui I<isu>s H<risto>s 1676".

Ms. 4641. Sec. XVII (1676); 272 ff. 19,5 × 14,5 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Legătura veche în piele, se păstrează sub legătura modernă.

Transilvania

2. *Cazanii.*

Ms. 4182. Sec. XVII (înaintea anului 1692, menţionat la f. 162^v); 546 ff. [$2-545^v$]; 28,5 × 19 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în negru la ff.: 3^v, 18^v, 25 ş.a. Legătură veche în piele.

Transilvania

3. *Molitvenic.*

Ms. 4151. Sec. XVII (înaintea anului 1695, menţionat la f. 231); 363 ff. 20,5 × 14,5 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 18^v, 30, 48^v ş.a. Legătură veche în piele.

URSU (TEODOR). **Transilvania**

Miscelaneu teologic: Minunile Maicii Domnului, Varlaam şi Ioasaf, fragment de Pateric, Rugăciuni ş.a.

f. 199^v: „1782. Sfîrşit şi lui D<u>mnezeu mărire. Multŭ păcătosul Toader Noĭanul".

*) Localitate în apropiere de Oradea.

f. 127^v: „1783. Această carte o am scrisŭ eu Toader Ursul Noĭan".

f. 173^v: „Eu diac Toader Ursulŭ am scris această sf<întă> carte. 1784, martie 28".

f. 177^v: „Ostenitorĭul cu scrisoarea la această sf<î>ntă carte am fostŭ <eu>, diacul Toaderŭ Ursul Noul. Şi întru acest an m-am însuratŭ de am luatŭ pre Măriuţa, fata părintelui Theodorŭ de la Daneş.ı 1784, 30 ian<uarie>".

Mai jos, într-o criptogramă defectuoasă: „Mult păcătosul Toader Ursul [s]am <scris> carte<a> aceasta. 1784. ap<rilie> 22".

f.7^v: „Al frăţii tale mai micŭ slugă, multŭ păcătosulŭ Toader Ursulŭ. 1784, ap<rilie> 27 zile".

f. 178: „Păşunea oilor celor cuvîntătoare, tălmăcită de pă limba grecească în cea părintească limbă a noastră rumînească, de dascalul Radulŭ Duma dinŭ Braşovŭ, <în> anulŭ de la H<risto>s 1782, noemvrie 14.
Iară acum s-au scrisŭ de mine, multŭ păcătosul Toaderŭ Noĭanulŭ.

Ms. 1132. Sec. XVIII (1782–1784); 202 ff. [2^v-200^v]; 22 × 18 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 2^v, 128 şi 178. Numerotaţie originală a filelor.

VARLAAM (IEROMONAHUL). **Transilvania** *Sibiel-Sibiu*

Triod slavo-romîn.

f. 1: „Triodionŭ, Dumnezăulŭ Celŭ sf<î>ntŭ Carelĕ cuprinde în sine toată slujba, <de la> dumineca întru care să ceteşte sf<î>nta Ev<an>g<he>lĭia a pildei Vameşului şi Fariseului.
Scris într-acesta chipŭ de smeritulŭ <i>e<o>monah Varla<a>m <numele este scris şi în criptogramă>; şi l-amŭ scrisŭ la sf<î>nta Mănăstire ot Sibielŭ.
Leatŭ de la f<ace>re<a> lumii 7224, iar de la H<risto>s 1717" <sic>.
Mai jos: „Această sfîntă carte am scris-o eu, <i>er<o>monah Varlaam <numele este criptografiat> moldovanŭ. Le<a>tŭ 7225; ot H<ristov>a 1716" <sic>.

Ms. 759. Sec. XVIII (1716–1717); 202 ff. 32 × 19 cm. Scrierea imită tiparul. De la f. 10 înainte, textul este aşezat pe două coloane. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Frontispicii şi chenare colorate la ff.: 1, 2, 6, ş.a. Paginaţie originală.

VARTOLOMEU (IEROMONAHUL).

Transilvania
Budacul Romînesc-Maramureş

Miscelaneu teologic: Octoih, Catavasier, Archirie şi Anadan, Rînduiala spovedaniei ş.a.

f. 25 : „Сїи Ѡсмогласникъ со Катавасїамором їереа Андреа на тои часъ бѹлъ во веси Бѹдакѹ попа. Списал їермонаХ Варѳоломеи ѿ Марамориша, рокѹ Бжїа x аѱги, мсца маа дна кѕ, в селѣ Бѹдакѹ Рѹминѣскь" <= Acest Osmoglasnic cu Catavasieriu este al preotului Andrei, care pe acea vreme era în satul Budac popă.
A scris popa ieromonahul Vartholomei din Maramures, în anul Domnului 1708, luna mai în 26 zile, în satul Budacul Romînesc>.

f. 25^v : „Ieromonah Vartholom<ei>".

Ms. 577. Sec. XVIII (1708); 163 ff. [*25—163*^{v}]; 21,5 × 15,5 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Chenare şi frontispicii colorate la ff.: 25, 26, 41 ş.a. Legătură veche în piele, restaurată.

VARTOLOMEU (PUTNEANU).

Moldova
Măn. Putna (?)

Dialog.

f. 55^v : „A<i>cea s-au scris la 1797 oct<om>v<rie>, de Vartholomei Putneanul".

Ms. 47. Sec. XVIII (1797); 55 ff. [*55*$^{r-v}$]; 19 × 14,5 cm. Scriere cursivă.

VASILE.

Ţara Romînească

1. *Theatron politicon.*

f. 137^v : „S-au scris de Vasile".

Ms. 4838. Sec. XVIII (sfîrşit); 140 ff. [*aproximativ 1—83, 96—137*^{v}]; 30,5 × 20,5 cm. Scriere cursivă.

2. *Theatron politicon.*

Ms. 4839. Sec. XVIII (sfîrşit); 109 ff. 30,5 × 20,5 cm. Scriere cursivă. Numerotaţie veche a filelor cu cifre arabe.

VASILE.

Moldova

Viaţa domnului Heruvim de la Ronda. Tomul întîi.

f. 1 : „Această istorie este scrisă de <mine jos> iscălit Vasă<le>". Dedesubt, de altă mînă: „Vasilie Neculescu".

Mai jos : „Această istorie s-au scos de pe nişte tetradii spanioleşti în diacletul <sic> franţozăsc şi de pe aceasta s-au tălmăcit în limba moldovenească, la le<a>t 1793, av<gust> 31".

Ms. 46. Sec. XVIII (sfîrşit); 127 ff. 22,7 × 16 cm. Scriere cursivă. Frontispiciu în peniţă la f. 2.

VASILE (DASCĂLUL).

Transilvania
Turcheşi-Braşov

Miscelaneu teologic: Cazanii, Minunile Maicii Domnului, Vieţi de sfinţi, Minunile sf. Dimitrie, Descoperirea sf. Liturghii ş.a.

f. 3^v : „1787. S-au scris de dasc<ălul> Vasilie, fev<ruarie> 3, 1787".

f. 4, de altă mînă : „Această carte este scrisă de smeritul între preoţi Vasilie Grecul, paroh din Turcheşi.
S-au scris la anul 1782 şi s-au isprăvit în lun<a> lui octomvrie în 13. Anul 1782".

f. 5, în frontispiciu : „Das<călul> V<a>s<ile> sin Văsi<le> Gre<cu> <din> Cernat*)".
Mai jos : „P<reotul> V<asile> G<recu>".

f. 15^v : „1786, oc<tomvrie> 29. Das<călul> Vas<ile> Gr<ecu>".

ff. 128^v—129 : „Această carti iaste a mea, anume das<călul> Vasile <din> Cernatŭ.
Şi o am scris eu toată, cu mîna mea ; iar cine s-ar ispiti a o înstreina să fie supt blest<emul> celor 318 sf<inţi> p<ărinţi> de la Nicheĭa şi împreună cu Ariĭa urgisit de la Domnul.
Iar de s-ar şi înstreina să o dea pentru drag<ostea> Născăt<oarei> de D<umne>zeu şi a tuturor sf<i>nţ<ilor>. Amin. 1788". <Anul este scris şi cu cifre arabe>.

f. 137^{r-v} : „Slavă, cinste şi închinăciune, Celui în Troiţă Unul D<umne>zeu, de a Căruĭa mărire iaste plin ceriul şi pămîntul. În[n]aintea Aceluĭa căzînd şi eu smeritul, dau cinst[ince]e şi laudă, care me-au ajutat după început de am ajuns şi la sfîrşitŭ.
Iară cei ce vă veţ<i> întîmpla a ceti, bucuraţi-vă în D<o>mnul şi vă rugaţ<i> şi pentru mine păcătosul. Şi de veţ<i> afla niscare alunecături întru acest lucru al mieu, sau în slove, sau în cuvinte, să nu mă defăimaţ<i>, ci ca unul cu darul mai mare, nepuind în ponos, cu dragoste îndreptaţ<i> şi pre mine, multŭ păcătosul, să mă ertaţ<i> ca şi dum<neavoastră> să vă învredniciţ<i> întru acestŭ chip de la milostivul D<umne>zeu<l> nostru I<isu>s H<risto>s, a Căruĭa milă să fie cu frăţ<iile voastre> p<u>r<u>rea. Amin.

---

*) Localitate în apropiere de Braşov.

Şi s-au scrisŭ prin osteneala smeritului şi păcătosului das<călul> Vasilie ot Cernat, la 7295, iar de l<a> H<risto>s 1787. Harăpesc : 7295, de l<a> H<risto>s 1787, ianu[o]arie 28. Cu cifre arabe : 28".

f. 186[v] : „Anul Dom<nului> 1788, la noem<vrie> 8. Să se ştie că la anul următorĭu făr<ă> 2 luni, cel numit mai sus, m-am căsătorit eu das<călul> Vasile ivosi <sic>, cu Mar<ia> fata preotului Co<n>standin Star-Tur<cheşi>.

Şi ne-am însemnat să să ştie numele nostru : Vasile, Mariĭa.

Şi cartea încă o a<m> scris eu şi ĭaste a mea şi ori la cine ar ră-m<în>ea, să ne pomenească pînă va fi această carte<. . . . . .>".

f. 217 : „S-au scris <la> an 1787, <cu chirilice :> 1787, fev<ruarie> 15,16; <cu chirilice :> 15, 16 zile. D<ascălul> Vas<ile>".

Ms. 2120. Sec. XVIII (1787–1788); 218 ff. [*1–3[v], 5–137[v], 139–207[v], 209–218*]; 23 × 18,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff. : 5 şi 187. Iniţiale ornate la ff. : 88[v], 115[v], 137 ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

VASILE (DIACUL).

Moldova
Corneşti-Iaşi

1. *Ahileu la ostrovul Sirului.*

f. 1 : „Această comodie s-au tălmăcit di pe limba grĕcească pe limba moldoviniască în zilile prealuminatului şi preaîn[n]ălţat domnul mărie sa Alexandru Co<n>standin Mavrucordat v<oe>vod, întru întîĭa domniĭa [a] mării sale, la scaonul Moldovii din oraşul Iaşii.

Şi s-au scris în satul Corneştii, ot ţinutul Cîrligăturii, la velet de la Hristos 1783, iar de la zidire<a> lumii 7292, în luna lui septemvrie în 5 zile".

f. 53 : „Şi s-au scris această comodie (ce s-au tălmăcit), prin ostiniala drĕptii mĕli, cu porunca dumisali Gheorghie Beldim<an>, biv vel ban, <de> cel mai mic între slugi, Vasile dĭa<c>".

Ms. 1818. Sec. XVIII (1783); 53 ff. 21 × 15 cm. Scriere cursivă. Personajele şi anumite indicaţiuni sînt scrise cu roşu. Paginaţie originală cu cifre arabe. Legătură veche în piele.

Moldova
Iaşi

2. *Vincent Voiture, Istoria lui Alţidalis şi a Zelidiei.*

f. 1 : „Această istoriĭa s-au tălmăcit acum întîi di pe limba franţujască în limba moldoviniască, în zilile prealuminatului şi preaîn[n]ălţatului domnu mărie sa Alexandru Co<n>standi<n> Mavrucordat v<oe>vod, întru întîe domniĭa [a] mării sale, la vle<a>t 1783.

f. 94 : „Şi s-au scris această istorie în oraşul Iaşii prin ostiniala dreptii mĕli, cu porunca dumisale Gheorghie Beldiman, biv vel ban, <de> cel mai mic între slugi, Vasile dĭa<cul>".

Ms. 5545. Sec. XVIII (sfîrşit); 94 ff. 21 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlul, iniţialele şi numele proprii sînt scrise cu roşu. Chenar în peniţă la f. 1. Numeroase iniţiale ornate. Paginaţie originală cu cifre arabe. Legătură veche în piele.

VASILE (IEROMONAHUL)

Ţara Romînească
Măn. Cîmpulung

Miscelaneu de învăţături monahale.

f. 217 : „Aceastî carte a sf<î>ntului Dorotheĭu o am scris eu, smeritul şi mult păcătosul ieromonah Vasilie, proigumen den sf<î>nta Mănăstire ot Dolgagopolĭa.

Ci mă rog sf<i>nţiilor voastre, fraţilor şi părinţilor, cetind pre dînsa, ce veţ<i> afla greşit, cu d<u>hul blîndĕţelor îndreptaţ<i>, iar pre mine, ticălosul, nu <mă> blăstemareţ<i>, ci mă ertaţ<i>, ca şi sf<i>nţiile voastre să aflaţ<i> ertare în zioa înfricoşatei judecăţ<i> a lui H<risto>s, Domnului nostru. Amin.

Şi o am scris în zilele creştinului domnu<l> nostru Io Duca voevod şi preasf<i>nţitul<ui> arhiepiscop şi mitrop<o>lit chir Varlaam, zemle Vlaşcoe.

M<e>s<e>ţa ĭul<ie>, văleat 7184 <1676>".

Ms. 3562. Sec. XVII (1676); 217 ff. 20,5 × 14,5 cm. Scriere cursivă veche Titlurile, iniţialele şi trimiterile marginale sînt scrise cu roşu. Frontispiciu în peniţă la f. 1. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

VASILE (Pr.).

Ţara Romînească

Neofit Cavsocalivitul, Taină ascunsă şi acum descoperită.

ff. 112[v]–113[v] : „Ierei Vasilie prubarĭu. Sfîrşit şi lui Dumnezeu laudă. Mulţămesc pre<a>vĕcinicului şi pre<a>putĕrnicului H<risto>s Dumnezeu, Carele din bună voinţa Sa m-au învrednicit după început de am agiuns şi sfîrşitul aceştii cărticĕle foarte folositoare. Şi nădăjduit sînt, ca oricine în cartea aceasta va ceti pre mine nevrĕdnicul la rugăciunile sale mă va pomeni, măcarŭ că dĕge<te>le mĕle în pămînt vor putrezi. Însă nădăjduesc că prin rugăciunele cetitorĭului ertare voĭu dobîndi pentru păcatele mĕle cĕle multe şi odihna cea vecinică să mă învrednicească sufletului mieu a o dobîndi, împreună cu toţi cei ce au plăcut lui Dumnezeu. Amin".

Ms. 4827. Sec. XVIII (sfîrşit); 113 ff. 22 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Iniţialele sînt scrise cu roşu. Iniţiale ornate la ff. : 3, 26 43 ş.a. Numerotaţie originală a filelor.

VASILE (PSALTUL). **Moldova**

Psaltichie.

f. 107 : „Mărire, cinste, închinăciune Tatălui şi Fiĭului şi sf<î>ntului D<u>hŭ, Celui în Troiţă slăvit, Unuĭa D<u>mnezeu, Celui ce ne-au îndemnat de am început şi după început ne-au ajutat de am şi sfîrşit.

Şi s-au început acest Octoih a să scrie la avgust 20 de zile şi s-au sfîrşit la noĭamvrie 4.

Şi s-au scris această sf<î>ntă carte cu a mea mînă de pămînt, mult păcătosul şi cel mai smerit între scriitor<i> Vasile, ucenicul psaltului Mihalache Eftimivici; iar din <în>ceput s-au scos şi s-au di<o>rthosit de însuş psaltul Mihalache, precum şi la scară arată.

Iar cei ce vă veţ<i> întîmpla a cînta pe această sf<î>ntă carte, cĕle ce veţ<i> găsi cu greşală or<i> în fonesur<i> or<i> în cuvinte, îndreptaţi cu d<u>hul blîndĕţilor, nepuind nimic în ponos; că precum nu iaste cu putinţă a prinde umbra şi a vedea ceriul fără de nori şi a face urmă pre apă şi a fi omul fără de păcat, aşa nici scriitoriul fără de greşală.

Şi s-au scris la le<a>t 1798".

Ms. 551. Sec. XVIII (1798); 107 ff. 21 × 16,5 cm. Scriere cursivă. Iniţialele sînt scrise cu roşu. Legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă.

VASILE (Pr. MOLDOVANU). **Transilvania** *Gîrbău-Dej*

Miscelaneu teologic: Liturghier şi Strastnic.

f. 1 : „Rînduiala sf<in>tei şi d<u>mn<e>zăeştii Liturghii, a sf<î>ntului Ioanŭ Zlatoustŭ ş<i> a lui Vasiliĭa Velikî<i> şi преждесщна <= dinainte sfinţită> <a> lui Grigoriĭa Dvoeslovŭ*), scris de popa Vasiliĭa moldovanul şi zugraf, în sat în Gîrbou.

Le<a>t 7229, рожд. <= de la Naştere> 1718, m<e>s<e>ţ<a> oc<tomvrie> 25".

f. 1^{v} : „Scris-am această Liturghie în Gîrbou, le<a>t 7229, рок. <= anul> 1718, <sic> m<e>s<e>ţa noe<m>v<rie> 27, dn<i>, cînd au perit luna de tot. Merţa grîu 4 horgoş<i>; mălai 3 horg<oşi>".

Ms. 3199. Sec. XVIII (1718); 156 ff. 16 × 14,5 cm. Scrierea imită tiparul. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff. : 1, 2, 67^{v} ş.a. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

VEISA (DIACUL CONSTANTIN). **Moldova**

1. *Cronograf.*

f. 4^{v} : „Acest Honografŭ l-am scris în zilele mării sali Alexandru Ioan Mavrocordat v<oe>vod, la velet 1785 de la H<risto>s.

*) Dialogul.

Con<stan>di<n> Veisa di[i]ac de visteriĭa".

ff. 5—13 : „Acest Hronograf, luîndu-l cineva să cetiască pe dînsul, de nu l-ar da în[n]apoi, să fii blăstămat de Domnul Dumn<e>zău şi de pre<a>curata [a] Sa Maică. Cutremur lui Cain să-l cuprinză şi înger nemilostiv să aibă în zilile vieţii lui, de driapta lui şi locu<l> lui să fii cu Iuda şi de mine încă să fii neertat în ve<a>c. Con<s>tandin Veisa"

Ms. 48. Sec. XVIII (1785); 251 ff. [*1—250^{v}*]; 27,5 × 19 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispiciu colorat la f. 5. Numerotaţie originală a filelor.

Moldova

2. *Ilie Miniat, Piatra smintelii.*

f. 1 : „<. . . . .> Tălmăcită de pe limba sloveniască pe limbă moldoviniască, cu poronca preosfinţitului chiriu chir Iacov, arhiepiscop şi mitropolit <al> Sucevii şi a toată Moldova de smeritul stareţu Mihail Mazerianul, în[n] an[n]ul de la Hristos 1756, ghenuarie 6 zile.

Şi eu, cel mai gios arătat, fiind dorit a faci ostenială cu scrisul istoriilor, dînd peste cei adevăraţi trătaji de tălmăcirĕ, am făcut începire de ai preface; fev<ruarie> 13, 1792.

Şi rog pre Dumn<e>zău ca să-m<i> agiute să-i văd şi săvîrşire<a>. Constandin Veisa ot vist<ierie>".

Ms. 935. Sec. XVIII (1792); 39 ff. 30 × 21 cm. Scriere cursivă.

VENEDICT (ARHIDIACONUL). **Ţara Romînească**

Calendar.

f. 3 : „Calendar ce cuprinde într-însul întînplările şi vremile trecuţ<i>lor şi viitorilor ani, ce iast<e> pe o sută doisprăzăci ani, cari s-au scris di pe altu<l>, prin sălinţa şi chieltuĭala dum<nea>lui cluci<erului> Barbu Vic<ărescu> în zilile preluminatului domnŭ Io Alexandru Moruz v<oe>vod şi mitropolit fii<n>d preasfinţie sa Dosithei.

Şi le-am <sic> scris eu, Venedict, arhidi[i]acon, fii<n>d dascal la numitu<l> boer de sus, la Copăceni, 1800, ap<rilie> 25".

Ms. 1632. Sec. XVIII (1800); 55 ff. [*2—54^{v}*]; 21 × 15 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Chenar în peniţă la f. 3.

VENIAMIN (IEROMONAHUL). **Moldova** *Măn. Neamţ*

Viaţa patriarhului Nifon.

f. 92 : „Această viaţă o am scris eu, păcătosul ieromonah Veniamin, în sf<î>nta Mănăstire Neamţulŭ, la anii de la H<risto>s 1789.

Mă rog ca ori care veţ<i> ceti, să ziceţi : D<u>mnezeu să-l erte".

Ms. 3373. Sec. XVIII (1789); 92 ff. 23 × 17 cm. Scriere cursivă. Titlul este scris cu roşu. Numerotaţie originală a filelor. Frontispiciu colorat şi iniţială ornată la f. 1.

VÎRLAN (ŞTEFAN). **Moldova**

Minunile Maicii Domnului.

f. 18 : „Ştefan Vîrlan".

Ms. 2251. Sec. XVIII (sfîrşit); 103 ff. 33 × 22,5 cm. Scriere cursivă. Frontispiciu în peniţă la f. 1. Numerotaţie originală a filelor cu cifre arabe.

VÎRNAV (GHEORGHE). **Moldova**

Din scrierile lui Oxenstiern, cartea a II-a.

f. 1 : „Această carte ce să numeşte carte<a> a doa a lui Oxisternŭ s-aŭ scris de Gheorghie Vîrnav fiiul răpăosat<ului> Necolaĭu Vîrnav, biv vel jit<nicer>, pentru zăbava sau învăţătura [a] multora carii vor vre să citiască cu înţălegire, în zilele preîn[n]ălţat d<o>mnului nostru, mărie sa Constandin Dimitrie Muruz v<oe>vod, în d<o>mnie întîiu, în anul al triile a<l> d<o>mniei măriei sale, la anul de la mîntuitoare<a> patimă 1780, mart<ie> 1".

Ms. 96. Sec. XVIII (1780); 78 ff. 34 × 23 cm. Scriere cursivă. Titlul este scris cu roşu. Chenar în peniţă la f. 1. Frontispicii colorate la ff. : 2 şi 65. Paginaţie originală. Legătură veche în piele.

VISARION (IEROMONAHUL). **Ţara Romînească** *Măn. Tismana*

Pomelnicul mănăstirii Govora.

f. 52 : „Acestŭ Pomĕ<l>nic alŭ sfintei Mănăstiri Govorii s-au scris din porunca preasfinţii sale părintelui proin mitropolit chir Grigorie Rîmnicean<u>, prin osteneala smeritului ieromonah Visarionŭ dinŭ sfînta Mănăstire Tismana, la leat 1777, fev<ruarie> 16".

Ms. 257. Sec. XVIII (1777); 57 ff. [*aproximativ* 2—46^v, 48—54]; 29 × 20,5 cm. Scriere cu majuscule şi cursivă. Titlurile, iniţialele şi unele texte în întregime, sînt scrise cu roşu. Numeroase frontispicii, miniaturi, viniete şi iniţiale ornate, în culori. Legătură veche în piele.

VISARION (IEROMONAHUL). **Ţara Romînească** *Schitul Găvanul-Buzău*

Acatistier.

f. 2^v : „Această carte cu multe rug<ă>ciuni<. . . . . > s-au scris la sf<î>ntul Schit al Găvanului, în[n] zilele prealuminatului d<o>mnu Io Alexandru Muroz <sic> voevod, pe vremea cînd păstorea preasfinţitul episcop <al> Buzăului Dosithe[e]<i> şi <l>a <a>cestŭ sf<în>tŭ lăcaş Găvanul era nacealnec şi stareţu sf<i>nţiĭa sa părintile schimonah Dionisie. Şi eu, cel mai ticălos de cît toţi ticăloşii [care] am scris cu nevrednicie. April 20, 1793. Visarion ier<o>m<o>n<a>h".

Ms. 3169. Sec. XVIII (1793); 103 ff. 21 × 15,5 cm. Scriere cursivă. Titlurile, iniţialele şi indicaţiunile tipiconale sînt scrise cu roşu. Numeroase iniţiale ornate şi desene marginale.

VISKI (IOAN). **Transilvania** *Sîntămărie-Blaj*

Psaltire.

f. 3 : „A luj szvent David kraj şi pro<o>rocul, o szutye şi csincsdzecs de soltari *), kari au szkrisz ku menile luj Viski János en Boldogfalv<a> **) 1697".

f. 319 : „Kezdettem irni Boldogfalván; el végeztem Allgyógyon ***) 1697, die 12 augusti reggel. Viski Iános, m<anu> prop<ria>".
< = Am început să scriu în Sîntămărie; am terminat-o în Geoagiu. 1697, ziua 12 august, dimineaţa. Viski Ioan, cu propria mînă>.

Ms. 5449. Sec. XVII (1697); 421 ff. 21 × 15 cm. Scriere cursivă. Fotocopie după originalul aflat în Biblioteca Colegiului Reformat din Cluj. Textul este scris cu caractere latine şi cu ortografie maghiară.

VITALIE (IERODIACONUL). **Moldova**

Capete ale sf. Maxim Mărturisitoriul ş.a.

Coperta I-a interioară, f. 1 şi f. 104 : „Vitalie ierodiacon".

Ms. 5517. Sec. XVIII (sfîrşit); 141 ff. [*aproximativ 9—106*]; 23,5 × 17 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Legătură veche în piele.

VLAD (GRĂMĂTICUL). **Ţara Romînească**

1. *Scara sf. Ioan Scărarul.*

ff. 73 şi 76 : „Vlad".

ff. 388—389 : <. . . . . > „Млимже въсѣхъ ѡ Хрстѧ ѡца и братїѧ наша юнъıє и съвъзрастнїѧ и старїє чътѹщє или пишѹщє исправ-

*) Szoltár = Psalm.
**) Sîntămărie.
***) Allgyógyon = Geoagiu.

лѣните. Насже оурънно на сїе дѣло потъщавшиХсѧ любве ради Хсвы благсвлѣите да wбои славѣще wца из негоже въсѧ сна имже въсѧ аХа стаго wнемже въсѧХ Троце едино сȣщнаѧ и неразделимаѧ <. . . . .> тѣмже оубо wци и братїе възлюбленнаѧ млимсѧ вашемȣ бголюбїю аще бȣдеть нѣгде погрѣшенно несъвршенїемь оума моего или вино извода или машело положенїе не бȣдет оугодна вашеи любови аще и поносите бъ правдѣмо ен Хȣдости wбаче непроклъните нъ благсвите поминающе їако никтоже въ члвцѣХ съвершенное иматъ неписаХ бо дХь сты и ни аггль нъ члкь страстень и грѣшень и рȣка бренна и тлѣнна и дХь оунынын и wкаанын <. . . . .> ПисаХ Владоул граматик". <= Ne rugăm tuturor, celor întru Hristos părinți și frați ai noștri, tineri și vîrstnici și bătrîni, care citiți și scrieți, îndreptați. Iar pe noi <cei> ce cu osîrdie ne-am străduit la acest lucru, pentru dragostea întru Hristos, <ne> binecuvîntați, ca împreună slăvind pe Tatăl, dintru care sînt toate, pe Fiul Lui, prin care sînt toate, pe Duhul Sfînt, de la care sînt toate, Troița <cea> de o ființă și nedespărțită ....>

Pentru aceia deci, părinți și frați preaiubiți, ne rugăm dragostei voastre de Dumnezeu, dacă va fi undeva greșit, din nedesăvîrșirea minții mele, din vina izvodului, sau din starea încurcată nu va fi plăcută dragostei voastre și dacă nu veți răbda umilința dreptății, totuși să nu blestemați ci să binecuvîntați, amintindu-vă că nimic nu este desăvîrșit între oameni. Căci n-a scris Duh Sfînt și nici înger, ci om păcătos și pătimaș și mînă putrezitoare de lut și suflet păcătos și vrednic de milă<. . . . . >. A scris Vlad grămăticul.

Ms. 2511. Sec. XVII (înaintea anului 1693, menționat la f. 29); 389 ff. 21 × 15,5 cm. Scriere cursivă veche. Titlurile și unele inițiale sînt scrise cu roșu. Frontispicii în peniță la ff.: 3 și 22. Legătură veche în piele.

Țara Romînească
Rîmnicul-Vîlcea

2. *Scara sf. Ioan Scărarul.*

f. 171: „Vladul".

ff. 398^{v}—399: „Această sv<î>ntă și d<u>mn<e>zeiască carte, ce să chiamă Leastvița, nevoitu-m-am de o am scris eu, smeritul și multŭ păcătosul Vladul gramaticul, întru sv<î>nta și dumnĕzeiasca Ep<i>scopie a Rîmnicului Noului Severin, unde iaste hramul sv<î>ntului și făcătoriului de minuni Nicolae, cu porunca sv<î>nției sal<e> părintelui nostru chir Ilarion, ep<i>scopul, în zilele bunului creștin și de H<risto>s ĭubitoriŭ domnŭ Io Co<n>standin Băsărabŭ velicago voevod, începîndu-să de la ĭulie și sfîrșindu-să la dichemvrie în 6 zile, la leatul 7202 <1693>.

Deci mă rog sv<i>nțiilor voastre, cinstiț<i> părinți și dumnilor voastre di bună rudă născuț<i> boĭari, sau veri cui s-ar <în>tîmpla a ceti pre această sv<î>ntă carte și veț<i> afla întru dînsa ceva greșitŭ, cuvîntŭ neplinitŭ, au slovă roșie nepusă, au vreo slovă lipsă, vă rog să îndrepteaț<i> cu d<u>hul blîndĕțelor. Iar pre mine, păcătosul și ocaianicul*)

*) = amărîtul.

să nu mă blestemați, pentrucă n-au scris D<u>hul sv<î>ntŭ, nici înger, ci au scris mînă de tină, de om păcătos și cu d<u>hul uniciunii*), ci mă rog să mă ertaț<i>, iară să nu mă blestemaț<i> ca și sv<i>nțiilor voastre și dumneavoastră să aveț<i> ertare la înfricoșatul și nefățarnicul județ.

И Бгъ снами <= și Dumnezeu să fie cu noi>. Amin. ПисаХ <= a scris> Vladul gramatic".

Ms. 2512. Sec. XVII (1693); 401 ff. [3^{v}—399]; 21 × 15,5 cm. Scriere cursivă veche. Titlurile și inițialele sînt scrise cu roșu. Frontispicii în peniță la ff.: 20, 37^{v}, 168 ș.a. Numerotație originală a filelor. Legătură veche în piele.

Țara Romînească

3. *Mîntuirea păcătoșilor.*

f. 97: „НеписаХ < = și a scris> Vladul".

f. 423: „ПисаХ <= a scris> Vladul log<o>făt".

f. 436^{v}: „Vladul писаХ" <=a scris>.

ff. 447—448^{v}: „Sfîrșitul aceștii sv<i>nte cărți ce să chiam<ă> a Păcătoșilor Mîntuire.

Cu nici un chip de slujbă nu sîntŭ vrĕdnic a mă arăta în[n]aintea Domnului mieu I<isu>s H<risto>s, fără cîtŭ cu această puțină începătură de poslușanie, fiindu și poruncită de sf<î>nți[i]a sa, preasf<i>nțitul stăpîn, părintele nostru, chir Ilarion, ep<i>scopul Rîbnicului <sic> Noului Severin, mie nevrĕdnicului în[n]tru cei mai mici, Vladul gramaticul. Fără simțire de osteneală m-am nevoitŭ de am scris această sf<î>ntă carte, ce să chiamă a Păcătoșilor Mîntuire, în zilele bl<a>gocestivului creștin și de H<risto>s ĭubitor d<o>mnŭ Ioan Co<n>standin Basarabŭ voevodŭ B<rîncoveanu>, fiind mitropolit preasf<i>nțitul chir Theodosie, la leatul de la zidirea lumii 7207, iar de la sp<ă>s<e>niĭa lumii 1699.

Prĕdoslovie cătră bunii cetitori[i].

Rog presf<i>nțiilor voastre, cinstiț<i> părinți și pre dumneavoastră din bună rudă născuț<i> boĭari și pre d<u>mneavostră, ĭubiților întru H<risto>s fraț<i>, pravoslavnicilor creștini, carii sînteț<i> născuț<i> întru limba noastră rumînească, să pri[i]miț<i> această a noastră puțină osteneală dupre cuvîntul înțeleptului Sirah, precum zice în cartea lui, în 33 de capete grăind: A toate răutățile învață pre om lenevirea.

Drept acĕĭa și noi, puind în[n]ainte cuvîntul stăpînului nostru I<isu>s H<risto>s, pentru sluga cea lĕneșă, carele luînd talantul dintru mîna domnului său n-au vrut să lucrĕze cu dînsul, ci l-au îngropat în pămînt, o, ĭubiților cetitor<i>, socotit-am ca să nu cază și asupra noastră judecata acea strașnică, carĕ s-au zis slugii ace<le>ĭa, precum mărturisĕște Ma-

*) = uriciunii.

theĭu, bunul vestitor, în 23 de capete grăind : Luaţ<i> pre această slugă lĕneşă şi-l aruncaţ<i> întru întunĕrecul cel înpărţit.

Sf<î>ntul Ieronim şi sv<î>ntul Ioan Zlatoust, dascalii besĕrici<i> noastre ce<le>i pravoslavnice, tîlcuind acĕste cuvinte zic că talanţii aceĭa sînt darurile care să dau de la D<u>mn<e>zeu oamenilor.

Şi această socoteală şi chipzuial<ă>, viind întru inima mea, cu ajutorĭul Aceluĭa ce petrĕce mai pe de<a>supra cerĭurilor, întru mărirea cea vĕcinică, Părintele făcătorĭul vĕcilor şi a<l> tuturor faptelor, apucatu-m-am şi eu şi cu multă usîrdie am nevoit şi o am scris, însă cu toată cheltuiala preasf<i>nţitului părintelui nostru chir Ilarion, ep<i>scopul Rîmnicului.

Iar pre dumneavoastră, pravoslavnicilor cetitori, cu umilinţă vă rog, ca de veţ<i> afla niscare lunecături întru lucrul acesta al nostru, au cuvînt neplinit, au vreo slov<ă> roşie nepusă, să nu ne blestemaţ<i>, ci ca nişte fii ai sf<i>ntei besĕrici, cu d<u>hul blîndĕţelor să îndreptaţ<i> şi nu ne puneţ<i> întru ponos, ci eraţ<i> că şi noi sîntem oameni din pămînt făcuţ<i> şi asĕmenea pătimaş<i> şi ţinuţ<i> de slaba fire, carele nu lasă pre nici un om fără greşal<ă> a rămînea. Iar pre cîtŭ am putută, cu nevoinţă am lucrat şi precum am aflat în izvod aşa am şi scris întru sv<î>nta şi d<u>mn<e>zeiasca Ep<i>scupie a Rîmnicului, unde iaste hramul preasf<î>ntului şi marelui arhiereu şi făcătorĭului de minuni Nicolae.

Şi iar vă rog, pravoslavnicilor cetitori, să ertaţ<i>, ca şi sf<i>nţiilor voastre şi dumneavoastră să dobîndiţ<i> ertare de la Domnul nostru I<isu>s H<risto>s, Al Căruĭa dar şi milă şi noi ne rugămŭ sf<i>nţiei Sale să fie cu sf<i>nţiile voastre şi cu dumneavoastră pururea.

Precum dorescŭ să sosească la vadul cel cu adăpostire, carii sîntŭ bătuţ<i> de valuri întru luciul mării, aşa am dorit şi eu ca să sosescŭ la săvîrşitul sf<i>ntei cărţii aceştiĭa.

Slavă lui D<u>mn<e>zeŭ, Celui ce ne-au ajutat, după începutŭ, de am ajunsŭ şi sfîrşitul.

V<ladul> l<ogofătul> исписах" <= şi am scris>.

Ms. 2517. Sec. XVII (1699); 450 ff. [*1–448*^{v}]; 21,5 × 15,5 cm. Scriere cursivă veche. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii colorate la ff.: 1 şi 8. Iniţiale ornate la ff.: 8^{v}, 9^{v}, 84^{v} ş.a. Prima copertă din legătura veche în piele se păstrează sub legătura modernă. Numerotaţie originală a filelor.

Ţara Romînească

4. *Miscelaneu teologic: Învăţături creştineşti, Cuvinte ale sf. părinţi. Literatură parenetică ş.a.*

Ms. 3190. Sec. XVII (sfîrşit); 397 ff. [*aproximativ 1–61*^{v}*, 115–308*]; 20 × 14 cm. Scriere cursivă veche. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 193, 230, 258 ş.a. Iniţială ornată la f. 18. Legătura veche în piele se păstrează peste legătura modernă.

VLAD DIN MOLDOVA.

Ţara Romînească

Teologie polemică.

f. 245: „Şi am scris eu Vladul ot Moldova, aici, coale 14. Fev<ruarie> 10 dni, 7256 <1748>".

Ms. 3697. Sec. XVIII (1748); 290 ff. [*aproximativ 1–50*^{v}*, 166–229*^{v}*, 245–290*^{v}]; 30,5 × 20 cm. Scriere cursivă. Numerotaţie veche a filelor. Legătură veche în piele.

VOICO (LOGOFĂTUL).

Ţara Romînească

Miscelaneu: Istorioare morale, Minuni, Istoria lui Samson, Apocalipsul apostolului Pavel ş.a.

f. 92^{v}: „Sfîrşit şi lui Dumnezeu slav<ă>. Voico log<ofă>t".

Ms. 2162. Sec. XVIII (a doua jumătate); 95 ff. [*aproximativ 72*^{v}*–92*^{v}]; 19,5 × 14,5 cm. Scriere cursivă. Unele titluri şi iniţiale sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

VOICU (COPILUL).

Ţara Romînească
Bucureşti

Vieţi de sfinţi.

f. 2: „Cartĕ ce să chiĭamă Paradisos, după cuvîntul cuviosului şi dă D<u>m<ne>zeu purtătorului părint<e>lui nostru Simeon Metafrast, tîlmăcindu-să dă Agapie monahul de la Crit, cu toată osîrdiĭa şi pohtă multă, dintru elini[i]e în cea dă obşte limbă grecească şi dă Constandin Cocorăsc<u>, după grecie pă înţeles rumîneşte, după cum se vede, la anul dă la mînt<u>irea lumii 1766 ghenarie în 2.

Iar dă al doilea s-au scris dă mine, cel smerit şi mai jos iscălit, copil mic fiind şi aflîndu-mă aici, în sfînta Mitr<opolie> a Buc<u>r<e>ştilor, în casă fiind la preasfinţ<ia> sa părint<e>le mitr<opolit> a toată U<n>gr<o-vlahia>, chirio, chirio Dositheu, în zilile preaîn[n]ălţatului nostru domn Io Alexandr<u> Ioan Ispilant v<oe>v<o>d.

Şi am început a scris aceasta sfîntă cart<e> în luna lui dech<e>m-v<rie> în 17 zile, în zioa sfînt<u>lui pro<o>roc Daniil. Voicu copi<lul>. <17>96, dech<em>v<rie> 17".

f. 403: „Şi am scris eu, cel mai jos iscălit, Voicul cop<i>lul, întru mărirea D<u>m<ne>zeului nostru şi preacuratei Fecioari<i>".

f. 708^{v}: „Şi am început a scri[i]e această sfîntă cart<e>, dec<e>m-v<rie> 17, 1797 <sic> şi au luat sfîrşit la aprilie, în zioa dintîi. 1797, apr<ilie>1".

f. 710^{v}: „1797, maĭu 13. Şi am scrie eu, cel mai jos iscălit, Voicu copi<lul> ot sfînta Mitr<opolie> din Buc<u>r<e>şti.

Deci eu voĭu muri şi păcătoasa mea mînă va putrezi; ci cine va ceti şi va găsi sau lipsă în cuvint<e>, sau în slovă să zică: D<u>m<ne>zeu să-l erte, ca şi pă dum<nea>v<oastră> să vă ert<e> Cel mult în[n]durat şi mil<os>t<i>vu<l> Dumnezeu.

Iar cartea aceasta va rămînea spre pomenire vecinică".

Ms. 4745. Sec. XVIII (1796); 710 ff. [*2–403, 406–539, 542–602, 606–667, 669–710*ᵛ]; 20 × 14 cm. Scriere cursivă. Unele titluri şi iniţiale sînt scrise cu roşu. Numerotaţie originală a filelor. Legătură veche în piele.

VOILEANU (LOGOFĂTUL MATEI). **Transilvania** *Măn. Drăguş-Făgăraş*

Miscelaneu: Vieţi de sfinţi, fragmente din Pateric, Pilde filosofeşti, Istoria Troadei ş.a.

f. 21ᵛ: „Anul 1749.

„. . . . .
Şi pre acĕste scrisori cîţi vor vrea să cetească,
Mă rog, toţi, pre streinul Matei să pomenească".

f. 182ᵛ: „Eu log<o>făt Matei Voilean<u>. Anul 1742 <sic>".

f. 198: „Anul 1748, dechem<vrie> 8 zile . . . . Aceasta am scris eu, nevrĕdniculŭ, Voileanul Matei, gramaticul. 1748".

f. 259: „Acĕstea le-am scris în Ţara Oltului, la Mănăstirea Drăguşului eu log<o>făt Matei Voilean<u>, pe hîrtiĭa părintelui Rafail".

f. 278ᵛ: „Precumŭ de demultŭ Israilŭ în robie
Cu multŭ dor trăĭa, nevăzînd a lor moşie
Şi în Carmilŭ munte, cu deasă pustie
Nemernicindŭ cu trudă pro<o>rocul Ilie,
Aşa şi ticălosul streinŭ, cu jale
Îşi petrĕce a vieţii amărîta cale.
De o parte cu multŭ dor fiind cuprinsŭ
De altă parte de necazuri fiind strînsŭ.
Dor mare avînd pentru a lui moşie;
Necazŭ greu de streinata ticăloşie,
De care prea cu asupră fiind cuprinsŭ
Eu streinul Matei, cel ce acĕste-am scris,
Rogŭ pre D<u>mnezeu ca să nu mă lipsească
De cea pre tare dorită moşie cerească".

f. 200ᵛ: „Logofăt Matei Voileanul. Anul 1749, mart<ie> 18 dn<i>".

f. 217: „Log<o>făt Matei Voil<eanu>. Anul 1749, dec<emvrie> 8".

f. 254: „Eu logofătul Mathei Voileanul".

Ms. 3399. Sec. XVIII (1748–1749); 290 ff. 20,5 × 16 cm. Scriere cursivă. Titlurile şi iniţialele sînt scrise cu roşu. Frontispicii în peniţă la ff.: 1, 22ᵛ, 169 ş.a. Iniţiale ornate la ff.: 63, 124, 201 ş.a. Numerotaţie originală a filelor.

ZACIONEA (IOAN). **Transilvania** *Braşov*

Viaţa lui Petru cel Mare.

f. 73: „Ioan Z<a>cion<ea>, fev<ruarie> 9, 1783. Sfîrşitul cărţii ai <sic> doilea".

f. 320ᵛ: „1784, noem<vrie> 2. Braş<ov> Ioan Zacionea".

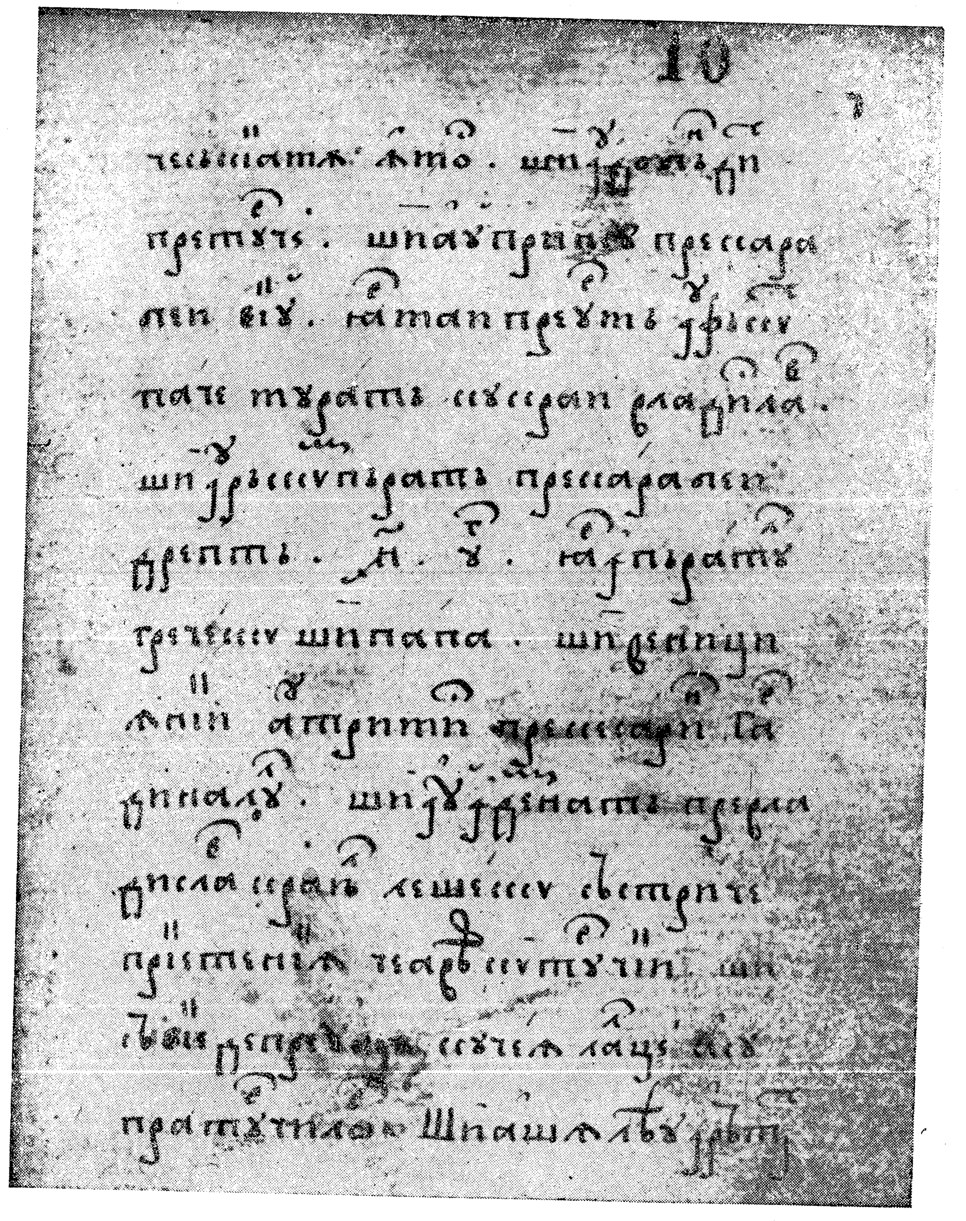
Ms. 2476. Sec. XVIII (1783); 320 ff. 22 × 16 cm. Scriere cursivă. Titlurile, unele iniţiale şi însemnări marginale sînt scrise cu roşu. Paginaţie originală. Legătură veche în piele.

Planşa I. Pagină din *Codex Sturdzanus*, copiat de popa Grigore din Măhaci între anii 1583–1619. *Ms. 447*, p. 10.

Planşa II. Pagină din *Alexandria* copiată de popa Ioan Romînul la anul 1620. *Ms. 3821*, f. 126[v] .

Planşa III. Pagină cu însemnarea slavonească a lui Constantin diacul dintr-un manuscris cuprinzînd *Faptele Apostolilor*, copiat de el la anul 1646. *Ms. 85*, f. 326 .

Planşa IV. Pagină din *Praxiul* copiat la anul 1652 de Misail ieromonahul. *Ms. 69*, f. 590.

Planşa V. Pagină dintr-o *Cronică turcească* copiată de Andronic diacul la anul 1673. *Ms. 3252*, f. 10.

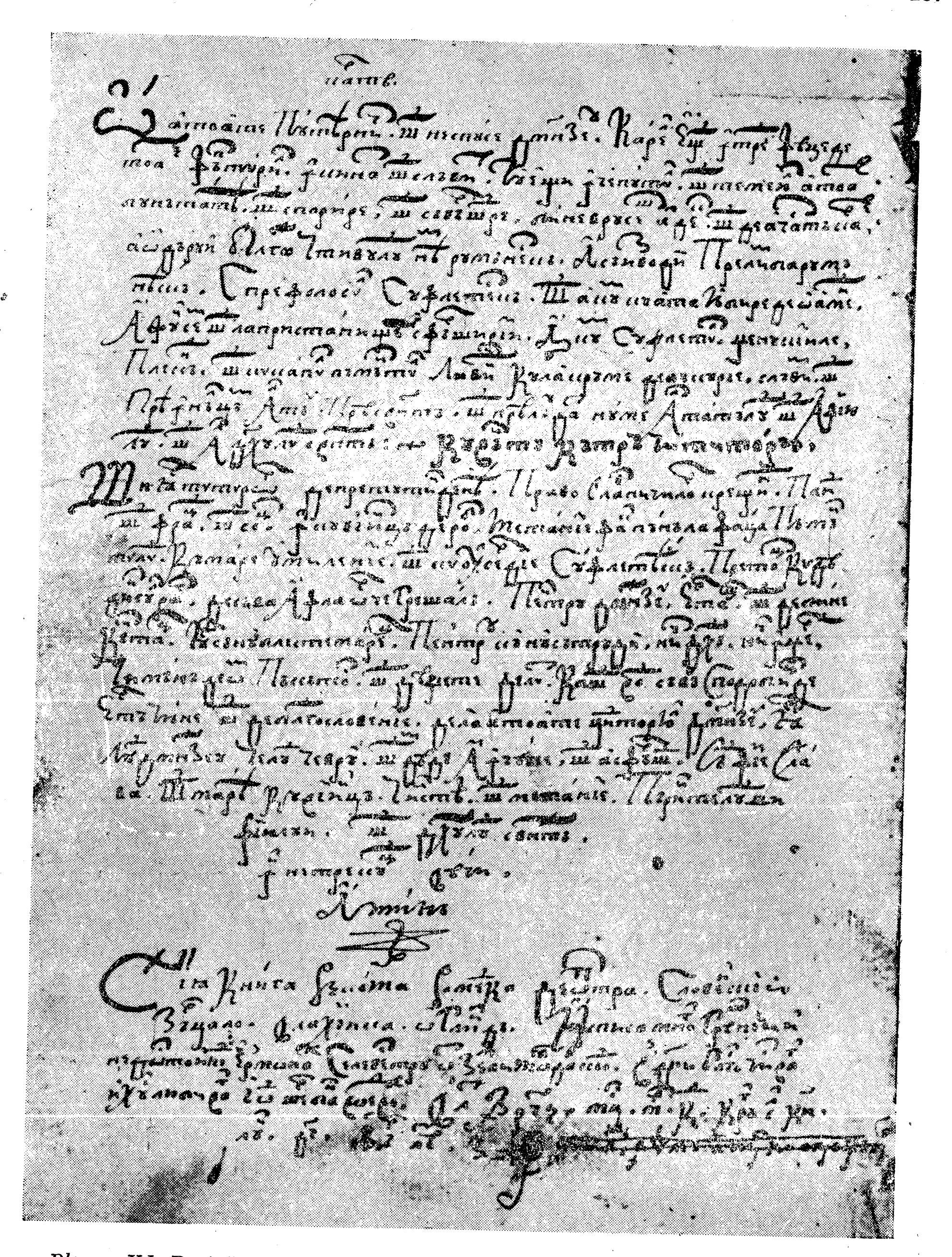
Planșa VI. Pagină din romanul hagiografic *Varlaam și Ioasaf,* copiat de Fota grămăticul la anul 1675. *Ms. 3339,* f. 281.

Planșa VII. Pagină dintr-un *Molitvenic* copiat la anul 1676, cu scrisul caracteristic al lui popa Ursu din Cotigleat. *Ms. 4641,* f. 268[v].

Planşa VIII. Însemnarea lui Vasile ieromonahul din *Cartea Avvei Dorotei*, copiată la anul 1676. *Ms. 3562*, f. 217.

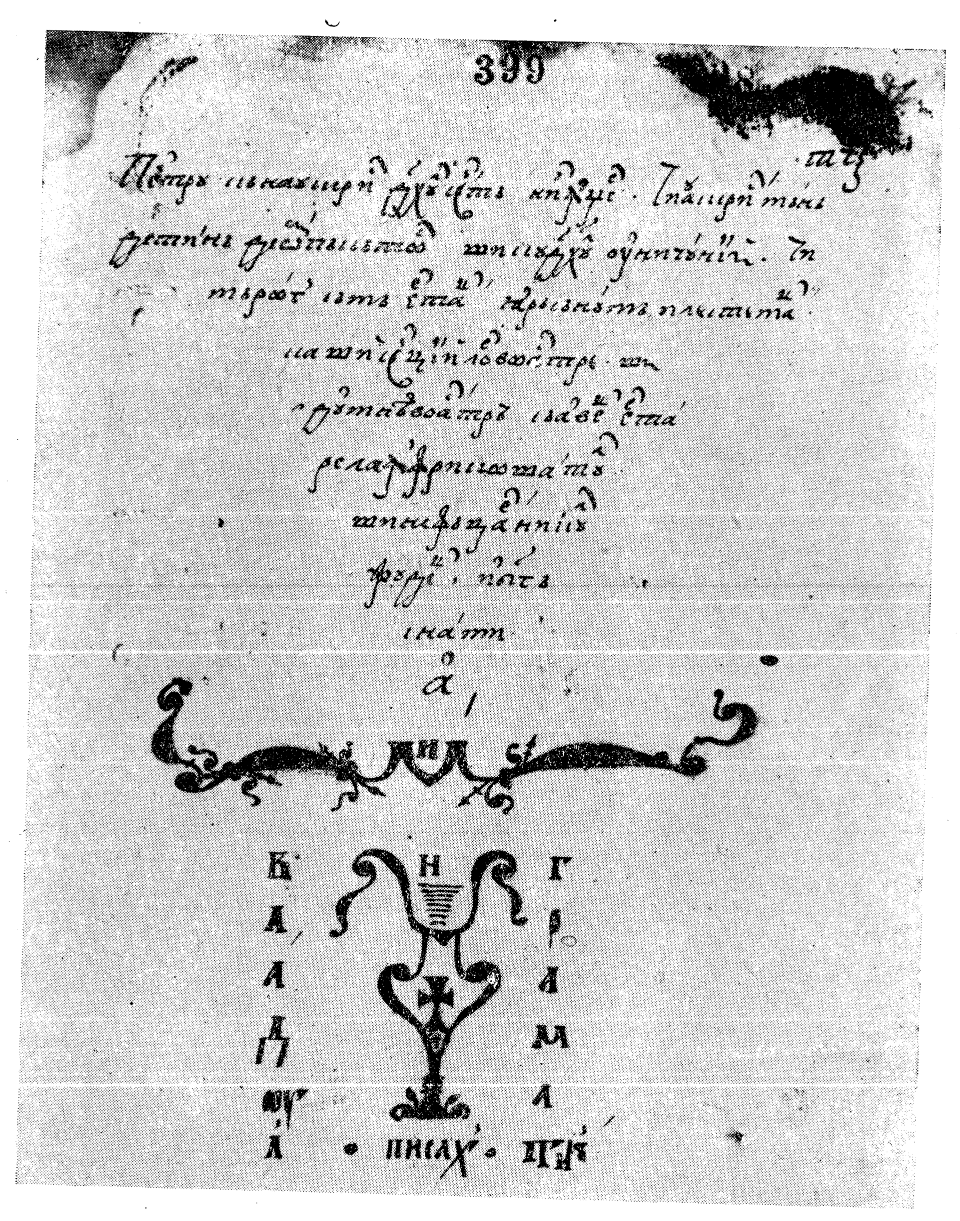
Planşa IX. Pagină dintr-un *Ceaslov*, copiat la anul 1685 de Petru preotul. *Ms. 714*, f. 307.

Planşa X. Însemnarea finală a *Tetraevanghelului*, copiat la anul 1686 de Nicola grămăticul. *Ms. 1327,* f. 265.

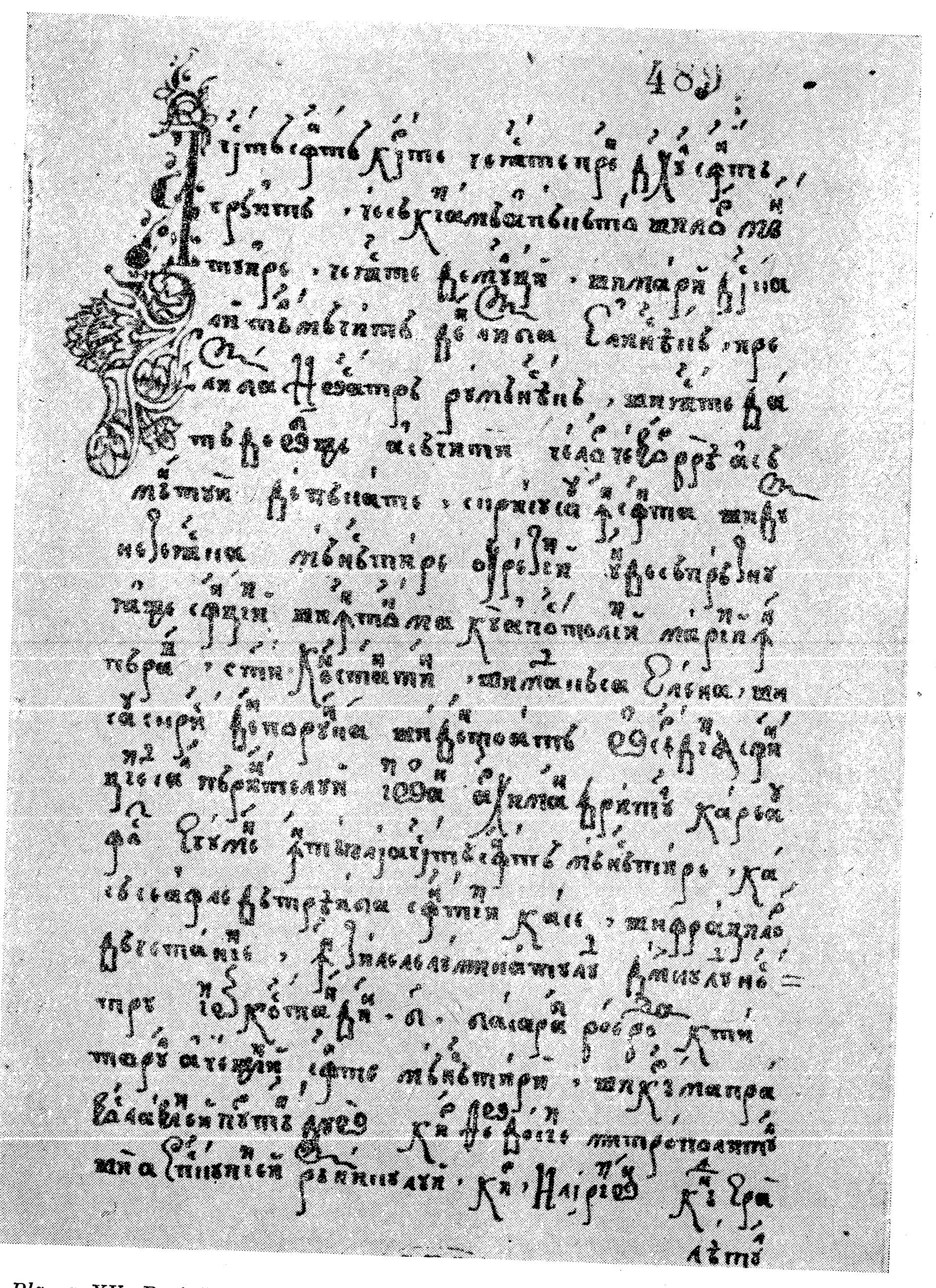
Planşa XI. Pagină cu însemnarea lui Silvestru ieromonahul dintr-un manuscris cuprinzînd *Oglinda bogosloviei*, copiat la anul 1688. *Ms. 2472,* f. 131[v]

Planşa XII. Pagină cu însemnarea lui Nicolae monahul dintr-un manuscris cuprinzînd *Viaţa patriarhului Nifon*, copiat la anul 1691. *Ms. 2462*, f. 173[v].

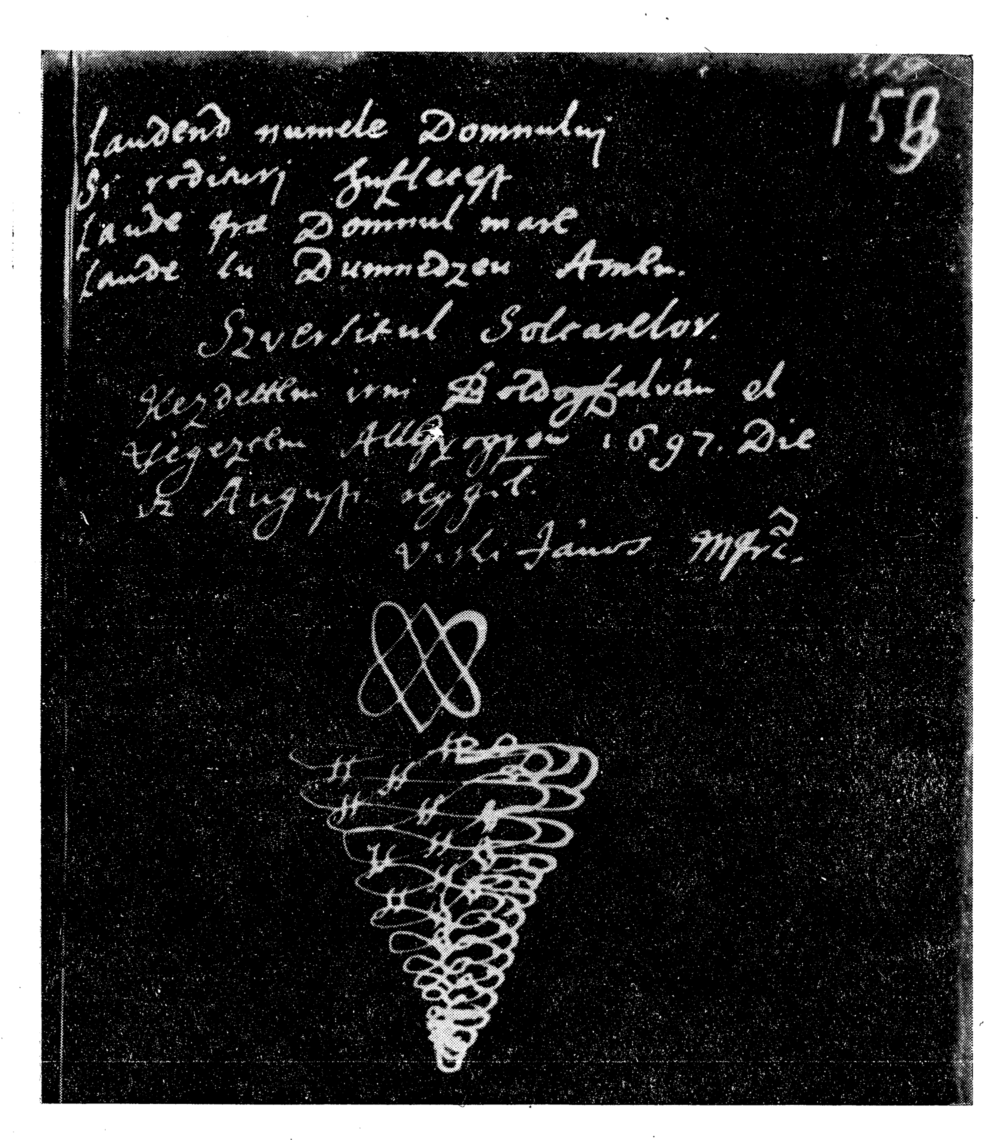

399

Planşa XIII. Pagină cu însemnarea lui Vlad grămăticul dintr-un manuscris cuprinzînd *Leastviţa*, copiat la anul 1693. *Ms. 2512*, f. 399.

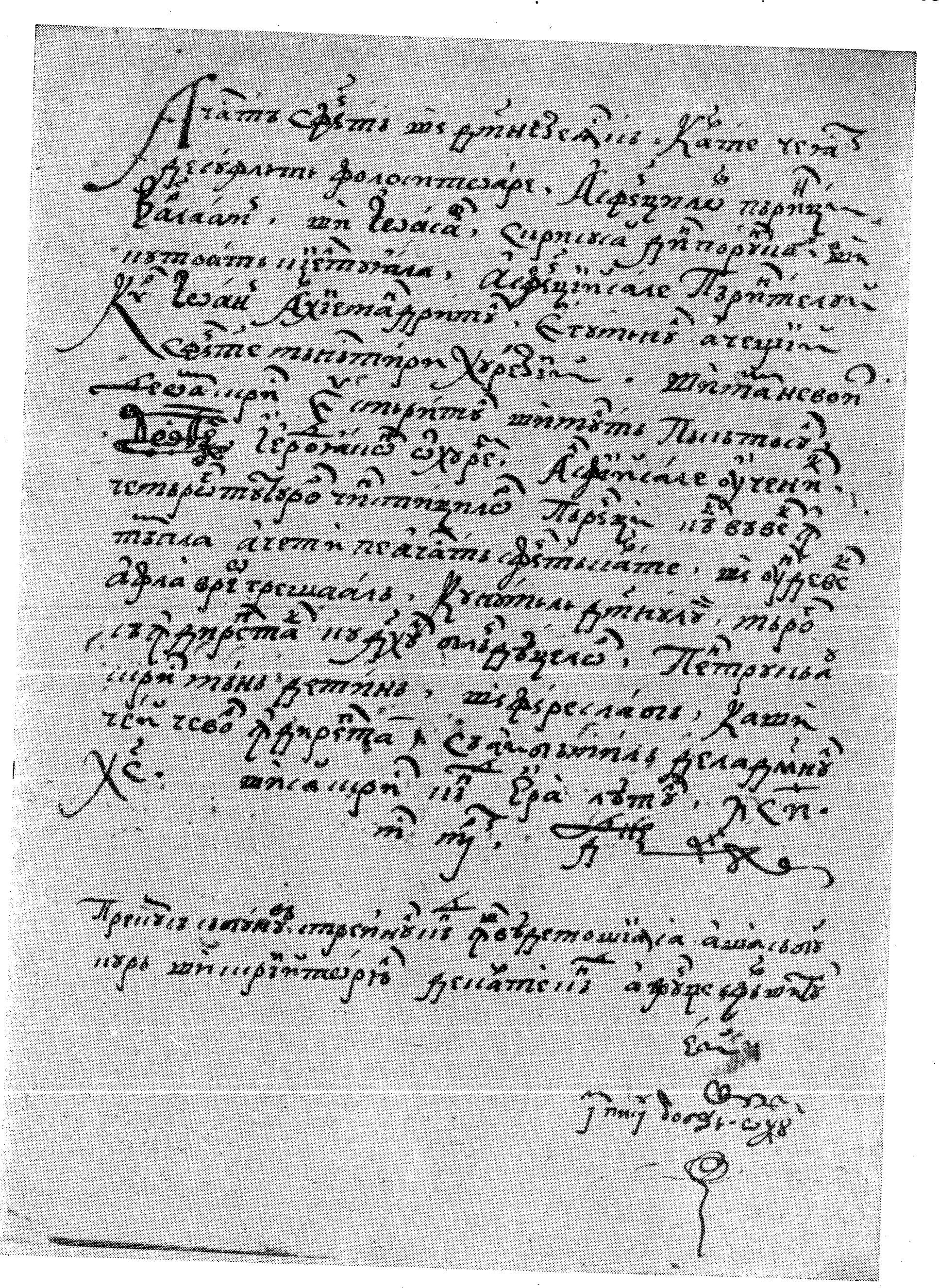
Planşa XIV. Însemnarea dascălului Vasile Sturze dintr-un *miscelaneu*, copiat la anul 1695. *Ms. 1838*, f. 175^{v}.

Planşa XV. Pagină cu însemnarea lui Iosif ieromonahul din *Mîntuirea păcătoşilor*, copiată la anul 1696. *Ms. 2174*, f. 489.

Planşa XVI. Pagină din *Psaltirea* de la 1697, copiată de Viski Ioan cu caractere latine şi cu ortografie maghiară. *Ms. 5449,* IV, 4.

Planşa XVII. Însemnarea lui Dositei ierodiaconul dintr-un manuscris cuprinzînd istoria lui *Varlaam şi Ioasaf,* copiat la anul 1700. *Ms. 2458,* f. 268ᵛ.

Planşa XVIII. Pagină din *Molitvenicul* copiat de Agaton monahul la anul 1701. *Ms. 4215,* f. 231ᵛ.

Planşa XIX. Pagină copiată şi ilustrată de Serafim ieromonahul dintr-un *miscelaneu* scris la anii 1704—1705. *Ms. 2456,* f. 122.

Planşa XX. Însemnarea finală a diacului Daniil de pe *Antologhionul* copiat la anul 1714. *Ms. 942*, f. 164.

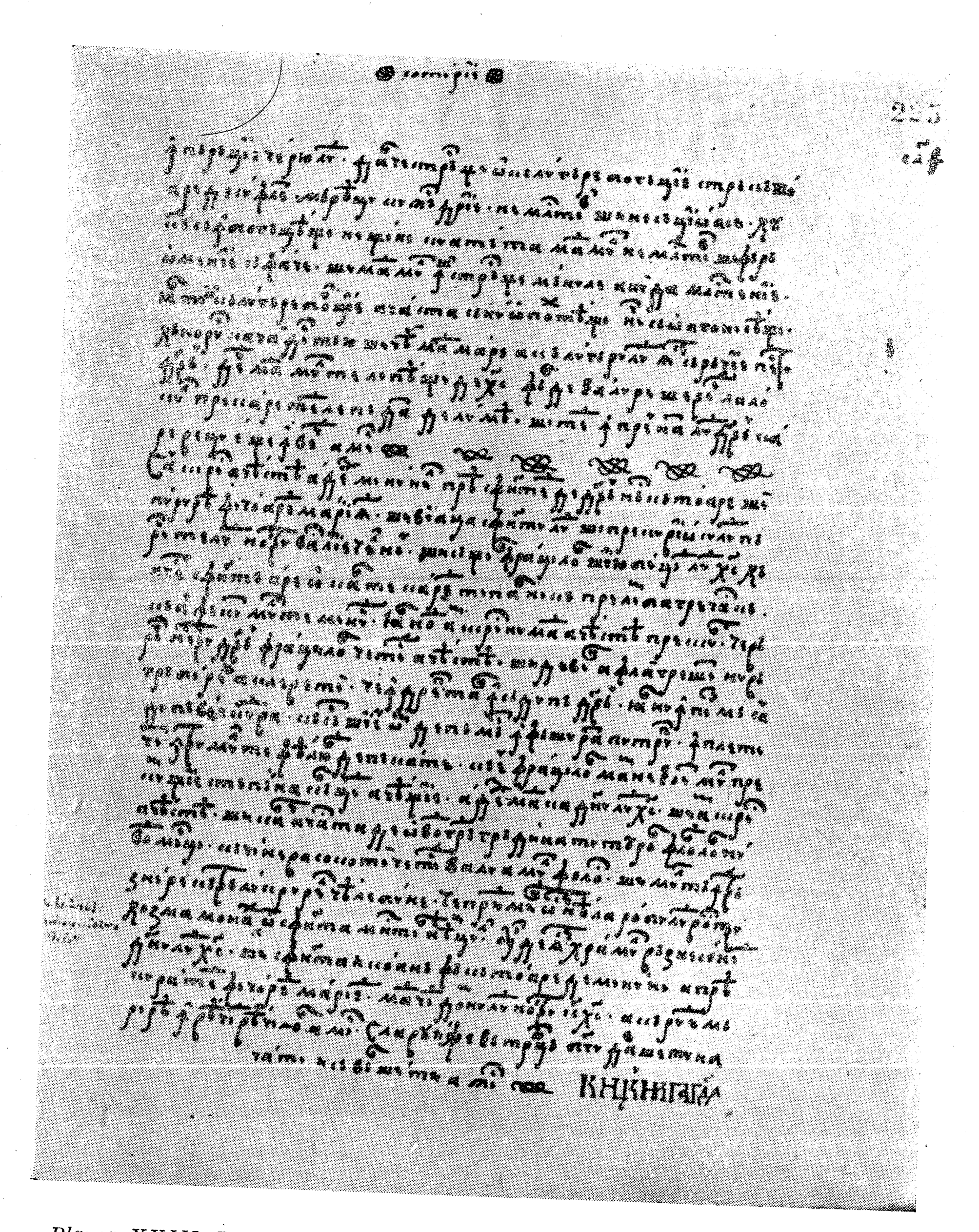
ПРАВИЛЕ ТОКМИТЕ

Пентру Плѹгари. Причина дентѣю.

Зачало

Planşa XXI. Pagină din *Pravila* lui Vasile Lupu, copiată de popa Stanciu la anul 1724. *Ms. 1253*, f. 18.

Planşa XXII. Pagină din *Molitvenicul* copiat de Pavel dascălul la anul 1725. *Ms. 3513*, f. 197v.

Planşa XXIII. Pagină din *Mîntuirea păcătoşilor*, copiată de Cozma monahul la anul 1726. *Ms. 1261*, f. 225.

Planşa XXIV. Pagină din *Cronica Slovenilor*, copiată de Radu Lupescu la anul 1727. *Ms. 156*, f. 3[v].

Planşa XXV. Prima pagină din *Ceasornicul Domnilor* tradus de Nicolae Costin şi copiat de Ioan Pavel grămătic la anul 1736, *Ms. 3440*.

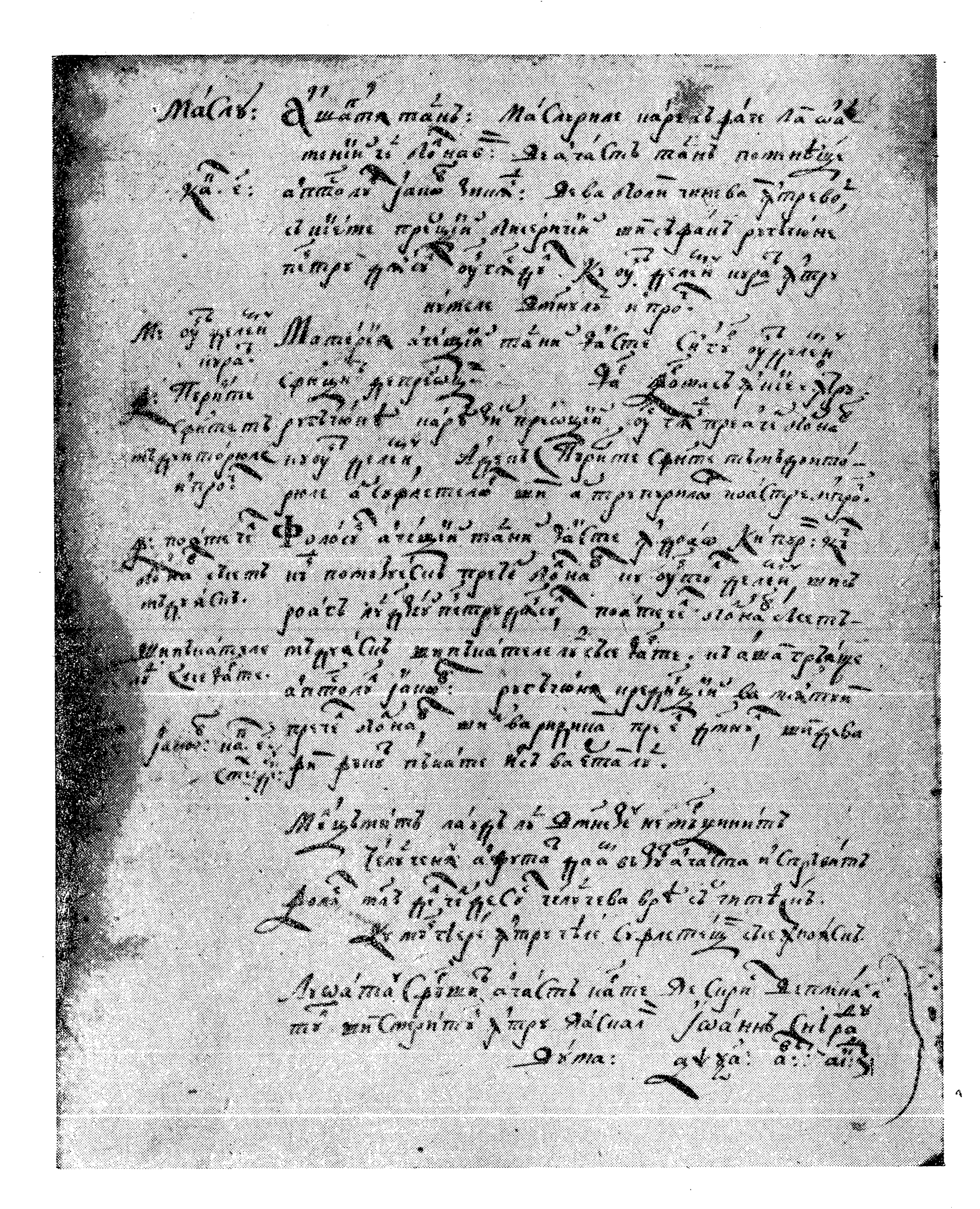
Planşa XXVI. Ultima pagină dintr-un manuscris de *Cazanii*, copiat de Ioan Muncăcianu la anul 1737. *Ms. 4130*, f. 356.

Planşa XXVII. Pagină din *Divanul* lui Dimitrie Cantemir, copiat la anul 1753 de Constantin Săidăcariul. *Ms. 1329*, f. 120.

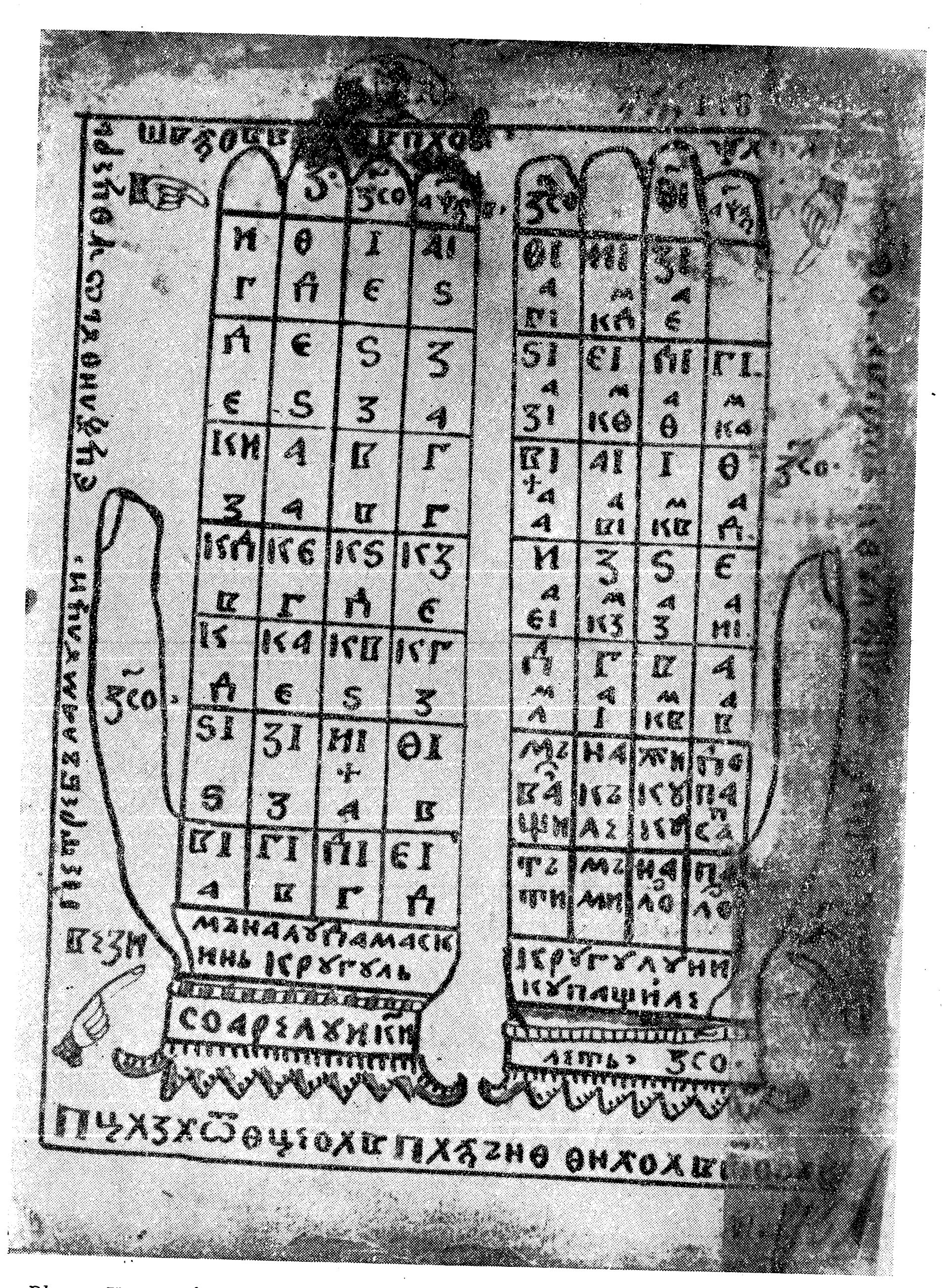
Planşa XXVIII. Pagină dintr-un *miscelaneu* copiat de Stoian de la Antim la anul 1756. *Ms. 5662*, f. 65v.

Planşa XXIX. Prima filă din *Octoihul* copiat de dascălul Vasile Munteanu la anul 1759. *Ms. 4664.*

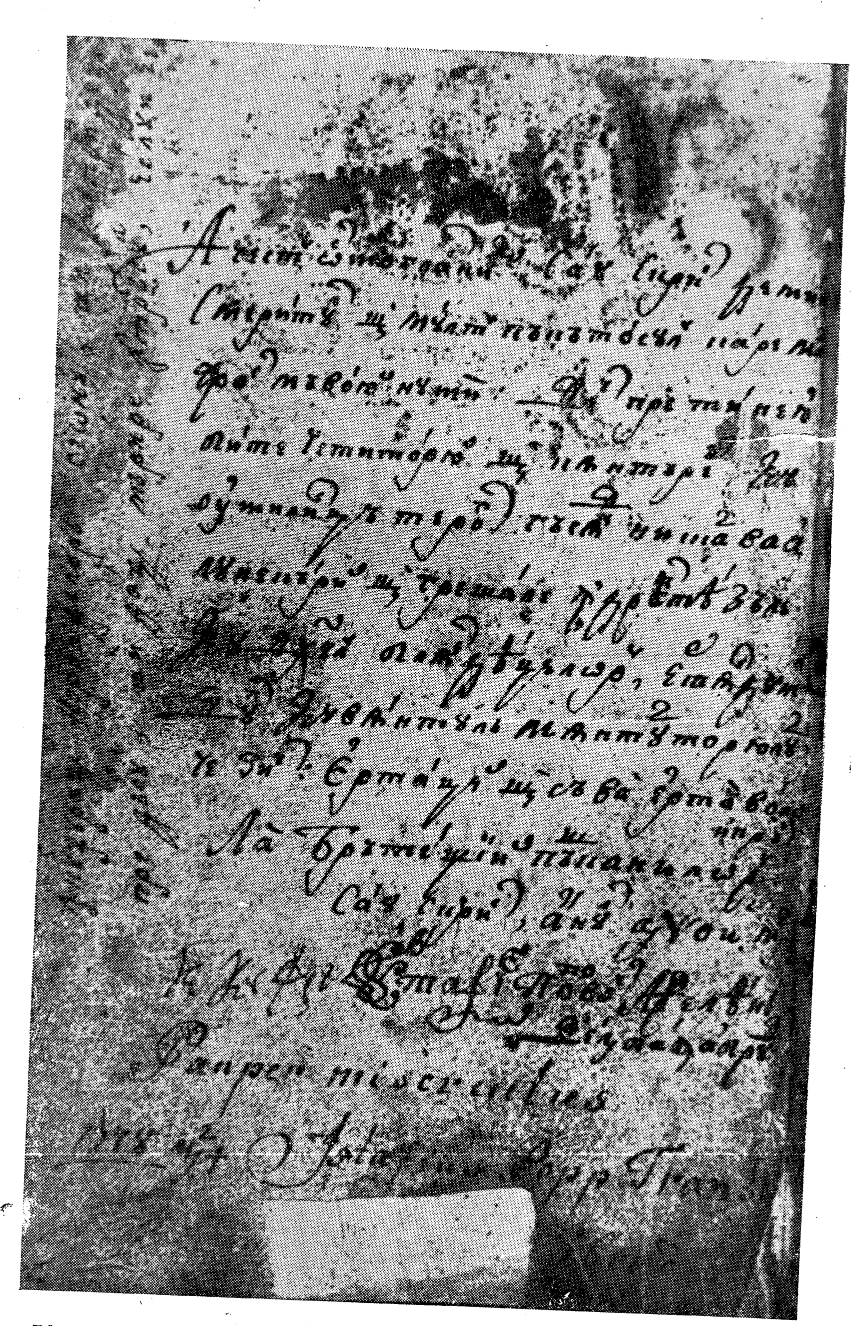

Planşa XXX. Pagină cu însemnarea lui Ioan sin Radu Duma, dintr-un manuscris de *Teologie polemică*, copiat la anul 1761. *Ms. 2467*, f. 120v.

Planşa XXXI. Însemnarea criptografiată a lui Pahomie stareţul, de la anul 1762 pe un manuscris cuprinzînd, *Mîna lui Damaschin. Ms. 5454*, f. 116.

Planşa XXXII. Finalul unui manuscris de *Eshatologie*, copiat de preotul Sava Popovici de la Răşinari, la anul 1773. *Ms. 2325*, f. 124^{v}.

Planşa XXXIII. Pagină cu însemnarea lui Popovici Eustaţiu dintr-un *Catavasier*, copiat de el la anul 1778. *Ms. 303*, f. 17^{v}.

Planşa XXXIV. Pagină dintr-un *miscelaneu* copiat de Grigore Rîmniceanu la anul 1780. *Ms. 2570*, f. 92^{v}.

Planşa XXXV. Pagină dintr-o *Alexandrie*, copiată de Enache la anul 1788, cu însemnarea criptografică a copistului. *Ms. 4646*, f. 116^{v}.

LISTĂ DE MANUSCRISELE BIBLIOTECII ACADEMIEI R.P.R. CU NUMELE COPIŞTILOR

Ms.

9 Sion (Monahul Ioanichie)
13 Polimaz (Logofătul Constantin)
25 Stîrce (Ştefan), f. $1-270^v$
27 Ştefan (Diaconul), f. $1-120^v$
34 Jora (Paharnicul Toader), f. $23-106^v$
35 Ion (Pr.)
37 Stanciu (Pr.)
44 Stan (Logofătul), f. $7-108^v$, $111-133^v$
46 Vasile
47 Vartolomeu (Putneanu), f. 55^{r-v}
48 Veisa (Diacul Constantin), f. $1-250^v$
49 Gavril (Ierodiaconul), f. $1-109^v$, $160-211^v$
50 Jora (Paharnicul Toader), f. 2—87
53 Luca (Pr. Ioasaf), f. $2-426^v$
57 Jora (Paharnicul Toader)
58 Stanciu (Pr.)
59 Lupescu (Radu)
60 Burghele (Constantin)
69 Misail (Ieromonahul), f. 1—590
84 Lupoianu (Constantin)
85 Constantin (Diacul)
86 Gavril (Diacul)
96 Vîrnav (Gheorghe)
101 Nicanor (Ieromonahul)
103 Grigoraş (sin Vasile Uricariul), f. $1-176^v$
104 Nicolae (Dascălul)
107 Rafail (Monahul)
111 Măzăreanu (Vartolomeu), f. 1—113, 115, $116-118^v$, $143-151^v$

Ms.

112 Luca (Pr. Ioasaf)
115 Grigoraş (sin Vasile Uricariul), f. 2—207
116 Ioniţă (sin Constantin Logofătul)
119 Teodorache (Logofătul de divan)
120 Ioan Pavel (Grămăticul)
124 Nichifor (Ieromonahul), f. 1—40
134 Ştefan (Paharnicul), f. 2^v-84^v
138 Ştefan (Dascălul)
144 Acachie (Ieromonahul), f. $2-186^v$
145 Anghelcic (Logofătul Alexandru), f. $1-94^v$
146 Cozma (Monahul)
149 Blagovici (Dimitrie)
153 Acachie (Ieromonahul), f. 2—634
156 Lupescu (Radu), f. 3—64
158 Tăutu (Ioniţă)
160 Dragoş (Vătaful Dumitru), f. 1—3
160 Marcociu (Vasile), f. 54—82
163 Grigore (Ieromonahul de la Cozia), f. $2-490^v$
167 Toader (Dascălul), f. $1-5^v$
168 Miclescu (Postelnicul Iordache)
174 Constantin (Logofătul de divan), f. 1—18
201 Nicola (Grămăticul)
204 Lavrentie (Dascălul), f. $35-241^v$
206 Florea (Pr.)
212 Damaschin (Dascălul), f. 4^v-117^v
233 Miclescu (Postelnicul Iordache), f. $1-176^v$

Ms.

236 Stoian de la Antim
238 Grigoraş (sin Vasile Uricariul), f. 2—317
239 Stîrce (Ştefan)
249 Rafail (Monahul)
252 Luca (Pr. Ioasaf), f. 8—11^{v}, 14—473^{v}, 476^{r-v}
254 Luca (Pr. Ioasaf), f. 1—414
256 Grigoraş (sin Vasile Uricariul), f. 1—5^{v}, 9—91^{v}
257 Visarion (Ieromonahul), f. 2—46^{v}, 48—54
266 Constantin (Dascălul), f. 3—55, 57—61^{v}
268 Lupescu (Radu), f. 1—290^{v}
269 Bujorovschi (Pr. Gheorghe), f. 3—199^{v}
270 Giurescu (Logofătul Ioniţă), f. 1, 4—67, 71, 73—136^{v}, 148
276 Apostol (Logofătul de divan), f. 6—142^{v}
298 Sion (Iordache), f. 4—183^{v}
303 Popovici (Eustaţiu), f. 17—100^{v}
334 Gherasim (Ierodiaconul), f. 1—109
338 Stîrce (Ştefan), f. 6—8^{v}, 10—255^{v}
340 Ştefan (Logofătul), f. 2—191^{v}
342 Stăncescu (Constantin), f. 2—105^{v}
343 Ciohoranu (Alexandru), f. 1—44
346 Dionisie (Eclisiarhul), f. 5—34^{v}
353 Lupescu (Radu), f. 6—357^{v}
354 Grigoraş (sin Vasile Uricariul), f. 3—213^{v}
355 Ilievici (Grigore)
356 Ion (Pr.), f. 2—70^{v}, 72—76^{v}
400 Ilschi (Iordache), f. 1—132, 134
420 Meletie (Ieromonahul), f. 2—197
422 Daniil, f. 2—18^{v}
426 Sava (Ieroshimonahul), f. 1—69^{v}, 73—83
433 Hudeci (Pisarul Grigore), f. 1—130^{v}
436 Dimitrache (Logofătul de divan)
438 Constantin (Copilul), f. 6—125^{v}
439 Filipescu (Căpitanul Constantin), f. 1—150^{v}
441 Şoimescu (Logofătul Ioniţă), f. 1—358
447 Grigore (Popa din Măhaci)
452 Dimitrie (Logofătul), f. 3—46^{v}, 57—60^{v}
458 Flor (Pr.), f. 1—2, 43—85
464 Ioan (Ieromonahul), f. 2—51
465 Goran
471 Oprea (Logofătul), f. 5—19^{v}
473 Stoian de la Antim, f. 1—62
473 Popovici (Eustaţiu), f. 63—115

Ms.

477 Duma (Dascălul Ioan), f. 1—214
479 Ioan (Pr.), f. 1—15^{v}, 59—91^{v}, 113—125^{v}, 161—192^{v}
479 Rafail (Monahul), f. 92—111
480 Mitrea (Logofătul), f. 1—180^{v}
484 Nicola (Grămăticul)
489 Meletie (Ieromonahul), f. 1—3^{v}, 109^{v}—113^{v}, 147^{v}—215^{v}, 218—222
491 Serafim (Ieromonahul)
495 Ianovici (Teodor)
500 Dionisie (Eclisiarhul), f. 2—12^{v}, 20—27, 35—37^{v}, 43—49^{v}, 52—55, 60—62^{v}, 68—69, 72—77^{v}, 82^{r-v}, 86, 92^{v}, 98—99^{v}, 102—107, 129
501 Flor (Pr.), f. 1—130^{v}, 163—186^{v}, 252, 278—311^{v}
503 Dumitru (Cîntăreţul)
507 Ioasaf (Monahul)
524 Deleanu (Arhimandritul Grigore)
529 Dreteanovschi (Ieromonahul Natanail), f. 2—6, 31—33^{v}
540 Arsenie (Ieromonahul), f. 160—211
545 Mihail (Pr.), f. 38—162^{v}
545 Bojidar (Dascălul Matei), f. 163—170^{v}
546 Banciu (Toma)
551 Vasile (Psaltul)
568 Silvestru (Ieromonahul), f. 1—256^{v}
570 Iustin (Ieromonahul) f. 11—20^{v}
573 Proca (Dascălul), f. 80—119^{v}
575 Ştefan (Dascălul), f. 121—132^{v}
577 Vartolomeu (Ieromonahul), f. 25—163^{v}
580 Gheorghe (Logofeţelul), f. 3—385^{v}, 390—396^{v}
588 Fota (Grămăticul)
595 Radu (Nicolae), f. 1—119^{v}
701 Ioan (Muncăcianu), f. 1—18
701 Teodor (Diacul), f. 53—66^{v}, 81—150^{v}
703 Teofan (Monahul), f. 1—155^{v}
706 Sturze (Dascălul Vasile)
707 Sturze (Dascălul Vasile), f. 1—126^{v}
708 Sturze (Dascălul Vaslie), f. 2—58^{v}
709 Sturze (Dascălul Vasile), f. 1—130^{v}
710 Rus (Dascălul Pavel), f. 3—222
712 Sturze (Dascălul Vasile)
713 Sturze (Dascălul Vasile)
714 Petru (Pr.)
716 Gherasim (Ieromonahul), f. 4—214

Ms.

757 Ioan Pavel (Grămăticul), f. 1—231^{v}
759 Varlaam (Ieromonahul)
761 Gherghel (Gavril), f. 1, 4—136^{v}
830 Constantin (Cîntăreţul), f. 1—4, 6—9^{v}
830 Nicolae, f. 15—65^{v}
830 Colţea (Andrei), f. 66—105
869 Negrule (Năstase), f. 1^{v}—77
934 Ioan (Monahul), f. 1—261^{v}
935 Veisa (Diacul Constantin)
937 Flor (Pr.), f. 2—20^{v}, 124—157^{v}, 261^{r-v}
940 Grigoraş (sin Vasile Uricariul), f. 4—67^{v}
942 Daniil (Diacul)
956 Gherontie (Monahul), f. 4—11^{v}, 14^{v}—58^{v}
1062 Lupescu (Radu), f. 1—183^{v}
1063 Laţcar (Constantin), f. 1—9^{v}
1064 Cozma (Monahul)
1067 Chira (Logofătul Ioan), f. 1—32, 34—133^{v}
1067 Fanu (Nichita), f. 32^{v}—33^{v}
1070 Constantin (Săidăcariul)
1073 Nicolae (Logofătul)
1081 Grigore (Ierodiaconul Rîmniceanu), f. 1—76^{v}, 178—181, 214—217
1092 Popovici (Eustaţiu), f. 2—67
1101 Daniil
1108 Barbul (Dascălul), f. 1—75
1117 Dionisie (Eclisiarhul)
1120 Mihai (Logofătul), f. 1—63^{v}
1125 Teodorache (sin Gheorghe Luca), f. 4^{v}—76^{v}, 79—93^{v}
1126 Popescu (Ianache)
1130 Girugiuveanu (Ion)
1132 Ursu (Toader), f. 2^{v}—200^{v}
1135 Bărbătescu (Ieromonahul Ioachim), f. 1^{v}—100^{v}, 102—193
1147 Hudeci (Pisarul Grigore)
1151 Berheceanu (Andonachi), f. 1—220^{v} 222—223, 239—242^{v}
1154 Teofil (Pr.)
1155 Arhip (Ioniţă)
1159 Făgărăşanu (Ivan)
1161 Erneanu (Logofătul Ion), f. 2—168
1204 Iordăchescu (Logofătul Matei), f. 1—109^{v}
1207 Serafim (Eclisiarhul), f. 1—2^{v}
1228 Iachint (Stareţul Cernicăi), f. 1—17
1235 Dolete (Logofătul Ştefan), f. 2—252
1237 Goştonă (Procopie), f. 4^{v}—99^{v}
1247 Nicolae (Monahul), f. 3—119^{v}

Ms.

1253 Stanciu (Pr.), f. 1^{v}—15^{v}, 18—188^{v}
1261 Cozma (Monahul)
1264 Samoil (Dascălul)
1267 Anatolie (Ierodiaconul), f. 1—68^{v}, 70—98^{v}, 102—118^{v}, 122—203, 207—248, 255—281^{v}, 285—348^{v}, 366—387, 390—409
1268 Bucur (Pr.).
1271 Şerban (Pr.)
1284 Silvestru (Ieromonahul), f. 1—172^{v}
1285 Duma (Dascălul Ioan), f. 4—209^{v}
1290 Popovici (Dimitrie), f. 2—304^{v}
1296 Gheorghe (Dascălul)
1299 Stanciu (Pr.), f. 3—16, 31—41,^{v} 47—263, 266—354^{v}
1300 Măzăreanu (Vartolomeu), f. 2—33^{v}
1309 Constantin (Logofătul)
1315 Gheorghe (Dascălul), f. 4—296^{v}
1316 Grigore (Ierodiaconul Rîmniceanu), f. 4—10
1317 Constantin (Logofătul), f. 5—17^{v}, 19—54^{v}, 63—69^{v}, 79^{r-v}, 84—132^{v} 165—278, 284—291^{v}
1317 Samuil (Ierodiaconul), f. 18^{r}
1318 Popovici (Gheorghe), f. 2—106, 107^{v}—166^{v}, 168—187^{v}
1327 Nicola (Grămăticul)
1329 Constantin (Săidăcariul), f. 3—120
1330 Silvestru (Ieromonahul), f. 2—263^{v}
1332 Ioan (Rîmniceanu), f. 3—150
1345 Micdonia (Shimonahia)
1346 Necula (Dascălul), 7—22^{v}, 25—50
1346 Popovici (Gheorghe), 50^{v}—76^{v}, 89—90
1348 Mihai (Logofătul), f. 1—58^{v}, 60—106^{v}, 111^{v}
1350 Stan (Logofeţelul), f. 1—394, 403—404^{v}
1352 Ştefan (Diacul)
1353 Munteanu (Dascălul Vasile)
1354 Lupescu (Radu), 6—34^{v}, 38—53, 56—72^{v}
1355 Iane (Logofătul de taină)
1357 Nicola (Grămăticul)
1358 Popovici (Eustaţiu)
1364 (Constantin (Botezatul), f. 1—172
1364 Batcu (Alexandru), f. 173—193
1365 Avram (Pr.), f. 1—10^{v}, 31—157^{v}

Ms.

1371 Meletie (Ieromonahul), f. 3–65^{v} 67–201^{v}
1373 Popovici (Pr. Dimitrie), f. 3–132^{v}
1379 Făgeţeanu (Dascălul Stanciu)
1382 Ieremia (Monahul), f. 1–35, 37–122^{v}, 124–144
1384 Şerban (?) (Pr.)
1388 Constantin (Dascălul), f. 1–39^{v}, 41, 45–46, 47–239^{v}
1388 Grigore (Ierodiaconul Rîmniceanu), 242–306^{v}
1389 Constantin (Săidăcariul), f. 1–419^{v}, 421–462^{v}
1390 Natanail (Ieromonahul)
1395 Stoian de la Antim, f. 2–120^{v}, 128–271^{v}
1409 Meletie (Ieromonahul), f. 1–206, 208–225^{v}
1414 Răducanu (Logofătul)
1417 Constantin (Postelnicelul)
1429 Radu (Logofătul), f. 71^{v}–277^{v}
1431 Popovici (Pr. Nicolae)
1433 Barbul (Logofătul), f. 5–104^{v}, 131–134^{v}, 136
1436 Costea (Dascălul), f. 1–145^{v}, 218^{v}–219^{v}
1440 Sava (Ieromonahul), f. 23–329^{v}
1462 Sofronie (Ieromonahul)
1467 Stanciu (Pr.), f. 1^{v}–85^{v}, 88–243^{v}, 245–254
1468 Nicanor (Ieromonahul), f. 79–310^{v}
1469 Grigoriovici (Ipodiaconul Dimitrie), f. 1–419
1480 Meletie (Ieromonahul), f. 1–27^{v}, 31–113
1482 Acachie (Ieromonahul), f. 181–231^{v}
1509 Enache
1536 Cliciuc (Dascălul Ion), f. 1–49
1536 Filipescu (Dascălul Gheorghe), f. 49^{v}–127
1552 Sofronie (Monahul), f. 2–140^{v}
1556 Antim de la Cozia, f. 2–154^{v}
1567 Grigorievici (Ieromonahul Natanail, f. 1–6^{v}, 8, 12–13^{v}, 20, 24, 28, 32
1569 Niţu (Logofeţelul), f. 1–269^{v}
1573 Toader
1588 Şoimescu (Logofătul Ioniţă), f. 1–26, 28–81, 83–92, 94–114, 117, 123, 149–187^{v}
1590 Bărbătescu (Ieromonahul Ioachim)

Ms.

1592 Gherasim (Ierodiaconul), f. 1–100
1608 Teofan (Monahul)
1611 Duma (Dascălul Ioan)
1616 Nicanor (Ieromonahul), f. 1–146
1617 Ilarie (Ieromonahul)
1621 Ioan (Rîmniceanu), f. 11–122^{v}
1626 Anton (Monahul), f. 17–56^{v}
1629 Ioniţă (Copilul)
1630 Cozma (Monahul), f. 1–177^{v}, 182–377^{v}
1631 Gherghie (Logofătul), f. 1–65
1631 Cernătescu (Logofeţelul Mihai), f. 65–170^{v}
1631 Rafail (Monahul), f. 171–200^{v}
1632 Venedict (Arhidiaconul), f. 2–54^{v}
1650 Popovici (Pr. Dimitrie)
1653 Lupu (Dascălul Bucur), f. 1–164^{v}
1683 Hrizea (Dascălul), f. 1–229^{v}
1702 Chiriceanu (Constantin)
1720 Toma, f. 1–25
1723 Popovici (Teodor)
1733 Iliinscoi (Pr. Teodor), f. 9–119^{v}
1738 Nicolae (Dascălul), f. 3–81^{v}
1739 Pop (Nichifor)
1747 Andriotaxitul (Dascălul), f. 2–56^{v}
1766 Giurgiuveanu (Tudor)
1805 Lefter (Logofătul), f. 1–34^{v}
1809 Constantin (Logofătul),
1817 Şoimescu (Logofătul Ioniţă), f. 1–144^{v}
1818 Vasile (Diacul)
1820 Şoimescu (Logofătul Ioniţă), f. 1–10^{v}, 12–22^{v}, 25–88^{v}, 90–128^{v}
1830 Stanciu (Pr.), f. 8–117
1832 Gavril (Pr.), f. 1–171^{v}
1837 Gheorghe (Dascălul)
1838 Sturze (Dascălul Vasile), f. 21–26^{v}, 31–269^{v}
1844 Ilarie (Ieromonahul), f. 1–115^{v}, 119–146^{v}, 149^{v}–228, 232–256^{v}, 259–307^{v}, 311–337, 339–353^{v}, 355–358^{v}
1845 Toachi (Miron), f. 1–51^{v}
1846 Popovici-Stolojan (Dascălul Radu)
1855 Stanislavici (Ioniţă), f. 3–77^{v}
1856 Gheorghe (Dascălul)
1867 Petre (Dascălul), f. 1–235^{v}
1870 Ioanichie (Monahul), f. 9–96
1872 Iachint (Stareţul Cernicăi), f. 9–33^{v}, 39–88^{v}

Ms.

1873 Popovici (Eustaţiu), f. 1–74
1889 Teofil (Monahul), f. 203–273, 371–385
1890 Barbul (Dascălul)
1899 Iachint (Stareţul Cernicăi), f. 1–55^{v}, 57–426^{v}
1903 Mihalache (Vătaful de plai)
1927 Teofil (Monahul), f. 1–38^{v}
1927 Daniil, f. 470–647^{v}
1929 Iachint (Stareţul Cernicăi), f. 1–321
1930 Teofil (Monahul), f. 1–51^{v}
1934 Teofil (Monahul), f. 1^{v}–179
1935 Teofil (Monahul)
1937 Anania (Dascălul), f. 1–270^{v}
1940 Iachint (Stareţul Cernicăi)
1941 Teofil (Monahul), f. 27^{v}–197^{v}
1943 Acachie (Ieromonahul), f. 3–4, 6–57
1943 Iachint (Stareţul Cernicăi), f. 57^{v}–155^{v}
1953 Timotei (Monahul), f. 33–115^{v}
1956 Teofil (Monahul), f. 129–355^{v}
1956 Iachint (Stareţul Cernicăi), f. 451–490^{v}
1957 Teofil (Monahul), f. 1–133^{v}, 307–421^{v}
1957 Iachint (Stareţul Cernicăi), f. 230^{v}–306^{v}
1958 Iachint (Stareţul Cernicăi), f. 1–42^{v}
1958 Chiril (Ierodiaconul), f. 43–45
1962 Iachint (Stareţul Cernicăi), f. 1^{v}–4^{v}, 69–114^{v}
1963 Terapont (Ieromonahul), f. 1–190, 213–294^{v}, 590–597^{v}
1964 Iachint (Stareţul Cernicăi), f. 1–276^{v}
1975 Ieremia (Monahul), f. 1–104, 253–340
1975 Serafim (Ieromonahul), f. 104–252^{v}
1976 Teofil (Monahul), f. 1–72
1982 Teofil (Monahul), f. 1–134^{v}, 138–152^{v}
1982 Daniil, f. 134^{v}–137
1989 Teofil (Monahul), f. 1–44^{v}
1990 Teofil (Monahul), f. 1–198^{v}, 209–254^{v}, 256–424^{v}, 427–457
1990 Iachint (Stareţul Cernicăi), f. 199–208
1991 Teofil (Monahul), f. 2–217^{v}, 219–222^{v}, 224–243
1993 Teofil (Monahul), f. 1–8^{v}, 22–25^{v}, 27^{v}, 29^{v}, 32^{v}–33^{v}, 63–65^{v}, 67–88, 96–120, 154^{v}–194^{v}, 196^{v}–206^{v}
1993 Daniil, f. 121–128, 132–146^{v}, 213–239^{v}
1995 Teofil (Monahul), f. 1–103^{v}, 105–274^{v}
1997 Teofil (Monahul), f. 39–88
1997 Daniil, f. 91–163, 189–203^{v}

Ms.

1998 Teofil (Monahul)
2003 Stan (Logofeţelul)
2007 Teofil (Monahul)
2008 Daniil
2013 Iachint (Stareţul Cernicăi), f. 1–28
2013 Teofil (Monahul), f. 28^{v}–110
2015 C.I., f. 1–21^{v}
2015 Chiril (Ierodiaconul), f. 22–71^{v}, 115–118^{v}, 210^{v}–255^{v}, 336–373^{v}
2015 Teofil (Monahul), f. 119–134^{v}
2015 Grigore (Ierodiaconul Rîmniceanu), f. 183–194^{v}
2015 Ioanichie (Ierodiaconul), f. 256–291^{v}, 317–321^{v}
2018 Daniil, f. 1–87
2018 Teofil (Monahul), f. 87–118^{v}
2024 Stan (Logofeţelul)
2025 Grigore (Ierodiaconul Rîmniceanu).
2029 Teofil (Monahul), f. 106^{v}–127
2030 Chiril (Ierodiaconul), f. 2–394, 398–409^{v}, 414–424, 426^{v}–427
2031 Chiril (Ierodiaconul), f. 1–34^{v}
2035 Chiril (Ierodiaconul), f. 1–8^{v}, 11, 13–16, 18^{r-v}
2036 Teofil (Monahul), f. 9–173, 175–191^{v}
2040 Nicolae (Pr.), 83^{v}–96, 99–110
2041 Teofil (Monahul), f. 174–207, 268–269^{v}, 271–283
2041 Daniil, f. 378–456
2047 Daniil, f. 59^{v}–61, 62^{v}, 63^{v}–64
2047 Teofil (Monahul), f. 71^{v}–74^{v}
2050 Popovici-Hidişan (Andrei), f. 3–20^{v}
2052 Chiril (Ierodiaconul), f. 60^{v}–73^{v}
2052 Teofil (Monahul), f. 155–258^{v}
2055 Chiril (Ierodiaconul), f. 1–57, 74–125^{v}
2055 Teofil (Monahul), f. 58–73
2056 Pahomie (Ierodiaconul)
2081 Dionisie (Eclisiarhul), f. 1–12
2091 Constantin (Logofătul)
2092 Ghedeon (Monahul), f. 1^{v}–218
2097 Greceanu (Ierodiaconul Nicodim)
2098 Dionisie (Eclisiarhul)
2099 Serafim (Monahul), f. 1–316
2101 Nicola (Pr.), f. 1–14, 16–18, 21–22^{v}, 25–33, 36
2103 Flor (Pr.)
2108 Rusu (Dascălul Ioan)

Ms.

2109 Dionisie (Eclisiarhul), f. 1–10, 13–14^{v}, 17–23^{v}
2110 Dionisie (Ieromonahul), f. 1–285^{v}
2111 Popovici (Banţa), f. 1–15
2112 Dionisie (Eclisiarhul), f. 1–4^{v}, 6, 49, 50, 51, 52, 53–57, 59–84
2113 Gherontie (Monahul), f. 1–555, 561–595
2117 Lupescu (Radu), f. 1–343
2119 Acachie (Ieromonahul), f. 4–57^{v}, 59–88, 91–110
2120 Vasile (Dascălul), f. 1–3^{v}, 5–137^{v}, 139–207^{v}, 209–218
2130 Iachint (Stareţul Cernicăi)
2131 Daniil, f. 1–19
2134 Barbul (Dascălul), f. 5–245^{v}
2136 Popovici (Ilie)
2142 Chiril (Ierodiaconul), f. 1–244^{v}, 254–305^{v}
2143 Silvestru (Ieromonahul), f. 1–242
2147 Bărbătescu (Ieromonahul Ioachim), f. 2–9, 13–22, 30, 53–87^{v}, 90–91^{v}
2159 Iachint (Stareţul Cernicăi)
2162 Pătraşcu (Logofătul), f. 1–68^{v}
2162 Voico (Logofătul), f. 72^{v}–92^{v}
2163 Mihai (Diaconul), f. 1–31^{v}, 34–87^{v}, 90–93
2164 Radu (Pr.)
2167 Constantin (Dascălul)
2172 Gheorghe (Egumenul), f. 1–517^{v}, 519–549
2174 Iosif (Ieromonahul)
2177 Dionisie (Eclisiarhul), f. 1–7^{v}, 9–13
2178 Stan (Pr.), f. 1^{v}–2^{v}, 8–137^{v}
2180 Bărbătescu (Ieromonahul Ioachim)
2181 Bărbătescu (Ieromonahul Ioachim), f. 1–85^{v}
2183 Bărbătescu (Ieromonahul Ioachim), f. 1–155^{v}, 157–165^{v}
2184 Andrei (Dascălul), f. 1–74^{v}
2193 Matei (Pr.)
2195 Rafail (Monahul), f. 1–177^{v}, 181–294
2198 Naum (Rîmniceanu)
2200 Macarie (Ieroshimonahul)
2207 Rafail (Monahul)
2209 Naum (Rîmniceanu), f. 1–34^{v}

Ms.

2213 Ştefan (Pr.), f. 2–9^{v}, 13, 18, 19^{v}, 21–24, 26–29
2215 Grigore (Ierodiaconul Rîmniceanu)
2219 Constantin (Psaltul)
2220 Rafail (Monahul), f. 1, 4–158^{v}
2251 Vîrlan (Ştefan)
2301 Ştefan (Pr.)
2302 Ioan (Pr.), f. 1–125^{v}
2302 Simion (Diacul), f. 125^{v}–139^{v}
2305 Nicolae (Dascălul), f. 1–362
2314 Grigore (Ierodiaconul Rîmniceanu)
2315 Mihailovici (Vasile)
2324 Gheorghe (Dascălul), f. 1^{v}–536
2325 Popovici (Pr. Sava)
2326 Popovici (Iosif), f. 1, 8–71^{v}
2337 Stanciu (Pr.), f. 1–103^{v}
2338 Pascul (Logofătul), f. 1–122^{v}, 125–185^{v}, 187–292^{v}, 294–354^{v}
2349 Atanasiu (Dascălul Alexandru)
2351 Cojocariu (Petru), f. 3–94^{v}
2353 Rafail (Monahul), f. 1–125^{v}, 132–304
2354 Bărbătescu (Ieromonahul Ioachim)
2355 Ilarion (Ieromonahul), f. 2–217^{v}
2356 Măzăreanu (Vartolomeu), f. 4–27^{v}, 30–36^{v}
2358 Nicola (Pr.)
2369 Simion (Diacul)
2370 Simion (Diacul), f. 2–86^{v}
2374 Samuil (Ieromonahul), f. 1–9, 17–187^{v}
2381 Panu (Grămăticul), f. 1–256^{v}
2382 Ion (Dascălul)
2383 Oprea, f. 1–141^{v}
2384 Maftei (Diacul), f. 5–98^{v}
2386 Antonie
2393 Gheorghe (Pr.), f. 1–71^{v}
2443 Popovici (Pr. Sava)
2455 Ioan (Pr.)
2456 Serafim (Ieromonahul), 1–81, 87–172
2457 Piteşteanu (Nicolae), f. 1–70^{v}, 72–168^{v}, 179–180
2458 Dositei (Ierodiaconul), f. 2–268^{v}
2462 Nicolae (Monahul)
2463 Cozma (Monahul)
2465 Nicolae (Monahul), f. 3–181
2467 Duma (Dascălul Ioan), f. 2^{v}–120^{v}
2468 Nichifor (Ieroshimonahul)

Ms.

2470 Fota (Grămăticul), f. 1–443
2472 Silvestru (Ieromonahul), f. 1–132^{v}
2476 Zacionea (Ioan)
2481 S. H.
2483 Duma (Dascălul Ioan)
2486 Popovici (Gavril)
2487 Acachie (Ieromonahul)
2489 Duma (Dascălul Ioan), f. 3–194
2492 Acachie (Ieromonahul), f. 1–26^{v}
2497 Ioniţă
2499 Dănişan (Iacov), f. 1–69^{v}
2499 Luca (Ion), f. 71–95
2500 Grigore (Ieromonahul)
2506 Lupescu (Radu), f. 3–170^{v}
2507 Popovici (Petru), f. 4–118^{v}, 121–173^{v}
2510 Grigore (Ierodiaconul Rîmniceanu), f. 1–218^{v}
2511 Vlad (Grămăticul)
2512 Vlad (Grămăticul), f. 3^{v}–399
2513 Serafim (Ieromonahul)
2516 Ilarion (Ieromonahul), f. 4–365
2517 Vlad (Grămăticul), f. 1–448^{v}
2518 Dositei (Ierodiaconul), f. 2–75
2519 Grigore (Ierodiaconul Rîmniceanu)
2520 Cucuzel (Ierodiaconul Ioan)
2521 Grigore (Ierodiaconul Rîmniceanu), f. 1–2, 4–476^{v}
2524 Petru (Diacul), f. 1–220^{v}, 239–328
2548 Ilarion (Ieromonahul)
2549 Constantin (Logofătul), f. 1–340
2551 Isaia (Ierodiaconul)
2555 Puşcaşu (Pr. Bucur)
2556 Duma (Dascălul Radu)
2566 Ilarie (Ieromonahul)
2567 Ioan (Rîmniceanu)
2568 Naum (Rîmniceanu)
2569 Rafail (Monahul), f. 3–311
2570 Grigore (Ierodiaconul Rîmniceanu), f. 1–92^{v}, 96–105^{v}, 111–125^{v}, 127^{r-v}
2574 Ilarion (Ieromonahul)
2577 Grigore (Ierodiaconul Rîmniceanu)
2579 Ilarion (Ieromonahul)
2581 Meican (Toader)
2582 Ilarion (Ieromonahul)
2585 Rafail (Monahul), f. 1–132, 135–171^{v}, 175–204, 223^{v}–224

Ms.

2586 Rafail (Monahul), f. 1–43
2590 Flor (Pr.)
2591 Ioan Pavel (Grămăticul), f. 2–346^{v}
2591 Stanciu (Pr.), f. 347–360, 363–435^{v}
2592 Flor (Pr.), f. 1, 536–679^{v}
2594 Radu (Logofeţelul)
2596 Ilarion (Ieromonahul), f. 1–243^{v}, 246–532^{v}
2596 Bărbătescu (Ieromonahul Ioachim), f. 244–245^{v}
2597 Rafail (Monahul), f. 1–305, 307–310^{v}
2598 Rafail (Monahul), f. 1–94, 333–335^{v}
2599 Ioan Pavel (Grămăticul)
2601 Axinte (Uricariul), f. 157–318
2603 Ioan (Rîmniceanu), f. 1–16, 21^{v}
2608 Stroe (Copilul), f. 1–376^{v}, 378–387
2609 Flor (Pr.), f. 1^{r-v}
2623 Iordache (Vătaful), f. 3–18
2633 Rafail (Monahul), f. 1–144^{v}
2635 Daniil, f. 1–18
2640 Teodorache (Logofătul)
2644 Ştefan (Ieromonahul), f. 5–177^{v}, 392–409^{v}, 430–463^{v}, 476–478^{v}
2644 Alexandru (Dascălul), f. 464–469^{v}
2645 Daniil (Ieromonahul)
2650 Iosif (Ieromonahul)
2656 Ştefan (Diacul)
2664 Ioan (Grămăticul), f. 221^{v}–222^{v}
2665 Nicodim (Pr.), f. 1–110^{v}
2665 Iosif (Ieromonahul), f. 114–129^{v}
2665 Mihăilă (Copilul), f. 134–159^{v}
2666 Radu (Grămăticul)
2667 Rafail (Monahul)
2668 Dumitru (Rîmniceanu), f. 81^{v}–176
2669 Naum (Rîmniceanu), f. 1–98, 101–119
2672 Ştefan (Ieromonahul)
2678 Gherontie (Monahul), f. 2–25^{v}
2711 Flor (Pr.), f. 1–4^{v}
2712 Grigore (Ierodiaconul Rîmniceanu), f. 1–54
2715 Stanciu (Pr.), f. 2–189^{v}
2757 Silvestru (Ieromonahul)
2759 Constantin (Logofătul)
2770 Răduţ (Ianache), f. 1–75^{v}
2773 Gheorgache (Clucerul)
2774 Hudeci (Pisarul Grigore), f. 2–98^{v}
2775 Gavril (Diacul)

Ms.

2797 Acachie (Ieromonahul), f. 1—104
2799 Teofan (Monahul), f. 38—154
2860 Mihai (Pr.)
2868 Atanasiu (Dascălul Alexandru)
2877 Ioan (Ieroshimonahul)
2909 Stoian de la Antim, f. 3—100
2952 Meletie (Ierodiaconul), f. 1—128, 145—270
2952 Ioan (Ieroshimonahul), f. 128—144^{v}
2953 Ioan (Ieroshimonahul)
2955 Ibăşfăleanu (Logofătul Ion)
2958 Flor (Pr.), f. 6—9
2982 Constantin (Pr.)
2987 Galaction (Ieromonahul)
2993 Ioan (Ieroshimonahul)
3001 Ioan (Ieroshimonahul)
3003 Ioan (Ieroshimonahul)
3007 Ioan (Ieroshimonahul), f. 1—2, 3^{v}—88
3008 Rafail (Monahul)
3052 Teofil (Pr.), f. 1—263^{v}, 265^{v}
3094 Teofan (Monahul)
3102 Hociung (Căpitanul Antohi), f. 1—122^{v}
3107 Sturze (Dascălul Vasile), f. 1—320^{v}, 323—394^{v}, 396
3110 Popa (Dascălul Iacov), f. 1—79
3144 Anghel (Diaconul), f. 1—82^{v}, 102, 104^{v} 107, 151^{v}—152, 165^{v}—166^{v}
3144 Ioaniţă (Logofătul), f. 90—102
3145 Copce (Negoiţă), f. 1^{v}—34^{v}, 75—78
3148 Cozma (Monahul)
3151 Grigore (Ieromonahul de la Cozia)
3161 Marco (Căpitanul Zamfir)
3163 Serafim (Monahul), f. 5—30, 33—113, 114^{v}—160^{v}
3166 Daniil (Ieromonahul)
3169 Visarion (Ieromonahul)
3170 Popovici-Cucuian (Gheorghe)
3176 Pavel (Dascălul)
3180 Cucoran (Toma)
3182 Spiridon (Ioniţă), f. 1—88
3186 Nicolae (Dascălul), f. 1—54
3190 Vlad (Grămăticul), f. 1—61^{v}, 115—308
3191 Barbul (Dascălul)
3192 Atanasiu (Dascălul Alexandru)
3198 Pavel (Dascălul)
3199 Vasile (Pr. Moldoveanu)
3202 Bărbătescu (Ieromonahul Ioachim), f. 135—146

Ms.

3233 Atanasie (Pr.), f. 76^{v}—91^{v}
3234 Nichita (Dascălul)
3248 Strătilă (Dascălul), f. 1—26^{v}
3252 Andronic (Diacul)
3253 Ion (Dascălul)
3271 Serafim
3275 Ioniţă (Dascălul)
3312 Gheorghe (Dascălul)
3314 Stanciu (Pr.), f. 1^{v}—341^{v}, 343—372
3318 Dorotei (Ieroshimonahul), f. 1—519^{v}
3338 Hudeci (Pisarul Grigore)
3339 Fota (Grămăticul), f. 1—4^{v}, 8—293^{v}
3341 Ion (Pr.), f. 1—172^{v}
3343 Dimitrache (Logofătul de divan)
3344 Ion (Logofătul)
3355 Crăciun (Eftimie), f. 132^{v}—206^{v}
3373 Veniamin (Ieromonahul)
3399 Voileanu (Logofătul Matei)
3416 Luca (Pr. Ioasaf)
3417 Batcu (Lupu)
3440 Ioan Pavel (Grămăticul)
3441 Constantin (Logofătul), f. 2—230^{v}
3442 Flor (Pr.)
3443 Stanciu (Pr.)
3445 Flor (Pr.), f. 1—11^{v}
3450 Popovici (Nicolae), f. 1—728
3456 Gavril (Diacul), f. 1—372^{v}
3460 Efrem (Grămăticul), f. 2—206^{v}, 208—213
3467 Nicolae (Pr.)
3472 Ghenadie (Arhimandritul), f. 3—514^{v}
3472 Macarie (Ieromonahul), f. 515—517
3473 Mihai
3506 Bîrlădeanu (Dascălul Iordache), f. 60—71^{v}
3509 Ilie (Dascălul)
3512 Iordache (Dascălul)
3513 Pavel (Dascălul), f. 1—215
3514 Ioniţă (Logofătul)
3527 Holban (Ioan)
3528 Simion (Pr.), f. 1—103^{v}
3531 Andriotaxitul (Dascălul), f. 2—214^{v}
3538 Duma (Dascălul Ioan)
3541 Daniil, f. 1—4, 6—420^{v}
3542 Daniil, f. 1—288^{v}
3543 Micdonia (Shimonahia)
3551 Ianache (Pr.), f. 1^{v}—2^{v}, 4—110, 112—178
3556 Drăgoi (Logofătul), f. 1—231

Ms.

3557 Silvestru (Ieromonahul), f. 1—248^{v}
3559 Dorotei (Ieroshimonahul)
3560 Teofilact (Monahul), f. 2—207^{v}
3561 Romanescu-Popovici (Dascălul Marcu) f. 1—76^{v}
3562 Vasile (Ieromonahul)
3564 Sturze (Dascălul Vasile)
3572 Popovici (Pr. Sava)
3590 Bărbătescu (Ieromonahul Ioachim), f. 1—113^{v}, 128—130^{v}
3597 Acachie (Ieromonahul)
3612 Iachint (Stareţul Cerniçăi), f. 1—7, 9—19
3622 Iordache (Pr.)
3623 Chiriac (Ieroshimonahul)
3683 Sava (Monahul), f. 3—262
3691 Munteanu (Nicolae), f. 2—98^{v}
3692 Agurii (Lupul), f. 10—173
3694 Iordache (Logofătul), f. 2—6, 8—10
3697 Vlad din Moldova, f. 1—50^{v}, 166—229^{v}, 245—290^{v}
3721 Anton (Logofătul)
3722 Nicola (Pr.), f. 1—11, 14—23^{v}, 33—36^{v}
3726 Luca (Ieromonahul)
3750 Florea (Copilul), f. 1—18
3784 Ioanov (Ştefan), f. 1—127^{v}, 130—141
3789 Nicodim (Monahul), f. 1—11, 13—176^{v}
3802 Matei, f. 2—49^{v}
3803 Constantin (Dascălul)
3806 Stanovici-Voinescu (Pr. Ghinea), f. 19—113^{v}
3811 Hrîstea (Simion), f. 6—36, 38—80
3811 Ion (Pr.), f. 80^{v}—104^{v}
3820 Gheorghe (Pr.), f. 4—258^{v}
3821 Ion Romînul (Pr.), f. 1—141^{v}
4082 Grigoraş (sin Vasile Uricariul), f. 146—146^{18}
4104 Enache, f. 1^{v}—77, 81—97, 102—122^{v}
4104 Agapie f. 77—80^{v}, 97^{v}—101, 127—129^{v}, 130^{v}—164, 165^{v}, 172—176
4130 Ioan (Muncăcianu)
4133 Ştefan (Pr.)
4148 Alexandru (Diacul), f. 1—28^{v}
4150 Alexandru (Diacul)
4151 Ursu (Pr.)
4154 Gheorghe (Dascălul)
4160 Sturze (Dascălul Vasile)
4164 Sturze (Dascălul Vasile)

Ms.

4180 Gheorghe (Dascălul), f. 2—52^{v}
4182 Ursu (Pr.), f. 2—545^{v}
4214 Sturze (Dascălul Vasile)
4215 Agaton (Monahul)
4216 Petru (Pr.)
4225 Stanciu (Pr.)
4243 Flor (Pr.), f. 2^{v}—3, 4^{v}—6
4247 Ioan (Pr.), f. 1—145^{v}
4248 Pătraşcu (Logofătul)
4254 Trandafir (Dascălul), f. 159—160^{v}
4259 Flor (Pr.), f. 4—186^{v}
4261 Popovici (Zaharia)
4275 Gheorghe (Dascălul), f. 1—52^{v}, 55—142
4276 Nicolae (Diacul), f. 1—108^{v}
4286 Stanciu (Pr.)
4298 Creţu (Pr. Bucur)
4305 Duma (Dascălul Ioan)
4310 Silvestru (Ierodiaconul)
4367 Nicolae, f. 1—24^{v}, 27—29, 42^{v}—45^{v}
4379 Toma (Grămăticul), f. 1—34, 37—251, 254—297
4413 Grigore (Ierodiaconul Rîmniceanu)
4431 Constantin (Diacul), f. 2—63^{v}
4458 Iacov (Logofătul), f. 1—90, 119—120
4466 Atanasie (Ierodiaconul), f. 2—150
4468 Grigore (Logofătul)
4566 Millo (M.), f. 1—25^{v}
4572 Simion (Diacul), f. 3—7^{v}, 9—10^{v}, 12—93^{v}, 95—102
4612 Gherasim (Ieromonahul Putneanu)
4641 Ursu (Pr.)
4642 Giurgiu (Pr.), f. 7—151^{v}, 153—208^{v}
4646 Enache, f. 1—151^{v}
4648 Ştefan (Ieromonahul), f. 118—208^{v}
4649 Tudosie (Dascălul)
4650 Grigore (Ierodiaconul Rîmniceanu)
4655 Galeri (Gavril), f. 1—67^{v}
4664 Munteanu (Dascălul Vasile)
4674 Chiriţă (Pr.)
4696 Adam, f. 27—37^{v}
4745 Voicu (Copilul), f. 2—403, 406—539, 542—602, 606—667, 669—710^{v}
4827 Vasile (Pr.)
4834 Neonil f. 1—184
4837 Ciohoranu (Alexandru)
4838 Vasile, f. 1—83, 93—137^{v}
4839 Vasile

Ms.
4851 Ştefan (Dascălul)
4852 Ştefan (Dascălul), f. 1—203^v
4870 Nicolae (Pr.), f. 2—44
4870 Petru (Diacul), f. 46—68^v
4918 Petre (Pr.), f. 1—105^v
4975 Duma (Dascălul Radu), f. 2—126^v
4980 Radu (Dascălul)
4982 Măgureanu (Logofătul Iordache), f. 14—212^v, 215—270^v
5053 Popovici (Dimitrie), f. 1—125^v
5055 Ungureanu (Anania)
5110 Rafail (Monahul)
5127 Ioanichie (Monahul), f. 1—85^v
5205 Munteanu (Dascălul Vasile)
5256 Gheorghe (Shimonahul)
5353 Silvestru (Ieromonahul), f. 1—97^v
5367 Stanciu (Pr.)
5449 Viski (Ioan)

Ms.
5454 Pahomie (Stareţul), f. 2—189
5457 Stan (Logofeţelul), f. 42—264^v
5466 Partenie (Ieromonahul), f. 2—3^v, 11—175^v, 178—356^v
5476 Luca (Pr. Ioasaf)
5483 Peştişanu (Dascălul Ioan)
5489 Dionisie (Ieromonahul), f. 1—6^v, 9—155
5491 Constantin (Dascălul), f. 1—58^v
5496 Mihailovici (Pr. Constantin), f. 1—133^v
5517 Vitalie (Ierodiaconul), f. 9—106
5545 Vasile (Diacul)
5548 Ilarie (Ieromonahul), f. 1—334^v
5554 Simion
5558 Manta (Dascălul)
5583 Acachie (Ieromonahul), f. 1—62^v
5662 Stoian de la Antim, f. 5—96
5850 Popovici (Dascălul Ion), f. 1—12
Suluri 7 Flor (Pr.)

LISTA COPIŞTILOR ORÎNDUIŢI PE SECOLE

SEC. XVI

Grigore (Popa din Măhaci), 1583—1619

SEC. XVII

Adam, sfîrşitul sec.
Alexandru (Dascălul), sfîrşitul sec.
Andronic (Diacul), 1673
Arsenie (Ieromonahul), 1668
Avram (Pr.), 1700

Bojidar (Dascălul Matei), 1686

Constantin (Diacul), 1646
Costea (Dascălul), 1693—1703

Daniil (Ieromonahul), 1698
Dionisie (Ieromonahul), 1696
Drăgoi (Logofătul), 1687

Florea (Pr.), 1669
Fota (Grămăticul), 1671—1675

Gavril (Diacul), 1689
Giurgiu (Pr.), sfîrşitul sec.

Ilie (Dascălul), 1697
Ioan (Ieromonahul), 1682
Ioan (Monahul), 1699
Ion Romînul (Pr.), 1620
Iosif (Ieromonahul), 1696

Lefter (Logofătul), sfîrşitul sec.
Mihai, 1673
Mihai (Diaconul), sfîrşitul sec.

Mihai (Logofătul), 1683
Misail (Ieromonahul), 1652
Mitrea (Logofătul), 1700

Nicodim, sfîrşitul sec.
Nicola (Grămăticul), 1685—1689
Nicola (Pr.), 1697—1710
Nicolae (Monahul), 1691—1692

Oprea, 1698

Panu (Grămăticul), 1691
Petru (Diacul), 1699—1701
Petru (Pr.), 1685—1688

Radu (Logofătul), 1676

Silvestru (Ieromonahul), 1688
Silvestru (Ieromonahul), 1691
Stroe (Copilul), 1700

Sturze (Dascălul Vasile), 1693—1708

Ştefan (Ieromonahul), 1688—1697

Toader (Dascălul), 1639
Ursu (Pr.), 1676—1695

Vasile (Ieromonahul), 1676
Viski (Ioan), 1697
Vlad (Grămăticul), 1693—1699

SEC. XVIII

Acachie (Ieromonahul), 1798–1826
Agapie, 1784–1787
Agaton (Monahul), 1701
Agurii (Lupul), 1787
Alexandru (Diacul), 1759
Anania (Dascălul), 1792
Anatolie (Ierodiaconul), 1774
Andrei (Dascălul), 1768
Andriotaxitul (Dascălul), 1782–1784
Anghel (Diaconul), 1790
Anghelcic (Logofătul Alexandru), 1800
Antim de la Cozia, 1766–1767
Anton (Logofătul), 1794
Anton (Monahul), 1793
Antonie, sfîrşitul sec.
Apostol (Logofătul de divan), 1788
Arhip (Ioniţă), 1784–1799
Atanasie (Pr.), 1775
Atanasie (Ierodiaconul), 1794
Atanasiu (Dascălul Alexandru), 1786 – 1795
Axinte (Uricariul), 1710

Bălăcianu (Constantin), 1756
Banciu (Toma), 1796
Bărbătescu (Ieromonahul Ioachim), 1766–1809
Barbul (Dascălul), 1781–1785
Barbul (Logofătul), sfîrşitul sec.
Batcu (Alexandru), 1784–1785
Batcu (Lupu), 1765
Berheceanu (Andonachi), 1777
Bîrlădeanu (Dascălul Iordache), sfîrşitul sec.
Blagovici (Dimitrie), 1797–1798
Bucur (Pr.), 1770–1772
Bujorovschi (Pr. Gheorghe), 1781
Burghele (Constantin), 1781

Cernătescu (Logofeţelul Mihai), 1726
Chira (Logofătul Ioan), 1779
Chiriac (Ieroshimonahul), sfîrşitul sec.
Chiriceanu (Constantin), mijlocul sec.
Chiril (Ierodiaconul), 1800–1822
Chiriţă (Pr.), 1756

Ciohoranu (Alexandru), 1783–1784
Clicĭuc (Dascălul Ion), 1772
Cojocariu (Petru), 1796–1797
Colţea (Andrei), sfîrşitul sec.
Constantin (Botezatul), 1784
Constantin (Cîntăreţul), 1780
Constantin (Copilul), 1746
Constantin (Dascălul), 1759–1774
Constantin (Dascălul), 1761
Constantin (Diacul), 1779
Constantin (Logofătul), 1728–1742
Constantin (Logofătul), sfîrşitul sec.
Constantin (Logofătul de divan), 1724
Constantin (Postelnicul), 1767–1775
Constantin (Pr.), prima jumătate a sec.
Constantin (Psaltul), 1767
Constantin (Săidăcariul), 1753–1758
Copce (Negoiţă), 1783
Cozma (Monahul), 1726–1747
Crăciun (Eftimie), 1800
Creţu (Pr. Bucur), 1789
Cucoranu (Toma) 1777–1782
Cucuzel (Ierodiaconul Ioan), 1750
C. I., 1799–1800

Damaschin (Dascălul), 1754
Daniil, 1778
Daniil (Diacul), 1704
Daniil (Ieromonahul), 1795
Dănişan (Iacov), 1781
Deleanu (Arhimandritul Grigore), 1781
Dimitrache (Logofătul de divan), 1800–1806
Dimitrie (Logofătul), 1747
Dionisie (Eclisiarhul), 1788–1817
Dionisie (Ieromonahul), 1745–1746
Dolete (Logofătul Ştefan), 1782
Dorotei (Ieromonahul), 1787–1795
Dositei (Ierodiaconul), 1700–1704
Dragoş (Vătaful Dumitru), 1793
Dreteanovschi (Ieromonahul Natanail), 1759
Duma (Dascălul Ioan), 1751–1764
Duma (Dascălul Radu), 1787
Dumitru (Cîntăreţul), 1797
Dumitru (Rîmniceanu), 1767

Efrem (Grămăticul), 1722–1724
Enache, 1777
Enache, 1788–1789
Enache, sfîrşitul sec.
Erneanu (Logofătul Ion), 1750

Făgărăşanu (Ivan), 1705
Făgeţeanu (Dascălul Stanciu), 1783
Fanu (Nichita), sfîrşitul sec.
Filipescu (Căpitanul Constantin), 1761
Filipescu (Dascălul Gheorghe), 1776
Flor (Pr.), 1724
Flor (Pr.), 1754–1764
Florea (Copilul), 1788

Galaction (Ieromonahul), 1788
Galeri (Gavril), 1786
Gavril (Diacul), 1732
Gavril (Diacul), 1799
Gavril (Ierodiaconul), 1756
Gavril (Pr.), 1739
Ghedeon (Monahul), 1757
Ghenadie (Arhimandritul), mijlocul sec.
Gheorgache (Clucerul), 1779
Gheorghe (Dascălul), începutul sec.
Gheorghe (Dascălul), 1746–1747
Gheorghe (Dascălul), 1781
Gheorghe (Dascălul), 1783–1797
Gheorghe (Dascălul), 1786
Gheorghe (Dascălul), sfîrşitul sec.
Gheorghe (Egumenul), 1786
Gheorghe (Logofeţelul), 1718
Gheorghe (Pr.), 1771
Gheorghe (Pr.), 1775
Gheorghe (Shimonahul), 1798
Gherasim (Ierodiaconul), 1789
Gherasim (Ierodiaconul), 1799–1802
Gherasim (Ieromonahul), 1766
Gherasim (Ieromonahul Putneanu), 1793
Gherghel (Gavril), 1736
Gherghie (Logofătul), 1726
Gherontie (Monahul), 1778
Gherontie (Monahul), 1800
Giurescu (Logofătul Ioniţă), 1799
Giurgiuveanu (Ion), 1797
Giurgiuveanu (Tudor), 1781
Goran, mijlocul sec.
Goştonă (Procopie), 1784

Greceanu (Ierodiaconul Nicodim), 1795
Grigoraş (sin Vasile Uricariul), 1726
Grigore (Ierodiaconul Rîmniceanu), 1780 – începutul sec. XIX
Grigore (Ieromonahul), 1798
Grigore (Ieromonahul de la Cozia), 1765–1766
Grigore (Logofătul), 1792
Grigorievici (Ieromonahul Natanail), 1754
Grigoriovici (Ipodiaconul Dimitrie), 1732

Hociung (Căpitanul Antohi), 1793
Holban (Ioan), 1785
Hrîstea (Simion), 1727
Hrizea (Dascălul), 1768
Hudeci (Pisarul Grigore), 1784–1803

Iachint (Stareţul Cernicăi), 1793–1800
Iacov (Logofătul), 1784
Ianache (Pr.), 1731
Iane (Logofătul de taină), 1730
Ianovici, (Teodor), 1741
Ibăşfăleanu (Logofătul Ion), 1758
Ieremia (Monahul), 1777
Ieremia (Monahul), sfîrşitul sec.
Ilarie (Ieromonahul), 1774–1789
Ilarie (Ieromonahul), 1780
Ilarion (Ieromonahul), 1735–1751
Ilievici (Grigore), 1772–1773
Iliinscoi (Pr. Teodor), 1778
Ilschi (Iordache), 1784
Ioan (Dascălul), a doua jumătate a sec.
Ioan (Grămăticul), 1760
Ioan (Ieroshimonahul), 1795–1806
Ioan (Muncăcianu), 1732–1737
Ioan (Pr.), 1728
Ioan (Pr.), 1753
Ioan (Pr.), 1764
Ioan (Rîmniceanu), 1779
Ioan Pavel (Grămăticul), 1736–1746
Ioanichie (Ierodiaconul), sfîrşitul sec.
Ioanichie (Monahul), 1775–1794
Ioaniţă (Logofătul), 1792
Ioanov (Ştefan), 1746
Ioasaf (Monahul), 1788
Ion (Dascălul), 1709
Ion (Dascălul), sfîrşitul sec.

Ion (Logofătul), 1778—1791
Ion (Pr.), 1724—1725
Ion (Pr.), 1734
Ion (Pr.), a doua jumătate a sec.
Ioniţă, 1793
Ioniţă (Copilul), 1756—1789
Ioniţă (Dascălul), 1799
Ioniţă (Logofătul), 1787
Ioniţă (sin Constantin Logofătul), 1799
Iordache (Dascălul), 1789
Iordache (Logofătul), 1756
Iordache (Pr.), 1799
Iordache (Vătaful), 1791
Iordăchescu (Logofătul Matei), 1794
Isaia (Ierodiaconul), 1780
Iustin (Ieromonahul), 1791

Jora (Paharnicul Toader), 1786

Laţcar (Constantin), 1796
Lavrentie (Dascălul), mijlocul sec.
Luca (Ieromonahul), 1790
Luca (Pr. Ioasaf), 1766
Luca (Ion), sfîrşitul sec.
Lupescu (Radu), 1727
Lupoianu (Constantin), 1742
Lupu (Dascălul Bucur), 1750—1751

Macarie (Ieromonahul), prima jumătate a sec.
Macarie (Ieroshimonahul), prima jumătate a sec.
Maftei (Diacul), 1769
Măgureanu (Logofătul Iordache), sfîrşitul sec.
Manta (Dascălul), 1786
Marco (Căpitanul Zamfir), 1788
Marcociu (Vasile), sfîrşitul sec.
Matei, prima jumătate a sec.
Matei (Pr.), 1783
Măzăreanu (Vartolomeu), 1769—1779
Meican (Toader), 1799
Meletie (Ierodiaconul), 1797—1798
Meletie (Ieromonahul), 1782—1795
Micdonia (Shimonahia), 1796—1804
Miclescu (Postelnicul Iordache), 1781—1795

Mihai (Logofătul), 1749
Mihai (Pr.), 1729
Mihail (Pr.) ,1734
Mihăilă (Copilul), începutul sec.
Mihailovici (Pr. Constantin), 1782
Mihailovici (Vasile), 1779
Mihalache (Vătaful de plai), 1779
Millo (M.), 1795
Munteanu (Nicolae), 1769
Munteanu (Dascălul Vasile), 1751—1759

Natanail (Ieromonahul), 1754
Naum (Rîmniceanu), 1784—1787
Necula (Dascălul), 1788
Negrule (Năstase), 1790
Neonil, 1788
Nicanor (Ieromonahul), 1753—1754
Nichifor (Ieromonahul), a doua jumătate a sec.
Nichifor (Ieroshimonahul), mijlocul sec.
Nichita (Dascălul), 1790
Nicodim (Monahul), 1795—1796
Nicodim (Pr.), mijlocul sec.
Nicolae, 1786
Nicolae, 1787
Nicolae (Arhimandritul), prima jumătate a sec.
Nicolae (Dascălul), 1798—1800
Nicolae (Dascălul), sfîrşitul sec.
Nicolae (Diacul), 1706
Nicolae (Logofătul), 1783
Nicolae (Pr.), 1702
Nicolae (Pr.), prima jumătate a sec.
Nicolae (Pr.), 1798
Niţu (Logofeţelul), 1787

Oprea (Logofătul), 1739

Pahomie (Ierodiaconul), 1784
Pahomie (Stareţul), 1754—1762
Partenie (Ieromonahul), 1764
Pascul (Logofătul), 1751
Pătraşcu (Logofătul), 1762—1763
Pavel (Dascălul), 1725—1741
Peştişanu (Dascălul Ioan), 1778
Petre (Dascălul), 1717
Petre (Pr.), 1743
Piteşteanu (Nicolae), 1782

Polimaz (Logofătul Constantin), 1796
Pop (Nichifor), 1778
Popa (Dascălul Iacov), 1780—1781
Popescu (Ianache), 1792
Popovici (Banţa), sfîrşitul sec.
Popovici (Pr. Dimitrie), 1792—1795
Popovici (Dimitrie), 1795—1796
Popovici (Dimitrie), sfîrşitul sec.
Popovici (Eustaţiu), 1766—1781
Popovici (Gavril), 1796
Popovici (Gheorghe), 1794—1795
Popovici (Ilie), 1771
Popovici (Dascălul Ion), 1758
Popovici (Iosif), 1783
Popovici (Pr. Nicolae), 1780—1784
Popovici (Nicolae), 1798
Popovici (Petru), 1797
Popovici (Pr. Sava), 1773—1781
Popovici (Teodor), a doua jumătate a sec.
Popovici (Zaharia), 1783
Popovici-Cucuian (Gheorghe), 1789
Popovici-Hidişan (Andrei), 1783
Popovici-Stolojan (Dascălul Radu), 1764
Proca (Dascălul), 1781
Puşcaşu (Pr. Bucur), 1789—1790

Radu (Dascălul), sfîrşitul sec.
Radu (Grămăticul), 1733
Radu (Logofeţelul), 1737
Radu (Pr.), 1728
Radu (Nicolae), 1796
Răducanu (Logofătul), 1780—1783
Răduţ (Ianache), 1787
Rafail (Monahul), 1753—1779
Rafail (Monahul), 1761—1767
Romanescu-Popovici (Dascălul Marcu), 1773
Rus (Dascălul Pavel), 1741
Rusu (Dascălul Ioan), 1793

Samoil (Dascălul), 1778
Samuil (Ierodiaconul), mijlocul sec.
Samuil (Ieromonahul), 1781
Sava (Ieromonahul), prima jumătate a sec.
Sava (Ieroshimonahul), 1791
Sava (Monahul), 1796
Serafim, mijlocul sec.

Serafim (Eclisiarhul), sfîrşitul sec.
Serafim (Ieromonahul), 1704—1705
Serafim (Ieromonahul), 1781
Serafim (Ieromonahul), 1782
Serafim (Monahul), 1706
Serafim (Monahul), 1736
Silvestru (Ierodiaconul), 1746
Silvestru (Ieromonahul), 1725—1741
Silvestru (Ieromonahul), 1728
Simion, 1782
Simion, (Diacul), 1729
Simion (Diacul), 1740
Simion (Diacul), 1764
Simion (Pr.), 1795
Sion (Monahul Ioanichie), 1786
Sion (Iordache), 1777
Sofronie (Ieromonahul), 1799
Sofronie (Monahul), 1799
Sofronie (Shimonahul), 1792
Spiridon (Ioniţă), sfîrşitul sec.
Stan (Logofătul), 1794
Stan (Logofeţelul), 1729—1734
Stan (Pr.), mijlocul sec.
Stăncescu (Constantin), 1772
Stanciu (Pr.), 1722—1725
Stanislavici (Ioniţă), 1783
Stanovici-Voinescu(Pr. Ghinea), 1747—1748
Stîrce (Ştefan), 1784—1791
Stoian de la Antim, 1756—1765
Strătilă (Dascălul), 1795—1798
S. H., 1777.

Şerban (Pr.), a doua jumătate a sec.
Şerban (Pr.), 1799
Şoimescu (Logofătul Ioniţă), 1789—1820
Ştefan (Dascălul), 1736—1742
Ştefan (Dascălul), 1780
Ştefan (Diaconul), 1785
Ştefan (Diacul), 1706
Ştefan (Diacul), 1787
Ştefan (Logofătul), 1782
Ştefan (Paharnicul), mijlocul sec.
Ştefan (Pr.), 1706
Ştefan (Pr.), 1730
Ştefan (Pr.), 1748

Tăutu (Ioniţă), 1785
Teodor (Diacul), 1735

LISTA COPIŞTILOR PE PROVINCII ROMÎNEŞTI

(Numerele indică cota manuscriselor)

ŢARA ROMÎNEASCĂ

*) Localizarea este probabilă.

*) Localizarea este probabilă.

MOLDOVA

*) Localizarea este probabilă.

Arsenie (Ieromonahul), 540
Atanasie (Pr.), 3233
Atanasiu (Dascălul Alexandru), 2349, 2868, 3192

Axinte (Uricariul), 2601

Bălăcianu (Constantin), 34
Batcu (Alexandru), 1364
Batcu (Lupu), 3417
Bîrlădeanu (Dascălul Iordache), 3506
*) Bujorovschi (Pr. Gheorghe), 269
Burghele (Constantin), 60

Chira (Logofătul Ioan), 1067
Chiriac (Ieroshimonahul), 3623
Ciohoranu (Alexandru), 343, 4837
Cliciuc (Dascălul Ion), 1537
Constantin (Botezatul), 1364
Constantin (Diacul), 85
Constantin (Diacul), 4431
Constantin (Postelnicelul), 1417
Copce (Negoiţă), 3145
Cozma (Monahul), 146, 1064, 1261, 1630, 2463, 3148

Crăciun (Eftimie), 3355
Cucoranu (Toma), 3180

Daniil (Ieromonahul), 3166
Dimitrie (Logofătul), 452
Dionisie (Ieromonahul), 2110
Dragoş (Vătaful Dumitru), 160
Dreteanovschi (Ieromonahul Natanail), 529

Enache, 4104

Fanu (Nichita), 1067
Filipescu (Dascălul Gheorghe), 1536

Galaction (Ieromonahul), 2987
Galeri (Gavril), 4655
Gavril (Diacul), 86
Gavril (Diacul), 3456
Gavril (Diacul), 2775
Gavril (Ierodiaconul), 49
Gheorgache (Clucerul), 2773
Gheorghe (Dascălul), 1296
Gherasim (Ieromonahul Putneanu), 4612
*) Gherghel (Gavril), 761
Gherontie (Monahul), 2113

*) Localizarea este probabilă.

Gherontie (Monahul), 956, 2678
Goştonă (Procopie), 1237
Grigoraş (sin Vasile Uricariul), 103, 115, 238, 256, 354, 940, 4082
Grigorievici (Ieromonahul Natanail), 1567
Grigoriovici (Ipodiaconul Dimitrie), 1469

Hociung (Căpitanul Antohi), 3102
Holban (Ioan), 3527
Hudeci (Pisarul Grigore), 433, 1147, 2774, 3338

Ianovici (Teodor), 495
Ilarie (Ieromonahul), 1617, 1844, 5548
Ilarie (Ieromonahul), 2566
Ilievici (Grigore), 355
Ilschi (Iordache), 400
Iliinscoi (Pr. Teodor), 1733
Ioan (Ieroshimonahul), 2877, 2952, 2953, 2993, 3001, 3003, 3007
Ioan Pavel (Grămăticul), 120, 757, 2591, 2599, 3440
Ioanichie (Monahul), 1870, 5127
Ioanov (Ştefan), 3784
Ioasaf (Monahul), 507
Ion (Dascălul), 2382
Ion (Dascălul), 3253
Ioniţă (Copilul), 1629
Iordache (Dascălul), 3512
Iordache (Logofătul), 3694
*) Iordache (Pr.), 3622
Iordache (Vătaful), 2623
Isaia (Ierodiaconul), 2551
Iustin (Ieromonahul), 570

Jora (Paharnicul Toader), 34, 50, 57

Laţcar (Constantin), 1063
Luca (Ieromonahul), 3726
Luca (Pr. Ioasaf), 53, 112, 252, 254, 3416, 5476
Lupoianu (Constantin), 84
Marcociu (Vasile), 160
Măzăreanu (Vartolomeu), 111, 1300, 2356
Meican (Toader), 2581
Meletie (Ierodiaconul), 2952
Meletie (Ieromonahul), 420, 489, 1371, 1409, 1480
Micdonia (Shimonahia), 1345, 3543

Miclescu (Postelnicul Iordache), 168, 233
Millo (M.), 4566
Misail (Ieromonahul), 69
Munteanu (Nicolae), 3691

Natanail (Ieromonahul), 1390
Negrule (Năstase), 869
Neonil, 4834
Nicanor (Ieromonahul), 101, 1468, 1616
Nichifor (Ieromonahul), 124
Nichita (Dascălul), 3234
*) Nicodim, 693
Nicolae (Dascălul), 104, 2305, 3186

Pahomie (Stareţul), 5454
Peştişanu (Dascălul Ioan), 5483
Polimaz (Logofătul Constantin), 13
Popovici (Eustaţiu), 303, 473, 1092, 1358, 1873

Proca (Dascălul), 573

Răduţ (Ianache), 2770
Rafail (Monahul), 107, 249

Samoil (Dascălul), 1264
Samuil (Ieromonahul), 2374
Sava (Ieromonahul), 1440
Sava (Ieroshismonahul), 426
Serafim (Ieromonahul), 491
Silvestru (Ierodiaconul), 4310
Silvestru (Ieromonahul), 1284

Simion, 5554
Sion (Monahul Ioanichie), 9
Sion (Iordache), 298
Sofronie (Ieromonahul), 1462
Sofronie (Monahul), 1552
Spiridon (Ioniţă), 3182
Stăncescu (Constantin) 342
Stîrce (Ştefan), 25, 115, 239, 338
Şerban (Pr.), 1271
Ştefan (Diaconul), 27
Ştefan (Paharnicul), 134

Tăutu (Ioniţă) 158
*) Teodorache (Logofătul), 2640
Teofan (Monahul), 1608, 2799, 3094
Teofilact (Monahul), 3560
Terapont (Ieromonahul), 1963
Timotei (Monahul), 1953
Toachi (Miron), 1845
Toader, 1573
Toader (Dascălul), 167

Vartolomeu (Putneanu), 47
Vasile, 46
Vasile (Diacul), 1818, 5545
Vasile (Psaltul), 551
Veisa (Diacul Constantin), 48, 935
Veniamin (Ieromonahul), 3373
Vîrlan (Ştefan), 2251
Vîrnav (Gheorghe), 96
Vitalie (Ierodiaconul), 5517

TRANSILVANIA

Adam, 4696
Agaton (Monahul), 4215
Alexandru (Diacul), 4148, 4150
Avram (Pr.), 1365

Banciu (Toma), 546
Blagovici (Dimitrie), 149
Bucur (Pr.), 1268

Cojocariu (Petru), 2351
Constantin (Pr.), 2982
Costea (Dascălul), 1436
Creţu (Pr. Bucur), 4298

* Localizarea este probabilă.

Damaschin (Dascălul), 212
Daniil (Diacul), 942
Dănişan (Iacov), 2499
Duma (Dascălul Radu), 2556, 4975

Enache, 4646

Făgărăşanu (Ivan), 1159
Flor (Pr.), 4259
Florea (Pr.), 206

Gavril (Pr.), 1832
Gheorghe (Dascălul), 4154, 4275
Gheorghe (Logofeţelul), 580
Gheorghe (Pr.), 2393

BANAT

*) Localizarea este probabilă.

LISTA COPIŞTILOR DIN ALTE ŢĂRI

RUSIA

POLONIA

INDICE GENERAL

N

O

P

Ş

T

Ţ

U

V

CUPRINSUL

Redactor de carte: Cremenescu Elena
Tehnoredactor: Preda Elena

Dat la cules 02.10.1958. Bun de tipar 25.04.1959. Tiraj 800. Hîrtie semivelină de 65 g/m². Format 16/70×100. Coli editoriale 26,8. Coli de tipar 24⁷/₈. A. 4901/1958.
Indicele de clasificare pentru bibliotecil. mari: 091.01(498) «..18»
Indicele de clasificare pentru biblioteci mici: (091 R)

Tiparul executat sub com. nr. 1781 la Întreprinderea poligrafică nr. 3, Bul. 6 Martie nr. 29, București, R.P.R.

ERATĂ

Pag.	rîndul	în loc de:	se va citi:
XVII	14 de jos	au un conținut religios, acesta...	au un conținut religios, merită subliniată, căci acesta...
29	2 de sus	Vicent	Vincent
47	22 ,, ,,	justin	Iustin
81	3 ,, ,,	зсчд. . . ащпѕ	×зсчд. . . ×ащпѕ
206	2 de jos	s.3683	Ms.3683
247	4 de sus	×ащл. . . д	×ащл. . . д

c. 1781.

